

Kámik di sisooraas uñen sílamukaas sati Elíibarey Ewáaniiney

Siluwaas sagorumi Amisilimau

Usalaal Emitey, kásuumaayak di kalawak kati Emitey di ikulako di Amansaau, Anabiyonau oololaal an úbooliaami, alakomi Aboñaayau ati Emitey.

Kutiom, kúliinom kumisilimaak, jimanj mati Emitey ebonketuubonket, poop nootaale emanj waaf ubaaciir :

① **Utoonandau woo ulakomi emanjey** : yoo elakomi emanj Emitey, numanj Aboñaayau ooluyo (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) numanj buruḡab bati Lisilaamey mati senut au kariben Emitey bamanjutuyo. Akaanumomi oo naliliim, poop kunannaam di kukerekenak.

② **Ugabutenaw ekaaney nen mankuregimi** : amanjumi ban ákaaneriit nen mankuregumi oo kunannam di Kusuwifak, mati bukoo kumamanj wan kuliikiteniimi ban kúkaaneriituwo. Macopaam mati eseetaanaay búrom, yoo ebuun anau manatey emanjey mambi alako di érimey yati kámanjaataak manabenenko bee kajom kákamboorak koola di Emitey naane amanjut. Manteer amanjut mati abajumi buruḡ bati eñesey emanjey ban añesut emanj, oo acila abajut kabonket di Emitey. *Macopaam mucila moo bukanak kati Nóe kukaanumi nan kulookumi uwosiil (kumañut kujam) mánkuguuyoor di wañaw wooliil* [Nouh 7] takunkubaj to kañoosoor di bukoo.

③ **Kasanken bukanak mankukaanuwo** mati kumanjaak di kámikenemi di buruḡab bati Emitey bukoo kujawulomi kunabiyonak baje'er, poop Emitey edankadanka kuñiilak kati Isirael mati kúfirenoorut wajakutaaw wan kulakomi ekaan. *Malegen waaf wajakut kulakoe ekaan* [Al Maidah 79]. Kajojenak bukanak di Lisilaamey di eliikey bukanak buruḡab bati Emitey roo waaf wan anooan oote ukaan (Kifaya). Nen baje kakaanuwo di bukan kajuupoe di ésukey an letabaj júnube. Bare eeno bukanak búrom kúkaaneriituko bukoo búrom pankubaj júnube.

④ **Ubaacindenaw mátaañiam mantomi** di kabetak kati eñesey emanjey di ekaaney nen mankuregumi, di ekaaney bukaaku mankukaanumo.

Di enesey kapurenak kamanjaataak kati bukanak di lisilaamey, di poop man emanjey londaay emanjaayey erent di bukanak, oli nujojenjojen di elibarey uye wan an oote emanj di londaay yati lisilaamey, di kapajulak kurimak kati sisooras sifeejitenas, silamukaas, sati Alukuraaney, di kakaraañasuso meej

Di poop nen man kuregak kuregum eeno: emanj wayikum ekoyume kamanjaati Panjjuk di elibarey uye .....

Moo kaane nukaanum manureg set wan umane ereg di kurim katamie kasete kati sihadisas sati Abonaayau ceb. Oli oonut wan uregumi burom malejen, malejenam moo Emitey ceb ecilumumo, hani, roo kankaan burok ban an akaane, naḡoolene alo. Wanoowan wakuromi woo Emitey ekaane, wanoowan wajakuturomi woo bukaanum bati seetaani Emitey di Abonaayau ooluyo kukajenut. Emitey ebonket anooan abajunomi ejuk beet eyisoli ro fulaaf foololi, di eyes yasete, eyes yati kajoonen.

Oli nulalaw Emitey man ewul kawulak kafañumi ejak karurumi burom uneniil di kajuumenak burokab ube, di karinulubomi di usankenaw di kamanjenakubo bukanak, di ewaaseyubo, Emitey di emanj burok bucila manewolen kawul kucila di bacaamab bandomi.

Emitey efañe emanj. Kasuumaayak kati Emitey kulako di Abonaayau Muhamad, di fiilaf foola di kuriibooraak koola burom.

Internet: www.tafseer.info Email: gol@tafseer.info

Oummu Hbibah naane :” Imusut ekatuso kábiriñ nan ijamuro di Aboñaayau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*).”

* Iibun Omar aregumi ehadiisey uyu naane amisilimaau abajumi fubaj ban namanj esenfo di kurim kaciiki aatut akob kunak kúfeejiir mambi kujuumak koola kukaani di baciiker.”. púr to, ibun Omar naan: “ kábiriñ nan ijamumi Aboñaayau ati Emitey di ereg mo, fuk leefuwuuj ínje emanjey yúmbaam di kayit.”

* Alimaamau Ahmad (emitey ebonketool) naane: “ Imusut iciik ehadiis baminjenut manikaan wan kuregumi, mambi kusen bacaam akaanammi kuraafenaak, mati nijamejam Aboñaayau nakaanookaan kuraafen di bálamukab bati Abutaibah ban nasenool dinaar yákon.

* Alimaamau Al Bukhari (Emitey ebonketool) naane : “ Imusut item acee kábiriñ nan yommi mati etemey ñíñii. Niyaakaare di kayajoorak di Emitey, leteceeñom mukaanaay mati etem acee.”

* Koone di hadiis: Akarañumi esooraay yati Kursy (AlBaqaraa, 255) bálamuk kásali kanookan, ecetey ceb éfirenoomi ejaw Arijana.” Iibun Alqayyim (emitey ebonketool) naane: “ nijanjam mati Cheikh Al Islaam (Ibun Taimya) naane: “ Imusut ilonj kakarañ rouru bálamuk kásali, manteer di eloñ mba ricee ranaame.”

► Bálamul emanjey di ekaaney noote ubem bukanak di wajakaa wan Emitey eseniimi, mati jákumufirenooro bacaamab, di ákumufiren acee di majakaam umu. Aboñaayau naane: “ *áyiisumi majakaam,, panabaj bacaam bare'e di bati akaanumi káyiisenak.*” Aboñaayau poop naane: “*ákoyummi di muyuul oommi akarañumi Alikuraaney ban naliikuyo. “poop naane úriiñen amiikeelau úmbaam; kankaan esoora.*” Ban nen man kawoloorak kati fubajaf fiyya fommi di kajuupo, au ebaj bacaam bajuupoe, baruuke ban mukaanaayam miyya majakaam leemuban di buruḡab biiya mba bálamauk ecetey yiyya. Aboñaayau naane : “ nan an acete, mukaanaayam moola eban manteer kujuum kúfeejiir : esada yaate kapio di dúniyaay, lónda yaate kanafa bukanak mba kuñiil kajake kaate elawool Emitey di kapooyak.

Kasetenak : Ukarañaal esooraay yati Fâtiha (kákambulak 1) wuuj ñoono bútinken di ñagaba funak fanoosan ban nulawaal ró kapooyak kati Emitey jakum uwaraal buruḡab bati kañarulomi kabolenak kati Emitey .” di “ kaliimumi.” Ban nure'enaaliil di mukaanaayam mooliil. Nukataa kaliikenak ekaaney di káwaayen kámanajaati di bakaanerab ubu, panunokooraal di kúkatolikak kaliimumi; mba muliikenaal ban letukaanaal manunokooraal nounu di kukaafiraak kalomi kabolenak kati Emitey !

Nulalaw Emitey máneyaboli nen muyuul, kaliikenumi lónda yanafae di kaminjenak mukaanaayam majakaam. Emitey di Aboñaayau ooluyo kumamanj fañ.

Man kabonketak kati Emitey di kásuumaayak kooluyo koom di Aboñaayau oololaalmba Amañoorau Muhammad, beri fiilaf foola di kuriibooraak koola.

Fútooum

1.	Nafaay yati kakaraṅak Alukuraaney	2
2.	Kámik di sisooras uñen sílamukaas sati Elíibarey Ewáaniiney (Alukuraaney)	89
3.	iceeṅ sajaké di buroṅab ati amisilimaau	69
4.	Ariibenumi Alukuraaney, di Sunnaay yati Anabiyonau oo naṅoolene aciik ureesaw wati Emitey. Woowe:	71
5.	Mukaanaam mati ésigirey	87
6.	Kámikak kati kásuumaay tutor Abdallah di Abdu Nabi	97
7.	Káyinenak mati bajut emit eceen púrutojaat Emitey	113
8.	Káseediyaak mati Muhamad <small>(An kommi di Kásuumaayak oo di epakey)</small> oo eenomi Aboñaayau ati Emitey	115
9.	Kaposaak	117
10.	Mukaanaay magore kuseekaku	122
11.	Fujuumaf fati kuseekak di Lisilaamey	124
12.	Kásalaak	128
13.	Ejakaay mba esadaay yasenumi ekaan	137
14.	Balatab	140
15.	Híjaay di Umuraay (híjaay yiikunaay)	143
16.	Fútukenaf fati mukaanaayam matii híjaay di kujuumak foofe	148
17.	Mukaanaay mupinaay manafae	149
18.	Káyenikak (Rouqya) kasenumi di Lisilaam	155
19.	Kalawak	163
20.	Ulaw udantaṅ wanafae waceeṅe kaṅoolen	165
21.	Ulaw udantaṅ wanafae waceeṅe kaṅoolen	170
22.	Wiridaay yaatumi ekaani Fúnakoofunak bujom káliin	172
23.	Kurim kubinaay di mukaanaay man bacaamab búkalaae	175
24.	mukaanaay muceen mafireni	183
25.	Kaja'aburuṅak Kúbandoorak	187
26.	Eregey yati sálíjaay	
27.	Kápajulak kásalaak	
28.	Emanjey tan étaañimi ekaaney wan umanjumi	

Nafaay yati kakaraṅak Alukuraaney

Usalaal Emitey di, kásuumaay, kabonketak di kulako di Arungau oololaal alakomi Abiñaayau ati Emitey di fiilaf foola, di poop kuriibooraak koola.

Alukuraaney kurim kati Emitey. Majakam mooluyo efanfaṅ kurim kaaku, kankaan nen majakam man Emitey ekaanumi di úteepumaw wooluyo. Ewonkeyuyo kankaan waaf wajake faṅ di fúrerapaf.

Kaliikitenak Alukuraaney di kakaraṅakuyo bukanak, di ewonkeyuyo, babaj ró majak majuopoe nen ume :

► Di kakaraṅakuyo bukanak: Aboñaayau (^{An} ^{Kásuumaayak} ^{kommi di oo di epakey}) naane: *afañumi di muyuul oo eenomi akaraṅumi Alikuraaney aban naliikitenuyo bukanak*” [Al Búkari]

► Wan ootumi ebaj ró di kakaraṅakuyo: Aboñaayau (^{An} ^{Kásuumaayak} ^{kommi di oo di epakey}) naane : *“awonkumi eciik yákon yati Elíbarey yati Emitey, an acila nakankaan burok bajake, ban burokab bajakaab pambucaami bee ñoono uñen.”* [búregum At Tirmidhi].

► **Majakam mati kakaraṅak Alikuraaney, kakaraṅakuyo di kájaloor siciikas, di kasetenak kakaraṅakuyo:** Aboñaayau (^{An} ^{Kásuumaayak} ^{kommi di oo di epakey}) naane: *“awonkumi Alikuraaney bajukut siciikas oo oomu di simaleekaas sati fubajaf sakaanemi wan Emitey emañumi. Akaraṅuyomi di kakaraṅ kati kaliikiten, kakaraṅ kátaañie, oo panabaj bacaam bugaba.”* [búregum Al Búkari di Musilim]; narereg poop mati: *“pankoone amanjumi Alikuraaney, ukaraṅ nuñito fatiya noo nounu manuwonkuyo set nen mankuwonkemi dúniya, mati futiṅaf fooli foofu di kurimak kúlamukaak kan ootumi kakaraṅ.”* [búregum At Tirmidhi].

Al Hattabi naane: “kurereg buceen (Ataar): kurimak kati Alikuraaney kujuupojuupo nen man kútaagulak kati Arijanaay kujuupomi eeno. Pankureg akaraṅaau : uñito manukaraṅ di fútaagul fanoofan sisooraas sati Alikuraaney san ukaraṅumi.”. poop akaraṅumi búrom Alikuraaney áriiṅen pankunenoool di futiṅaf fafaṅumi mánfujaalie kutiṅak kati Arijana. Poop awonkumi kurim kupinaay, pankuñitenoool bee kútaagul kare’e di sisooraas san awonkumi. Kamaat anooan pankucaamool re di wan akaraṅumi.”

Bacaamab bati an aamumi di kaliikiten kuñoolool Alikuraaney

Aboñaayau ati Emitey (^{An} ^{Kásuumaayak} ^{kommi di oo di epakey}) naane: *“funakaf fati bukanak kayitaak, ampaai di iñaayi ati awonkumi Alikuraaney nakaraṅuyo manariiben wan eregumi pankukok di fúkaaf fúlaañ fati búyeeṅ banokoore di bati bala’ab. Bukoo kucila pankukaano wañ ugaba wafaṅe ejak dúniyaay. Ñaa pankuceeṅ: “mati waa nukaanoaal maame? Pankooniil mati añooliil nakarankaraṅ Alikuraaney.”* [Al-Hakim].

Wan Alikuraaney yootumi ekaan bee di awonkuyomi, fulay di kayitaak: Aboñaayau ati Emitey (^{An} ^{Kásuumaayak} ^{kommi di oo di epakey}) naane: *“jikaraṅ Alikuraaney, fulay kayitaak pánejo’ol eramben kakaraṅuyomi.”* [búregum Musilim]. Poop naane: *“fulay di kayitaak, balatab di Alikuraaney pánsijo’ol siramben amiikeelau ati Emitey.”* [Ahmad, di Al-Hakim].

Kajojemi mankuwaraṅuyo di kufeluyo, wan kootumi ebaj dó :

Aboñaayau ati Emitey (^{An} ^{Kásuumaayak} ^{kommi di oo di epakey}) naane : *“étuuk yati bukan yanooyan yajoje di emiisira, di simiraas sati Emitey bee kakaraṅ Elíbarey yati Emitey, ban di kufelooruyo, pankubeb úyejet, kabonketak pankulako di bukoo, simaleekaas di síliibiil, ban Emitey panewonkiil di kalofuyomi.”* [búregum Abu Dawud].

Uruṅaw wasenumi manukaraṅ Alikuraaney :

Ibun Katiir narereg uruṅ upinaay. Di woo ucila naane: “takumugor Alikuraaney, takumukaraṅyuo au basetut di kosaay.”: *nukaano wañi wafaṅumi manujake; *nujoonoor bee ban bala’ab búrabumemi; *nukat kakaraṅ nan oom di káwaamul; *takumujuum di kakaraṅak bee kasanken, kaanutujaat tan sene manujuum; *nubeben búyejetab di kakaraṅak; *nujuum di kurimak kasankenumi mati kawulak kan Emitey eregumi mati panewul kuceen wajake, di Arijanaay, manulawaal Emitey ewulolaawo, poop nujuum di kurimak kati kuulak manulawaal Emitey epakenolaal di ko; *takumukat Alikuraaney báfiimenutuyo; *takumukaraṅ fatiya tan bukaaku koom di kakaraṅ; *takumukaraṅ di kunoomak (marise) mba ban kurigooremi;

Buu kújalooremi Alikuraaney ?

Anas an kuceeṅumi manam man Aboñaayau ati Emitey (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) akaanemi nan awonkemi Alukuraaney, ure naregumi : “bawonkerab bubaaakebaak” ban nakaraṅ kurimak nañak (Bisimillah Rah maan) nañak di (Ar Rahiim) [Búkari].

Kawalenak baraajaab :

Awonkumi Alikuraaney mati karuiken Emitey ceb, an acila nababaj baraaji. Baraaji bucila pambubeneno nen man búyejetab boola bufaṅemi mambulofe Emitey manamanj nawonoor wan aamumi di ereg. Eciik yákon yan ukaraṅe eṅaruloṅar baraaji uñen, bee baraaji ceme di futok di bugaba.

Ñoono buu nuwonkaalemi Alukuraaney fulayaf búromufo ?

Aboñaayau ati Emitey (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) kupaalool kúfaṅṅoorefaṅṅoor, aapi afaṅumi manakaraṅe fulayaf kurim kan kupine kujuumen. Bare bajut di bukoo akararaṅe Alikuraaney búromuyo walofe kunak futok di kugaba, ban kúfirenfiren kakaraṅ Alikuraaney ubanuyo walofe kunak kúfeejiir.

Au aamumi atiom di áliinom di Lisilaamey, uwoolo manukaan jamaanaay yooli di kakaraṅak Alikuraaney; ujuumen siwaati sati kakaraṅakuyo fulayoofulay. Soo ootut ekat mansiwuuj, kaan mankaane. Burokab kájuupoaati manuṅoolen ukaanubo faṅe ejak boo kajuupo uṅpoolenaati ukaanubo nen manumaṅumi.

Nen pambaj kunak kapaki ukaraṅutuyo, (kamoorak mba au úwote), ukaraṅyuo fati kajom. Aboñaayau ati Emitey (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) naane: “*amoorumi bakaraṅut Alikuraaney wan aatumi akaraṅ (di kásalaak kati fukaraay) mba bakaraṅutuyo búrom, manawonkuyo tutor kásalaak kati subaay di karabak, oo kuciikoociik nen nakarankaraṅyuo fukaraay* [búregum Misilim].

Kamaat jakunjinaam di kakatenumi Alikuraaney, kuloṅuyo di mukaanaay manooman nen : * ekatey kakaraṅyuo; * enooney manuwonkuyo újaloor baak set; * kakaraṅakuyo di búyejet; * kariibenak wan eregumi; * ekatey kasontenak kándomi

سُورَةُ الْفَاتِحَةِ

Suurat 1 (AL-FATIHA)

(fútoonjuf (kákambulak)

Kurim 7 kápurulo Maka

Al – Faatiha yoo eenomi kákambulak. Bare kankaan esurat (furim) fabaje urees uceen wajuupoe. Di woo ucila “ futokaf di ugabaaw wan kumeenemi di ewonk” mati kankaan kurim 7 kan kumeenje di ewonk di kajuum kati kásali kanookan (raka’a)

1 Di karesak kati Emitey, di kabonketak káamakak kooluyo, di ébotenaay yáamakey yooluyo.¹

2 Usalaal Emitey yacilumi wanoowan di dúniyaay.

3 Ebótenaay yooluyo, di poop kabonketak kooluyo káamakak.

4 Yoo yacilumi fulayaf fati bacaamab

5 Au ceb nukobe, poop au ceb nulawe karamben.

6 Urúngenoli bee di buruṅab bajakaab,

7 Buruṅab ban úyiisumi kan umaṅumi, mukaanaayiil mba kaliimumi.²

¹ kurim kan amisilimaau oote uwonk nanoonan , nan oom di ekan mukaanaaywoolo manuwoolo atuukimi di Arungenaau ooli, nulawool manasofoori di waaf ucila manujak. Di búregum kufelaak, furimaf « nitoonje » di karesak kati Emitey funannaam ró. siriibakawonk (adjectif) Rahmaan di Rahiim soo sigabaas dúrim fufaarusu, fákonaf panoonaal « Emitey di ébotenaay yooluyo faṅ, di kabonketak kooluyo káamakak. »

² Ukarujaat uban, « Aamiin » yoo eenomi : « Au Emitey, uyab kalawak uku. »

Suurat 58

(Al Mujadalah)

Kañoosorak

Kurim 22 kajawulo. Bálamuk éwuyey

Maka

Di karesak kati Emitey, di ébotenaay
yooluyo búrom, di kabonketak kooluyo
káamakak.

1 Emitey yoo ejamemi kámikak
kooluul kaamumi mati ániineool di
mukaanaayam mati Emitey. Emitey yoo
ejameña, yoo ejukeña kámikak
kooluul búrom.

2 Káfirenooromi d muyuul kuseekiil
mankusof mati kuseekiil kankan nen
úlamukaw wati iñaayiil¹, leekugoriil,
bukoo kucila kumanj mati kuseekiil lee
iñaayiil. Iñaaya ákon kubaje, abajiimi
ceb oo alakomi iñaayiil. Kuregumojaat,
kaanut malegen, kukaanut jak. Bare
Emitey ebonketebonket, panebonket.

3 Kasofumi kuseekiil nen bálamuk bati
iñaayiil kuban d kumañ élaañul beri
bukoo, bukoo kucila koote kukaten
amiikeel jandi kulaañ kugor kuseekiil.
Uru kumañumi manjikaan. Emitey yoo
emamanj set wan jikaanemi.

4 Bare an kañenak kutookutumi bee
kakaten amiikeel, oo naate asuñ kuleeñ
kugaba kariiboore jandi alaañ agor
kuseekool. Bare eno aņoolenut mo,
nákuumen bukan koono búkankufeejiir
(60) kabajut. Moo di jíyinen Emitey di
Aboñaayau ooluyo. Uru Emitey
ejuumenumi éfiren. Ban kuñoosaak
pánkulaameniil fañ.

سُورَةُ الْمُجَادَلَةِ

رَبِّهَا
٥٨

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّتِي تُجَادِلُكَ فِي زَوْجِهَا وَتَشْتَكِي إِلَى اللَّهِ
وَاللَّهُ يَسْمَعُ تَحَاوُرِكُمَا إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿١﴾ الَّذِينَ يُظَاهِرُونَ
مِنْكُمْ مِنْ نِسَائِهِمْ مَا هُنَّ أُمَّهَاتُهُمْ إِلَّا الَّتِي
وَلَدَتْهُمْ وَإِنَّهُمْ لَيَقُولُونَ مُنْكَرًا مِنَ الْقَوْلِ وَزُورًا وَإِنَّ
اللَّهَ لَعَفْوٌ غَفُورٌ ﴿٢﴾ وَالَّذِينَ يُظَاهِرُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ ثُمَّ يَعُودُونَ
لِمَا قَالُوا فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَا ذَلِكَ تَوْعُطُونَ
بِهِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٣﴾ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ
مُتَتَابِعَيْنِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَا فَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فِإِطْعَامُ سِتِّينَ
مَسْكِينًا ذَلِكَ لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ
وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٤﴾ إِنَّ الَّذِينَ يُحَادِّثُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ كِتَابًا
كَامًا كَيْتَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتِنَا بَيِّنَاتٍ وَلِلْكَافِرِينَ
عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿٥﴾ يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا
عَمِلُوا أَحْصَاهُ اللَّهُ وَسُوهُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٦﴾

5 Kalatumi Emitey di Aboñaayau
ooluyo pankubujiil nen mankubanumi
bukaaku katoņumi kújo'ol.
Niņaruloņar síseeda sasete, kuñoosaak
pankukaaniil táaņi fañ,

6 Funakaf fan Emitey ebilumi
kayiteniil búrom ban di eregiil anooan
wan akaanumi. Emitey eciciik burokiil
búrom; bare bukoo kulonloņ; ban
Emitey yoo ejujuk wanoowan, ejanjam
búrom.

¹ Nan bálamuka bati iñaayiil nen mankukatumi
karaafak , kasanken kuraab (kati eban
búyabo). Yoo eenomi kútutuub, leekulaañ
kubaj haaji di bukoo

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَا يَكُونُ
 مِنْ نَجْوَى ثَلَاثَةٍ إِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ وَلَا خَمْسَةٍ إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ
 وَلَا آدَنَى مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْثَرَ إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ إِنْ مَا كَانُوا تُمَّ يَبْتَئُهُمْ
 بِمَا عَمِلُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٧﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ
 نَهَوْا عَنِ النَّجْوَى ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا نُهُوا عَنْهُ وَيَتَنَجَّوْنَ بِالْإِنْمِرِ
 وَالْعُدُونِ وَمَعْصِبَتِ الرَّسُولِ وَإِذَا جَاءُوكَ حَيَّوْكَ بِمَا لَمْ يُحَيِّكَ
 بِهِ اللَّهُ وَيَقُولُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ لَوْلَا يُعَذِّبُنَا اللَّهُ بِمَا نَقُولُ حَسْبِهِمْ
 جَهَنَّمُ يَصَلُّونَهَا فَيَنْسِفُ الْمَصِيرُ ﴿٨﴾ يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا
 تَنَجَّيْتُمْ فَلَا تَتَنَجَّوْا بِالْإِنْمِرِ وَالْعُدُونِ وَمَعْصِبَتِ الرَّسُولِ وَتَنَجَّوْا
 بِالرِّيرِ وَالنَّقْوَى وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٩﴾ إِنَّمَا النَّجْوَى
 مِنَ الشَّيْطَانِ لِيَحْزَنَ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَلَيْسَ بِضَارِّهِمْ شَيْئًا
 إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٠﴾ يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ
 ءَامَنُوا إِذَا قِيلَ لَكُمْ تَفَسَّحُوا فِي الْمَجَالِسِ فَافْسَحُوا يَفْسَحِ
 اللَّهُ لَكُمْ وَإِذَا قِيلَ انشُرُوا فَانشُرُوا فَيَرْفَعِ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا
 مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١١﴾

﴿٧﴾ Abuu umanjut mati Emitey emamanj wammi fatiya di wammi tentaam ? Bajut kúnlo yan bukan kúfeejiir koote kasanken mambi bájaati abaacinden, mba kámik kati bukan koono futok mambi Emitey ékaanaati futok di ákon, leewuj to, léejiriñaati to. Yoo bamaatut tanootan , tan koomumi. Ban paneregiil wan kulakomi ekaan naapi fulayaf fati kayitaak fúriiñumi mati Emitey emamanj búrom.

﴿٨﴾ Abuu ujukut kan Emitey éfirenumi kámik kúnlo ? púr to di kulaañ kukaan wan kúfireniimi mánkumik di júnube di kákobaataak, di eñoosey Aboñaayau. Ban nan koom éjo'ol bee di au, pankusaafi kasaaf kan Emitey etamberut esaafi. Ñaa di kureg di búyejetiil « mati waa Emitey letetekolaal di wan

uregaami ? » sambunas dán kootumi kanokeniil siyayaj bee di bukoo. Buruj bajakut kusofe !

﴿٩﴾ Muyuul káyinenumi, nanoonan joom di karegool kúnlo, tákunjimik kámik kati júnube, kati kákobaati di kati elat Aboñaayau, bare di jímik jak , kámik kati káboolioor, di jíkoli Emitey ban jootumi elaañ kajom beet.

﴿١٠﴾ Kúkunlo kañarulo júnube di kákobaati..) koo seetaanaay éjareuuko beet ekaan kumisilimaak bóteni, bare leteñooleniil wanoowan, nen Emitey enenut to kañenuyo (emañut). Kumisilimaak koote kúyinen Emitey, di kufiumuyo.

﴿١١﴾ Muyuul káyinenumi Emitey ! nanoonan kooni « jiseniil mankulako » [di kujojak], di jiseniil mankulako, Emitey paneseni futiñ Arijana. Poop nen koonuul jiyito, di jiyito, Emitey eñiteneñiten kuceen di muyuul fatiya (káyinenumi, di kabajumi emanjey. Emitey emamanj fiit wan joomumi di ekaan.

﴿12﴾ Muyuul kumisilimaak ! Nan joom di kámik di Anabiyoŋau kámik kati kúkunlo, jitooŋ jisen esada : jajak faŋ bee di muyuul poop fanfaŋ mansete. Bare poop eeno jibajut beet eseney, kajenut,, Emitey yoo ebonketa faŋ panebonketuul !

﴿13﴾ Abuu jíkolikoli kábajaati bee muyuul karungen (esen) esadaay mánjibajaati di kámikak ? Bare nen jikaanut mo man Emitey eyab étuukey yooluul, nounu jísali, di jisen jakaay, di jikob Emitey di Aboñaayau ooluyo. Emitey emamanj set wan jikaanemi.

﴿14﴾ Abuu ujukut kasofoorumi di kan Emitey ekaanumi táaŋi ? Lee bukan kooluul, lee poop bukan kooliil. Kuregut malegen di kakalaak kooliil ban kumammanj.

﴿15﴾ Emitey eneniinen kuul karie. Wan kulakomi di ekaan ujukut few.

﴿16﴾ pankumeto bálamuk úmikaw wooliil mankuliimen bukanak buruŋab bati Emitey. kaanumojaat, pankuyab kuul karie.

﴿17﴾ Fubaj fooliil, mba kuñiilak kooliil, douru búrom leenafaiil. Bukoo bukan kati jahanama, sambun, dóo koote kalako bándoor.

﴿18﴾ Fulayaf fan Emitey ebbilumi kayiteniil búrom pankukali bújoonoor Emitey nen mankukaliemi bújonnoor muyuul. Pankusof mati tan kusofuñaa tin taliŋe. Bare káregeriitumi malegen bukoo.

﴿19﴾ Seetaanaay ebuntibunt mankulooŋ Emitey. Bukoo bukan kati seetaanaay, ban bukanak kati seetaanaay bukoo bukan kabonoe.

يَتَّيِبُهُمُ اللَّهُ إِذَا نَجَّيْتُمُ الرَّسُولَ فَقَدِمُوا بَيْنَ يَدَيْ جُنُودِكُمْ
صَدَقَةٌ ذَلِكَ خَيْرٌ لَكُمْ وَأَطْهَرٌ فَإِن لَّمْ تَجِدُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ
﴿١٢﴾ أَسْفَقْتُمْ أَن تَقْدِمُوا بَيْنَ يَدَيْ جُنُودِكُمْ صَدَقْتُمْ فَإِذْ لَمْ تَفْعَلُوا
وَقَاتَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَأَطِيعُوا اللَّهَ
وَرَسُولَهُ وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٣﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ تَوَلَّوْا قَوْمًا
غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مَا هُمْ مِنْكُمْ وَلَا مِنْهُمْ وَيَحْلِفُونَ عَلَى الْكُذِبِ
وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٤﴾ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾ اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ فَلَهُمْ
عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿١٦﴾ لَنْ نُنْفِىَ عَنْهُمْ أَمْوَالَهُمْ وَلَا أَوْلَادَهُمْ مِنَ اللَّهِ
شَيْئًا أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١٧﴾ يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ
اللَّهُ جَمِيعًا فَيَحْلِفُونَ لَهُ كَمَا يَحْلِفُونَ لَكُمْ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ عَلَى شَيْءٍ أَلَا
إِنَّهُمْ هُمُ الْكَاذِبُونَ ﴿١٨﴾ اسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ فَأَنسَاهُمْ ذِكْرَ
اللَّهِ أُولَئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ الشَّيْطَانِ هُمُ الْخَاسِرُونَ
﴿١٩﴾ إِنَّ الَّذِينَ يُحَادِّثُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ فِي الْأَذْلَى
كَتَبَ اللَّهُ لَأَعْلَبَكُمْ أَنَا وَرُسُلِي إِنَّكَ اللَّهُ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٢١﴾

﴿20﴾ Kalatumi Emitey, di Aboñaayau ooluyo, bukoo pankunaam ró di kan kootumi ekaan táaŋi.

﴿21﴾ Emitey maame erege : “ setanset mati paniŋoolen, ínje di kuboñaayak kúmbaam.”. Moo Emitey sembe, ebabaj sembe sanoosan.

لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ
 حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ، وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ
 أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ أُولَئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ
 الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُم بِرُوحٍ مِّنْهُ وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي
 مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا
 عَنْهُ أُولَئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٢٢﴾

سُورَةُ الْحَشْرِ
 ٥٩ آيَاتُهَا ٢٤

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ
 ﴿١﴾ هُوَ الَّذِي أَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِنَابِ مِنْ دِيَارِهِمْ
 لِأَوَّلِ الْحَشْرِ مَا ظَنَنْتُمْ أَنْ يَخْرُجُوا وَظَنُّوا أَنَّهُمْ مَانِعَتُهُمْ
 حُصُونُهُمْ مِنَ اللَّهِ فَأَنذَرْتَهُمْ اللَّهَ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوا وَقَدَفَ
 فِي قُلُوبِهِمُ الرَّعْبَ يُخْرِبُونَ بُيُوتَهُمْ بِأَيْدِيهِمْ وَأَيْدِي الْمُؤْمِنِينَ
 فَاعْتَبِرُوا يَا أُولِيَ الْأَبْصَارِ ﴿٢﴾ وَلَوْلَا أَنْ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ
 الْجَلَاءَ لَعَذَّبْتَهُمْ فِي الدُّنْيَا وَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابُ النَّارِ ﴿٣﴾

﴿٢٢﴾ Letujuk bukan káyinene Emitey di funakaf fúlamukaaf, kusofoor bapaalaay di kalatumi Emitey di Aboñaayau ooluyo, haani di kaan an di ampaool, kuñoolool, kutiool, mba bukan kawooge. Emitey ekankaan káyinena di sísigiriil ban di erambeniil karambenak kooluyo. Panenokeniil di kafatak kati Arijana dán mumelam muteyemi, dóo koote kalako bándoor. Emitey emañiimañ, koo poop kumammañ Emitey. Bukoo bukanak kati Emitey. Bukoo kucila kúbonoeriit. Au buu lee mo ?

Suurat 59

(AL-HASHR)

Ewúyey

Kurim 24 bálamuk éwuyey (n°101)
 Di kareesak kati Emitey, di kabonketak
 kooluyo káamakak, di másuumam
 mooluyo

﴿١﴾ Wanoowan wammi fatiya usasal
 Emitey ban yoo ebajumi sembaay; yoo
 ebajumi emanjey

﴿٢﴾ Yoo épurenulomi di siluupiil kuceen
 di kati Elíbarey káyinenutumi di
 éwuyey etooñandey¹. Jisofeenut mati
 pankujaw, poop kusofensof mati
 siluupas sooliil pansipakeniil di Emitey,
 bare Emitey ebuuyuliibuuy tan
 kusofeenut, ékooleniil sísigir. Bukoo
 fajiil kufumumi siluupas di uñeniil, di
 búrambenum bati kumisilimaak. Ñaa
 jujuker, muyuul jabajumi emanj (ejuk!)

﴿٣﴾ Nen Emitey eregeenuitiil eja'ay
 (éwuyey), panenageeniil dúniya, di
 enagiil Allahira. Pankunokeneen di
 sambunas.

¹ Bukanak kati Elíbarey : bukoo kulakomi Bañu Nadir, kati siwey yati Kusuwifak, kalakomi nounu Mediin. An Anabyoñau (AKDE) nabibil ajaw bo, di kumañ ebujool emasoon éfimuma kukatenulo fatiya mambi éloumool. Kukat wan kujamoorumi mankukaan ekaniil di kumisilimaak. Moo kaane wabajiimi di ubajiil. Nan kuñomeniimi (Kusuwifak) di kusofiil. Anabiyoñau (AKDE) nasof mati ekatiil, eeno pánkupur di mof mucila. Ñaa di kukat mofiil mankujaw Khaybar.

4 Moo kukaanumi mati kuñoosooñoosoor di Emitey, di Anabiyonau ooluyo. Ban anooan añoosumi Emitey... kamaat malegen, Emitey kúnagak kooluyo kurieri.

5 Kabekel kanookan kutinge mba jikate kujuum di fumuumuko, Emitey esenuul búyejet bucila mánefimen (Emitey) kúlaputaak di kapuñak.

6 Waafaw wan kúboteemi di bufumab, wan Emitey esenumi jinlen Aboñaayau ooluyo, jitiikut, epiling mba eñonkoma erajut to, Emitey esenemi kuboñaak kooluyo sembaay mankujoolen wanoowan. Yoo Emitey ceb yoo ejoolenumi wanoowan.

7) Wan kútebeumi di bufam (fubaj fati bukanak) di síukas wan Emitey esene jinlen Aboñaayau ooluyo, woo Emitey eciluwo, di Aboñaayau poop bukanak koola, kúsukateenak, bukanak kabajutumi, di kujawoorak kaceeñumi esen, takumukaan waaf wati kusaanum ceb di muyuul. Jiñar wan Anabiyonau asenuumi, manjikat wan áfirenumi di jíkoli Emitey, mati enagenag.

8 Wati poop káwuyumi¹ kabajutumi, kan kucesoosumi di siluupiil, kan kubotumi fubajiil. Ban kulakolako esen buruñ di karamben kati Emitey, di kulako karamben nounu Emitey di Aboñaayau ooluyo. Bukoo bukan kulegen, kurega malegen.

9 Poop kankaan fubaj fati katoeñumi kuciniil di ésukiil, jandi bukoo, ban di kúyinen,, di kumañ káwuyulemi kutookiil bo, ban leekubaj karaano di

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ. وَمَنْ يُشَاقِ اللَّهَ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٤﴾ مَا قَطَعْتُمْ مِنْ لَيْنَةٍ أَوْ تَرَكْتُمْ هَا فَاقِمْهَا عَلَى أَصُولِهَا فَإِذَنْ لِلَّهِ وَلِخِزْيِ الْقَاسِقِينَ ﴿٥﴾ وَمَا آفَاءَ اللَّهِ عَلَى رَسُولِهِ مِنْهُمْ فَمَا أَوْجَفْتُمْ عَلَيْهِ مِنْ خَيْلٍ وَلَا رِكَابٍ وَلَا كُنَّ لِلَّهِ سَيِّطًا رِسَالَهُ، عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٦﴾ مَا آفَاءَ اللَّهِ عَلَى رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ الْقُرَى فَلِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَأَبْنِ السَّبِيلِ كَيْ لَا يَكُونَ دُولَةً بَيْنَ الْأَغْنِيَاءِ مِنْكُمْ وَمَا آفَاءَ الْرَسُولِ فَخُذُوهُ وَمَا نَهَكُمُ عَنْهُ فَأَنْهَوْهُ وَأَتَقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٧﴾ لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ﴿٨﴾ وَالَّذِينَ تَبَوَّءُوا الدَّارَ وَالْإِيمَانَ مِنْ قَبْلِهِمْ يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِمَّا أُوتُوا وَيُؤْتُونَ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ وَمَنْ يُوقِ شَحْنًا نَفْسِهِ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٩﴾

sísigiriil di wan káwuyumi kuyabumi, poop di kusof káwuyumi fañ bukoo fañjiil, di kuseniil esadaay, haani di kúbajaati waaf síndoiiil. Katiikenemi máwulaataam mooliil fañjiil, bukoo kucila bukan kapake.

¹ Kúwuyaak kaceeñumi esen : bukoo kulakomi kateyulomi Maka di Anabiyonau (AKDE) kulako Medin

وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا
وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا
غِلًّا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿١٠﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى
الَّذِينَ نَافَقُوا يَقُولُونَ لِإِخْوَانِهِمُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ
الْكِتَابِ لَئِنْ أُخْرِجْتُمْ لَنَخْرُجَنَّكُمْ مَعَكُمْ وَلَا نَطُيعُ فِيكُمْ
أَحَدًا أَبَدًا وَإِنْ قُوتِلْتُمْ لَنَنْصُرَنَّكُمْ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١١﴾
لَئِنْ أُخْرِجُوا لَا يَخْرُجُونَ مَعَهُمْ وَلَئِنْ قُوتِلُوا لَا يَنْصُرُوهُمْ
وَلَئِنْ نَصَرُوهُمْ لَيُوَلُّنَّ الْأَدْبَرَ ثُمَّ لَا يُصَرُّونَ ﴿١٢﴾
لَأَنْتُمْ أَشَدُّ رَهَبَةً فِي صُدُورِهِمْ مِنَ اللَّهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ
لَا يَفْقَهُونَ ﴿١٣﴾ لَا يَتَذَكَّرُونَكُمْ جَمِيعًا إِلَّا فِي فُرَى
مُحَصَّنَةٍ أَوْ مِنْ وَرَاءِ جُدُرٍ بَأْسُهُمْ بَيْنَهُمْ شَدِيدٌ تَحْسَبُهُمْ
جَمِيعًا وَقُلُوبُهُمْ شَتَّىٰ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٤﴾
كَمَثَلِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَرِيبًا ذَاتُ أَوْبَالٍ أَمَرَهُمْ وَهُمْ عَادَابُ
أَلِيمٌ ﴿١٥﴾ كَمَثَلِ الشَّيْطَانِ إِذْ قَالَ لِلْإِنْسَانِ اكْفُرْ فَلَمَّا كَفَرَ
قَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾

haani kumaŋe kákotuliil leekuŋoolen, pankukatiil bálamuk ban an letapakeniil.

﴿13﴾ Pánjikooleniil faŋ Emitey mati, buko bukan kan úyejetaw úsuumut.

﴿14﴾ Bukoo búrom pankuyofo di siluupas sáliŋaas mankutiikenuul mba bálamuk kupulak káliŋaak. Búlatoorab booliil bukoo faŋiil búsankisanki. Ujukiil panusofiil di bukan kajamoore kamaat di sísigiriil búlatoor ceb boom ró mati kutookut furim, kuŋoolenut kasanken.

﴿15﴾ Kunokoonokoor di kajakenumi búkaanumiil jandi bukoo, búkaanumiil iñame, lee pio; pankuyab kuul karie.

﴿16﴾ Kunannaam di eseetaanaay nan yoonumi anau : “ uñoos.” Púr to nan añoosumi, di yoonool : “ nípupur di au mati níkolikoli Emitey, Amansaau ati wanoowan.”

﴿10﴾ Kaja'alomi bálamuk koone : “ Amansaau, úbonketoli poop nubonket kútioli katoŋumi kúnokenoli di káyinenak, ban takumukaan di sísigiroli búlatoor banooban di káyinenumi. Amansaau nubabaj éboteni nuboneketebonket faŋ.”

﴿11﴾ Abuu ujukut kubuntaak kammi di ereg bukaniil kápurumi di bukanak kati Elíbarey : “ Nen kúfikooruul, wóli panutooñuul, malegen ban letujanten anooan amaŋe ekaanuul wajakut. Poop nen kugoruul (kutekuul) panupakenuul fiit.”. Emitey éyinenyinen, esofiisof di bukan káregeriit malegen.

﴿12﴾ Nen kufikooriil leekutooñiil, poop nen kukaanuul wajakut léekukotuliil,

17 Bukoo kucila búrom (kugabaak) fulakaaf fooliil sambunas, dóo koote kalako bee bándoor. Bukanak kajakutaak bacaamab booliil boobu.

18 Muyuul kumisilimaak, jíkoli Emitey ! Anooan najuker, waa nakaanumi bee kajom, di jíkoli Emitey mati emamanj búrom set wan jikaaanemi.

19 Poop takunjikaan nen kalonjumi Emitey. Emitey ekaaniikaan mankulonjoro. Bukoo bukan kásaayie, kajakut.

20 Bukanak kati jahanama di kati Arijana kureut. Kati Arijana bukoo kubabaj bacaam.

21 Kaaneen ninjarulonjar Alukuraaney di furemboora, pankupuñooen, manfufumo kákoliak Emitey. Unókoor uwe nuregemi bukanak mankuwonoor.

22 Yoo Emitey ceb eceenjumi esal,, púr to jaat yoo, bajut emit eceen ekobaay ; Yoo emanjumi wanoowan, ujukaay mba walet ujukaay. Yoo ebajumi ébotenaay yáamaakey di kabonketak fañ.

23 Yoo ceb elakomi Emitey. Bajut Emit eceen (ekobaay) púrutojaat Yoo; yalakomi Amansaau ; yoo esetumi (enabumi) di wanoowan, poop Yoo eteepumi (ejoonumi), Yoo epooyemi, di efañ wanoowan, Yoo ebajumi sembaay, Yoo eñoolenumi wanoowan, Yoo emanjumi kuruukenyo. Kasalak kooku di Emitey. Efanfañ kanaameneyomi.

24 Yoo elakomi Emitey, Yoo etuukemi, Yoo ecile kareesak kafañjumi ejak. Búrom, wammi fatiya, di wammi tentaam usaloosal, Yoo ceb ebajumi

فَكَانَ عَاقِبَتُهُمَا أَنَّهُمَا فِي النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَلِكَ جَزَاءُ
الظَّالِمِينَ ﴿١٧﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَتَنظُرُوا
نَفْسَ مَا قَدَّمْتُمْ لِغَدٍ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ
﴿١٨﴾ وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنسَاهُمْ أَنفُسَهُمْ أُولَٰئِكَ
هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿١٩﴾ لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَأَصْحَابُ
الْجَنَّةِ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿٢٠﴾ لَوْ أَنزَلْنَا هَذَا
الْقُرْآنَ عَلَىٰ جَبَلٍ لَّرَأَيْتَهُ خَاشِعًا مُّصَدَّرًا مِّنْ خَشْيَةِ
اللَّهِ وَتِلْكَ الْأَمْثَلُ لِنَصْرِهَا لِنَأْسٍ لَّعَلَّهُمْ يَنْفَكِرُونَ
﴿٢١﴾ هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عِلْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ
هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ﴿٢٢﴾ هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ الْعَزِيزُ
الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ
﴿٢٣﴾ هُوَ اللَّهُ الْخَلِيقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ
﴿٢٤﴾ يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

سُورَةُ الْمُمْتَحِنَةِ
رَبِّهَا ١٢
رَبِّهَا ١٠

sembe, poop Yoo emanjumi wajake di wajakut.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تُلْقُونَ
إِلَيْهِم بِالْمُودَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ مِنَ الْحَقِّ يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ
وَإِيَّاكُمْ أَنْ تُوْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ حَرِحْتُمْ جِهَدًا فِي سَبِيلِي
وَإِنِّيَغَاةَ مَرْضَاتِي تَسِرُونِ إِلَيْهِمْ بِالْمُودَّةِ وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ
وَمَا أَعْلَنْتُمْ وَمَنْ يَقَعُ مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ﴿١﴾ إِنْ
يَشْفِقُكُمْ يُكُونُوا لَكُمْ أَعْدَاءً وَيَسْطُوا إِلَيْكُمْ أَيْدِيَهُمْ وَأَلْسِنَتَهُمْ
بِالسُّوءِ وَوَدُّوا لَوْ تَكْفُرُونَ ﴿٢﴾ لَنْ نَنْفَعَكُمْ أَرْحَامَكُمْ وَلَا أَوْلَادَكُمْ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَفْضَلُ بَيْنَكُمْ وَاللَّهُ بِمَا نَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٣﴾ قَدْ
كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ
إِنَّا بَرَاءٌ وَأَنْتُمْ مَنكُمُ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا
وَبَيْنَكُمْ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّى تُوْمِنُوا بِاللَّهِ وَحْدَهُ إِلَّا
قَوْلَ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ لَأَسْتَعْفِفَنَّ لَكَ وَمَا أَمْلِكُ لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ
رَبَّنَا عَلَّمْنَاكَ نُكُلَنَا وَإِلَيْكَ أَنبَأْنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ﴿٤﴾ رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا
فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَاعْفِرْ لَنَا رَبَّنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٥﴾

Suurat 60

(AL-MUMTAHANAH)

Aamumi di sílaamas (Al muntahnah)

Kurim 13 kaja'alo bálamuk éwuyey n⁰
91 di karesak kati Emitey di ébotenaay
yooluyo, di kabonketak kooluyo
káamakak .

1 Muyuul kumisilimaak takunjisofoor
di alatoorom di poop alatooruul beet
bapaalaay. Bukoo kuñoñoos malegenam
maja'alomi bee di muyuul. Bukoo
kacesoor Aboñaayau di muyuul fañuul
mati káyinenak kan jíyinenumi Emitey,
Amansaau ooluul.

Kaanujaat jípurulopur bee kálingen
buruñab búmbaam di poop beet eñes

buruñ di ínje, abuu panjiregiil di fuyoyo
bapaalaayab booluul ínje bamanjer set
wan joomumi di eyof di sísigiruul, di
wan jípurenumi uraj di sísigiruul ?
Anooan di muyuul akaan mo, oo
nakatuko buruñab bajakaab.

2 Nen kufañuul (kuñoolenuul)
pankulako kulatooruul, ban
pankukaanuul táañi di uñeniil, di
butumiil, pankumañ manjilako kuñoosa.

3 Haani kuñooluul, haani bukanuul
leekunafauul. Fulay kayitaak,
paneranenuul (Emitey). Emitey ejujuk
set wan jikaanemi.

4 Moo, jibabaj aliikoora ajake nen
Aburaham di kalakomi di oo nan
koonumi bukanak kooliil : “ wóli
núpupur di muyuul, núpupur poop di
wan jilakomi ekobey, púr to jaat Emitey.
Umanjutuul. Tutoorey yooluul di wóli
kásumaay leekubaj to, búlatoor ceb bee
nan joote káyinen Emitey cebuyo.”
Púrutojaat furimaf fati Aburaham fan
aregumi upaayool.” Panilaw Emitey
manebonketi, haani maniñoolenutumi
wanoowan di Emitey bee di au.”
Amansaau, di au nunene kafiumak
kóololi, nulaañulo. Poop di au noote
elaañ beet.

5 Amansaau tákumuñaroli usen
kulataak kúbalamben (kufikoor),
núbonketoli, au Amansaau mati au
ubajumi sembaay, au umanjumi
wajakaaw, di wajakutaaw.”

6 Nujujuk di bukoo wajake uŋaraay, uliikooraaɓ bee mati afiumumi Emitey, nafium kawulak kati fulayaf fúlamukaaf; bare anooan akatumi manasof waceen, Emitey yoo eceenɗ karamben ban poop Esalaay.

7 Emitey eŋoolene éŋarul bapaalaayab booluul di kuceen di bukoo, kalakoeenumi kulatooruul. Emitey bajut wan eŋoolenut, búrom eŋoolene. Emitey ebonketebonket, ebabaj ébotena faŋ.

8 Emitey éfirenutuul ekaan wajake, di poop kare'en katiikenuutuumi di buruŋab bati Emitey, di kacessorutuumi di siluupuul. Mati Emitey karegemi malegen bukoo emanjumi.

9 Emitey wan éfirenuumi kasoor bapaalaay di bukan katiikenuul mati buruŋab bati Emitey ban jisofumi, di kacessoruumi di siluupuul, mba karambenumi di kacessoruulak. Kasofumi bapaalaay di bukan kucila, bukoo kúregeriit malegen.

10 Muyuul kumisilimaak !

Nan baje kuseek kumisilime káwuyulo bee di muyuul, jiliik jijuk manteer mo, kumisilime; Emitey efaŋe manemaŋe,; muyuul káyinenak kooliil, nen jijuke mati malegen kumisilime takunjiiboñiil bee di kuñoosaak ; lee kuuseek kuyabaay kooliil bukoo poop lee kúniine kooliil kuyabayiil. Kamaat jilaañeniil énaafilaaɓ yan kukaanumi. Nen jiyabiil muyuul balaañeneriil énaafilaaɓ yooliil an letareguul to wanoowan. Tákuñjisuum di aseek añoosa bee búyaboɓ di oo. Jiyab wan jíparentomi (wan jicaamumi),

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيهِمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ
وَمَن يَتَّقِ اللَّهَ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٦﴾ عَسَى اللَّهُ أَن يَجْعَلَ
بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِينَ عَادَيْتُم مِّنْهُم مَّوَدَّةَ اللَّهِ وَلِيُؤْتِيَهُم مَّا غَفَرَ لَكُم
لَآئِبَهُمْ كُفْرَهُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُم
مِّن دِينِكُمْ أَن يَرْوَاهُمْ وَيُفْسِدُوا إِلَيْهِمْ إِنَّا اللَّهُ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ
﴿٧﴾ إِنَّمَا يَنْهَى اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ قَاتَلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَأَخْرَجُوكُم
مِّن دِينِكُمْ وَظَلَهُمُوعَالِي إِخْرَاجِكُمْ أَن تَوَلَّوهُمْ وَمَن يَتَوَلَّهُمْ فَأُولَئِكَ
هُم الظَّالِمُونَ ﴿٨﴾ يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا جَاءَكُمُ الْمُؤْمِنَاتُ
مُهَاجِرَاتٍ فَامْتَحِنُوهُنَّ اللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِهِنَّ فَإِن عَلِمْتُمُوهُنَّ مُؤْمِنَاتٍ
فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ إِلَى الْكُفَّارِ لَأَهُنَّ عَلَيَهُنَّ وَإِهْنُوهُنَّ وَأَتَّوَهُنَّ
مَّا أَنْفَقُوا وَلَا جُنَاحَ عَلَيَكُم أَن تَنْكِحُوهُنَّ إِذَا آتَيْتُمُوهُنَّ أَجْرَهُنَّ
وَلَا تُمْسِكُوا بِعَصَمِ الْكُفَّارِ وَتَسْأَلُوا مَّا أَنْفَقْتُمْ وَلَيْسَ لَكُم مَّا أَنْفَقُوا
ذَلِكُمْ حَكْمُ اللَّهِ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٩﴾ وَإِن فَاتَكُمْ
شَيْءٌ مِّنْ أَرْوَاجِكُمْ إِلَى الْكُفَّارِ فَعَابِقْتُمْ فَاتُوا الَّذِينَ ذَهَبَتْ
أَرْوَاجُهُمْ مِّثْلَ مَّا أَنْفَقُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿١٠﴾

kuñoosaak poop di kuyab wan kusenuutomi.

Emitey maamu eregumi di wan esofumi bee di muyuul kugabaak. Emitey emamanj búrom. Emamanj wajake di wajakut.

11 Ñaa nen aseek ooli ákon ateye bee búyabo di kuñoosaak (kúsooninkaak) manoom di katiikeniil, jilaañen kan kuseekiil kujawumi (wan kusenuumi búrom). Jíkoli Emitey yan jíyinenumi.

يَأْتِيهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ يُبَايِعَنَّكَ عَلَيَّ أَنْ لَا يُشْرِكَنَّ
بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا يَسِرْفَنَ وَلَا يَزِينَنَّ وَلَا يَقْنَنَّ أَوْلَادَهُنَّ وَلَا يَأْتِينَ
بِبُهْتَانٍ يَفْتَرِيَنَّهُ بَيْنَ أَيْدِيهِنَّ وَأَرْجُلِهِنَّ وَلَا يَعْصِيَنَّكَ
فِي مَعْرُوفٍ فَبَايِعَهُنَّ وَأَسْتَعْفِرْ لَهُنَّ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ
﴿١٢﴾ يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَتَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ
قَدْ بَيَّسُوا مِنَ الْآخِرَةِ كَمَا بَيَّسَ الْكُفَّارُ مِنَ أَصْحَابِ الْقُبُورِ ﴿١٣﴾

سُورَةُ الصَّافِّاتِ
رَبِّهَا ١٤
آيَاتُهَا ١٤

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ
﴿١﴾ يَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَمْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ ﴿٢﴾
كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ ﴿٣﴾ إِنَّ
اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقِيمُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا كَأَنَّهُمْ
بُنِينَ مَرْصُوصٌ ﴿٤﴾ وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ لِمَ
تَقُولُونَ مَا لَا تَعْلَمُونَ قَالُوا لَمَّا نَسَبْنَا لِرَبِّنَا الْمَثَلِ الْكَبِيرَ
رَاعَوْا آرَاحَ اللَّهِ قُلُوبَهُمْ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٥﴾

﴿١٢﴾ Au Anabiyonau, nan kuseekak kumisilimaak kujawulo beet eregi mati bukouku di balamuki, ban di kukali mati kukakat kanaamenak wanoowan di Emitey, mati leekusuuñ, leekuŋar faŋaaf fooliil mánkuraari, poop mati leekubuj kuñooliil fañiil, leekureg wakaanut malegen, poop leekulat ekaan wajake, nounu núyinen baregeriil, manulaw Emitey ebonketiil; moo Emitey ebonketebonket, eabaj ébotena fañ.

﴿١٣﴾ Muyuul kumisilimaak káyinenumi, takunjisoor di bukan kan Emitey elate bakaaneriil. Kufiumut Alaakira nen man kuñooosaak kúyinenutumi mati kaamumi di kuyaakak pankuyito fulay fáje'eul.

Suurat 61

(AS-SAFF)

Kasukak

Di kareesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo, di kawulak kooluyo.

﴿١﴾ Wammi fatiya di wammi tentaam búrom usasal Emitey di sembaay yooluyo, di mukaanaayuyo.

﴿٢﴾ Muyuul káyinenumi Emitey, mati waa di jireg wan jíkaaneriit. ?

﴿٣﴾ Doo mukaanaay mákojie fañ di Emitey, eregey wan jíkaaneriit.

﴿٤﴾ Emitey emamanj katiikemi mati Yo di usaal waliite nen eta'a yajuumemi lit.

﴿٥﴾ Jiwoolo nan Móiis aanumi bukanool : “ muyuul bukanak kúmbaam ! mati waa di joom di kálaanenom ban jimamanj set mati ínje Aboñaay ati Emitey bee di muyuul ?” nan kukatumi buruñab bati Emitey mankusof búbuto, Emitey poop di eliimen sísigiras sooliil mati Emitey érungeneriit bukanak kákaaneriitumi jak.

6 Nan Yéesu , añiilau ati Mari aanumi : “ Muyuul kuñiilak kati Isirael, ínje ilakomi Aboñaayau fañ ati Emitey bee di muyuul, manireguul wabajumi di Eliibarey jandi íjo’ol, poop nireguul aboña abile éjo’ol ínje manije’e ‘Muhamad’” oo acila Muhamad, nájo’ol bee di bukoo di búyiisenum bulegen di koone : “ muyaal fañumo.”

7 Ai afañe kájakaati arega wakaanut malegen di Emitey ban di koom di ewonkool bee di Lisilaamey. Emitey érungeneriit kakaanemi jákaati.

8 Kumammanj káfiren di basankeneriil kurimak kajakaak kápureuumi di Emitey, ban Emitey yoo súum di kukaafiraak, mba súumaati di bukoo, panereg bee nan ebane kurimak kooluyo.

9 Yoo eboñulomi joon Aboñaayau ooluyo di buruñab bati malegenam bafañumi mambujake, haani man kunaamenaak Emitey kuñoosubomi.

10 Muyuul káyinenumi ! Pániyiisul kanoomen kaate kapakenuul di kúnag karie ?

11 Jíyinen Emitey, di Aboñaayau ooluyo. Jinar fubajuul di bukanak kooluul manjitiik bee mati Emitey. Moo fañe ejak bee di muyuul, eeno jimamanj mo !

12 Panebonketuul júnubaas sooluul, ban di enokenuul di ufataw dán mumelam muteyemi, di poop siluup sajake di ufataw wati Eden. Dóo fañumi manjake.

13 Ban panesenuul riceen poop ran jimaje nen karamben (kati Emitey) di

وَأَذَقَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ يَتَّبِعِي إِسْرَائِيلَ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ إِلَيْكُمْ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْ مِنَ النُّورِ وَبَشِيرًا رَسُولًا يَأْتِي مِنْ بَعْدِي اسْمُهُ أَحْمَدٌ فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ مُبِينٌ ﴿٦﴾ وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ الْكُذِبَ وَهُوَ يُدْعَى إِلَى الْإِسْلَامِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٧﴾ يُرِيدُونَ لِيُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللَّهُ مُتِمُّ نُورِهِ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿٨﴾ هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظَاهِرَهُ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴿٩﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا هَلْ أَذُكُمُ عَلَى تَحَرُّوْهُ نُجِحَكُمْ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ ﴿١٠﴾ تُوْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ ذَلِكَ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١١﴾ يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمَسْكِنٍ طَيِّبَةٍ فِي جَنَّاتٍ عَدْنٍ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٢﴾ وَأُخْرَى يُحِبُّونَهَا نَصْرٌ مِنَ اللَّهِ وَفَتْحٌ قَرِيبٌ وَبَشِيرٌ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٣﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُونُوا أَنْصَارَ اللَّهِ كَمَا قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ لِلْحَوَارِيِّينَ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ فَأَمَّا مَنْتَ طَائِفَةٌ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ وَكَفَرْتَ طَائِفَةٌ فَأَيَّدْنَا الَّذِينَ ءَامَنُوا عَلَى عَدُوِّهِمْ فَأَصْبَحُوا ظَاهِرِينَ ﴿١٤﴾

jinjooleniil. Ureg kásuumaayak uku káyinenumi.

14 Muyuul káyinenumi jiriiben Emitey nen man Yéesu, añiilau ati Mari aregumi kuriibenaak koola : “ bukei kulakomi bukanak kúmboom (di buruñab bati Emitey ?) di koonool : “ wóli Emitey nuriibene. Etúuk yati kuñiil kati Isirael di éyinen, yaayu éyinenut. Wóli ñaa nuramben káyinenumi mankutiiken kulatooriil. Di kuñooleniil.

Surat 62

(AL-JUMU'A)

Arijumaay

Kurim koono 11 kápurulo bálamuk
 éwuyey n⁰110

Di karesak kati Emitey, di kabonketak
 kooluyo

1 Wammi fatiyaraay di tentamaraay
 búrom usasal Emitey, di sembeyo, di
 fubajuyo, di kañoolenak kooluyo.

2 Yoo eboñulomi bukan (kuraabak)
 Elííbar balet nounu, manaregiil kurimak,
 nasetenko manakarañiil wammi di
 Elííbarey, di mati ekaaney wajakaaw,
 haani mankulakoeenumi bukan kájime.

3 Di kuceen kanaame di
 kariibenoorutiimi. Yoo ceb ebajumi
 sembe, Yoo emanjumi wajakaaw di
 wajakutaw.

4 Doo kawul Emit, an súmuyomi di
 ewulool, ban Emitey yoo ceb ebajumi
 kawul kábaneriit.

5 Kan kusenumi di uñeniil Jíliibaraj
 jati kurimak kati Lisilaamey ban
 kukaanut nen mánkureguromi, bukoo
 kucila kunannaam di eroha yatebe
 sliiibar. Bajut mukaanaay majakut fañ
 mati kañoosumi kurimak kati Emitey !
 Ban Emitey érungeneriit bukanak
 kajoonutumi.

6 Ureg : “ muyuul jammi di kariiben
 buruñab bati Juda, nen jisosof mati
 muyuul ceb Emitey emanjumi bukaaku
 emanjutiil, jilaw ecetey, eeno muyuul
 kurega malegen.”

7 Leekutamburer kuñesuyo, waaf wan
 kukaane. Bare Emitey yoo emamanj
 bukanak kulegenak.

8 Ureg ecetey yan joomumi di etey
 panebujul púr to pánjilaañul bee di
 amanjumi set dúniyaay yan
 újukereriitaam di yan ujukaalemi. Oo
 panareguul wan jilakomi ekaan.”

9 Muyuul káyinenumi, kuwonkuul bee kásalaak kati Jumaay, jikaten búrom wan joomumi ekaan manjitey bee kawonkak kati Emitey. Moo faɲe ejak bee di muyuul eeno jimanjeene !

10 Nagoonan kásalaak kubane, di jifasoor, di jilaw Emitey kásuumaayak, jiwonk meɲ Emitey manewuluul.

11 Bare bukoo nagoonan kuɲandene funoom, mba étuuk, di kufasoor kuriibenuyo kukati to ujuum cebi. “ Ureg wan Emitey ebajumi woo ufaɲe kariibenak sítuukas di kanoomenak. Ban Emitey efaɲe kawul.”

Suuratey 63

(AL-MUNAFIQUN)

Kubuntaak

Kurim kaja'alo bálamuk éwuyey n° 104.

Di kareesak kati Emitey, di ébotenaay yooluyo, di kabonketak kooluyo.

1 Nagoonan kubuntaak kuja'alo bee di au di koone : “óli núseediyaseediya mati au ulakomi Aboñaayau ati Emitey; Emitey emamanj set mati au eenomi Aboñaayau ooluyo, poop di éseediya mati kubuntaak kulee kurega malegen.

2 Bukoo di kurimak kooliil kuliimene bukanak Buruɲab bati Emitey

3 Mukaanaayam mooliil mujakut bándoor, kusosof to, leekulaañ kúyinen.

4 Nen ujukiil, létuyinen mati kulee kurega melegen. Bare koom di kasanken panusofiil di kurega malegen, panuriiben kurimak kooliil ban kujakut. Kusosof

يَتَّيْمِنُ الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا ثُوِّدَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٩﴾ فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٠﴾ وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انفَضُّوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ قَائِمًا قُلْ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ اللَّهْوِ وَمِنَ التِّجَارَةِ وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿١١﴾

سُورَةُ الْمُنَافِقِينَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا نَشْهَدُ إِنَّكَ لَرَسُولُ اللَّهِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ ﴿١﴾ اتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ حُنَّةً فَأَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢﴾ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ ءَامَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا فَطُبِعَ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٣﴾ وَإِذَا رَأَيْتَهُمْ تُعْجِبُكَ أَجْسَامُهُمْ وَإِنْ يَقُولُوا تَسْمَعُ لِقَوْلِهِمْ كَأَنَّهُمْ خَشْبٌ مُسْنَدَةٌ يَحْسِبُونَ كُلَّ صَيْحَةٍ عَلَيْهِمْ هُمُ الْعَدُوُّ فَاحْذَرهُمْ فَنَالَهُمُ اللَّهُ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٤﴾

mati wanoowan ubaje, bukanak kusofesof mati bukoo kukaane. Alatoorau bukoo, úkaanumaaliil ! Emitey edankaiil ! kukakat buruɲab bajjoonaab !

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا يَسْتَغْفِرْ لَكُمْ رَسُولُ اللَّهِ لَوَأْرَهُ وَسَمُّهُمْ
 وَرَأَيْتَهُمْ يَصُدُّونَ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ ﴿٥﴾ سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ
 أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ إِنَّ
 اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٦﴾ هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ
 لَا تُنْفِقُوا عَلَى مَنْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ حَتَّى يَنْفَضُوا وَلِلَّهِ
 خَزَائِنُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَكِنَّ الْمُنْفِقِينَ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٧﴾
 يَقُولُونَ لِنِ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ لِيُخْرِجَنَا الْأَعْرُ
 مِنْهَا الْأَذَلَّ وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلَّذِينَ آمَنُوا الْأَنْهَارُ
 الْمُنْفِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٨﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَأْكُلُوا
 أَمْوَالَكُمْ وَلَا أَوْلَادِكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَمَنْ يَفْعَلْ
 ذَلِكَ فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٩﴾ وَأَنْفِقُوا مِنْ مَّا رَزَقْنَاكُمْ
 مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْمَوْتُ فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَا أَخَّرْتَنِي
 إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ فَأَصَّدَّقْتُ وَأَكُنْ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٠﴾ وَلَنْ
 يُؤَخِّرَ اللَّهُ نَفْسًا إِذَا جَاءَ أَجَلُهَا وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١١﴾

سُورَةُ النَّجْمِ
 آيَاتُهَا ١٨
 رَتَبَاتُهَا ٦٤

٥ Nan uregiil : “ Jíjo’ol man Aboñaayau ati Emitey alawuyo kabonket bee di muyuul.” Leekujanteni, di kukati bálamuk mankuteben ubandaw, karuukenooro.

٦ Nulalaw Emitey manebonketiil, ulawutuyo leegumbuliil wanoowan. Emitey letebonketiil múk mati, Emitey érungeriit bukanak kajoanutumi.

٧ Bukoo koomumi di eregey : “ takunjisen wanoowan kalofumi Aboñaayau ati Emitey moo pankukatool cebool. Emitey ecile fubajaf fati fatiya di fati tentaam, bare kubuntaak kúlawulut.

٨ Koone : “ nen ulaañaale bee Medin, afañumi sembe pánapurenul ayokumi¹.” Ban sembaay yoo Emitey ceb eciluyo, yoo di Aboñaayau ooluyo, di káyinenumi. Bare kubuntaak kumanjut mo.

٩ Muyuul káyinenumi, takum fubajaf fooluul di kuñooluul kukaan manjiloy Emitey. Anooan akaan mo, panalako di kalomi.

١٠ Jípuren di wan iwuluumi jandi ákon di muyuul acet naane : « Emitey, nen panumañeen manuwulom waati yátamie : panisen esadaay ban panilako di bukanak kakaanumi jak. »

١١ Bare Emitey ébeneneriit waati yati yuut yan fulayo fúriine. Ban Eemitey emamanj set wan jikaanemi.

¹ Afañmi sembe : di esofey yati kukaafiraak, arungau ooliil,ibun Ubay,an kuforumi kukaan áyi ati Medin di éjooley yati Aboñaayau (Muhamed) ayokumi di esofey yati kukaafiraak, Muhamed kasalak kati Emitey di kásuumaayak kooluyo kulako di oo.

Suurat 64

(AT-TAGHABUN)**Fulayaf Fáamakaf**

Kurim 18 kápuruli bálamuk Lisilaamey
n108

Di kareesak kati Emitey di kabonketak
káamakak kooluyo.

❶ Wammi tentaam di fatiya búrom
usasal Emitey Yoo ceb ebajumi Jáiyiyaj
di usalaw, poop Yoo eñoolenumi
wanoowan.

❷ Yoo eteepuumi, kuceen di muyuul
kuñoosa, bukaaku kúyinena. Emitey
ejukekuk wan jikaanemi búrom.

❸ 3 .Eteetep uleefaw wati fatiyaay di
wati tentamaraay di malegenuyo, di
eteepuul di búteepum bafañumi
mambujake; bee di yoo joote elaañ
funak fuceen.

❹ Emamanj wammi di uleefaw wati
fatiyaay di wati yentaamey, emamanj
poop wan jiyofemi di wan jirajenemi.
Emitey emamanj set wammi di úsusaw
wooluul.

❺ Manteer jijamut wabajemi
kañoosemi kujoonen majakutam mati
búñoosumiil ? pankulaañ kunagiil enag
yarie.

❻ Moo kootumi ekaaniil mati
kuboñaayak kooliil kúje`euujaw di
úyiisenum walet uñoosaay ban di koone
: “ bukoo room kootumi karungenolaal
?” di kuñoos mankukat bálamuk, Emitey
di ekatiil bo mati Emitey eceeñut
karamben ; yoo di fúkowuyo yayaj; poop
eceeñut esal.

❼ Kañoosumi kusosof mati leekulaañ
kuyiteniil. Ureg : “ Kúyitenaati`iil buu !
di sembaay yati Amansaau úbbaam !

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَسِّحُ لِيَّ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ
وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ❶ هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ فَمِنْكُمْ كَافِرٌ
وَمِنْكُمْ مُؤْمِنٌ وَاللَّهُ يَمَّا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ❷ خَلَقَ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَصُورَكُمْ فَاحْسَنَ صُورَكُمْ وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ ❸
يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُسْرُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ وَاللَّهُ
عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ❹ أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبُؤُا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ
فَدَأَوْا بِآلِ آمُرِهِمْ وَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ❺ ذَلِكَ بِأَنَّهُ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ
رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَقَالُوا أَبَشْرًا مِثْلُ مَا تَشْفَقُ وَتَوَلَّوْا وَاسْتَعْتَقُوا
اللَّهُ وَاللَّهُ عِنْدَ حَمِيدٍ ❻ زَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ لَنْ يُعَذِّبَهُمُ اللَّهُ بِوَاقِلٍ
لِيُتَعَذَّبُوا وَلَئِنَّمْ لِنُتَبِّئُنَّ بِمَا عَمِلْتُمْ وَذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ❼ فَتَأْمِنُوا بِاللَّهِ
وَرَسُولِهِ وَالنُّورَ الَّذِي أَنْزَلْنَا وَاللَّهُ يَمَّا تَعْمَلُونَ خَيْرٌ ❸ يَوْمَ
يَجْمَعُكُمْ لِيَوْمِ الْجَمْعِ ذَلِكَ يَوْمُ التَّلَاقِ وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَعَمِلَ
صَالِحًا يَكْفُرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ وَيُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ❹

pankuyiteniil. Púr to, di kureguul wan
jilakomi ekaan (dúniya). Moo táañiut di
Emitey.”

❸ Kamaat jíyinen di Emitey di
Aboñaayau ooluyo, di poop Alukuraaney
yan ewalenuumi. Ban Emitey emamanj
fiit wan jikaanemi.

❹ Funakaf fan Yootumi kajojenuul,
fulay kayitaak, funak fucila pankaan
funakaf fati fuloaf fáamakaf. Ayínenumi
Emitey manakaan wajakaaw, panefat
mukaanaayool majakutaam, ban di
enokenool di ufataw dán waalaw wati
mumelam muteyemi. Dóo koote kalako
bándoos. Burokab bajakaab maamu !

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ
 النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا وَبَشَ الْأَمْصِيرُ ﴿١٠﴾ مَا أَصَابَ مِنْ
 مُصِيبَةٍ إِلَّا لِآيَاتِنَا وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ يَهْدِ اللَّهُ قَلْبَهُ، وَاللَّهُ يَهْدِي
 لِمَنْ يَشَاءُ عَلَيْهِ ﴿١١﴾ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِن
 تَوَلَّيْتُمْ فَإِنَّمَا عَلَىٰ رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿١٢﴾ اللَّهُ لَا إِلَهَ
 إِلَّا هُوَ وَعَلَىٰ اللَّهِ فِئْتَوَا كَلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٣﴾ يَأْتِيهَا
 الَّذِينَ ءَامَنُوا مِنْ أَرْوَاجِكُمْ وَأَوْلَادِكُمْ عَدُوًّا
 لَكُمْ فَأَحْذَرُوهُمْ وَإِن تَعَفَوْا وَنَصَفَحُوا وَتَغَفَرُوا
 فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٤﴾ إِنَّمَا أَمْوَالُكُمْ وَأَوْلَادُكُمْ
 فِتْنَةٌ وَاللَّهُ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١٥﴾ فَانقُوا اللَّهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ
 وَأَسْمَعُوا وَأَطِيعُوا وَأَنْفِقُوا خَيْرًا لِأَنْفُسِكُمْ وَمَنْ
 يُوقِ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٦﴾ إِن تَقْرَضُوا
 اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا يَضْعَفْهُ لَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ شَكُورٌ
 حَلِيمٌ ﴿١٧﴾ عَلِمُوا الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١٨﴾

سُورَةُ الطَّلَاقِ
 رَتَبَهَا ١٥
 آيَاتُهَا ١٨

10 Káyinenutumi kurimak kúmbaam mánkusofaatiko kurim kulegen, bukoo bukan kati sambun (Jahanama) dóo koote kalako bándoor. Jakut re bo !

11 Búyiik búbajeriit di an Emitey bamañut. Anooan áyineumi Emitey, panerungen ésigirey yoola. Emamanj wanoowan.

12 Jikob Emitey, jikob poop Aboñaayau ooluyo. Nen jikate buruñab bati Emitey, Aboñaayau abajut to eceñ; Oo kúboñ nayabe; saam áriiñenko jak.

13 Emitey ceb, bajut Emit eceen yan joote kariiben púrutojaat Emitey

yákoney. Yoo kumisilimaak koote káyinen poop koote kágolum.

14 Muyuul káyinenumi, kuceen di kuseekuul, mba di kuñooluul, kulatooraau. Jíkaanumiil, bare eeno panjibonket, jiregiil wan kukajenumi jiban, di jibonketiil. Jimanj mati Emitey ebonketa yáamak.

15 Fubajaf fooluul di kuñooluul roo ebuntuul máñjiloyi Emitey. Bare elofey Emitey panjibaj bacaam báamak.

16 Kamaat jíkoli Emitey nen manjiñoolenumi. Jijanten ban di jikaan wan Emitey ereguumi, di jípuren jisen kayabutumi. Pankaan majak mooluul. Muyuul, anooan ateyumi máwulaataam moola, oo pananaam di kabajumi (bacaam).

17 Nen jisene mati Emitey, panewalenwo, di ebonketuul, Emitey emamanj kakaanemi jak.

18 Emamanj wan anau añoolene ajuk di wan añoolenut ajuk. Yoo ebajumi sembe, yoo emanjumi wajakaaw.

Suurat 65

(AT-TALAQ)

Ebaney búyabaab (Atalaq)

Kurim 12 kaja'alo bálamuk éwuyey n^o
99

Di karesak kati Emitey, di ébotenaay
yáamakey yooluyo, di kabonketak
kooluyo.

❶ Au Anabiyonau ! nen joom di
kakaten kuseekuul, jikob kubanujaat
ejukey fuleeṅaf fooliil, di jikateniil, jipin
waataay mánjikoli Emitey, Amansaau
ooluul. Tákunjipureniil di kajimak
kooliil, takum bukoo fanjiil kúpurul,
kaanumojaat, waaf wapuñenie kukaane
wan kúseediyae. Uru lakomi uruṅaw
wati Emitey anooan átaasewo, oo
fúko'ool. Umanjut manteer nounu bee
waati Emitey eṅoolene ekaan to waaf
wunkul¹ !

❷ Waataay ériiṅujaat yati esof fujuum
di oo, oote kalaañenool, nulaañenool jak,
poop oote kakatenool, nukatenool jak;
nuñes bukan kugaba di muyuul kayaji
kúseeda mánkuseediya, núseediya di
Emitey. Uru kuregumi amisilimaau
áyinenumi Emitey náyininen fulayaf
fúlamukaaf akaan. Poop anooan ákolimi
Emitey panewulool fúbanum fajake.

❸ Pansenool wan asofeenut
panabajuwo. Poop anooan ágolumumi
Emitey, oo Emitey eyajooyaj. Wan
Emitey esofumi, woo wootumi ebaj, ban
eciciik wanoowan.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَطَلَقُوهُنَّ لِعَدَّتِهِنَّ وَأَحْصُوا
الْعِدَّةَ وَاتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ لَا تُخْرِجُوهُنَّ مِنْ بُيُوتِهِنَّ
وَلَا يَخْرُجْنَ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ بِفَحِشَةٍ مُبِينَةٍ وَتِلْكَ حُدُودُ
اللَّهِ وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ لَا تَدْرِي لَعَلَّ
اللَّهُ يَحْدِثُ بَعْدَ ذَلِكَ أَمْرًا ❶ فَإِذَا بَلَغَ أَحِلُّهُنَّ فَأَمْسِكُوهُنَّ
بِمَعْرُوفٍ أَوْ فَارِقُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ وَأَشْهِدُوا ذَوَى عَدْلٍ مِنْكُمْ
وَأَقِيمُوا الشَّهَادَةَ لِلَّهِ ذَلِكَ لَكُمْ بُوْعُظٌ بِهِ مِنْ كَانَ يُؤْمِنُ
بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَنْ يَنْقُ اللَّهُ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا ❷ وَيَرْزُقْهُ
مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ ❸ إِنَّ اللَّهَ
بَلِّغُ أَمْرِهِ قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا ❹ وَالَّتِي بَيَّسَنَ
مِنْ الْمَحِيضِ مِنْ نِسَائِكُمْ إِنْ رَزَقْتُمْ فَعِدَّتُهُنَّ ثَلَاثَةَ أَشْهُرٍ
وَالَّتِي لَمْ يَحْضَنْ وَأُولَتْ الْأَحْمَالِ أَجَلُهُنَّ أَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ
وَمَنْ يَنْقُ اللَّهُ يَجْعَلْ لَهُ مِنْ أَمْرٍ ذِكْرًا ❺ ذَلِكَ أَمْرُ اللَّهِ أَنْزَلَهُ
إِلَيْكُمْ وَمَنْ يَنْقُ اللَّهُ يَكْفِرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ وَيُعْظِمْ لَهُ أَجْرًا ❻

❹ Nen jimanjut waataay yan jootumi
ekob kuseekuul (bee kakateniilak)
kasofutumi mati pankulaañ kujuk fuleeṅ
fooliil, panjikob wáriiṅe kuleeṅ kúfeejiir.
Moo poop joote ekaan beri
kaleeṅoorutumi. Kaamumi di búrooko
bukoo panjikobiil bee nan kuroṅe
manumanj nen panukatenuul, mba
panulaañenool ró. Anooan ákolimi
Emitey, panerenten waafaw wati
aseekaw oola.

❺ Maamu moo Emitey eregumi jikaan.
Akólimi Emitey, Emitey panefat
júnubaas soola manewulool baraaji
báamak.

¹ Mantee nounu bee waati, Emitey eṅoolene
ekaan to waaf wunkul naṅoolene aṅar far
waataay yati ekobey au bafintout di oo.

أَسْكُنُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ سَكَنْتُمْ مِنْ وَجْدِكُمْ وَلَا تُضَارِزُوهُنَّ لِيُضْمِغْنَ عَلَيْهِنَّ وَإِنْ كُنَّ أُولَاتٍ حَمَلٍ فَأَنْفِقُوا عَلَيْهِنَّ حَتَّىٰ بَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ فَإِنْ أَرْضَعْنَ لَكُمْ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ وَأَتِمُّوا رَبَّتَكُمْ بِمَعْرُوفٍ وَإِنْ تَعَاسَرْتُم فَاسْتَرْضِعْ لَهُنَّ أُخْرَىٰ ﴿٦﴾ لِيُنْفِقَ ذُو سَعَةٍ مِنْ سَعَتِهِ وَمَنْ قُدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ فَلْيُنْفِقْ مِمَّا آتَاهُ اللَّهُ لَا يَكْفِ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا مَاءً آتَاهَا سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا ﴿٧﴾ وَكَأَيِّنْ مِنْ قَرْيَةٍ عَدَّتْ عَنْ أَمْرِ رَبِّهَا وَرُسِلَ إِلَيْهَا فَحَاسِبْنَهَا حِسَابًا شَدِيدًا وَعَدَّتْهَا عَذَابًا نَكْرًا ﴿٨﴾ فَذَاقَتْ وَبَالَ أَمْرِهَا وَكَانَ عَاقِبَةُ أَمْرِهَا خُسْرًا ﴿٩﴾ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا فَاتَّقُوا اللَّهَ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ الَّذِينَ ءَامَنُوا قَدْ أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكُمْ ذِكْرًا ﴿١٠﴾ رَسُولًا يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِ اللَّهِ مُبَيِّنَاتٍ لِيُخْرِجَ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَمَنْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا قَدْ أَحْسَنَ اللَّهُ لَهُ رِزْقًا ﴿١١﴾ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ وَمِنَ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ يَنْزِلُ الْأَمْرُ بِينَهُنَّ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا ﴿١٢﴾

6 Kuseek kucila di jineniil dán muyuul (au) ucinumi, di poop dán sembaay yooluul eqoolene eteb. Poop takunjiñes kálaameniil mati mankujaw mba manajaw. Eeno oomu di búrooko, nucookoorool bee nan aroñe. Eeno poop oomu di karaafen añiil ooli, nusenuul bacaamab boola¹ (búkaanumab boola). Bare jijamoor to jak. Nen jilee di kajamoor to, nuñes aseek aceen manaraafen añiilau.

7 Abajumi , nápuren di fubajaf foola, poop an fubajaf fuyajutumi, oo nápuren nen manaqoolenumi, nen man Emitey esenuomi. Emitey eregut ápuren wan

esenuool. Pánejarul mátaañiam, pánejarul poop másuume.

8 Mof moonoo buu mulate kariiben kurimak kati Amansaau ooliil di kati kuboñaayak kooliil (kati oo Amansaau). Nisankeniisanken táañi púr to, ninagiil kuul karie. Mof mucila mujujuk wan búkaanumiil bujaruliil.

9 Mujakenjaken búkaanumiil. Púr to éjimey yoolumo.

10 Emitey eneniinen kuul karie. Kamaat muyuul kabajumi emanj, jíkoli Emitey, muyuul kabajumi káyinen. Moo Emitey ewalenulowalen bee di muyuul Alukuraaney.

11 Di Aboñaay aregeuumi mati kurimak kati Emitey náseediyako di wan aregemi, nápurenul káyinenumi mankukaan wajakaaw, bukoo kucila manakaaniil kúpurul di érimey bee di mawuñam.

Poop anooan áyinenumi Emitey manakaan wajakaaw, Emitey panenokenool di ufataw wati Arijana dan mumelam muteyemi mambi alako dó bándoor. Kaanumojaat, Emitey panewulool waaf wajake.

12 Emitey eliirumi uleefaw futokaf di ugabaaw, di eliir mo yentaamey tutooruso, di éwalenuul kurimak kooluyo manjimanj mati Emitey eqoolenumi wanoowan, poop yoo Emitey emanjumi wanoowan.

¹ Nusenuul bacamab boola : aseekau alatujaat karaafen añiilau, nuñesool araafena manucaamool.

Surat 66

(AT-TAHRIM)

Káfirenak (Atahrim)

Kurim kaja'alo bálamuk éwuyey n°107

Di kareesak kati Emitey, di ébotenaay yooluyo yáamakey, kabonketak kooluyo.

1 Au Anabiyonjau, buu kaane núfirenooro wan Emitey esenimi buruj bee kásuumen kuseeki ? Emitey yoo ebonketa, ememmeen ébotena.

2 Emitey ereguureg takunjisenooro di kurimak kooluul di bukanak. Emitey elakomi Amansaa ooluul, emamanj búrom, wajakaaw, di wajakutaw.

3 Nanoonan Anabiyonjau arege ákon di kuseekool kúnlo, man aseekau areguyo tíyan, Emitey ejamuyo, panemanjen dó kapan kákon manetunoor kaaku (kúkunlo kaaku). Poop nanoonan aseekau alaañe ájamul kúkunlo kucila, naane : “ Ai aregi.” Naanool : “ amanjumi di ajamemi búrom aregaam.”

4 Nen jisofe sifayen di Emitey, roo kankaan nen wan ukaanumi ujakut, nukajenkajen di ésigiri. Bare jisoofoorujaat bee di Anabiyonjau, nounu Emitey di emaleekaay Jíbiriin, di bukanak kúwaaniinak di kumisilimaak, di simaleekaas pansilako kupaalool.

5 Nen acesoori, Amansaa oola nañoolene asenool kuseek kákoyume muyuul. Kumisilime, káyinene, poop kakobe, kamañool, kusuña, mba kajukoorut fufaano (kamanjut ániine).

6 Muyuul kumisilimaak, káyinenumi ! jipaken bukanuul di kiiluul di sambun

سُورَةُ التَّحْرِيمِ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَتَّيِّهَا النَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ تَبَغَّى مَرْضَاتَ أَزْوَاجِكَ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ۝١ قَدْ فَرَضَ اللَّهُ لَكُمْ تَحِلَّةَ أَيْمَانِكُمْ وَاللَّهُ مَوْلَاكُمْ وَهُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ۝٢ وَإِذْ أَسْرَأَ النَّبِيُّ إِلَىٰ بَعْضِ أَزْوَاجِهِ حَدِيثًا فَلَمَّا نَبَّأَتْ بِهِ وَأَظْهَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ عَرَفَ بَعْضَهُ، وَأَعْرَضَ عَنْ بَعْضٍ فَلَمَّا نَبَّأَهَا بِهِ قَالَتْ مَنْ أَنْبَأَكَ هَذَا قَالَ نَبَّأَنِيَ الْعَلِيمُ الْخَبِيرُ ۝٣ إِنْ تَوْبَأْنَا إِلَى اللَّهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا وَإِنْ تَظَاهَرَا عَلَيْهِ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ مَوْلَاهُ وَجِبْرِيلُ وَصَلِحَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمَلَائِكَةَ بَعْدَ ذَلِكَ ظَهِيرٌ ۝٤ عَسَىٰ رَبُّهُ إِنْ طَلَّقَكُنْ أَنْ يُبَدِّلَهُ أَزْوَاجًا خَيْرًا مِنْكَ مَسْلَمَاتٍ مُؤْمِنَاتٍ قَيِّنَاتٍ تَيَّبَتْ عِيدَاتٍ سَيِّحَاتٍ تَيَّبَتْ وَأَبْكَرَاتٍ ۝٥ يَتَّيِّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَنفُسَهُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَاظٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ۝٦ يَتَّيِّهَا الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَعْدِرُوا الْيَوْمَ إِنَّمَا تُجْرُونَ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ۝٧

san uyaajaw wooluso woote kalako bukan di siitikas ! sambun sicila simaleeka sabaje sembe kariibene wan Emitey eregeiimi kukaan, kútaaseeriit wan Emitey eregeiimi.

7 Muyuul kuñoosaak ! jaat lee fulay fan joote elaw kabonket ! wan jirokumi woo kootumi ecaamuul.

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ تَوْبَةً نَّصُوحًا عَسَىٰ رَبُّكُمْ
 أَن يُكَفِّرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُم جَنَّاتٍ تَجْرِي
 مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يَوْمَ لَا يُخْزِي اللَّهُ النَّبِيَّ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا
 مَعَهُ نُورُهُمْ يَسْعَىٰ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا
 أَنْتُمْ لَنَا نُورٌ نَّوْرُنَا وَآغْفِرْ لَنَا إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٨﴾
 يَتَأْتِيهَا النَّبِيُّ جُهْدِ الْكُفَّارِ وَالْمُنَافِقِينَ وَأَغْلَظَ عَلَيْهِمْ
 وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَيَسَّ الْمَصِيرُ ﴿٩﴾ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا
 لِلَّذِينَ كَفَرُوا أَمْرَاتٍ نُّوحٍ وَأَمْرَاتٍ لُوطٍ كَأَنَّهُنَّ
 عَبْدَاتٌ مِّنْ عِبَادٍ نَّاصِلِحِينَ فَخَانَتَاهُمَا فَلَمَّ يُغْنِيَا عَنْهُمَا
 مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَقِيلَ ادْخُلَا النَّارَ مَعَ الدَّٰخِلِينَ ﴿١٠﴾
 وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِلَّذِينَ ءَامَنُوا أَمْرَاتٍ فِرْعَوْنَ إِذْ
 قَالَتْ رَبِّ ابْنِ لِي عِنْدَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ وَنَجِّنِي مِّنْ فِرْعَوْنَ
 وَعَمَلِهِ وَنَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿١١﴾ وَمَرْيَمَ ابْنَتَ
 عِمْرَانَ الَّتِي أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهِ مِن رُّوحِنَا
 وَصَدَقَتْ بِكَلِمَاتِ رَبِّهَا وَكُتِبَ عَلَيْهَا مِن الْقَنِينِ ﴿١٢﴾

﴿10﴾ Emitey esensen aseekau ati Nóe nen búliikum kuñosaak di aseekau ati Lot. Bukoo di kañenak kati kuroka kugaba bóololi kúwaaniin. Kuseekak kugabaak búrom di kúpur di bukoo, kurambenutiil di wanoowan di kuulak kan Emitey esofumi beri bukoo. Pankooniil : “ jinoken Jahnama muyuul kugabaak, di kaatumi ejaw bee dó.”

﴿11﴾ Emitey di esen búliikum káyinenumi aseekau ati Faraon, nan aanumi : “ Au Amansaau, uteepom eluup ilofi Arijana, manupakenom di Faraon di bakaanerool, nupakenom di bukanak kúlaputaak.”

﴿12﴾ Poop Mari, ajañauu ati Imuraan asofooromi di fañaafoola; di oo núfuutenfuuten ró búyejetab booli. Nasof mati kurimakk kati Amansaau oola di síliibaras soola malegen, ban nalakaenlako di kakobumi fañ Emitey.

﴿8﴾ Muyuul káyinenumi, jítuub jisof sifayen di étuub elegen. Amansaau ooluul nañoolene afat wan jikaanumi wajakutumi manakaanuul jinoken di ufataw wattmumelam (dan mumelam muteyemi, fulay nan Emitey yootumi kapaken Anabiyonau di kapuñak, oo di bukaaku káyinenumi nen oo. Máyaan mooliil pammuraj fáculiil, pánkoonuu di kañenl kárir : “ Amansaau, úriin mawuñam móololi mánubonketoli mati nuñoolenñolen wanoowan.”

﴿9﴾ Au Anabiyonau ! Uiiken kuñosa, di kubuntaak, nútaañi di bukoo, fulakaaf fooliil Jahanama. Ban kommi di ejaw bin bajakut !

Suurat 67

(AL-Mulk)

Jáiyajaj : Siaaya sooni 30 sibaje : Maka ewaloulo.

1 Barakaay yoono di an eenomi di kañenak koola jáiyajaj joom, ban oo aṅoolenumi ekaan Wanoowan

2 Yan eenomi Yoo étuute ecetey di buroṅab mambi, ekaanuul kafaṅoor ejukey di muyuul afaṅe burok bajake, ban Yoo ékalaami faṅ, di eṅoolen kayanfu máamak.

3 Yoo etuukumi fatiyaraay yáriiṅe si'asamaan futok di sigaba sarembenoore : letujuk baṅonder di batuukerab bati Yo yaakenumi kabonketak búromuko. Kamaat úlaañenul kajukeri bee di bo (batuukerab) manumanj manteer panujuk dó haani bakajener biikun.

4 Púr to, núlalaañenul kajukerak kooli uyaas wáriiṅe ugaba : ejukey yooli pánelaañul bee di au faṅi pankaan di kawoolenoor kariiboore di kapuñ.

5 Wóli núsangensangen Fatiyaraay yawaloaay di sificitena, ban nuṅaruso ukaan sinkaam sícesoorama siseetaani (síjinaas sajakutaas). Ban nujoonen bee di so sílaamas sati sambunas sájeekaas.

6 Nen kan umanjumi oone kúyinenut Amansaau ooliil sílaamas sati jahanamaay bee di bukoo : labaj yajakutumi !

7 Naapi kubeteni dó, bukoo ejamuyo (jahanamaay) nokoor nen yoo éliil, kama yoo elab .

8 Di ekaaneen beet kajiso mati fuuñ. Naapi kúbetendomi kayooṅ, kuwookenaak kati yo koo eceenjiil : “

سُورَةُ الْمُلْكِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تَبَرَّكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ۝^١ الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ۝^٢ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا مَا تَرَى فِي خَلْقِ الرَّحْمَنِ مِن تَفَوتٍ فَأَرْجِعِ الْبَصَرَ هَل تَرَى مِن فُطُورٍ ۝^٣ ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنقَلِبْ إِلَيْكَ الْبَصَرُ خَاسِئًا وَهُوَ حَسِيرٌ ۝^٤ وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحٍ وَجَعَلْنَا رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ وَأَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ السَّعِيرِ ۝^٥ وَلِلَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ وَيَسَّ الْمَصِيرُ ۝^٦ إِذَا الْقَوَاغِبُ سَمِعُوا لِهَا شَهيقًا وَهِيَ تَفُورٌ ۝^٧ تَكَادُ تَمَيَّزُ مِنَ الْغَيْظِ كُلَّمَا أَلْقَى فِيهَا فَوْجٌ سَأَلَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ ۝^٨ قَالُوا بَلَى قَدْ جَاءَنَا نَذِيرٌ فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا مَا نَزَّلَ اللَّهُ مِن شَيْءٍ إِنْ أَنشُدْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ كَبِيرٍ ۝^٩ وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ ۝^{١٠} فَاعْتَرَفُوا بِذُنُوبِهِمْ فَسَحَقًا لِأَصْحَابِ السَّعِيرِ ۝^{١١} إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ۝^{١٢}

manteer kuregutuuul mati mátaaṅiam ume?”

9 Di kureg : “kúregolireg mati, nureg kagaajoor, Emitey ewalennuloot waafowaaf, muyuul di éjim yáamak joom”.

10 Di kureg : “nen kaaneene nujanjam wan kuregulimi, mba nuwonoowonoor jak letunaameen di kati sambunas sájeekaas.”

11 Kusonsoṅ mati bukoo kawoofoor kulakoe. Kati sambunas mátaaṅi máamak muje’e bee ebajiil.

12 Kan eenomi bukoo kúkolikoli Amansaau ooliil bajukutool, pankuyanfuuil di kubaj bacaam

وَأَسْرُوا قَوْلَكُمْ أَوِ اجْهَرُوا بِهِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١٣﴾ أَلَا
 يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ﴿١٤﴾ هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ
 الْأَرْضَ ذُلُولًا فَأَمْشُوا فِي مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا مِنْ رِزْقِهِ وَإِلَيْهِ النُّشُورُ
 ﴿١٥﴾ أَمْ أَمْنُكُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ أَنْ يُصِيفَ بِكُمْ الْأَرْضَ فَإِذَا هِيَ
 تَمُورُ ﴿١٦﴾ أَمْ أَمْنُكُمْ مَنْ فِي السَّمَاءِ أَنْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا
 فَسَتَعْمُونَ كَيْفَ نَذِيرٍ ﴿١٧﴾ وَلَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَكَيْفَ
 كَانَ نَكِيرِ ﴿١٨﴾ أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الطَّيْرِ فَوَقَّهُمْ صَفَافٍ وَيَقْبِضَنَّ مَا
 يُمْسِكُهُنَّ إِلَّا الرَّحْمَنُ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ بَصِيرٌ ﴿١٩﴾ أَمْ هَذَا الَّذِي
 هُوَ جُنْدٌ لَكُمْ يَنْصَرُّكُمْ مِنْ دُونِ الرَّحْمَنِ إِنِ الْكَافِرُونَ إِلَّا فِي غُرُورٍ
 ﴿٢٠﴾ أَمْ هَذَا الَّذِي يَرْفَعُكُمْ إِنْ أَمْسَكَ رِزْقَهُ بَلْ لَجُوا فِي عُتُوٍّ
 وَنُفُورٍ ﴿٢١﴾ أَمْ أَنْ يَمْشَى مُكِبًا عَلَى وَجْهِهِ أَهْدَى أَمْ يَمْشَى سَوِيًّا
 عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٢٢﴾ قُلْ هُوَ الَّذِي أَنْشَأَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمْ السَّمْعَ
 وَالْأَبْصَرَ وَالْأَفْئِدَةَ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ﴿٢٣﴾ قُلْ هُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ
 فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٢٤﴾ وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِنْ كُنْتُمْ
 صَادِقِينَ ﴿٢٥﴾ قُلْ إِنَّمَا أَعْلَمُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٢٦﴾

(Amansaau) aatumi efokuul di yentaamey ?

﴿17﴾ Mba di jibaj kákoli kati panayawuluul sinkaamas ? kaanumojaat, panjimanj buu nigamemi

﴿18﴾ Karunguluumi kusosof mati kagaajoor : bare kujujuk wan ikaaniimi !

﴿19﴾ Manteer kujukut basuwaab fatiyaraay yooliil, mánburaawulemi, di búrongen ulegaaw. Bajut atebebo púr to jaa Abonketaau fanfañ. Mati Yoo ejukemi búrom.

﴿20﴾ Ai eenomi jinarooñar jikaañ kayooñ kati kusoojoora kaate kapakenuul púr to Abonketaau fañ (an eenomi Emitey) ? Káyinenutumi fifiit mati di éjim fañ koom.

﴿21﴾ Ai aje'emi bee esenuul furiaf fooluul nen Yoo ekate eseney ? Bare koo di kutunteen mankukaan di kájamaati di poop elatey wajakaaw.

﴿22﴾ Ai afaje ejuk jak buruñab, manteer aje'emi násik mba aje'emi nálalo di buñarab bajoonaab?

﴿23﴾ Ureg Yoo etuukuluumi di ekaan ejamey, di ejukey di sísigiras bee di muyuul. Ban wiikun jilaañeneyo di kasalak.

﴿24﴾ Ureg Yoo ekaanuumi manjimeeñ di yentaamey. Ban panjilaañ bee di Yo.

﴿25﴾ Di kureg : “ wabaatimi ñaa, ney uje'e beet ekaani ?

﴿26﴾ Ureg : “ fifiit mati emanjeñ yooyu di Emitey. Ban ínje Aboñaay ceb neem.

﴿13﴾ Súumuul di jiyof wammi di sísigiruul (kurimak), súumuul di jíyíisuwo, Yoo emamanj fañ wammi di úsusaw (wooluul).

﴿14﴾ Tañ buuyoote kámanjaati wan Yoo etuukumi, ban tooke Yoo eñoolenumi kasanken fañ ban di emanj fiit kurimak búrom.

﴿15﴾ Yoo ekaanulo yentaamey bee di muyuul, leejinoolen jillatuyo : kamaat jijawuyo di mawuñaañ mooluyo (yentaamey) ban di jiri wan esenuumi. Kayitaak kati kacetumi bee di Yo (Emitey).

﴿16﴾ Manteer jibabaj kafium mati panjipak di efokey yan ammi fatiya

27 Naapi kujukumi (sílaamas) lof, wuulaw wati káyinenutumi woo kabotenoor. Mati pan eregiil “wan jilakomi eceej woowu”

28 Ureg : “nen Emitey ekaaneenaam icet, ínje di kammi di ínje tákon, mba di ébonketoli, kamat ai aje’e beet kapooy kuñoosaak di sílaamas sariemi máamak ?”

29 Ureg : “ Yoo ebonketemi di kabonket kalegen fañ, wóli Yoo núyinene ban Yoo nufiume leepio, muyuul beet emanj jak alakomi di éjim yalegen”

30 Ureg : “ jijuker nen kaane mumelam muwalowalo yok bee síndenaay dán sánkimi; ai aje’e beet enjaruluul mumel mati karonden ?”

Esurat 68

(AL-QALAM)

Fúciikumaaf

Siaaya 52 di ebaje Maka ewaloulo jandi éwuyey yati Mohamad Maka be Medin Di kareesak kati emitey, di kabonketat káamakak kooluyo

1 Nuun, di fúciikumaaf, yoo di wan kuciikemi.

2 Au (Muhamad), di barakaay yati atai, waaf usofuti.

3 Di fiiti mati pambaj, bee di au bacaam baatut eban.

4 Di fiiti mati au nubabaj kakur káamak kajake fanfañ.

5 Pambuujuj, ban bukoo pambikujuk.

6 Ai di muyuul fúkaaf fubanutumi.

7 Di fiiti mati atai (Amansaau) oo afañumi manamanje ájimumi biyok ápur di buñarab boola, ban nafañ emanj poop ariibenumi buñarab ban kúyiisoomi bajakaab.

8 Jakumukaan wan kuregeimi ukaan, bukouku kasofemi walegenaw nen kagaajoor.

9 Bukoo kumañeene manureg ukatiil wan eenomi malegen mooli bee di au (ekatiil bo)

فَلَمَّا رَأَوْهُ زُلْفَةً سَيِّتَتْ وُجُوهُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَقِيلَ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِهِ تَدْعُونَ ﴿٢٧﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَهْلَكْنِي اللَّهُ وَمَنْ مَعِيَ أَوْ رَحِمْنَا فَمَنْ يُجِيرُ الْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ ﴿٢٨﴾ قُلْ هُوَ الرَّحْمَنُ أَمَّنَا بِهِ وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا فَسَتَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٢٩﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَصْبَحَ مَاؤُكُمْ غَوْرًا فَمَنْ يَأْتِيكُمْ بِمَاءٍ مَعِينٍ ﴿٣٠﴾

سُورَةُ الْقَلَمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

رَبِّ الْقَائِمِ وَمَا يَسْطُرُونَ ﴿١﴾ مَا أَنْتَ بِمَجْنُونٍ ﴿٢﴾ وَإِنَّ لَكَ لَأَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ ﴿٣﴾ وَإِنَّكَ لَعَلَى خَلْقٍ عَظِيمٍ ﴿٤﴾ فَسَبِّحْهُ وَابْحِرْهُ وَابْصُرْهُ بِأَيْتِكُمْ الْمَفْتُونُ ﴿٥﴾ إِنْ رَبُّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿٦﴾ فَلَا تَطَّعِ الْمُكْذِبِينَ ﴿٧﴾ وَدُّوا لَوْ يُدَّهِنُ فَيُدْهِنُونَ ﴿٨﴾ وَلَا تَطَّعِ كُلَّ حَلَّافٍ مَهِينٍ ﴿٩﴾ هَمَّازٍ مَشَّاءٍ بِنَمِيمٍ ﴿١٠﴾ مَنَّاعٍ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ أَثِيمٍ ﴿١١﴾ عَتَلٌ بَعْدَ ذَلِكَ زَنِيمٍ ﴿١٢﴾ أَنْ كَانَ ذَا مَالٍ وَبَنِينَ ﴿١٣﴾ إِذَا تُتْلَى عَلَيْهِ إِيَّاُنَا قَالُكَ أَسْطِيرُ الْأُولِينَ ﴿١٤﴾

mati kayanfuoor mambi bukoo citi kukati bo mooliil

10 Ban jakumukaan wan akaliya akautu kakali amanje ban nájakaati.

11 An umanje kasankenak koola kujakut ban di kútaañi.

12 An umanjumi oone nápurenepuren bukanak di ekaaney wajakaaw oo akajena, Abuja bukan.

13 Búyejetoool bulayenlayen ban oo nápurul di fiil fan an umanjut¹.

14 Haani kaane nababaj fubaj, di kuñiil juup.

15 Nen kukarañool siaayaas sóololi, oo ereg rouru : “ ureg wata naaniñ”

¹ Kareesool Wahid Ibn Al-Mugira

سَنَسِمُهُ عَلَى الْخُرطومِ ﴿١٦﴾ إِنَّا بَلَوْنَهُمْ كَمَا بَلَوْنَا أَحْمَبَ الْجَنَّةَ إِذْ أَقْسَمُوا
 لَيَصْرِمُنَّهَا مُصْبِحِينَ ﴿١٧﴾ وَلَا تَسْتَوُونَ ﴿١٨﴾ نَطَّافَ عَلَيَّ طَائِفٌ مِّن رَّبِّكَ
 وَهُمْ نَائِبُونَ ﴿١٩﴾ فَأَصْبَحْتَ كَالصَّرِيمِ ﴿٢٠﴾ فَنَسَدَا وَأُصْبِحِينَ ﴿٢١﴾ أَمِ
 أَغْدُوا عَلَى حَرِّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَرِيمِينَ ﴿٢٢﴾ فَأَنْطَلَقُوا وَهُمْ يَخْفَوْنَ ﴿٢٣﴾
 أَنْ لَا يَدْخُلنَهَا الْيَوْمَ عَلَيْكُمْ مَسْكِينٌ ﴿٢٤﴾ وَعَدُوا عَلَى حَرِّ قَدِيرِينَ ﴿٢٥﴾ فَلَمَّا
 رَأَوْهَا قَالُوا إِنَّا لَضَالُونَ ﴿٢٦﴾ بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ﴿٢٧﴾ قَالَ أَوْسَطُهُمْ أَلْزَأْفَل
 لَكُمْ لَوْلَا آتَيْتُمْ حُونَ ﴿٢٨﴾ قَالُوا سُبْحَانَ رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٢٩﴾ فَأَقْبَلَ
 بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَلَمَّضُونَ ﴿٣٠﴾ قَالُوا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٣١﴾ عَسَى
 رَبِّنَا أَنْ يَبْدِلَ لَنَا خَيْرًا مِّمَّا آتَانَا إِلَى رَبِّنَا رِغَابُونَ ﴿٣٢﴾ كَذَلِكَ الْعَذَابُ وَالْعَذَابُ
 الْآخِرُ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٣٣﴾ إِنْ لِلْمُتَّقِينَ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّتِ النَّعِيمِ
 ﴿٣٤﴾ أَفَنَجْعَلُ لِلْمُتَّقِينَ كَالْجِرْمِينَ ﴿٣٥﴾ مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿٣٦﴾ أَمْ
 لَكُمْ كِتَابٌ فِيهِ تَدْرُسُونَ ﴿٣٧﴾ إِنْ لَكُمْ فِيهِ لَمَّا تَخْبِرُونَ ﴿٣٨﴾ أَمْ كُرْهَاتُ
 عَلَيْنَا بَلِغَةٌ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ إِنْ لَكُمْ لَمَّا تَحْكُمُونَ ﴿٣٩﴾ سَلِّمُوا لَهُمْ
 بِذَلِكَ زَعِيمٌ ﴿٤٠﴾ أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ فَلْيَأْتُوا بِشُرَكَائِهِمْ إِنْ كَانُوا صَادِقِينَ ﴿٤١﴾
 يَوْمَ يُكْشَفُ عَن سَاقِي وَيُدْعَوْنَ إِلَى السُّجُودِ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿٤٢﴾

26 Nan kujukukomi (kalaakak) di koone :
 “Wolaal bájime bujarab”

27 Bare wolaal kapuñ kusofolaa taate fañ
 to ! kubotolaabot ejeen.

28 Akóyumiimi di ekaan jak naregiil : “
 iregeenutuul jisal Emitey !”

29 Di kureg “kasalak koku di Amansaau
 oololaal. Olaal balakoe di májakaati”

30 Di kulako kalaañenoor, anooan naane
 aamu akaane uru ña.

31 Di koone dankaay esofolaasof.
 Nukaaneenaakaan kúlputa”

32 Wóli núduwaeene mambi Amansaau
 óololi ábatul rouru rábajolimi kaan másuume
 : mati elof Amansaau óololi noom di yo”

33 Rouru ñaa roo eenomi karupulak, bann
 di fiitiil mati karupulak kati “Alaakiraay”
 kufaje kariyo ; nen lakoeene waaf wan
 kumanje

34 Man kúkoliaak Emitey oo bee ebaj di
 yoo,, yan eenomi Amansaau ooliil.

Ufataw wati másuumaam

35 Manteer buku kañarumi úyejetaw
 wooliil kulaañen di Emitey (kumisilimaak)
 pankukaaniil nokoor di kalaafemi bukanak
 kubuj ?

36 Waa uwookene ? buuma jikaanemi
 bagamab eeno ?

37 Mba di jibaj Elíbar yan umanje oone
 roo jiliikitenemi.

38 38. Ban manteer di kaan róo jibajemi
 wanoowan wan jimañumi.

39 39. Mba di jibaj furim fápurulo di wóli
 bee di muyuul faje'e bee kapooyuul biyok
 bee faafunak “Alaakiraay”¹ fan ureguul mati
 “panusenuul wan jimañumi” ?

40 Uceenjiil (Muhamad) ai di buko aatumi
 épuk bee di bukoo rouru fiitooftiit.

41 Mba di kubaj mulawaay muceen púr to
 jaat Emitey. Kamaa di kúñarul mulawaayiiil
 (simitas sooliil) nen kukankaan bukan kati
 malegen.

42 Funakaf fan futoboj fuje'emi beet eraj,
 ban di kooniil kúñup kúriiñak tentaam, tooke

16 Wóli panukaanoool fúmanjum di fáculaf
 fati eñindaay.

17 Wóli nukaaniikaan bugaal bátaañie nen
 ban ukaanumi buku kati kalaakak nan
 kukalimi mankoone fati kajom bújom bukoo
 beet eyim.

18 Tooke kuregut : “ súmujaat di Emitey”

19 Mátaañi mápurulo di Amansaau acilimi
 di múloul bee di ko (kalaakak) kureem ;
 bukoo di kamoor .

20 Kalaakak di kulabañ koono nen
 bamuuler , bareeme.

21 Bújomoraay, di kuwonkoor mankoone :

22 “Jíja” aali bee di kalaakak kooluul nen
 jaat jimammañ eyim”

23 Di kúpur kujaw di kubuunoor di móro.

24 “jakunjikat anoosan aleke mananoken dó
 di funakaf fati jaat.

25 Di kubuuy bukak kooliil kúja' aali, tooke
 koo di enuurey (ewuley) buku kalekumi,
 mankusof manteer bukoo kuñoolene.

¹ Funakaf fati bagamab

leekuṅoolen kukaan rouru.

43 Koo bee kajuker kúsik, kapuñak kuje'e bee éguuyiil. Kulakolako ewonkiil (di dúniyaay) beet eyaey kúriiñak, nan eenomi kújuju di waataay yacila.

44 Au ukatom manijooṅoor di kasofumi mati furimaf ufe kagaajoor. Pánuje'etumiil bee ban kumanjut (kútekek).

45 Niseniisen waati yayaje bee nan ériiñe, mati macopaam múmbaam kankaan waaf wáliñe ban di ufiit.

46 Mba nuceeñiil bacaam baje'e bee ekaan di buko kuneew kálabie ?

47 Mba manteer bukoo kumamanj wájukeriitimi wan eenomi ulee to, manteer emanjey ecila yooyu di bukoo, mambi kuciik di au wásuumumi kucila.

48 Ban ñaa numunten di wan Amansaau ooli (Emitey) asofumi beet ekaan, ban jakum oono nen ati ewoley (Yunus an ewoley eemerumi nákoli) manawonk (Emitey) tooke namerimer aban.

49 Leteen jaat búkaanum bajake bati Amansaau (Emitey) pankuñookulool, mankubetenool (kukatool)di yentaam yasaye, ban numanje waaf ulee bo, ban rouru bee ekaaneen kapuñ koola

50 Amansaau oola náfajulool akaan an áamak, ban naṅarool anen di kukaanaak majakaam.

Kan eenomi kúyinenut. Kupanteene kubeti fuya di kajukerak kooliil kajakutumi, nan.

51 Kujamumi Alukuraaney di kureg : “fiite mati nagonogono !”

52 (Alukuraaney) let uceen, walet kawoolen di síduniyaasu.

Suurat 69

(AL-HAQQAH)

Malegenam (Alikiyaama), Siaaya 52 : Maka ewaloulo

1 Malegenam (mati funakaf fati alikiyaama nan uje'emi beet ejuk waafaw búrom wabajumi) maatumi kábaful.

خَشِيعَةً أَبْصَرُهُمْ تَرَهِفَهُمْ ذَلَّةٌ وَقَدْ كَانُوا يُدْعَوْنَ إِلَى السُّجُودِ وَهُمْ سَلِيمُونَ
 43 قَدْ رَفَى وَمَنْ يَكْذِبْ بِهَذَا الْحَدِيثِ سَنَسْتَدْرِجُهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ 44 وَأَمْ لِي لَهُمْ إِنْ كَيْدِي مَتِينٌ 45 أَمْ نَسْتَأْجُرُهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَعْرَمٍ مُثْقَلُونَ 46 أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُونَ 47 فَأَصْبَرَ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تَكُنْ كَصَاحِبِ الْحُوتِ إِذْ نَادَى وَهُوَ مَكْظُومٌ 48 لَوْلَا أَنْ تَذَكَّرَهُ نِعْمَةً مِنْ رَبِّهِ لَسَبْتُمْ بِأَلْعَرَاءِ وَهُوَ مَذْمُومٌ 49 فَأَجْنِبْهُ رَبُّهُ فَجَعَلَهُ مِنَ الصَّالِحِينَ 50 وَإِنْ يَكَادُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيُزْلِقُونَكَ بِأَبْصَرِهِمْ لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ وَيَقُولُونَ إِنَّهُ لَمَجْنُونٌ 51 وَمَاهُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ 52

سُورَةُ الْحَاقَّةِ
 بِرَبِّهَا ١٩ آيَاتٍ ٥٦

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 1 الْحَاقَّةُ 2 مَا الْحَاقَّةُ 3 وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحَاقَّةُ 4 كَذَبَتْ ثَمُودُ وَعَادٌ بِالْقَارِعَةِ 5 فَأَمَّا ثَمُودُ فَأَهْلِكُوا بِالطَّاغِيَةِ 6 وَأَمَّا عَادٌ فَأَهْلِكُوا بِرِيحٍ صَرْصَرٍ عَاتِيَةٍ 7 سَخَّرَهَا عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ وَثَمَنِيَةَ أَيَّامٍ حُسُومًا فَتَرَى الْقَوْمَ فِيهَا صَرْعَى كَأَنَّهُمْ أُعْجَازُ نَخْلٍ حَاوِيَةٍ 8 فَهَلْ تَرَى لَهُمْ مِنْ بَاقِيَةٍ 9

2 Waa eenomi malegenam maatutumi kabaayi ?

3 Naregi wan eenomi malegenam maatutumi kabaayi.

4 Kati Samuud di kati ‘Aad kusosof mati kabamiñak kati Alikiyaama kankaan waaf wabajut kagaajoor.

5 Kati Samuud buko kawel káamak kubujiil.

6 Man kati Aad, buko buroñab booliil érus, yájoobie fanfanj ban di ebaj sembbe máamak, eja’alo etingiil buroñ.

7 Uru kankaan waaf wan Emitey eleebuliil di eleeb kakajeniwo, wáriiñe kuk futok di kugaba di poop kunak futok di kúfeejiir kasukenoore. Panujuk man kuloebomi kucet nokoore nen mubekel mátoomuloe.

8 Abu panujuk wacee warinoe di bukoo?

وَجَاءَ فِرْعَوْنُ وَمَنْ قَبْلَهُ وَالْمُؤْتَفِكِثُ بِالْحَاطِطَةِ ﴿٩﴾ فَعَصَا رَسُولَ
 رَبِّهِمْ فَأَخَذَهُمْ أَخْذَةً رَابِيَةً ﴿١٠﴾ إِنَّا لَمَطَّاطِعَا الْمَاءِ حَمَلْنَاكُمْ فِي الْخَابِ
 ﴿١١﴾ لِنَجْعَلَهَا لَكُمْ تَذْكِرَةً وَتَعْيِبَهَا أُذُنَ وَعِيَةَ ﴿١٢﴾ فَإِذَا نَفَخَ فِي الصُّورِ
 نَفْحَةً وَاحِدَةً ﴿١٣﴾ وَجَمَلَتِ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ فَذُكْدَأُ ذَكَّةً وَاحِدَةً ﴿١٤﴾
 فَيَوْمَئِذٍ وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ﴿١٥﴾ وَانْشَقَّتِ السَّمَاءُ فِيهِيَ يَوْمَئِذٍ وَاهِيَةٌ
 ﴿١٦﴾ وَالْمَلِكُ عَلَى أَرْجَائِهَا وَيَحْمِلُ عَرْشَ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ يَوْمَئِذٍ ثَمَنِيَةٌ
 ﴿١٧﴾ يَوْمَئِذٍ تُعْرَضُونَ لَا تَخْفَى مِنْكُمْ خَافِيَةٌ ﴿١٨﴾ فَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ
 كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ ۖ فَقُولُ هَٰؤُلَاءِ أَقْرَبُ وَأَكْنِيئَةٌ ﴿١٩﴾ إِنِّي ظَنَنْتُ أَنِّي مُلْكٌ
 حَسْبِيَ ﴿٢٠﴾ فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ ﴿٢١﴾ فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ﴿٢٢﴾
 قُطُوفُهَا دَانِيَةٌ ﴿٢٣﴾ كُؤُوفٌ وَأَشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا أَسْلَفْتُمْ فِي الْأَيَّامِ
 الْخَالِيَةِ ﴿٢٤﴾ وَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ بِشِمَالِهِ ۖ فَيَقُولُ يَلَيْتَنِي لَأُوْتِيَ كِتَابَهُ
 ﴿٢٥﴾ وَلَرَأَدَرٌ مَا حَسْبِيَ ﴿٢٦﴾ يَلَيْتَهَا كَانَتِ الْقَاضِيَةَ ﴿٢٧﴾ مَا أُغْنِي
 عَنِّي مَالِيَةٌ ﴿٢٨﴾ هَلَكَ عَنِّي سُلْطَانِيَّةٌ ﴿٢٩﴾ خَذُوهُ فَعُوقُوهُ ﴿٣٠﴾ ثُمَّ الْجَحِيمَ
 صَلُّوهُ ﴿٣١﴾ ثُمَّ فِي سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا فَاسْلُكُوهُ ﴿٣٢﴾ إِنَّهُ
 كَانَ لَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ ﴿٣٣﴾ وَلَا يَحْضُ عَلَىٰ طَعَامِ الْمَسْكِينِ ﴿٣٤﴾

9 Firauna di karunguloomi dúniya, di síukas sáyisimi di kukajen (sísuk sigaba sati bukanakk kati Anabiyonau (AKDE)) kuja'alojaw dúniya mankookene mukaanaay majakut

10 Ban di kukat ekaan wan Aboñaayau ati Amansaau ooliil aregiimi kukaan. Ñaa nasofiil cak !

11 Wóli utebumi di busaanaab (bati Nuha) nan mumelam muñoolulomi yok mumañ ewuujuul.

12 Mambikaan kawoolenuul, kawoolen kan umanje oone kawos kamanje kamañe waaf kusofeko di wan kujamumi, kuje'e beet esofuwo.

13 Nanoosan kábiilak kuliti kalita kákon.

14 Ban yentaamey di kuwaalak di kutebeni kufumo ñákon púr to di kujojeni tin tákon

15 Funakaf fucila noo eenomi funakaf fati fupinaf.

16 Asamaaney nounu bee kajiso ban di eref funakaf fucila.

17 Ban simaleekaas bee ejuum di ufeefaw wooluyo (asamaaney) fulay sooni futok di sibaaciir di so di sirooko élakoumaay yati Jáyiyaj jati Aamansaau ooli (au Muhamad) di funakaf fucila.

18 Funak fucila bee kápurenul anooan burokab boola, mambijjuki wanoosan, di éliibarey yooli pánkuyiisiwo.

19 Anooan kusenumi ékitaabaay yoola di kañenool kárirak; oo beet ereg : “ ihi jikarañ ékitaabaay yúmboom” !

20 “ Injé nifiunenium mati panitook dó bacaamab búmbaam”

21 Acila bee kalako di buroñ básuume.

22 Di “ kafat” ‘bukink), fatiya .

23 Muriam mati ko di muwalo mulof (kati dóo.

24 “jiri ban di jiraan súum, mati wan jirokulomi di kunakak kawujumi (di dúniyaay).

25 Man an eenomi kusenoosen ekitaabaay yoola di kañenool kamayak oo bee ereg táañitaañi beri ínje ! teemeen di ínje , jakumbikuseneenom ekitaabaay yúmboom”

26 “Ban jakumbi imanjeen burokab búmbaam”

27 “ Háaj ! nimañenen (ecetom etooñand) ekaaneen yálamukaay” (jakumiyoeten Alakira).

28 “Fubajom funafautom”

29 “Fujuumom fukañokaño fukatom bo”

30 “Jisofool ban di jiloolool kumerak”

31 “Ban di jinokenool di sambunas (sájeekumi fanfañ)

32 Ban, di jikaanool ñiwuñandi kaneew seseen ñabaake eleeky bee di kusinkak (wáriñe bukan kúfeejiir di uñen)

33 Mati oo áyieneneenut Emitey yan eenomi eruruuk.

34 Ban ákaanerit man kusen ásukateenau ari.

35 Jaat, abajut apaalaay taate (aate kapakenool).

36 Muri muceen, mubajut píru to jaat múpuunam di wakañomi uput.

37 Kuceen kootut furiwo, nen kakaanumi burok bákojie (di dúniyay).

38 Aá ! haani nikallie di wan jijjukumi.

39 Di poop wan jijjukutumi.

40 Mati Alukuraaney kankaan furim fan Aboñaay áamak an kuboñulo asanken.

41 Lee kasanken kati ájaloora wiikun jíyinene (káyinena kooluul kujuupout).

42 Ban poop lee kasanken kati awaasena, wiikun jíwooloemi.

43 Kankaan furim fawaloulo di acilumi sentaamas di si'asamaanas búrom.

44 Nen atuukeene kurim ásenoli kasanken (furim) ban jaat nareg di wóli fúpurulo.

45 Wóli bee esofeenool di kañeenool kárir.

46 Ban numiineen oo katiiraak káje'etumemi fásimaf bee di ésigirey.

47 Ban lee bajeen di muyuul anoosan aṅoolene apooyool .

48 Malegen, roo kankaan kawoolen bee di kúkoliaak Emitey, kukaana jak.

49 Wóli fifiit mati numamannj babaj di muyuul kasofe rouru nen kagaajoor(Alukuraaney.

50 Di fíitoli mati moomu pambikaan esof efayen (ereg imanjeene) bee di káyinenuutumi (kukaafiraak).

51 Ban roo kankaan malegen faj maraje.

52 Wootoo uruukun kareesak kati Amansaau acilimi.

Suurat

70 (AL-MAA'ARIJ)

Uṅaraw wati eja'ay bee Fatiya. Siaaya 44 ebaje ; Maka ewaloulo

1 Di kareesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak. Babaj aceeṅa aceeṅe sílaam sbilut kabaayi (bee di bukoo).

فَلَيْسَ لَهُ الْيَوْمَ هُنَاهَا حَمِيمٌ ۝ وَلَا طَعَامٌ إِلَّا مِنْ غَسِيلِ ۝ لَا يَأْكُلُهُ

إِلَّا الْخَطِئُونَ ۝ فَلَا أَقْسِمُ بِمَا تُبْصِرُونَ ۝ وَمَا لَا تُبْصِرُونَ ۝

إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ۝ وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ قَلِيلًا مَّا تُوْمَنُونَ ۝

وَلَا يَقُولُ كَاهِنٍ قَلِيلًا مَّا تَدْكُرُونَ ۝ نَزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ۝ وَلَوْ

نَقُولُ عَلَيْنَا بَعْضُ الْأَقَاوِيلِ ۝ لَأَخَذْنَا مِنْهُ بِالْيَمِينِ ۝ ثُمَّ لَقَطَعْنَا

مِنْهُ الْوَتِينَ ۝ فَمَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِيزِينَ ۝ وَإِنَّهُ لَلَّذِكْرُ

لِلْمُنْفِقِينَ ۝ وَإِنَّا لَنَعْلَمُ أَنَّ مِنْكُمْ مُكَذِّبِينَ ۝ وَإِنَّهُ لَحَسْرَةٌ عَلَى

الْكَافِرِينَ ۝ وَإِنَّهُ لَحَقُّ الْيَقِينِ ۝ فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ۝

سُورَةُ الْمَعَارِجِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ ۝ لِلْكَافِرِينَ لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ ۝ مِنَ

اللَّهِ ذِي الْمَعَارِجِ ۝ تَعْرُجُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ إِلَيْهِ فِي

يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ أَلْفَ سَنَةٍ ۝ فَاصْبِرْ صَبْرًا جَمِيلًا ۝

إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَعِيدًا ۝ وَرَأَيْنَهُ قَرِيبًا ۝ يَوْمَ تَكُونُ السَّمَاءُ كَالْهَيْلِ

۝ وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ ۝ وَلَا يَنْتَلِ حَمِيمًا ۝

2 [Sílaam sacila] bee di káyinenuutumi (kukaafiraak); ban anoosan letajoolen apangenso.

3 [Sílaam] saje'e bee kájawumul di Emitey yacilumi uṅaraw wati eja'ay bee fatiyaraay.

4 Simaleekaas di Yuutey (yalakomi Jibriin) kañito bee di Yo di funakaf fan umanje kapiyaak koolufo butum simit sáriiṅe wúli bukan kugaba di uñen.

5 Umuuten kama kamuuten kajake.

6 Buko kujukuso (sílaamas) lóí.

7 Wóli nujukuso lof.

8 Funakaf fan asamaaney eje'emi bee kanokoor nen babuwoer bati mulap.

9 Kuwaalak di kunokoor nen bufalab.

10 Funakafa an letaceeṅ apaalool (buu kaane) ?

11 بَصُرُوهُمْ يَوْمَ الْمَجْزِمْ لَوْ يَفْتَدِي مِنْ عَذَابِ يَوْمِئِذٍ بَنِيهِ
 وَصَحْبِهِ وَآخِيهِ 12 وَفَصِيلَتِهِ الَّتِي تُؤَيَّبُ 13 وَمَنْ فِي الْأَرْضِ
 جَمِيعًا ثُمَّ يُنْجِيهِ 14 كَلَّا إِنَّمَا لَطْفِي 15 نَزَاعَةٌ لِلشَّوْئِ 16 تَدْعُوا
 مَنْ أَذْبَرْتُمْ وَلِي 17 وَجَمْعَ فَأَوْعَى 18 إِنَّا لَإِنْسَنُ خَلْقٍ هَلْوَعاً
 19 إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ جَزُوعًا 20 وَإِذَا مَسَّهُ الْخَيْرُ مَنُوعًا 21 إِلَّا
 الْمُصَلِّينَ 22 الَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ 23 وَالَّذِينَ فِي
 أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَعْلُومٌ 24 لِلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ 25 وَالَّذِينَ يُصَدِّقُونَ
 بِيَوْمِ اللَّيْلِ 26 وَالَّذِينَ هُمْ مِنْ عَذَابِ رَبِّهِمْ مُشْفِقُونَ 27 إِنَّ عَذَابَ
 رَبِّهِمْ غَيْرُ مَأْمُونٍ 28 وَالَّذِينَ هُمْ لِفُرُوجِهِمْ حَافِظُونَ 29 إِلَّا الَّعْلَى
 أَرْوَاهُمْ وَأَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ 30 فَمَنْ ابْغَضَ وَرَأَى
 ذَلِكَ فَاُولَئِكَ هُمُ الْعَادُونَ 31 وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمْتِنَتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رِعُونَ
 32 وَالَّذِينَ هُمْ بِشَهَادَتِهِمْ قَائِمُونَ 33 وَالَّذِينَ هُمْ عَلَى صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ
 34 أُولَئِكَ فِي جَنَّاتٍ مُكْرَمُونَ 35 فَمَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا قَبْلَكَ مُهْطِعِينَ
 36 عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ عِزِينَ 37 أَيَطْمَعُ كُلُّ أُمَّرٍ مِنْهُمْ
 أَنْ يَدْخُلَ جَنَّةَ نَعِيمٍ 38 كَلَّا إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِمَّا يَعْلَمُونَ 39

11 Haani mankujukooremi an di apaalool, álaputaau bee emajeen anareen kuñoolool atit (acaam) di sílaamas sati sambunas dán kootumi enenool,

12 Di asekkool, di poop atiool.

13 Haani poop kayooŋak koola kan umanjumi oone koo kugoogenool.

14 Di poop wanoowan wammi di yentaamey búrom ban di uñoolen upakenool.

15 Haani ko ! Yoo [Jahanamaay] kankaan sambun sáamak.

16 Saje'e bee kápuren kapongolak kati fúkaaf.

17 Soo beet ewonk an eenomi nakatekat búsol, ban najaw akat bo [kawonkak kati Emitey].

18 Najojen [fubajaf], anen di waaf (báwuleriit)

19 Anau natuukulituuk di máwulaati majakut.

20 Nanoosan mátaaŋaam mubajool, oo kabotenoor fanfaf.

21 Nanoosan másuume muñookool [nábatul] akaan alata.

22 Púr to, kan eenomi bukoo kúsaliya.

23 [bukoo] kan eenomi kúsaliyesali funakoofunak.

24 [koo] kan fubajaf fooliil fulakomi malegen, kaatumi kápuren dó jakaay.

25 Bee di ala'au di poop ásukateenau.

26 Kan umanjumi oone koo kúfiumumi mati funakaf fati kayitaak (Alikiyamaay) waaf waje'e beet ebaj.

27 [koo] kan umanjumi oone kúkolikolli sílaamas sati sambunas san Yaciliimi eneniimi.

28 Ban fifiit mati sílaamas sati sambunas Yaciliimi kubajut kapooy kati jakumbi kubajo.

29 [koo] kan eenomi kususof di kabuuñak kati kaŋaak kooliil.

30 Púr to, eja'ay bee di kuseekak kooliil di poop kumiikeelak kooliil, too ñaa leekulobeeniil. Man kan umanjumi oone bukoo kariiben kásuumak kooliil man kuyoolo ekaan rouru ran

31 Emitey eregiimi bukouku kucila koo eenomi kukaanaak wajakutaaw.

32 [koo(kakaanemi jak) kútiyaarak] kan umanjumi kupooypoo yak wan kuseneiimi benen di kukaan jak wan kuregeiimi mati beet ekaanuwo.

33 Ban poop di kuñoolen káseedaak malegenam man kujukemi.

34 Kan umanjumi poop mati kusofesof kásalaak.

35 Kouku kucila pankuyiteniil kayiten kati kabuuñaiil di kutiŋ "Ufataw" wait "Arijanaay"

36 Kan eenomi kúyinenut, waa usofiil kamaat, beet kábaakenul sikondoor bee di au ?

37 Mánkupurumulo kárir di poop di kamay uyooy koom di éjo'ol di kújo'ol (di móro)

38 Anooan di bukoo namammañ mambi kukatool mananoken di “Kafatak” kati úsuumaw wáamakaw ?

39 Injë nituukuliituuk di wan¹ kumanje [kuban]

40 Haani ko ! nikalikali, di Amansaau acilumi ban burabemi mati inje niñooleñpoolen.

41 Upúreniil mánuñarul kuceen kafañiil unen to ban waaf letuñpoolen úpurenoli di ekaaney mo.

42 Au ukatiil mankufañ mankunokene (di éjimey), di kúraari yok kúriiñ funakaf fan kulobiimi,

43 Funakaf fan kuje'emi beet épurul galab di kuyaakak nokoor nen bukoo kamundoor bee di kuwaak sínaataas sooliil.

44 Koo bee kajuker kúsik, kapuñak di kuñoobeniil. Funakaf fucila foo kulakomi eregiil.

Suurat 71

(NUH)

Nuha : Siaaya 28 ebaje:, Maka ewaloulo

1 Di kareesak kati Emitey, di kabonketak káamakak kooluyo kan eñoolene kabonket fañ Niboñuloño Nuha bee di bukanak koola manaregiil : “ [jaw úyiis bukanak kooli jandi sílaam sátaañie sitookuliil.

2 [nan ríñumi] nareg : “ muyuul bukanom, inje áyiisenauul alegen.

3 Jikob Emitey ban jaat di jíkoli yo, di jiriiben wan ereguumi.

4 “ Di eyanfu'uul sñjunubaas sooluul; di esenuul ewaati yan joote emanj ériñey yooluyo. Bare waataay yan Emitey esenumi

فَلَا أُقِيمُ رَبِّاَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ إِنَّا لَقَدِرُونَ ﴿٤٠﴾ عَلَىٰ أَنْ يُبَدِّلَ خَيْرًا مِنْهُمْ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ ﴿٤١﴾ فَذَرَهُمْ يَحْضُوا وَيَلْعَبُوا حَتَّىٰ يَلْقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي يُوْعَدُونَ ﴿٤٢﴾ يَوْمَ يُخْرَجُونَ مِنْ أَجْدَاثٍ سِرَاعًا أَنَّهُمْ إِلَىٰ نَصَبٍ يُوفُونَ ﴿٤٣﴾ خَشِيعَةً أَبْصَرُهُمْ يَتَهَفَفُهُمْ ذُلَّةٌ ذَلِكَ الْيَوْمَ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿٤٤﴾

سُورَةُ نُوحٍ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
إِنَّا أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ أَنْ أَنْذِرْ قَوْمَكَ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١﴾ قَالَ يَقَوْمِ إِنِّي كُنْتُ نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٢﴾ أَنْ أَعْبُدُوا اللَّهَ وَأَتَّقُوهُ وَأَطِيعُوا ﴿٣﴾ يَغْفِرْ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُخَوِّضْكُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُسَمًّىٰ إِنْ أَجَلَ اللَّهُ إِذَا جَاءَ لَا يُؤَخَّرُ لَوْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٤﴾ قَالَ رَبِّ إِنِّي دَعَوْتُ قَوْمِي لَيْلًا وَنَهَارًا ﴿٥﴾ فَلَمْ يَزِدْهُمْ دُعَايَ إِلَّا فِرَارًا ﴿٦﴾ وَإِنِّي كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ جَعَلُوا أُصْغُرَهُمْ فِي عَادَاتِهِمْ وَاسْتَعْشَوْا ثِيَابَهُمْ وَأَصْرُوا وَاسْتَكْبَرُوا اسْتِكْبَارًا ﴿٧﴾ ثُمَّ إِنِّي دَعَوْتُهُمْ جَهَارًا ﴿٨﴾ ثُمَّ إِنِّي أَعْلَنْتُ لَهُمْ وَأَسْرَرْتُ لَهُمْ إِسْرَارًا ﴿٩﴾ فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا ﴿١٠﴾

nanoosan ériñje letepumeni [bee nicee] teemeen jaat jimanjemmanj.

5 Nareg (oo Nuha) : “inje niwowonk kayoonak kúmbaam fuk di balay”

6 “bare benenutiil waceen púrum to jaat eteyom ceb”

7 “Injë, nanoosan niwonkuliil mambi ubonketiil, koo eñar kusinkak kooliil mankulook uwosaw wooliil, ban di kuñar újupaaw wooliil mánkuguuyoor ; di kukaan to májamaataam, di kuruukalenoor fanfañ”

8 “Nan púrutomi, niwonkiil “Jaharay (kajom)”

9 Ban níyiiseniil fácul bukanak, ban nilaañ íyiiseniil di “sutura”

10 “Iregiil jiñes kayanfuak kati aciluumi mati oo nanjooleñpoolen kayanfuak máamak”

¹ Kapor, di poop kasot

يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا ۝۱۱ وَيُمْدِدْكُمْ بِأَمْوَالٍ وَيَسِينِ وَيَجْعَلْ
 لَكُمْ جَنَّاتٍ وَيَجْعَلْ لَكُمْ أَنْهَارًا ۝۱۲ مَا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ لِلَّهِ وَقَارًا ۝۱۳
 وَقَدْ خَلَقَكُمْ أَطْوَارًا ۝۱۴ أَلَمْ تَرَوْا كَيْفَ خَلَقَ اللَّهُ سَمَوَاتٍ
 طِبَاقًا ۝۱۵ وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُورًا وَجَعَلَ الشَّمْسُ سِرَاجًا ۝۱۶
 وَاللَّهُ أَنْبَتَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ نَبَاتًا ۝۱۷ ثُمَّ يُعِيدْكُمْ فِيهَا وَيُخْرِجْكُمْ
 إِخْرَاجًا ۝۱۸ وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ بِسَاطًا ۝۱۹ لِيَسْتَلْكُمْ مِنْهَا
 سُبُلًا فِجَاجًا ۝۲۰ قَالَ نُوحٌ رَبِّ إِنِّهْمْ عَصَوْنِي وَأَتَّبَعُوا مَن لَّمْ يَزِدْهُ
 مَالَهُ وَوَلَدَهُ إِلَّا خَسَارًا ۝۲۱ وَمَكْرُومًا كَبَّارًا ۝۲۲ وَقَالُوا
 لَا تَنْذِرُ ۗ اللَّهُ هَتَّكُمُ وَلَا تَنْذِرُ ۗ وَدَا وَلَا سَوَاعَا وَلَا يَغُوثَ وَيَعُوقَ
 وَنَسْرًا ۝۲۳ وَقَدْ أَضَلُّوا كَثِيرًا وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا ضَلَالًا ۝۲۴
 مِمَّا خَطَبْتَهُمْ أَغْرِقُوا فَادْخُلُوا نَارًا فَامْرُؤًا يَجِدُهَا هَمًّا مِّنْ دُونِ
 اللَّهِ أَنْصَارًا ۝۲۵ وَقَالَ نُوحٌ رَبِّ لَا تَنْذِرْ عَلَى الْأَرْضِ مِنَ الْكَافِرِينَ
 دِيَارًا ۝۲۶ إِنَّكَ إِن تَدْرَهُمْ يُضِلُّوا عِبَادَكَ وَلَا يَلِدُوا إِلَّا أَفْجَارًا
 كَفَارًا ۝۲۷ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِمَن دَخَلَ بَيْتِيَ
 مُؤْمِنًا وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا نَبَارًا ۝۲۸

17 [Yoo] Emitey, eliilenuumi¹ tentaam nen kaliilak kati búbaarab.

18 Ban panelaañenuul bee dó (tentaam) mambi épurenuluul benen di kápuren kalegen.

19 Emitey eɗajar yentaamey ekaanuul kabasa.

20 Mambijiriiben dó (di yentaamey) uɗar wawuɗe di ujuupo .

21 Nuha nareg : “ au ataom acilammi, bukoo kulalat wan iregiimi mankuriiben an eenomi fubajool di kuñoolool leekubenenool wuceen púr to jaat kagumbulool cebuko.

22 Di kuɗar kabuntoor káamak kukaan to.

23 Di kureg :” jakunjikaten sínaataas sooluul, ban jakumbijikat bo Wadda di Suwaa, di Yaguus, Ya’uuk, di Nasra².

24 [sínaataas sicila] síjimenjimen kajuupoe. Kulaafaak jakumbuubeniil wuceen púr to éjimey.

25 Di búkaanumab bati wajakutaaw wan kulakomi ekaaney, pankumereni ban di kunoonetumi di sambun. Leekubaj apakena kaanutujaat Emitey.

26 Nuha nareg : “ Amansaau úmba, jakumukat tentaam haani ákon di káyinenutumi.

27 Au ukatiil, koo bee kájimen kukobaak kooli, ban koo beet ebaj kuñiil kaje’e beet ekaan kóji, bann léekuyineni haani mo.

28 Ataom “ubonketom”, ínje di kubajaom, di kúyinaak kanokenumi síndaay yúmbaam. Ban jakumubenen kulaafaak (kúlaputaak) uceen, púr to jaat ekaaniil mankufoota .

11 “mambi aboñumuluul fatiya kalub kajuupoe”

12 “mambi amegenuul fubaj di kuñiil; nakaan “ufat” di úteyum mumel bee di muyuul”

13 “Waa woom di muyuul waje’e beet ekaan leejibuuña EMitey nen man senumi eno,”

14 “Ban nateepuuteep di uyaas wariiboore.

15 Manteer jijukut buu Emitey eteepumi ‘siasamaanas” sáriiɗe futok di sigaba sarembenoore,

16 Di Eɗar fuleɗaf ekaan “wuɗ” di so (si’asamaanas), di Eɗar poop banakab ekaan eficitena.

¹ Biriɗ di anau átiyaarau an eenomi Adama ; abajolaami

² Uɗar wájawume soosu búrom sínaati

Suurat 72

(AL-JINN)

yati “sijinnaas siaaya 28 ebaje, Maka ewaloulo

Di kareesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak.

1 Ureg: “ furim (kasanken) fápurulo di Emitey bee di ínje mati kayoon kati sijnne balakoe kajanten kakaranjak kúmba (Alukuraaney) kásuume, ban di sireg : “Olaal nujamaajam bakarañer Alukuraan básuume.

2 Bájé’etume bee di mukaanaayam majakaam, núyinenabo, ñaa letunaamenaal anoosan di acilolaami.

3 Malegen Amansaau oololaal kasalak kulako di oo mati Ataolaal abajut ariiboora (aseek), ebajut añiil !

4 Esonjey yóololi Ibiliisa) balakoe erag waaf wabajut di Emitey.

5 Wóli basofeene mati anau di éjinnaay leekuñoolen kureg di Emitey, kagaajoor.

6 Ban bajeene di bukanak kan umanjooone kuñesñes kapooy di sijnna síniine kanaame di sijnnaas. Koo mátaañiam mubenenoé di bukoo kucila .

7 Koo basofeene mati Emitey leteronjen bukanak nen man muyuul jisofeenumi.

8 Wóli baje’e yok ulof asamaaney (ulofen asamaaney), beet éjamul furim nutookuyo manemeñe kupooya kati sembe di poop sípumben sati suutas.

9 Wóli naaniñ ejaw ulako bo (di asamaaney) bee kajanten¹. Iñame éjinneoojinne amañe bee kajanten yoo bee took bo sípumben suut san kuje’e bee eleebuoy.

سُورَةُ الْجِنِّ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ أُوْحِيْ اِلَيْ اَنْهُ اَسْتَمِعْ نَفْرٌ مِّنَ الْجِنِّ فَقَالُوْا اِنَّا سَمِعْنَا قُرْءَا نَا عَجْبًا ۙ يَهْدِيْۤ اِلَى الرُّشْدِ فَاٰمَنَّا بِهٖ ۗ وَلَنْ نُّشْرِكَ بِرَبِّنَاۤ اَحَدًا ۙ ۱
 وَاَنْهٖ تَعَلٰى جَدْرًا مَّا اَتَّخَذَ صَاحِبَةً وَّلَا وِلْدًا ۙ ۲
 وَاَنْهٖ كَانَ يَقُوْلُ سَفِيْهًا عَلٰى اَللّٰهِ شَطَطًا ۙ ۳
 وَاَنَا ظَنَنَّا اَنْ لَّنْ نَقُوْلَ الْاِنْسِ وَالْجِنِّ عَلٰى اَللّٰهِ كَذِبًا ۙ ۴
 وَاَنْهٖ كَانَ رِجَالٌ مِّنَ الْاِنْسِ يَعُوْذُوْنَ بِرِجَالٍ مِّنَ الْجِنِّ فَزَادُوْهُمْ رَهَقًا ۙ ۵
 وَاَنْهٖ كَانَ يَبْعَثُ اَللّٰهُ اَحَدًا ۙ ۶
 وَاَنَا لَمَسْنَا السَّمَآءَ فَوَجَدْنَهَا مِثْلَ حَرِّ سَا شَدِيْدٍ وَّشَهْبًا ۙ ۷
 وَاَنَا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقْعِدًا لِلسَّمْعِ فَمَنْ يَسْتَمِعِ الْاَنْ يَحْدِثْ لَهٗ شَهَابًا رَّصَدًا ۙ ۸
 وَاَنَا لَا نَدْرِيْۤ اَشْرًا رَّيْدُ يَمِّنْ فِى الْاَرْضِ اَمْ اَرَادَ بِهِمْ رَبُّهُمْ رَشْدًا ۙ ۹
 وَاَنَا مِمَّا الصَّٰلِحُوْنَ وَمِنَادُوْنَ ذٰلِكَ كُنَّا طَرِيقًا ۙ ۱۰
 وَاَنَا ظَنَنَّا اَنْ لَّنْ نُّعْجِزَ اَللّٰهَ فِى الْاَرْضِ وَلَنْ نُّعْجِزَهٗ هَرَبًا ۙ ۱۱
 وَاَنَا لَمَّا سَمِعْنَا الْهُدٰى اٰمَنَّا بِهٖ ۙ فَمَنْ يُؤْمِنُ بِرَبِّهٖ ۙ فَلَا يَحَافُۢ بَخْسًا وَّلَا رَهَقًا ۙ ۱۲

10 Wóli umanjut manteer kumammañ wajakut bee di kammi di yentaamey. Mba Ataiil amañe éyiisiil buñar balegen.

11 Babaj di wóli sijnne sakaane majake, di baj poop sákanerit wajak. Uyoon wameñe wanaamut buñar ulakoe di wóli.

12 Wóli basofeene mati letuñoolen uwalen sembaas sati Emitey di yentaamaraay. Ban poop letuñoolen uwalen sembaas sati Yo di eteyuyo.

13 Nan ujamumi káyiisenak kati buñarab balegenab, noo ñaa núyinenkomi, aapi áyinenumi ataool létakoli kagumbul bacaam mba éroog.

¹ Musanaam mati simaleekaas

وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ وَمِنَ الْقَاسِطِينَ فَمَنْ أَسْلَمَ فَأُولَئِكَ
 تَحَرُّوا رَشَدًا ﴿١٤﴾ وَأَمَّا الْقَاسِطُونَ فَكَانُوا لِجَهَنَّمَ حَطَبًا ﴿١٥﴾
 وَالْوَالِدَاتُ أَسْتَقِمْنَ عَلَى الطَّرِيقَةِ لِأَسْقِيْنَهُنَّ مَاءً عَذْقًا ﴿١٦﴾ لِيُنْفِثَهُنَّ
 فِيهِ وَمَنْ يُعْرِضْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِ يَسْلُكْهُ عَذَابًا صَعَدًا ﴿١٧﴾ وَأَنَّ
 الْمَسْجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا ﴿١٨﴾ وَأَنَّهُ مِمَّا قَامَ عَبْدُ اللَّهِ
 يَدْعُوهُ كَادُوا يَكُونُونَ عَلَيْهِ لِبَدًا ﴿١٩﴾ قُلْ إِنَّمَا أَدْعُوا رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ
 بِهِ أَحَدًا ﴿٢٠﴾ قُلْ إِنِّي لَا أَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا رَشَدًا ﴿٢١﴾ قُلْ إِنِّي
 لَنْ يُخَيِّرَنِي مِنَ اللَّهِ أَحَدٌ وَلَنْ أَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا ﴿٢٢﴾ إِلَّا بَلَاغًا
 مِنَ اللَّهِ وَرِسَالَاتِهِ وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ
 خَالِدًا فِيهَا أَبَدًا ﴿٢٣﴾ حَتَّىٰ إِذَا رَأَوْا مَا يُوعَدُونَ فَيَسْمَعُونَ
 مَنْ أضعف ناصرا وأقل عددًا ﴿٢٤﴾ قُلْ إِنْ أَدْرَيْتَ أَقْرَبُ
 مَا تُوعَدُونَ أَمْ يَجْعَلُ لَهُ رَبِّي أَمَدًا ﴿٢٥﴾ عَلِيمُ الْغَيْبِ فَلَا
 يُظْهِرُ عَلَى غَيْبِهِ أَحَدًا ﴿٢٦﴾ إِلَّا مَنِ ارْتَضَىٰ مِنْ رَسُولٍ فَإِنَّهُ
 يَسْلُكُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ رَصَدًا ﴿٢٧﴾ لِيَعْلَمَ أَنْ قَدْ أَبْلَغُوا
 رِسَالَاتِ رَبِّهِمْ وَأَحَاطَ بِمَا لَدَيْهِمْ وَأَحْصَىٰ كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا ﴿٢٨﴾

14 Babaj di wóli kan umanje kumisilime, di poop, kan umanje kukaana majakut. Kan kátuubumi, koo eenomi kañesumi bujarab bajakaab.

15 Man kan eenomi kujakut, koo bee kalako yuaj wati jahanamaay.

16 Man kan eenomi kukaana majakut, koo bee kalako múyabenuma sambun sati jahanamaay

Teemeen kuñareñar bujarab balegenab, inje karaaneneeniil mumel majuupoe.

17 Mambi ikaaniil táañi di mo. Anoosan ábatulomi akat bo kawoolenak kati Amansaau akiloomi, pambi ije'etumool bee di sílaam sáje'eriit bee ekat kabeneno.

18 Simisiraas ekobey Emitey sikaani beet, jakumbijiwonk ró (karees kati) aceen jibenen to Emitey.

19 Naapi amiikeelau ati Emitey (Muhammad) ayitomi bee elawuyo, soo (síjinnaas) di síyitoul bee di oo.

20 Ureg : “inje Amansaau akilammi cebool; nije'e beet ewonk, letibene to di oo anoosan ”

Ureg: “inje iyeekenut waapi injar manikaanuul mátaañie mba waapi ukaanuul bukan kulegen kájimut”.

21 Ureg : “inje an aḡoolenut apakenom di Emitey,

22 Ban poop letijuk fugoogo falet Yo

23 Púr to jaat kúboñ kápurulo di Emitey di “electar” yati Yo. Anoosan alatumi wan Emitey di Aboñaayau kuregumi, oo sambunas sati jahanamaay bee di oo, ban oo bee kalako dó bándoor,

24 Ban naapi kujukumi wan kuregumi bee ekaaniil, koo bee emanj bukei kapakenak kufanjumi mankyuyiikunoe (kuwaloe) ban poop bukei kufañe mankumeenut.

25 Ureg: “ imanjut manteer wan kuregumi bee ekanul ulolof mba di kaan Amansaau úmba abile aḡar akaan ewaati yan bukanak kuje'e beet emanj.

26 Yoo yamanjumi wájukeriitimi. Eyíiseriit wárajeriitimi.

27 Púr to an umanjumi oone Emitey esenool manalako di kuboñaayak, an eenomi Emitey bakaane mankupooya kurungool di kuriibenool.

28 Mambeemanj manteer buko báriijene kúboñak kati Amansaau akiliimi. Yoo bamanje wammi di bukoo ban di emanj wanoosan butum buu.

Suurat 73

(AL-MUZZAMIL)

águuyoorumi (áfimenoorumi
(Muhammad))

Siaaya 20 ebaje, di éwaloul Maka

- 1 Au 'Muhammad) águuyoorumi.
- 2 Uyito nounu di fukaraaf¹ yok rino to wiikon kamoorak
- 3 Wáriiŋe tutoorraay yati fo (fukaraaf) mba nugumbul (tutooraay) wiikon.
- 4 Mba nubenen (tutooraay) yati fo, manukaraŋ Alikuraaney set kakaraŋ kanafae ban di kujak
- 5 Injé beet eregi furim fálabiye.
- 6 Kásalaak kati fukaraay kufaŋe ejak bee di kakaraŋak di kabebenak búyajejetab, kakaraŋak jak mati au (Muhammad), tulaaraay bee kalako ekaan urok wabaake .
- 7 Uwonk kareesak kati acilimi. Nuteb haajaay fooli ulaañen di Yoo faŋ.
- 8 Yacilimi ban banakab búpurumeumi di ban búloemi. Bajut emit (yiceen) púr to Yoo ceb.
- 9 Nuŋaruyo ukaan apooya (ooli)
- 10 Nnumuuten di wan kusankenemi ban núloi'iil di káloi kajake.
- 11 Ban jaat nukatom (manijooŋoor) di bukaaku kasofumi mati wan uregeiimi kagaajoor ban di kuwooken fubajaf banujaat, nugumbul sílaamas di bukoo.
- 12 Ninennen ñiwuj ñálabie di sambun sáamak (bee di bukoo) .
- 13 Di muri masof émerumey di poop sílaam sarie faŋ .
- 14 Funakaf faapi yentamaraay di kuwaalak sije'emi bee kálinliŋoor ; kuwaalak pankunokoor nen fujooñ fati mof fayiisoore.

سُورَةُ الْمُزَّمِّلِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَأْتِيهَا الْمُرْمِلُ ① قَوْلًا لِّأَقِيلًا ② نَضْفَهُ ③ وَأَنْقَضَ مِنْهُ قَلِيلًا ④
 أَوْزَدَ عَلَيْهِ وَرَتَّلَ الْقُرْآنَ رَتِيلًا ⑤ إِنْ أَسْتَلَفِي عَلَيْكَ قَوْلًا ⑥
 قَلِيلًا ⑦ إِنْ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ هِيَ أَشَدُّ وَطْأًا وَأَقْوَمُ قِيلًا ⑧ إِنْ لَكَ فِي
 النَّهَارِ سَبْحًا طَوِيلًا ⑨ وَأَذْكُرُ اسْمَ رَبِّكَ وَتَبَتَّلْ إِلَيْهِ تَبْتِيلًا ⑩
 رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَاتَّخِذْهُ وَكِيلًا ⑪ وَأَصْبِرْ
 عَلَى مَا يَقُولُونَ وَأَهْرُجْهُمْ هَجْرًا جَمِيلًا ⑫ وَذَرْنِي وَالْمُكَذِّبِينَ
 أُولِي النَّعْمَةِ وَمَهْلُؤُهُمْ قَلِيلًا ⑬ إِنْ لَدَيْنَا أَنْكَالٌ وَحِمِيمًا ⑭
 وَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ وَعَذَابًا أَلِيمًا ⑮ يَوْمَ تَرْجُفُ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ
 وَكَانَتْ الْجِبَالُ كَيْبًا مَهِيلًا ⑯ إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكَ رَسُولًا شَاهِدًا
 عَلَيْكَ كَمَا أَرْسَلْنَا إِلَى فِرْعَوْنَ رَسُولًا ⑰ فَغَصَى فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ
 فَأَخَذْنَاهُ أَخْذًا وَبِيلًا ⑱ فَكَيْفَ تَنْقُوتُ إِنْ كَفَرْتُمْ يَوْمًا يَجْعَلُ
 الْوِلْدَانَ شِيبًا ⑲ السَّمَاءُ مُنْفَطِرٌ بِهِ ⑳ كَانَ وَعْدُهُ مَفْعُولًا ㉑
 إِنْ هَذَا إِلَّا مَذْكُورَةٌ فَمَنْ شَاءَ اتَّخِذْ إِلَى رَبِّهِ سَبِيلًا ㉒

- 15 Niboñuloboñ bee di muyuul Aboña mámbaaseediyauul, nen poop maniboñeenulomi Aboña bee di Firaawuna.
- 16 Firaawuna náyinenaati Aboñaayau, nasofool cak ! di esof yati sembe.
- 17 Buu jije'e beet ekaan manjipak di (Emitey)
- 18 Nen jíyinenut funakaf fákoleniaaf faje'emi bee ekaan kuñiilak kufinet [funak] asamaney eje'e bee kajiso?
- 19 Wan aregumi woo uje'emi beet ebaj.

¹ (bee kásali)

إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَىٰ مِن ثُلَاثِي اللَّيْلِ وَنِصْفَهُ، وَثُلَاثَهُ، وَطَائِفَةٌ
 مِنَ الَّذِينَ مَعَكَ وَاللَّهُ يُقَدِّرُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ عَلِمَ أَن لَّنْ نَّحْصُوهُ فَتَابَ
 عَلَيْكَ فَاقْرَأْهُ وَآمِنْ مِنَ الْقُرْءَانِ عَلِيمٌ أَن سَيَكُونُ مِنكُمْ مَّرْجُؤٌ
 وَأَآخِرُونَ يَضْرِبُونَ فِي الْأَرْضِ يَلْتَمِعُونَ مِن فَضْلِ اللَّهِ وَآخِرُونَ
 يَقْتُلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَاقْرَأْهُ وَمَا تَنسَرُ مِنْهُ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا
 الزَّكَاةَ وَاقْرَأُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا وَمَا نَقَدُوا لَأَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ نَّجِدُوهُ
 عِنْدَ اللَّهِ هُوَ خَيْرٌ وَأَعْظَمُ أَجْرًا وَاسْتَغْفِرُوا لِلَّهِ إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٠﴾

سُورَةُ الْمُدَّثِّرِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 بِأَيِّهَا الْمُدَّثِّرُ ﴿١﴾ قُمْ فَأَنْذِرْ ﴿٢﴾ وَرَبِّكَ فَكَبِّرْ ﴿٣﴾ وَبِأَيِّهَا فَطَهِّرْ ﴿٤﴾
 وَالرَّجْرَجَ فَأَنْجِرْ ﴿٥﴾ وَلَا تَمَنَّكَ تَسْتَكْبِرُ ﴿٦﴾ وَلِرَبِّكَ فَاصْبِرْ ﴿٧﴾
 فَإِذَا نَفَرْنَا فِي السَّافِرِ ﴿٨﴾ فَذَلِكَ يَوْمَئِذٍ عَسِيرٌ ﴿٩﴾ عَلَى الْكَافِرِينَ
 عَسِيرٌ لَّسِيرٍ ﴿١٠﴾ ذُرِّي وَمَنْ خَلَقْتَ وَحِيدًا ﴿١١﴾ وَجَعَلْتَ لَهُ مَا لَا
 مَمْدُودًا ﴿١٢﴾ وَبَيْنَ شُهُودًا ﴿١٣﴾ وَمَهَّدْتَ لَهُ تَهْيِدًا ﴿١٤﴾ ثُمَّ يَطْمَعُ
 أَن يَأْتِيَهُ ﴿١٥﴾ كَلَّا إِنَّهُ كَانَ لِآيَاتِنَا عَنِيدًا ﴿١٦﴾ سَأَرْهِفُهُ صَعُودًا ﴿١٧﴾

20) Ure kankaan kawoolen. Aapi amanjumi, nanjar bujar baje'e bee di Amansaau aciloomi Acilimi namamanj fanfanj mati au (Muhammad), nusaliesali wariijut utingum ugaba ufeejiten kásalaak) fanjaaf fooli wati fukaraaf, mba wariije tutooraay yati fo, mba wariije kajis kákon kati kaamumi di au. Emitey bakaanulo fukaraay dib ala'ab. Emanj léejisali fukaf búrom fo, moo kiimi di eyanfu'uul. Di jikarañ wan jinjoolenumi jikarañ di Alikuraaney. Emamanj poop mati pambaj di muyuul kúsonta di pooop kuceen kaje'e bee kaja'aburuj di yentamaraay, bee eñesey kawulak kati Emitey. di poop bukan kaje'emi bee futiik mati bujarab bati Emitey. Kama jikarañ wan jinjoolenumi jikarañ di yo (Alikuraaney). Di jiyiten kásalaak , ban poop di jisen "asakaay" (esadaay). Di jimaagen Emitey kamaagen kajake. Waapi jikaanumi bee di muyuul wajakumi, panjitookuwo di Emitey man ufañe ejak di ufañ poop bacaam.

Ban di jiñes man Emitey eyanfu'uul, mati Emitey yoo eenomi Eyanfuwaay máamak Ebonkeetaay fanj (20)

Suurat 74

(AL-MUDDATTHIR)

“Akaanomi kañak koola”, Siaaya 56 ebaje, Maka ewaloulo Di kareesak kati Emitey di kabonketak kooluyo káamakak

- 1) Au¹ akaanomi fúkootaf !
- 2) Uyito manuyiisen (bukanak) waje'emi beet ebaj)
- 3) Nureg mákalaam mati Amansaau ooli acilimi.
- 4) Kañak kooli nusetenko.
- 5) Man síjunubaas núloyiso.
- 6) Ban jakumusen, beet ekob mankuseni fanj to.
- 7) Banujaat numuuten mati Amansaau acilimi.
- 8) Nan koote elit kábiilak.
- 9) Funakaf fucila, beet ekaan funak fátaañie.
- 10) Léefusuum bee di káyinenutumi ,
- 11) Au ukatom di an umanjumi one ínje ituukool cebool²,
- 12) Ban nikaan fubaj fawuje élinga bee di oo,
- 13) Di kuñiil kan umanje kooku to di oo nanoosan,
- 14) Nikaanool wátaañimi ulaañ úsuum di oo,
- 15) Púr to, namañ mambiilaañ isenool wuuj to,
- 16) Haani, leebaj ! mati nalakolako balasab bee latey si'aayaas sóololi,
- 17) Panikaanool mananoken di sambunas safanjumi mansirie.
- 18) Nawonoor , ban “nasof” bee ekaaney wan asofumi di fúko'ool,
- 19) Kucet nen manasofumi bee ekaaney !

¹ Muhammad, kájupaak koola (kañak kálabie)
² Kareesool Al Waliidibun Al-Mughiirah

20 Púr to, dankaay di sílaamas di silaañ di oo! Nen poop manasofumi bee ekaaney,

21 Nan banumi, najuk,

22 Nan púrtomi, natonten buulab boola ban najuker taañi ,

23 Banujaat, nábatulo akat bálamuk, naruukalenoor,

24 Ban nareg : “ uru (Alikuraaney) múliima maliikiten."

25 “uru kaanut waceen manteer basankener bati an”

26 Injé bee kareemenuyo di “sakaraay” (sambun sáje’ke máamak)

27 Ai naregi waa eenomi “sakaraay”

28 Ekáteriit wanoowan , érineneriit waaf,

29 Yoo ereemena bukan [yok kapongolak kulayen],

30 Simaleeka bútinken di sibaaciir¹ [kuwookenuyo] , isenut aceen karaen sambunas, púrutojaa simaleekaas. Ukaanulout mameeñam mati simaleekaas beet ekaan púrum to jaat beet mambi fitinaay yati káyinenutumi ewalo, di poop mambi kaakenumi² Ekitaabaay kumanj malegenam,

mambi poop kafiumak kati káyinenumi kubeneno. Ban poop jakumbi kamanteerak kulako di kaakenumi Ekitaabaay koo di kúyinenaaq, mambi kan eenomi sísigiras sooliil síju’ut, bukoo di káyinenutumi, kureg: “.

31 Emitey waa emaje ereg di “misaaley”.uyu Moumu moo Emitey erungenemi bujarab an súmuyomi, di éjimen poop an súmuyomi.

32 Bajut amanje kutiikaak kati Emitey yooli púr to jaat Yoo cebuyo. Roure kawoolen bukanak ,

33 Haani ko! Di fuleeñaf !di poop fukaraaf foo di elaañey !

34 Di poop bújomoraab boo di épuruley !

35 Fifiit mati yoo (“sakaraay”) enannaam di wafajumi [kátaañi]

36 Káyiiisen [waatumi ebaj] bukanak,

إِنَّهُ فَكَّرَ وَقَدَّرَ ۖ فَقِيلَ كَيْفَ قَدَّرَ ۖ ثُمَّ قِيلَ كَيْفَ قَدَّرَ ۖ ثُمَّ نَبَّأَهُ ۖ ثُمَّ عَسَىٰ وَبَسَّرَ ۖ ثُمَّ آذَرَ وَأَسْتَكْبَرَ ۖ فَقَالَ إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ يُؤْتَىٰ ۖ إِنْ هَذَا إِلَّا قَوْلُ الْبَشَرِ ۖ سَأَصْلِيهِ سَفَرٌ ۖ وَمَا آذَرَكَ مَا سَفَرٌ ۖ لَا بَقِيَّ وَلَا نَذْرٌ ۖ الْأَوَّاحُ لِلْبَشَرِ ۖ عَلَيْهَا تِسْعَةَ عَشَرَ ۖ وَمَا جَعَلْنَا أَصْحَابَ النَّارِ إِلَّا مَلَائِكَةً ۖ وَمَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمْ إِلَّا فِتْنَةً ۖ لِلَّذِينَ كَفَرُوا لِيَسْتَيْقِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَيَزِدَّادَ الَّذِينَ آمَنُوا إِيمَانًا ۖ وَلَا يَرْتَابَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْمُؤْمِنُونَ وَلِيَقُولَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْكَافِرُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَذَا مَثَلًا ۖ كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَن يَشَاءُ وَيَهْدِي مَن يَشَاءُ ۖ وَمَا يَعْلَمُ جُودَ رَبِّكَ إِلَّا هُوَ ۖ وَمَا هِيَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْبَشَرِ ۖ كَلَّا وَالْقَمَرِ ۖ وَاللَّيْلِ إِذَا أَدْبَرَ ۖ وَالصُّبْحِ إِذَا أَصْفَرَ ۖ إِنَّهَا إِلَّا حُدَىٰ الْكَبِيرِ ۖ نَذِيرٌ لِلْبَشَرِ ۖ لِمَن شَاءَ مِنْكُمْ أَن يَتَّقُوا ۖ أَوْ يَتَأَخَّرُوا ۖ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهينَةٌ ۖ إِلَّا أَصْحَابَ الْيَمِينِ ۖ فِي جَنَّةٍ يَسَّاءُونَ ۖ عَنِ الْمُجْرِمِينَ ۖ مَا سَلَكَكُمْ فِي سَقَرٍ ۖ قَالُوا لَوْ نَكُنُ مِنَ الْمُصْلِحِينَ ۖ أَوَلَمْ نَكُ نُطْعِمُ الْمَسْكِينِ ۖ وَكُنَّا نَحْوُ مَعَ الْخَائِضِينَ ۖ وَكُنَّا نَكْدُبُ بِيَوْمِ الدِّينِ ۖ حَتَّىٰ آتَيْنَا الْيَقِينَ ۖ

37 Amañumi, di muyuul, elof Emitey di kariibenakuyo mba bee elaañ bálamuk di ekobeyuyo,

38 Yuut yati anoosan , waapi ebajumi yoo eñesuwo,

39 Púr to jaat kati karaay yálriray káyinenak,

40 Dóo di “ufataw”, anosan di bukoo beet eceej apaalool,

41 Mati kubujaak [mankulabañe eeno]

42 “Waa únoonetumuul di “sakaraay” ?

43 Di koone: “wóli unaamenut di kúsaliyaak”

44 “Ban úseneeneriit ásukateenau furiaf”

45 Nulako kaminoor kanafaut wóli di kuminooraak,

46 Nulako eñar funakaf fati “ Alikiyaama” usof nan waaf wati kagaajoor,

47 Bee nan malegenam³ mafiitaam mútookuloli,

¹ Simaleeka 19

² Kuyahuudaku (kusuwiifak) di kukerekenak

³ Ecetey

فَمَا نَنْفَعُهُمْ شَفَعَةَ الشَّافِعِينَ ﴿٤٨﴾ فَمَا لَهُمْ عَنِ التَّذْكَرَةِ مُعْرِضِينَ
 ﴿٤٩﴾ كَانَهُمْ حُمُرٌ مَّسْتَنْفِرَةٌ ﴿٥٠﴾ فَرَّتْ مِنْ قَسْوَرَةٍ ﴿٥١﴾ بَلْ يَرِيدُ
 كُلُّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ أَنْ يُؤْتَىٰ صُحُفًا مِّثْلَ نُسُوحٍ ﴿٥٢﴾ كَلَّا بَلْ لَا يَخَافُونَ
 الْآخِرَةَ ﴿٥٣﴾ كَلَّا إِنَّهُ تَذَكُّرَةٌ ﴿٥٤﴾ فَمَنْ شَاءَ ذَكَرْهُ ﴿٥٥﴾
 وَمَا يَذْكُرُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ هُوَ أَهْلُ التَّقْوَىٰ وَأَهْلُ الْمَعْرِفَةِ ﴿٥٦﴾

سُورَةُ الْقِيَامَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 لَا أُقِيمُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ﴿١﴾ وَلَا أُقِيمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ ﴿٢﴾ أَيْحَسِبُ
 الْإِنْسَانُ أَنْ لَّنْ جَمْعَ عِظَامِهِ ﴿٣﴾ بَلْ قَدَرِينَا عَلَىٰ أَنْ نُسَوِّيَ بَنَانَهُ ﴿٤﴾ بَلْ
 يُرِيدُ الْإِنْسَانُ لِيَفْجُرَ أَمَامَهُ ﴿٥﴾ يَسْتَلْ يَا أَيُّهَا الْقِيَامَةُ ﴿٦﴾ فَاذْبَارِقِ الْبَصُرُ
 ﴿٧﴾ وَحَسَفَ الْقَمَرُ ﴿٨﴾ وَجَمَعَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ ﴿٩﴾ يَقُولُ الْإِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ
 أَتَى الْمَقْرُ ﴿١٠﴾ كَلَّا لَا وَزَرَ ﴿١١﴾ إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمُسْتَقَرُّ ﴿١٢﴾ يَدْبُوهُ الْإِنْسَانُ
 يَوْمَئِذٍ بِمَا قَدَّمَ وَأَخَّرَ ﴿١٣﴾ بَلِ الْإِنْسَانُ عَلَىٰ نَفْسِهِ بَصِيرَةٌ ﴿١٤﴾ وَلَوْ أَلْقَىٰ
 مَعَادِيرَهُ ﴿١٥﴾ لَا تَحْرُكَ بِهِ لِسَانُكَ لَتَعْجَلَ بِهِ ﴿١٦﴾ إِنْ عَلَيْنَا جَمْعُهُ
 وَقَرَأْنَاهُ ﴿١٧﴾ فَاذْقُرْ آيَاتِنَا فَتَأْتَعَزُّ بِهَا ﴿١٨﴾ ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيِّنَاتِهِ ﴿١٩﴾

- 48 Wan kúkotulaak kuje'emi beet ekaaney letunafaiil,
 49 Waa kuje'e yok kúbatulo kukat bo kawoolenak (kati Emitey)
 50 Nokoor nen siroha karamba san kuwonlene (kati Emitey),
 51 Sateye jímuvoor ,
 52 Bare anoosan di bukoo bamañe mankuñarulool éliibar ekarañyaay,
 53 Haani, bajut ! Bare buko kúkoliut “alaakiraay”,
 54 Haani, doo let, kankaan kawoolen (kati Emitey) ,
 55 Aapi amañumi nawoolenko,
 56 Bare leekuwoolen bee nan Emitey emañe mankuwoolo.Yoo yommi ékoliyaay, Yoo ejoolenumi ebonket (bukanak)

Suurat 75

(AL-QIYAMAH)

“Alikiyaamaay”: Siaaya 40 ebaje di éwaloul Maka

Di kareesak kati emitey di kabonketak kooluyo káamakak

- 1 Ha! nikaliye di funakaf fati Alikiyaamaay (fan bukanak búúrom kuje'en bee kayito di fo,
 2 Ban poop! nikali di yuutey (yati anau) yajukemi di emakooro di ajakutumi wooluyo,
 3 Anau, manteer nasosof mati ínje letijojeen woolaw woola ?
 4 Moo fañ ! niñpoolene ilaañenwo to bee di kusinkak tan kulakoenumi,
 5 Anau namañeene mambi akaan wásuumoomi wajakutumi nanoosan ,
 6 Naceñ: “bee nei, funafak fati “Alikiyaanaay ?”
 7 Nan ejukey (yati anau) eje'emi bee kaliboor [milij],
 8 Fuleeñaf di fumoocoor,
 9 Bala'ab di fuleeñaf di sijojoor
 10 Funak fucila anau beet ereg : “ manitey ijoonoor bei ? [buñar, kajunkut] moomei ?”
 11 Haani ko ! jaat fuyofu fubajut !
 12 Elaañey ceb funakaf fucila, bee di Amansaau acilimi ,
 13 Anau pankugamool funakaf fucila [burokool] ban amundumi akaan boo di ban aje'emi beet ekaan fáculey ,
 14 Bare anau fañool kankaan áseeda áamak bee di oo fañool
 15 Haani manaatumi elaw kayanfu ,
 16 Jakumbuugoren fúrerepaf foollu ceb mati kasomben di yo (alíkuraaney),
 17 Fifiit mati esofeyuyo di búyejeti ínje ibile ekaan manusofuyo (di búyejeti) di poop kakarañak kati yo ,
 18 Nanoosan wóli¹ ukarañuyo uban, nuriiben bakarañerab bati yo (Alíkuraaney)
 19 Púruutojaat wóli uwookene efeley (kápapulak) kati yo (Alíkuraaney)

¹ Emaleekaay Jíbirin Emitey eboñulooyo bee kaliikiten « Aboñaayau” Muhammad.

- 20 Bare muyuul kásuumak kapioutaak (buroᅇab bati dúniyaay) jimaᅇe ,
- 21 Manjikat bo “Alaakiraay”
- 22 Funakaf fucila panjijuk wuul wasuye ureᅇ jak ,
- 23 Koo bee kajuker Amansaau ooluwo ,
- 24 Fulay poop pambaj wuul wárima
- 25 Mati koo beet ekaanuwo mátaañi ,
- 26 Hani ! Naapi ecetey ériiᅇumi (yuutey yati aparemi beet ecetey) di koolak kati kabandak ,
- 27 Di kuceᅇᅇ : “ ai akaane asontena ?” (mambi ayitenool),
- 28 Ban acetaauf nafium mati kakatoorak kúriiᅇe,
- 29 Mati oomu tutoorey yati ecetey di eroᅇᅇ, laañ benen jariaj jati ecetey di étiᅇᅇᅇ bee alaakira,
- 30 Funakaf fucila, foo eenomi káje’etumak bukanak bee di Acilimi,
- 31 Bare áyinenut, ásalierii,
- 32 Bare oo basofe mati kagaajoor, mánabotulo [ajaw],
- 33 Púr to, najaw ajoᅇᅇoor bati bukanool manatebalenoor,
- 34 Táañi di au, ban di táañi’i !
- 35 Púr to di táañi di au bann di laañ táañi’i ,
- 36 Anau nasosof manteer nen moo, di kukatoo bo fereᅇ ban waaf letukaani ?
- 37 Manteer alakoenut, fusot fati matuj masuri ,
- 38 Púr to, di mukaan fásim fasofoo. Ban [Emitey di etuuk ejoonene (anau) jak ,
- 39 Ban di ékaanul to kubajaak kugabaak : “ ániine di aseᅇk ,
- 40 Yakaanumi burokab bucila [Emitey] abu eᅇᅇoolenut eroᅇᅇn kacetumi ?

22 كَلَّا لَبِئْسَ مَا تَدْعُونَ ۗ وَالْأَخِرَةَ ۗ وَجْهَهُ يَوْمَئِذٍ نَّاصِرَةٌ ۗ
 23 إِلَىٰ رَبِّهَا نَاطِرَةٌ ۗ وَجْهَهُ يَوْمَئِذٍ بَاسِرَةٌ ۗ 24 نَظُنُّ أَنْ يُفْعَلَ بِهَا فَاقِرَةٌ ۗ 25
 26 كَلَّا إِذَا بَلَغَتِ التَّرَاقِيَ ۗ وَقِيلَ لَهَا مَرْقِ ۗ وَظَنَّ أَنْهَا الْفِرَاقُ ۗ وَاللَّفِيفَتِ
 27 السَّاقِ وَالسَّاقِ ۗ إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمَسَاقُ ۗ 28 فَلَا صَدَقَ وَلَا صَلَّىٰ
 29 وَلَكِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ ۗ 30 ثُمَّ ذَهَبَ إِلَىٰ أَهْلِهِ يَتَمَطَّىٰ ۗ 31 أَوْلَىٰ لَكَ
 32 فَأَوْلَىٰ ۗ 33 ثُمَّ أَوْلَىٰ لَكَ فَأَوْلَىٰ ۗ 34 أَجْسَبُ لِإِنْسَانٍ أَنْ يَبُرَكَ سُدَىٰ ۗ 35
 36 أَلْوَيْكَ نُطْفَعَةٌ مِنْ مَنِيٍّ يَمْنَىٰ ۗ 37 ثُمَّ كَانَ عِلْقَةً فَحَلَقَ فَسَوَّىٰ ۗ 38 جَعَلَ مِنْهُ
 39 الرُّوحَ الْجَبْنَ ۗ وَالذِّكْرَ وَالْأُنثَىٰ ۗ 40 أَلَيْسَ ذَلِكَ بِقَدِرٍ عَلَيَّ أَنْ يُحْيِيَ الْمَوْتَىٰ ۗ

سُورَةُ الْإِنْسَانِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1 هَلْ أَتَىٰ عَلَى الْإِنْسَانِ حِينٌ مِنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُنْ شَيْئًا مَذْكُورًا ۗ
 2 إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ أَمْشَاجٍ نَبْتَلِيهِ فَجَعَلْنَاهُ سَمِيعًا
 3 بَصِيرًا ۗ 4 إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا ۗ 5
 6 إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَلَاسِلًا وَأَغْلَالًا وَسَعِيرًا ۗ 7 إِنَّ
 8 الْأَبْرَارَ يَشْرَبُونَ مِنْ كَأْسٍ كَانَ مِزَاجُهَا كَافُورًا ۗ

Suurat 76
(AL-INSAN)

Anau : Siaaya 31 ebaje Medin ewaloulo
Di kareesak kati Emitey di kabonketak
kooluyo káamakak

- 1 Mba anau bajeenut jiwaati haani jiiᅇun, jan umanje alakout di jo waaf wabajoe uwonkaay?
- 2 Moo, nitutuuk anau di fusot fati matuj fanaamoore di (waceen) (bee karookenool); burok bátaañie. Ban nnnikaanool eᅇam di eᅇuk ,
- 3 Níyíiisooᅇiis buᅇarab ; mambaariibembo mba akat bo (an áyinenut),
- 4 Injé bajoonene bee di káyinenutumi, (ñiwuj) uneew wati mufaañ (ñiwuj) ulooᅇaᅇ di kumer, di sambun sáᅇeeke máamak,
- 5 Bukanak kalebaak koo beet eraan di sikaas san umanje wáᅇᅇᅇmi búsimpen bati muri di ekanfar

عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا عِبَادُ اللَّهِ يُفَجِّرُونَهَا تَفْجِيرًا ﴿٦﴾ يُؤْفُونَ بِالَّذِينَ لَعَنُوا حَتَّىٰ
يَوْمَ مَا كَانَ شُرُهُمْ مُسْتَطِيرًا ﴿٧﴾ وَيُطْعَمُونَ أَلْطَعَامَ عَلَىٰ حَيْثُ مَسَكِنَتِنَا
وَيَسْمَأُ وَأَسِيرًا ﴿٨﴾ إِنَّمَا نَطْعِمُكُمْ لَوَجْهِ اللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنْكُمْ جَزَاءً وَلَا شُكْرًا
﴿٩﴾ إِنَّا نَخَافُ مِنْ رَبِّنَا يَوْمًا عَبُوسًا قَطَطِيرًا ﴿١٠﴾ فَوَقَّعَهُمُ اللَّهُ شِرْكَ ذَٰلِكَ
الْيَوْمِ وَلَقَّهْمُ نَصْرَةَ وَسُرُورًا ﴿١١﴾ وَجَزَّئَهُمْ بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَحَرِيرًا
﴿١٢﴾ مُتَّكِنِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرْبَابِ لَا يَرَوْنَ فِيهَا شَمْسًا وَلَا زَمْهَرِيرًا ﴿١٣﴾
وَدَانِيَةً عَلَيْهِمْ ظِلَالُهَا وَذُلَّتْ أَقْطُوفُهَا نَذِيلًا ﴿١٤﴾ وَيُطَافُ عَلَيْهِمْ بِتَابِيَةٍ
مِّنْ فِضَّةٍ وَأَكْوَابٍ كَانَتْ فَوَارِيرًا ﴿١٥﴾ فَوَارِيرًا مِّنْ فِضَّةٍ قَدَّرُوهَا تَقْدِيرًا ﴿١٦﴾
وَيُسْقَوْنَ فِيهَا كَأْسًا كَانَ مِزَاجُهَا زَنْجَبِيلًا ﴿١٧﴾ عَيْنَا فِيهَا تُسَمَّى سَلْسَبِيلًا
﴿١٨﴾ وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُّخَلَّدُونَ إِذَا رَأَيْتَهُمْ حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا مَّنشُورًا
﴿١٩﴾ وَإِذَا رَأَيْتَ تَمَّ رَأَيْتَ نَعِيمًا وَمَلَكًا كَبِيرًا ﴿٢٠﴾ عَلَيْهِمْ ثِيَابٌ سُدُسٌ
خُضْرٌ وَأَسْتَرْقُ وَحُلُوعًا سَاوِرٌ مِّنْ فِضَّةٍ وَسَقْمَهُمْ رُهُمْ شَرَابًا
طَهُورًا ﴿٢١﴾ إِنَّ هَٰذَا كَانَ لَكُم جَزَاءً وَكَانَ سَعْيُكُمْ مَشْكُورًا ﴿٢٢﴾ إِنَّا
نَحْنُ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ تَنْزِيلًا ﴿٢٣﴾ فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تُطِعْ
مَنْهُمْ ءَاثِمًا أَوْ كَفُورًا ﴿٢٤﴾ وَأَذْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٢٥﴾

6 Kábul (karonden) kan umanje kumiikeelak kati Emitey bee baraan di ko. Ban bukoo bee ekaan mánkubulul máamak,

7 Koo ekaan wan kumañumi , ban di kúkoli funakaf fan umanje mátaañam mati fo pammubaj banoosan ,

8 Di kusen furiaf, haani mankaanumi waaf wan kumañe, kúsukaateenak kabajutumi kuri di kúsukateenak kan bukaniil kújimumi, di bukanak kan kukulumu,

9 “Wóli buulab bati Emitey bukaane manusenuul jiri. Umanjut di muyuul baccaam mba kasal”,

10 “Wóli núkolikoli, di Amansaau óloli ácilolimi, funak fákoolenie, di fubaj fitina” ,

11 Kaanumojaa, Emitey panepooyiil di mátaañiam mati funakaf fucila. Ban di ekaaniil mankuyañoor di majak di poop másuum ,

12 Di ecaamiil mati kamuutenak kan kumuutenumi, bee bacaam bati Arijana di wañ wati “suwa”

13 Koo bee kafinto dó di bacaac, básuume kafinto leekujuk dó balay, leekujuk dó ñonk,

14 Báyinaatuyo bee káfimeniil lofiil, muriyam matiyo bee kátinko yok bee to (di buko) eñuur di kañen, núfatul,

15 Koo bee kamaagoor dó múwulenuma [muri] manaame di mulapam mati síkoraas. Di poop si”kaas” sati ‘siweer” “siweer sanaame di mulapam mati síkoraas,

16 Ban waje’emi bee kalako dó búsimpum ban kuliike jak,

17 Pankuraan dó “sikaas” sati muraanaay másimpooore di « nekutar » (múkul) , di “jinjeer”,

18 [Man kúpurenulo] di kábul kándo kan kurege “salsabiil”,

19 Kukambaanaak bee kajatooor dó di buko, kan umanje bee kañiilo nanoosan. Au ujukiil jaat panusof bukoo bamaal kayiisooore,

20 Naapi újukerudomi jak, au ejuk dó kásuum di éruk kúyi yáamak,

21 Koo bee kakaano búsangen bati sanu, di kukaano kugang kati siyongol (kódiforo). Amansaau acilimi bee eseniil muraanaay majake,

22 Uru pankaan bacaam bee di muyuul. Karaagalak kooluul pambikubaj kasal,

23 Injé niwalenulowalen “Alikuraaney” bee di au, kawalen kalegen,

24 Numuuten di ekaaney burokab bati Acilimi. Ban jakumukaan kúboñ kati akaana síjunube di buko, mba áyinenaatiya áamak,

25 Nuwoolenooro kareesak kati Amansaau acilimi di warabarabaw, di káliimaraay,

26 Núsali siwaati siceen sati fukaraay manuya fúriiñi tentaam mati Yoo (Emitey, nusaluyo siwaati sabaake di fukaraay,

27 Ubuku ñaa kumammañ buroñab bati dúniya. Di kukat bálamukiil funakaf fálabiaaf (fati Alikiyaamaay),

28 Injé iteepuliil kateep kajake kati eniiley yooliil. Umañeene, wóli bee kápureneeniil mánuñarul kuceen kanokoore di bukoo ukaan to ,

29 Ure kankaan kawoolen (kati Emitey). woto aapi amañumi nañar buruñ baate káje’etumool bee di Amansaau aciloomi,

30 Ban leejiñoolen (bee ekaan ucee) eeno Emitey emañut. Emitey ekankaan amanja áamak, aliika jak fanfan,

31 Erúrurur an emañumi di kabonketak kooluyo. Kajakutumi, Yoo bajoonene sílaam sarie enene bee di bukoo.

Suurat 77

(AL-MURSALAT)

Kan kuboñemi : Siaaya 59 ebaje di éwaloul

Maka

Di kareesak kati Emitey di kabonket káamakak kooluyo

1 Di [simaleekaas] san “kuboñemi” yákon yákon di sembe,

2 Di sífuiten érus yati sembe (jifarubaar) !,

3 Di sáyiisemi kúmigenak sifanjen di upanaw búrom wan Emitey emañumi,

4 Di sípajul (wajakumi di wákojimi),

5 Di síñarul kawoolenak (kati Emitey),

6 Di kaan di kayanfu mba káyiisen (waatumi ebaj),

7 Wan kureguumi woo ubile ebaj,

8 Naapi sootas sífokomi,

9 Asamaney di ejiso,

10 Kuwaalak di kunego,

11 Naapi [kajojenoorak] kati kuboñaa kupinimi ,

12 [rouuru búrom] funak fei bile ebaj ?

13 Di funakaf fati bagamab ,

14 Ai aregi wan eenomi funakaf fati esofey waatumi ekaaney ,

وَمِنَ اللَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ وَسَبِّحْهُ لَيْلًا طَوِيلًا ﴿٦٦﴾ إِنَّا نَحْنُ
هَوَّلَاءُ مَجْبُوتُونَ الْعَاجِلَةَ وَيَدْرُونَ وِرَاءَهُمْ يَوْمًا ثَقِيلًا ﴿٦٧﴾ نَحْنُ
خَلَقْنَاهُمْ وَشَدَدْنَا أَسْرَهُمْ وَإِذَا شِئْنَا بَدَلْنَا أَمْثَلَهُمْ تَبْدِيلًا
﴿٦٨﴾ إِنَّ هَذِهِ نَذِيرَةٌ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذْ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ﴿٦٩﴾
وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٧٠﴾
يَدْخُلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَالظَّالِمِينَ أَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٧١﴾

سُورَةُ الْمُرْسَلَاتِ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَالْمُرْسَلَاتِ عُرْفًا ﴿١﴾ فَأَلْصَقْتَ عَصْفًا ﴿٢﴾ وَالتَّشْرِيحَ نَشْرًا ﴿٣﴾
فَأَلْفَرَقْتَ فَرَفًا ﴿٤﴾ فَأَلْمَقَيْتَ ذِكْرًا ﴿٥﴾ عَذْرًا أَوْ نَذْرًا ﴿٦﴾ إِنَّمَا
تُوعَدُونَ لَوَفْعٍ ﴿٧﴾ فَإِذَا النُّجُومُ طُمِسَتْ ﴿٨﴾ وَإِذَا السَّمَاءُ فُرِجَتْ ﴿٩﴾
وَإِذَا الْجِبَالُ سُيِفَتْ ﴿١٠﴾ وَإِذَا الرُّسُلُ أَقْنَتْ ﴿١١﴾ لِأَيِّ يَوْمٍ أُحِلَّتْ
﴿١٢﴾ لِيَوْمٍ الْفَصْلِ ﴿١٣﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمَ الْفَصْلِ ﴿١٤﴾ وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ
لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٥﴾ أَلَمْ تَنْهَكِ الْأَوْلِينَ ﴿١٦﴾ ثُمَّ نُنْعِمُهُمُ الْآخِرِينَ
﴿١٧﴾ كَذَلِكَ نَفْعِلُ بِالْمُجْرِمِينَ ﴿١٨﴾ وَيَلَّ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٩﴾

15 Pántaañi faafunak bee di kasofemi (mati si’ayaas)kagaajoor,

16 Manteer ikaanuloot mátaañi di kútiyaarak (karungulomi) bañ ?

17 Ikaanut kúlamukaak mankurribeniil dó, nan púr to mi,

18 Moumu poop nikaanemi kubujaak bukanak,

19 Pántaañi faafunak bee di kusofaak (mati si’aayaas) kagaajoor,

20 Abu ituukulootuuk di mumel cebumo (matuj),

21 Ban nuñarumo unen di funen¹ fati kafium,

22 Mambimubaj dó ewaati yan kumañe,

¹ Simaleekaas sípurenepuren suutas sati káyineneriitumi di eñak yati sembe

أَلَمْ نَخْلُقْكُمْ مِنْ مَّاءٍ مَّهِينٍ ﴿٣٠﴾ فَجَعَلْنَاهُ فِي قَرَارٍ مَّكِينٍ ﴿٣١﴾ إِلَىٰ قَدَرٍ
 مَّعْلُومٍ ﴿٣٢﴾ فَقَدَرْنَا فَنِعْمَ الْقَدَرُونَ ﴿٣٣﴾ وَيَلِّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٣٤﴾
 أَلَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ كِفَاتًا ﴿٣٥﴾ أَحْيَاءَ وَأَمْوَاتًا ﴿٣٦﴾ وَجَعَلْنَا فِيهَا رِوْسِيَّ
 شِمَخَاتٍ وَأَسْقَيْنَكُم مَّاءً فُرَاتًا ﴿٣٧﴾ وَيَلِّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٣٨﴾
 أَنْطَلِقُوا إِلَىٰ مَا كُنْتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿٣٩﴾ أَنْطَلِقُوا إِلَىٰ ظِلِّ ذِي تِلْكَ
 شَعْبٍ ﴿٤٠﴾ لَا ظَلِيلٍ وَلَا يُغْنِي مِنَ الْهَبِّ ﴿٤١﴾ إِنَّهَا تَرَىٰ بِشَكْرٍ
 كَالْقَصْرِ ﴿٤٢﴾ كَأَنَّهُ جُمَلٌ صُفْرٌ ﴿٤٣﴾ وَيَلِّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٤﴾
 هَذَا يَوْمٌ لَا يَنْطِقُونَ ﴿٤٥﴾ وَلَا يُؤَدِّنُ لَهُمْ فَيْعَنْدَرُونَ ﴿٤٦﴾ وَيَلِّ يَوْمَئِذٍ
 لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٧﴾ هَذَا يَوْمُ الْفَصْلِ جَمَعْنَاكُمْ وَالْأُولَىٰ ﴿٤٨﴾ فَإِنْ كَانَ
 لَكُمْ كَيْدٌ فِكِيدُوا ﴿٤٩﴾ وَيَلِّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٥٠﴾ إِنَّ الْمُنْفِقِينَ فِي
 ظِلِّلٍ وَعُيُونٍ ﴿٤١﴾ وَفُوكِهِ مِمَّا يَشْتَهُونَ ﴿٤٢﴾ كُلُّوْا وَأَسْرُبُوا هُنَّيْئًا
 بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾ إِنَّا كَذَّاكُ الْخَجْرَى الْمُحْسِنِينَ ﴿٤٤﴾ وَيَلِّ يَوْمَئِذٍ
 لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٥﴾ كُلُّوْا وَتَمَنَّوْا قَلِيْلًا إِنَّكُمْ تَجْرُمُونَ ﴿٤٦﴾ وَيَلِّ يَوْمَئِذٍ
 لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٧﴾ وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ أَرْكِعُوا لَا تِرْكَعُوا ﴿٤٨﴾ وَيَلِّ
 يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿٤٩﴾ فَيَأْتِي حَدِيثٌ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٠﴾

﴿32﴾ Mati sambunas sicila sikateneukaten umelej ware'e nen siluupas ("sitaasa") sáamakas,

﴿33﴾ Panoone manteer woo (umelejaw) siñonkoom sáyame,

﴿34﴾ Fulay pántaañi bee di kasofumi mati (siayaas kagaajoor) ,

﴿35﴾ Noo eenomi funakaf fan kújeeriitumi bee kasanken,

﴿36﴾ Ban leekubonketiil mankulawiil kabonket,

﴿37﴾ Fulay pántaañi bee di kasofumi mati (siayaas) kagaajoor,

﴿38﴾ Faafunak noo eenomi funakaf fati esofey waatumi ebaj; panijojenuul, muyuul di karunguumi [búrom],

﴿39﴾ Eeno jaat jibabaj macopo, jikaanumo di ínje, di jikaanuko kamaat ,

﴿40﴾ Funakaf fucila mátaañiam bee di kasofumi mati (si'ayaas kagaajoor),

﴿41﴾ Kákolimi (Emitey) koo bee kalako di báyinaat tutor urondenaw wati (kumojak) mumel,

﴿42﴾ Di muriam mati úbaaraw mankumañumi,

﴿43﴾ Jiri, di jiraan súum mati burokab (bajakumi) ban jilakomi ekaaney,

﴿44﴾ Injé (Amansaau ooluul) moumu nicaamemi kukaanaak jak ,

﴿45﴾ Mátaañaam faafunak bee di kasofumi mati (siayaas) kagaajoor,

﴿46﴾ Funakf fucila mátaañaam bee di kubujaak bukanak ,

﴿47﴾ Bee di kasofumi mati (siayaas) kagaajoor ,

﴿48﴾ Nan kuregeiimi jíñup (jisof kákaarak) [bee kásali] léekuñup [bee kásali],

﴿49﴾ Mátaañiam, funakaf fucila, bee di kasofumi mati (siayaas kagaajoor),

﴿50﴾ Púrum to rouru, furim fei kuje'e bee káyinen ; nen kúyinenut Alukuraaney ?

﴿23﴾ Moo nisofe ekan, ban wanoowan nisofe ekaan, moo ; jakejak búrom,

﴿24﴾ Faafunak dankaay bee di kasofumi mati (siayaas) leemalegen ; kagaajoor,

﴿25﴾ Injárul yentaamey ikaan waaf wañoolene utebiil búrom ?

﴿26﴾ Karoñumi di kacetumi ?

﴿27﴾ Nikaan dó kuwaal kalite ban di kújaali, niraanenuul mumel másuume,

﴿28﴾ Pántaañi funakaf fucila bee di kasofumi mati (si'ayaas) kagaajoor,

﴿29﴾ Jijaw bee di wan jilakomi esof mati kagaajoor (sílaamas),

﴿30﴾ Jijaw bee di báyinaatab (bati fakooraf fápurulomi di jahanamaay) fubabaj saan sífeejiir

﴿31﴾ Fuñoolenut fupakenuul, ban poop fuñoolenut fumetenuul jakum sambunas sigoruul,

Suurat 78

(AN-NABA)

Karankak : Siaaya 40 ebaje

Di kareesak kati Emitey, di kabonketak
káamakak kooluyo,

- 1 Mati waama kúceenjitoore ?
- 2 Mati karankak káamakak,
- 3 Kan umanjumi oone bukoo kujamoortu
mati ko ,
- 4 Haani ! koo bee emanj lee pio,
- 5 Nee haani ! koo bee emanj lee pio,
- 6 Abu injarut yentaamey ikaan káleefum
kajake ?
- 7 [Nijar] kuwaalak [ikaan] sicup ?
- 8 Nituukuluul jikaan kúniine di kuseek ?
- 9 Nijar kamooraak kooluul ukaan káyokulo,
- 10 Nijar fukaraaf ikaan kájupo,
- 11 Nijar tulaaraay ikaan múroņuma ,
- 12 Nituuk fatiyaraay yooluul (siasamaan) di
uyaas wáriņe futok di ugaba,
- 13 Ban nikaanuul efiticena (bala'ab) yaraje
fanfanj ,
- 14 Núwalenuul di kúmigenak mumel majuupoe,
- 15 Mambi úpurenum di mo bakool di úbaar ,
- 16 Di “kuluk” kajake ?
- 17 Funakaf fati bagamab fupinipin fuban ,
- 18 Funakaf fan kuje'emi bee elitey kábiilak
pánjįjo'ol uyoņ ,
- 19 Asamaaney di pánekambuli ebaj ujunkut
- 20 Kuwaalak bee kateenoor yok nokoor di
mumel man uņandene tooke lee oo,
- 21 Jahanamaay yooyu di ekob kaatumi ejaw
bee dó ,
- 22 Kankaan fumeto fúlamuka fati
kúlaputaak kakaanemi kóji,
- 23 Koo bee kalako dó butum simit juup
sábaneriit sariibenoore,

سُوْرَةُ النَّبَاِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

عَمَّ بَسَّاءٌ لَّوْنٌ ۙ (۱) عَنِ النَّبَاِ الْعَظِيْمِ (۲) الَّذِي هُوَ فِيْهِ مُخْتَلِفُوْنَ (۳)
كَلَّا سَيَعْمُوْنَ (۴) ثُمَّ كَلَّا سَيَعْمُوْنَ (۵) اَلَّذِيْ جَعَلَ لِّلْاَرْضِ مَهْدًا (۶)
وَالْجِبَالِ اَوْتَادًا (۷) وَخَلَقْنَاكُمْ اَزْوَاجًا (۸) وَجَعَلْنَا نَوْمَكُمْ سُبَاتًا (۹)
وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ لِيَاسًا (۱۰) وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا (۱۱) وَبَدَّلْنَا
فَوْقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًا (۱۲) وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَاجًا (۱۳) وَاَنْزَلْنَا
مِنَ الْمُعْصِرَاتِ مَاءً ثَجَّاجًا (۱۴) لِنُخْرِجَ بِهِ حَبًّا وَنَبَاتًا (۱۵) وَجَعَلْنَا
اَلْاَنْفَاقَ (۱۶) اِنْ يَوْمَ الْفَصْلِ كَانَ مِيقَتَنَا (۱۷) يَوْمَ بُفَعُ فِي الصُّوْرِ
فَنَاتُوْنَ اَفْوَاجًا (۱۸) وَفُيْحَتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ اَبْوَابًا (۱۹) وَسِيْرَتِ
اَلْجِبَالِ فَكَانَتْ سَرَابًا (۲۰) اِنْ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا (۲۱) لِلطَّغِيْنَ
مَتَابًا (۲۲) اَلَّذِيْنَ فِيْهَا اَحْقَابًا (۲۳) لَا يَذُوْقُوْنَ فِيْهَا بَرْدًا وَّلَا شَرَابًا
(۲۴) اِلَّا اَلْحَمِيْمًا وَّعَسَاقًا (۲۵) جَرَّآ وَّفَقَاقًا (۲۶) اِنَّهُمْ كَانُوْا
لَا يَرْجُوْنَ حِسَابًا (۲۷) وَكَذَّبُوْا بِآيَاتِنَا كِذَابًا (۲۸) وَكُلُّ شَيْءٍ
اَحْصَيْنَاهُ كِتَابًا (۲۹) فَذُوْقُوْا فَلَنْ نَّزِيْدَكُمْ اِلَّا عَذَابًا (۳۰)

- 24 Leekujaken dó majililene mba
muraanaay majake,
- 25 Púruťoĵaat muraanaay mábolie di poop
múpuunam ,
- 26 Kankaan bacaam booliil ban kukiikiil,
- 27 Kusofeenut mati pankuceņiil burokab
booliil,
- 28 Di kusof fanfanj mati siaayaas súmba
kagaajoor let malegen,
- 29 Ban tooke ínje basofe iciik iban
wanoowan wabilumi ebaj ,
- 30 Ńaa jįjaken, letibenenuul waceen
wakaanut sílaam sooluul !
- 31 Di fiituul mati kúkoliaak Emitey buko
bee ejaw bee di bukoo,
- 32 “kuluk” di úbaar ‘wati muriam
mankuregemi wíiņ),

إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ مَفَازًا ﴿٣١﴾ حَدَائِقَ وَأَعْنَابًا ﴿٣٢﴾ وَكَوَاعِبَ أَتْرَابًا ﴿٣٣﴾ وَكَأْسًا
 دِهَانًا ﴿٣٤﴾ لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا كِدًّا ﴿٣٥﴾ جَزَاءً مِّن رَّبِّكَ عَطَاءً
 حِسَابًا ﴿٣٦﴾ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمَنُ لَا يَمْلِكُونَ
 مِنْهُ خِطَابًا ﴿٣٧﴾ يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلَائِكَةُ صَفًّا لَا يَتَكَلَّمُونَ
 إِلَّا مَن أِذِنَ لَهُ الرَّحْمَنُ وَقَالَ صَوَابًا ﴿٣٨﴾ ذَلِكَ الْيَوْمَ الْحَقُّ فَمَن
 شَاءَ اخْتِذْ إِلَىٰ رَبِّهِ مَآبًا ﴿٣٩﴾ إِنَّا أَنْذَرْتَكُمْ عَذَابًا قَرِيبًا يَوْمَ
 يَنْظُرُ الْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ وَيَقُولُ الْكَافِرُ يَا لَيْتَنِي كُنتُ رَبًّا ﴿٤٠﴾

سُورَةُ النَّازِعَاتِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 وَالنَّازِعَاتِ غَرْقًا ﴿١﴾ وَالنَّيِّطَاتِ نَشْطًا ﴿٢﴾ وَالسَّيِّدَاتِ سَعًا ﴿٣﴾
 فَالسَّيِّدَاتِ سَبَقًا ﴿٤﴾ فَالْمُدْبِرَاتِ أَمْرًا ﴿٥﴾ يَوْمَ تُرْجَفُ الرَّاجِفَةُ ﴿٦﴾
 تَتَّبِعُنَّهَا الرَّادِفَةُ ﴿٧﴾ قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ ﴿٨﴾ أَبْصَرُهَا
 خَشِيعَةٌ ﴿٩﴾ يَقُولُونَ إِنْ نَا لَمَرْدُودُونَ فِي الْحَافِرَةِ ﴿١٠﴾ إِنْ ذَا كُنَّا
 عِظْمًا خِشْرَةً ﴿١١﴾ قَالُوا إِنَّكَ إِذًا كَرَّةٌ خَاسِرَةٌ ﴿١٢﴾ فَاِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ
 وَاحِدَةٌ ﴿١٣﴾ فَإِذَا هُمْ بِالسَّاهِرَةِ ﴿١٤﴾ هَلْ أَنتَكَ حَدِيثُ مُوسَىٰ ﴿١٥﴾

- 33 Di sijanjan sapincoe ban di sire cererer ,
 34 i sikaas sameenge bunuk,
 35 Leekujam dó falaamaat mba kagaajoor,
 36 Kankaan bacaam bápurulo di amansaau acilimi ; bacaam bati kawul káamaka kábawoeriit,
 37 Kati siasamaanas di yentamaraay di wammi tutoorey yati so, sigabaasaakenumi kabonketak búromuko, leekuhaañi bee kasanken furim oo basenut furim (Amansaau),
 38 Funakaf fan emaleekaay Jíbirin eje'emi bee kayito oo di simalaakaas sijuum sikaan « kasaal »,an letasanken, manteeer an Abonketaau asenumi buruñ manasanken,
 39 Faafunak noo eenomi funakaf falegenaf ; kamaat aapi amanjumi nanjar fumeto di Amansaau oola,

40 Injé báyiisenuul sílaam salofe ériinj. Funakaf fan anau aje'emi bee kajukerak wan uñeenool ugabaaw unjaruloomi. Ban áyinenutumi, oo bee ereg : « haa, ínje ilakoeene jaat kapor ! »

Suurat 79

(AN-NAZIA'AT)

Simalaakaas sápureneni suutas : Siaaya
 46 ebaje, Maka ewaloulo

Di kareesak kati Emitey di kabonketak káamakak kooluyo

- 1 Di simaleekaas sápureneni suutas di sembe,
 2 Di sañaremi di enjar yajake,
 3 Di sarendooremi (di érusey mba di mumelam),
 4 Di sawujemi di ewuuj yatariyae ,
 5 Di sakaanemi (wan kuboñesomi ekaan) ,
 6 Funakaf fati káliñoorak (kati yentamaraay) kuje'emi bee ekaaney di kawoelitye kábiilak kútiyaarak (kati ecetey),
 7 Riiben to kugabutenak (kati éliwey kacetumi),
 8 Fulay pambaj sísigir sabile kajiso ékolaay,
 9 Pánkusik kúcilak di kuwaleni (di wuulaw wooliil),
 10 Di kureg : “ mba wóli pambuulaañ ulako nen kátiyaarak,
 11 Hanounu manukaane wool wapute ukajen ?”,
 12 Di kureg: “pankaan élaañul enali, yajakut ,
 13 Ban doo bee ebaj kalita kákon di kábiilak ,
 14 Nananooan kulaañe kugabuten elitey kábiilak, nujukiil kulaañ kúyitoul di yentaamey (yan Emitey ej'e'emi bee kayiten dó kacetumi),
 15 Mbaa káregak kati Musaa kuñookuliñoók nujanjamuko ?
 16 Nan Amansaau oola awonkoomi bee tuwaa, kálumak kánjiwaak,

17 Naanool : “ujaw bee di Firawuna mati oo nātataas élinga”

18 Ñaa noonool : “ au manteer numamman usetenooro ?”

19 “Man íje’etumi jak bee di Amansaau oolulul mámbuukoliol ?”

20 Nakaanool manajuk waaf wáamak wajuureruti ,

21 Nasof mati kagaajoor ban nalat kúboñak ,

22 Nakat búsol manajaw awuuj tariya ,

23 Najojen [bukanak] ban nawonk [manareg furimaf],

24 Naregiil : “ injé eenomi Amansaau oolulul fatiya búrom”,

25 Emitey di esofool élaamen “Alaarika di baabe dúniya,

26 Di fiit mati býiisenum bati kákaanum boobu taatu bee di kákolimi ,

27 Manteer muyuul jifañe kátaañi etuuk “asamaaney” yoo etuukuloyo,

28 Di eyiten búsandulaab bati yo ‘asamaaney), ban di émeeluyo jak,

29 Di ekaan fukaf fatiyo manfumooc, di ekaan man bújomab bati yo býyeen,

30 Yentaamaraay yoo nan púrutomi nataluyo,

31 Nápurenul di yo mumeluyo di mufenaayam mooluyo,

32 Man kuwaalak nafaanfaanjenko,

33 Mankan kásuum kaja’alo bee di muyuul, di sinukas sooluul,

34 Banujaat, naapi kátakasak káamakak kuja’alomi,

35 Funakaf fan anau aje’emi bee kawoolo wan alakomi ekaaney,

36 Jahanamaay bee eraj fañ di aje’emi bee kajuker ,

37 Man kawuujenemi (tan kuregiimi kure),

38 Mankufañ esof buroñab bati baabe dúniya,

إِذْ نَادَاهُ رَبُّهُ بِاللَّوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى ۖ (١٦) أَذْهَبَ إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى (١٧)
 فَقَالَ هَلْ لَكَ إِلَهٌ إِلَّا أَنْ تَرْكَبَ (١٨) وَأَهْدِيكَ إِلَى رِيكِ فَخَشِي (١٩) فَأَرَاهُ
 آيَةَ الْكُبْرَى (٢٠) فَكَذَّبَ وَعَصَى (٢١) ثُمَّ أَذْبَرَ سَعْيَ (٢٢) فَحَسَرَ
 فَتَادَى (٢٣) فَقَالَ أَنَا رَبُّكُمُ الْأَعْلَى (٢٤) فَأَخَذَهُ اللَّهُ نَكَالَ الْآخِرَةِ وَالْأُولَى (٢٥)
 إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِمَنْ يَخْشَى (٢٦) فَأَنْتُمْ أَشَدُّ حَقْلًا أَمِ السَّمَاءُ بَنَاهَا (٢٧)
 رَفَعَ سَمَكَهَا فَسَوَّاهَا (٢٨) وَأَغَطَّشَ لَيْلَهَا وَأَخْرَجَ ضُحَاهَا (٢٩)
 وَالْأَرْضَ بَعْدَ ذَلِكَ دَحَاهَا (٣٠) أَخْرَجَ مِنْهَا مَاءَهَا وَمَرْعَاهَا (٣١)
 وَالْجِبَالَ أَرْسَاهَا (٣٢) مَنَّاعًا لَكُمْ وَلِأَعْيُنِكُمْ قُبْرًا (٣٣) فَلَمَّا جَاءَتِ الطَّامَةُ
 الْكُبْرَى (٣٤) يَوْمَ يَتَذَكَّرُ الْإِنْسَانُ مَا سَعَى (٣٥) وَبُرِزَتِ الْجَحِيمُ
 لِمَنْ يَرَى (٣٦) فَأَمَّا مَنْ طَغَى (٣٧) وَءَاثَرَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا (٣٨) فَإِنَّ الْجَحِيمَ
 هِيَ الْمَأْوَى (٣٩) وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَى (٤٠)
 فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَى (٤١) يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَاهَا (٤٢)
 فِيمَ أَنْتَ مِنْ ذِكْرِهَا (٤٣) إِلَى رَبِّكَ مُنْهَبًا (٤٤) إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ
 مَنْ يَخْشَاهَا (٤٥) كَانَتْ يَوْمَ يَرْوُهَا رَبُّهَا لَمْ يَلْبَثُوا إِلَّا عَشِيَّةً أَوْ ضُحَاهَا (٤٦)

سُورَةُ طٰوٓى
 يَا أَيُّهَا
 رَبُّنَا

39 Oo fiit mati sambunas bee kalako bándoor fukoopaf foola,

40 Man an eenomi oo nákolikoli bagamab bati Amansaau oola, mánafiren býyejetab boola fúraaraf,

41 Iyoo, oo fukoopaf foola foo eenomi ‘Arijanaay” bándoor ,

42 Di kuceenji mati waataay : “yoo nei eje’emi bee ériij ?” ,

43 Au waa numanj to bee eregiil ? ,

44 Eríñey yati yo yooyu di Amansaau, oo ceb amanjumi ooli,

45 Au úyiisen anooan ákoliyomi.(waataay yati bagamab),

46 Funakaf fan kuje’emi bee ejukuyo pananokooriil nen bukoo kaloof kákon kupioe tentaam mba bújomab bati ko,

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

عَسَّ وَتَوَلَّى ۙ (١) أَنْ جَاءَهُ الْأَعْمَى (٢) وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّهِ يُتْرَكَ ۚ (٣) أَوْ
يَذْكُرُ فَتَنْفَعَهُ الذِّكْرَى (٤) أَمَّا مَنْ أَسْتَعْتَبَ (٥) فَاتَّكَ لَهُ نَصْدَى (٦)
وَمَا عَلَيْكَ الْأَلْبُرْكَى (٧) وَأَمَّا مَنْ جَاءَكَ يَسْعَى (٨) وَهُوَ يَخْشَى (٩) فَآتَتْ
عَنْهُ نَلْلَى (١٠) كَلَّا إِنَّهَا تَذْكِرَةٌ (١١) فَمَنْ شَاءَ ذَكَرْهُ (١٢) فِي صُحُفٍ مُكَرَّمَةٍ
(١٣) سَرُّوْعَةٍ مُطَهَّرَةٍ (١٤) بِأَيْدِي سَفَرَةٍ (١٥) كِرَامٍ بَرَرَةٍ (١٦) قِيلَ لِلْإِنْسَانِ
مَا أَكْفَرَهُ (١٧) مِنْ أَيِّ شَيْءٍ خَلَقَهُ (١٨) مِنْ نَظْفَةٍ خَلَقَهُ فَقَدَرَهُ (١٩) ثُمَّ
السَّبِيلَ يَسْرَهُ (٢٠) ثُمَّ أَمَانَهُ فَأَقْبَرَهُ (٢١) ثُمَّ إِذَا نَشَاءَ بَنَدَهُ (٢٢) كَلَّامًا
يَقْبُضُ مَا أَمَرَهُ (٢٣) فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ إِلَى طَعَامِهِ (٢٤) أَنَا صَبَبْنَا الْمَاءَ صَبًّا
(٢٥) ثُمَّ شَقَقْنَا الْأَرْضَ شَقًّا (٢٦) فَأَبْتْنَا فِيهَا بَهَابًا (٢٧) وَعَبْنَا وَقَضَبًا (٢٨)
وَزَيْتُونًا وَنَخْلًا (٢٩) وَحَدَائِقَ غُلْبًا (٣٠) وَفِكَهَةً وَأَنَا مَوْلَعًا لَكُمْ (٣١)
وَلَا تَعْمِكُمْ (٣٢) إِذَا جَاءَتْ الصَّلَاةُ (٣٣) يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ (٣٤)
وَأُمِّهِ وَأَبِيهِ (٣٥) وَصَلْبِيهِ وَبَنِيهِ (٣٦) لِكُلِّ أَمْرٍ مِنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ
يُعِينُهُ (٣٧) وَجْوهَ يَوْمَئِذٍ مُسْفَرَةٌ (٣٨) ضَاكِمَةٌ مُمْسِتَبِشْرَةٌ (٣٩) وَوُجُوهٌ
يَوْمَئِذٍ عَلَيْهَا غَبَرَةٌ (٤٠) تَرْهَقُهَا قَتَرَةٌ (٤١) أُولَئِكَ هُمُ الْكُفْرَةُ الْفَجْرَةُ (٤٢)

Suurat 80

(ABASSA)

Natontentonten buulab : Siaaya 42 ebaje
Maka ewaloulo

Di kareesak kati Emitey, di kabonketak
kooluyo káamakak.

- 1 Natonten buulab boola, ban nábatulo ajoinoor buceen¹,
- 2 Mati ápuuma aja'alo bee di oo,
- 3 Waa numanj to oo baja'alo bee kaposo wajakutumi di oo,
- 4 Mba bee kawoolo (di au) mambi kawoolenak kunafaool,
- 5 Man an umanjumi oone waceen ulañutoo bo [púr to fubajaf foola],
- 6 Oo nuwaaken bee di oo,
- 7 Au butum bullet bo, nen añesut kasetenoor,
- 8 Man aja'alomi asomben bee di au,

- 9 Ban nákoli [Emitey],
- 10 Au núpuren kawoonoori di acila,
- 11 Haani ! [jakum elaañ ebaj]. Ureg kankaan kawoolen,
- 12 Amañumi kawoolo ,
- 13 Kooku di uyit wanabaaw ,
- 14 Wan kuñitenumi “waseteni” ,
- 15 Di uñenaw wati kutebaak kúboñak,
- 16 Di sibaj fujuum fajake fati buuña di ejam furimaf fati Emitey,
- 17 Anau acet ! ácaameriit wajakaaw wan kukaneoomi !
- 18 Di waaf wei Etuukumool ?
- 19 Di fusot fati matuj étuukumool. Di eliiik maapi buroñab boola buje'emi bee eja'ay eeno,
- 20 Púr to, di Ekaanool man buroñab búsuum di oo ,
- 21 Ban, di Ekaanool manacet, ban di Erúrool di fuyaakaf,
- 22 Púr to, di eyitenool naapi súmuyomi,
- 23 Haani ! “ferej” ! Akáaneriit wan kuboñeoomi ekaaney,
- 24 Anau ñaa ajuker di furiyaf foola manajuk,
- 25 Injé íyuemi mumelam di sembe,
- 26 Ban jaat, nigis yentaamey ikaan ugis ,
- 27 Niliilen dó mukool (mati úbaar),
- 28 Di reseñ, muri mati “wiiñey”,
- 29 Mati poop, “seytuuney” di ubekelaw,
- 30 Di “ufat” wárimé,
- 31 Di muri, di mafos (31)
- 32 Mambijiras muyuul di sinukas sooluul,
- 33 Ban naapi epambe ériñjolomi,
- 34 Funakaf fan anau aje'emi bee etey atiool,
- 35 Mba iñaayool, mba ampaool,
- 36 Mba aseekool, mba kuñoolool,
- 37 Fulay anoosan di bukoo moola nabile kawonoor bee kábajowaati di wan aamumi di wo ,
- 38 Faafunak pambaj wuul waje'e bee kayiijoor,
- 39 Di karenken kariiboore di kamaayoor,
- 40 Di poop wuul wan umanje faafunak woo bee kaporet ériméy,
- 41 Di éfimenwo,
- 42 Koo eenomi kuñoosaak kakaanemi wásuumiimi; wajakutumi.

¹ Aboñaayau (Muhamad an kásuumaayak di epakey soomumi di oo) bakate ápuumaau manasanken di Kumansaak kati Maka.

Suurat 81

(AT-TAKWIR)

Kárimoorak : Siaaya 29 ebaje, Maka ewaloulo

Di karesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak

- 1 Naapi bala' ab buje' emi bee kárimenak,
- 2 Naapi sootas sikatumi eyabey mánsiloul,
- 3 Kuwaalak di kupumeni,
- 4 Siñonkomaas san umaalenaw wankumi bee ewol ebaj jiñiil, naapi kúwaayenumi mooluso,
- 5 Naapi sinukas sálaputaas sije' emi bee kajojeni,
- 6 Naapi kalak káamakak kuje' emi bee kayabeni kukaan sambun man mumelam muyab,
- 7 Naapi suutas sati bukanak sije' emi bee kanaameni kaan sigaba sigaba sáliinoore (mambi sajakumi silako di sipaaluso sajakumi; sajakutumi poop di silako di sipaaluso sajakutumi),
- 8 Naapi kuceņumi jijaņaa jafokimi¹ mata kuron,
- 9 Júnube yei nakaane yok kubujool,
- 10 Naapi uyiitaw úraawulimi,
- 11 Naapi "asamaaney" eje' emi bee kafiiculi épureni,
- 12 Naapi sambunas sije' emi bee katooleni,
- 13 Naapi "Arijanaay" eje' emi bee kalofeni (mambi elof kaje' emi bee dó) ,
- 14 Yuut yanooyan bee emanj wan enarulomi (burokab booluyo),
- 15 Haani ! nikalie di wammi di suutas² fatya di Emitey woo (wan eenomi tulaaraay leesijukuwo) ,
- 16 Sate' emi, sájjimemi (sootas, fuleņaf...)
- 17 Nikali poop di fukaraaf nan fuja' alomi nan fubanemi,
- 18 Nikali poop di bújomoraab nan bommi di káyitoul,
- 19 Mati ure (Alukuraaney) kankaan kasanken kati Aboņaay abaje buuņa,
- 20 An eenomi nababaj futiņ di fujuum fati sembe di kapanak kati Emitey acilumi élakoumaay yati Jáyiya yáamakey,

سُوْرَةُ التَّكْوِيْرِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

۱ اِذَا التَّمَسُّ كُوْرَتَ ۲ وَاِذَا التَّجُوْمُ اَنْكَدَرَتَ ۳ وَاِذَا الْجِبَالُ سِيْرَتَ ۴ وَاِذَا الْعِشَارُ عُطِلَّتْ ۵ وَاِذَا الْوُحُوْشُ خَشِيْرَتَ ۶ وَاِذَا الْبِحَارُ سُجِّرَتَ ۷ وَاِذَا النُّفُوْسُ رُوْجَتَ ۸ وَاِذَا الْمَوْءُودَةُ سُيِلَتْ ۹ بِاَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ ۱۰ وَاِذَا الصُّعْفُ نُشِرَتْ ۱۱ وَاِذَا السَّمَاءُ كُشِطَتْ ۱۲ وَاِذَا الْجَحِيْمُ سُعِرَتْ ۱۳ وَاِذَا الْجَنَّةُ اُزْلِفَتْ ۱۴ عَمِلَتْ نَفْسٌ مَّا اَحْضَرَتْ ۱۵ فَلَا اُقْسِمُ بِالْخَيْسِ ۱۶ الْجَوَارِ الْكُنَّسِ ۱۷ وَاللَّيْلِ اِذَا عَسَعَسَ ۱۸ وَالصُّبْحِ اِذَا نَفَسَ ۱۹ اِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُوْلٍ كَرِيْمٍ ۲۰ ذِي قُوَّةٍ عِنْدَ ذِي الْعَرْشِ مَكِيْنٍ ۲۱ مُطَاعٍ ۲۲ ثَمَّ اَمِيْنٍ ۲۳ وَاَمَّا صَاحِبُكُمْ بِمَجْنُوْنٍ ۲۴ وَاَلْقَدْ رَآهُ بِالْاَفْقِ الْمُبِيْنِ ۲۵ وَاَمَّا هُوَ عَلَ الْغَيْبِ بِضَرِيْبٍ ۲۶ وَاَمَّا هُوَ بِقَوْلِ شَيْطٰنٍ رَّجِيْمٍ ۲۷ فَاَنْ تَذٰهُبُوْنَ ۲۸ اِنْ هُوَ اِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعٰلَمِيْنَ ۲۹ اَلْمَنْ شَآءَ مِنْكُمْ اَنْ يَسْتَقِيْمَ ۳۰ وَاَمَّا نِشَآءُوْنَ اِلَّا اَنْ يَشَآءَ اللّٰهُ رَبُّ الْعٰلَمِيْنَ ۳۱

سُوْرَةُ الْاِنْفِطَارِ

- 21 Aboņaay an 'simalaakaas) sijame sibuuņae kúboņak koola fatiyaaraay, nabaj kafium di so,
- 22 Ariibooraay ooluul (Muhammad) akaanut agonagon ,
- 23 Najujukuyo³ (emaleekaay Jíbirin) set ananden tentaam ,
- 24 Wan eregoomi anareriit akaan kacila (waaf woala cebool) mbi ayofooruwo ,
- 25 Kaaanut furim fati "seetaane" yan kucesoore,
- 26 Bei jije'e bee ejaw kama ?
- 27 Doo kaanut uceen púruťoťaat kawoolen kaja' alo bee di dúniyaay búromuyo ,
- 28 Aapi amaņumi di muyuul kanoken di buņarab balegenab,
- 29 Bare leejimaņ uceen púruťoťaat wan Emitey emaņumi manjikaan; yoo yacilumi dúniyaay búromuyo.

¹ Kati naaniņ kufokofok kuņooliil kujaņaaq mati kákoli bacaar

² Sayabemi fukaraay.

³ Emalaakaay Jíbirin

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ ۝^١ وَإِذَا الْكَوَاكِبُ انْتَرَتْ ۝^٢ وَإِذَا الْبِحَارُ
فُجِرَتْ ۝^٣ وَإِذَا الْقُبُورُ بُعِثَتْ ۝^٤ عَلِمْتَ نَفْسٌ مَا قَدَّمَتْ
وَأَخَّرَتْ ۝^٥ يَتَأْتِيهَا الْإِنْسَانُ مَا عَرَفَ رَبِّكَ الْكَرِيمِ ۝^٦ الَّذِي
خَلَقَكَ فَسَوَّدَكَ فَعَدَلَكَ ۝^٧ فِي أَيِّ صُورَةٍ مَا شَاءَ وَرَكَّبَكَ ۝^٨
كَلَّا بَلْ تُكَذِّبُونَ بِالذِّينِ ۝^٩ وَإِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ ۝^{١٠} كِرَامًا
كُنِينِ ۝^{١١} يَعْلَمُونَ مَا تَقْعَلُونَ ۝^{١٢} إِنْ إِلَّا بَرَارٌ لِّى نَعِيمٍ ۝^{١٣} وَإِنَّ
الْفُجَارَ لِى حَجِيمٍ ۝^{١٤} يَصَلُّونَهَا يَوْمَ الذِّينِ ۝^{١٥} وَمَاهُمْ عَنْهَا بِغَائِبِينَ
۝^{١٦} وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمَ الذِّينِ ۝^{١٧} ثُمَّ مَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمَ الذِّينِ
۝^{١٨} يَوْمَ لَا تَمَلِكُ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَيْئًا ۝^{١٩} وَالْأَمْرُ يَوْمَئِذٍ لِلَّهِ ۝^{٢٠}

سُورَةُ الْمُطَفِّفِينَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ ۝^١ الَّذِينَ إِذَا أَكَالُوا عَلَ النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ ۝^٢
وَإِذَا كَالُوهُمْ أَوْ وُزِنُواهُمْ يُخْسِرُونَ ۝^٣ أَلَا يَظُنُّ أُولَئِكَ أَنَّهُمْ
مَبْعُوثُونَ ۝^٤ يَوْمَ عَظِيمٍ ۝^٥ يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ۝^٦

Suurat 82

(AL-INFITAR)

Kajisaak ; Maka ewaloulo, Siaaya 19 ebaje
Di kareesak kati Emitey, di kabonketak
káamakak kooluyo.

- 1 Naapi asamaaney eje'emi kajisaak¹,
- 2 Naapi sootas sájimumi,
- 3 Naapi kalak káamakak kuje'emi bee
kanaamoor (mumelam mooluko),
- 4 Naapi kuyaakak kúguuloorumi man
wándomi úyuwo,
- 5 Yuut yati anosan bee emanj wan ekaanumi
di poop wan eje'emi bee ekaan fáculey,
- 6 Au anau, waa ubunti di kapanak kati
Amansaau ooli acilimi, abajumi buuñaay
yáamakey ?
- 7 Oo Amansaau ooli oo atuuki, najooneni,
ujak,

¹ Mati kawalaak kati simalaakaas

8 Di kanokoorak kásuumuyomi di ekaan
unokoor mo,

9 Bare haani mo, muyuul di jiñoos funakaf
fati bacaamab kati urokaw wajakaaw,

10 Ban tooke babaj kupooya² kaam di
kajukeruul ,

11 Kuciika kabaje fujuum fáamak ,

12 Di kumanj wan jikaanumi, di wan
joomumim di ekaaney,

13 Di fiit mati kukaanaak majakaam koo
bee kanoken Arijana di kásuum káamak,

14 Di fiit mati kulaamaataak kakaanemi
koji koo bee kanoken di sambun sájeeke,

15 Koo bee kábolo dó di funakaf fati káliwaak,

16 Kuḡoolenut kupak di fo,

17 Ai naregi waa eenomi funakaf fati káliwaak ?

18 Laañ benen ai naregi waa eenomi
funakaf fati káliwaak

19 Funakaf fan eenomi yuut eḡoolenut
ekaan wanoowan di yuut yicee;

20 Faafunak mukaanaayam búrom moomu
di furimaf fati Emitey.

Suurat 83

(AL-MUTAFIFUN)

Kariemi bukanak di kanoomenak: Siaaya
36 ebaje. Maka ewaloulo
Di kareesak kati Emitey, di kabonketak
kooluyo káamakak.

1 Mátaañiam (dankaay) mulako di kariemi³
ejeeney yati bukanak (koo, di kanoomemi),

2 Kan umanjumi naapi kommi di ekob
man bukanak kunoomeniil (kapeese mba
etiib), koo eregiil mankumeeḡeniil,

3 Kan eenomi naapi kulakoe eliiik bee di
kuceen, koo ekaan mangumbulo,

4 Bukoo kucila manteeer kuwonoorut
(kumanjut) mati koo bee karoḡeniil (naapi
kucetumi),

5 Bee di funakaf fáamakaf,

6 Funakaf fan bukanak kuje'emi bee
kayito bee di Amansaau ati dúniyaay búrom
acilusomi,

² Simalaakaas saḡaremi siciik wan anau
akaanemi, di

³ Kasuuñemi di eliikey

7 Haani, áá ! Ekitaabaay (burokab) yati kulaamaataak, kakaanemi kóji fifiit mati yoo bee eraj di Elífbarey Yáamakey,

8 Ai naregi waa eenomi síjiin ?

9 Yoo kakaan ekitaaba yaroki eban Elífbar yaguube urokaw wati anooan,

10 Mátaañiam faafunak bee di kusofaak mati wan Emitey ewalenuomi (Alukuraaney) kakaan kagaajoor,

11 Di poop kan eenomi koo kusosof mati funakaf fati bacaamab urokaw, kakaan kagaajoor !

12 Ban [funakaf fucila] bajut kuceen kaate eñoosufo púr to jaat kátaasemi wan Emitey éfirenumi, mba akaana júnube sajuupoe ,

13 Kan umanje naapi kukaranjiimi siaayas sóololi, koo erag : “ uru kakaan ureg wati bukanak kati naaniq !”

14 Lee mo! bare wajakutumi wooliil úfimenfimenúfírenfíren sísigiras sóololi¹

15 Malegen ! bukoo faafunak pankaan kafireniil ejuk Amansau ooliil,

16 Púruutojaat, koo bee kalako di sambunas sájeekaas,

17 Púr to jaat pambikaan eregiil : “ wan jilakomi eñoosey woowu”

18 Ekitaabaay yati kakaanemi majake bee kalako síndenaay yati “Illiiyyuun”

19 Ai naregi waa eenomi ‘Illiiyyuun’ ?

20 Kakaan Ekitaaba yaroki yajojene urokaw wooliil búrom wajaakaw !

21 Kulofaak (kalofumi Emitey kan eenomi simaalaakaas) kúseediyaaseediayo,

22 Kakaanemi wajaake di Emitey koo bee kalako (di ufat) wait muriam másuumaam di kásuumaayak ,

23 Di bacaac bajake mankujuker Amansau ooliil di bakaanerool bajake,

24 Di wuulaw wooliil au bee ejuk dó kásuumak ,

25 Bee karaaneniil muraanaay másuume maroki muban (nekutaar) ,

26 Kásuumak koolumo kakaan kásuum kati “musukad²”, woto kamañumi

كَلَّا إِنَّ كُتُبَ الْمُجَارِ لَفِي سِجِّينٍ ﴿٧﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا سِجِّينٌ ﴿٨﴾ كِتَابٌ مَّرْقُومٌ ﴿٩﴾ وَيَلُّ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٠﴾ الَّذِينَ يَكْذِبُونَ يَوْمَ الَّذِينَ كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿١١﴾ وَمَا يَكْذِبُ بِهِ إِلَّا كُلُّ مُعْتَدٍ أَثِيمٍ ﴿١٢﴾ إِذَا نُتِلُّ عَلَيْهِ آيَاتُنَا قَالَ أَسْطِثُّرُ الْآلِوَالِينَ ﴿١٣﴾ كَلَّا بَلْ رَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٤﴾ كَلَّا إِنَّهُمْ عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَمَحْجُورُونَ ﴿١٥﴾ ثُمَّ إِنَّهُمْ لَصَالُوا الْجَحِيمِ ﴿١٦﴾ ثُمَّ يُقَالُ هَذَا الَّذِي كُنتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿١٧﴾ كَلَّا إِنَّ كُتُبَ الْأَبْرَارِ لَفِي عَلِيَيْنَ ﴿١٨﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا عَلِيَيْنَ ﴿١٩﴾ كِتَابٌ مَّرْقُومٌ ﴿٢٠﴾ يَشْهَدُهُ الْمُقَرَّبُونَ ﴿٢١﴾ إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ﴿٢٢﴾ عَلَى الْأَرَائِكِ يَنْظُرُونَ ﴿٢٣﴾ تَعْرِفُ فِي وُجُوهِهِمْ نَضْرَةَ النَّعِيمِ ﴿٢٤﴾ يُسْقَوْنَ مِنْ رَحِيقٍ مَحْحُومٍ ﴿٢٥﴾ خِتْمُهُ مِسْكَ وَفِي ذَٰلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ الْمُتَنَفِسُونَ ﴿٢٦﴾ وَمِرَاجُهُ مِنْ تَسْنِيمٍ ﴿٢٧﴾ عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبُونَ ﴿٢٨﴾ إِنَّ الَّذِينَ أَجْرَمُوا كَانُوا مِنَ الَّذِينَ ءَامَنُوا يَضْحَكُونَ ﴿٢٩﴾ وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ يَتَغَامَرُونَ ﴿٣٠﴾ وَإِذَا انْقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ انْقَلَبُوا فَكِهِينَ ﴿٣١﴾ وَإِذَا رَأَوْهُمْ قَالُوا إِنَّ هَٰؤُلَاءِ لَضَالُونَ ﴿٣٢﴾ وَمَا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَافِظِينَ ﴿٣٣﴾ فَالْيَوْمَ الَّذِينَ ءَامَنُوا مِنَ الْكُفَّارِ يَضْحَكُونَ ﴿٣٤﴾

kakaanemo ñaa kubotooraak kati mom kutoon ekaaney wajaakaw,

27 Kakaan búsipumab bati “Tasniim”

28 Kábul kan umanje kulofaak Emitey di koo kuraanemi,

29 Kubujaak [bukanak] kulakolako karenken káyinenumi,

30 Koom jaat di ewujey bajam di bukoo, koo kakaanoor sipasiñ,

31 Kulako jaat elaan bóot, di kukaan murenkenaay,

32 Naapi kujukiimi, di koon : “ fifiit mati ubuku (kújinjim)”

33 Kuboñulootiil bee di bukoo mambi kupooyiil,

34 Funakaf fati jaat kayitaak, kúyinenaa kuje’e bee karenken káyinenutumi

35 Koo kalako fatiya bacaacab mankujuker,

¹ Yok kúmañaaati ejuk malegenam

² Kakaan mumel májooonenuma mumel mapute súum

عَلَى الْأَرْضِ كَيْفَ يُنظَرُونَ ﴿٣٥﴾ هَلْ تُؤْتِبُ الْكُفَّارَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٣٦﴾

سُورَةُ الْأَنْشُرِ قُرْآنِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِذَا السَّمَاءُ انشَقَّتْ ﴿١﴾ وَأَذْنَتْ لِرَبِّهَا وَحَقَّتْ ﴿٢﴾ وَإِذَا الْأَرْضُ مُدَّتْ ﴿٣﴾ وَأَلْقَتْ مَا فِيهَا وَتَخَلَّتْ ﴿٤﴾ وَأَذْنَتْ لِرَبِّهَا وَحَقَّتْ ﴿٥﴾ يَتَأْتِيهَا الْإِنْسَانُ إِنَّكَ كَادِحٌ إِلَى رَبِّكَ كَدْحًا فَمُلِيقِيهِ ﴿٦﴾ فَأَمَّا مَنْ أَوْفَى كَيْتِبُهُ، بِمِيزَانِهِ ﴿٧﴾ فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا ﴿٨﴾ وَيَنْقَلِبُ إِلَى أَهْلِهِ مَسْرُورًا ﴿٩﴾ وَأَمَّا مَنْ أَوْفَى كَيْتِبُهُ، وَرَاءَ ظَهْرِهِ ﴿١٠﴾ فَسَوْفَ يَدْعُوا ثُبُورًا ﴿١١﴾ وَيَصَلِّي سَعِيرًا ﴿١٢﴾ إِنَّهُ، كَانَ فِي أَهْلِهِ مَسْرُورًا ﴿١٣﴾ إِنَّهُ، ظَنَّ أَنْ لَنْ يَحُورَ ﴿١٤﴾ بَلَى، إِنْ رَبُّهُ، كَانَ بِدَيْءِ بَصِيرًا ﴿١٥﴾ فَلَا أُقْسِمُ بِالسَّفَاقِ ﴿١٦﴾ وَاللَّيْلِ وَمَا وَسَقَ ﴿١٧﴾ وَالْقَمَرِ إِذَا اتَّسَقَ ﴿١٨﴾ لَتَرْكَبُنَّ طَبَقًا عَنْ طَبِقِ ﴿١٩﴾ فَمَا لَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٠﴾ وَإِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ، لَا يَسْجُدُونَ ﴿٢١﴾ بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا، يَكْذِبُونَ ﴿٢٢﴾ وَاللَّهُ، أَعْلَمُ بِمَا يُوعُونَ ﴿٢٣﴾ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٢٤﴾ إِلَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ﴿٢٥﴾

36) Mba manteeer káyineutumi kuyayab bacaamab bati wan kulakomi ekaaney ?

Suurat 84

(AL-INSIQAQ)

Kajisak : Siaaya 25 ebaje, Maka ewaloulo Di karesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak.

1) Naapi asamaaney ejisomi,

2) Nen manceejumi, di ekaan wan Amansaa ooluyo amanjumi ekaan walegenoe,

3) Naapi yentaamey eje'emi bee karerenoor elanten,

4) Napi eje'emi bee kápuren wanaamumi¹ (kacetumi) ebeten manelako tíikooruyo,

5) Di ekaan kúboñak kati Atayo di ekaan yalegenoe,

6) Au anau nounu fifiit mati ejaw di buroki bajake noom di yo bee ejukey) Amansaa, ban ñaa pambuujucool,

7) Man an eenomi “Ekitaabaay” yoola bee eyabuyo di kañenool kárir,

8) Oo bagamab boola bee ekaan bagam básuume,

9) Oo bee elañ bee di fiilaf foola di elañ yásuumool ,

10) Man aapi kúgutenumi ekitaabaay yoola,

11) Oo pambalaw kakajenooro (mambi áyokulo) ,

12) Oo bee kalako di sambun sájeeke fanfan,

13) Fifiit mati oo nalakolako di kákaanumaati dó di bukanool,

14) Fifiit mati oo nasofensof mati letatamburer áliwo di baceterool,

15) Bare moo! Fifiit mati Amansaa oola oo najukereñaaf fan,

16) Malegen nikalie di fitiraay di fukaf ,

17) Di poop wan fukaraaf fookenumi ,

18) Di poop fuleenaf, nan fúriinjemi fuleenj fáamak poop ,

19) Muyuul bee étip fútaagul fútaagul,

20) Waa woom di bukoo waate ekaan mánkuyinenaati,

21) Nanoosan alikuraaney ekaañi bee di bukoo leekuya kúriinjak kooliil tentaam (sujudu)

22) Káyinenutumi di kusof mati kagaajoor .

23) Ban Emitey Yoo emamanj búrom wan kommi di eyofey,

24) Kama úyiiseniil sílaamas sariaas (sammi di ekobiil),

25) Púr to jaat káyinenumi ban di kukaan burok bajake, koo bacaam bajake bábaneriit kuje'e bee ebaj.

¹ kacetumi

Suurat 85

(AL-BURUJ)

Fujojaf kati sootas : Siaaya 22 ebaje; Maka ewaloulo

Di kareesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak.

1 Di kareesak kati Fatiyaay yaakenumi kayoonak kati sootas,

2 Di funakaf fan kuregolaami mati kayitaak ,

3 Di áseeda, di poop wan kúseediyaami,

4 Mátaańiam muban kati Ukuduud¹

5 Sambunas san yuaajaw ulakomi kuńoosaak sabajumi múboluma ,

6 Tooke kuńoosaak mankalakoe kuńoobenso,

7 Ban bukoo kúseeda kati mukaanaayam mankommi di ekaaney di kapanak kati kúyinenaaak ,

8 Kusankenutiil táańi mati uceen púrutojaat mati man kúyinenumi Emitey yaruukumi máamak di ebaj kasalak káamakak,

9 Yan umanjumi yoo ecile jáyiyaj jammi di fatiyaraas di poop yentaamey. Ban yooyu yoo káseeda waafaw búrom,

10 Fifiit mati kammi di katooraak kúyinenaaak kúniinaak di kuseekak ban léekutuub kulaw Emitey kabonket, bukoo bee ejaw sambun sati Jahanamaay di kubaj sílaam sati sambunas,

11 Man kan umanjumi koo kúyinenyinen, di kukaan burok bajake, bukoo bee ebaj ufat wajake wan umanje úteyem wati muluu ujee bee etey dó. Doo eenomi kaheekak káamakak,

12 Di fiit mati kagalenak kati Amansaau ooli kankaan waaf wátaańie ban di ubaj sembe,

13 Di fiit mati, yoo Emitey, etoonyumi etuuk ban di elaań etuuk,

14 Ban Yoo eńoolenumi kayanfuak fanfań di eńoolen kabuntoor fanfań,

سُورَةُ الْبُرُوجِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَأَسْمَاءَ ذَاتِ الْبُرُوجِ ۝ (١) وَالْيَوْمِ الْمَوْعُودِ ۝ (٢) وَشَاهِدٍ وَمَشْهُودٍ

۝ (٣) قِيلَ أَصْحَابُ الْأَعْدُدِ ۝ (٤) النَّارِ ذَاتِ الْوَقُودِ ۝ (٥) إِذْ هُرِّعَتْهَا

فُعُودٌ ۝ (٦) وَهُمْ عَلَىٰ مَا يَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ شُهُودٌ ۝ (٧) وَمَا نَقَمُوا

مِنْهُمْ إِلَّا أَن يَأْمُرُوا بِاللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ۝ (٨) الَّذِي لَهُ مُلْكُ

السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ۝ (٩) إِنَّ الَّذِينَ

فَنَنُوا الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ لَمَّا تَبَايَعُوا لَهُمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ وَهُمْ

عَذَابُ الْحَرِيقِ ۝ (١٠) إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ

جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ذَلِكَ الْفَوْزُ الْكَبِيرُ ۝ (١١) إِنَّ بَطْشَ

رَبِّكَ لَشَدِيدٌ ۝ (١٢) إِنَّهُ هُوَ يَدْعُو وَيُعِيدُ ۝ (١٣) وَهُوَ الْعَفْوَ الْوَدُودُ ۝ (١٤)

ذُو الْعَرْشِ الْمَجِيدُ ۝ (١٥) فَعَالٌ لِمَا يُرِيدُ ۝ (١٦) هَلْ أَنْتَ حَادِثٌ الْجُنُودِ

۝ (١٧) فَرِعُونَ وَمَمُودُ ۝ (١٨) بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي تَكْذِيبٍ ۝ (١٩) وَاللَّهُ مِنْ

وَرَاءِهِمْ مُخِيطٌ ۝ (٢٠) بَلْ هُوَ قَرِيبٌ أَنْ جَعِدُ ۝ (٢١) فِي نَوْجٍ مَحْضُومٍ ۝ (٢٢)

سُورَةُ الطَّارِقِ

15 Di ewooken élakoumaay yati Jáyiyaj yabajumi fujuum fáamak, di buuńa ,

16 Yakaanemi wan emanjumi, ekaan yajake fanfań,

17 Mba kasankenak² kati kusoojooarak kuńoookulińoook ?

18 Kati Firawuna di Samuud ?

19 Bare káyinenutumi kurońe di esof mati kagaajoor,

20 Ban tooke Emitey bamanjeriil di búsolab booliil,

21 Kama roo kankaan Alikuraan yati fujuum fáamak di buuńa ,

22 Yaneni di etaabul di búraenum bati Emitey .

¹ Amansaau ooliil balakoene ebuj kúyinenaaak

² Káregak

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالسَّمَاءِ وَالطَّارِقِ ① وَمَا أَدْرَاكَ مَا الطَّارِقُ ② اتَّجِمْتُ الثَّاقِبُ ③ إِنَّ كُلَّ نَفْسٍ لَمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ ④ فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ مِمَّ خُلِقَ ⑤ خَلِقَ مِنْ مَّاءٍ دَافِقٍ ⑥ يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَائِبِ ⑦ إِنَّهُ عَلَى رَجْعِهِ لَقَادِرٌ ⑧ يَوْمَ تُبْلَى السَّرَائِرُ ⑨ فَالْهُ مِنْ قُوَّةٍ وَلَا نَاصِرٍ ⑩ وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الرَّجْعِ ⑪ وَالْأَرْضِ ذَاتِ الصَّدْعِ ⑫ إِنَّهُ لَقَوْلُ فَصْلٍ ⑬ وَمَا هُوَ إِلَّا هَزْلٌ ⑭ إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا ⑮ وَأَكِيدُ كَيْدًا ⑯ فَهَلِ الْكٰفِرِينَ مِنْ مَهْلِكِهِمْ يَوْمَئِذٍ ⑰

سُورَةُ الْأَعْلَى

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى ① الَّذِي خَلَقَ فَسَوَّى ② وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَى ③ وَالَّذِي أَخْرَجَ الْمَرْعَى ④ فَجَعَلَهُ غُثَاءً أَحْوَى ⑤ سَتَقْرِئُكَ فَلا تَنْسَى ⑥ إلاما شاءَ اللهُ إِنَّهُ يَعْلَمُ الْجَهْرَ وَمَا يَخْفَى ⑦ وَنُبِّئَكَ لِلسَّيْرِ ⑧ فَذَكَرْ إِن نَفَعَتِ الذِّكْرَى ⑨ سَيَذَرُكَ مَنْ يَخْشَى ⑩ وَيَنْجِنِهَا الْأَسْفَى ⑪ الَّذِي يَصْلَى النَّارَ الْكُبْرَى ⑫ ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَى ⑬ قَدْ أَفْلَحَ مَنْ تَزَكَّى ⑭ وَذَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّى ⑮

Suurat 86

(AT-TARIQ)

Yootey yápuremi fukaraaf : Siaaya 17 ebaje; Maka ewaloulo

Di kareesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak

- ① [nikalie] di asaamaaney di poop yootey yápureumi fukaraay,
- ② Ai naregi wan eenomi yuutey yápureumi fukaraay ?
- ③ Yoo yuutey yaficitenemi fanfan,
- ④ Bajut yuut yati an yan umanje ebajut apooya aate kajukeruyo,
- ⑤ Woto anau ajuker jak wan eenomi di wo natuukuli,
- ⑥ Natuukulituuk di mumel ,
- ⑦ Mápurulo kalofa siroras fátaamaf fati ufeefaw,
- ⑧ Emitey enjoolene eyitenool ,

⑨ Funakaf fan sísigiras sije’emi bee kawañari wan siguubumi (9)

⑩ Letabaj sembe sanoosan, letabaj ákotula [apakena] anooan ,

⑪ [nikaliye] di asaamaaney yaakenumi élaañuley [yati kalubak] nikalie,

⑫ Di yentaamey yajisoemi [nan mulukaayam múpurenemi],

⑬ Mati róo [Alikuraaney] kankaan kurim, kasofi kuban (bee éyiisey walegenaw di wakaanutumi malegen; wajakumi di wajakutumi,

⑭ Bare kaanut waaf wati fúresoor(wati fúraar) ,

⑮ Fifiit mati bukoo (kuñoosaak) eñes bee ekaan etanjemb [bee ebunt bukanak] ,

⑯ Injé [poop] nikaan yúmbaam [bee di bukoo],

⑰ Au [Aboñaayau] uwul waati kayinenutumi. Ban nuwuliil jiwaati jiikun,

Suorat 87

(AL-AL'A)

Ammi Fatiya: Maka ewaloulo; siaaya 19 ebaje

Di kareesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak

① Usal kareesak kati Amansaau ooli an umanjumi oo afañe káloi fatiya,

② [Emitey] yan umanjumi yoo etuuke ban di ejojen ejoonen jak,

③ [Yoo] yasofumi waatumi ebaj di éje’etum bee di bujarab balegenab,

④ Yoo épurenulo mafosam mufenaayam ,

⑤ Ban di enjarumo ekaan éful yasaye (yalayene),

⑥ Injé bee ekaani manukarañ Alukuraaney ban létujim

⑦ Púrutojaat wan Emitey emanjumi. Fifiit mati yoo emamanj warajumi di poop warajutumi ,

⑧ Injé bee ekaani unjar bujarab bafanjumi ésum¹ ejaw,

¹ Bee di Arijanaay ;

9 Uwoolen [bukanak] naapi kawoolenak [kúriinumi] di nafaay yati ko,

10 Aapi ákolimi [Emitey] pambaawoolo,

11 Afañumi ebaj mátaañi di káyinenuwumi oo bee káloiko¹,

12 An eenomi oo bee kabolo di sambunas safañumi éjeek .

13 Púr to jaat letacet dó ban letarõj poop,

14 Kásuumaayak kooku di an eenomi “nasetensenten” fajaaf foola,

15 Nawonk kareesak kati Amansaau oola, aban násali,

16 Bare muyuul buroñab bati baabe dúniya jifañe emañ,

17 Ban tooke bati alaakiraay bufañe ejak di bufañ poop kapiyo,

18 Fifiit mati ure rooru di uyitaw wati naaniñ,

19 Uyitaw wati Ibrahima koo di Musa,

Suurat 88

(AL-GHASHIYAH)

Funak kayitaak

Kurim 26 bálamuk épurey yati Mohamad
Maka bee Medin

Di kareesak kati Emitey di kaboneketak
kooluyo káamakak.

1 Abuu nujanjam kusanken mati funakaf fati kayitaak ?

2 Funakaf fucila panujuk wuul wapincoe

3 wuul wameeñe wayoke.

4 Pankunenuwo di sambun sájeeke

5 Di kuraanenuwo mumel malabe

6 Muriam mooliil maamu moo eenomi kúbaarak kati uya'aw

7 Káseneriitumi maruuk mba fupooñ

8 Funak fucila, panujuk wuul wajake

9 Mati burokuwo bajake

10 Woo ucila panulako di kafat kájaalie

11 dán kúsankeneriit falaamaat

12 Dóo pambaj uronden, woo etey to mumel ceb

بَلْ تُؤْثِرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ۖ وَالْآخِرَةَ خَيْرٌ وَأَبْقَى ۗ إِنَّ
هَذَا لَفِي الصُّحُفِ الْأُولَى ۙ مُحَمَّدٌ إِبْرَاهِيمُ وَمُوسَى ۙ

سُورَةُ الْغَاشِيَةِ
آياتها ٢٦
آيها ٨٨

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ ۙ ۱ وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ خَاشِعَةٌ ۙ ۲

عَامِلَةٌ نَاصِبَةٌ ۙ ۳ تَصَلَّىٰ نَارًا حَامِيَةً ۙ ۴ تُسْقَىٰ مِنْ عَيْنٍ آنِيَةٍ ۙ ۵

لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ إِلَّا مِنْ ضَرِيحٍ ۙ ۶ لَا يُسْمِنُ وَلَا يُغْنِي مِنْ جُوعٍ ۙ ۷

وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَاعِمَةٌ ۙ ۸ لَسَعِيَهَا رَاضِيَةٌ ۙ ۹ فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ۙ ۱۰

لَا تَسْمَعُ فِيهَا لَغِيَةً ۙ ۱۱ فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ ۙ ۱۲ فِيهَا سُرُرٌ مَرْفُوعَةٌ ۙ ۱۳

وَأَكْوَابٌ مَوْضُوعَةٌ ۙ ۱۴ وَنَارٌ مَصْفُوفَةٌ ۙ ۱۵ وَزُرَّادٍ مُبْتَوِّئَةٌ ۙ ۱۶

أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ ۙ ۱۷ وَإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ

رُفِعَتْ ۙ ۱۸ وَإِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ ۙ ۱۹ وَإِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ

سَطَّحَتْ ۙ ۲۰ فَذَكِّرْ إِنَّمَا أَنْتَ مُذَكِّرٌ ۙ ۲۱ لَسْتَ عَلَيْهِمْ

بِمُصِطِرٍ ۙ ۲۲ إِلَّا مَنْ تَوَلَّىٰ وَكَفَرَ ۙ ۲۳ فَعَذَابُ اللَّهِ الْعَذَابُ

الْأَكْبَرُ ۙ ۲۴ إِنَّ إِلَيْنَا إِيَابَهُمْ ۙ ۲۵ ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا حِسَابَهُمْ ۙ ۲۶

13 Pambaj ró poop mulal múyokulaouma di múrembenuma kúkow,

14 Di muraanaay mankujuumene, di úraanuma,

15 Di múrembenuma kúkow maneni riiboor, di

16 Ubasa satali

17 Abuu kujukut buu kutuukumi siñonkomaas ?

18 Buu kuñitene fatiyaraay,

19 Kurembooraak buu kujuumenko

20 Buu yentaamey ere'eni ?

21 Kamaat uwoolo ! kuboñuliboñ bee kawoolen

22 Ootut eruiil

23 Alatumi, áyinenutumi,

24 Emitey panenagool kuul

25 Pánkulaañul bee di ínje

26 Púr to ínje eete kagameniil.

¹ kawoolenak

سُورَةُ الْفَجْرِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالْفَجْرِ ۝١ وَلَيَالٍ عَشْرٍ ۝٢ وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ ۝٣ وَاللَّيْلِ إِذَا يَسَّرَ ۝٤ هَلْ فِي ذَلِكَ قَسَمٌ لِّذِي حِجْرِ ۝٥ أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِعَادٍ ۝٦ إِرْمَ ذَاتِ الْعِمَادِ ۝٧ الَّتِي لَمْ يُخْلَقْ مِثْلُهَا فِي الْبِلَادِ ۝٨ وَثَمُودَ الَّذِينَ جَابُوا الصَّخْرَ بِالْوَادِ ۝٩ وَفِرْعَوْنَ ذِي الْأَوْتَادِ ۝١٠ الَّذِينَ طَغَوْا فِي الْبِلَادِ ۝١١ فَأَكْثَرُوا فِيهَا الْفَسَادَ ۝١٢ فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ ۝١٣ إِنَّ رَبَّكَ لَبِالْمِرْصَادِ ۝١٤ فَأَمَّا الْإِنْسَانُ إِذَا مَا ابْنَلَهُ رَبُّهُ فَأَكْرَمَهُ وَنَعَّمَهُ فَيَقُولُ رَبِّي أَكْرَمَنِ ۝١٥ وَأَمَّا إِذَا مَا ابْنَلَهُ فَقَدَّرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ فَيَقُولُ رَبِّي أَهْنَنِ ۝١٦ كَلَّا بَلْ لَّا تَكْرُمُونَ الْيَتِيمَ ۝١٧ وَلَا تَحْضُونَ عَلَى طَعَامِ الْمَسْكِينِ ۝١٨ وَتَأْكُلُونَ التُّرَاثَ أَكْلًا لَمًّا ۝١٩ وَتُحِبُّونَ الْمَالَ حُبًّا جَمًّا ۝٢٠ كَلَّا إِذَا دُكَّتِ الْأَرْضُ دَكًّا دَكًّا ۝٢١ وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا ۝٢٢ وَجَاءَ يَوْمَئِذٍ بِحِبْنِهِمْ يَوْمَئِذٍ يَنْذِكُرُ الْإِنْسَانَ وَأَنَّى لَهُ الذِّكْرَى ۝٢٣

Suurat 89

(AL-FAJR)

Fajiraay (subaay)

Kurim 30 bálamuk épurey yati Mahomed
Maka bee Medin

Di kareesak kati Emitey di kabonketak
kooluyo káamakak.

- 1 Bajam subaay !
- 2 Bajam kukak uñen !
- 3 Bajam wáliinoorumi di wáliinoorutumi,
- 4 Bajam fukaf nan foom di etey
- 5 Abuu kaanut kurim kúwaaniin kayaje
beri kumanjaak wan kurege ?
- 6 Abuu ujukut Amansaau ooli
manakaamuni di bukanak kati Aad ?
- 7 Fiilaf fati Iraam, ésukey yati siluupas
sateepimi joon

8 Di sembe yalet eliiikaay ?

9 Di bukanak kati Tamud kacinemi di
úgoraw wati kuwaalak kati kakolak ?

10 Di Faraon ati kuraenaak juup

11 Buko búrom bukan kakobut, kátaase
kurim di mofiil,

12 Ban kuyokenyok fañ di mofam mooliil

13 Ñaa Amansaau ooli natekiil etek yarie.

14 Amansaau ooli oo ajukemi wanoowan
manapooyuwo.

15 Anau oo nanoonan Amansaau oola
amañe karuukenuol bee emanj di oo riceen
mba ewulool kaeraay, naan : “ Amansaau
úmba naruukenanruuken.”

16 Bare amañe kagumbul buroñab boola
beet ejuk káyinenak koola, naan : “
Amansaau úmba napuñenampuñen.”

17 Ban lee mo ! Muyuul jáwuleriitumi
kúsukateenak;

18 Muyuul jíwoolenoorerit ewuley
kúsukateenak kuri;

19 Muyuul jiriemi fubajaf fan kubajaiil
kukateiimi búrom;

20 Di jimañ fubaj fati kamañ kabajut élinga,

21 Jíkaanum ! nan yentaamey ebile kafumo
man Amansaau

22 Man Amansaau ooli ájo'ol di
simaleekaas kasuk kasuk,

23 Mánkutebul Jahanama; fulay anau
panawoolo. Bare nafa yei yoom to yati oo
kawoolo ?

24 Panaan : “Sifayen, imanjeene nikaan wajaakaaw bee kajom buronjab búmbaam !

25 Fulayaf ufu, an letutek mo apaali an nen man Emitey yoomumi etek.

26 Poop an letuloop mo ñiwuuj apaali an nen man Emitey yootumi eloopey ñiwuujañ kucee.

27 “Au yuutei! abajumi kásuumaay

28 Ulaañ bee di Amansau ooli di kásuumaay poop di kamañ

29 Unoken di kayoonjak kati kumiikeelak kúmbaam;

30 Uban, nunoken Arijana yúmba.”

Suurat 90

(AL-BALAD)

Ésukey

Kurim 20 bálamuk éwuyey yati Mohamad Maka bee Medin

Di kareesak kati Emitey di kabonketak kooluyo káamakak

1 Nikalie di ésukey uyu ! (Maka)

2 Mati au Mohamad dóo nucinumi

3 Poop di kareesak kati Ampaau di bútuukumab boola !

4 Moo niteteeep anau mambi ayeg manabaj buronjab boola

5 Waaroom nasosof mati an anjoolenut di oo wanoowan

6 Naan : “ !Nisensen síkori sajuupoe fañ”

7 Manteer nasosof an ajukutool

8 Abu isenutool kúcil kugaba,

9 Fúrerep di kupicum kugaba,

10 Abu iliikutool urunaw ugabaaw (wati emanj wajake di wajakut) ?

11 Kamaat mati wa letasof buronjab bátaańiaab !

12 Ai naani buronjab bátaańiaab boo eenomi wa ?

يَقُولُ بَلَيْتَنِي قَدَمْتُ لِحَيَاتِي ٢٤ فَيَوْمَئِذٍ لَا يُعَذِّبُ عَذَابُهُ أَحَدًا ٢٥
وَلَا يُؤْتِيهِمْ وَثَاقَهُ أَحَدًا ٢٦ يَأْتِيهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ ٢٧ أَرْجِعِي
إِلَىٰ رَبِّكَ رَاضِيَةً مُّرْضِيَةً ٢٨ فَأَدْخِلِي فِي عِبْدِي ٢٩ وَأَدْخِلِي جَنَّتِي ٣٠

سُورَةُ الْبَلَدِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لَا أَقْسِمُ بِهَذَا الْبَلَدِ ١ وَأَنْتَ حِلٌّ بِهَذَا الْبَلَدِ ٢ وَالْوَالِدِ وَمَا وُلِدَ
٣ لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ ٤ أَحْسَبُ أَنْ لَنْ يَفْدِرَ عَلَيْهِ
أَحَدٌ ٥ يَقُولُ أَهْلَكْتُ مَا لَا لُبْدًا ٦ أَحْسَبُ أَنْ لَمْ يَرَهُ أَحَدٌ
٧ أَلَمْ جَعَلْ لَهُ عَيْنَيْنِ ٨ وَلِسَانًا وَشَفْطَيْنِ ٩ وَهَدَيْنَاهُ
الَّتَجْدِينَ ١٠ فَلَا أَقْنَعُ الْعُقَبَةَ ١١ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْعُقَبَةُ ١٢
فَكُرْبَةَ ١٣ أَوْ اطَّعْنَهُ فِي يَوْمٍ مَرَدَىٰ مَسْغَبَةٍ ١٤ تَلْبَسَامًا قَرِيبَةٍ
١٥ أَوْ مَسَّ كِنَانًا مَرَبِيَّةٍ ١٦ ثُمَّ كَانَ مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا وَتَوَاصَوْا
بِالصَّبْرِ وَتَوَاصَوْا بِالْمَرْحَمَةِ ١٧ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ١٨ وَالَّذِينَ
كَفَرُوا بِآيَاتِنَا هُمْ أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ ١٩ عَلَيْهِمْ نَارٌ مُّؤَصَّدَةٌ ٢٠

سُورَةُ الشُّهُورِ

13 Boo eenomi kapaken amiikeel,

14 Mba kákuumen di bacaar

15 An iiya árukateen

16 Mba an aleke aceeñe kákuumen fañ

17 Poop kankaan enaam di káyinenumi manusofoor di mátaańi mucila, di kubonketoor

18 Buko kucila kunannaam di káyinenumi;

19 Bare káyinenutumi kurimak kúmba bukoo di kuńoosaak kunaame.

20 Pankunoken di sambun sabile kakambeniil ró

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا ﴿١﴾ وَالْقَمَرِ إِذَا تَلَّهَا ﴿٢﴾ وَالنَّهَارِ إِذَا جَلَّهَا ﴿٣﴾
وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَاهَا ﴿٤﴾ وَالسَّمَاءِ وَمَا بَدَّهَا ﴿٥﴾ وَالْأَرْضِ وَمَا طَعْنَهَا ﴿٦﴾
وَالنَّفْسِ وَمَا سَوَّاهَا ﴿٧﴾ فَأَلْهَمَهَا فُجُورَهَا وَتَقْوَاهَا ﴿٨﴾ قَدْ
أَفْلَحَ مَنْ زَكَّاهَا ﴿٩﴾ وَقَدْ خَابَ مَنْ دَسَّاهَا ﴿١٠﴾ كَذَّبَتْ ثَمُودُ
بِطَعُونِهَا ﴿١١﴾ إِذْ أَنْبَعَثَ أَشْقَاهَا ﴿١٢﴾ فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ
نَاقَةَ اللَّهِ وَسُقْيَاهَا ﴿١٣﴾ فَكَذَّبُوهُ فَعَقَرُوهَا فَدَمْدَمَ
عَلَيْهِمْ رَبُّهُمْ بِذُنُوبِهِمْ فَسَوَّاهَا ﴿١٤﴾ وَلَا يَخَافُ عُقْبَاهَا ﴿١٥﴾

سُورَةُ اللَّيْلِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَى ﴿١﴾ وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّى ﴿٢﴾ وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنثَى ﴿٣﴾
إِنْ سَعَيْكُمْ لَسِئَةٌ ﴿٤﴾ فَأَمَّا مَنْ آعطَى وَالْفَقَى ﴿٥﴾ وَصَدَقَ بِالْحَسَنِ ﴿٦﴾
فَسْتَيْسِرُهُ لِلْيسْرِ ﴿٧﴾ وَأَمَّا مَنْ بَخِلَ وَاسْتَغْنَى ﴿٨﴾ وَكَذَّبَ بِالْحَسَنِ ﴿٩﴾
فَسْتَيْسِرُهُ لِلْعُسْرِ ﴿١٠﴾ وَمَا يَغْنَى عَنْهُ مَالُهُ إِذَا تَرَدَّى ﴿١١﴾ إِنَّ عَلَيْنَا
لِلْهِدَى ﴿١٢﴾ وَإِنَّ لَنَا الْآخِرَةَ وَالْأُولَى ﴿١٣﴾ فَأَنْذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّى ﴿١٤﴾

Suurat 91

(ACH-AHAMS)

Bala'ab

Kurim 15 bálamuk éwuyey yati Mohamad
Maka bee Medin n° 26

Di kareesak kati Emitey, di kabonketak
kooluyo káamakak.

1 Di barakaay yati bala'ab bawuñenemi
bújomoraay !

2 Poop di barakaay yati eleenje
yariibenebomi !

3 Poop barakaay yati bala'ab nan
bukaanemi man tirab !

4 Poop di barakaay yati fukaf nan
fúfimeneyomi (yentaamey)

5 Poop di kareesak kati Emitey, di
kareesak kati Ateepuyomi !

6 Poop di kareesak kati yentaamey di
aranenyomi !

7 Di kareesak kati yuutey di Atuukeyuyomi
di mayinjo

8 Manakaan di yo búyebet bati ekaan
wajakut,

9 Di ekaan di yo emañey di kariibenak
Emitey, anooan anabenuyo , oo nakankan
wajake;

10 Naa anooan aane bee kabuutenuyo, oo
nababaj fulo búrom

11 Kútamudak di kákobaataak kooliil
kulolo di balindab, koone lee malegen;
kagaajoor

12 Nan afañumi manayoke di buko ayitomi
(beet ebujey eñonkomaay)

13 Aboñaayau ati Emitey naregeeniireg : “
Eñonkomaay (enaare) yati Emitey jikatuyo
maneraan!”

14 Bare di kusofool di agaajoor mankubuj
eñonkomaay. Amansaau nabujiil peh mati
júnubaay yooliil aban, nakaan mo buko
búrom.

15 Ban Emitey ebajut kákoli di wabile ebaj
to.

Suurat 92

(AL-LAYL)

Fukafu

Kurim koono 21 bálamuk éwuyey yati
Mohamad Maka bee Medin

Di kareesak kati Emitey di kabonketak
kooluyo káamakak.

1 Di kareesak kati fukaf nan fúfimenumi
búrom !

2 Di kareesak kati tutulaaraay nan
ewuñenumi !

3 Di kareesak kati wan eteepumi (kaan
aseek mba ániine !)

4 Kataay yooluul enaamut :

5 An senumi manakoli Emitey

6 Nareg áyinen mati malegen buwaasab
bafañumi mambujake bubajobajo.

7 Panirentenool buruñab bati kaeraay

8 Man áwulaatimi, oo nakakat (kariibenak
Emitey),

9 Manasof mati buwaasab bafañumi
mambujake lee malegen

10 Oo panarentenool buruᅇab bati mátaañiam máamakam,

11 Ban kubajaak koola leekunafaool wanoowan naapi kootumi kanokenool di sambunas.

12 Injé ibile karungen;

13 Buroᅇab búlamukaab di bati jaat injé icile

14 Nigamuugam mati sambun sájeeke.

Fin page 54 Page 55

15 Dan an kudankae ceb abile ereem, aamumi di kakibiboor mati let malegen.

16 Aamumi di káruulen naane let malegen, mánabatulo;

17 Ban ásaliemi faᅇ manawonk Emitey oo letanoken di sambunas

18 Asenemi fubajaf foola bee kasetenooro,

19 Bare letesen bee kásuumeni di burok ban ukaanool,

20 Bare beet eñes (kásuumen) Amansaa uola Fatiya lóí faᅇ

21 Ban leepio pánsuumool !

Suorat 93

(AD-DHUHA)

Bala'ab barabemi

Kurim 11 kápurulo bálamuk éwuyey yati Mohamad Maka bee Medin n°11

Di kareesak kati Emitey, di másumam mooluyo máamakam.

1 Di bala'ab barabemi !

2 Di fukaf nan fúrimenumi (nan fúfimenumi) búrom !

3 Amansaa uoli ateyuti, alatuti

4 Buroᅇab búlamukaab bufaᅇe ejak di au bati jaat.

5 Amansaa uoli panawuli kawulak (kájiwak) koola. Ban nounu pánsuumi,

6 Abu atookuti au á sukateen manafari

7 Abu atookuti au di kámanjaati manarungeni ?

8 Abu atookuti au baleker manajaruli fubaj ?

9 Kama tákumusuutuken á sukateenau !

10 Kama takumulat alawaam esada síndoi !

11 Mukaanaayam majakaam mati Amansaa uoli (sisadaas, kawulak....) ureg mo.

لَا يَصْلَاهَا إِلَّا الْأَشْقَى (15) الَّذِي كَذَّبَ وَتَوَلَّى (16) وَسَيُجَنَّبُهَا
الْأَتَقَى (17) الَّذِي يُؤْتِي مَالَهُ يَتَزَكَّى (18) وَمَا لِأَحَدٍ عِنْدَهُ مِنْ
نِعْمَةٍ تُجْزَى (19) إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْأَعْلَى (20) وَلَسَوْفَ يَرْضَى (21)

سُورَةُ الضُّحَى

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَالضُّحَى (1) وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَى (2) مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَاقَلَى (3)
وَلَلْآخِرَةُ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ الْأُولَى (4) وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ
فَرَضَى (5) أَلَمْ يَجِدَكَ يَتَيْمًا فَتَآوَى (6) وَوَجَدَكَ ضَالًّا
فَهَدَى (7) وَوَجَدَكَ عَائِلًا فَأَغْنَى (8) فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ
(9) وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ (10) وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ (11)

سُورَةُ الشَّرْحِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ (1) وَوَضَعْنَا عَنكَ وِزْرَكَ (2) الَّذِي
أَنْقَضَ ظَهْرَكَ (3) وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ (4) فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا (5) إِنَّ
مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا (6) فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ (7) وَإِلَى رَبِّكَ فَارْغَبْ (8)

Suorat 94

(AS-SHARH)

Kákambulak

Kurim kápurulo bálamuk éwuyey yati Mohamad Maka bee Medin

Di kareesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak

1 Abu íkambuluti ésigiri ?

2 Abu iwalenuiti búrooko ?

3 Ai alakoe kayokeni bálamuk

4 Nabneni kajamo !

5 Moo mátaañiam soo siriiboore di másumam

6 Mátaañiam siriibooriiboor di másumam,

7 Nan ubane wan oomumi di ekaan, nuñes Emitey

8 Uban, núyinen di Amansaa uoli ceb.

سُورَةُ التِّينِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالَّذِينَ وَالزَّيْتُونَ ۝١ وَطُورِ سِينِينَ ۝٢ وَهَذَا الْبَلَدِ الْأَمِينِ ۝٣
 لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ ۝٤ ثُمَّ رَدَدْنَاهُ أَسْفَلَ سَافِلِينَ ۝٥
 إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ۝٦
 فَمَا يُكَذِّبُكَ بَعْدَ بِالذِّينِ ۝٧ أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَحْكَمَ الْحَاكِمِينَ ۝٨

سُورَةُ الْحَاقِقَاتِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ ۝١ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ ۝٢ اقْرَأْ وَرَبُّكَ
 الْأَكْرَمُ ۝٣ الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ۝٤ عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ۝٥ كَلَّا إِنَّ
 الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنَاطِفٍ ۝٦ أَن رَّءَاهُ اسْتَعْجَلَ ۝٧ إِنَّ إِلَىٰ رَبِّكَ الرُّجُوعَ ۝٨ أَرَأَيْتَ
 الَّذِي يَنْهَىٰ ۝٩ عَبْدًا إِذَا صَلَّىٰ ۝١٠ أَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ عَلَىٰ الْهُدَىٰ ۝١١ أَوْ أَمَرَ
 بِالْتَّقْوَىٰ ۝١٢ أَرَأَيْتَ إِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ ۝١٣ أَلَمْ يَعْلَمِ أَنَّ اللَّهَ بَرِيءٌ ۝١٤ كَلَّا لَئِنْ
 لَمْ يَنْتَه لِنَسْفَعًا بِالنَّاصِيَةِ ۝١٥ نَاصِيَةٍ كَذِبَةٍ خَاطِفَةٍ ۝١٦ فليدع ناديه ۝١٧
 سَنَدَعُ الزَّانِيَةَ ۝١٨ كَلَّا لَا تَطْعَهُ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِبْ ۝١٩

Suurat 95

(AT-TIN)

Butomboroᅇab

Kurim kápurulo bálamuk éwuyey yati
 Mohamad Maka bee Medin n° 28
 Di kareesak kati emitey di kabonketak
 kooluyo káamakak

1 Di barakaaya yati butomboroᅇab, di
 barakaay yati buwoliwab !

2 Poop di barakaay yati Mon sinayi !

3 Poop di barakaay yati ésukey uye
 yafiumomi (Maka)

4 Niteteep anau di bateeper bafanjumi
 mambujake

5 Púr to niwalenulool bee di futiᅇaf
 fafanjumi matiiti,

6 Púrutojaa, káyinenumi mankurok burok
 bajake : buko kucila pankubaj bacaam baatut
 eban múk

7 Púr to jaa, wa ukaani usof fulayaf fati
 kayitaak fulay fabajut mba falet malegen ?

8 Abu Emitey let yo efanjumi manelege
 (manerege malegenam di kugamenaak¹)

Suurat 96

(AL-ALAQ)

Fakolilaf fati fásimaf

Kurim kápurulo bálamuk éwuyey yati
 Mohamad Maka bee Medin
 Di kareesak kati emitey, di kabonketak
 kooluyo káamakak

1 Ukaraj di kareesak kati Amansaau ooli
 atuukimi !

2 Atuukumi anau di fakolil fati fásim

3 Ukaraj Amansaau ooli afaᅇe ejak
 mukaanaay búrom,

4 Oo aliikumi akaranjimi di fúciikum [kalam]

5 Naliliik anau wan amanjeenut

6 Malegen, anau bajut wan kure'e

7 Nasof yan oo bajut an kure'e (mati
 fubajaf foola)

8 Ban au bee elaaᅇn bee di Amansaau ooli

9 Abu nujuk afirene amiikeel ati Emitey
 (Muhamad) kásali ?

10 Abu nujuk eeno buruj bajake nasofe ?

11 Mba narereg bukanak kuwonk meen
 Emitey di kukaan wajakaaw ?

12 Abu nujuk eeno aamu oomu bo
 eᅇoosey manakat burujab bajakaab ?

13 Manteer amanjut mati Emitey yoo eujuk
 búrom ?

14 Kama moo nen akatut, panisof
 ejondoolaay (yati walaw wati fúkaaf)

15 Ejondoola yati agaajoora, awofoora,

16 Kama áwonkul bukanak koola,

17 Injé pániwonkul kuraenaak (kati Jahanama)

18 Hani, jakumujantenuol, úkuntaajen
 mánuhofacul (Emitey)

19 hani, jakum ukobool, bare u kuntaajen,
 manulofool (Emitey)

¹ Kumammanj ureg : « Eé, moo fanj di kareesak
 kati Amansaau úmba épuruley, eceᅇeᅇy uyu
 élamukaay

Suurat 97

(AL-QADR)

Sarataay

Kurim 5 kaja'alo bálamuk éwuyey yati Mohamad Maka bee Medin n° 25

Di kareesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak.

1 Nijarulonjaruyo (Alukuraaney) di fukaf fati Al-Qadr, fukaf fafañumi manfujake, mba fukaf fai sarataay,

2 Ai narege wa eenomi fukaf fati Al-Qadr ?

3 Fukaf fati Al-Qadr fúkoyume kuleeñ koono wúli

4 Nounu noo simaleekaas di emaleekaay Jíbiriin (Búyejet) di esen yan Amansaau ooliil asene buruñ mánsiwáloul, di emañ yati Emitey,

5 Fuk fati kalawoor kásuumaay di éju bee nan subaay ériñje.

Suurat 98

(AL-BAYYINAH)

Malegenam

Kurim 8 bálamuk éwuyey yati Mohamad Maka bee Medin n° 100

Di kareesak kati Emitey di kabonketak káamakak kooluyo.

1 Kuñoosaak di bukanak kati Elíibarey di kunaamenaak leekukat eñoosey bee nan kujuke malegenam,

2 Aboñaay ati Emitey, aam di kakarañjil wayit

3 Dán kusankene mati ejooney, elebey fañ

4 Kan kusenumi Elíibarey buko kucila kuranooranoor buko bajuker malegenam,

آياتها ٥	سُورَةُ الْقَدْرِ	آياتها ١٧
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ		
إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ ١ وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ ٢		
لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ ٣ نَزَّلَ الْمَلَكُ وَالرُّوحُ		
فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ ٤ سَلَّمَ هِيَ حَتَّىٰ مَطْلَعِ الْفَجْرِ ٥		
آياتها ٨	سُورَةُ الْبَيِّنَاتِ	آياتها ٢٨
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ		
لَا يَكْفُرُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ مُنْفَكِينَ		
حَتَّىٰ تَأْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ ١ رَسُولٌ مِنَ اللَّهِ يَتْلُو صُحُفًا مُطَهَّرَةً ٢		
فِيهَا كُتِبَ قِيمَةٌ ٣ وَمَا نَفَّرَقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ		
بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَةُ ٤ وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ		
لَهُ الدِّينَ حَقَفَاءً وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ		
الْقِيمَةِ ٥ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ		
فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أُولَئِكَ هُمْ شَرُّ الْبَرِيَّةِ ٦ إِنَّ		
الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ ٧		

5 Wan kuregiimi kukaan, ekobey Emitey ceb, di kúsali, di kusen esadaay. Uru eenomi buruñab bati ejooney

6 Kuñoosaak di bukanak kati Elíibarey, di poop kunaamenaak pankunoken sambun, dóo koote ecin bándoor. Di úteepumaw, buko kufaje mánkukojie. Káyinenumi Emitey mankurok jak, buko kucila eenomi úteepumaw wafañumi ejak di bateeperab búrom.

7 Man káyinenumi, di kukaan wajakaaw buko kúkyume di bateeperab búrom,

جَزَاؤُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ عَدْنٍ يَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ رَبَّهُ ۝٨

سُورَةُ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
رَبِّهَا ٩٩
آيَاتِهَا ٨

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا ۝١ وَأَخْرَجَتِ الْأَرْضُ أَثْقَالَهَا ۝٢ وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا ۝٣ يَوْمَئِذٍ تُخْبِرُهَا أَنَّ رَبَّكَ آوْحَىٰ لَهَا ۝٥ يَوْمَئِذٍ يَصْدُرُ النَّاسُ أَشْتَاتًا لِيُرَوْا أَعْمَالَهُمْ ۝٦ فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ ۝٧ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ ۝٨

سُورَةُ الْعَنَّاٰبِیْتِ
رَبِّهَا ٢٠
آيَاتِهَا ١١

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَالْعَادِيَاتِ ضَبْحًا ۝١ فَالْمُورِيَاتِ قَدْحًا ۝٢ فَالْمُغِيرَاتِ صُبْحًا ۝٣ فَأَثَرْنَ بِهِ نَقْعًا ۝٤ فَوَسَطْنَ بِهِ جَمْعًا ۝٥ إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُودٌ ۝٦ وَإِنَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٌ ۝٧ وَإِنَّهُ لِحُبِّ الْخَيْرِ لَشَدِيدٌ ۝٨ أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعْثِرَ مَا فِي الْقُبُورِ ۝٩

8 Bacaamab booliil di emitey kafatak kati Eden dán mumelam mute'emi. Dóo koote ecin bándoor. Emitey emañiiman, bukoo poop kumammanuyo. Bacaamab bati ákolimi Amansaau oola boobu.

Suurat 99

(AZ-ZALZALAH)

Kálinliḡoorak

Kurim 8 bálamuk éwuyey n° 93

Di karesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak

1 Nan yentaamey yootumi kálinliḡoor, kálinliḡoor káamak

2 Man épurenul wammi di faruyo (kacetumi)

3 Man anau aceḡ “ waa ubaje ?”

4 Fulay panereg wammi di yo,

5 Amansaau ooli abilumi ereguyo elob

6 Fulay bukanak pánkupurul anooan cebool mánkuyiisiil anooan burokab boola dúniya,

7 Arokumi burok bajake, butiiti mambutiitie nen eyemb, panajukubo,

8 Poop akaanumi burok bajakut, butiiti mambutiitie nen eyemb, panajukubo.

Suurat 100

(AL-ADIYATE)

Kutebaak kúboñak

Kurim koono 11 bálamuk éwuyey n°14

Di karesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak.

1 Nikalie di sipilingas sateyemi di siyiifet,

2 Di waalakaw walibooremi,

3 Di soo socila satiikenemi di bújom

4 Kaporak kuyito

5 Mansinoken di étukey yati kulatooraak,

6 anau malegen ábonketeriiti di Amansaau oola

7 ban namamanj mo,

8 Poop namammanj fubajaf fanj

9 Abu amanjut mati naapi kuyaagak kúpurenulomi wándomi,

10 Poop anooan namanj wammi di ésigirey yati apaali,

11 Fulay Amansaau ooliil panamanj set mukaanaayam mooliil

Suurat 101

(ALQARI'AH)

Katingaak

Kurim koono 11 bálamuk éwuyey n° 33

Di karesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak

1 Katingaak !

2 Waa eenomi katingaak ?

3 Ai naani waa eenomi katingaak ?

4 Katingaak koo eenomi funakaf fan bukanak kootumi karaneni nen mayit.

5 Poop kurembooraak di kufanj nen bufal

6 an éyinkumey yoola élabimi

7 Oo panabaj buroŋ bajake, básuume;

8 Man an yoola erentumi,

9 Oo busun básankie naate ejaw beet

10 Ai naregi waa eenomi busun básankie ?

11 Boo sambun sájeeke.

Suurat 102

(AT-TAKATHUR)

Kabotoorak fubajaf

Kurim 8 bálamuk éwuyey n°16

Di karesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak

وَحِصْلَ مَا فِي الصُّدُورِ ۝ إِنَّا نَرَىٰ رَبَّهُمْ يَوْمَئِذٍ لَّخَبِيرٌ ۝

سُورَةُ الْقَارِعَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْقَارِعَةُ ۝ مَا الْقَارِعَةُ ۝ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْقَارِعَةُ ۝

يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ ۝

وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنْفُوشِ ۝ فَأَمَّا

مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ ۝ فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَّاٰضِيَةٍ ۝

۝ وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ ۝ فَأُمُّهُ هَاوِيَةٌ ۝

۝ وَمَا أَدْرَاكَ مَا هِيَ ۝ إِنَّ رَحْمَةَ رَبِّهِ ۝

سُورَةُ التَّكْوِيْنِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْهَنَكُمُ التَّكْوِيْنُ ۝ حَتَّىٰ زُرْتُمُ الْمَقَابِرَ ۝ كَلَّا سَوْفَ

تَعْلَمُونَ ۝ ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ۝ كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ

عِلْمَ الْيَقِيْنِ ۝ لَتَرَوُنَّ الْجَحِيْمَ ۝ ثُمَّ لَتَرَوُنَّهَا

عَيْنَ الْيَقِيْنِ ۝ ثُمَّ لَتَسْتَعْلَنَ يَوْمَئِذٍ عَنِ النَّعِيْمِ ۝

1 Kabotoorak fubajaf fukaanuukaan jíwaayen,

2 Bee nan jicete

3 Bare leepio panjijuk !

4 Neenuul leepio panjijuk

5 Leebaayi ! nen jimanjeene

6 Panjijuk fámbaalaaf fati sambunas.

7 Ban panjijukufu di kúciulul set.

8 Poop pankuceŋuul fulay di mukaanaayuul majakaam.

سُورَةُ الْعَصْرِ

آياتها ٣

ترتيبها ٣٠

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 وَالْعَصْرِ ۝١ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ ۝٢ إِلَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَتَوَّصُوا بِالْحَقِّ وَتَوَّصُوا بِالصَّبْرِ ۝٣

سُورَةُ الْهُجُرَةِ

آياتها ٩

ترتيبها ١٠٤

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 وَيَلْ لِكُلِّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةٍ ۝١ الَّذِي جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُ ۝٢ يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ ۝٣ كَلَّا لَيُنْبَذَنَّ فِي الْحُطَمَةِ ۝٤ وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْحُطَمَةُ ۝٥ نَارُ اللَّهِ الَّتِي تَطَّلِعُ عَلَى الْآفَاقِ ۝٦ إِنَّمَا عَلَيْهِمْ مُّؤَصَّدَةٌ ۝٧ فِي عَمَدٍ مُّمدَّدَةٍ ۝٨

سُورَةُ الْفِيلِ

آياتها ٥

ترتيبها ١٠٥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ ۝١ أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ ۝٢ وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ ۝٣ تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِّن سِجِّيلٍ ۝٤ فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَّأْكُولٍ ۝٥

Suurat 103

(AL-ASR)

Waataay

Kurim koono 3 bálamuk éwuyey n°13
 Di kareesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak

- 1 Nikalie di waataay !
- 2 Malegen anau oomu di eliiim,
- 3 Púrutojaat káyinenumi mankoom di ekaan wajakaaw, di koom di karegoor malegenam, di kamuutenak.

Suurat 104

(AL-HUMAZAH)

Eregey wakaanut di an

Kurim 9 bálamuk éwuyey n°32
 Di kareesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak.

- 1 Mátaañiam bee di karegemi wabajut di bukanak.
- 2 Abajumi fubaj manapinufo,
- 3 Nasof mati fubajool panfukaanool letacet
- 4 Let malegen ! pánfuje'etumool bee Jahanama (Hutamah)
- 5 Ai naregi waa eenomi Hutah ?
- 6 Sambun san kutoolene (kuyabene síjeek sati Emitey)
- 7 Sañitoe bee di sísigiras
- 8 Soo sicila pánsifimeniil di
- 9 Ucaal wápeje wati sambun.

Suurat 105

(AL-FIL)

Eñaabey

Kurim koono 5, bálamuk éwuyey
 Di kareesak kati Emitey, di kabonketak káamakak kooluyo

- 1 Abu ujukut Amansaau ooli manakaanumi di kutiikaak
- 2 Fati eñaabey¹ ?
- 3 Manaboñulomi basuwaab bee di buko ?
- 4 Abu ájimenutiil búrom macopaam mooliil ?
- 5 Mambuleebuliil bawaalab ?

¹ Kutikaak kati eñaabey : kati Abisin kalakomi Yemen ; kumañeene kaliikiten Ewansiiley kati Arabi búrom di kumañ kanoken Maka. Naa Agóorunoorau Abisin Abraha nájo'ol di eñaab yáamak arungen kutiikaak.

Suurat 106

(QURAYSH)

Kati Kuraysi

Kurim 4 bálamuk éwuyey n029

Di karesak kati Emitey, di kabonketak káamakak kooluyo.

1 Níjimenjimen kutiikaak kati eñaabey man kurayisak kuñoolen kucin Maka, di kupul kajawoorak.

2 Mankupul kajawoorak kati furantaraaf

3 Di kumañ kulof Eka'abaay

4 Di kusal Amansaau ati eluuepy uyu (Ka'abaay)

5 Yapakeniimi di bacaarab, di épurenuliil di ekolaay

Suurat 107

(AL-MA'UN)

Wañoolenumi uramben

Kurim koono 7 bálamuk éwuyey

Di karesak kati Emitey , di kabonketak kooluyo káamakak.

1 Abuu nujuk anoosumi fulayaf fati bacaamab ?

2 Oo fañool afikoremi á sukateenau,

3 Nakaan bukanak kutey kákuumen á sukateen

4 Fuul foofu bee di kásaliemi

5 Bare kúsaliériit di waataay yati kásalaak.

6 Bukoo kucila kumemmeeng fujuko.

7 Ban kúmaageriit haani kañ kati fúsiil

سُورَةُ قُرَيْشٍ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لَا يَلْفُفُ قُرَيْشٌ ۝١ إِيْلَافِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ ۝٢ فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ ۝٣ الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَآمَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ ۝٤

سُورَةُ الْمَاعُونِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَرْءَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالذِّينِ ۝١ فَذَلِكَ الَّذِي يَدْعُ الْيَتِيمَ ۝٢ وَلَا يَحْضُ عَلَى طَعَامِ الْمِسْكِينِ ۝٣ فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ ۝٤ الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ ۝٥ الَّذِينَ هُمْ يُرَاءُونَ ۝٦ وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ ۝٧

سُورَةُ الْكَاوِثَرِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ ۝١ فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَأَحْسِرْ ۝٢ إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ ۝٣

Suurat 108

(AL-KAWTHAR)

Mameeñam¹

Kurim 3 kaja'alo bálamuk éwuyey no15

Di karesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak.

1 Nisenisen mameeñam di esadaay yooli,

2 Uyínen kalawak kooli di esadaay yooli, Amansaau ooli ceb

3 Alatumi oo aate kábajaati di kásuumaay kanookan

¹ Mameeñam : fal fati Arijana fan koonemi Kawusara

سُورَةُ الْكَافُرُونَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ يَتَّيِبُهَا الْكٰفِرُونَ ﴿١﴾ لَا اَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ﴿٢﴾
 وَلَا اَنْتُمْ عٰبِدُونَ مَا اَعْبُدُ ﴿٣﴾ وَلَا اَنَا عٰبِدُ مَا عٰبَدْتُمْ ﴿٤﴾
 وَلَا اَنْتُمْ عٰبِدُونَ مَا اَعْبُدُ ﴿٥﴾ لَكُمْ دِيْنُكُمْ وَلِي دِيْنِ ﴿٦﴾

سُورَةُ النَّصْرِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ ﴿١﴾ وَرَأَيْتَ النَّاسَ
 يَدْخُلُوْنَ فِيْ دِيْنِ اللَّهِ اَفْوَاجًا ﴿٢﴾ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ
 وَاسْتَغْفِرْ لَهُٓ ۗ اِنَّهٗ كَانَ تَوَّابًا ﴿٣﴾

سُورَةُ الْمَسَدِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تَبَّتْ يَدَا اَبِيْ لَهَبٍ وَتَبَّ ﴿١﴾ مَا اَعْنَى عَنْهُ مَالُهُٓ وَمَا
 كَسَبَ ﴿٢﴾ سَيَصْلَىْ نَارًا اِذَا تَلَهَّبَ ﴿٣﴾ وَامْرَاَتُهُ
 حَمَّالَةَ الْحَطَبِ ﴿٤﴾ فِيْ جِيدِهَا حَبْلٌ مِّنْ مَّسَدٍ ﴿٥﴾

Suurat 109

(AL-KAFIRUN)

Kuñoosaak (kukaafiraak)

Kurim 6 bálamuk éwuyey n018

Di kareesak kati Emitey, di kabonketak káamakak kooluyo.

- 1 Ureg: Muyuul kukaafiraak, kuñoosaak
- 2 Letikob wan jommi di ekob
- 3 Poop leejikob wan eemumi di ekob
- 4 Poop letikob wan joomumi di ekob
- 5 Muyuul poop leejikob wan eemumi di ekob
- 6 Muyuul buruñuul ínje buruñom,

Suurat 110

(AN-NASR)

Karambenak (AN-Nasr)

Di kareesak kati Emitey di karambenak kooluyo káamakak

1 Nen karambenak kati Emitey kujaalo di kañoolenak,

2 Nujuk bukanak kunoken fañ di Lisilaamey,

3 Usal nounu Amansaau ooli, manulawool kabonket mati, oo ayabemi kalawak kati kalawemi kabonket nanoonan.

Suurat 111

(AL-MASAD)

Upajaaw

Kurim 5 bálamuk éwuyey n06

Di kareesak kati Emitey, di kabonkat káamakak kooluyo

1 Ejímen uñenaw wati Abulahab, oo fañool nacet.

2 Fubajaf foola leefunafaool wanoowan, haani wan acilumi.

3 Pankunokenool di sambun sájeeke

4 Di poop aseekool, atebaa uyaajaw.

5 Pankukokool kaneew kati ugongot di kumerak

Suurat 112

(ALIKHLAS)

Emanjey mati Emitey yákon n0 22

D kareesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak.

- 1 Ureg : "Yoo elakomi Emitey yákoney
- 2 Emitey yákoney yan ootaami elaw wan umañaalemi
- 3 Ebajut añiil, poop ebajut eciluyo.
- 4 Poop bajut wan kunaame di yo".

Suurat 113

(AL-FALAK)

Subaay warabarabaw

Kurim 5 bálamuk éwuyey n020

Di kareesak kati Emitey, kabonketak kooluyo káamakak.

- 1 Ureg : "ínje eñes kágongoto nounu di warabarabaw di Amansaau ati warabarabaw subaay
- 2 Takum waaf ubajom di úteepumaw wan Eteepumi.
- 3 Tamkum majakutam mati érimey nan tijuute
- 4 Di majakutamu matikafuutenemi di kútukenuku
- 5 Takum poop araanomi akaanom búlaput nan araanoe."

أياتها 4	سُورَةُ الْاِخْلَاصِ	أياتها 12
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ		
قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ① اللَّهُ الصَّمَدُ ② لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ③ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ ④		
أياتها 5	سُورَةُ الْفَلَقِ	أياتها 114
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ		
قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ① مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ② وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ③ وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ ④ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ⑤		
أياتها 6	سُورَةُ النَّاسِ	أياتها 114
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ		
قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ① مَلِكِ النَّاسِ ② إِلَهِ النَّاسِ ③ مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَنَّاسِ ④ الَّذِي يُوَسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ ⑤ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ⑥		

Suurat 114

(AN-NAAS)

Bukanak

Kurim 6 bálamuk éwuyey n021

Di kareesak kati Emitey, di kabonketak káamakak kooluyo.

- 1 Ureg : "ínje eñes kágongoto di Amansaau ati bukanak.
- 2 Amansaau acilumi bukanak,
- 3 Di Emitey yati bukanak
- 4 Takum búlaputab bati agama ajakut (seetaanaay),
- 5 Yaregemi bukanak kukaan wajakutaw,
- 6 Kaan éjina, mba an."

Ciceņ sajake di buroņab bati amisilimaau

1 Amisilimaau tei nabajulomi káyinenak koola? Amisilimaau di éliibarey yati Emitey (alukuraaney), di Sunnay yati Aboñaau (^{An Kásuumaayak}kommi di oo di epakey) ati Emitey, nabajulo káyinenak koola oo áregeriit wápuruloot di ésigirey (*kurim kúpurulool mati bukanak*) [An-Najim, 4]. Kurim kucila koote kúliņen emanjey yati kuriibooraak kati Aboñaayau, di karungolaami di Alikuraaney, di sunnaay.

2 Nen baje kájamooraati, ai nootaale éwonkul manajoonenolaal? Pánujawumaal di uruņaw wati éliibarey wan Emitey ejuumenumi, di sunnaay yati Anabiyonau (^{An Kásuumaayak}kommi di oo di epakey) ooluyo. Panugameniaal di uruņaw uwu ugabaaw, mati Emitey yoone : “ *nen joom di kañoosoor mati wanoowan, jilaañenuwo bee di kurimak kati Emitey di kati Aboñaayau* [An Nisa, 59]. Anabiyonau (^{An Kásuumaayak}kommi di oo di epakey) naane : « *nikatuukat waaf ugaba ; nen jimeeņe di kariibenuwo, léejjim múk ! : Elíibarey yati Emitey di sunnaay yati Anabiyonau ooliyo.* » [búregum Amod].

3 Etúuk (kayoņ) kei yoote epak fulay kayitaak? Aboñaayau ati Emitey (^{An Kásuumaayak}kommi di oo di epakey) naane: “ban bukanak kumbaam pankuwaasoor kaan sítuuk búkankufeejiir di uņen di sífeejiir; soo búrom pansinoken di sambun kat étuuk yákon.” Kuriibooraak di kuceeņool: “*yoo elakomi yei ? Au Aboñaayau ati Emitey ?*” *Nápuκ dán eemumi, ínje di kuriibooraom.*” [búregum Ahmad di At Tirmidhi]. Malegenal mo di wan Aboñaayau (^{An Kásuumaayak}kommi di oo di epakey) di kuriibooraak kukaanemi. Joote jiriiben sunnaay yati Aboñaayau (^{An Kásuumaayak}kommi di oo di epakey) mánjikaanum kariņuloorak (kábatuloorak) eeno jimammaņ kásuumaayak, poop man EMitey eyab urokaw wooluul wajakaaw.

4 Waa uņoolene ukaan mankuyab burok bajake ? Woo ucile woo eenomi : **1)**káyinenak Emitey manusofuyo ceb (At yawuhid). Kaanumojaat, an áyinenumi simit siceen letayab bacaam bajake. **2)** Eregey malegenam(Al ikilos) yoo eenomi ekaaney jak di Emitey. **3)** Burok bucila siriiboor di wan Anabiyonau (^{An Kásuumaayak}kommi di oo di epakey) aregumi bukanak kukaan. (Al Ittibaa). *Kaanumojaa, panuboñulaal Emitey di uruņaw wati ekobeyuwo wan ejuumenumi. Kaanutumo, leekuyab burokab bajakaab ban ukanaami di ekobey Emitey. (bujajak) I fum kaan kapor, I ranenko* [Al Furukaan 23]

5 Kútaagul koono buu kubaje di buruņab bati Lisilaamey ? Kútaagul kúfeeir Lisilaamey (Al islaam) káyinenak (Al imaan) di ekaaney jak (Al Isaan)

6 Waa ulakomi Lisilaam, sísaagumas sooluyo soono buu ? Lisilaamey yoo elakomi emanjey mati Emitey yákon (tawhid) di ekaaney wan eregumi, takum bukanak kukob simit siceen, di kukobaak kooluso. Sísaagumas sati Lisilaamey san Aboñaayau (^{An Kásuumaayak}kommi di oo di epakey) apinumi soono futok :“ *Lisilaamey ejuņuum di sísaagum soono futok : káyinenak mati bajut Emit eceen ekobaay púrutojaat Emitey yákoney ban Muhammed oo alakomi Aboñaayau ooluyo, násalí waataas, nusen jakaay, nujaw híjaay, nusuh fuleeņaf fati balatab*” [búregum Al Búkari di Musilim]

7 Waa ulakomi káyinenak, sísaagum soono buu kubaje ? Káyinenak koo kommi káyinenak ríiņ di ésigirey, poop ekaaney wan uregumi pankubeneno ukaanujaat wan Emitey emanņumi, di kugumbulo di añoosumi, Emitey. Emitey yoone : “ *mankubenen káyinen di káyinenak kooliil* [Al Faat, 4] Aboñaayau ati Emitey (^{An Kásuumaayak}kommi di oo di epakey) naane: “*káyinenak kubabaj saan soono búkankufeejiir di uņen wuuļ to yafaņumi mánejaalie yoo eenomi eregey mati*

bajut emit eceen ekobaay púr to jaat Emitey yákoney.” Yaaney yafañumi manewaloe yoo eenomi kápuren waaf di buruñ wañoolene ubuj an. Poop kabuuñaoorak (di kasankenak di mukaanaayam) kankaan yaan yati káyinenak.” [búregum Musilim]-Manumanjumo set, nen jíkaanume panjijuk mati babaj di muyuul nan jimaje faj kariiben kurimak kati Emitey nounu, nan jimeeñemi ekaan wajakaaw; poop bajebaj nan jikatemi ekaan wajakaaw nan jikajenemi (nan jiloemi) di Emitey. Emitey yoone : “*burok bajake boo bukajenemi bajakutaab.*” [Húd, 114] káyinenak kubabaj sísaagum futok di yákon. Aboñaayau ati Emitey (^{An} ^{Kásuumaayak} ^{kommi di oo di epakey}) nasankensanken mati so di kurimak uke : “*roo káyinen Emitey, simaleekaas di síliibaras sooluyo poop, kankaan kuboñaayak kooluyo, di fulayaf fúlamukaaf, poop káyinen yamaaraay yati Emitey, kaan yajake mba yajakut.*” [búregum Al Búkari di Musilim]-

8 **Waa eenomi “Bajut emit eceen ekobaay púrutojaat Emitey” ?** Yoo eenomi elatey ekobey Emitey yákoney púrutojaat Emitey , di káyinenaati mati yoo ceb senumi ekob.

9 **Abuu Emitey yooyu di wolaal ?** Eé, Emitey yooyu di wolaal di emanjey yooluyo wabile ebaj, di ejamey, yan ejamemei, di ejuk wanowan, di kapooyak di kañoolenak kan eñoolenumi wanoowan, di sembeyo di wan emanjumi. Bakaanerab booluyo bunaamut di bati úliirumau, an añoolenut amanj mukaanaayuyo. Kasal di masetam moomu di yo.

10 **Manteer nuñoolene ujuk Emitey?** Kumisilimaak búrom koone leekujuk Emitey baabe di buroñab bati dúniyaay, bare káyinenumi Emitey pankujukuyo nan kootumi kajojen bukanak, fulay kayitaak di kanokenak Arijana. Emitey yoone: “*fulay fucila pambaj wuul wawuuñene, majakam, wabile kajuker Amansaau* [Al Kiyama 22-23].

11 **Nafa yei ebaje di emanjey ureesaw wati Emitey?** Utoonñandaw wan Emitey eyaamaarimi kumiikeelak kooluyo emanjeyuyo. Bukanak kumanjuyojaat, pankukobuyo nen mankootumi ekobuyo. Emitey yoone: “*úyinen mati bajut emit eceen ekobaay púr to jaat Emitey yákoney yan* [Muhamadu 19] ammi di ekob. Kaanumojaat, ewonkey Emitey di majuupaam mati ébotenaay yooluyo senesen kafium, bare ewonkey kulak kooluyo kariaak, ñáreuñar kákoli poop eseney yan esenumi yoo ceb kayeraay ecenceeñ esaluyo.

Emanjey Emitey di ewonkeyo ureesaw di unokoorau wooluyo di majakam mándomi yoo eenomi: emanjuwo, núlawul wan urege manukaanuwo. Kumammañ amicelau añar Urees uceen wait Emitey di mukaanaayam mankureguromi, nen mayinjaam eboteñaay di bagamab. Babaj wuceen wan kumañut amiicelau uñaruwo nen ekaan an karees “ Emitey”, majak, di fukaroor – mati woo uress wait Emitey Ceb. Unokoorau uceen wammi di ureesaw, kumiicelak karokumi jak ceb kuciluwo, ujjajak bee di oo, panoone mucenceeñ mo, bare kúfirinfiren esenumo Amansaau nen fumiicelaetaf (Al Ubúdiyah) bulekab, soolaay, ekob (Amansaau) kalawak, di riceen. Búteepumab ban Emitey efañumi manemañe boo eenomi babajumi Urees wajake wan Emitey emañe, poop úteepumaw wafañumi manujakut woo eenomi wan Emitey Elatumi.

12 **Allah naane : « Allah acilumi urees wafañumikapinco, kamaat jiwonkool di wo »** [al-Arâf, 180] baciike di malejenam mati Furimaf fati Allah foone : « Allah

nababaj urees woono 99; úpurenjaat kákon di woono ceme. Amanajuwomi ban nariibenwo (apinuwo), pananoken Arijana. » [Al-Bukhari di Musilim].

Epinuwo yoo eenomi 1) Epin urees ucila **2)** Emanj wan uregumi ban núyinen. Nen mankaanuñaa oonujaat Al-Hâkim (Awáaniinomi) au kasenooro búromi Allah, mati numanjaamanj mati waafaw búrom di múwaaniino utuuki. Ujamaajaat Al-Qudûs (Anabumi) wan bútegetab butoonemi busof woo eenomi Allah ákajeneriit (áloeriit). **3)** jiyiinj Allah di urees ucila; **eyiiñey man mugaba: a)** eyiinj yati esal di kalaw, **b)**eyiinj yati elaw (kúlaw).

Ariibenumi Alukuraaney, di Sunnaay yati Anabiyonau oo nañoolene aciik ureesaw wati Emitey. Woowe:

Ureesaw wati Emitey	Wan urees ucila eregumi
الله Allah	Aakenumi manabaam ban naate amiikelaeti. Oo eenomi an kumiikelatemi; fáculool; di kusenooro ; an kákuuntaagenemi fáculool di kamiikelaet kanookan
Ar-Rahmân الرحمن	Ati kabonketak. Kareesak uku kúyiyiis maruukam di kabonketak kati Emitey bee watuukimi búrom kareesak uku kati Emitey ceb (AKDE) fírenfíren esenko aceen kaanutujaat oo ceb.
Ar-Rahim الرحيم	Ajuckeremi di boteni. Oo eenomi Abonketemi káyinenumi baabe tentaam di Arijana namatiil mankumiikelaetool ; ban panaseniil baraaaji Arijana.
Al' Afuw العفو	Abonketaau áamakau. Oo ápureneni júnubaas ; ban létalaamen arokaau oola haani nalolo.
Al-Ghaffûr الغفور	Abonketaau. Ayofemi júnubaas; letarajenso ban poop létalaamen akaanumi júnubaay.
Al-Ghaffar الغفار	Abonketaau áamanaku. Kareesak kúyiyiis mati Emitey ebonketebonket nanoonan arokaau oola akaanumi junube ban nalaw kabonket.
Ar-Ra'ûf الراءوف	Kajaka. Aakenumi káboteniak; ameejumi káboteni; nagor wátuukimi búrom wammi baabe tentaam, di wammi Arijana
Al-Hafim الحليم	Acopomi fanfañ. Asómbeneriitumi kálaamen kurokaak koola; haani manañolenumi akaanumo ; bare napolo manaseniil kabonketak koola; nan kulawookomi.
At-Tawwâb التواب	Ayabemi ulawaw. Afulenemi anau esof efaen; mánaboolimi kurokaool
As-Sittîr الستير	Ayofemi. Ayofemi júnubaas sati kurokaool ban letarajenso fácul bukanak Aamañumi man arokaau oola ayof júnubaas soola; sati bukanak; ban nayof eniiley yoola.
Al-Ghanîy الغني	Ati fubajaf. Añesutumi kurokaak koola; mati oo naseset ; waafaw woola useset; ban wan atuukumi búrom uñeseñes karambenak koola
Al-Karîm الكريم	Awulemi. Aakenumi wakaje wajuupoe ban panawul di ésigiirool burom Panawul wana amñumi; an amañumi ; nen manamañumi alawoomi mba alawutoomi Panabonket júnubaas ; nayof majakutam.
Al-Akram الاکرم	Awulemi fañ. Aakenumi majakam mábaneriitumi; bajut an kure'e Wajakumi búrom di oo úpurulo; panacaam káyinenumi di bakaanerab boola bajakaab Panatek kalatoo,I ban nagameniil di malegenam.
Al-Wahhâb الوهاب	Awulemi bapinut. Awulemi máamak bakobut waaf. Panasen bapinut; haani nan kulawutool waaf.
Al-Jawâd الجواد	Ajakaau fañ. Awulemi di ésigiirool búrom kan atuukumi; di bukouku ; bukanak káyinenumi pankuyab buwaasab bafañumi mámbukalaaye.

Al-Wadûd الودود	Ati kamañak. Amañumi bukanak koola; panayab kamañak koliil nan aseniimi kabonketak koola di majaka, moola; Súmoosuum di buko; namammañ mukaanaam mooliil; ban panakaan man bukanak búrom kusalool.
Al-Mu‘fyy المعطي	Awulaau áamakau. Panawul wan amañumi di fubajaf foola an amañumi di kurokaak koola; kalofoomi pankuyab wafañumi manujuupoe Oo atuukumi waafaw búrom; natepuwo nen man unokooruñaa.
Al-Wâsi‘ الواسع	Aakenumi makajam. Abajumi usal wajuupoe; an aḡoolenut asalool biyok ríiñ nen manceeñumi aakenumi mákalaam di Jáyiaj jábaneritumi; másuumam máamakam di kabonketak ; panawul bajukerut ; ban kawulool kujajak.
Al-Muḥsîn المحسن	Akaanemi jak. Aakenumi majoonam fañumo; ureesool , usalaw woola di mukaanaam moola ; natutuuk wanoowan jak; bare nasen másuumam moola kurokaak koola.
Ar-Râziq الرازق	Asenemi. Akúumenemi wan atuukumi búrom; ban naciik labañey yooluwo jandi dúniyaay etuuki Naseniwo haani pampiyo.
Ar-Razzâq الرزاق	Asenemi fañ. Kareesak uku kúyiyiis mawaakenam mati kawulak koola muriam wan atuukumi Emitey eseniil wan kumañumi balama buko fañiil kulawool; haani mánkujakaatimi.
Al-Laṭîf اللطيف	Acopimi fañ. Amanjuumi waafaw wayofomi, waaf letupakool Pánaboñul wajakaaw di waafaw wanafami di uruñ wayofoe; wan an asofut bo waaf.
Al-Khabîr الخبير	Amañumi waafaw búrom. Amañumi waafaw búrom wayofomi di warajumi.
Al-Fattâh الفتاح	Awaasemi. Awaasemi wan amañumi di fubajool; di káboteniak koola di poop muriam moola; nen man múwaaniinool di emanjey yoola eregoomi akaan.
Al-‘Alîm العليم	Amañumi wanoowan. An emanjey yoola eranenemi wayofomi di warajumi; wawujumi; wati jaat di wati kajom Haani waaf letupakool.
Al-Barr البر	Awulemi. Awulemi majakamm moola burom batuukerab boola. Anooan aḡoolenut apin wajakaaw woola. Malegenam moomu di kabaatak koola Ajukerutubomi júnubaas sati arokaau oola; panarambenool; napooyool. Panayab wayikunaaw wan arokaool asenoomi ban naruukenuwo.
Al-Hakîm الحكيم	Awáaninau alegenau. Anenemi wanoowan di fulakaaf fooluwo ; kaakenak kookuwo kubajut majakut mba kalimoor kanookan.
Al-Hakam الحكم	Agamenaau. Agamenemi di malegenam wan atuukumi; letakajen páam haani wákon di wo. Náyiisen Elfíbarey yoola éwaaniiney manelako egamenaiil.
Ach-Châkir الشاعر	Amañumi wajaké. Emitey panesal ajamuyomi; ban di esenool bacaam bee wan akaanumi haani uyajut Nasen bacaam asaluyomi mati majakam man akaanemi; di kabenenak barajaab boola baabe tentaam; di Arijana.
Ach-Chakûr الشكور	Amañumi fañ wakake. Panaruuken mukaanaam mayikunaam mati arokaau oola; ban najuupen barajaab. Bacaamab bati Emitey bee di arokaau oola boo eenomi esenool barajaaji di emanjey mukaanaam moola.
Al-Jamîl الجميل	Apincomi. Oo eenomi apincomi; an ureesool, usalaw woola di bakaanerab boola bupincomi. Mapinco manooman narajumi, di batuukerab bati Emitey múpurulo Kasalak di masetam moomu di oo.
Al-Majîd المجيد	Amansaetomi. Akilumi katebaenooraak. Jáyiaj, mákalaam di sembaas baabe tentaam di fatiya.
Al-Walîy الولي	Arungaau mba Afúmaayau. Oo acookooremi mukaanaam mati batuukeerab boola di Jáyiaj joola; panaramben bukanak koola.
Al-Hamîd الحميد	An senumi esal. Ayabemi kasalak bújamum ureesaw woola, di mukaanaam moola. An kúmarenenemi nan súmmi, di nan táañimi. On senumi esal mati oo aakenumi majoonam.

Al-Mawla المولى	Arungaau. Oo eenomi Anabiyonau, Ayíau, Arungaau, ajuumemi mati bukanak koola ban narambeniil.
Al-Nasîr النصير	Apooyaaau áamakau. Arambenemi ban nateben an amaŋumi; anooan aŋoolenut atiiken anau an Emitey epooyemi, ban poop anooan aŋoolenut aramben anau an Emitey ebetenumi.
As-Samî' السميع	Ajamemi búrom. Ajamemi kabuunoor kanookan, di burigoor ; kayel kanookan kayiŋulout mba kayiŋuloe. Oo eenomi poop ásuumenemi anau ambomi kacacapoor.
Al-Basîr البصير	Ajukemi búrom. Ajukemi wanoowan waraje mba wayofoe di dúniyaay, wafaŋumi manuyofoe bee wafaŋumi manuraje, wafaŋumi manutiitie bee wafaŋumi mánuкалаae.
Ach-Chahîd الشهيد	Aseede ati wanoosan. Aamumi di karaen watuukimi búrom áseediyami mati Oo Akón ban panakaan malegenam, áseediyami mati, káyinenumi kumaalaakaak di kúriiŋenaak, furimaf fati Emitey kurega malegen nan koonumi Emitey Yákon.
Ar-Raqîb الرقيب	Apooyaaau ati waafaw búrom. Ajukemi watuukimi búrom ban naciik mukaanaam mooluwo. Kajuker mba kawonoor kanookan leekupakool.
Ar-Rafîq الرفيق	Acookooraau. An mukaanaam mujakumi. Panacookoor kurokaak koola nakaaniil jak, fútaagul bee fupaafu. Emitey kacookoor kurokaak kooluyo di ésigir yajinlene di kákaanum; letaregiil di sembe kukaan wan kuŋoolenut, ban namammaŋ man arokaau oola anen búyejetool di wan akaanemi.
Al-Qarîb القريب	Alofolaami. Nalolof batuukerab boola bújamum emanjey di kaŋoolenak koola, nalof kurokaak koola bújamum kajinlenak kati ésigirey yoola di karambenak koola, haani manaamuni di Jáyiaj joola, letanaameni di batuukerab boola.
Al-Mujîb المجيد	Ayabemi kúlawak. Ayabemi kalawak, di kúlawak, nen man múwaaniinool di emanjey yoola eregoomi.
Al-Muqît المقيت	Akúumenaau. Atuukumi muriam ban oo faŋool náje'etummo asen batuukerab boola. Panapooy muriam moumu di poop mukaanaam mati kurokaak koola bagumulut haani waaf [bee nan funakaf fati bagamab fúriiŋe]
Al-Hassîb الحسيب	Aakenumi waafaw búrom. Asenemi wan kurokaak koola kuñesemi di maroŋaam mooliil di buruŋab bati káyinenak kooliil; bukanak káyinenumi pankuyab buwaasab bafaŋumi mamburuuke. Emitey paneceŋ anooan mukaanaam man akaanumi baabe dúniya.
Al-Mu'min المؤمن	An senumi kafium. Aséediyami káyinenak kalegenomi kati kúriiŋenaak di kariibeniimi, di éyiisey malegenam mati wan aregumi an acila kacookoor buruŋab boola baabe dúniya di Alakira. Emitey yoo ereg káyinenumi mati páneloyeniil di silaam sanoosan, di kútekak koola, di mákooleniam mati funakaf fati bagamab.
Al-Mannâm المانان	Akaanemi jak. Awulemi di esigirool burom, nasen wajakaaw batuukera boola di poop nasuumenoorool fanfaŋ.
At-Tayyib الطيب	Ajakaau. Asetum poop abajutumi makoji di poop najoonaati manooman. Oo aakenumi majoonaam d wajakaaw burom. Panawul wajake wameeŋe kurokaak koola. Wan ayabemi mukaanaam di esadaay elegeny; yakaanimi bee mati oo.
Ach-Châfiy الشافى	Ajúwenemi. Ajuwenemi sísigiras di eniiley yati kajuutumi. Kurokaak wan Emitey eseniimi ceb kubaje bee kasontenoorak. Man ekoyey, yoo di Emitey épurumeul. Kasalak di masetam soosu di Oo.
Al-Hafizh الحفيظ	Apooyaaau. Apooyemi kayinenumi di mukaanaam mooliil, bújamum kawulak koola, ban panapooy wan atuukumi burom bujamum kabonketak koola.

Al-Wakīl الوكيل	Acookooraau áamakau. Atuukemi ban nacookoor dunyaay. Natutuuk wanoowan ban nasemmo muriyaay mooluwo. Oo acilumi káyinenumi kakaanemi wanoowan di kareesak koola, kañesemi karambnak koola mambikubaj majakam di buroṅab booliil, kasaleoomi nan kuukemi wan kulaweoomi, ban kumammaṅ wan Emitey eciikumi mambi kaano mo.
Al-Khalâq الخلق	Atuukaau áamakau. Kareesak káyise wajuupomi wan Emitey etuukumi sensen man Emitey eyab uku mati oomu bo atuuke iñaá.
Al-Khâliq الخالق	Atuukaau. Oo eenomi ateepeemi, atuukumi wanoowan natontooṅ wanoowan babajut, oo bajukeru tanootan; manatuuk.
Al-Bâri' البارئ	Atuukaau. Atuukumi wan asofumi bee etuuk, ban nasenwo buroṅ.
Al-Musawwir المصور	Asenaau fumuum fanoofan. Asenumi batuukerab fumuumaf fan ajitenumi, nen man muwaaniinool di emanjey yoola di kabonketak koola kuyiisoomi.
Ar-Rabb الرب	Anabiyonau. Abaakenemi batuukerab boola di akaaney mo wajaakaaw, nabaakenwo jatiit jatiit: nakur bukanak koola bee kajoonen sísigiriil. Oo eenomi Atuukaau, acilumi waafaw búrom, Amansaau ati kumansaak.
Al-'Azhîm العظيم	Areutumi tan: acilumi maruukam faṅ, di kareesool di poop usalool. Moo kammi batuukerab boote esalool, ejamool di ekat wan áfirenumi.
Al-Qâhir القاهر	Arungaau. Awalenemii ubandaw wati kurokaak koola, narungiil, Oo afaṅiil sembe, bújonnoorool kúriiṅak koote kúsik beet, wuulaw di uwalenooro bújonnoorool.
Al-Qahhâr القهار	Arungaau ati karungemi. Oo afaje kurungaak búrom.
Al-Muhammin المهين	Ajukemi wájeeumi. Acookooremi waafaw, napooyuwo di wanoowan wájeeul.
Al-Azîz العزیز	Ati sembaas. Aakenumi sembaas búromso an aṅoolenut abetool, añesut an poop anesut wanoosan, waaf letugoroor oo basenut furim.
Al-Jabbâr الجبّار	Asenemi furim di sembe. Oo aatumi asen furim, batuukerab búrom boote bujamool, Oo áseemenemi an táanimi, nasen fubaj alekumi, nafulen wátaanimi, nájuen ájuutumi di ábukomi.
Mutakabbir المتكبر	Acilumi katebalenoorak. Afaṅumi majak, an majakam mufaṅumi májakaati manoosan di májooṅaati manoosan, letakaan wajakut arokaau oola, narung katebalenooromi di kurokaak koola, Oo senumi kafium. Anooan abotoorumi di Oo kasalak, Emitey panetekool etujerool.
Al-Kabîr الكبير	Sembe. Ati sembaay faṅ di bútuukumool, di majakool di bakaanerool. Bajut wafaṅool mba wariiṅool sembe. Búrom tiititiiti bújooṅoorool di fayietool.
Al-Hayyi الحی	Ati kapuñak amatumi faṅaaf foola, di sembaay kapuñak kati Emitey koo kulakomi másuumam di kawulak di fumansaetaf.
Al-hayy الحي	Aroṅenaau nanoonan, aceteriitumi, abajumi eroṅey bee nanoonan yajakaay ubajut fúçitum, ubajut fúbanum wanoowan wayifemi Oo akaane Oo ceb. Usalaalool, nusaafaalool di masetool.
Al-Qayyûm القيوم	Aroṅenemi di oo faṅool, ayajooromi aceṅut karamben kati úteepumaw woola. Oo awookene di kaneñool wammi fatiya di tentaam woo ucila uṅoolenut ukaan wanoowan Oo basenut buruṅ (bamaṅut).
Al-wârith الوارث	An wanoowan wootumi ulaañ beet kajom. Oo aatumi karino nan dúniyaay yootumi eban rino oo cebool. Búrom nokoonokoor nen kubilen noomaal dúniya, funak pánfuriij nan wanoowan wootumi elaan beri atawo (Emitey). Utéepumaw bájimer búrom.

الديان Ad-Dayyân	Amansaau agamenaau. An úteepumaw búrom ujamumi, ukobumi, acaamemi arokaau oola nen manarokumi eeno. Nen wajake naroke, nawolenool bacaamab boola, eeno arocut jak nanagool, mba nabonketool.
الملك Al-Malik	Amansaau asenemi buruḡ di wanoowan, mba náfiren ekaan waaf. Amatemi búteepumool. Nen manamaḡumi an barambenutool, di mukaanaay, abajut ro bacaam banooban di fumataf, di burokab di Jáyiaj joola.
المالك Al-Mâlik	Amansaau ati kumansaak. Nababaj úteepum woola di fúkawool, mof moola di fukawool, oo cebool kásofum di fúkitum
المليك Al-Malik	Amansaau abajumi sembaay yati kaḡoolenak, abajumi Jáyiaj faḡ. Kankaan kasal kafarḡe kati Al-Mallik
السبوح As-Subbûh	Asalaayau. Abajutumi mukaanaay majakut. Mukaanaay majake ceb nakaanemi.
القدوس Al-Quddûs	An kunabenumi, abajutumi salite yanooyan, naset di bakaaner banooban mba di mukaanaay manoomam. Oo ceb abajumi búyisen bati mukaanaayool, oo ceb abajumi kujuumak kati ekaan wajake, abajut apaalaay.
السلام Al-Salâm	Abajut fujuum fákojie, mba mukaanaay majakut di bakaanerool, di ureesool, di mukaanaayool, di burokool. Kásuumaay mba kapooy kanookan baabe dúniya. Oo ceb alegenau, an kúñooooreriitumi.
الحق Al-Haqq	Ati malegenam Mukaanaayool di ureesool mba di búkaanumool, haani di ekobey yoola. Oo ceb kuḡoolene kukob mo. Bajut aceen.
المبين Al-Mubîn	Oo an kábajaataak apaalaay kumanjomi di anooan, oo amanjumi wajakaaw di wajakutaaw an kumanjumi búrom kabonketak koola. Ayísemi set kumiikelak koola buruḡab bajakaab mbikuriiben, poop áyiseimi buruḡab bati wajakutaaw mankuteyubo.
القوى Al-Qawiyy	Ati sembaay, abajumi kaḡoolenak faḡ di emanḡey.
المتين Al-Matîn	An uḡoolenutumi ufar, ati sembaay, ati sembaas faḡ táaniut di oo ekaan wan amaḡumi, ayokut ekaan burok.
القادر Al-Qâdir	Aḡoolenumi wanoowan. Naḡoolenḡoolen wanoowan naḡoolenḡoolen. Bajut wabile ékarool di wan amaḡumi tentaam bee fatiya. Oo aciibenemi wanoowan.
القدير Al-Qadîr	Aḡoolenumi wanoowan, kurereg wákonaw di Al-Qadir bare karesak kufanfaḡ mankusale Emitey. Kasalak di masetam moomu di Yoo.
المقتدر Al-Muqtadir	Aliikemi waafaw man wootumi ure Aciibemi wanoowan. Karees káyisene kaḡoolenak kati Emitey cebuyo, mukaanaay mati Emitey ceb. Manejuumene mba manesofe ekaan.
العلي Al-'Aliyy	Ati fatiya Ajáalimi faḡ, abajumi futiḡaf fafaḡumi manfuñitoe di fumansaetaf . wanoowan búrom woowu di kañenool.
الأعلى Al-'A'la	Afaḡumi kañito fatiya An kufaḡumi mankukobe, abajut aceen afaḡool di kamaḡool, mukaanaay; di fumansaetool.
المتعال Al-Muta'âl	Kabaaka wanoowan kawalenooro bújonnoorool, Afaḡumi manateboe Amansaau ati kumansaak búrom an waaf úpakeriitumi.
المتقدم Muqaddim	Akaanemi man wanoosan ujaw fácul Apumenemi wanoowan, akaanemi mampum nanenwo tan jakumi di oo, di emanool, nakaan man úteepumaw woola urungoor di bumaḡumool di emanjool di kábooliak koola.
المؤخر Al-Mu'akhir	Akaanemi man wanoosan uraajen Akaanemi manraageno, asenemi kutiḡak di wanoowan aḡoolenumi apumen mba áñakul fupin nen manamaḡumi eeno, napien enagey kurokaak koola mankusof sifaen tíka di kujuk buruḡab mánkulaanul bee di oo.

المعسر Al-Musa'ir	Aliikemi butum wanoosan Aciibem agumbul mba abenen majakam (mati burok bati an). Akaanemi man waafaw úsuum mba úsuumati ebaj di emanjey yoola.
القابض Al-Qâbidh	Agumbulemi Agumbulemi (kaboolliak koola). Añaremi suutas, áfiremi kurokaak kan amañumi di ebaj muriam mooliil, di emanjey yoola, di kañoolenak koola mankujaken mátaańiaam.
الباسط Al-Bâsit	Abenenemi Abenenemi kábooliak koola. Awulemi muriam juup kumiikeelak koola di kawul kati másum di kabonket. Náyisiil nounu burokool bajake di buko; nañuur abonket akaanaau júnubaas.
الأول Al-Awwal	Atoonjandau Atoonjumi abajo di wanoowan, abajomi jandi úteepumaw búrom ubajo, bajut wateepi jandi oo. Emitey yoo ebajut fútoonjum. Ban bajut aceen.
الأخر Al-Akhir	Alámukaau ban kare, bajut aceen. Oo pankucet kat oo cebool, waafaw búrom panucet kat oo ceb. Wanoowan wammi di mofam panucet ménulaañul bee di oo. Buroñab boola bubajut élinga.
الظاهر Azh-Zhâhir	Anaamutumi bajuker , nafañfañ kájaali bukanak búrom pur to oo, bajut afañool ejak di mukaanaay, bajut afañool futiñ (katebo).
الباطن Al-Batîn	Ayofomi (Ayofomi) bajut wafañool. Nalofuulof muyuul kajukereńaa wan joomumi di ekaan, (kurokaak koola). Bare leejjukool baabe dúniya.
الوتر Al-Witr	búnokoorum.
السيد As-Sayyid	Acilumi wammi dúniyaay búrom. Amanjumi set wanoowan tam wommi, manwontomi. Utéepumau woola, Amansaau ooluwo Oo, ateepuwo ukaan kumiikeel koola.
الصمد As-Samad	Oo ceb nulawaalemi beri sihaajaas soololaal Amansaau afañumi kumansaak búrom. Bee di oo úteepumaw búrom ubile elaañ beet manubaj wan umañumi mati sensen mo bee di buko. Oo asenemi mankuri ban let an asenool ari.
الواحد Al-Wâhid	Akónau , Oo an uregaalemi mati Oo ceb eenomi alegenau di mukaanaayool. Bajut aceen.
الأحد Al-Ahad	An kunaame kama oo ceb nootaale kariiben banaamenutool di aceen.
الإله Al-Ilâh	An bukanak kumañe di malegen. Bajut an koote elaañ kumañ mo.

13 Waa úpajulumi ureesaw wati Emitey di usalaw wooluyo ? Nuñoolenaale uñaraal ureesaw wati Emitey, di usalaw wooluyo beet elawuyo, kapooy mba ebaat. Bare babaj uwaas ugaba wan kúpajul to. Di wouwu, wafañumi manunafae woowe:

Utíyaaraw : kúfirenut eñar ureesaw wati Emitey, bare lee i usalaw, bee ebaj urees ugaba wariiboore wajakene kágootenak Emitey beet elawool. Nuñoolene usen an kareesak “Abdul Karim” [Arokaau ati Awilemi fañ], bare kareesak “Abdul karâm” [Akaanemi majakaam] koo kúfireñfireñ. Beet elawey Emitey, panuñaraal kákon di ureesaw ugabaaw nen “Yâ Karîm !” [Au awulemi fañ]; bare elawool bajam kasalak nen “Yâ Karamallah !” [Kawulak kati EMitey] yoo kúfireñfireñ.

Ugabutenaw : Usalaw wati Emitey, di ureesaw wooluyo úpurumulo : Pánupurenul di “Abonketaau áamakau” kasalak kati kabonketak. Bare di usalaw letuñoolen úpureñul ró urees wáyegenuti : di kasalak kati al-Istiwâ (Erungey waafaw búrom), letuñoolen úpureñul ró kareesak, Al-Mustâwi (Arungauu ati waafaw búrom) nen koo kouku ró di ureesaw wati Emitey.

Uféefitenaw: ootut úpurenul di mukaanaam mati Emitey urees wáyegenuti. Di mukaanaam umu, babaj ró búyamaab, ootutaal uregaal Ati Búyamaab (Amandoorau) yoo róo di ureesaw wooluyo. Bare usalaw woo nuḡoolenaale úpurenulaawo di mukaanaam mooluyo. Moo kammi, panusenaal búyamaab Emitey mati di mukaanaam mooluyo, búyamab (kamandoorak) boobu ró.

14 Waa eenomi káyinenak mati simaleekaas ? Roo eenomi káyinen mati sibajobajo, poop mati siteepiteep bee ekobey Emitey di ekaaney wan emanḡumi (*kurokaak kati Emitey, kúkaaneriit wan eregut, wan emanḡumi kukaanemi*) [Al Anbiya, 26, 27]

15 Waa ulakomi Alikuraaney ? Alikuuraaney kurim kati Emitey. Kakaraḡuyo ekob Emitey. Kurim kápurulo di Emitey, poop kaate elaañ bee di Emitey. Emitey eregut, di baciiker, di kayel. Jíbiriin ajamuko di Emitey mánariinenko Aboñaayau ati Emitey (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*). Síliibaras sáñiiwaas búrom sati kurim kati Emitey.

16 Manteer nuḡoolenaale uriibenaal Alikuraaney manukataal Sunnaay yati Aboñaayau ati Emitey (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*)? Moo senut. Emitey yoone bukanak kuriiben sunnaay. Yoone di Alikuraaney (*jikaan wan Aboñaayau areguumi, jikaan di jikat wan áfirenuumi*) [Al Hachr 7]

Sunnaay ejaalojaw beet efel Alikuraaney. Letuḡoolen umanj buruḡab bati Emitey, di kásalaak, emanj yáriiḡe, nen újawumut di sunnaay. Aboñaayau ati Emitey (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) naane: “*moo nuyayab Elübarey (Alikuraaney) di riceen ranaame di yo (sunnaay). Aceen afintoe di jicaacool, nábotoorul di fupooñool aan : “jikaan wan Alikuraaney eregumi. Wan jjúkuromi mati sensen, jisofuwo mo wan jjúkuromi mati senut jikatuwo.”* [búregum Ahmad di Abu Dawud]

17 Waa eenomi káyinenak kuboñaayak ? Roo káyinen faḡ mati Emitey eboñuloboñ bukanookan Aboña mambaaregiil mankukob Emitey, mankukat ekob simit siceen salet Emitey. Poop káyinen mati wan Kuboñaak kuregumi búrom malegen, úyinenaa, kurereg malegen, poop kupakena, bukan kakobe Emitey, kurunga kan kumanjene set burokiil.

Poop kankaan káyinen mati kurereg bukanak wan kuboñuliimi bee di bukoo, poop káyinen mati úteepumaw wafaḡumi manujake woo eenomi bukoo (simaleekaas), kubajut emit yiceen púruutojaat Emitey yákoney [Sirk] nan kubaji bee nan kucete.

18 Ulaw woono buu ubaje di funakaf fati kayitaak ? Ujuupojuupo. **Kútiyaarak :** kalaw káamak, koo kufaḡe kanafa. Pankukaani ban bukanak kootumi kayitaak koo bajuume simit 50 ekobey bagamab booliil. Ñaa Anabiyonḡau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) panalau ataa oola manaanool agamen bukanak. Kalaw kucila kati Arungau oololaal Muhammad (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*). Bare fujuumaf fusenumi kabonketak (Al-Maqâm ul-Mahmûd) koo kubaateenimi. **Kugabutenak** kalawak mambi kajunkutak kati Alijana kúkambuli. Atíyaarau elawey man kajunkutak kúkambuli oo eenomi anabiyonḡau oololaal Muhammad (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) man bukanak kútiyaarak kanokenak ró koo eenomi bukanak koola. **Kúfeejitenak :** kalawak mambi bukanak kaatumi kanoken di sambunas kupak. **Kubaakindenak :** kalaw bee kápurenul di sambunas kándomi ban di kúyinen di Emit Yákon. **Kutokenak :** kalaw mambi kammi Arijana kubaj anooan fujuumool. **Kutokenak di kákon:** kalaw mambi bukanak kunoken Arijana bagamenuti. **Kutokenak di ugaba :** kalaw mambi sílaam sati kuceen káyinenut sigumbulo ; anabiyonḡau cebool

aṅoolene akaanuko, bee mati ampaool atii Abu Talib **kutoken di úfeejiir** : koo mambi Allah ápurenul kacetumi káyinenumi di Emit Yákon mankoo di sambun, manabonket anokeniil Arijana. Roo bee bukanak kan kalaw kanookan di wáyegenimi kugurut, ban allah cebool amanje bukan koono buu.

19 Abuu sensen man karoḡumi kulaw bee di au? Sensen mati Lisilaame ecenceeḡ uramben apaali. Emitey yoone : “**jirambenoor di ekaaney wajakaaw, di kabonketoorak**” [búregum Al Mairda, 2]; poop Anabiyonḡau (^{An Kásuumaayak}kommi di oo di epakey) naane: “**Emitey erambenramben arambenemi atiool.**” [búregum Musilim]. Kalaw kati kajoonen tutor yati bukan kubabaj bacaam báamak. Emitey yoone: “**anooan alawe di kalaw kajake, panabaj dó buwaas.**” [An Nisa 85]. Poop Anabiyonḡau (^{An Kásuumaayak}kommi di oo di epakey) naane : “**Jilaw bukaaku, panjibaj ró bacaam.**” [búregum Búkari].

Bare elaw ecila babaj manote ekaan : 1) Kaan elaw an aroḡe; mati an acete aṅoolenut arambenooro, káfaḡḡima oo karamben kucee; **2)** Namanj wan kulawoomi; **3)** Wan kulawoomi di kaan waaf wabaje; **4)** Di kaan wan aṅoolene akaan; **5)** Di kaan waaf wati baabe dúniya; **6)** Di kaan poop waaf uwulaay, wabilut kakajen wanoowan.

20 Uruḡ woono buu ubaje wati elofey Emitey di búkaanum bati bakaaner mba riceen (Tawasul) ? Woono ugaba ubaje :

Bútiyaarab : 1) Elof Emitey di ureesaw wooluyo, di mukaanaayam mooluyo;

2) Elofuyo di mukaanaay manukaane majake nen manujamaalemi di kúregak kati kupaalaayak kúfeejiiraak kalakomi di kágorak.

3) Elof Emitey di ewonk an aroḡe an uḡoolene ujuk di kúcili, an umanje oone ewonkooley páneḡarul majake.

Bugabutenab : mukaanaay majake mati kalofemi Emitey. Moo moonoo múfeejiir :

1) Elaw Emitey di barakaay (Jah) yati Anabiyonḡau (^{An Kásuumaayak}kommi di oo di epakey), mba di barakaay yati áwaliw (saint). Kúfirenfiren ereḡ nen maame : (Oó Emitey, nilawi di barakaay yati Anabiyonḡau (^{An Kásuumaayak}kommi di oo di epakey), mba di barakaay yati Al Husen [Bijahi..]. Barakaay yati Anabiyonḡau ékalaakalaa di Emitey. Barakaay yati kúwoliak yoo poop moo, bare bajujaat burankab, kuriibooraak kati Anabiyonḡau bukan kamaḡe faḡ ekaaney jak; kúloferiit Emitey di barakaay yati Anabiyonḡau (^{An Kásuumaayak}kommi di oo di epakey) ban fuyaakaf foola foofu manfulofiil. Bukoo Emitey kulofemi mankulaw Al-baas Ampa atii ati Anabiyonḡau (^{An Kásuumaayak}kommi di oo di epakey), man oo (Al Abaas) alaw Emitey bee mati bukoo. **2)** Kakali ujamen to Amansaau ooli oo bakalier di kareesak kati Anabiyonḡau, mba kati Awaliw (saint) kúfirenfiren ereḡ: “Oó Emitey, nilaw waaf uman di barakaay yan usenumi Awaliwau ooli káari, mba di barakaay yati Anabiyonḡau ooli káari). Poop ñíiñi kakali di karees kati búteepum beet ebaj wan umaḡe di búteepum bucila. Fanfaḡ máññiiwe eeno nuwowonk ró Emitey. Laañ benen an abajut barak di Emitey mati oo akoba Emitey; ñaa panabaat di Barakaay yati Emitey.

21 Waa eenomi káyinenak Funakaf Fúlamukaaf? Yoo eenomi káyinen mati kaan mankaane funak fucila pánfuriinḡ. Yoo eenomi káyinen ecetey di wariibenyomi, nen wammi di fuyaakaf, wásuumuromi mba wátaañiromi; maneenomi amaalaakaau beet elit kábiilak, bukanak beet ejuum kujonkoo di Amansaau, mati Elíubarey dán kuciikumi ran anooan akaanumi baabe dúniya pánekambuli, mukaanaam pammuliiki, fulimbaf, falaf, kalawak mankkujuumolaal

di ban uja'alemi beet Arijana mba sambun (ujuk fúbanumaf fati élibarey uye): Kaja'aburuṅak kúbandoorak)

22 Di kúmanjum káamak kei nootaale emanj waataay yati bagamab búlamukaab? Anabiyonṅau naane: «*Waataay léteriṅ muyuul bajukut úyiisenum woono uñen ; ban náyegen fakoarak. L'Antéchrist (Dajjâl) enukey, balay káyitoul ban bújonumemi, élaañuley yati Yéesu añiil ati Mari, Gog di Magog, mofam kafumo ñáfeejiir: kafumo bajam ban balaab búyitoeuumi, kafumo bajam ban balaab bújonumemi, di kafumo baabu mofam mati Araabi. Man múlamukaam moo sambun saate épurul Yemen mansiteeṅen bukanak bee ban kootumi kajojoor.*» [Musilim]

23 Mátaanie mafaje mámmukalaae mei bukanak kubile ebaj? Anabiyonṅau naane: “*bajut wafaje mánutaañie tutor eteepay Adama di ériṅuley yati fulayaf fati bagamab búlamukaab, bajut wafaje kabuntak*” [búregum Musilim]. Abunta acila kankaan an di kuñiilak kati Adama (di bukanak), oo aatumi éjo'ool di kabanak . Di kúcilak koola kuciciik “ Kafara” yoo eenomi añoosa. Baciiker bucila amisilime anooan panakaraṅubo. Jícil jákon jijkut (jíriraj) jimis kaan kafelejaat. Katoṅandak panaane oo an ati mukaanaay majake; púr to, naane oo Anabiyonṅ, púr to naane oo Emitey. Pánajo'ool bee di bukanak manabuntiil, bare buko kucila leekujantenoool, leekuriibenool. Púr to, panakatiil, bare fubajaf fooliil panfuriibenool kúpurul bújom mankuleke. Panajaw aliimen bukanak. Bukouku koo pankujantenoool di kúyinen kurimak koola. ñaa panakaan man Emitey élubul, nareg mofam muliil kúbaar. Kúbaarak di kuliil. Pánalaañul bee di bukanak manaakene mumel di sambun. Sambunool kankaan mumel majinlene jititit, mumelool di mukaan sambun. ñaa kumisilimaak koote kulaw Emitey manepooyiil di ebunten yoola nan kúsaliemi kuban, di kuwonk di suuratas sitoṅandas sati esuuratey Al-kahf, nen kúkamboore di oo. Koote kuteyool nen kuṅoolenjaat, takumabuntiil. Anabiyonṅau naane: “*Ajamumi kusanken mati abuntaau umu, tanootan takumajaw, takumañes kákamboor di oo. Nikalikali di Emitey mati pambaj an abile éjo'ol bee di oo, amisilime, oo acila panariibenool di mukaanaayool umu, majakutam.*” [búregum abudawud]. Panalako dúniyaay wáriiṅe kulay bukankugaba. Funakaf fákonaf pankaan nen emit búromuyo, mba fuleeṅ, mba funoom búronfo(lóokuṅ). Ban warinomi di kunakak koola pananokoor di kunakak koololaal baabe tentaam. Leebaj mof mba ésuk yan abilut ejaw, púrtojaa Maka di Medin ñaa Yéesu, aniilau ati Mari panabujool.

24 Abu Arijanaay di Jahanamaay sibajobajo? naane Eé sibajobajo. Emitey eliliir Arijanaay di Jahanamaay jandi etuuk bukanak. Soo léesijim múk (leesineemoor) bee nanooan. Emitey yákoney poop eteep bukan kan kubile kanoken Arijana di búrambenum booluyo, di eteep kabile kanoken sambun di malebam mooluyo, di erenten anooan di wan kuteepoomi beet.

25 Waa eenomi káyinen mati buroṅab booli búrom Emitey eciciikubo ejuumen eban? Roo káyinen faṅ mati kásuumaay mba mátaanie manooman mobile ebaji, Emitey eciciikumo eban yoo di Anabiyonṅau ooluyo. Anabiyonṅau naane: “*nen Emmitey enageen wanoowan wati fatiya, di wati tentaam, panetenwo di bakoṅ ; poop nen ebonketuwo, kabonket kucila pankufajeen urokaw wooliil*

wajakaaw. *Nen esene buwaas bati sanu báriiŋe furembooraaf Uhud di kajuumenak buruŋab bati Emitey, leteyab fubaj fucila bee nan úyinene buciibab bati anau di buruŋab boola, numanj mati wabajimi uŋoolenut úbajaati'i kalet uku, panunoken di di sambunas.*" [búregum abu Dahud di Ahmad].

Káyinenak di wabajimi kubabaj sísaagum sibaaciir : Káyinenak

1) Uyínen mati Emitey emamanj búrom, poop emamanj ranooran tan rommi man rontomi. 2) Ugabutenaw : numanj mati Emitey eciciikuwo enen tin (di al-Lawhul Mahfuh) Anabiyonau naane : “ *Emitey eciciik labanney yati wanoowan wáriiŋe simit síwuli bukankugaba di uñen, jandi eteep yentamey di fatiyaraay.*” [búregum Musilim] 3) Uféejitenaw : núyinen di emañey yati Emitey yan ujukaalemi di mukaanaayuyo mameeŋe ban an letuŋoolen to waaf, núyinen Sembaay yooluyo; wan emañumi panukaan, wan emañutumi letukaan. 4) Ubaacindenaw : núyinen mati Emitey yoo eteepemi, yoo esenemi eroŋey wanoowan. Púrutojaa Yoo, warinomi búrom woo úteepum wooluyo.

26 *Utéepumaw, manteer uŋoolenŋoolen ukaan waaf manteer umaŋ waaf, ucila di ubajo ?* Eé, anau nababaj kamaŋ kati ekaan waaf di poop efor wan amaŋumi. Bare yoo ekaanut kamaŋ kati Emitey. Emitey yoone: “*jíŋoolenut jimañ nen Emitey emañut.*” [Yoo eenomi Amansaau ati wanoowan [At Takuwiir] poop Aboñaayau ati Emitey (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey) naane: “*jírok jak moo anooan pankurentenool buruŋab bati wan atuukimi beet.*” [búregum Al búraki di Musilim]. Moo, Emitey esenolaasen býyajat, ejamey di ejukey mambuugumbulaal wajakumi di wajakutumi. Moo kaane karunguliimi di kusofiil (kuboñaayak kati Emitey) di bukan káregeriit malegen bee nan oote enagiil «*abu babaj wan jote éyiisoli di mayinjo ? mátaañiaam mati bukanak joom di kariiben manjibunt bukanak.* » [Al Anam 148]

27 *Waa ulakomi malebam ?* Aboñaayau ati Emitey (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey) naane: « nan alakoe épukey aceŋool mati malebam « *naane malebanm moo eenomi ekob Emitey nokoor nen nujujukuyo. Mati nen nujujukuyo, Yoo ejukujuk set* » [búregum Al Búkari di Musilim]. Kurimak uku kati Musilim. Malebam moo mufañumi mammuñitoe di kútaagulak kúfeejiraak kati buruŋab bati Emiey : Lisilaamey, káyinenak di malebam.

28 *Kúmanjum koono buu kubaje di káyiiise mati Emitey yákon (At Tawuhid)?*

Kúmanjum kúfeejiir kubaje mati Emitey yákon :

1) Emanjey mati Emitey yákon di Fumansaetaf fooluyo: yoo emanj mati Emitey ceb eŋoolenumi ekaan wan emañumi ekaan : etukey , kawulak, furiaf, eseney fuyiifaf...jandi Anabiyonau (**An kasuumaayak kommi oo di epakey**) ájo'ol, kuñoosaak Emitey kumamanj mati Emitey yákon. 2) emanjey mati Emitey yakon di ekobeyuyo: yoo emanj mati Emitey ceb yoo yommi ekobay manukobuyo tanootan nen kasalak, ŋaniya yasete, ewuley kabajutumi di riceen. Eboñ yan kuboñulomi kubañaay di siliibaras mati mambi kumanjen bukan mati Emit yakon ebaje mankukobayoo ceb. 3) mati Emitey yoo ceb ecile wooluyo di mukaanaayam mándomi: roo emañ ureesaw wajakaaw wati Emitey, di wan uresss ucila utebumi di mukaanaayam majakaam Mooluyo. Moo kaane di Esenoorowo di Eliibarey, di Sunnaay yati Aboñaayau ooluyo (Abjumi Epakey di kásuumaayak) bañoosutuso,

mba baregut wan siregut, mba bañesut emanj buu, mba kápajul dó ricen, mba kanaamen mukaanaay mucila di mati úteepum.

29 Ai eenomi an ati Emitey? (waaliyu) anooan, áyinenumi Emitey, manabaj mukaanaay majake, nákoli Emitey, Emitey yoone : “ *malegen bukanak kati Emitey léekukoli wanoowan ban poop leekugaalenil; káyinenumi mánkukoli (Emitey [Yunus 62-63]; Anabiyonjau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) naane : “ *Emitey ceb nimaje (waaliyu) di káyinenuyomi búrom mankukaan wajakaaw* [búregum Al Búkari Di Musilim]*

30 waa eenomi burokab boololaal di kariibooraak kati Anabiyonjau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) ? Burokab boololaal di bukoo emanjiley, nulawaal Emitey maneyabiil, núkaanumaal takumusofaal wajakut di sísigirolaal bee di bukoo, takumusankenaal wajakut di bukoo, numanjenaal mukaanaayam mooliil majakaam, nuteyaal poop takumubajaal furim di silob sooliil. Kukaanut bukan káloeriit. Kuñoolene kulo di bakaaneriil. Bare bukoo kuñesa, kuwonoora faj «Mujithad»¹ di buruñab bati Emitey. Apúrenulomi di bukoo ejuk yajake oo acila panabaj bacaam bugaba. Alimoorumi di bukoo oo poop panabaj bacaam bati « ijitihad »² ban di kubonketool eloey yoola. Laañ benen, kubabaj mukaanaay majake máfimene mukaanaayam mooliil majakutaam, eeno malegen kukankaan wajakut. Kureut búrom majak bakaaner. Kákoyumumi di kuriibooraak bukoo eenomi kuriibooraak uñen kan koonumi bukoo pankunoken Arijana. Abu Bakiri, púr to, Umar, Uthman, ali, di Talhah, Asubayir, Abudurahmaan ibun Awf, Sadi ibun Abi Wakaas, Said ibun Sayd, Abu Ubayida ibun Ul-Janaah, púr to karinomi di kuisilimaak káwuyumi Maka bee Medin (Al-Muhaajiruun)³, di kamaatumi futiikaf fati Badr di bukanak káwuyulomi di kacinumi Medin, (kuansarak) di karinomi di bukouku, di karinomi di kukriibooraak. Anabiyonjau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) naane: «**Takunjijel kuriibooraom. Nikali di karesak kati awookenumi yuutey yúmboom di kañenool, mati haani ákon di muyuul nasene sanaay butum furembooraaf Wuhud leekaan mánríij butum bacaamab Mudd, haani nutum bútingum butut bati bacaamab Mudd bati ákon di bukoo.**»[al-Bukhari di Musilim]. Poop « Anooan ajele kuriibooraom, dankaay yati Emitey di yati simaleekaas sooluyo, di dankaay yati bukanak búrom panesofool. [At-Tabaraani]

31 Abu panuregaal majakam mati Aboñaayau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) futiñaf fan Emitey esenoomi? Malegen Arungau oololaal Muhammad (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) yoomumi di oo afañe úteepumau búrom káwaaniino, bare moo leekaan manuregaal úfuufenaal (nen kukerekenak kukaanumi di Yéesu Añiilau ati Mari) kawulak kan Emitey ewuloomi di mukaanaayam moola. Mati náfirenolaafiren ekaan mo di kurimool uke : “ *takunjisalom fúuf nen man kukerekenak kusalumi kúfuufen Añiilau ati Mari. Injé Aboñi ati Emitey. Joomujaat di ereg mati ínje, jiwonkom “Arokaau ati Emitey di Aboñaayau ooluyo.”* [búregum Al Búkari]

¹ amujtahid : añesa beet emanj set di buruñab bati Emitey

² Itihad yoo eenomi añesaau káninguloor, nakata manamanj kúmanjumak kati Emitey, mbi añoolen abaj emanj yáñe di kurimak kooluyo (uñesuyo di Mudhkiratu usulil fiqh seeh ach chinkiti, P311.

³ Al-Muhaajiruun : yoo eenomi kumisilimaak káwuyumi Maka bee Medin. Al-Ansaar : kati Medin (kacinumi Medin)

32) Bukanak kati Elíbarey, abuu kukankaan kúyinena ? Kúsuwifak, kukerekenak, di bukaakku kati uruṅ waceen, wati ekobey Emitey, wakaanut Lisilaamey, bukoo búrom kuñoosa, haani di kaan bukan káyinene buruṅ bati Emit balegen.

Añoosa alatumi épurul di buruṅool bati ekobey Emitey anoken di Lisilaamey, Anabiyonau (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey) *mánajo’ol, leekubonketool, ban pananaam di kaatutumi ebaj Arijana fulay Alikiyaama*. [Al Imuraan 85]

Amisilimaau áyinenutumi mati bukan kucila kuñoosa mba afiumutumi mati buruṅab booliil malegen mule ró oo poop añoosa¹, nalat mati nañoños wan Emitey di Anabiyonau ooliyo, (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey) yoomumi di oo eregumi mati an acila añoosa. Emitey yoone: “*anoosan áyinenutumi di sítuukas² sati kulataak, oo sambunas soom di ekobool*” [Húd 17]

Anabionau (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey) yoomumi di oo naane : ” *nukalikali di kareesak kati awookenumi fuyiifak fúmboom, di kañenool, anooan di bukanak ubuku, kaan asuwif, mba akereken ájime kasanken múboom ban áyinenut múboom, pananoken di sambunas.*” [búregum Musilim]

33) Abu sensen úgooten kuñoosaak ? kúfírenfíren an kágooten apaali mati Emitey yoone : “ jiwaas jire’en di jikaaan jak di kupaaluul.” [an Nah; 90]. Poop di hadiis Kudsy koone : “Nífirenoorofirenooro kágootenak ban nífirenuuko tutooraay yooluul. Kaanumojaat tákunjigootenoor” búregum [Musilim]

Anau an kúroogumi panagalen di funakaf fati bagamab. Anabiyonau (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey) naane : « abuu jimamanj alomi ? » kuriibooraak koola di kúpukool : « abajutumi haani ékori ; haani waaf » nalaan aane : « Di bukanak kúmboom, alomim panaron bee funakaf fati kayitaak di kalawool ró, balatool ró, sisadaas san asenumi ró ; ban najejel, nalalaaf, nasunsuun, náyuyu fásim, nananag an. Ñaa pankuceeṅ di kan ayuulenumi wajakutaw wan akaanumi, wouwu oo bacaamut kan ayuulenumi, pánkupuren majakutam mooliil kugaool, ban panabeteni di sambun [Musilim]. Haani sinukas pansigameni.

34) Waa eenomi etukey (etuuk ureg) ? Ibum Rajab (Emitey ebonketool) naane : “*etukey yoo eenomi ereg waaf wabajut fúkaw di balindab bati Lisilaamey. Bare wabajumi di balindab bati Lisilaamey woo di buruṅab bati Lisilaamey letoone waaf wan kutuuke kureg, haani di eeno malegen furim fatuuki di kasankenak.*”

35) Abuu di buruṅab bati Emitey, babaj etuuk yajake di yajakut ? Kurimak kati Alikuraaney di Elíbarey yati kurimak di mukaanaayam mati Muhammad sífírenfíren di Lisilaamey furimaf etuuk: yoo elakomi waaf wabajeenut wan kutuuke wabajut wakaanut malegen di Lisilaamey. Anabiyonau (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey) naane: “*anooan akaane wariiboorut di wan wóli uregumi, waaf ucile letumajuwo.*”

[búregum Abubakari di Musilim]

Anabiyonau (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey) yoomumi di oo naane *poop wunkul wanoowann ubaje kankaan butuukum, poop butuukum banooban bubaje, boo eliimena* [Abu Dawud].

Imam Malik (Emitey ebonketool) naane: mati kálingenak furimaf fati [etukey di buruṅab bati Emitey]: “anooan atuukumi di Lisilaamey bútuukum ban asofe mati

¹ Alata buruṅab bati Emitey

² Sítuukas sati kulataak : bukan kuñoosa kápure cebiiil

bujajak, oo nasosof mati Muhammad (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) yoomumi di oo áriiñenut jak kúboñak kan kusenuloomi, mati Emitey yoone : “*jaat nufabeluufabel buruñab booluul bati ekobey Emitey*” [Al Maida 3].

Síliibaras sati kurimak kati Muhammad sisankennsanken fañ mati etukey, nen etuuk furim fabajut di kasanken. Kamaat kankaan waaf wabaje di buruñab bati Emitey, bare bukanak kulonloñuwo.

Anabiyonau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) yoomumi di oo naane bukanak kuwoolo rouru nen nan aanumi : “*anoosan anjarulo waaf wajake, di Lisilaamey, di buruñ basete¹ panabaj bacaam, kariibenuwomi bálamuk koo poop pankubaj ró bacaam bagumbulut haani waaf di bacaamab booliil.*” [búregum Musilim]

Di furimaf fati etukey fákonaf, Omar, “etuuk nen uyu ejajak fañ.” (yati kásalaak kati fukaraay) [At Taraawih] di fuleeñaf fati suñey. Malegen kankaan kásali kasene, lee kásali kan kutuuke. Anabiyonau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) naane kumisilimaak kúsaliko, oo fañool násalisaliko wáriiñe kuleeñ kúfeejiir, nakatuko takum bukanak kusofuko di kásali kan anooan oote úsaliko. Nan púr to mi, Omar insi násaliko di étukey yoola.

36 Sisiw soono buu sibaje sati ebuntey ? Soono sigaba sibaje :

1) **Ebuntey** di káyinenak (yoo efañe) : yoo, an akaane nen náyinenyinen, kamaat añoosa alegen di ésigirool. Bukan nen ubuku kúpureniiipuren di Lisilaamey. An di buku acete, di buruñool panacet di káyinenaataak. Emitey yoone : *kuñoosaak leekupak, pankulako tentaam di sambunas* [An Nisaan 145]

Wan kúmanjumeiimi ebuntey Emitey di káyinenumi, kumisilimaak léekukaanumiil, karamben kuñoosaak mankutiiken kumisilimaak. Di mukaanaayam mooliil, wan kúñooseromi majakam mati jaat dúniyaay.

2) **Ebuntey di mukaanaay** (ebunt yayiikunaay) : yoo épurenut di Lisilaamey an akajene. Bare nen átuubut di kakajenak koola, eñoolene eñakool bee di ebuntey yáamakey. Ebabaj kúmanjum : abuntaau asankene letareg malegen; aregi waaf, letakaanuwo, koomujaat di kañoosoor di aceen, létayinen, haani panakaan, letakaan ufiumool, nafiumi fúkaw. Kutiom di kúliinom kumisilimaak, jitey kúmanjumak uke, haani di kaan fákon di koo, kamaat cenceeñ jijukerooro di mukaanaayuuul nen ume !

37 Júnube yei efañumi manejakut ban di efañ mánekalaaye di Emitey?

Kanaamenak Emitey [sirk] mati Emitey yoone : *kanampenak Emitey di riceen mukaanaay majakut fañ* [Lukumaan 13]. Nen uceeñe Anabiyonau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*), **júnube yei efañumi mánekalaaye ?** naane: *yoo eenomi kanaamenak Emitey di riceen (nidd) ban yoo eteepi*”. [búregum Al Búkari di Musilim]

38 Uruñ woono buu ubaje wati kanaamenak Emitey? Uruñ ugaba ubaje di kanaanemak Emitey :

Kanaamenak kutooñandak káamakak: kápurenemi akaanekomi di Lisilaamey, ban Emitey letebonketuko akaanekomi mati yoone: “*Emitey letebonket kanaameneyomi di riceen. Púr to kanaamenakuyo, panebonket alawuyomi kabonket*” [An Nisaa, 48].

¹ Maamu kumanjaak kufelumi hadisey uyu *Tuhfat ul-Ahwadhy*.

Kubabaj sisiw sífeejiir: **a)** Kanaamenak, di ewonkey, di elawey Emitey; **b)** kanaamen kan úwote, kanaamen kan umañe di búyejeti; **c)** kanaamenak di ekobey ko kukobaak, kumanjaak káamakak kati buruñab bati Emitey, (di káfíren waaf wan Emitey esene buruñ bukanak mba nan kusene buruñ bukanak di waaf wan Emitey éfírene; **d)** Kanaamenak di kamañak nen umañe an nen manumañumi Emitey. Kujuum kugaba a)Kanaamen karajut; kaan di kurim nen kakaliak di karees kuceen kakaanut kati Emitey. Mba ereg “ nen Emitey di au jimañujaat, mba di mukaanaay nen esup mba étafi beet epak mba kacesoor kucil kajakut mba eñand esafet bee kacesoor kusaayak, káyinen di úyiisenaw wati bánaakayitaab, mba ureesaw, mba bin mba wa b)kanaamen kayofoe, koo di búyejet bakaanei nen emañ kanaameno di búyejeti (koo kufañe erent kan uregaami) nen eñesey kajamaak di mukaanaay man kukaane mba man umañe mankukaani mambi ujamo.

39 Kanaamenak katiitak tei sinaamutumi di káamakak? Ati kanaamenak káamakak oo pánapur di Lisilaamey baabe dúniyaay alako bándoor di sambunas sati Alikiyaama. Ati kanaamenak katiitak, oo leekusofool di alata baabe dúniyaay, poop letalako Jahanama (di sambunas) sati Alikiyaama bándoor. Poop kanaamenak káamakak kukajenekajen burokab bajakaab búrom ban ukaanumi. Bare kanaamenak kiikutaak koo baraajaab barenbenitomi kufatemi. Babaj to kañoosoor di kumanjaak: kumammañ emañ manteer kanaamenak katiitak kubonketebonket ata ko mánatuube nen di kanaamenak káamakak, mba Emitey esosofuko nen júnubaas sáamakas san súmumuyojaat di ebonketi au akanukomi bajawut jahanama ? manooman kaane, Kanaamenak káamakak kúkoolenikooleni, kujakut.

40 Abu babaj manote ekaan manupak di kanaamenak kayiikunaak jandi ukaanuko, mba kasaboruko nan koom di au? Manupakuko, ukaan wan Emitey eregumi, nulof wan emañumi, woo ceb. Karuukenooraak kayikunaak koo kalawak kupakeneko anau. Anabiyonau (^{An Kásuumaayak}kommi di oo di epakey) naane: “ Muyuul bukanak! jitey kanaamenak uku [di Emitey] mati kufanfañ mankuyofoe kasukak kati batafaab.”.Aboñaayau ati Emitey (^{An Kásuumaayak}kommi di oo di epakey) di kuceeñool : “Abuu noote uteyuko kayofomi nen kasukak kati batafaab ? Naaniil : “Jireg :“Emitey, wóli bukooke di elaw, úpakenoli di kanaamenak au di riceen ran wóli umañe, poop núbonketoli di wan umanjut. [Ahmad”]¹. Mati kakaliak di karees kuceen kakaanut kati Emitey, Anabiyonau (^{An Kásuumaayak}kommi di oo di epakey) naane anoosan akalimi di karees [Al Laat, di Al Uzzâ,] salakomi simit sati kukaafira), oo acila areg kamaat mati bajut Emit eceen ekobaay púr to jaat Emitey yákoney” [búregum Al- Búkari di Musilim] Mati kabaayi ekaan waaf mati riceen (fulayaf fujakut mba jíkambookamboor di riceen, buruñab léebusuum). Anabiyonau naane: “*Abaayimi mukaanaay mati búyiisen bajakut najuk to, oo acila oomu di kunaamenaak.*” Di kuceeñool koonool : “Kama kabonketak kati an acila kookei ?” nápuK aaniil : “Jireg Amansaau

¹ « *Allâhumma innâ na‘ûdhu bika an-nuchrika bika chay-‘an na‘lamuhu wa nastaghfiruka limâ lâ na‘lamuhu.* »

úmbaam! wajakaaw búrom wooli poop bajut taamanseer yan uciibenut úyiis mati panebaj poop bajut Emit eceen ekobaay yawuje Au”¹ [búregum Ahmad]

41 Uruḡ wati eñoosey woono buu ubaje? woono ugaba ubaje: 1) Eñoosey yafaḡumi mánekalaaye yo éopurenepuren di ata yo di Lisilaamey, ebabaj saan soono futok : eñoos búregum, eñoos yati numamanj mati babaj, bare au eñes fujuko; eños yati kámanjaati; eñoos yati an elat malegenam; di eñoos yati ebunt.

2) Eñoos yatiitey : roo kájakaati di an akaane jak. Majakaataam (júnubaay) yantomi épurneriit ata yo di Lisilaamey.

42 Emaḡey fujuum fei kusenuyo di Lisilaamey? Anabiyonḡau (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey) náfirenfiren emaḡey ban naane : “*bajut ró majak*” [búregum Bukhari]

Emaḡey fujuumaf ufu kusenuyo eeno emaḡ yan an ulawe Emitey ceb. Bare eeno emaḡ yan ulawe aceen alet Emitey nen emaḡ ekaan waaf bee di fuyaak, mba an anabe. Nounu emaḡ ecila esenut, poop ekaaneyuyo senut manukaan.

43 Waa Lisilaam erege di aje’emi di kúmooraak, kuwaanaak mba di kuyaalaak?

Roo senut, poop anoan aje’e di buko bee haaji ban áyineut wan kuregumi, wan añesumi, letabajuwo taate bee kunak bukankugaba nen man Anabiyonḡau (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey) aregumi: “*anoosan aje’e di ámoori mba awaana manalawool riceen, kásalaak koola leekujak wáriḡe kulay bukankugaba.* [búregum Musilim].

Bare áyinenujaa emanjey yooliil yayofomi, oo nakakaan añoosa, an áyinenut buruḡab bati Muhammad (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey), nen man hadiisey uye eregumi: “*anoon aje’e di ámoori mba awaana, náyinen wan aregoomi, an acila áyinenut wawaloulomi di*

Muhammad” [búregum Abu Daawud]

44 Nei kaanumi kanaamen káamak mba katiit, di eregey mati úteepumaw wati fatiya (fuleḡ , boot, balayab, di uceen woo ukaanemi man emitey elub ?

Asofumi mati úteepum nen uwu uḡoolene ukaan man emitey elub, Emitey bamaḡut, oo kakaan nen nasosof mati úteepum ucila simit; kamaat nanaammenaamenwo kanaamen káamak di Emitey.

Bare asofumi mati kalubak fúbanum fati fúcitum, Emitey épurenulo di útuukumaw wooluyo uwu, poop nasof mati Emitey ekakaan di wo fújawum fati kalubak, nanooan búteepum bucila buraje, panelub, esof ecila kúfirenfirenyo mati yoo ekakaan kanaamen katiit: nasosof búteepumab fúcitum oo bamaḡut wan Emitey eregey mati fúcitumaf, poop oo babajut emanj yajake di fúcitumaf. Bare sensen kákaanunfo manumanjaal siwaataas san oomaami di so (fujam kúwaagen, furanta mba káriiḡa) numanjaal poop nei emitey yoote etooḡ kalubak.

45 Waa nootaale ekaan bee mati karungenak di Lisilaamey? Wan ootaami ekaan kajanteniil kaan buu mankaane, nukaanaal wan kuregemi. Níiñi fulamb di buko, haani kukajene. Ootutaal elaw wajakut bee di bukoo, mba elat wan kuregeolaami.

Ulawaal Emitey manewuliil éjuwey, emanj, di ejuk yajake, di kukaan kurunga kajake. Di eneniil di buruḡab bajakaab. Nootaale káyinen mati kariibeniilak kakaan nen kariiben Emitey bee nan koote ekaan wajakut. Nen koom di karooken amisilime júnube, nalat, takumakaan manajanten wajakaaw wan kootumi eregool akaan.

¹ « *Alláhumma lâ khayra illâ khayruka, wa lâ tayra illâ tayrouka, wa lâ ilâha ghayrouka.* »

Anabiyonau (^{An Kásuumaayak}_{kommi di oo di epakey}) naane: “*nooto ujanten Agóonoorau manukaan wan amañumi, haani nateki mba di eno waaf wooli kubote, ujanten, nukaan wan kumañumi*” [búregum Musilim]

46 **Abuu sensen eceñ mati kákaanumak (mba mati wa) di waaf wan Emitey éfirene mba wan erege bukanak kukaan ?** Eé, sensen, bare leekaan di ekob manumanj mambuukaan mba nukat waaf wan kúfirene.

emanj nen uyu, yoo yoote ebenen káyinen áyinenumi di malegen;

Bare emanjey bañesut ró emanj sinannaam di káyinenak Emitey di mukaanaayuyo majakaam nen man kuriibenaak kukaanumi.

47 **Furimaf ufe fati Emitey waa furege :** “*kásuumaay kanookan kubaje di au, Emitey ekaniko bare mátaañi manooman nubaje, au ukaanooromo* [AnNisa 79] ?

Kásuumaay kucila koo eenomi kayeraay di kabonketak kati Emitey. Mátaañiam moo eenomi nen kúcili kúyamumi. Doo búrom waaf wan Emitey esofe beet ekaanuwo amiikeelau ooluyo di buroñab boola. Kabonketak koo mukaanaay mati Emitey mati Yoo ceb ewulekomi. Mátaañiam moo etutuukumo di emanjey wajakaaw, di wajakutumi mánekaanumuwo, kaanumojaa, mátaañi mucila munannaam di mukaanaayam mooluyo majakaam. Emitey ékaaneriit wákojie.

Wanoowan ekaane ujjak. Anabiyonau (^{An Kásuumaayak}_{kommi di oo di epakey}) naane: “*ban majakaam búrom moomu di uñeni, poop mátaañiam let au ukaane.*” [búregum Musilim]

Kaanumojaa, burokab bati anau Emitey ejuumembo jandi oo abaj to emanj.

Anabiyonau (^{An Kásuumaayak}_{kommi di oo di epakey}) naane : “*asenemi ban nakali (Emitey) nasof mati malegen bacaamab bafañumi ejak pambubaj, panikaanool mananoken di kásuumaay káamak. Awúlaatimi áloi Emitey, nasof mati lee malegen, baraaji bulee to, panikaanool anoken di mátaañiam máamakam* [búregum Al Bail, 5-10].

48 **Abuu sensen ínje ereg káari nanoomennoomen síñinduool di buruñab bati Emitey ?** Ereg mo di an yoo eenomi ereg mati an acila oomu Arijana. Ejukey yati kati sunnaay di kati kajamoorak di furimaf ufu yooye : an uñoolenut oone mati amisilime, oo oomu ró di bukanak kati Arijana, mba kati Jahanama, púrutojaat kan

Anabiyonau (^{An Kásuumaayak}_{kommi di oo di epakey}) aregumi mati bukoo kooku rú di kan kootumi kanoken Arijana mba sambunas. Malegenam moomu di sísigiras, umanjutaal buu nácetoorume. Ban wajakumi di burok woo eenomi fúbanumaf fati bo. Emitey ceb emanje wammi di sísigiras. Bare núyinyenyinen bacaamab bati Arijana bee di karokumi jak, núkolikoli kuulak kati Jahanama bee di ayuulenumi.

49 **Abuu sensen manusof amisilime di an áyinenut?** Senut usof amisilimaau di añoosa mba anaamena, mba nusofool di abunta, nen ujukutool di kúmanjuma káyiiisen mo mba eno babaj wakaane uñoolenut usofool di mo. Kaanumojaat, nootaale ukataal Emitey ceb emanjey wammi di ésigirey yati anoan.

50 **Abuu sensen kañomoor (Tawaaf) riceen ralet Ka’abaay?** Bajut tin di dúniyaay tan sene uñomoor, púrutojaat Ka’abaay yáñiiwomi. Kúfirenfiren kanaamenn Ka’abaay di tin tanootan, tjjak buu mantijake. Akaanumomi, oo nañoñoos Emitey.

Mukaanaam mati ésigirey

Emitey etutuut ésigirey ban nakaanuyo áyi, man úkamunaw di uñenaw ulako kusoojooraak. Ayíau ajakujaat, kusoojooraak koola pankujak. Anabiyonau (^{An}kommi di oo di epakey ^{Kásuumaayak}) naane: «*Malegen babaj di eniiley waaf, ujakujaat, rarinomi búrom di eniiley panjak, bare jakutujaat, rarinomi i eniiley poop leejak. Roo eenomi ésigirey.* » [búregum Al Búkari di Musilim] too eenomi fulakaaf fati káyinenak di kákolaak Emitey (Taqwa), mba káyinenaati májakaataam di káyinenak simit sajuupoe. Anabiyonau (^{An}kommi di oo di epakey ^{Kásuumaayak}) narereg di enagey búsusab boola ñáfeejiir: «*Ute too kákoliak Emitey kommi.*» [búregum Musilim]

★ Káyinenak kuguguub kawonoorak, kasankenak di mukaanaam : roo kawonoorak kati ésigirey, kasankenak koo di fúrerapaf (wakaanumi káyinenak), yiseni róo di ésigirey di poop uñenaw di úkamunaw. Ésigirey yookenyooken káyinenak ; moo kaanumi kasankenak di ésigirey. Ban, ésigirey éyiisenyiisen mukaanaam nen kamañak, kákoliak, kafiumak ; kasankenak, kakarañak Alikuraaney ; úkamunaw di uñenaw kagoroor di éñupey (di kásalaak), kátinkaak bee di Emitey paneriiben wan ésigirey emañumi : káyinen leekulako di ésigirey mánkurajaati tíyañ eniiley.

★ Wan ujamaalemi mukaanaam mati ésigirey : woo eenommi mukaanaam mápurulomi di ésigirey, majuupoe ; mafañumi ebaj sembe di moo mommi káyinenak Emitey (^{An}kommi di oo di epakey ^{Kásuumaayak}). Kawonoorak di kóro (Tasdiq) kariiboore di kawalenooro, di búyiisnumab (Iqrar), di wagorumi ésigirey yati aroka ati Anabiyonau mba waaf nen kamañak, kákoliak (kútekak koola), kágolumak (kawulak koola), esof efaen, kafimak di oo (Tawakkul), kamuntenak, kafiuamk fañ, kasenooro Emitey di riceen ; soo róo.

★ Mukaana manooman mati ésigirey mubabaj múlatoorum, moo mucila kásumut bee di ésigirey : kalaañenak mukaanaam mooli bee di Emitey (Ikhlas) múlatoorumam mooluko koo káfiumaataak Emitey, kamañak koo elatey , di riceen. Uronajaat di úyejet wáwonooreriit, manulataal kacookoorak ésigirolaal, uwoofooraw panujuupo ró biyok ukajenuyo. Anabiyonau naane: «*Nanoonan arokaau úmbaam akaane kawoofoor (júnube), fusoten falayene panfulako di ésigirey yoola ; asofoorojaat, nalaw kabonket, Emitey ban nasof efayen, ésigirey yoola panelaañ eset ; ban aroka acila alaañujaat akaan kawoofoor, kusotenak kalayenaak pankubeneno biyok kúguuy ésigirey yoola búromuyo, nen man Emitey eregumomi di Alikuraaney : (hani, moo let ! uwoofooraw wan kukaanumi woo uguubumi ésigirey)* [Al-Mutaffifun] » [búregum At-Tirmidhi] naane benen : « *Sísigiras sikinookinoor di kawoofoorak, riiboor nen kapenk kan koom di eliir, jítuken bee jítuken. Esígir yanooyan yasenooromi kawoofoorak panebaj fusotenaf falayenaaf, ban ésigir yanooyan yalatumi kawoofoorak panegori fusotenaf fafiitaaf biyok bee nan sísigiras sífajuli kaan uwaas ugaba : ésigir yafite nen ewaala yafiite yanke, kawoofoor kanookan leekunokenuyo bee nan yentaamey di kúmigenak síjime ; man ésigir yaayu : malayene tiririr, nen kalereñ káfimi, emanjut wajakaaw, elatut wanoowan, kaanutujaa wan kupulenyomi.* » [búregum Musilim]

★ Emanjey wan ésigirey emiikelaetumi faje mannafae : poop emanj wan uñenaw di úkamunaw umiikelaetumi , amiikel anooan naate añes fañ manamanjuwo, mati mukaanaam mati ésigirey moo mommi kurantak , mati uñenaw di úkamunaw emuley ; búwolumab moo boonomi. Anabiyonau (^{An}kommi di oo di epakey ^{Kásuumaayak}) naane: « *Emitey*

éjukereriit eniiley di wan jibajumi, bare sísigiras di bakaanerab booluul. » [búregum Musilim] di ésigirey too emanjey , kawoofoorak, di kalawak kommi. Moo kammi buuñaay yati Emitey bee di bukanak eriibooriiboor di wándomi (di ésigirey) nen káyinenak, kafiumak, malegenam, di riceen. Al-Hassan al-Basri naane : «*Bújamum Emitey, Abu Bakr, Emitey ebonketool, afañenutiil fujuum mati manafañiimi mánalaame mba manasuñe, bare nafañiil fujuum di káyinenak kammi di ésigirey yoola.*»

★ Mukaanaam mati ésigirey mufañe ebaj baraaji mati uñenaw di úkanumaw Wameeñe úyiis mo : **1)** Májakaati manooman mabaje di kamiikelaetak kati ésigirey, pammukajen kamiikelaetak kati uñenanw di úkamunaw, nen man káfuufenak kukajenumi mukaanaam majakaam. **2)** Mukaanaam mati ésigirey moo mommi ésaagumey, ban kusofut to waaf di kasanken, mba bakaaner banooban bawonguti, bápuruloot di ésigirey. **3)** Mukaanaam mati ésigirey muñoolene múje’etumi bee Arijana, nen an anokoore di anabe (Zuhd). **4)** Moo mufañe kátaañi ban di muceeñ kakata fañ ekaan mati uñenaw di úkamunaw. Ibn alMunkadir naane : « Nimuntemmuunten yuutom simit 40 balama ejuk buruñab bajakaab. » **5)** Mukaanaam mooluyo mufañe kajak, nen emañey Emitey. **6)** Moo mufañe mammusene baraaji. Abu ad-Darda naane : « eyin manuwonoor Emitey ewaati yákon kóyume kalaw fukaru búromufo. » **7)** Roo rikaanemi man uñenaw di úkamunaw ugoroor. **8)** Roo benenemi di gumbul mba di kajen nafaay yati mukaanaam mati uñenaw di úkamunaw, nen eyiney tum di kalawak. **9)** Niceen panusofaal ceb mukaanaam mati ésigirey ban majakam di múpurul di mukaanaam mati úkamunaw di uñnenaw, nen emañ esen esada baakenut ékori. **10)** Baraajaab babajemi di mukaanaam mati ésigirey búbaneriit. **11)** Panubajaal to iñaá baraaji, haani man uñenaw di úamunaw uñoolenutumi ukaan waaf. **12)** Boo burungemi di butooñ mukaanaam mati uñenaw di úkamunaw.

★ Esígirey babaj ban éjawumemi balama uñenaw di úkamunaw ugoroor : **1)wasofimi di:** kawonoorak kútiyaarak di ésigirey, búyejetab kúpurumeul. **2)Kawonoorak:** koo wasofimi di búyejetab ulakoe di ésigirey. **3) kámaloorak:** koo kaceeñooro manter panukaan mba letukaan waafaw. **4) emañey ekaaney waaf:** yoo nan usofumi beet ekaan waafaw. **5) esofey beet ekaan waafaw:** yoo ekaaney waafaw ceb erinoe. Bee mati uñaraw úfeejiraaw útiyaaraw, baraaji bulee to kaanujaat majake, lee kawoofoor nen mukaanaam makajenemi. Nan uwonoore beet ekaan majake, baraajaab boobu to ; bare nen uwonoore beet ekaan wajakut , baraajaab bulee to. Eeno nusosof fañ beet ekaan waafaw, ban wajake, noo baraajaab boobu to. Bare usofujaat ekaan wajakut, kawoofoorak kooku to, haani nukaanutuwo. Moo kammi emañ ekaan waaf wan uñoolene cenceeñ man waaf ucila ubajo. Emitey yoone: « *kamañumi ekaaney puñeni, ekin di bukanak káyinenumi di Emitey, pankuyab kútek karie.* » [An-Nur, 19]. Anabiyonau (^{An}kommi di ^{Kásuumaayak}oo di epakey) naane: «*kumiisilime kugaba kujuumuñaat di uliba (bee kabujoor), abujumi di acetumi pankulo sambun.*» neene: «Au aboñaay ati Emitey, mati abujumi, náwowot, bare buu kaane aamu nacet?» nápuke: «*nasofensof fañ abujumi aamu.*» [búregum Al-Bukhari] **kákaanaataak júnubaay au basofeene uban beet ekaanyo esensen uruñ ubaaciir:** **1)**elat ekaanuyo mati kákoli (kútekak kati Emitey: babaj to baraaji. **2)** elat júnubaay mati kákoli bukanak : júnubaay yooyu to mati elat ekaan júnubaay kankaan nen

kamiikelaet Emitey ceb. **3)** elat ekaan júnube mati kábajoaati, banenut to sembaay yooli mambikaano, too poop júnubaay kooku to mati manuwonoorumi beet ekaan wáfirenimi. **4)** elat ekaan júnube mati kábajoaati, au bakaane manooman bare jawut : oumu pankuciikool júnube re di akaanukomi faj , mati kawonoorak kan abajumi beet ekaan júnubaay nen akaanukomi fax aban, nen man hadiisey yawuujumi eregumi. Nanoonan an asofe lit manakaan waaf, anau asofumi ekaan waaf ucila panayab kútek, haani nakaane waaf ucila toorito mba niceen. Anooan átaase waaf wáfireni ekaan haani kaane ñákon, ban nawonoor beet elaañ abenen akaan, oumu panayab kútek mati júnubaay yan abajumi, haani nalaañut átaas wáfirenimi.

(Mukaana mupinaay mati ésigirey)

► Emanj ekaan waaf : yoo esof beet ekaan waaf. Noote umanj di ésigiri balama ukaan waaf ucila, moo Emitey panemanj waaf ucila. Anabiyonau ^(An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) naane: « **Mukaana manooman kawonoorak kukaane mammujak, ban anooan pankucaamool kawonoorak koola.** » [búregum Al-Bukhari di Musilim] **Ibn al-Mubarak** naane : «*ηoolene kaan man mukaana mutiiti bare kawonoorak di kuruukemmo, poop ηoolene kaan man, mukaana muruuk ban kawonoorak di kutiitiemmo.*». **Al-Fudhayl** naane : wan Emitey ^(An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) ekobumi di au, woo eenomi kawonori di kamañi. Eeno mukaanaam mawonoori mulanlaañ bee di Emitey, panuwonkaamo kawonoorak kasetaak (Ikhlás), koo eenomi mukaanaam mati Emitey ceb, anooan abajut to buwaas. Bare eno mukaanaayi di aceen moolañe, alet Emitey, panuwonkaamo majakutam mba riceen.»

Kúgam kajake : bukanak búrom pánkujim biyok rino kaakenumi emanjey (siyansey) ; kaakenumi emanjey pánkujim biyok rino kati mukaanaam majakaam; kaakenumi mukaanaam majakaam pánkujim biyok rino kátiwumi mukaanaam mooliil bee di Emitey ceb. Burokab batiyaarab bati anooan, amañe kariiben Emitey ban oote ekaan, boo eenomi eñes emanj wammi kawonoorak. Banujaat, áwotujaa jak, nacookooruboo bamanjer set mukaanam; di malegenam. Ekaan waaf bawonoorut ekaanuwo au kayokenooro, kawonoor kalegenout káfuufen di nali mukaana mariiboort di káiyinen, woo ucila boono ceb.

- **Mukaanaam mujunjuum uwaas úfeejiir : 1)** uwoofooraw : kawoofoor kápurulo di kawonoor kajake kukajenut kawonoorak kajakaak ; bare eno kawonoorak kujakut, kawoofoorak efanj mánkukalaae. **2)** mukaana masene ekaan : bajut mukana masene ekaan bawonoorut, eno anau nalaañenlaañen kawonoorak bee di Emitey, noo kawonoorak koola kulanlaañ kamiikelaet. **3)** mukaanaam mati ejam : kawonoor (bee mati Emitey) yoo etoonand mambikaan mukaana majake, ban mákalaam mati baraajaab¹ too mootumi épurul. Uwonoorujat beet ekaan mukaana mati ejam di

¹ Anabiyonau naane : « *awonorumi ekaan waaf wajake ban akaanutuwo, Emitey paneciikool wajake búromuwo. Akaanuwojaat, Emitey paneciikool wajakaaw ucila ñoono uñen mba fúuf to. Awonoorumi ekaan wajakut ban akaanutuwo, Emitey paneciikool majake. Akaanujaat wajakutaw uwo, Emitey paneciikool majakut.* » [Al-Bukhari di Musilim]. Anabiyonau naane benen : *étuukey uye erere di bukan koono kubaaciir. Emite esensen átiyaarau bákori di emanjey : panakaan wan aηoolenumi, nanoken síkorieol tan jake ; agabutenau, Emitey di esenool emanjey bare lee di bákori. Oume naane: «Emitey eseneenom wan asenumi átiyaarau, panikaaneen nen oo.» Anabiyonau (An kasuumaayak kommi di epakey) ñaa naane : «buke kugabaak pankuyab*

káfuufen di ekaan, mukaana mucila roo kawoofoor, (káyinen simit sajuupoe). Rouru púpur uruṅ úfeejiir : **1)** eenojaat káfuufenak kuyiteni manukaan mukaana mucila kabuñook fúcitum : roo káyinen simit sajuupoe ban kajenkajen fumiikelaetaf. **2)** eno mukaanaam mulanlaañ bee di Emitey kabuñook fúcitum, ban kawonoorak úfuufen di kunoken to. Nounu, eno rouru kamiikelaet kan fúbanumaf sikatoore di fúcitumaf, nen esen esada, nounu fúcitumaf fujajak bare fúbanumaf fujakut. Bare eno fúbanumaf di fúcitumaf siriibooriiboor nen esadaay, kalawak waaf ugaba ubaj to : **a)** anau aamumi di ekaan waafaw náloyiloyi káfuufenak. Nounu majakutam murajut mulee to di mukaanaam. **B)** anau oomu ró iña di káfuufenak : kamiikelaetak koola kunafaut. **3)** uwonooraw wati káfuufenak bálamuk mukaanaam úje'eu : roo uwonoor wati seetaani agorut an di mukaanaaam moola. Babaj uruṅ wameeṅe wáje'etume anau bee káfuufenak di mukaanaam ; naate amanjuwo manaṅoolen ateyuwo.

Eeno anau ekaan majake mambaabaj barajji baabe tentaam, kawoofoorak kantomi kurere di kawonoorak koola. Waaf úfeejiir woom to : **1)** eno bakaanerab bajakaab beet ebaj barajaab bati baabe dúniya ceb, nen alimaam aruunga kalaw beet ebaj to síkori: akaanumomi nalolo di júnube. Anabiyonau ^(An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) naane : *«**anooan akaraṅumi emanjey yalofene an acila di Emitey beet ebaj ró kasal baabe dúniya, letajam kaputak kásuumaak kati Arijana funakaf fati bagamab.**»* [búregum Abu Dawid]

2) eno bakaanerab bajakaab bulaañenilaañen bee di Emitey, ban beet ebaj to barajaab bati dúniya, akaanumomi káyinenool di malegenool nagumbule, nen an aane ejaw híja ban kamaat ejaw eñes munoomenaay : panayab bacaam bare'e di bakaanerab boola. **3)** eno bakaanerab bee mati Emitey ceb, barajaab bantomi pámbukalaa, ban wan aṅarutomi ugumbulut barajaab. Anabiyonau ^(An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) naane : *«**bacaamab bafaṅumi mambujake bee di muyuul boo eenomi bammi di kakaraṅak Alikuraaney.**»* [búregum Al-Bukhari]

Manj mati kakaanemi majakam bee mati Emitey ceb kujuupojuupo ban kufaṅoofaṅoor : **1)** kafaṅumi mankulaañe tentaam : anau akaanujaat waaf di kákoli Emitey di poop eñes ebaj barajji di yo. **2)** kammi tutooraay : anau akanujaat waaf bee mati Emitey, nariiben wan yoo emanjumi. **3)** kalaañumi fatiya : anau akaanumi waaf di kamaṅ, di ejam, di kámaren Emitey ^(An Kásuumaayak kommi di oo di epakey), malegenam ute mommi (Siddiqun).¹

---

bacaamab bákonab.» Aféejitenau, Emitey di esenool síkoraas bare esenutool emanjey. » nafasiken síkoraas soola di ekaaney wajakutaw. Abaakindenau oo Emitey esenutool haani ékori haani emanj ; naane: «Emitey eseneenom wan asenumi áfeejitenau, panikaaneen nen oo. » Anabiyonau naane: «ubuke kugabaak kawoofooriil kákonak. » [At-Tiridhi]

agabutenau di abaakindenau mooliil mucikiciik di hadiisey yawuujumi, kúyiyiis wan kuṅoolenumi kukaan, wammi kawonooriil; raraj di kasankenak kooliil : «Emitey eseneenom nen manasenumi aamu, panikaaneen nen oo.» Moo kammi ákon di bukoo nababaj bacaamab bákonab, aam kawoofoorak kákonak di an mukaanaam moola músuumumi. Ibn Rajab naane : « Anabiyonau naane di hadiisey : « buke kugabaak pankuyab bacaamab bákonab.» » ure yíyis mati ubuke kugabaak pankuyab bacaamab bákonab fácul Emitey mati mukaanaam mooliil ; bare agabutenau letayab bacaam faṅ to, mati roo bee akaanumi waafaw faṅool, letawonoorumi ekaan wajake ban akaanut, bacaam babeneni uñen bee uñen ; ban roo baciikerab buregut mo [hadiisas]. »

¹ Emitey yoone: *«**nikankaan manooman bee di au, mámbisuumi.**»* [Ta-ha, 84] ñaa Móyis nasombensomben kayañoorak di Emitey mambaayab furimaf, let beet ejam furimool ceb. Poop, kafaṅumi mankulaañe tentaam ejam kubajail mati kákoli kútekek kantomi. Kammi tutooraay ejam

❶ **Esof efaen** : yoo sensen nanoonan; anau nakinkin di kawoofoorak. Anabiyonjau naane : « *añool anooan ati Adama nawooforewoofoor, bare kafañumi mankujake di bukoo ko eenomi kasofemi efaen.* » [búregum At-Tirmidhi]. Nalaañ aane : « *eenó jíkanaaneríit kawoofoor, Emitey pánajimenuul manatuuk kuwoofora kulawa kabonket.* » [Musilim] wajakutumi woo eenomi eciney di júnubaay manulat esof efaen. Emitey (**An kasuumaayak kommi oo di epakey**) yoone : « *Emitey esensen kabonket kaloemi di júnubaay bawongut ban di kusof efaen.* » [An-Nissa, 17].

Seetaani emammañ éroog anau di kagogorenak síkabas 7 sooluyo ; yítiyaarey eyetutujaa, di elíik egabuteney. Síkabas soose : **1)** káyinenak simit sajuupoe, di káyinenaataak ; **2)** jawutujaa, panapureni di kayinenak manukat ekaaney wajakaaw wan anabiyoxau akaanemi di kariibenak koola. **3)** leemojaa, panekaani junubaas saamak. **4)**nen exoolenutujaa, panewaloul bee junubaas sayikunaas. **5)**exolenutujaat, di ekaanol akaan urokaw wajakaaw fax. **6)** exoolenutujaa, di enokenool di mukaanaay mati ekobey Amansaaú mabajutumi bunafax di bacaam bajake nen waawu wan ekatumi ekaan. **7)** too poop eñoolenutujaa, di ekatenulool kusoojoraak kooluyo beri oo, kalakomi siseetaanaas, di síjinnaas, di bukanak.

Júnubaas sisiw sigaba sibaje : **1) júnubaas sáamakas**, soo eenomi sabajumi balind babaje kuul baabe dúniya, mba kamandoori beet enagi kajom Alikiyaama, dankaay yati Emitey, mba sasofemi akaanesomi di an, áyinenut ríiñ, **2) júnubaas sayikunaas**: soo silakomi júnubaas búrom sakaanutumi sáamak. Bajebaj walañoorenemi júnubaas sayikunaas, nen esofuso úkaanumaati, ebaj to fujuko di ekaaneyuso , mba ekaanso bújooñoor bukanak. Bare étuubey ebabaj beri júnubaas búrom waatioowaati bee nanoonan, haani bee jaat mba bee nan bala'ab buyitoulo ban burabemi, bee nan akaanumi júnube sicila alakoe di silaamas.

Bacaamab bati átuubumi júnubaas soola, eeno malegen nátutuubuso, júnubaas soola pankunjaruso kulañenool urok wajake, haani di sijuupo kaan fúnub sígorul emitey.

Bare babaj uruñ wan oote kariiben man étuubey ejak, Emitey di eyabuyo:

1) ukat ekaaney júnubaay, **2)** nusof sifaen di júnubaas san ukaanumi bálamuk; **3)**nusof úyinen di búyejeti mati letulaañ ukaanusó bándoor.

Poopo kaanujaa júnube yan ubaje di an, ulaañen waaf ucila aciluwomi.

Bukanak kátuubemi júnubaas kuwaasiiwaas kaan sisiw sibaaciir :

1)átuubumi aban nalako di buruñab bati ekaaney wajakaaw bee nan acete, asofut elaañ akaan júnubaay, oo bajut wan aate kákoli kaanutujaa ebaj júnube siceen satiit san añoolenut ateyuso. Kaanumojaa, roo eenomi an ajoone, alebe di étuubey yan koonemi étuub elegen (Nasuuh). Atúubumomi, oo panajonlen beet ekaaney urokaw wajakaaw, di abajumi yuut yaleme. **2)** Atúubumi manariiben uruñau wati ekobey wafañumi ejak bare apakut di júnube siceen san anongut ekaan; oo acila káyinenak koola júnubaas usu síyiyiisuko ban panakaanuso oo banongut ekanuso. Nanoonan nakaane júnube, panaceeñooro buu kaane nakaanuso; nasof sifaen púr to, natey

wáñareuumisomi. An acila oo nababaj búyejet (yuut) yati kaceñooro. **3)** Atúbumi ban nakaan wajakaaw bee waati nakaan wajakutaw benen, oo acila aano mo, oo nariibenriiben wan buruñab bati Emitey buregumi, poop nounu panakat júnube sameeñe san añoolene akaan di kamañak koola. Kamañ kákon mba ugaba woowu di oo. Bare nanoonan nakaanuwo, nasof sifaen mánatuub wan akaanumi. An acila oo abajumi búyejet bati kamandooro. Bare fúbannumaf fati mukaanaay nen umu fujakut mati ati júnubaay áwaakeneriit étuub júnubaay yoola, napienepien étuubey áwaayen. Ban nañoolene acet oo bátuubut. Urokaw wajakaaw wan kuñaremi, wakaaneimi múlamuka; **4)** atúbemi aban nakaan wajakaaw bee waati ban nalaañ akaan júnubaas ban letawonoor étuub, letasof sifaen, oo acila nababaj búyejet bati ekaan wajakutaw, bati másaayi. Oo ákoliyaay niceen panabaj ecet yákojie.

❶ **Malejenam** moo múñareuumi mukaanaay majake mati ésigirey kujukejuumo ejuk yoono futok di yákon : **1)** malejenam di kasankenak, **2)** malegenam di emañey di waaf wan uriibene Ikhas, **3)** malegenam di soobiyaay, **4)** malegenam di éyiisey soobiyaay, **5)** malegenam di káyinenak ríñ riiboor di ekaaney nen kabenenak búyejetab ujoonoor di Emitey nan oomumi di kásali, **6)** malegenam di kariibenak mukaanaayam búrom mati buruñab bati Lisilaamey moo kankaan fútaagul fafañumi mánfujaalie (fuñiteni) di poop fafañumi ejak di Lisilaamey ne malegenam dik ákoliak Emitey, kafiumak, di kabuuñaoraak, balatba, kásalaak , kafiumak Emitey, kamañak di mukaanaay manooman mápurolo di ésigirey. Akaanemi rouru búrom ran kuregumi oo arega malegen fañ (Siddih) di búregum batafe) Malegenam moola mukatut an . Anabiyonau naane : “ *jikaan kurega malegen. Malegenam pammunaruul másumam, ban másumam pammunokenuul Arijana. An ootut ekat ereg malegen, noote eñesumo be nan koote emanjoo di mo fácul Emitey.*” [búregum al Búkhari di Msilim]

Anau áregeriitumi malegen, ban áyinenut malegenam manalaw di malegen Emitey erungenoo, oo bariibenut kamañak koola ñameeñe panerungenool bee ban jakumi. Oo acila haani ákaaneriit jak, Emitey panebonketool.

Majakutam mati malegenam moo eenomi kagaajoorak: kagaajoorak kunokenjaa yuutey, pánkutip bee di fúrerepaf fubuutenko, beri uñenaw, úkamunaw, fubuuten mukaanaayam poop kagaajoorak koo kubuutenumi fúrerepaf. Pánkutip beri kurimool mukaanaayool, beri mananokorutomi, ñaa kabuutenak di kusofool.

❶ **Kamañak:** di kamañak kati Emitey, di kati Anabiyonau ati Emitey di kati káyinenumi, Anabiyonau naane : “ waaf úfeejiir.

Waaf úfeejiir wakaanemi káyinenak kúsum : “ *emañey Emitey di anabiyonau ooluyo fañ búrom, emañ an mati Emitey ceb, elatey élaañul jinaam di kukafiraak man Emitey épurení di buko eban nen manulatumi mankuyai di sambunas.*”

[búregum Al Búkhari, di Musilim] nen búbaarab bati kamañ bulukeeni di ésigirey mánkuyuwembo di mumelam mati malegenam (Ikhlal) di poop ekaaney mukaanaay riiboor di malegena mucila nen Anabiyonau manakaanemi, pambuwoleen muri manoman waati yanooyan di emañ yati Amansaaau. Kamañak umañ ubaaciir ubaje: **1)** Emañey Emitey : yoo ejuumenumi káyinenak. **2)** kamañ

kan ubaje bee di Emitey di elatey Emitey; roo waaf wabile ebaj;¹ **3)** emañey bukaaku di Emitey roo poop kanaamen Emitey di riceen rakaanut Emitey di fujuum fati kamañ kan oote ebaj nen kamañak kan kukaafiraak kubajumi bee di simitas sooliil, kañarulomi jaat kariibenak simit sajuupoe. **4)** kamañ kunali : nen kamañ kan ubaje bee di kubajai mba bee di kuñiilak, muriam mba ricee. Koo kusensen buruñ di ko. Nen numammañ man Emitey emañi, ukaten dúniyaay uye. Anabiyonau naane : “*ukaten dúniyaay uye, Emitey panemañi.*” [búregum Ibn Maja]

☛ Kafiumak Emitey: koo ésigirey éyinene Emitey mánegolum Emitey mati manebaj wan elawumi, di épuren wajakutaaw mba jariaj, yoo di káyinenak kawulak kati Emitey. Esénaati ésigiri Emitey jakut, kankaan nen úyinenut mati Emitey yákoney(Tawhid), poop kájawumaati di wañarulomi rouru kankaan nen uñoolenut, ucopout. Kafiumak kukaanekaan jandi ukaan waafaw. Káyinenak set kúñareuuko (Yaqim). [Emitey esofoor manelawul amiikeelaw ooluyo.]

Kubabaj kujuum kubaaciir : **1)** kafium kan oote ebaj : esofey Emitey di waaf wan yoo ceb eñoolene, nen kasonten asonta.

2) Kafiumak kan kulatumi koono kugaba : **a)** káyinenak simit sajuupoe (káamakak) kati wáñareuumi mukaanaay. Nusof mati let búkaanum bati emitey manubaj mba upak di wanoowwan wañoolene ukajeni mba ukaani majak.² **b)** wáñareuumi

¹ Kamañak di elatey di sítuuk bukan sífeejiir kubajemi (kasofoorak di kalatoorak) : **1)** kan kumañumi di emañ yáriiñe koo kamañ kasete. Koo númañumaalemi kumisilimaak kulegenak nen Anabiyonau di bukanak kulegenak. Di bukoo kucila, Anabiyonau di kuseekool di kujañak koola, di kuriibenaak koola. **2)** kan kumañutumi kulat páam koo eenomi : kuñoosaak, di kunaamenaak, di kubuntaak. **3)** kan kumañutumi jak bukoo eenomi kakaanemi júnubaas. Bukoo káyinenak kooliil numañaaale, nulataaliil mati kuwoofora (kukaana júnube) kamañak kati kasofoorak kan ukaanaalemi di kuñoosaak, koo koono kugaba : **1)** kariñuloemi kulaañ beri uruñaw uceen walet Lisilaamey mankulatuyo, bukoo buruñab booliil numañaaalemi. **2)** wan kúfirenumi ban uñoolenut úpureni di Lisilaamey woo eenomi emañiil mati fubaj fati dúniyaay fan kubaje.

Ñameeñe bajebaj kalimoor tutor ekaaney jak (másumam) di kuñoosaak kaletumi di futiik di kumisilimaak) kulimoorelimoor di elatiiley, yan ootaami elatiil. Too sensen di buko manupajulaal. Sensen ebaj mukaanaay majake di buko kamañ di buko mati kubajut kamañak fañuko. Emitey yoone toutu : “*Emitey elatut muyuul ebaj búyejet bajake di kariibenutuumi mati buruñab bati Emitey, poop kúpurenutuul di siluupuul.*” [búregum Al Mumtahaana 8] bare elatiil kaan kulatooruul roo waaf wan Emitey erege jikaan : “*Muyuul káyinenaak! Takunjipaalaay di alatoorom benen di ooluul máñjisuum di buko* [búregum (Al Mumtahaana) 1]. Nuñoolene ure'eniil mukaanaayam mooliil di bukoo, au balateriil nen man Anabiyonau (akde) akaanemi di Kusuífak kati Medin.

² Abu ekaan mányuúisen wacilumi ekaaney kankaan eñoos káyinenak kan ubajumi di Emitey ? babaj ró ejuk yajuupoe : **1)** eñes ebaj waaf wajake wan ubajut **A)** babaj ró wacilumi ekaaney wabilumi éñarul wan uñesuromi : nen kafintaak di aseekau beet ebaj añiil. Ékat ro kankaan kapolo kooli bare leekafuim. **B)** úkaanum ban fiituti mati panubaj ró wan uñesumi : bare wañesimi ñameeñe letubajo kafiumak babajut di mukaanaay : ejaw ka'aburuñ di ecink (bin ban waaf ulet, ban saye, fayaakusaf ceb) batebut muri, kaja'aburuñ kucila kafium kubajut to. Hani, ajaw di muri ró ejajak. Anabiyonau nan ajawumi Medinnateteb muriam, nañar an manaliikool buruñab. **C)** úkaanum wan kusofe tka pánuñarul wan kúmañuromi nen añesumi fañ ebaj síkori. Roo ñoosut káyinenak kan ubajumi di Emitey. Hani, añesaati buu noote ekaan manubaj síkori kankaan káfiumaati Emitey. Umar naane : « afiumumi Emitey oo alukumi elukiitey yoola jak (di mofam) manafium Emitey. » **2)** kapooy fubaj fan ubaje. Abajumi muri muriaay man anenumo juup oo ápurut di kafiumak Emitey, káfaññuma an ati di siitikool kuñoolool di aseekool. Anabiyonau nanoomenenoomen kujuukaak kati ubekelaw wati kubaañkaak Nadir, naane wameeñe ere di di wan anoomenemi emitey beri kuseekool di kuñoolool [búregum Al-Búkhari di Musilim]. **3)** kapooy mátaañie màriiñooruloot kaanut mukaanaay mati kafium, (kágolom) Emitey. Wajakumutumi ekatey wañoolenumi upooy mátaañie mucila nen eteb épumben mba ekok eroha. Doo kaanut kafium

káyinenak kayiikunaak nen : kágolum aceen mambi aseni muri au bamanjut mati oo fañool añoolenut aseni muri, waaf uceen wafañe káyinenak (Emitey) bakaanut to kanenuyo. **3)** kafium kasene nen ebon an ekaan waaf wan uñoolene ukaan uban, núglumool di waaf ucila nen kanoomen di funoom. Bare senut manooone: nikakatuwo di kañenak kati Emitey, puruto noone di kañenak kooli. Bare panoone: nisenisen ure, mba nisenisen manukaan ure.

❶ **Bacaamool burok bajake (Shucr)** : roo búkaanum Emitey, wan ekaanumi di ésigirey yati amiikeelau ooluyo mánuyien, di poop fúrerepaf foola mánuyiisen kásuum kan abajumi di ésigirool, nasal Emitey, di poop uñenool manakaan wajakaaw uwu. Bacaamab wajakaaw ceñut riceen, kamuutenak koo kukaanemi anau manasof wan amañumi, náriiñ tan amañumi. Bacaam burok bajake roo mukaanaay mati ésigirey, fúrerepaf di uñenaw di úkamunaw. Bacaam burok bajake yoo eenomi kájawum di mukaanaayam majakaam mati Emitey manukaan wan emañumi.

❷ **Kamuutenak** : koo emanj mati uyiikaw, utakasaw an uñoolenut ukaanuwo kaanutujaa Emitey. Búregum Emit. Yoo noote ulaw yoo ceb. Emitey yoone: “*kamuutenak poop pankubaj bacaam bajake balet bupinaay.*” [Az- Zumarig]. Anabiyonau (^{An kommi di oo di epakey} ^{Kásuumaayak}) naane: “*apiomi di ekob Emitey panesenool kamuutenak, bajut an kucaame bacaam bajake bafañe kamuutenak.*” [búregum al-Búkhari di Musilim]. Umar naane: “ itamberut ibaj mátaañie man Emitey ésenaatom waaf ubaaciir wajake: emanjey mati mátaañi umu mugorut buruñab bati Lisilaamey, poop mati ñoolene fañeen kákoji tatu, di emanjey poop mati roo leekaanom mánimañaati Emitey (mátaañiam mucila Emitey esenemo) poop nibabaj kafium mati panibaj tika bacaam.”

Kamuutenak kufañoorefañoor : **1) kamuutenak kayikunaak** : takum fuuñi furi, bare utey mátaañiam mabajiña. **2) kamuutenak kututooraak** : takum fuuñi furi, umañ wabajuña manusof Emitey. **3) kamuutenak káamakak** : esal Emitey di mátaañiam mabajimi. Anau an kukaanumi fuuñaf furi manalaw Emitey mátaañie beri arienoomi, oo kankaan nen nagalengalen. Oo amuutenut, nagalengalen. Kagalen kucila koola kankaan nen amuutenut.

Kamuutenak kugaba kubaje : **1)** kamuutenak di eniiley, bare lee koo kurege taate. **2)** kasomben di wan amañumi di búyejeti : koo kupiipiil di kubaj di búyajetab bati anau (psychologique) koo di kamuutenak di wan oomumi di eñes di mátaañaam mantomi. Wanoowan amiikeelau ajuke di dúniyaay uye kankaan rákon di kamuutenak kugabaak kabajumi. **A) wariiboorumi di kamañak kooli** : roo cenceñ kamuuten manuriiben kurimak kati Emitey di waaf ucila nen esaluyo, di jitey eñaruko mánkuloiyo. **B) wariiboorutumi di kamañak kooli woo uwaas úfeejiir:** **1)** kamuutenak di ekobey Emitey: wan amañumi oone úkaanumaay ró : woo eenomi ekaney wan buruñab bati Emitey buceñjumi ; wan ootumi ekaan dó, kabenenak to

---

Emitey. **4)** kápuren jari jabaje : waaf úfeejiir ubaj ró : **A)** búkaanumab buñaruloñar, letuñoos, wan kúñesuromi nen baraan mumel bee kápuren jariñ jati baraanab, ekat baraanab kaanut kafiumak. **B)** búkaanumab tíka bubaj búwolumab nen ecel (ekaan kalib man fásimaf fúpurul (Hijamah)) mba riceen, púrenut kafiumak. Anabioxau (akde) nasontenooontenoor ; naane bukanak kusontenoor. **C)** búkaanum babile ewol mba éwolaati nen ebol eniley au bajuer bee kapooyuyo di kásumut. Roo kankaan káfiumaati haani ma.

wajakaaw. **2)** kamutena di wan Emitey éfirenumi : wan ootumi ekaan ró ekatey wan kúfirenumi. Wan kúmañuromi, ukat ekaaney wákojiyaaw (Makruh). **3)** kamuutenak di búrokum Emit: wan ootumi ekaan ró: woo eenomi etey takum ureg kurim kajakut (usof fúrerepaf) ésigiri nuñabuyo (ubuntooruyo) takumelat búrokum Emitey, uñenaw di úkamunaw takumukaan wan Emitey elatumi nen kacapoor, ejis wañi mba enag uñaalaw di ekaan riceen. Wan kumañumi dó, kusof Emitey di wan ekaanuñaa. Akoyume di buko?: abaumi fubajaf manawoolo Emitey manteer abajutumi manamuuten. Bare nen abajumi nápurenepuren síkoraas soola mba nanennenso di buruñab bati Emitey (ekaaney wan emañumi) nounu nákooyume abajutumi. Nen nasenesen síkoraas soola di mukaanaay man kumañe, nounu abajutumi ákooyumool. Anabioñau (akde) nnaane: “*Akúumenemi kabajutumi kuri ban nasal Emitey, oo buko kure’e bacaam di asuñumi manamuuten¹ di bacaarab.*” [Ahmad]

❶ **Ebaj ríñj** : yoo eenomi ebaj waaf wayaje biyok súum roo kaaneikaan man waaf ucila ubaj. Emañ wan Emitey ejuumenumi roo fañe manlofene anau di Emitey. Kankaan búwolum bati kamañak kan umañumi Emitey, di poop kafiumak kan ufiumumi Emitey. Elawey Emitey di kápuren jarisikatoorut di ebajey ríñj, jak di wan esofumi eban.

❷ **Kariibenak Emitey ceb (Khushu)**: roo eeomi ekobey Emitey ceb di kawalenooraak, di kapuñenak (Hudhayfa). Anabioñau (akde) naane: “ jík anum ekobey Emitey yan kubuntaak kúkobumeyomi. Di kuceeñool wa ulakomi ekob yati kubunta ? kayoken eniil di ekobey Emitey ban ekob ecila ériñjut di ésigirey. Naane poop: “ waaf utooñand wabile epakuul di ekobey yooluul woo. Mukaanaay manooman mati ekob Emit maceeñe ekob Emitey mba kabeben búyeg di eniiley, moo jimanj mati bacaamabubo pankujuker manukobumi eno Emitey nen di kásalaak. Anabioñau naane: “ ásaliemi nañoolene kusenool bútingum butut bati bacaamab boola mba bútingum bubaacinden, butoken, mba ábajaati bacaam di kásalaak koola, mati kábebenaati búyejet di eniiley nan ásaliemi.

❸ **Kafiumak**: koo kágolumak kabonketak kati Emitey káamakak. Majakutam mooluko moo mulakomi káfiumaataak. Ekaan urok wajake di kafium fañe ejak ekaanuwo di kákoli mati Emitey fañuyo erege. Emitey yoone di kurim kati hadiis (Qudsi) : “ *ínje nisosof amiikeelau úmba nen manasofammi eeno.*” [Búregum Muslim] kafiumak kubabaj kútaagul kugaba : **1) fáamakaf** : nan amiikeelau akobe Emitey ekob yati eñes ró bacaam. Aishah naane : “ *au Anabioñau ati Emitey, furimaf “kasenumi wan kuñoolenumi, koo kan sísigiras sibobokenemi ékolaay.*” [Al -Muminun 60] ubu asuñemi mba asngemi naraan bunukab púr to, nákoli Emitey [mánatuub] ? Anabioñau nápuuk : haani jaña As-siddis (Abu Bakr): kásaliemi, di kusuñ, di kusen esadaay, di kúkoli Emitey káyabaati burokiil bajakaab. “*Bukouku koo kurokemi urokaw wajakaaw.*” [al -Muminun 6]” [At-Tirmidhi]. **Fútaaagul fatiitaf** : akaanumi júnube

¹ Kamuuten nen uke eeno kamuten kati kaliikiten kayeg di mátaañie di ésigiri mati faraf (bacaarab) di fañaaf fooli di kuseekak ; roo eenomi kasofooro (Ifah) meelojaa, roo kayeg ; bare eeno kankaan múñabuma fuuñ, roo kabonket ; eeno múyiifuma waaf, moo kayofoor kaanujaa múteyuma mátaañiaam mati dúniyaay , moo balat (Zuhd) kaanujaa leekakaalen wayikunaaw wan ubajumi, roo koonemi kooky

aban nátuub, nafiunfium ebaj kabonket kati Emitey. Akaanemi nanoonan júnubaas ban letalaw kabonket Emitey mati panebonketool. Oo nalalaw wañoolenut ubajo ban wan asofuñaa kaanut kafium. Fujuumaf ufu kulalatufo bare futoonjandaf kumammañufo. Ésigirey yati amisilimaau ebabaj ró másuum di kákoliak , bare yati abuntaau yoo wajakutaw ceb ebajemi di esof mati letebaj kaceñoor di Emitey.

❶ **Kákoliak (al Khaw):** koo waaf waam di éjo'ol bee di au wan búyejetab bubebut, wakaane yuutey ékoli nan usofe mati mátaañie pammubaji. Kaanumojaa, kawonoor kucila koo koonemi kákoliak. (Khashiyah); majakaam mooliko moo eenomi kágongotaak (Anon). let yoo eenomi kafiumak bare siwonoor san ubaje di kákoli kuulak kati Emitey (Rahbah). Kafiumak koo kawonoor kati káyinen mati panubaj waafaw wan umañumi ebaj (kawulak kati Emitey) (Kaghbah). Amisilimaau naate abaj ñákonan kamañak, kákolaak, di kafiumak. Ibn Ul-Qayyum naane : “ ésigirey yammi di eñesey Emitey yoo enokoonokoor nen esuwaay : fúkaaf foo fulakomi kamañak, ulegaaw ugabaaw woo eenomi kákolaak di kafiumak. Kákolaak kusofujaa ésigirey pánkupuren umañaw di éfiren emañey yati dúniya yoo kánokenul.”

❷ **Kákoli kúkoliyaay di anooan :** koo kukaanemi manukaan wan ootumi ukaan, nutey wan kulatumi. **Kákoli kan kumañe :** koo kukaanemi ukaan wajakaaw manukat wajakutaw.

Kákolaak Emitey ceb koo kubabaj sisiw sajuupoe : 1) kákoli kati kamañ kati síndena. Koo kurajeraj di mukaanaay mati Emitey ceb ; kákoli aceen alet Emitey, doo kanaamen káamak nen kákoli takum simitas sati kunaamenaak sinagiil. 2) kákoli kajakut : koo ekatey mukaanaay muceen man oote ekaan, mba ekaan riceen rajakut mati núkolikoli bukanak wan kubile ereg. 3) kákoli kasenumi : nen kákoli eyenkaramba, émunduño mba riceen.

❸ **Kariibenak buruñab bati Emitey ceb mba ekatey (Zuhd) kariibenak dúniyaay :** roo eenomi ekat wan umañumi bee riceen rafañe ejak. Etey dúniyaay (kakuno) dúniyaay) kaanekaan káyokul ésigir, búyejet, di eniil. Emañey waaf ucila woo úñareuumi kákolaak lako to. Di kabotalenoor. Emañey fañ dúniyaay uye yoo éñareuumi júnube yanooyan, eteyeyuyo di éñarul mukaanaay mati ekobey. Epúr di mo yoo eenomi kápuremento di ésigirey, bare let di kañen.” Ban nounu ésigiri emammañuwo, mati roo koonemi ekobey Emitey nen kamañjutumi. Anabionjau naane: “*jajak fañ ékoraay yasetaay yoo ekaan ékori yati amisilime áwaaniin.*” [ahmad].

Fujuumaf fati ásukateenau di ékoraay fuñoolene fubaj ejuk yono futok: 1) panateyuyo di buruñ banooban , takumayabuyo, mati amañutuyo, nákolikoli seetaanaay yan éñareuumi. An acila oo koonemi yaamumi Emitey manariiben buruñab booluyo (Zahid). 2) abajut kásuumaay kati ebajuyo poop letalatufo biyok abaj to mátaañi. An nen umu oo abaumi kásuumaay di (wan Emitey esenomi). 3) kóyumool abaj síkori oo kábajaati mati namammañ ebajuso bare añesutuso di sembe bare nen abajuso panañarusu di kásuumaay. Bare eeno eñareyuso ecenceeñ sembe buyok letañar. An nen umu oo wan Emitey esenoomi woo nañarumi. 4) añesut ebaj síkori, añoolenut ro, haani manamañumomi nen abaje buruñ bati ebajuso, táañi mántaañie, panañesuso. Anau umu an amañe bákori. 5) oo namammañ fañ ebaj wan amañumi ebaj nen síkori, nokoor nen an bacaar busofumi abajut muriyaay di wan amañumi. Oo acila nacenceeñ ebajuwo.

Kámik kati kásuumaay tutoror Abdallah di Abdu Nabi

Aníne an kuwonke Abudallah [amiikeel ati Emitey] nákamboor di acee, kareesool Abudunabi [amiikeel ati Anabiyonau] di búyjetool, Abudallah amanut kareesak uku naane: “buu an oote ukaanooro karees kan úyiisene au amiikeel ati aceen ábuto alet Emitey?” oo acila nápucool aan: “hani, ilet amiikeel ati aceen ábuto alet Emitey. Injé amisilime poop Emitey ceb nikobe. Abudallah naanoole: “kamaat kareesak uku bei kúpurulo, kanokooruñaa di kati kukerekenak kasenooroemi ureesaw nen Abudul Nabi [amiikeel ati Mesi] woo moo, mati kukerekenak Yéesu kuriibene? Ajamumi kareesak kooli panaane au Anabiyonau ^(An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) nuriibene ban roo kaanut ekob yati amisilime di Anabiyonau oola. Amisilime naate káyinen mati Anabiyonau aroka, Aboñaay ati Emitey.

Abudu Nabi naane : “ haani mo, Anabiyonau Muhamadu afañe bukanak, Oo afañe kuboñaayak búrom. Wóli nusenoorosenooro kareesak uku beet eñes di oo barakaay , nulof Emitey di búkaanum bati Anabiyonau ooliyo ^(An Kásuumaayak kommi di oo di epakey), di poop futiñaf foola dii Emitey , poop nulaw Anabiyonau Husen [amiikelau ati Al Husen], ban jandi oo ampaom kareesool Abudu Rasurul [amiikeelauu ati Anabiyonau]. Eñarey ureesaw uwe kankaan mukaanaay mufaan man bukanak búrom kukaane. Wóli too nutookulo di kukaan mo; takumubolen mati mo. Mukaanaay mátaañiut ban buruñab bati Emitey búsunsum kariiben.

Ñaa Abudallah naane: “mukaanaay muceen moomu majakut fañ mutoonjandam: elaw aceen wan Emitey ceb eñoolene ekaan, haani di eeno Muhammad ^(An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) kulawe waaf ucila mba acee di bukanak kúwaaniinak an kureut futiñ di Muhammad nen Al –Husen mba aceen. Roo yíisenut mati Emitey yákon, di poop riiboort di kurimak uke : “ bajut Emit yaceen [ekobaay] púr to jaat Emitey yákoney.

Paniceeñi siceeñ sipinaay manujuk májakaataam mantomi. Mati kasenoro karees nen uwu. Iñesut ró wanoowan, kaanutujaat káyisen malegenam maniriibemmo, níyiis poop wakaanutumi malegen maniteyuwo; nireg mankukaan wajakaaw, nífiren wajakutumi. Nisenoorosenooro Emitey manepooyom, Yoo ceb neete ewonk. Bajut añoolene, bajut abaje sembe púr to jaat Emitey; Yoo yommi fatiya, Yoo ékalaami. Bare paniwooleni kurimak kati Emitey: “*furimaf fákonaf fati kúyinenaa nan oomumi di ewonkiil bee di Emitey di Aboñaayau ooluyo managamen, furim fucila foo fulakomi “ nujanjam , ban nukankaan”* (An-Núu, 51) *nen joom di kañesoor di wanoowan, usankeniil mati Emitey di Aboñaayau, eeno núyinenyinen Emitey, di funakaf fúlamukaaf* (An-Nisaa, 59)

Abdullah : noone au Emit yákon numanje poop núyinene mati bajut emit eceen ekobaay púrutojaat Emitey. Abuu nuñoolene uregom yoo eenomi waa ?

Abdu Nabi : káyinenak mati Emit yákon ebaje yoo eenomi káyinen mati babaj Emit yákon; Yoo eliirumi fatiyaaraay, di yentaamey, Yoo esenumi fuyiifaf di ecetey; Yoo yookenumi wanawanaw, poop Yoo esenumi, Yoo ceb emanjumi búrom, Yoo ceb ebajumi sembaay fañ.

Abdullah : eeneen douru ceb rikaanumi manooman Emit yákon ebaje, Faraon di bukanak koola, Abu Jahl (añoosa ati Maka) di kuceen pankukobeen Emit yákon mati kumamanj moomu nen man kajuupoe di bukoo kumanjumomi.

Faraon asofeenumi mati oo emit namamanj di búyjetool mati Emitey ebajobajo, poop yoo yookenumi wanawanaw. Wáyisenumomi furimaf ufe fati Emitey (*kuñoosiñños*)

di nali¹, di eñes fujuko ban kúyinenyinen di sísigiriil fiit) [An-Naml, 14]

Káyinen kucila kuraraj di oo nan aje'enumi elo di falaf.

Bare poop káyinenak Emit yákon [tawhid] kacilumi kuboñaak éjo'oley, kan kúwalenulomi síliibaras , di kacilumi katiikenak kati kúreesi, koo eenomi ekobey Emitey ceb. Ekob ecila kankaan furim faguube wan Emitey emañumi di wan esenumi buruñ di wo. Di kurim, poop di mukaanaay maraje, di marajut. Simitas, di furimaf: “bajut emit ekobaay yaceen púr to jaat Emitey” yoo eenomi: An koomumi di ekob, poop akobaayau oo ceb.

Abdullah : abuu numamanj mati wa kuboñaayak, di Nóe atoonjandau di kuboñuliil bee baabe dúniya ?

Abdu Nabi : Mánkuwonkul kukaafiraak bee ekobey Emitey ceb, mánkupur di kanaamenakuyo.

Abdullah : waa ucilumi bukanak kati Nóe ekobey simit sicee salet Emitey ?

Abdu-Nabi : imanjut!

Abdallah : Emitey ebomboñ Nóe di bukanak koola nan koomumi di káfuufen di bukanak kanabaak : Wadd, Suwaa Yagut, Ya'uk di Nasr.

Abdu Nabi : abuu nusosof wadd, suwaa, yagut, ya'uk di nasr urees wati bukan kanabe bare let wati kuñoosa karuukenoore ?

Abdullah : ée, urees wati bukan kanabe , kan bukanak kati Nóe kusofe mati bukouku simit, poop kuraabak di kusofiil di simit. Jíliibaraj uje jati hadiisas jíyiyiis mo di kurimak kati Búkari kan Ibum Abaas añarulomi : “ sínaataas san bukanak kati Nóe kulakomi ekob di siranoor beri kuraabak. Wadd yoo elakomi énaataay yati fiilaf fati kalubu baabu dúmaatul-jandal; suwaa énaati yati kati Hudaail, yaguuth yoo yati kati Maraad, jaw bee fácul, di baj yati Gotail yati kati Bánú, di mofam mati Jawf, di bukanak kati saba; ya'uk yoo yati kati Hamdaan; Nasr yati kati Himyaar, kati fiilaf fati Dhul Kalaa. Doo urees wait bukan kanabe kati Nóe. Nan kucetumi, Ibilis naaniil kulaañ bee ban kulakoulomi kujuumen bo úteepum mankukaanuwo ureesaw wati bukanak ubuku. Di kukaan mo. Úteepumaw ucila kubilut kusofuwo nen simit di kuroñiil bee nan kucete; citi di kuñaruwo kukaan simit di kukat emanjey” [búregum Al-Búkari]

Abdu Nabi : furimaf ufu furim fuwonlena !

Abdullah: umanjuaa, pániyiisi benen wafañumi kawonlen woo eenomi Anabiyoñau oololaal álamukomi, Muhamed, (**An kasuumaayak kommi oo di epakey**) , Emitey eboñulooboñ bee di bukanak kamanje elaw, kabonket, ekob Emitey, poop kuñomenom Ka'abaay, poop kujawejaw di kulaañ tutoor Mon Asef di Al-Marúwa, di kujaw híjaay, di kusen sisadaas. Haani mo, kuñareñar úteepum uceen kukaan simit síkobuma, tutooraay yooliil di Emitey. Koone : “ di úteepumau uwu, wóli numammañ kájawum di wo manulof Emitey. Numammañ mánujuumoli (úteepumaw) tutooraay yóololi di Emitey. Úteepumaw ucila uñoolene ukaan simaleekaas mba Yéesu ba kuceen di bukanak kanabaak. Emitey di éboñul Muhammad(**An kasuumaayak kommi oo di epakey**) ájo'ol ajoonen buruñab ban

¹ Kuñoosiiñoos di nali : kuñoosiiñoos mée, bakooñut

ampaiil afaan Aburahaam ákobumemi Emitey ban naregiil mati mukaanaayam umu, di káyinenak uku doo búrom Emitey ecile. Leekukaan ro aceen, púr to Emitey. Yoo ceb elakomi atuukaau , ebajut aceen abenenuyo. Bajut aṅoolene asen búkuumen púrutojaat Yoo. Uleefaw futokaf di ugabaaw wati fatiya di wándomi, di sentaamas futokaf di sigabaas di wándomi, doo búrom kumiikeel kati Emitey; di kañenak kati Emitey doom. Haani simitas san kukobemi, soo búrom simamanj mati soosu di kañenak kati Emitey.

Abdu Nabi : furimaf ufu furim fákoolenie. Au buu babaj wáyisene mo?

Abdullah : wajuupoe úyiisenemo, di woo ucila, kurimak uke kati Emitey :

Ureg ai aseneul muriam mati fatiya di mati tentaam ? Ai awookene ejamey di ejukey, di nápurenul acetumi di aroṅumi, poop ai awookene mukaanaay mati waafaw búrom ? Pankoone “Emitey” nooniiil ñee jíkoliutuyo ? (yunus 31) urge : “ai acile mofam di káamudomi eeno jimamanj ?” pankoone “Emitey” taṅ waa jiwoolout ? Ureg ai acile uleefaaw futokaf di ugabaaw wati fatiyaraay, di ai acile Jáyiyaj jafaṅumi jáyiyaj búrom ?” Pankoone “Emitey ecilujo”

Kamaat waa, léejikoliyo ? Ai awookene di kañenool Jáyiyaj búrom jati wanoowan, aban napooyuwo ban oo aceeṅut epooy ?

Jireg, eeno jimamanj mo !” pankoone “Emitey”

Ñaa buu kaane mankuyeekuul mo úyeget” biyok jáyinenaatiyo jikat ekobeyuyo ceb [búregum Al Mumiinun 8489] ban kunaamenaak kuwonkewonk kurimak uke : “ (Talbiya) niyiṅe kawonkak kooli, au Amansaau úmbaam niyiṅe kawonkak kooli, niyiṅe kawonkak kooli, bajut an jire’e púr to jaat akaanumi ooli. Poop oo ooli di wan abajumi.”

Kunaamenaak kati Kosiirit kumamanj mati Emitey yookene wanoowan di dúniyaay, bare haani mankumanjumi mati Emitey yákon di Jáyiyaj jooliyo, moo kaanut mankunoken di Lisilaamey.

Elawey yan kulawumi simaleekaas, kunabiyonjak mba bukanak kanabaak mankujuumiil tutooraay yooliil [kukorisitak] di Emitey manebonketiil, yoo ecilumi di kutiikeniiil.

Kaanumojaaat, kalaw kucila koote kulawuko Emitey ceb, wan kumaṅumi di kaan mukaanaay mati Emitey, wan kootumi ebuj, di kubujuwo di kareesak kati Emitey ceb, poop di kulaw Emitey ceb, wanoowan koote kukaan to, di kaan di kareesak kati Emitey ceb.

Abdu Nabi: Eeno esofey Emitey yákoney léekayinen mati Emitey ebajobajo, yoo yookenumi wanoowan di dúniyaay nen manujukuña, kamaat yoo eenomi waa ?

Abdullah : káyinenak Emitey yákoney kan kuboñulomi kuboñaayak bee di bukanak, kunaamenaak di kulatuko koo eenomi ekobey Emitey cebuyo bajut kanaamenuyo di ricee, di poop ootut ekob aceen púr to jaat Emitey. Nen elaw, emaṅ di emaṅ ekaan waaf, kásimenak, elaw karamben di elaw kapaken di riceen.... Ekob ecila yoo kuregumi kufel di furimaf : “ bajut emit eecen ekobaay púr to jaat Emitey” malegen, kunaamenaak kati kukorisiit bukoo simitas sooliil soo eenomi san kulawemi di kásimenak di ekaan waaf, mba di karamben; kaan simaleeka mba anabiyon, mba an anabe, búbaar; fuyaak mba éjiina. Simitas sooliil lee soo eenomi atuukaau ákuumenemi ban léekukuumenool, akaanemi wanoowan. Kumamanj mati

rouru búrom Emitey ceb eṅoolene ekaan ro nen mánuyiisulaami fácul. Anabiyonḡau (**An kasuumaayak kommi oo di epakey**) naaniil kúpur di kanaamenak Emitey « *bajut emit ekobaay yiceen púr to jaat Emitey yákoney* » kuriiben furim fucila mankukaan wan furegumi bare let ewonkufo ceb di butum.

Abdu nabi : au buu numamḡan ereg kúkorisiit kunaamenaak kufaṅe mankumanje búfelumab bati furimaf “ *bajut emit eceen ekobaay kaanutujaat Emitey*” kufaṅe mankumanjubo kumisilime karonḡe kati jaat olaal !

Abdullah : súmut ereg, bare moo kaanumi eeno. Kuñoosaak kaja'alomi Lisilaamey bajuumer kumamanj wan Aboñaayau amaṅe eereg di furimaf ufu : “jikob Emitey ceb, tákunjiyinen takunjikob riceen ríbuto Emitey, di jilat kanaamenak Emitey di ricee.

Nan aanumi jireg “ *bajut emit yiceen ekobaay , púr tojaat Emitey*” di *kúyaboorul siceeḡas: au buu namamḡan kajojen simitas kaan Emit yákon ?*” moumu kóolenikooleni. [Saad, 5] haani mankumanjumi mati Emitey yookenumi wanoowan wati dúniyaay. Kuñoosaak kajaalomi jandi Lisilaamey éjo'ol nen kumanjeene moumu, panjaakalien an ereg oo amisilime ban amanjut búfelumab bati furimaf ufu, nen man kuñoosaak kaja'alomi jandi Lisilaamey kumanjumi. Bare kaanut mo kuceen du bukoo koone nuṅoolene uwonk ureesaw uwu báyinenut wan urees ucila ufele, ban afaḡumi emanj di bukoo oo naane di esofey yoola kurimak maame kurege : Emitey ceb eteepemi, di esen , poop yoo ceb ekaanemi wanoowan ubajo di dúniyaay. Au buu babaj ró majak di bukanak kasofumi mati bukoo kumisilime ban kamanjutumi few di kukorisiik, faḡiil emanj furimaf “ bajut emit eceen ekobaay púrutojaat Emitey ?”

Abdu- Nabi : bare ínje letinaamen Emitey di riceen, pániyinen mati púr to jaat Emitey yákoney, bajut ateepa, ákuumena mba arambena; mba akajena aceen aṅoolene akaan mo. Ebajut an kure'e ban Mohamad (**An kasuumaayak kommi oo di epakey**) aṅoolenut akaan wajakut mba majake, káfaḡuma Ali, Ak Husen ; Abdul Kadiir Al jilaani di kuceen. Bare nikaanekaan júnube. Ban bukanak kajakaak kubabaj kasal (jah) di Emitey, poop nilalaw mankujuumom tutooraay yúmbaam di Emitey bálamuk kasalak kan kubajumi di Emitey.

Abdullah : Pánipuk di eregey wabajumi : roo bukanak kan Anabiyonḡau (**An kasuumaayak kommi oo di epakey**) atiikenumi kumamanj moumu, poop kumanmaj mati sínaataas sooliil leeso siwookene dúniyaay. Wan kumaḡenumi kasalak di elawey Emitey bee di buko, Nusankensanken mo di Alikuraaney.

Abdu Nabi : bare kurimak uku kuwaloulowalo di kukobaak buu naate esof banaay di bukanak kanabaak sínaati ?

Abdullah: nutontoonḡ ujamoor mati sínaati siceen di usu kusensenso urees wati bukanak kkanabaak (áamakak) jandi jamaanaay yati Nóe, poop kuñoosaak kukobekobuso mambisijuumiil tutooriil di Emitey mati sínaati sicila sibabaj kutiḡ káamak bújonnoor Emitey. furimaf ufe fati Emitey fúyiisenyiisen mo : (kañesemi kupooyaak buceen búbuto di Emitey bukoo kuregemi “*wóli ekobuso mansifaḡ mánsilofenoli ceb di Emitey*” [As(-Sumar 3]. Mati eceḡey yan aceḡumi : buu nuṅoolene unaamen kunabiyonḡak, di bukanak káamakak di sínaati ? Nuregi mati haani kuñoosaak, ban kuboñulomi Anabiyonḡau (**An kasuumaayak kommi oo di epakey**) beet, kubabaj di buko bukan kalakoe ekob bukanak kanabaak, bukoo

kucila koo Emitey yoonumi : *(kan koomumi di elaw , buko poop eñes an kubile kágutoum mankufoñ mankulofe Amansaau ooliil. Kufiufium ebaj kabonket koola poop kúkolikoli kuulak koola. Kuulak kati Amansaau ooliil* (Al-Isira 57). Poop di bukoo, babaj kalakoe kariiben Yéesu di iñaayool. Emitey yoone uwooleniil nan Emitey yootumi ereg: “*Au Yéesu, añaillau ati Mari, abu au uregumi bukanak “jisof ínje di iñaayom nen simit sigaba, púrutojaat Emitey ?”* (Al-Maida, 105), poop babaj di buko kalakoe ekob simaleekaas. Emitey yoone: “*ban fulay fákon panejojeniil búrom eban, di yoone simaleekaas :” abuu muyuul bukanak ubuku jilakomi ekobey ?”* (saba, 40). Uwonoor jak di kurimak uku dán Emitey esofumi mati oo añoosa anooan akobumi sínaataas.

Kakobumi bukanak di bukanak kunabiyonjak , kúwaaniinak , simaleekaas di poop bukanak kanabaak. Laañ benen, Aboñaayau ati Emitey (^{An}kommi di ^{Kásuumaayak}oo di epakey) natiikeniitiiken báfajulut mati mo.

Abudu nabi: haani mo, kunaamenaak kulakolako elaw sínaataas sooliil mbisiwuliil kásuumaayak, bare ínje níyinenyinen mati Emitey esenemi kásuumaayak, Yoo poop esenemi mátaañiam, Yoo ekaanemi man wanawanaw ubaj di dúniyaay. Yoo ceb neete elaw. Bukanak kajakaak kubajut sembe di wan Emitey esofumi eban, bare panilawiil di káyinen mati pankurambenom di Emitey manebonketom.

Abdullah : wan ureguña , woo kunaamenaak kuregemi, nen di furimaf ufe fati Emitey : *bukoo kukobut Emitey mankukob wañoolenut ukajeniil, mba uñaruliil majake ban di koone : ubuke kubilumi ejuumolaal fulay bújoonoor Emitey”* [Yúnus 18]

Abdu Nabi : bare ínje Emitey ceb nimaje , poop elaweyuso(simitas) let yoo eenomi emaruso!

Abdullah : paniceeñi ure : abu numamanj mati Emitey yoone ukob Yoo ceb, poop sensen di Yoo manukobuyo nen man Emitey eregumi di furimaf ufe : “ *wan kuregiimi kooniil kukob Emitey ceb)* [Al Bayinah 5].

Abdu Nabi : Eé, moo kuregumi

Abdullah : ñaa ufelom wan amaje eregi taate, waa eenomi kamiikelet di an ?

Abdu Nabi : iláwulut eceeñey yooli. Kamaat ufelom to

Abdullah : ujanten jak manifeli to : Emitey yoone :jiwonk Amansaau ooluul di ewonk yati kákoliyo di kayofo. Malegen, Emitey emañut kañoosemi kurimak) [Al Araaf 5].

Ewonkey Emitey manteer yoo poop ekob Emitey ?

Abdu Nabi : Eé, ekob Emitey faj! Yoo elakomi sísaagumas sati ekobey nen mankuregumi di ehadiisey uye: “*ewonkey poop ekob Emitey”* [búregum Ahmad di Abudawud].

Abdullah : nan umanjumi mati yoo poop ekob Emitey, ban nuwonkewonk Emitey fuk, balay di kákoli poop di káyinen di haaji eceen.

Poop nuwowonk Anabiyonau mba emaleeka mba an anabe di fuyaakool bee mati hhaaji ecila. Abu nunaamennaamen Emitey di bukanak di kalawak uku ?

Abdu Nabi : Eé, nounu, ninaamennaamen Emitey di bukanak ban nukonkooñ, furimi fujajak.

Abdullah : býyiisenum buceenn bubabaj, baabe : ujame furimaf ufe fati Emitey (*úsali bee mati Amansaau ooli, núpuren usen*) [Al Kawusar2] ban nukaan wan Emitey eregumi di furimaf manubuj usen bee mati Oo. Abuu ebujeñ yan ubujumi uban nuwaas, nukankaan mo bee ekob Emitey manteer leemo ?

Abdu Nabi : nukankaan ekob Emitey

Abdullah : nen usene waaf (esada) búteepum nen Anabiyon̄au mba éjina mba ricee, abuu nunaamennaamen dó aceen akaanut Emitey ?

Abdu Nabi : Moo fañ, kankaan kanaamen

Abdullah : niregireg mati kalawak , di mati ebujeý mati kalawak koo kufañe ejak di muukaanaayam mati ekobey Emitey, koo di kurim kukaanei, bare ebujeý yoo enannaam di mukaanaayam mafañumi ebaj sembe ; mati ekobey Emitey. Moo mucila di uñen mukaanei. Bare ekobey ereut di mukaanaayam mugabaam umu. Elawey efanfañ to : emañey, kasankenak bukanak mati Emitey, elaw mankupooyi, mba elaw karamben di riceen.

Bare kunaamenaak kan kuwalenulomi Alikuraaney, abu bukoo simaleekaas, síjinaas, bukanak kanabaak mba kati sínaataas kukobe mba ricee...?

Abdu Nabi : Eé ! moo kulakoeenumi ekaan.

Abdullah : lee buko di ewonkey di ebujeý, elawey kapooy di elaw karambenn yoo ceb kúkobumemi Emitey. bare kumamanj mati kulakoenlako kumiikeel kati Emitey di fumansaetaf fooluyo;poop kumamanj mati yoo Emitey, yoo ekaanemi búrom wanoowan; bare di kukatuyo.

Mankuwonk faanaetaf fooliil (fati bukan kucila) mbifujuumiil bujoon̄oor Emitey. Roo waaf wabaje.

Abdu Nabi : Abdullah , yoo eenomi au úyinenut kapakenak kati Aboñaayau ati Emitey (**An kasuumaayak kommi oo di epakey**) ?

Abdullah : Lee mo, ilatut poop iñoosut mo niñoolene itit to ampaom di iñaayom-mati oo Emitey efañumi maneyabe kalawak koola. Poop nifume paninaam di kan abilumi ejuum(elaw) Emitey manebonketiil. Bare manooman bile ekaan, kúlawak Emitey ceb nuñoolene ulaw. Nen maneregumi : (*ureg kúlawak koo Emitey eciluko búrom; eere'enu to aceen*) [As-Sumaar, 44], poop kuñoolenut kubaj Emitey basenut ; bamañut, nen maneregumi : “*ai añoolene alawuyo (Emitey) yoo basenut buruñ ?*”

[Al Bakara, 255]

Laañ benen, elaw kapaken an ekaaneikaan Emitey bamañer nen maneregumi: *Pankulaw bee mati kan ewulum eban* [Al Anbiya, 28] poop kasofumi Emit yákon, bukoo esenumi nen maneregumi: *Lisilaamey letabajubo ban pananaam di kabajutumi fulay alikiyaama*” (Al Imuraan, 85). Kaanujaa kapakenak búrom Emitey ceb eñoolene epaken, poop eeno kuñoolenut kupakeni yoo basenut buruñ, poop eenojaa Anabiyon̄au (**An kasuumaayak kommi oo di epakey**) mba aceen añoolenut alaw kapaken bee di aceen manabaj Emitey basenut buruñ, poop di emanjeý mati Emitey yoo káyinenumi ebile esen buruñ mankupakeniil, kamaat yoo eenomi kapakenak búrom. Emitey ceb eñoolene epakeni. Nilalawuko Emitey di kurimak uke : “ Au Emitey tákumufirom kapakenak kati Anabiyon̄au. Au Emitey, uyab kúlawak koola bee di ínje, di ricee...”

Abdu Nabi : numanjaamanj mati senut elaw an waaf wan abajut ; ban Emitey ewuwul kapakenak Anabiyon̄au (**An kasuumaayak kommi oo di epakey**). Kaanumojaa, nababajuko ; kamaat sensen manulawool wan abajumi. Doo leekanaamen Emitey di ekobeyuyo.

Abdullah : moo malegen, eeno Emitey éfirenfiremmo, mati Emitey yoone : “ *kamaa jakunjiwonk anooann jinaamen di Emitey*” [Al Jin, 18]; elawey mankubonketi yoo kúlaw. Ban Emitey yoo esenumi kúlawak Anabiyonau (**An kasuumaayak kommi oo di epakey**).

Ban Yoo elaañumi éfiren elaw karamben aceen alee Yo; anokoor buu mananokoore. Púrutojaat Anabiyonau (**An kasuumaayak kommi oo di epakey**) kuceen poop kubabaj kawul kati kapakenak. Baciiker bajuupoe búyiyiis mati simaleekaas, di úbiikaa wacetumi jandi umanj fañaaf fooluwo di bukanak kajakaak kubabaj buruñ bati elaw Emitey manebonket.

Abuu numamanj ereg mati Emitey eseniisen kabonketak mbijaw ilawiiko ? Nen uregumi, kankaan nen nulanlaañ bee ekobey bukanak káamakak kúwaaniinak kan Emitey elatumi di Elíbarey yooluyo, leemojaa, furimaf fooli fati “ Emitey eseniil kalawak panilawiiko” fujakut.

Abdu Nabi : bare letinaamen ekobey Emitey di ricee ban elaañey bee di bukanak kúwaaniinak lee kanaamenn di ekobey Emitey.

Abdullah : abuu numamanj, poop níyinenyinen mati Emitey efanfanj manelate di káfirenak kanaamenak fañ káfirenak cagayetey, ban poop Emitey letebonket kanaamenak ?

Abdu Nabi : Eé, nimamanj mo, ban poop erereg mo set di kurimak kati Emitey

Abdullah : iñame nukakat kanaamenak kan Emitey elatumi ; abuu nuñoolene uregom kanaamen Emitey kei au ukaanutumi kan Emitey éfirene ban nulatuko ?

Abdu Nabi : kanaamenak Emitey koo kulakomi ekobey sínaataas kasaboorakuso, elaweyuso, di kákoliakuso.

Abdullah : wa eenomi kasaboor sínaati ? manteer nusosof kukorisitak kuñoosaak, kusosof mati kasaboorak sinkaamas usu kúñareuñar waaf kúkuumenekuumen, mba kujoonenejooon kawonkesomi ? Kusofut mo nen man iregimi.

Abdu Nabi : Injé poop moo, íyinenut uru ; moo let, ajoñoorumi di fugol, mba yinkaam, mba waaf walempi, etc.. manalawuwo, násimenwo manasof mati waaf ucila ulofenoolofen di Emitey, mati bújamum woo, Emitey panepakenool di mátaañiam, rouru eenomi kawaasenak roo nisankeneiña.

Abdullah : nukonkoñ. Ban doo jikaanemi di sinkaamas, di kuyaakak. Poop nan oonumi kanaamenak koo eenomi ekobey sínaataas, abu numamanj ereg mati kanaamenak kati kuñoosaak koo kurere di akaanekomi ? poop mati kafiumak bukanak kúwaaniinak manulawiil roo naamut di kanaamenak ?

Abdu Nabi : Eé, moo nimañe ereg

Abdullah : eeno moo, kurim kameeñe kan Emitey esankenumi éfiren kafiumak bukanak kúwaaniinak, di ekobey simaleekaas, síjinnaas mba riceen ban poop nareg mati anoosan akaan mo, oo akaafira nen manuregulimi di fútoñumaf.

Koo kurim kucila waa kunafae ?

Abdu nabi : moo, bare kalawumi simaleekaas, di kunaboyonak kukaanut kukaafira mati mo, bare buko káyinenaati kukaane. Koone simaleekaas kujaña kati Emitey, poop Yéesu añiilau ati Emitey; ban wóli uregut Abdul Kadiir añiil ati Emitey mba Sainab añiil ati Emitey !

Abdullah : ewul añiil Emitey, doo mukaanaay mati káyinenaati múbuto. Emitey yoone : “ *ureg Yoo elakomi Emitey yámakey, yákioney yan ulawaalemi wan umañaami* [Al Ikalaas 1,2] poop bajut yan sire’e, ban Yoo nulawaalemi wanoowan wan umañaami. Añoomomomi, oo áyinenut, haani nañoomut fúbanumaf fati esuuratey uyu. Púr to, Emitey di yoone : “ *Emitey ebajut añiil, poop bajut simit siceen lee jaa yo. Nen bajeene, emit yanooyan panesof buruñuyo yoo di úteepumaw wan eteepumi ban pansifañooreen*” [Al Mumiinun, 91] kamaat Emitey épajuupajul úyinenataaw ugabaaw uwu : káyinenutumi mankukob simaleekaas kúyinenyinen mati, haani di kaan an áwaaniin kukobe, kusofutool di añiil ati Emitey; poop káyinenutumi mankukob síjinaas bukoo poop kusofutuso kuñiil kati Emitey. Silekoolas sibaaciiras, sámakas sati kápajulak siluwaas di kugamak kati Lisilaamey, soone, mati “ *fujuumaf fati ápurumi di Lisilaamey*” bee di buruñ buceen soone amisilimaau asofumi mati Emitey ebabaj añiil, oo an ápure di Lisilaamey. Poop anaamenuyo di waceen, nakankaan an ápure di Lisilaamey. Kamaat kúpajuupajul uruñaw ugabaaw wati káyinenaataak;

Abdu Nabi : bare Emitey yoone : “ *malegen kan Emitey emañumi [waliis] bukoo léekukoli wanoowan leekukaaniil wanoowan*. [Yunus 62].

Abdullah : wóli nusosof mati malegen, ban poop numammañ mo, bare an aatut ekobiil. Wan wóli ulatumi woo eenomi ekobiil unaamen di Emitey, di kanaameniilak di Emitey. púr to, wan ootumi ukaan emañiil, núyinen wajanderuti wooliil. Kábatulooremi mukaanaayam bukoo ceb kúyineriitumi wájanderutaw wan bukanak kati Emitey kukaanemi;[waliis] buruñab bati Emitey boo bufañe ejak uruñaw, boo bujonlenumi di uruñ ugaba wan umanjut bei úpurulo. Kankaan poop malegen mápupurulo di kurim kugaba kakaanut malegen.

Abdu Nabi : kan Alikuraaney ewaloulomi di bukoo kúyinenut mati bajut simit sicee sikobaay, púr to Emitey. kusosof Aboñaay ati Emitey (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) wan aamumi di ereg lee malegen, koone fulayaf fati kayitaak fubajut, poop Alikuuraaney lee malegen, koone yoo mayinjo kurim, mayinjo kasanken. Ban wóli, wóli núyinenyinen mati bajut Emit eceen ekobaay púrutojaat Emitey; poop Alikuraaney, núyinen, poop fulayaf fati kayitaak di kacetumi, ban nusuj. Ñaa buu nuñoolene úre’enoli di buko ?

Abdullah : bare kumamanjaak búrom kujamoore mati an áyine di Anabiyonau ati Emitey (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) di waaf púr to nañoomool di waceen, an acila áyinenut ban anokenut di Lisilaamey. Moo poop nootaale esof áyinenumi riceen di Alikuraaney aban, nañoom ró ricee nen amanjumi mati Emitey yákon aban nañoom kásalaak, púr to, nañoom mati jakaay an noote úpurenyuyo amanje rouru búrom ban nañoom balatab ; mba náyinenyinen roo búrom, púr to nañoom mati anooan noote ujaw híjaay. Noo bukoo basofoorut mati híjaay anooan noote ujawuyo nounu di jamaanaay yati Anabiyonau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*), noo Emitey ewalenuulomi kurimak uke bee di bukanak : “ *Eja’ay híjaay an noote ujaw híjaay nen man Emitey eregumi bee mati kabajumi mújawumaam bee híjaay di eluuey yati Emitey. Káyinenutumi...Emitey leegumbuuyo wanoowan di waaf wati dúniyaay* [Al Imuraan 97]. Poop nen añoomijaat fulay kayitaak, kumanjaak búrom kujamoore mati nounu nakankaan añooma.

Moo kaane Emitey di ereg set di élibarey yooluyo : abajumi wan áyinene di Alikuraaney poop di baj ró wan añoose, oo añoosa faj.

Yoone nen pánuyinen di Lisilaamey, núyinenuyo búrom, bare ootut káyinen riceen mániyunenaati raaru di Lisilaamey. Akaanumomi oo akaafira.

Abuu núyienyinen mati áyinenumi waaf wákon di Alikuraaney, nañoños waawu oo akaafira?

Abdu Nabi : Eé, malegen moo, kurereg mo set di Alikuraaney.

Abdullah : nen usofe mati áyinenumi Aboñaayau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) di mukaanaay manooman, ban naños mati kásalaak kankaan farata, oo akaafira, nen man kumanjaak búrom kuregumi, poop nen áyinene búrom di Alikuraaney akat fulayaf fati kayitaak nounu silekoolas sati luwaay yati Lisilaamey soo búrom sijamoore di fujuumaf ufu, ban Alikuraaney erereg mo set nen manureguumi. Umanj mati káyinenak mati Emitey yákon ebaje kásalaak, eseney jakaay di híjaay. Buu kaane an añoose waaf wákon uwu yañ nakaan akaafira, haani náyinene wan Aboñaayau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) añarulomi, di buu kaane poop añoosujaat mati bajut Emit yacee púr to jaat yákoney, yati buruñab bati Lisilaamey, yati kuboñaayak búrom, oo leekusofool di akaafira ! Kasalak kooku di Emitey ! An ajanderut kámanjaati nen uku !

Uwonoor wabajumi di kuriibooraak kati Aboñaayau ati Emitey (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) nan kutiikenumi kuban Hanifah bukoo mankunokene di Lisilaamey, bukoo di Anabiyonau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*), ban kúyinenyinen mati bajut emit eceen ekobaay púrutojaat Emitey ban Muhammad nalako Aboñaayau ooluyo mánasali, nawonken bee kásalaak.

Abdu Nabi: haani mo, kúyinenyinen mati Musailamah Anabiyon ban olaal noonaal bajut Anabiyon acee púrutojaat Muhammad (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*).

Abdullah : bare jiñiteññiten Ali mba Abdul Kadir di kucee kukaan kunabiyon, simaleekaas di jisenso fujuum fati Amansaau ati tentamaraay di fatiyaay.

Kamaat kaanumojaat, añitenumi an di futiñ fati Anabiyonau nakankaan akaafira, ban káyinenak kugabaak leekuñarulool wajake.

Haani kutoonandak, añitenoomi bee di futiñaf fati Emitey oo afañe fukaafiraetaf, poop kan Ali ibun Abi talib aremenumi buko búrom koone buko bukan kati Lisilaam, poop bukan kati Ali; di kupaaliil kuliikitenenulo mayinjaam. Bare káyinenak kan kubajumi di Ali káyinenak kákonak koo muyuul jibajumi di Abdul Kadir, di kucee. Buu kaane kuriibooraak búrom di kujamoore, di kubujiil mati kulanlaañ kukaan kukaafira ? Abu núyinenyinen mati kuriibooraak pankusof kumiikeelak di kukaafiraak ? Abu núyinenene mati ebaj kawonoore uku di ku'asayidak, di kucee kajeñut nounu nan kawonoore kucila kukaani ulaañ akaafira ?

Nuñoolenaale poop uregaal maame :

Ujukujaat kuñoosaak kutoonandak kusofutiil di kuñoosa, kan kunaamennaamen Emitey, di kusof Aboñaayau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) aregut malegen Alikuraaney lee melegen, leebaj kayito...koo kukaanumi mankoone bukoo kukaafira, kamaat waa ucilumi kumanjaak kati silekoolas sati bagamab di buruñab bati Lisilaamey di kuciik kurimak uke: “ kurim di fujuumaf fati ápurumi di Lisilaamey” kurim kasankene mati amisilime anokene di Lisilaamey mánapur. Púr to, di kusanken wajuupoe di wanoowan wan uñare, ukannkaan mukaanaay mati káyinenaaati. Babaj

wan kurege ban kareguwomi kuṅoolene kújukaati ró nafa. Nen furim faṅoolene fukaan man Emitey ebolen, mba fan an arege di butum ban áyikutufo di ésigiroom; mba fan arege di fúraari nen kan Emitey yoonumi “*ureg abuu Emitey, di kurimak kooluyo (Alikuraaney) di Aboñaayau ooluyo járaariumeñaá ?*”. *jakunjilaw kabonket, jípupur di káyinenak ; muyuul báyinener jiban di jípur di káyinenak*

[Atawubah, 65-66]

Bukanak ubuku kan Emitey eregumi set mati kúpupur di káyinenak bukoo báyinener kuban di futiikaf fati Tabuk, bukoo kucila babaj furim fan kusankene mati **Anabiyonau** (^{An Kásuumaayak} *kommi di oo di epakey*) bakaanerab bati usama di bútaañiool, naanool : “ Au Usama, nubujoobuj manarege mati “*bajut emit eceen ekobaay púrutojaat Emitey ?*” poop furimaf ufe fati Anabiyonau (^{An Kásuumaayak} *kommi di oo di epakey*)” koonom itiiken bukanak biyok kúyinen mati “ bajut emit eceen ekobaay púr to jaat Emitey buu neete iṅoolen isof fujuum tutoor wan uregumi di kurimak kugabaak uku ? uregom di búrambenum bati Emitey.

Nuṅoolenaale oonaal poop : wan Emitey eregumi mati kuñiilak kati Isirael kan eenomi haani káyineniil, emanjey yooliil éwaaniiney di mukaanaayiil, koone Móyiis (úyiisoli emit) [Al-A’Raf, 138]. Poop furimaf ufe fati kuriiboora kucee : « úyiisoli Dhat Anwât [búbaar bati waan wan káyinene simit sajupoe kúgandume sípumbeniil] »ban Anabiyonau nabaat mati [eceen ecila] enannaam di yati kuñiilak kati Isirael : (úyiisoli emit yanokoore di yooliil) [al-Acrâf, 138].

Abdu Nabi : kuñiilak kati Isirael di kaceṅumi Anabiyonau mánayiisiil Dhat awât lee manteer kúyinenut mati mo.

Abdullah : Epúkey to yoo eenomi kuñiilak kati Isirael di kaceṅumomi Anabiyonau kukaanut wan kumaṅeenumi, leteenumo léekuyineneen. Kukaaneene wan Aríṅenaau áfireniimi ; kuriibeneenutool mankuṅar Dhat Anwât [bee kalaw kujooṅoor di úbaar,] haani mánkufireniimi, léekuyineneen

Abdu Nabi : káwotoaati kulakotojaat di baciikerab ban Usama ibun Zaid aciikumi nan abujumi anau aanumi : « Emit yákon ceb esenumi kalaw, yoo eenomi Allah. » Anabiyonau bakaanerab ubu di búsuumaatiol manaane : « *Au Usama, au oomu manubujool manaregumi mati bajut Emit yiceen éyinenaal leejaat Allah ?* » [Al-Bukhari] nalaañ aane : « Koonom itiiken bukanak biyok bee nan kurege mati « *Bajut emit eceen éyinenaay lee jaat Emitey yákoney.* » [Musilim] buu niṅoolen ípajul wan au uregumi di ugabaaw wan hadiisas siregumi ? úyiisom, Emitey erambeni mánuyiisom.

Abdullah : numanjaamanj mati Aboñaayau ati Emitey (^{An Kásuumaayak} *kommi di oo di epakey*) natiikentiiken kúsuwifak , poop nasosof kucee di bukoo akul bukoo di eregey mati “bajut emit eceen ekobay púr to jaat Emitey yákoney poop kuriibooraak kati Aboñaayau ati Emitey (**An kásuumaayak kommi di oo di epakey**) di kutiiken kúbanu Hanifah bukoo di eregey mati bajut emit eceen ekobaay púrutojaat Emitey yákoney, poop Muhammad oo alakomi Aboñaayau ati Emitey. Bukoo kucila kúsaliesali, poop koone bukoo kumisilime. Kan Ali aremenumi poop moo.

Numamanj poop mati añoosumi fulayaf fati kayitaak oo añoosa, haani narege mati bajut emit eceen ekobaay púrutojaat Emitey yákoney, poop añoosumi ésaagum yákon yati Lisilaamey oo nakakaan añoosa, haani násediyae mati Emitey yákon.

Ñaa buu eete ekaan káseediya uku kan áseediyami áyinen leekuñarulool wanoowan, nen añoose wabajutumi sembe di Lisilaamey ban di unafaool, woo wákonaw di unafaool nan añoosumi mati Emitey yákon, yalakomi ésaagumey , di ésigirey yati buruñab bati kuboñaak ? au úwotut wan kurimak uku kurege.

Di kurimak kati Usama. Oo nabubuj an aane oo amisilime; nakankaan amisilime takunkubujool, mba kubotool fubaj. Ben letakaan wajakut an arajene Lisilaamey di oo bee nan abile ekaan dó wajakut. Emitey esankensanken mati rouru rabajuña : *(muyuul káyinenumi, nen joom di épur bee futiik mati buruñab bati Emitey, jijuker jak, jakunjisomben.* [An Nisaan 94] yoo eenomi jikaanum takunjibuj an , poop di jiñes emanj anooan manajuumumi eeno di Lisilaamey. Nen abaje fujuum fanaamut di fati Lisilaamey di jibujool di buruñ bati futiik, mati Emitey yoone : “ jijuker jak, takunjisomben : jijukerujaat mati alet abujaay nan áseediyami “**bajut Emit yakeen púrutojaat Emitey**”, ríñut eñes emanj eeno an acila amisilime.

Kurimak kúlamukaak poop moo : Nufefeluko maame : an ootut ubuj an áyiise káyinenak koola mati Emitey yákon ebaje poop áyiise mati oo amisilime. Kaanutujaat nakankaan wan Lisilaamey éfirene. Aboñaayau ati Emitey *(An Kásuumaayak kommi di oo di epakey)* naane : “ abuu nubujoobuj oo bareger “**bajut emit ekobaay púrutojaat Emitey**” *poop narereg, naane : “ konom itiiken bukanak bee nan kúseediyae mati bajut emit eceen ekobay púrutojaat Emitey”. Yoo poop eregumi mati kukarijiiitak, yoone: “ **tanootan jitookiil jibujiil**”, ban nen ujukiil, kunaamenaak di bukan kamañe fañ Emitey, poop kuregereg fañ, koone Emitey yákon. Moo kaane kuriibnooraak kati ban kukarañulomi mumanjaayam mati Lisilaamey koo fañiil kulanlaañ kújutu ekobey yooliil Emitey (ériñut yati kuriibooraak) ban furimaf fati “ **bajut emit yiceen ekobaay púr to jaat Emitey**” fuñarulootiil waaf, haani mankukobumi Emitey fañ, haani mankusofumi poop Lisilaamey lit, bukoo bañooser siluwaas sati Lisilaamey.*

Abdu Nabi : Ñaa buu nujuke kurimak uke kati Aboñaayau *(An Kásuumaayak kommi di oo di epakey)* dan aanumi “ funakaf fati kayitaak bukanak bee ejaw kulaw Adam púr to jaat Nóe, Aburaham, Móis púr to, di kujaw kulaw Yéesu mankupakeniil. Bare bukoo búrom pankulat bee nan koote ériñul di Aboñaayau ati Emitey *(An Kásuumaayak kommi di oo di epakey)*. Abuu rouru yísenut mati elaw kapaken kati aceen alet Emitey lee kanaamen?

Abdullah: au oomu di kásimpen újimen eceñey uyu. Moo, ulatut an elaw búteepum mámburambenool di wan buñoolene bukaan bee di oo nen man Emitey eregumi : “

Ati étukey yoola nawonkool, aanool ájo’ol arambenool manatiiken alatoorool’

[Al Kasas, 15], mba búliikum an alawe kupaalool karamben di futiik mba di riceen ran búteepum buñoolene bukaan. Wan ulatumi, elawey kapakenak yan jikaanemi jisaboar di kuyaakak kati bukanak kanabaak mba bukoo bájimer, mambikujuumuul di mukaanaay man Emitey ceb eñoolene éfiren mammukaani. Bukanak pankulaw Anabiyonau manajuumiil fulay di kayitaak, poop pankumañ elaw Emitey manegamen bukanak, kabajumi Arijanaay di épurenuliil di kákolaak ejuumey pio, fulay bagamab. Roo sensen di buroñab bati dúniyaay, di bati Alakira. Nuñoolene ujaw jilako di an áwaaniin mánjimik, najanteni nuregool : “ ulawom Emitey nen man kuriibooraak kati Anabiyonau *(An Kásuumaayak kommi di oo di epakey)* kuregeoomi di buroñool. Bare nan acetumi púr to, bajut nan kuje’e kujuum di fuyaakaf foola bee elawool kapaken.

Bukanak koololaal kanabaak, katoŋumi kanokenolaal di Lisilaamey kulalat ejuumey di fuyaakaf fati Anabiyonau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) manuwonk kareesak kati Emitey ! kaan mo jaat kamaat ewonkey Anabiyonau fañool yoo buu koote ereg to!!

Abdu Nabi: Waa numanje di Aburaham ? Oo kubetenoobeten di sambunas emaleekaay Jíbiriin di éjo’ol étaamenool (ejuumool) maneceñool : “Au buu babaj wan umañe ? Aburahaam namarul aane “let au niñese” Nen kúfireneenfíren elaw karamben kati jíbiriin (emaleekaay) leteceñeen Aburaham wan amañe.

Abdullah: kásimpenak uku kákonak di kutoonandak; laañ benen, kurim kan kuregoore. Bare haani nusofaale mati kulegen, jíbiriin naceñooceñe eeno babaj wan amañe nen man Emitey eregumi eeno, *sembaay yan esenoomi yooyu di oo*; [an Najum 5]. Nen Emitey eseneenool buruñ bati eñar sambunas sati Aburaham, di mofam di kurembooraak kañoolenumi bee kabetenko ban burabemi, mba ban bujonemi, panakaaneen mo.

Kankaan nen an abaje fubaj fañ manajuk an abajut, namañ kamaagenool (síkori) manajoonen haajaas soola. Bare acila nalat eñar síkoraas manakob bee nan Emitey esenool muri man an ootut ukaan dó kañeni. Búnokoor bei bubaje taate di kúlaw kati karamben di ekobey Emitey, di kanaamenak kabajemi jaat!

Umanj atiom mati kunaamenaak kutoonandak kan kuboñulomi Anabiyonau oololaal Muhammad (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) **beet kukankaan kunaamena kalet kúkoliyaay nen jaat di olaal waaf úfeejiir ukaane mankaan mo.**

Utoonandaw :

Kunaamenaak kutoonandak koo nan kúbajeriitumi mátaańi noo kunaamenemi Emitey. Bare nan kubajemi mátaańi, noo kuwoolemi, poop noo kuwonkemi Emitey, kurimak kati Emitey uke kúyiyiis mo set. Yoone: “*nen kújupoe di busaana di kuwonk Emitey cebuyo di kalaw kanookan. Bare nanoonan epakeniil di falaf kutoboj mofam masayaam, yan di kutoon kanaamenuyo* [Al Ankabut, 65] nan fulonkosaf funagulo fúfimeniil, di kulaañ kuwoolo Emitey mankulawuyo mambeepakeniil.

Ban nanoonan alaañe epakeniil kutoboj mofam masayaam ceb, kuceen di bukoo di kulat esaluyo. Bare añoosaau áamakau di ácaameriitumi jak bukoo ceb kuñoosumi búkaanumoli [lakumaan 32]. Kaanumojaa, kunaamenaak kan Anabiyonau (AKDE) atiikenumi kuwonkewonk Emitey poop kuwonkewonk kuceen, púrutojaat Emitey haani nan kuletumi di mátaańi. Bare táańijaat di bukoo, Emitey ceb kuwonkemi mankukat sínaataas sooliil.

Kunaamenaak kati jaat bukoo kuceen kuwonkemi púr to jaat Emitey nan táańie di nan súde. Táańi’iijaat, di kulaw : “ **Au Aboñaayau ati Emitey, au Husen**” di kuceen. Bare bukanak kamanjumomi kujuupout.

Ugabutenaw :

Kunaamenaak kutoonandak Emitey kúwonkumemi bukanak kati Emitey, kaan Anabiyon, an anabe, emaleeka mba yinkaam, mba búbaar bakobe Emitey.

Kunaamenaak kati jaat bukoo Emitey kuwonkemi di bukanak kaan di kásuumaay mba di mátaańi kafañumi mánkulapute. Anooan áyinenumi an áwaaniin, náyinen poop di waaf wañoosut Emitey nen fúbaar di búbaarab, oo nákooyume áyinenumi acee, an ajuke májakaataam moola. Kabuutenak moo kunokoorumi eeno.

Ufeejitenaw:

Kunaamena kameeje di jamaanaay yati Anabiyonau (*An kommi di Kásuumaayak oo di epakey*) bukoo kanaamenak kooliil kulakolako di káyinenak mati Emit yákon ebaje di mukaanaayuyo, di ekobeyuyo. Bare lee di jáyiyaj kúyinenume mati Emit yákon ebaje. Nen man kati jamaanaay yariibentomi kusofumi eeno. Bukoo káyinenak kooliil mati Emitey yákon ebaje kufanfañ mankulakoe di jáyiyaj jooluyo, poop kujajaw bee káyinen mati Emitey ceb elakomi ekobaay. Bukoo kusosof mati kújinaamak kukaanumi man wanoowan uroñ, di ucet...

Pánibanum kurimak kúmbaam di eceeñ yabaje sembe yan oote kálawul du kurimak uke:

Bajut kañoosoor mati káyinenak, emanjey mati Emitey yákon káyinen kucila koote ériiñ di sísigiras, numanjenko (úyiisuko)di kasankenak di ekaaney wan Lisilaamey eregumi di kumisilimaak. Nen rákon di rouru ribajut, an acila akaanut amisilime. Nen amanje mati Emit yákon ebaje ban letariibenyo moo kamaa oo añoosa nen Faraon di Ibilis [satañ].

Bukan kameeje kulimoorelimoor to, koone : moo malegen, bare wóli letuñoolen ukaan mo mati kúfirenfiren mo di ésukey, di kati ésukey yólololi. Kaanumojaat ; noote uriiben wan kumañumi, nubuntooriil jakum waceen wajakut ubaj to. Bukanak ubuku kumañjut mati ñameeje káñareuumi eñoosey kumamanj set *malegenam bare di kúwot mankukatumo nen man Emitey eregumi, kutitetit kurimak kati Emitey jákaati, kuliimen bukanak buruñab booluyo. Wan koomumi di ekaan ujakut faj.* [At Tawuba, 9].

Akaanumi mukaanaay abunt mati oo Emitey yákoney nasofe ban abajut káyinen kucila di ésigiroom oo abunta, afañe kájakaati añoosaa. Mati Emitey yoone: *“kubuntaak pankulefiil tentaam yati sambunas* [An Nisa 145].

Nen uñese emanj kurimak kati bukanak, eceeñey uye pánulawuluyo : panujuk kamanje malegenam kuban, di kukatumo mati kákoli takunkubotiil wan kubajetomi nen kore (karun), mba takunkujuumiil kulo nen hamaan, mba mansaetey yooliil eban nen faraon.

Poop panujuk kariibene malegenam umu di jameeñey, bare kulakojaat cebiil leekukaan mo nen kubuntaak. Nen eceeñiil wan kúyinenumi, leekuñoolen kuregi.

Bare haani mo, sensen umanj kurim kugaba di kati élibarey yati Emitey.

Furimaf futoonandaf : waregimi ban (furimaf ufe fati emitey) : *takunjilawoor kabonket . Jípupur di káyinenak muyuul báyinener jiban* [At tawuba, 66] nen umanje mati kuceen di kamaatumi futiikaf di Kuroomeñak tákon di Aboñaayau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) kuñoños mati furim fápurulo to di fúraar, di bajeloor, panujuk mati aregemi kurimak kati fukaafiraaf, mba akaanemomi di kákoli takum fubajool fugumbuli mba fujuumaf fuwalo, mba bee kapaken aceen, an acila afañe kájakaati awonkumi furim mati fúraar; mati áraarimi oo ñameeñe áyinenut.

Áyinenut di ésigiroom wan aregumi di butumool man bukanak kurenken.

Aregumi furim fati káyinenaati, mba akaanumi di kákoli, mba beet ebaj nan búteepum bubaje, oo pánayinen wan eseetaanaay ebuntoomi(*ekaani úkoli bulekab báamakab manunoken di kapuñak*) [Al Bakara, 268] ban ékolikoli kákoolenak (*yoo ekaanemi jíkoli bukan kooluyo*) [Al Imuraan 175] éyinenut *wan Emitey eregumi panekaan, bare Emitey yoo erereg panebonket di ewul kawul kápurulo di yoo* [Al

Bkara 268], poop ékoliut kamandoor kati ati sembaay : “ *kamaat tákunjikoli’iil, jíkoli ínje*” [Al Imuraan 175].

Abuu oo apinaay di kupaalaayak kati abonketaau fañ mba kati eseetaanaay ??

Furimaf fugabutenaf : di furimaf ufe fati Emitey : “ *anoosan aňoose Emitey oo báyinener, púrutojaa an kumandoore(an kubolene) ban oo di ésigirool náyinenyinen- kákambulumi sísigiriil eňoosey, bukoo kucila Emitey panemandooriil ban pankuyab kuul karie* [An Nah 106] di bukoo, Emitey ebonketebonket an kumandoorumi ban nabaj káyinen di ésigir yati kákoliyaati. Bukaaku bukoo kuňoňoos káyinenak kooliil, kaan kukankaan mo di kákoli, di kafium, mba bee kapaken aceen , mba emañ mofiil, fiiliil mba bee kapaken fubajiil, mba kukankaan mo di fúraar mba bee mati riceen, púr to jaat an kumandoore.

Kurimak uku kúyiyiis mati anau pankumandoori bee waceen manusanken mba nukaan wan kumañumi. Bare káyinenak di ésigiri koo letuñoolen umandoor an di ko.

Poop di kurimak uke kati Emitey: “*moo kaanumi eeno mati kufanfañ mankumañe dúniyay Laakira. Ban Emitey malegen leterungen bukan kuňoosa* [Al Naha 107].

Kurereg set mati kunagut kuulak mati káyinenat, kámanjaati, búlatoorab bati uruñaw wati Emitey mba emañey eňoosey, bare poop mati emañey máamak dúniyaay, ekatey buruñab bati Emitey mankurooko dúniyaay ban Emitey efañe manemanje.

Púr to jaat rouru búrom abuu ceñut man Emitey eneni di buruñ bajake manulaw kabonket Amansaau ooli. Ukat wan oomumi di ekaan manulaañ bee di oo. Nen manujamuňaa, mukaanaayam ume mukaanaay máamak, mákoolenie.

Abdu Nabi : nítutuub nilaw poop kabonket Emitey poop níyinene mati bajut Emit ecee ekobaay púr to jaat Emitey yákoney, poop níyinene mati Muhamed oo alakomi Aboňaayau ati Emitey. Niňoose búrom wan ilakoeenumi ekob wakaanutumi Emitey, poop nilalaw Emitey ebonketom wan ikaanumi wawuujumi, poop di ebonketom, di esofoorom manukaan wajakaaw. Yoo ebonketemi yabajumi ébotenaay yáamakey, elaañenulom beri Emitey yákoney di káyinenak kutooñandak bee nan ibile kákamboor di yo. Nilalaw manewuli bacaam bajake, atiom Abdalla, mati egamey uyu. Buruñab bati Emitey bucenceeñ ukaan an alebe (ati malegen). Mániyiisi mati niňoňoos wan ikaanuňaa wajakutaaw wati eñarey kareesom kati Adbu Nabi, panireg mati nititituko di “ Abdu Rahman” [arokaau ati Abonketaau], ébotenaay yáamakey. Nilawool kabonket benen mati wan ikaanumi wajakut di kámanjaati wati káyinen waaf wabajut waatut eñarulom kásuumaay kati Arijana nen íkamboore di Emitey di burok nen ubu.

Haani nimammañ elawi waceen úlamuka : nimammañ manulaañ uregom : waceen wajakut wan bukanak kumeeñe di ekaan jaat wolaal.

Abdullah : nimammañ ñaa ujanten jak :

★takumujanten kaňoosoor kati kálepen (kágunen) kurimak kati éliibarey yati Emitey, mba sunnaay, beet eñes ró ewaas emanje yati bukanak, ban Emitey cebuyo emanje wan kurim kucila kuguube. Fujuumaf fooli ró foote fúyiis an abaje emanj di káyinen. Noote enaam ró di bukanak karegemi : “ *wóli núyinenyinen mati doo búrom Amansaau óololi ceb amanje* [Al Imuraan 7].

Di wacilumi kañsoorak, Anabiyonjau (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey) naane :“*ukat waatumi kanaameni di añoosa bee di waatumi ekaani áyinena* [búregum Ahmad di Tirmidih]. Poop Anabiyonjau (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey) nalanlaañ areg di furimaf ufe : “*ateyumi mukaanaay man abajut emanj yajake, oo acila panaños buruñab boola bati Emitey, napooy faanaetaf foola. Akaanumi mukaanaay man abajut ró emanj yajake, oo nakakaan wan kúfirene*” [wan kujamoore]. Di areg aben (*junubaay yoo esigirey yiya egoorooruumi ban letumang man an amanjuwo*) [búregum Musilim] Di poop furimaf ufe fati Anabiyonjau (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey): uceeñooro – ñáfeejiir- “*majakaam buroom, moo múyokulumí ésigirey júnubaay di eyoken yuutey éñarul káfiumaati ésigirey, haani bukanak. Kakaan kanaamen, býiisenum bajakut, kakaan kanaamen (ñáfeejiir)* [búregum Ahmad]

★ Ukáanum kariibenak máamak wan umañumi, Emitey elalat mo di kurimak uke : “*ujukut ariibenumi máamak kamañak koola, akaanuko Emit yoola ?* [Al Furukan 43]

★ Ukáanum kariibenak kúmooraak di kurimak kati bukanak (an di emanjool) di poop mukaanaayam mati naaniñ, pankaani úmanjaati malegenam tan mommi. Malegenam munokoonokoor di amisilimaau di waaf wájime. Waaf waceen di oo, tanootan tan moomumi.

Emitey yoone : “*ooniijaa jiriiben wan Emitey ewalenuomi di koone hani, wóli bee kariiben mukaanaayam mati kúfannaaniñoli*” *waa! Man eenojaat kufannaaniñiil kuñoolenut kasanken, poop kusofut buruñ bajake di ekobey Emitey ?* [Al Bakara 170]

★ Ukáanum kaliikoorak di kuñoosaak. Mátaańiam búrom too múpurulomi. Anabiyonjau (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey) naane : “*anoosan aliikoore di bukan kúbuto, nanannaam di bukan kucila*” [búregum Abu Dawud]

★ Ukáanum kafiumak aceen ábuto alet Emitey. Emitey yoone : “*anoosan afiumumi Emitey an acila Emitey eyajooyaj*” [Al Tlak 3]

★ Takunjikob búteepum banooban, eeno ekobeyubo ekakaan kákobaati Emitey. Anabiyonjau (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey) naane : “*bajut ekob búteepum, eeno ekob ecila enannaam di kákobaati Emitey*” [búregum Tirimidi]

★ Utey ebaj býejet bajakut di Emitey, mati yoo fañuyo erereg yoone di hadiis Kúduusi: “*panulako an akobaay ati Injé ; awonoorumi Injé.*” [búregum Al Búkari di Musilim]

★ Utey ekaan esup di fusinki , mba ekok jineew mba riceen ranokoore mo, bee kacesoor mba kápuren kusaay kaam di éjo’ol mba kaam di eniiley yiya.

★ Utey poop egand basafet mba tawuñ bee kapooyooro di kúcilak kajakutaak. Roo kanaamen Emitey. Anabiyonjau (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey) naane : “*anoosan agande riceen, pankukatool di waaf ucila*” [búregum Ahmad di Tirimidi]

★ Utey eñes barakaay yati kuwaalak, újuujaw, di úteepumaw mati doo poop kanaamen di Emitey.

★ Utey efel býiisenum bati waaf mba ereg wan býyiise mba káyinen wan býyiise. Ibun Masud naane Anabiyonjau (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey) naane: “*býyiisenum bajakut*”

★ Utey káyinen muyaalam (kuyaalaak) di kafelemi úyiisenumaw wati bootab, fuleeñaf di bala’ab, kasofumi mati bukoo kumanja, kumamanj wan an uñoolenut umanj. Di kuciik kureg úyiisenumaw, anooan wabile ebaj di oo, kásuumaay mba mátaańi. Káyinen wan kukaanemi di wan kuregemi. Roo poop mukaanaay mati

kanaamenoor di Emitey, mati Yoo emanjumi wan an uḡoolenutumi umanj.

★ Utey feel búyiisenum bati bootab, fuleeḡaf, di siwaataas sati burokab (fujam furanta, kúwaagen, káriiḡa, fuleera) soo sikilumi kalubak. Doo poop kankaan kanaamen do di Emitey yacilumi kalubak, yoo ceb.

★ Utey kakali di karees kati aceen ábuto Emitey mati waaf, ukaan manukaane, kankaan kanaamen do di Emitey. Kurereg mo di hadiis: “ *akalimi di karees kati aceen alet Emitey oo áyinenut poop nanaamennaamen waaf ucila di Emitey*”

[búregum Abudawud] nen kakali di kareesak kati Anabiyonḡau (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey), mba di malebam, faanaetaf foola, mba fuyiifaf (fati iñaayool, mba fúkaaf fati iñaayool...).

★ Utey ejel waataay, érisey, bala’ab, ñonkañ, ebolaay, mati kankaan nen Emitey yateepuromi nujele.

★ Utey furimaf ufe : “ nen ...eene” (nan waaf ubaji wajakut) foo mukaanaay mati seetaanaay fúḡareul. Fúyiyiis kásuumaati koola di búkaanum bati Emitey ban emaje di au. Ureg maame : “ búkaanum Emitey, an uḡoolenut to wanoosan poop wásuumuyomi woo ekaanemi”

★ Utey kásali di kuyaakak. Létusali di emisira dán fuyaak foom. Di bútuukumab butoonḡandab bati Al Búkari di Musilim Aisa Emitey emaj burokool – naane Aboñaayau ati Emitey naane oo di sílaamas sati ecetey yoola “ *Emitey edanka Kusuwifak di kukerekenak kalawemi di kuyaakak kati kunabiyonḡak kooliil. Oo egam bukanak kakaanemomi*”. Aisa naane poop : “ *nen bajeenut kúgamak uku, fuyaakaf fati Anabiyonḡau* (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey) *pankukateenfo tíyaḡ anoosan najukufo*” [búregum Al Búkari di Musilim]

Malegen kajaalomi jandi muyuul bukoo kuyaakak kati kunabiyonḡak (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey) *kooliil di kati bukanak kúwaaniinak di buko, boo kulawemi. Nifirenfiren eḡar kuyaakak jikaan sidinkira sati elaw.*” [búregum Abu Awana]

Bukanak di kureḡi kulaañ kureḡi to emanjey yooliil” [búregum Ahmad Di Abdarimid]

★ Utey kajanten kurimak kan kugaajoorak kuregemi mankoone Aboñaayau ati Emitey (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey) areguko; kati eḡar Aboñaayau (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey) mba ajuumiil tutooriil di Emitey mba bukanak kúwaaniinak kati ésukey yoola. Kurim kucila (hadiis) kurim kalet malegen kan kusankene kuban di koone oo areguko.

Di kurim kucila, furimaf fati : “ *jīḡar kan uremi futiḡ di ínje ; futiḡaf fúmbaam furuukenuukenufo fácul Emitey*”

Poop di kurim kucila, babaj ró ufe: “ *wátaaḡimi di muyuul, di jijaw jilaw kammi di kuyaakak.*” Poop babaj fati : “ *Emitey enennen di fuyaakaf fati an anabe anooan emaleeka bee kajoonen sihaajaas sati bukanak.*” Babaj fati : “ *nen aceen di muyuul nafiufium mati ewaal paneyabool kalaw, panerambenool,* di poop kurim kuceen kan uḡoolenut úyiis búrom.

★ Utey ekaan wáaning wan koonemi wáaningaw wati kumisilimaak nen káaningak kati kabajiak kati Anabiyonḡau (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey) kaja’aburuḡak di kañitaak kati di fukaf [di funakaf bútinken] fuleeḡaf fati saba di uceen. Doo waaf wan kumeenje di ekaan mankurinḡuwo wabajut áseeda mati di Anabiyonḡau (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey) haani kuriibooraool kafaḡumi mankuḡaḡool olaal ban poop di kufaḡolaal búyejet bati ekaan wajake. Nen bajeen to majak mati ekaan mo, bukoo kucila pankutoonḡeen kunokenolaal di mukaanaayam umu.

Káyinenak mati bajut emit eceen púrutojaat Emitey

Furimaf ufu fubabaj ró kurim kugaba kabaje sembe:

futooᅇandaf (bajut emit eceen) foo eᅇoos mati bajut emit yiceen (Ekobaay).

Fugabutenaf: foo káyinen mati Emitey ceb yommi Ekobaay. Emitey yoone : “*Nan Aburham aregumi ampaool di bukanak koola “nilalat few wan joomumi di kariibenak.”*” [az-Zukhruf, 26]

Let emanjey ceb éyiisenemi kamaᅇak kooli Emitey. Nooté úyiisenko, yoo ceb, nanoonan, tanootan, di mukaanaayi, káyinenak (Tawhíd) kúrindiinᅇ eeno núyinenyinen mati Emit yákon ceb ebaje, nuᅇoos siceen san kusofemi mati simit, di kaanumi di kariiben simit sikila.

Koone :“ekulumaay yati Arijana yoo elakomi káseediyaak mati : “ bajut emit eceen púrutojaat Emitey”. Bare abuu, **bukanak kúseediyaseediya mo, sensen mankunoken búrom Arijana ?** kucenceᅇj Wahad ibn Munabi koonool : “ furimaf bajut emit eceen púr to jaat Emitey “ manteer lee foo fulakomi ekulumaay yati Arijana? Nápuukiil aaniil : moo faᅇ, bare ekuluma yanooyan ebabaj úᅇiᅇj. Kaanumojaa mánuᅇarul ekuluma yabaje úᅇiᅇj pánkukambuli leemojaat, léekukambuli.

Anabiyonᅇau (^{An} ^{Kásuumaayak} ^{kommi di oo di epakey}) nasankensanken kurim kajuupoe kati úᅇiᅇjaw wati ekuluma ecila nen furimaf ufe : fati Anabiyonᅇau (^{An} ^{Kásuumaayak} ^{kommi di oo di epakey}) “aregumu áyinen di búyegetool mati bajut emit eceen púr to jaat Emitey “ **poop náyinen mo di ésigirool**” di kaan furim fápurulo di ésigirool”, di riceen...kurim kucila nen kuceen man kuregumi koo koone ekulumaay yati kanokenak Arijana yoo elakomi emanjey wan furimaf “ bajut emit eceen púrutojaat Emitey, wan furege. Ucíkum wucee woone an noote kariiben furimaf ufu bee nan ucete. Wuceen di woone an noote kariiben wan furimaf ufu furegumi. Di waawu wasankenimi búrom, kumanjaak kujamoojamoor di uruᅇ wasete waatumi ekaan man furimaf “ bajut emit eceen púrutojaat Emitey” fulako **ekulumaay yati Arijana**.

Uruᅇjaw uwe ulakomi úᅇiᅇjaw wati ekulumaay yati Arijana :

1 Emanjey (cIlm) : furim fanoofan fubabaj wan furege, kamaat noote emanj furimaf “ bajut emit eceen púr to jaat Emitey”.Emanjey siriiboort di kámanjaati. Elalat emanjey simit siceen púrutojaat Emitey, di esof mati Emit yákon ceb ebaje; yoo eenomi : bajut Emit eceen ekobaay púrutojaat Emitey. **Di kurimak uku, ujukaal furimaf fati Emitey púrutojaat káyisumi malegenam set** [As-súkuruf 86]

di Anabiyonᅇau (^{An} ^{Kásuumaayak} ^{kommi di oo di epakey}). **Acetumi oo bamanjer mati bajut emit eceen púrutojaat Emitey, oo pananoken Arijana** [búregum Musilim].

2 Káyinenak : koo eenomi ebaj emanj yasete di búfelumab bati furimaf ufu, mati fulalat káfiumaati, fulalat poop káyinenaati, bare nubaj káyinen káriiᅇ. Emitey erereg di kápajulak kumisilimaak (**kumisilimaak faᅇ koo eenomi káyinenumi di Emitey di Anabionᅇau ooluyo, mankukat eᅇoosey, mankoom di**

kayeg di fubajaf fooliil di buruḡab bati Emitey. Bukoo kucila kumisilime kalegen

[Al Hújurat 15] eregufo di butumi jajut, úyinenfo di ésigiri.

Nen bajut to káyinen, nonounu nannaam di káregaati malegen. Anabiyonḡau
 (An ^{Kásuumaayak} kommi di oo di epakey) naane : “ *níyinene mati bajut simit siceen púr to jaat Emitey ban ínje ilakomi Aboñaayau ati Emitey. bajut abile kákamboor di Emitey di kurimak uku kugabaak oo bañoosutuko mánanokenaati Arijana...* [búregum Musilim]

③ Emanjey : nan umanjumi waa eenomi káyinen káriiḡe, káyinen kucila pankukaani umaḡ di ésigiri, numaḡ di fúrerepi wan furimaf “bajut emit eceen ekobaay púrutojaat Emitey” fuguubumi. Kaanumojaat, alatumi mati Emitey yákon (Tawid) oo acila añoosa, kaan, nalalat mati fujuko, mba mati kákobaati, mba emaḡ faḡ. Emitey yoone mati ikuñoosaak kakatuyomi mati eñesey fujuko : nan kuregiimi : “*bajut emit eceen púrutojaat Emitey*” di *kuruukenooro fujukaaf* [As safat 35]

④ Kariibenak Emitey yákoney : kariiben kucila koo kulakomi ésaagumey yati káyinenak. Koo poop kúyiyiis mukaanaay mati an áyinene. Koo di ekaaney wan Emitey emaḡumi, mba di etey wan elatumi kurajemi faḡ nen man Emitey eregumi: “*anooran asenoromi Emitey di mukaanaay majake, oo jaan jajake nasofe. Kabanak kati wanoowan koo Emitey eciluko* (Lukuman 22). Roo eenomi ekobey faḡ.

⑤ Malegenam : eregey “bajut simit siceen púr too jaat Emitey” roo kankaan malegen ceb, ebunt ele to, mati aregumi di butumool ésigirey báyinenut, oo añoosa. Emitey yoone mati kuñoosaak :” *kurereg di kúrerepiil waletumi di sísigiriil*. [Al Faat, 11]

⑥ Kamaḡak : amisilimaau naate amaḡ kurimak uku; amaḡuko aban nakaan wan kuguubumi, namaḡ káyinenkomi mankuriibenko. Naate karungen wan Emitey emaḡumi haani di kánaati wan oo amaḡumi, di kusofoor di kan kusofoorumi di Emitey, di Aboñaayau, nariiben Aboñaayau oola, nariiben kutobojak koola, di emaḡ buruḡab bajakaab ban aḡarulomi.. roo eenomi kamaḡ kati amiikeel di Amansaau oola.

⑦ Añes Emitey ceb di ewonkey kurimak uku. Emitey yoone : *wan kuregiimi , kooniil kukob Emitey ceb, di kusaluyo*. [Al Byina 5]. Anabiyonḡau
 (An ^{Kásuumaayak} kommi di oo di epakey) naane : “ *malegen, Emitey éfirenfiren Jahanama aregemi : bajut simit siceen sikobaay púrutojaat Emitey. Wan uñesutomi, Emitey ceb.*” [búregum Al

Búkari]

Káseediyaak mati Muhamad (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) **oo eenomi Aboñaayau ati Emitey**

Kaanumojaat, man rouru bajo, panusofaal kurimak uku manukaanaal wan furimaf fuguubumi bee nan ecetey eja'alo.

Di fuyaakaf, acetumi pankuñes emanj di oo waaf úfeejiir; nen ápukuwo, oo napapak, bare nen ápukutuwo oo pánajim. Eceñey yákon di siceen sicila yooye : Anabiyoñau ooli ai ? An Emitey ewulumi fúrerep di dúniyaay uye manakaan wan eregumi, poop an Emitey ewulumi emanj di fuyaakool épukey yajakaay; ñaa épuk ecila panerambenool di buroñab boola kajom nan fubaj fanoofan, nan kuñooli kootutumi ekatool.

① Kariibenak buruñab bati Anabiyoñau Muhamad (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) : malegen Emitey yoone uriibenaal Anabiyoñau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey): **yoone ariibenumi Anabiyoñau, oo Emitey nariibene** [An Nisaa 80] **ureg** : “ **nen malegen jimammañ Emitey, jiriibenom Emitey, panemañuul**” [Al Imran 31], Arijana ebajeyuyo nen manuriibenemi kurimak kati Anabiyoñau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey). Naane : “ **bukanak kúmba búrom pankujaw Arijana kat kabilumi elat. Kamaa ai abile elat au Anabiyoñau ati Emitey ? Aatumi kariibenom oo aatumi ejaw Arijana. Alatumi oo amañut ejaw Arijana.** [búregum Al Bukari] poop amañumi Anabiyoñau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) naate ariiben wan aregumi mati kariibenak kúyiisumi kamañak. Kaanumojaat, aanumi oo Anabiyoñau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) namañe bariibenut mukaanaayam moola, an acila aregut malegen.

② Káyinen kurimak kan añarulomi Asofumi furim fan Anabiyoñau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) arege, búregum butoñand mati leemalegen mati babaj wan añoose ró, roo kankan nen Emitey di Anabiyoñau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) kuregut malegen mati Aboñaayau ati emitey (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey), kupakenoopaken di kalimoorak di poop eregey wabajut di waje'e bee di wan Emitey éyiisoomi (**ban letasanken furim di fuuñ**) (An Najum, 3)

③ Ete'ey wan áfirenumi di wan agamumi bukanak di wo Utey júnubaay yafañumi mánekoolenie, yalakomi kanaamenak púr to, nutey júnubaas safañumi kákalaa di júnubaas sariibentomi, poop nutey júnubaas satiitas, di wanoowan wajakutumi rebo.

Káyinenak kati amisilimaau kubenenoebeneno nen manamañemi Anabiyoñau oola (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey). Káyinenak koola kubeneno jaat Emitey panekaanool amañ ekaaney wajakaaw, natey eñoosey Emitey, búlaputab di kákobaataak.

④ Jíkobum Emitey di siluwaas san ejuumenumi di karesak kati Anabiyoñau ooluyo (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey) Káfirenak koo kulakomi mukaanaay mutooñand di ekobey búrom kúfirene, púr to jaat wan kusene buruñ di kurim kaciiki kuboñuko. Kamaat sensen ukob Emitey di kurim kan ujamaale di Aboñaayau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey); naane : “ **anoon akaane mukaanaay mariiboort di wan usene buruñ, oo abajut ró bacaam**” [Musilim].

Waceɛɛ kamaɗen:

Ɛmaɗ Anabiyonɗau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) mukaanaay man anooan oote ukaan. Kamaɗ kati au umaɗool ceb kuyajut, bare noote emaɗool faɗ anooan haani fumuumool. Amaɗumi waaf oo náboolibooliwo faɗ, ban namammaɗ kacooruwo. Abajumi kamaɗ káriiɛe di Anabiyonɗau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) oo kamaɗ kucila kurajeraj di mukaanaayool. Mukaanaayool mutoonɗand, kariibenool manukaan wan akaanemi (sunnaay yoola) au di kariiben kurimak koola; nukat wan áfirenumi nujuker jak mukaanaayool, kaan majake mba majakut di buroɗool, nan baje kásuumaay mba mátaañi. Nuɗoolenaale uregaal mati ekobey di kariibenak soo síyisumi kamaɗak, leemojaat kamaɗ kucila kúriiɗut.

Mukaanaay mupinaay mati kamaɗak man an abaje bee di Anabionɗau

(*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*):

Kawoolo'ool nanooan, nulaw faɗ bee di oo¹, abaj kásuumaay di epakey mati amaɗumi waaf panawoolowo ñameeɛe; eñes faɗ beet ejukool; mati amaɗumi an, oo nañeseñes ejuk an amaɗumi; nuruukenoool manubuuñaool, nan kuwonke karesool. Isaak naane : “púr to ecetey yati Anabiyonɗau, (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) kuriibooraak koola leekuwool'ool bukoo bawalenorout poop búyejetiil bateyut di kuɗan.” Elat kan Emitey di Anabiyonɗau ooluyo (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) elatumi, poop esof alatoora ati Anabiyonɗau nen alatoora ooli; káloi kákaaneriitumi sunnaay yoola ban di kuriɗul mukaanaayam mati Lisilaamey nen kuñoosaak; kunaamenaak di kuriɗulaak, emaɗ kan Anabiyonɗau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) amaɗumi, di bukoo kucila, fiilaf foola, kuseekool di kuriibooraool (Muhajiriin di Ansar), elat kalatiimi, etey kate'eiimi di kajeleiiimi.

Di mukaanaayam máyiisumi kamaɗ kan ubaje bee di Anabiyonɗau

(*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*)

babaj ró kariibenak fujuumaf foola fajakaaf mati nakankaan an fujuumaf fujake faɗ: Fujuumaf fati Aboñaayau ati Emitey (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) fujajak biyok Aisa (Emitey eyabool) naane mati oo Aboñaayau ati Emitey : “ fujuumaf fati Aboñaayau ati Emitey (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) foo fulakomi fati Alukuraaney” wan Alukuraaney eregumi woo nakaanemi. Oo afaɛe káwaaniino bukanak búrom; poop fúniineetaf foola di futiikaf furajemi. Oo afaɛe káwaaniino, poop afaɛe ewuley, káfaɗuma di fuleeɗaf fati balatab (suɗey). Di bukaaku nakankaan an arega malegen, an ásuume, poop ágaleneriit di an arienool fuuñ. Bare ábonketeriit di mukaanaay mati eñoos Emitey mutiikenaay nen maneregumi. Nakankaan an awalenoore faɗ. Ameenɗut kansankenn bíbibil síndo'ool. Oo afaɗ másuum kati fiilaf foola, nafaɗiil búyejet, éboteni yan aanemi bukanak kubaj nanooan.

Au Amansaau nilawi uwul kawulak kiiya Anabiyonɗau ume, fiilaf foola, kuseekool, kuriibooraool, kariiboorumu di bukoo di anooan ariibeniimi kariiben kafaɗumi mankujake funakaf fati kayitaak.

¹ Yoo eenomi ewonk Anabiyonɗau man kalawak di kásuumaayak kati Emitey kulako di oo).

Kaposaak

Kásalaak ¹ kati siwaataas koo kulakomi ésaagumey egabuteny yati Lisilaamey. Kuṇoolenut kujak au basetut; ban masetam moo mumelam musetenemi mba mofam (mba kaporak)

Mumelam: 1-Mumel masete: moo mumel masete, majake kaposo, poop musetena ricee. Múpurempuren salitaay yati eniiley, di kosaay.

2-Mumel masetut: moo mumel matiit magore waaf wasetut mba mumel manooman man salite ekajene músuumaati baraaam, mba mubaj búnokoor, mba kaput.

Umanj mati : mumel majuupoe mujakut eeno másetaataam moolumo muṇaruloṇar búnokoor bákon di únokooraw uwe : kásuumaati, búnokoor, mba kaput koolumo.

Mumel majuupout moo mukañokaño nan salitaay enoken dó.

Mumel majuupoe moo eenomi mumel man mameeṇam moolumo mufaṇe mati ubik ugaba wáamak (siliitar soono 210).

Umojumaaw : Nuṇoolene umoj di kañ kanookan, kasete púrutojaat kañ kati sanu (oor), mba ékoriforo; pammukaan mumel masete bare masetam moomu to, eeno wañaw ucila kupoposuwo uset, bare aṇaruwomi manaposo oo panabaj nen júnube. Múmojumaam di wañaw wati kuñoosaak nuṇoolene uṇaruwo, nen umanje mati usetut.

Kabaṇ kati enuk yacete : koo kúfirenfiren few. Enukey yacetaay yoo ṇoolene kaan yákon di sinukas sigabaas :

1) yan kúrieriitumi eliwey, **2)** di yan kuriemi eliwey bare kúraamulutuyo. Nen nusayene kabaṇak, sensen uṇaruko di kapanak kasayaak, bare lee di kajinlenaak.

Al Istinga (esuus yasetene au basaner uban) : yoo elakomi esuus wápurulomi di fátaamaf di usunaw ugabaaw (musuram, di wataw). Esuus ecila kooneyo ‘Istinja’ eeno mumel nuṇare manusuus. Eeno di yinkaam mba kayiit kasete, mba riceen núsusume, nounu panuwonk ‘Istijmaar’

Man Istijmaar ceb eyaj, noote ekaanuyo di waaf wasete, (wabajut kosa), usetena, wan kúrieriit, wáriiṇe úfeejiir mba di wuuj to. ‘Istinja’, mba ‘istijmaar’ mukaanaay man anooan oote ukaan di wápureuumi fátaam usunaw ugabaaw wan kureguuñaa.

Kúfirenfiren an aam di basan mba musur : oo basan mba musur aban letayito nounu nan asanumi mba asurumi aban; kúfirenfiren poop an basan mba musur di fumoṇ, di buruṇ ban kújawume, mba di báyinaat tan bukan kugoogoemi, mba fátaam búbaar babaje muri, mba kajoṇṇoor ban kúsaliemi **kibula**, mba ekatuyo bálamuk nan oom di basan tíyan.

Kulalat an aam di basan mba musur : oo kanoken di fusanaf mba ejonkoṇ manawookene waaf wabaje kareesak kati Emitey, kúfirenfiren poop kasankenool oo di basan mba musur di karol mba riceen ranokoor mo, mba esof faṇaaf foola di kañen kúrir, kajoṇṇoor di Ka’abaay nan oom di eluup, mba nan amaṇumojaat, maame naṇoolene akaan.

Cenceeṇ an aam di basan: átiloor mba apooso ñoono (uyaas wálinooruty) naṇar

¹Balindab di ejukey yati bukanak yan kúyisuña di jiliibaraju jati sálíjaay , (fiqh), kásalaak, eseney jakaay, balatab, di hijaay, balind bucila bukaanikaan riiboor di wan bukanak kusofumi mati woo ufaṇe ejak burok bati an ápajule ceb wan ureesaw uwu Utebe. Jiṇoolene jinaamaati ejuk.

Di kurim kati fiqh, amisilimaau naate ariiben kumanjaak kan afiumumi di ekobey yooliil Emitey nen kulimaamaak kubaciirak: ubuke: Abu Haniifah, Maalik, As-saafir di Ahmad Ibun Hambal di bukaaku – Emitey ewuliil buko búrom kabonketak káamakak.

mumelam di sinkaamas (mánatiloor).

Balindab bati basanab: koone aamumi di eja'ay bee di ejonkoŋey naate areg « *Bismillâh, a3oudhoubillâhi minal khoubthi wal khabâith* » « Di kareesak kati Emitey inje oomu di kagoogo di Emitey takum siseetaanas siniinaas di siseekas). Poop nana am di epurul, nareg: « *Ghoufrânaka* » {Amansaau }nilawi kabonket). Nánokenum di kákamun kumay ban nápurum kákamun kúrír.

Fúyuuyooruma¹ (úñiinj) : cenceeŋ usuus úñiinjaw di fúsuusooruma (jigol) jankut nen arak. Emaŋ ecila ebabaj sembe nan koom di kásali, kakaraŋ Alikuraaney di kaposo bee kásali, jandi ukupus, nan uyitoe kamoor, mba oom di kanoken di emisira mba eluup, nan butumab bupute, di riceen. Kumammaŋ útoonum kapanak kúrírak nan oom di esuus úñiinjaw di nan oom di kaposo janaba, nuŋar kañen kumay mánupuren wan umaŋumi kápuren wajakut di eniili.

Sísaagumas sati esofey sálíjaay : 1) Eposey buulab yáŋarulomi kakupusak di efiifey mumelam di síñindaas. **2)** Eposey uñenaw ugabaaw, kásofum di kusinkak bee di sileekas; **3)** Esuusey fúkaaf di uwosaw; **4)** Eposey úkamunaw ugabaaw bee di síjonkumas; **5)** Núkaanum manukaan nen mansirii boorum; **6)** Takumuting kaposaak bee nan ubane; [Kaanumojaat, letukob man kaaku kusay mambi utooŋ kariibentomi]

Wan kumaŋumi di sísaagumas sati sunnaay di kaposaak

Eŋarey fúsuusoorumaaf; eposey uñenaw ugabaaw au di etoonŋey kaposaak sálíjaay, nupos butumab di síñindaas jandi upos buulab; nuufiif uñak beri butumab di síñindaas eeno usuŋut, nubaj mumelam usuus fulempaf eeno fuliilut rím di mumelam marinomi, au baposer buulab , nuboojen kujalangkak kati kusinkak; kati uñenaw di úkanumaw; utooŋ upos kañenak mba kákanumak kúrírak; upos kanookan ñagaba bee ñáfeejiir. Ufiif mumelam di kañen kárír mánupurenumo di kamay, nan oom di epos éñindaay; úñiten uñenaw, úkamunaw, nukaan jak sálíjaay uwuuŋen tan jatiit kuregumi ure; ukaraŋ kurimak kan kuliikimi esofey sálíjaay babaner.

Wan ootumi ekaan di esofey sálíjaay Ureg “*Bisimillah*” [di kareesak kati Emitey] jandi utooŋ sálíjaay (kaposaak), nupos uñenaw ugabaaw ñáfeejiir (ayitoulomi di kamoor kati fuk jandi úruruwo di kañak kati mumelam).

Wajakutumi di kaposaak (esofey sálíjaay) Eŋar mumel majinlene mba mábolie, epos kañen mba kákamun wawuuje ñáfeejiir, efank úkamunaw man mumelam musot; epos síndenaay yati kúcilak.

Bare esuusey uñenaw manusay au bápurolo di esofey sálíjaay yoo sensen. :

Kúgam: nen oom di epos butumab nunen mumelam di butumab, poop nen oom di epos síñindaas , nufiif mumelam munoken di síñindaas, takumunokemmo di kañenak ceb yaŋ núpurenumo, kaposaak uku kugabaak kusetut eeno nukakaan nen mankuregimi.

Esofey sálíjaay : Ubaj búyejet bati esof sálíji, nureg: “ Bisimillah” (di kareesak kati Emitey), nupos uñenaw ugabaaw ñáfeejiir, nupos butumab di éñindaay ñáfeejiir, nupos buulab kásofum walaw wati fúkaaf uliilumi úwaloul bee fátaam fulempaf, nupos kawos kanookan, nupos uñenaw ugabaaw bee di sileekas púr to nusuus fúkaaf

¹ Umanj mati : *siwâk* yoo eenomi jigol, fusuussoorum úñiinj, jan kutokoñe fúkaaf fuluut mbi kusuus úñiinjaw».

di uwosaw, púr to , nupos fúkaaf di uñeni ugabaaw, kásofum di uraabaw bee di furongolaf, núlaañenuwo bee fácul. Nupos uwosaw nusuus di kusinkak káamakak bálamukab bati uwosaw jisinkaj jariibentomi nunokenjo síndena di kawosak manusuusuko set. Púr to, nupos úkamunaw ugabaaw bee di síjonkumas.

Umanj mati : Noote ugor fulempaf mumelam, eeno fúrimut. Kaanujaat fulemp fameeje wal, nupos wan ujukumi.

Kaposaak sikawaas mba wanokoorumo : [pankaani letupos úkamunaw]

Roo waaf wan ukaanoë di úkamunaw , kaan waaf wati kabañ mba riceen (buleef). Kaanujaa waaf wati bufal mba ranokoorumo, koone buleef. Epos ecila esensen nanoonan noom di kaposo sálíji. Bare babaj buruñ bati kaposaak uku.

1) Au manukaanoë buleef bucila, basofer sálíjaay uban (manuposo kákamunak kaaku uban **2)** kaposaak pankukaani di mumel **3)** buleefab boote búfimen kákamunak búrom kati tan ceenjumi epos **4)** boote poop ekaan buleef (sósoñ) bákori di múrokuma majake di Lisilaamey **5)** poop di muset di kosa yanooyan.

Fubuuraf (fukaalaaf) Foo panfukaani letusuus fúkaaf mumelam. Sensen usuusufu: **1)**Eeno fubuur fati ániine, **2)**foote káfimen jak rúñ, fúkaaf fati ániinaau ájumi, **3)**egorey fúkaaf mumelam panekaani nan oom di esof sálíji, **4)** sálíji ecila panesofi di mumel.

Fubuuraf (kimaar) foo panfukaani letupos fúkaaf. Sensen esuus fatiyaraay yoolufo bare di buruñ: **1)** kaan fubuur fati ániine **2)** faate káfimen fúko fati an ájuwe; **3)** esuusey panekaani di kaposo kati sálíji; **4)** sálíji ecila panekaani di mumel; **5)**fubuuraf foote fúfimen fúkaaf fati aseek ájuwe.

Kapiaak kati sálíjaay: epiopio funak fákon di fuk fákon, di an aam síndo'ool, poop kulay kúfeejiir, di an aam di kaja'aburuñ eeno kaja'aburuñ kasenool managumbul kásalaak koola.

Nan kaposaak kutoonjumi : Kapiaak kati sálíjaay kutontoon di sálíjaay etoonandey, man sísalijaas sikañoë, poop nan ukaanomi buleefab bati usamataaw (sosoñ) au basofer sálíjaay uban bee nan waataay yákoney ériñje, fati kajom, bee mati ajawutumi ban (siwaati 24)

Umanj mati : atoonjumi sálíjaay oo manajuume ejaw kaja'aburuñ ban nabaayi, ajawut mba natoonj esof sálíji bee kásali síndo'ol ban najaw mba amanjut nei natoonje sálíjaay, oo naate ariiben kapiaak kati sálíji yati an ajawut ban.

Bukapab : taate bukapab ban kúsontenumemi an an kákamun mba kañen kumiinoë mba ricee ranokoore mo. Yoo sensen manusuusuyo bare di buruñ. : **1)** kaan fúbuko faceeje kapaken; **2)** bateeperab takumbuwuuj fúbukaaf tan furemi; **3)** esuusey sootut kakatoor di eposey upanaw waawu wati eniiley nen uñenaw, fúkaaf, úkamunaw di esofey sálíjaay. Bateepenerab buwuujjaat, fúbukaaf manfuremi , núpuren wafañutomi; bare eenojaat núkolikoli takuñjaruli mátaañi nounu sensen au esuusuyo.

Kapanak kati buleefab kan esuusey egorumi : Fatiyaraay yati kusinkak kati úkamunaw bee di éjonkumey. Pánusuusum di kusinkak kati uñenaw utañalen (uranenko) jatiit manusuus.

Mumanjaay : ★ wajakumi usuus sikawaasas sigabaas mákon tákumubanum kapanak kárírak ★ kuregut usuus fátaam buleefab (sikawaasas) mba kutonjak, poop nen ure'e di kutonjak, esuusey nounu ejakut ★ kulalat upos buleefab (sikawaasas) tan ootenumi esuususo, esuus yajuupoe di sálíjaay yákoney

✳ mati fubuoraf (fukaalaaf) di fúmusooraf (kimaar) koo noote usuus ríiŋ.

Wakajenumi sálíjaay : **1)** wápurulomi di busun bati musur mba erumpuney nen kahooy, matuj mba nen musur di kamel; **2)** kamoor úlimen, katundaak, púr to jaat kamoor karente nen kaŋotak au balakoer, bajuumer mba bafintoer; **3)** épuruley yati wataw di uruŋ uceen úbuto wakaanut uruŋaw wooluwo; **4)** waaf wápurulo di eniiley wasetut; púrutojaat musuram di wataw, eeno waaf ucila úpurulopur di sembe nen fásim; **5)** furiaf eliwey yati siñonkomaas; **6)** egor faŋaaf fooli mba fati aceen di kañen; **7)** ániine egor faŋa fati aseek mba aseek egor faŋa fati aseek; **8)** káyinenak uban núpur (di buruŋab bati Emitey). Amanjutumi manteer babaj mba bajut sálíji oo kurere di amanjumi mati nababaj sálíji. Senut oo elaañ aposo.

Kaposaak káamakak (janaaba): wáŋareuumi kañawaakuyo: **1)** épurul yati matuj yariiboore di kásuum, mba moo épurul au di kamoor di kásuum mba bajut kásuum; **2)** kanokenak kati faŋaat fati ániinaau di fati aseekau, haani di kaan asurut ; **3)** étuub an áyinenut di Lisilaamey mba alaañulo bee di Lisilaamey eeno nápurpur ; **4)** épurey yati fásimaf di aseekau (fuleeŋaf); **5)** épuruley yati fásimaf di aseekau oo di eroŋ ; **6)** epos buyiŋ bati amisilime.

Mukaanaay man ootumi ekaan di kañawaak janaabaay Mumelam moote mugor eniiley yoola búrom di síndena butumab di síndena síñindaas.

Janaabaay ebabaj waaf futok di ubaaciir : **1)** ubaj búyejet bati kaposo janaabaay; **2)** nureg: “ Bisimillah” [di kareesak kati Emitey], **3)** nupos uñenaw jandi úruruwo di kañak kati mumelam; **4)** nupos faŋaaf fooli ban kosaay egorumi; **5)** poso sálíjaay uban; **6)** nubaj mumelam di másankiaam mati kañenak úyuwen fúkaaf ñáfeejiir; **7)** núyuwen eniiley yooli; **8)** núñitenoor eniiley di uñeni ugabaaw; **9)** útoonum di kapani kúrir;

Asetutumi di másetaati maikun oo kúfirenoofiren di : **1)** egor Alikuraaney **2)** oo kásali; **3)** oo eŋom Ka’abaay. Benentojaat rouru an kañawaak kati janaabaay komumi di oo, oo poop : **1)** kúfirenoofiren kakaraŋ Alikuraaney; **2)** kalako di emisiraay. Kúfirenfiren an janaabaay yoomumi di oo kamoor basofut sálíji. Poop kulalat ukajen mumelam di kañawaak janaabaay.

Kateyumaamak: (esofey sálíjaay di mofam): wan kuceeŋumi: **1)** úŋoolenaati uŋar mumelam; **2)** usofuyo di mof masete, majake kateyumaamu, mabaje kapor bare lee di mof mareeme. **Sísaagumas sooluko :** usuus buulab búrom di uñenaw ugabaaw búrom bee di ñírokomañ nen manriiboorum, takumukat manukaan waceen au babanut.

Wakajenkomi : **1)** waŋoolenumi ukajen sálíjaay; **2)** kabajoak kati mumelam, eeno nuteamaamae mati bajeenut mumel; **3)** éjimey yati manuteyamaamu nen an,, an éju’ut ekaane manuteyamaamu. Púr to núju.

Wan kumaŋumi : **1)** mukaanaayam mati teyamaamaay muriib jak, jakumbaj ekob pio, oomujaat di kateyamaam janaabaay; **2)** nukobuyo bee nan kásalaak kutooŋe; **3)** ureg furimaf fúbanumaf teyamaamaay, fan kuregemi poop di esofey sálíjaay.

Wan kulatumi : enagey uñenaw tentaam wafaŋe ñákon.

Manootumi ekaan: usof kateyamaamu di búyejeti, nureg: “*Bisimillah*” [di kareesak kati Emitey], nunag ñákon uñenaw tentaam úbuulo ñákon (uñenaw ugabaaw) nuboot fulempaf, nusuusoor uñenaw beri ñírokomaŋ (bálamukab booluwo), nuŋar kañenak kamayak manusuus bálamukab bati kañenak kúrirak, poop nuŋar kárirak manusuus bálamukab bati kamayak.

Wakajenumi tayamaamaay : woono úfeejiir :

Sínukureñas: soo babaj ró sítuuk sífeejiir: **1)** san kúfirenumi furi : nen eyeney, ekumbaay di wanoowan wápurulo di sinukas sigabaas usu, san kúrieriitumi, di bawaasab, di sínukureñas safañumi kájaali ejangooney. Sinukas usu musuram mooluso, wataw wooluso, kulacak, ejeeney, matujam, miilam, kújuulak di balacerab booluso busetut; **2)**san busetumi soo kankaan dó sítuuk sayiikun: **3)** anau: oo matujam moola, ejeeney, kulacak koola, miilam moola di kújuulak, doo búrom seset.

Waafaw	Fujuumat fooluwo	
Waroñumi	Wasetutumi	Nen eyeney, ekumbaay di wanoowan wápurulo di sinukas sigabaas usu, san kúrieriitumi, di bawaasab, di sínukureñas safañumi kájaali ejangooney. Sinukas usu musuram mooluso, wataw wooluso, kulacak, ejeeney, matujam, miilam, kújuulak di balacerab booluso busetut.
	Wasetumi	A) Anau : Upanaw woo poop mo, di wápureuumi di eniilool, púrutojaat musuram, wataw kamel kápurulo di fátaam ániine, púrutojaat musuram, wataw, kamel kápurulo di fátaamool di fásimaf. Rouru búrom setut.
		B) Sínukurañas san utokoñaalemi eliwey : musuram mooluso, wataw wooluso matujam mooluso, miilam mooluso, ejeeney kuyandak kooluso, kújuulak kulacak di kamelak kápureuumi di fátaamusoo doo búriom seset.
		C) Sinukas san an uñoolenutumi uteyuso nen eroaay ejangooney ekuukaay di sicee, soo kulacak, ejeeney yooluso ceb sisete. Waaf wacete (uyiiñ wati waaf), woo búrom usetut.
Uyiñau	Woo búrom usetut púrutojaat buyiñ bati an, bati ewol, bati kakos di wabajutumi fásim fate'e di eniiley nen elankur (ekaasuun, etafa, di esol)	
Waaf wacete	Waaf wáliñe useset nen yentaamey, sinkaamas di ricee; (pur to jaat walixaau wasetutumi wasankenimi fatiya.	

Waaf úkaanumaay faj : ★ fásimaf , kajintak kati musontaay, múpuunam, roo búrom setut di kásalaak , bare kajenut kásalaak eeno púreriitul juup mba eeno di enuk yasete fúruulo. ★ fásimaf fuseset di waaf ugaba : **1)** ewoley, **2)** fásimaf falakomi di eniiley , di utiiraaw wati eniiley yati enuk yáramuli. ★ waaf wan kutingulo di enuk yarone, erohaay, poop jiñiilaj jati fehaf, di jabajumi di fehaaf kuleeñ kúfeejiir, moo búrom museset. ★ kaseten waaf wasetut kootut ekaan manubaj ró búyejet. Kaanumojaa mankaan kalubak kúpurene másetaataam, waaf ucila panulaañ waaf wacete. ★ enjar waaf wasetut di kañen , mba katobojuwo kajenut sálíjaay. Bare cenceeñ úpurenwó (di buruñab) nupos eniiley, di kañenak kagorumi ceb (kan ukaanumi). ★ kosaay mba másetaatam múpurepur di mukaanaay nen ume : **1)** muposi di mumel musetena; **2)** nuñaaf tan uposumi, eeno muñaafaay; **3)** núñiten salitaay. Upúren eeno baposerab busetut; **4)** uposuko ñoono futok di ñagaba, ñakaanumi futok di ñáfeejiir, nuñar mofam mba ésaafinaay manupos , eeno másetaati man eyen ekaani.

Kúgam: ★ kaanujaat mofam mugogor waaf nen mumel masetut (musur) au éyu to mumelam biyok salitaay, bunokoorab booluyo, di kaputak púr. Kaanujaat ricee nen wat, úpureñ salitaay, di ban erajumi; ★ kaanujaat kosa yan mumelam ceb muñoolene múpureñ, nounu noote uposuyo di mumel. ★ kaanujaat tin tan uñoolenut ujuk jak, panupos biyok seti mati núpurempurenyo. ★ cenceeñ aamumi di esof sálíji bee kásali di ásali kásali kuceen abenen to di salíjaay yákoney ★ amoorumi biyok ahooy oo ceñut epos ésanumey yoola mati kawooy kucila kankaan érus yasete. Oo aposo sálíjaay mánasali, eeno namammañ kásali mba ekaan riceen rati ekobey Emitey.

Mukaanaay magore kuseekaku

Fuposo fásim fati aseek (fuleeñaf) 1) mumel múbuto di fátaamool (métrorragie)

Eceeñey	Epúkey
Simitas san aseekau aatumi ebaj tiitijaa, mba juupojaa, manaleeñ soono buu ?	Tiitijaa simit futok di sibaaciir bare ajukujaa jandi nounu, roo fásim fúbuto di fátaamool (“métrorragie”) bajut kaliikum kati fuwuujuutujaa.
Kapiaak kafanumi katiiti di ejukey uleeñaf ?	Fulay fákón di fuk fákón (siwaati 24) ríñutujaa, roo fásim fúbuto fápurulo di fátaamool (“métrorragie”).
Fuposaaf fafanumi manfupioe	Kunak bútingen nen wuj to, roo fásim fúbuto fápurulo fátaamool (“métrorragie”) fuposo fúfumpañ.
Kapiaak kati masetam mafanumi mammupioe tutoor upos ugaba	Kunak uñen di kúfeejiir. Fásimaf furaje jandi nounu, roo fásim fúbuto fápurulo di fátaamool (“métrorragie”) fuposo fúfumpañ. ¹
Kapio kati fuposo fati aseek ?	Kunak futok di fákón mba di kugaba
Kapiaak kati maset mati aseek ápurulo di fuposo	Kunak kabanán di kúfeejiir mba di kubaaciir
Nen ajuke fásim di fátaamaf foola oo di búrooko, abu nounu fuposo najuke ?	Wápureuumi di fañaaf fati aseekau ati búrooko, kaan fásim mba fásim (fabaje fulayen) fápureul síndena fátaamool, rouru fásim fúbuto fanaame di “métrorragie”
Aseek ápurulo di fuposo, buu námanjumemi mati nalanlaañ aset ?	Babaj ró kuseek kugaba 1) kaanujaa nanannaam di kañoolenumi kujukufo (Al kasatul Baidaha) ² . 2) fásimaf panfukat épurul di fátaamool; síndena yati fátaamool panesay ébajaati fásim (Al koudra As soufra).
Kamelak kápureuumi síndena fañaaf fati aseek nan asetumi (oo babaner fuposaaf foola) ?	Kaanujaa kamel kaleme mba kafiite koo kuseset. Kaanujaa fásim fúfumpañ mba fabaje fugilaet, nounu fusetut. Foo búrom fukajenkajen sálíjaay. Fukatutujaa etey nounu “métrorragie” (fuposo fúfumpañ)
Kamel (Al koudra di As soufra) kápureuumi di fátaam aseek	Nen kúpurulo jandi ajuk, mba oo bajuker fuleeñaf foola, katut, tingouti tutoor ejukey egabaay, nounu fuleeñaf foola (fuposaaf)najuke bare futingoe tutoor kaposaa kugabutak, Alkoudra ³ mba As soufra, ⁴ roo “métrorragie”
Aseekau ajukemi fuleeñaf foola waataay yákoney ban nalañ aset jandi áriñen kunakak koola ?	Oo wan kuñesumi álaañul to di masetool nen fásimaf fukate ete’ey manalañ to di masetool, haani áriñenut kunak koola.
Man karaagenemi mba kájukaaliemi kuleeñak kooliil ?	Nen kaanujaa púreoopur nen fuleeñ namanj mati oo fuposo najuke, takum waataay yan ajukufomi egaalenool búyejet. Bare nounu kaposaa kutooñandak pankukatooor di kúlamukaak wáriñe kunak uñen di kúfeejiir (waataay yati kapiaak kati masetam) tiitijaat leemojaa, “métrorragie najuke.

¹ **Métrorragie** : roo fásim fatarenulo katarén kajakut síndena di fañaaf fati aseekau. Koonufo di kuraabak “al adhil”. Wápajulumí fuposaaf di fásimaf fúbutaaf woowe : **1)** fásimaf fati fuposaaf fúyenyem kúk fubaj fulayen. Fati “métrorragie” fúbuto, fáyeme nen fásim fati fúbuko. **2)** fásim fati fuposo foo fúlabilabi, poop fuñoolene furiiboór di fakoliil. Fásimaf fúbutaaf foo furerent. Fásimaf fuposaaf fubabaj kaput kajakut. Fásimaf fúbutaaf foo fuputeput nen fásimaf fati eniiley. Di luwaay yati Lisilaamey kúfirenfiren aseekau aamumi di fuposaaf wanoowan wan kúfirene aam di kaposó janaaba. Nen kásalaak, kalako di emisira, kakarañ Alikuraaney, mba balatab di ricee.

² **Al kasatul baidah** : koo kamel kafiite kápureul fátaam aseekau nan asetumi. Kamel kucila kuseset bare kukajenkajen sálíjaay.

³ **Alkoudra** : foo fásim fateye síndena di fañaaf fati aseekau.

⁴ **Assoufra** : foo fásim fate’e famañ kajilaet fápureul fátaam aseekau.

Nen kapiiak kati fuposaaf kubenenoe fuleeṅ mba kuwuje tan kubanemi ?	Roo fuposo eeno wujut kunak bútingen kan fupos fupioemi leewuj to.
Kaanujaa aseekau naleeṅeleeṅ pio wáriiṅe fuleeṅ búrom fo mba wafaṅe to ?	Nounu waaf ubaaciir ubaje : 1) amanjumi waataay yati fuleeṅaf foola, di kapiiak koolufo, poop namanj fásim fati fupos buu funokoore di fásim fúbuto. Aseek acila naate amanj kaposaak koola kunak koono buu, poop waati yei najukefomi; takumañesufo di bunokoorab bati fásimaf. 2) amanjumi waataay yati fuleeṅaf foola, di kapiiak koolufo; bare fásimaf foola fubabaj búnokoorab bákonab. Oo asof waataay di kunak kati fuposaaf foola. 3) amanjumi waataay di fuleeṅaf fati fuposaaf foola, ban amanjut kunak koono buu naposem. Oo naate apin kunak futok di fákón mba di kugaba (kapiiak kan fupos fupioemi, di waataay yuu yan amanjumi. 4) amanjumi fuleeṅaf foola kunak koono buu, bare amanjut waati yei najukefomi di fuleeṅaf, oo naate apin kunak kan ajukumi fuposaaf foola di kunakak uku kan amanjumi, nanoosan jileeṅaj jibaalulo.

2) Kamelak kátooneumi eñilau

Siceeṅas	Epúkey
Nen aseekau aroṅe bajukut kamel di fátaamool ?	Oo kunaamut mukaanaay di kan kúfumpaṅak kúpureuumi. Bajut waate ekaan manajaw añawo, poop suṅey yoola eajak.
Nen ajuke fúmanjum fati eroṅey yoola ?	Fásimaf , kemelak di jari jabaj to poop kapio kabaj to, roo let kamel kápurulo di fátaam aseek aroṅa (lochies) roo fásim fúfumpaṅ fúbuto (métrorragie) fápurulo di fátaam aseekau. Fuposo fúfumpaṅ najuke.
Aseek ásime di eroṅey ?	Roo kamel káṅareuumi añilau kápurulo di fátaamool haani di kaan añilau ápurooruloot, mba abanut épurul. Aseek acila aatut kagalen siwaataas sawuujoomi oo di eroṅey.
Nei noote etooṅ epin kunakak kan mumelam múbutaam máṅareuumi añilau múpurulomi ?	Añilau mánapurulo búromool di faraf fati iñaayool.
Mumelam múbutaam máṅareuumi añilau kapiiak koolumo, tiitijaa ?	Mubajut kapio. Bare púrutojaa eroṅey fásimaf di fukat , aseekau naate kaposo máanasali letakob manafabel kulayak bukan kugabaak.
Mumelam múbutaam máṅareuumi añilau buu mupioemi ?	Kunak bukan kugaba, wuj to, takumusof di waaf aseekau naate ejaṅ aposo mánasali eeno fásim fucila fúpuruloot di waataay yan aamumi di fuposaaf foola, jandi aṅar búrookaab. Nounu asetut.
Aseek aroṅe magaba mba wuj to	Oo epiney kukanak kati mumelam mápureuumi fátaamool panetooṅ nan jiñiil jitooṅandaj jibaji.
Aseek aroṅe ban asofut, an fásimaf fúpureul di fátaamool oo buu ?	Eeno jiñiilaj jibabaj kunak 80 mba jírriṅenutuko, nouonu fásim fúfumpaṅ fúbuto, poop kaanujaa manwuje kunak 90 nounu fásim fucila fásim fati kemal kápurulo fátaam aseekau. Tutoor 80 di 90, noo pankujuk jiñiil jicila eeno jírindiṅ eroṅ (an) noo fásim fúbuto funjarulo añilau (lochies), bare nen jikanoorut an, nounu fuposo fúfumpaṅ.
Nen aseekau alaañe aset du kunakak 40, púr to nalaañ ajuk fásim jandi kunakak kucila kuwuj ?	Maset mucila mammi di aseekau kunakak 40 kati fásim fúbuto(lochies) maset malegen. Panaposo mánasali. Nen fásimaf fulaañe fúpurul jandi ebaney yati kunakak 40, nasof mati fuposo fúfumpaṅ bee nan kunakak 40 kubane.

Umanj mati : * Aseekan mumelam moom di épur di fátaamool naate ásali, bare asof sálijaay jandi kásali kanookan. * Nen kaposaak kati aseekau kubane jandi bala'ab bulo, násali fítiraay di saafaay sati fulay fucila. Poop nen abane kaposaak

jandi subaay, naate ásali fítiraay di saafaay sati fuk fucila. * Nen waati yati kásali epakool, najuk fuposaaf foola jandi oo bee kásali, nounu aseekau súumool managalen kásalaak kapakoomi (oo babaner kaposaak(kañawaak koola) * Aseekau naate efel walaw-woola aamujaa di kañawo fuleeñaf foola, mba ejuk mumel di fátaamool. Bare súumoojaa, letakaanumo nan aam di kañawo janaaba (oo mankufintoe kúpurul di ataool) * kúfirenfiren kafinten aseek aambo di fuposo. Bare nuñoolene úraari di oo banokenutool. * kulalat au kafinten aseek áju`ut aam di kápuren mumel di fátaamool. Bare sensen, eeno ániinau namammañ kafinto di aseekool. * kusensen buruñ aseekau manañar bubeeben baate eting fuposaf foola bee waati manakaan híjaay , di umuraay, mba manasuñ fuleeñaf fati suney búronfo. Bare takunkaan bubeeben baate kayokenool eniiley

Fujuumaf fati kuseekak di Lisilaamey

Aseekau buko kure'e di ániinaau fujuum, di bacaam fácul Emitey, nen man káyinenool di burokool busenoomi eeno. Anabiyonau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) naane **"kuseekak buko báliinaay di kúniinaak (búliikum)** [Abu Dawud] . Nababaj buruñ bati ecceñuso mba kajoonen mákojie mankukaanool mati wan lisilaamey éfirenumi ákon di buko éfirenfirenwo aamu, nen kaanutujaa tan kukatoore di kurim. Bare waakenut ebaj mo, Luwaay yati Lisilaamey eloñut kánaamaataak di káraataak kati aseek di ániine. Emitey yoone: " buu eete mánemanjaati wan eteepumi ban yoo eenomi Amansaau fañ, set kanumojaa, aseekau nababaj burok bati aseek, poop ániinaau nababaj burok bati ániine. Atáasubomi unoken di bati apaali pántaañie mubaj fácul di buroñab booli, laañ benen , aseekau nababaj bacaamab bákonab di bati ániinaau oo bápurut síndo'ool. Asma, ajaña ati Yazid, nalakolako ejaw bee baabu di Anaboyonau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) natookool di kuriibooraool , naanool : " Nikalikali ampaom di iñaayom bee mati au; kuseekak kuboñulom di au, poop nimammañ emanj bee di inje fañom. Bajut aseek, kásofum ban bala'ab burabemi bee ban bújonumemi, ajame mati nija'alojaw bee baabu di au oo bajukut to waaf di furimaf fúmba. Emitey eboñuloboñ au di Aboñaayau ati malegenam bee di bukanak di kuseekak. Wóli núyinen Abonulimi. Wóli kuseekak kúnenolinen síndaay (di síluupoli) panufeluu ufulaw wólololi nan jimañumi, nuteb kuñooluul ban muyuul kúniinaak jiñoolene jijaw kásalaak jumaay, di usalaaw futokaw wati di jameeñaj wan anooan ootumi úsali, di jijaw ejukey kusontaak, di jimaat sálindi buyiñ, di jijaw híjaay emit yanooyan, laañ benen di jitiik bee mati buruñab bati Emitey. Wóli uraenemi fubajaf fooluul nan jijonnooremi di kulatooruul wóli ujoonenemi (uriemi bufalab beet ekaaney wañaw, wóli ubaakenemi kuñooluul [douru búrom babajer]. "Au Anabiyonau, aubu uwaasoorutaal bacaamab booluul ?"

Anabiyonau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) nátiwo ajuker kuriiboraool ban naaniil : " Abu jitamburere jijam furim fati aseek fafañe ejak fati aseekau umu mati buruñab bati Emmitey boola ?." Di koon : " Au Anabiyonau wóli utamburerut umanj mati bajaat aseek panamanj rouru búrom bee kasankenro!" Anabiyonau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) nátiwo ajukerool ban naanool : " ulaañ bee ban úpurulomi aseekau, ureg kabonulimi mati jijamoor di kutauul, ejamiil, di ekaan wan kumañumi nannaam di

wan ureguñaa búrom" Aseekau nalaañ oo di eregey : " Allahu Akbar, La Ilaha La Illallah, " kásuumak kati wan kuregoomi di épukey yoola [al-Bayhaái].

Púr to, kuseek di kújo'ol bee di Anabiyonau koonool : " Au Anabiyonau , kúniinaak kúfañolifañ bakaaner, bajake di futiikaf mati buruñab bati Emitey. Abu bajut wan oote ekaan wabile kare'enoli di kutiikaak kati buruñab bati Emitey ?". Anabiyonau naane. Burok bati ákon di muyuul di eluupool burere di wan kutiikaak di buruñab bati Emitey kukaanemi [Al-Bayaái]. Poop ekaan ani súmool sensen bacaam báamak. Anabiyonau naan : " Acookoorumi kujaja kugaba, kúliinaay kugaba mba bukan koola, nasof mati Emitey panecaamool bee nan Emitey ewuliil mankubaj; bukan kucila pankupooyool di sambunas." [Ahmad, di At-Tabarana]

Kurim kumataay di kuseekak

★ Kúfirenfiren ániine kajoonoor di aseek (bee kasaken di oo) an aņoolene ayabool . Aboñaayau (^{An} ^{Kásuumaayak} ^{kommi di oo di epakey}) naane « *ániine takumukujuum di aseek akaanut anool fañ, an aņoolene ayab* »¹ (Búregum Búkari di Musilim)

★ Aseekau nababaj buruñ bati kásali di emisiraay, bare eeno pánņarul Seetaani, tákumasali ró,jakut. A'ishah ja naane : nen Aboñaayau ati Emitey ajukeene wan nāreuumi (seetaanaay) di kuseekak kakaanemomi oo baceter, pánafireneneeniil eja'ay di emisiraay nen mankukaanumi kuseekak kati Isirael « Kúsuwifak » (Al Búkari di Misilim) poop bacaamab bati kásalaak kati kúniinaak pankuwoolembo nan kúsalie di emisiraay, bati aseekau di kuwolembo nan asalie sindo'ool.Aseek naja'alojaw ajuk Anabiyonau (^{An} ^{Kásuumaayak} ^{kommi di oo di epakey}) naanool : « *Au Anabiyonau, nimammax kasali bálamuk au Naanool : « nimamanj mati numammax kásali bálamuk inje. Bare au kásalaak di kajimi kufañe ejak au kásali di eluupi ; kati eluupi kukoyume kati fankaf, kati fankaf di kufañ kati emisiraay yati kalolak, kásalaak di emisiraay yati kalolak di kufañ kati emisiraay yumba* »

(Búragum Ahmad) Anabiyonau (^{An} ^{Kásuumaayak} ^{kommi di oo di epakey})naane *Emisiraay yafañumi manejake bee di kuseekak yoo eenomi s'Indoíl* » (Búragum Ahmad)

★ Aseekau letakaan hijaay mba humuraay yoola oo babajut atooña di bukanak koola kaņoolenut kuyabool. Abajut buruñ bati ejaw kaja'aburuñ nen aņarut ákon di bukanool manatoonool di kaja'aburuñ káloie. Di búregum anabiyonau (^{An} ^{Kásuumaayak} ^{kommi di oo di epakey}) naane : « *aseekau abajut buruñ bati kaja'aburuñ káloye wafañe kunak kúfejiir eja'ay bee bo. Eeno abajut atooña di bukkanool (kaņoolenut kuyabool).* » [búregum Al Búkari di Musilim]

★ Kúfirenfiren aseekau ejaw di fufokaf mba oo ejaw kafok. [búregum Anabiyonau (^{An} ^{Kásuumaayak} ^{kommi di oo di epakey}) naane : « *Emitey edankadanka kuseekak [kameeņemi] di ejaw di fufokaf.* ». *Umm Atiyyah naane : « kúfirenfiren ejaw kafok buku bajuumenut to balind.* » [búregum Musilim].

★ Kusensen buruñ kuseekak mankukaan walaw wooliil ulaen mba unokoor muceen, bare kúfirenfiren ekaanuwo ulaen, di kúfiren mo eeno nakankan mo beet ebunt aamumi di eņesool bet eyab.

¹.Amaharamau ati aseekau oo eenomi ániine anooan an kaņoolenutumi kuyaboor, an banayab busenut bándoor mankuyaboor : ampau ati aseekau, ampaool afaan, ébajum efaan, añoolool; ampaool atiool; iñaayool áliinool; kuñiilak kati áliinool; kati añiil ati ataool; añoolool ataool.

✳ Aseekau koote kusenool buwaasab boola di wan Emitey eregumi mati woo woola. Kúfirenfiren éfiroowo. Koone Anabiyon̄au (^{An Kásuumaayak}kommi di oo di epakey) naane : « *anooan áfire buwaas ata bo; Emitey pánefirool buwaasab boola di Arijanay fulay bagamab.* » [Ibn Majah]

✳ aníinaau oo abile eñes aseekool wammi uñesaay beri oo aseekau nen furiaf, baraanab , wañaw di eluupey nen mankukaanemi. Emitey yoone : « *Toutu abajumi acaamooro di síkoraas soola. An fubajaf fuyajutumi oo nasen nen man Emitey ewuloomi* » [Atalak 7] Aseek acila eeno abajut ániine, upaayool mba áliinool nákuumenool, mba añoolool. Bukouku búrom kubajutujaa, bukanak di kucookoorool nen mankusankenumi di hadiisey : « *acookoorumi aseek, an ataool aceté , di kaceejumi karamben, oo bukoo kure’e bacaam di buruxab bati Emitey di atiikumi mati buruñab bati Emitey , mba di ásaliemi biyok tirab, nasuñ di bala’ab.* » [búregum Búkhari di Musilim]

✳ Nen búyabaab bubane, añiilau ayiikunaau iñaayool abile kawookenool bee nan aate elaañ ayabo ; bare nounu kacookoorak koola ampaool abile kacookoorool di bukuumenab. Panasembo iñaayool bee nan añiilau ápure di kañenak kati iñaayool.

✳ Kúfirenfiren au etooñ usaaf aseekau, káfaññuma aseek añiil, mba eeno úkolikoli seetaanaay.

✳ Kumammañ úciik walaw wati buliilab (ulenkaw) núpuren walaw wati úsupeetaw nucey woorokaw Arijuma yanooyan. Kulalat ekatuwo ubaak wawuje kunak bukankugaba. Kulalat úciik walaw wati buulab nen ukamaw [búregum Anabiyon̄au (^{An Kásuumaayak}kommi di oo di epakey)]: « *Emitey edankadanka kuseekak káciikemi walaw wati buulab booliil, di kumañemi mankukaaniil mo.* » [Abu Dawud]

✳ Aseek letatinjo ániine akaanut ataool wawuje kunak kúfaajiir. Búregum anaboiyon̄au ‘akde) : « *senut aseek áyinene Emitey, náyinén fulayaf fúlamukaaf oo katinjo wawuje kunak kúfeejiir, púrtojaa ñikul ñati ataool.* » [Musilim] ñikul ñati ataool ñoo panatinjo kuleej kubaaciir di kunak koono uñen. Nounu letakano búsangoor, letagor elatikoloñ, mba safran haani esup , mba kakaano wañ waje’e nen wajilaete di wáyame. Poop letakaan éfudan mba kanaanen kúcilak, mba káciro wapute súm. Bare nañoolene ating woorokaw, mba éciik walaw wati eniiley mba kañawo. Nañoolene ákaanoaati kájupo kula. Panakaan futinjaaf di eluupey, dán ataool akatoomi. Létauwuy bee di eluup yiceen, manteer kaanujaat cenceeñ oo éwuy bee bucin. Nen ápurulo di bala’ab, numanj oone waaf ukaane manapurul.

✳ Kúfirenoofiren káciiko fúkaaf kaanutujaa káciiko kasene. Nañoolene áciiko, bare tankukaan oo káciiko mananaam di kúniinaak. Di búregum Anabiyon̄au (^{An Kásuumaayak}kommi di oo di epakey) : “*anabiyon̄au ati Emitey nadankadanka kuseekak kañesemi enaam di kúniinaak.*” [At-Tirmidi]. Mba di kuseekak kuñoosaak nen man hadiisey eregumi.” : “*Añesumi enaam di kuceen oomu di bukan kucila.*” [Abu Dawud]

✳ Aseekau aam di épurul síndo’ool, náfimen eniiley yoola búrom áfimenuyo di kájupo kagale yaciki maame : **1)** kufimen eniiley búrom, **2)** takunkaan kájupo kati búsangoor; **3)** di kaan kájupo kálabie takunkuyaañ; **4)** Takunkaan kájupo kalite, kaan kawuñe **5)** Takunkuputoor di kaput kásuume **6)** Takunkunaam di kájupo kati kúniine, **7)** Mba di kájupo kati aseek añoosa. **8)** Takunkaan kájupo kati eñes eraj, fujuko.

Upanaw wati eniiley wan aseekau aatumi káfirmen di waafu ubabaj uwaas úfeejiir:

1) ataool: oo naḡoolene ajuk di aseekool wanowan wan amaḡumi ejuk. **2) kuseekak** di bukaniil kafanḡumi elofool (Mahaarim) bukoo pankujuk warajumi di oo nen buulool, walaw, kumerak, uñenaw, úkamunaw di ricen; **3) kúniine bukaaku:** bukoo leekujuk wanoowan woola kaanutujaa nan ceḡe mankujuk waaf ucila, nen di elawool búyab, mba di kasontenool, di riceen...ejukey buulab boola ejukeyubo seetaani.

Faatima, ajaḡau ati al-Mundhirja naane: óli núfimenfimen wuulaw wóololi takun kúniinaak kujukuwo [al-Hadkim di Ash] naane: **wóli núñiwoñiwo di anabiyonḡau (akde) nan kati sipilingas kúlofeuoliemi panuwalen kúmusoarak kóololi úfimen wuulaw wóololi kuwujjaa, núwopul** [Abu Dawud]

★ **Siwaataas sati aseekau ebaney máñiwaam moola** :Soo sijuupojuupo. **1)**Aseek aam di búrooko, oo máñiwaam moola pammuban nan aroḡumi manaḡoolen aban búyabo mba akaan ñikulañ ñati ataool. **2)** Aseekau an ataool acetumi, oo máñiwaam moola kuleḡ kubaaciir di kunak uñen.**3)** Aseekau abanumi búyabaab, aamumi di fuposo, oo máñiwaam moola pammuban manajuke kuposo kúfeejiir. **4)**Ajukutumi fuposo: oo máñiwaam moola mubane kuleḡ kúfeejiir.

Aseek aam di máñiwo an kubane búyabaab ríḡut uyaas úfeejiir, oo di ataool naate kalako. Sensen ataool ejuk epatalakey yoola, tanootan di eniiley yoola, poop naḡoolene aḡarool mánkupur bee nan máñiwaam mubane. Kaanumojaat, Emitey eḡoolene ekaaniil mankulaañ kujamoor.

Kalañen aseek an kubane búyabo ríḡut ñáfeejiir; kaanekaan mo nen ániinaau aane: “ínje kalaañenuli aseekom.” Mba nen aanool : “nilaañulo bee di ebaney búyabaab booli.” Mba nen kuyaboore di elaaley, ceḡut ejam, mba kajanten furimaf fati aseekau nounu mambi citi ulaañenool. Búregum Anabiyonḡau.

★ Aseek abajut buruḡ bati kawulooro búyabo. “**aseek ayaboe bukanool bamanjut, aseek acila búyabo’ool bujakut ; kaanut búyabo.**” [Abu Dawud]

★ Kúfirenfiren aseek kabenen wal úbuto wajooneni di walool, kaan di kabuḡo, mba di eniilool. Mukaanaayam umu mugabaam munannaam di síjunubaas sáamakas, di búregum Anabiyonḡau (^{An}kommi di ^{Kásuumaayak}oo di epakey): “Emitey edankdanka kabuḡemi wal úbuto wajooneni, di karegemi kubuḡiwo, di edanka kacelemi siniilas, di karegemi kuceliil eniiley [Al Búkari di Musilim].

★ Kúfirenfiren aseek elaw kumer waaf babajut. Anabiyonḡau (^{An}kommi di ^{Kásuumaayak}oo di epakey) naane: “**aseek anooan alawe eban búyabo waaf babajut, oo kaputak kati Arijana kúfirenoofirenko.**” [Abu Dawud]

★ Aseek naate aḡam, akob ataool di wajakaaw, káfanḡuma nen ániinaau amaḡe egorool, kafintenool. Anabiyonḡau naane: “**Nan ániinaau amaḡe kafinten aseekool manalat ániinaau fuuñool di furi, fukaf búrom, simaleekaas pansidanka aseek acila biyok bala’aab burob** [Al-Bukari di Musilim]

★ Aseekau aatut egor kaput kásuume, nen amanje mati di buruḡool pánkukamboor di kúniine kaḡoolene kuyabool, kan kuciloorut (*maharim*). Hadiisey yoone : “**nen aseekau áciroe aput súum manawuj kúniinaak kujam kaputak koola, pankusofool di asanga.**” [Abu Dawud]

Kásalaak

Wadaaney adhaney Di káyitenak kásalaak (ikama) soo mukaanaay mugaba man kacinubomi kooote ekaan (Kifaya) ¹ bukan kacinoore kukaanemo; kumammañ mo fañ (sunna) ásaliemi ceboo, di ajawoorau bare kúfirenfirenso kuseekak. Kúfirenfiren kawadaan mba kayiten kásali waataay yati kásalaak báriiñut, púr to jaat kásalaak kati subaay; koo wadaaney etoonandey yati tutooraay yati fukaf ejajak.

Wan eceeñumi : 1) Lisilaamey: (ukaan amisilime); **2)** búyejet bájuwe: ukaan an ájuwe di búyejetool; **3)** emanj wajakaaw di wajakutaaw (ubaj simit sicila); **4)** kaposaa, nen uñoolene uposo; **5)** ériiñey yati kásalaak (waataay) waataay yati kásalaak salifanaay (**dohr**) etontoon nan bala'ab bútinkoe jatiit, di epio bee nan yáalindey yati wanoowan eja'alo biyok sire di waaf ucila. * Waataay yati kásalaak alansaraay (**asr**) waataay yan kusenumi manukobuyo etontoon kásofum salifanaay bee nan yáalindey yati wanoowan ebaake efañ ñagaba waaf ucila; senut kapien kásali kucila wuj to. Kaanumomi, panabaj to júnube; kujajaw bee nan bala'ab buloe. * Waataay yati kásalaak fítiraay (**moghreb**) : etontoon nan bala'ab buloe bee nan tijone. * Waataay yati kásalaak saafaay (**icha**): koo kuñajar di ekobeyuyo, nen fítiraay (máyemaam mubane) bee tutooraay yati fukaf. Waataay yati kásalaak ejajak egor subaay. * Waata ay yati kásalaak subaay (**fajr**) yoo etontoon nan subaay fañuyo ériiñe, di kupio bee nan bala'ab buyitoulo.

6) káfimenak fañaaf fooli. **7)** etey takum kosaay egor eniiley , kañak di tinat tan ásaliemi, nen uñoolenjaa. **8)** kajoonoorak di Eka'abaay, nen uñoolenjaa. **9)** esofey di búyejeti.

Sísaagumas sati kásalaak: Soono uñen di sibaaciir: **1)** ejuumey, nen uñoolenjaa nan oom di kásali; **2)** “Takbiratul” Ihram (kakabar kutoonand) (eregey Allahu Akbar); yoo eenomi (Emitey efañe kákalaa), furim fútoonuma kásali; **3)** nukarañ Faatiyaay yalakomi furimaf futoonandaf fati Alikuraaney; **4)** éñupey (rúku) tanootan tan oote ésik (raka'a); **5)** kásalaak au mánusike; **6)** ejuumey waati yayikun, au mánuñupe, uban **7)** núñup di upanaw futok di ugaba (sújudu) wati eniiley. Nulako au báníper ñagaba; **8)** tayatul élamukaay; **9)** au manulakoe di tayatul uyu; **10)** nulaw bee mati Anabionau di tayatul élamukaay; **11)** nusalaam kasalaam kúlamuka; **12)** nunoon manukaan rouru, (takumusomben) di kútaagulak uku; **13)** takumusomben di sísaagumas usu; **14)** Nukaanso siriiboar di kásalaakuso.

Kútaagulak uku kukaanemi man kásalaak kujak. Nen útaase fútaagul fákon di ko eraka'ay (bútingum kásali) letejak; kaan au úwote mánutaasuko mba nulonloñuyo.

1 *Fardhou kifayah*: roo mukaanaay man oote ekaan. Mukaanijaat di bukan kajuupoe yókulenyokul bukaaku.

2 **Wan ootumi káfimen di eniiley (*Awrah*)** : woo ulakomi fañaaf fooli, di ban upuñomi manraj di eniiley yooli. Ban ootumi káfimen di eniil ániine abaje simit futok di sigaba bee uñen, boo eenomi fañaaf foola bee di erumpuney. Añiil ániine abaje simit uñen, oo naate káfimen kásofum ékompootey bee di kújuulak. Aseekau aamumi di kawaliñ búyabaab, oo eniiley búrom akat buulab boola; kulalat áfimen di kásalaak. Bare naate áfimenbo bújoonoor kúniinaak kan banaay bullet tutooriil, kaletumi (kumaharimak koola), kan kuwoonutumi. Nen aseekau aam di kásali mba ekaan Tawaf yoola, man kañenak (ñirokumañ bee di eleeky) kuraj, kásalaak koola kujakut, leekuyabuko. Noote úfimen fañaaf fooli, di erumpuney haani di eeno ulet di kásali. **Kulalat** ujukufu waaf babajut, haani di kaan an cebi mba di érimy.

Wan ootumi ekaan di kásalaak : Woo woono futok di úfeejiir, woo ulakomi uwe: **1)** ukabaraw búrom (Takubir) púr to jaat kakabarak (takubiratul tihraam; **2)** eregey yati Alimaamau sami Allahu liman Hamidah [Emitey eyab kalawak kati aammumi di esaluyo]; **3)** nureg Rabbana walakal hamudu [Amansaau óololi kasalak kooku di au], au kálalo di éñupey; **4)** nureg ñákon au di éñupey Sug haana Rabiyaal Ajim [masetam di maruukam moomu di Amansaau úmbaam] ; **5)** ureg ñákon di éñupey sub Haana Rabiyaal Ala [masetam di maruukam moomu di Amansaau úmbaam fatiya]; **6)** nureg di éñupey egabaay Rabbi Gifirili [Amansaau ubonketom]; **7)** Tachhud etooñandey (tayatul) au manulakoe; **8)** Au balakoer di Tachahhudey etooñandey.

Nanoosan núwote mánutaase kútaagulak uku kan ootumi ekaan, kásalaak leekujak; poop nen ulogé ekaanuko, nounu au éñup éñupey yati élojey.

Kurim kati sunnaay di mukaanaay mankumañe ukaan di ko. Roo kurim di mukaanaay. Nukankaanuko, mba ukaanutuko, kukajenut, haani di eeno au unonge mánukaanaatiko kurimak kan kumañumi ukaane: ukarañ (ureg) kurimak kati kákambulak. Ulaw Emitey manepakeni di seetaanay Aousoubillahi min seetaani rajim) ban nureg Bisimillahi Rahmaani Rahiimi (di kareesak kati Emitey di kabonketak kooluyo kábaneriitumi káamakak. Nureg bukanak kujam : aamiin nan koom di kakarañ fatiya di kásalaak, nukarañ wan uñoolenumi ubenen to. Púrutojaat Faatiyaay, alimaamau nakarañ fatiya. Bare kúfirenfiren mo aamumi kásali bálamuk alimaamau, di aamumi di kásali cebool di kusenool buruñ manakarañ fatiya mba akarañ abuusoor tentaam. Ureg Hamudan Kasiiran Tayiban Mubaarakan Fih ,Mi as samaawaati wa milah – ardh...(kasal kameeñe baraka, kasete di kumeenjen fatiya bee tentaam...) ulaañ ureg wafañe ñákon furimafe fan anooan ootumi ureg : Subhaana Rabiyaal Ajim (Masetam di kasalak, di maruukam moomu di Amansaau úmbaam) nounu, nan uñupumi, nureg subhaana Rabiyaal Alaa (kasalak di masetam moomu di Amansaau úmbaam fatiya.) nan uyami fúriiñaf tentaam, poop nureg Rabi Kifirili (Amansaau ubonketom) di éñupey egabaay. Nukarañ (ureg) kurimak kati ebaney kásalaak.

Mukaanaay mankumañe ukaan : uyiten uñenaw nan oom di kayiten kásalaak (Takubiratul Ihraam) jandi uñup di jandi úlalo di éñupey, di poop nan oom di kayito di tayatul etooñandey unen (uremben) kañenak kúrir di kañeni kumay di búsusab nan uyitomi ujuum. Au manujuume nujuker ceb tan oomumi di éñup, nutañalen úkamunaw nan uyitoe ujuum, nutooñ éñup, kújuulak kuya tentaam di uñenaw ugabaaw poop, fúriiñaf di éñundaay, nunen uñenaw ugabaaw lói bakampaab di upanaw ugabaaw, poop núloien faraf di kuboñak poop kuboñak di sijulas (úkamunaw) di éñupey nutañalen kújuulak kugabaak kúloioor, nukaan úkamunaw ugabaaw ure, takumuraañoor, nucup kusinkak kati úkamunaw tentaam; nunen kañen kañen bulefejab booluko úboof tentaam ure di ubandaw, au mánukuntaajene, nukotenoor kusinkak kati uñenaw; núyitoum di kusinkak kati úkamunaw mánulit di kújuulak kugabaak uñenaw ugabaaw; nulako ujuum sem di úkamunaw ‘al if tiraac) nujuumen sem kákamunak kúrirak, nunen uñenaw di kuboñak, di kújuulak, nan ulakoe au bañuper ñákon bee kagabuten, poop nan ulakoe beet katayatul kutooñand, nulako kapakalak kumayak kati erumpuney kugor tentaam manujuumen kákamunak kúrirak nufol kumayak kunoken di ejuley érirey;

nan oom di kakaraŋ tayatul (tacha hud) egabutey, nunen bulefejab bati uñenaw di kuboŋak kusinkak mankukotoore nan uñupe éñup etooŋand bee egabuten, di poop nan oom di kakaraŋ tayatul (tacuh ud) taate panunoken jisinkaj jikonjaj di jariibenumi jikonjaj mati kañeni kúrír (ufolumo) uremben di mo mugabaam jisinkaj jáamakaj di jitutooraaj kaan esup, nujuumen nen eñuur úyiis di jisinkaj jariibenumi káamakak, nan oom di ewonk kareesak kati Emitey, ewonk yati éyiis mati bajut emit ecee, púr to jaat Emitey yákoney. Ñaa útiw buulab bee kañeni kúrír, di kañeni kumay manuwonk furimaf fati kúlawak kúlamukaak.

Enúp yati kajoonen tan uloŋe : ebabaj di siluwaas nen amisilimaau awonke furim fasene bare nan kumaŋumi. Eñúp yati kajoonen tan uloŋe esensen nen fútaagul fan aate ekaan di kásalaak naate akaanuyo nan abenene mukaanaay di kásalaak nen éñup, kasujudu, mba ejuum mba, kalako mba nakaraŋ ekaraŋ ébanuma jandi ebaney kásalaak, mba nalimoor di kakaraŋak Alikuraaney areg búto wan eregut, mba nakat fútaagul , mba mukaanaay máamak man aateene ekaan di kásalaak, mba amanjut manteer mánasalimi moo, mba let mo, nounu nan aam di kásali. Kásalaak kujakut nen áwote manakat kasujudu kati eloŋ kan aateene ekaan. An acila naŋoolene, nen amaŋujaa, akaan usujudaaw ugabaaw wati eloŋey jandi aban mba oo babaner kásalaak. Bare nen aloŋewo pio di nan abanumi kásalaak di nan awoolokomi, anau kubonketoobonket di ko.

Wan kumaŋumi di kásalaak : amisilime aamujaat di kásali, najooŋoor di Ka'abaay (Maka), nareg “ Allahu Akbar”Emitey yoo efaŋe kákalaa. Alimaamau areg mo fatiya bukanak kujam. Moo naate ekaan nanoonan nawonk di kásalaak furimaf ufu nan kaamumi bálamukool kujam, di kuregumo tentaam. Panayiten uñenaw woola ugabaaw ure di ubandaw woola.

Púr to nanen kañenak koola kumayak di búsusab aban, naremben kañenool kúrír. Ujuker tan ommi di éñup, púr to nutooŋ elawey di furim fákon di kurimak kaja'alomi di sunnaay nen uke : « kasalak di masetam moom di au, au Emitey , Au senumi esal, kareesi kumeeŋ kájiw, di kuwonki di maruuki, bajut emit eceen,ekobaay, púr to jaat au. »

Púr to nureg tentaam (*A'ouðhou billaahi minash-shaytan v Rayîm Rajim, Bisimillah ir-Rah mân irRahim*) [nilalaw kapakenak kati Emitey di seetaanaay yan kuceoorumi épur di kareesak kati Emitey yákoney yabonketemi faŋ]. Púr to, nureg faatiyaay. Jajak an, aam di kásali bálamuk Alimaamau areg kurimak kati Faatiyaay nan alimaamau atunteene, tutor kurim kugaba kan awonke, poop nan alet di kakaraŋ fatiya, eeno tan kásalaak kuceeŋe – ukaraŋ fatiya. Bare poop noote ukaraŋ fatiyaay di kásali kati kabuunoor. Púr to, alimaamau nawonk wan aŋoolenumi awonk di Alikuraaney. Kumammaŋ faŋ mankukaraŋ kurimak sisooraas sabaakaas sati Mufasal di kásalaak kati subaay, nukaraŋ sisooraas sátamiaas sati Mufasal nan oom di kásali fítiraay, nukaraŋ sisooraas sareoraas sati Mufasal di usalaw warinomi. Sisooraas sati Mufasal sabaakaas sitontoŋ di « Qaf » bee di suratul « An-Naba » 'wabajumi). Sabaakumi reor soo sitontoŋ di suraatey “An-naba” (wabajumi) bee suuratey “Ad-shouha” (bala'ab barabemi), sátamiaas soo sitontoŋ di “Ad-Dhouha” (bala'ab barabemi) bee “An-Nâs” (bukanak). Alimaamau akaraŋ fatiya di kásalaak kati subaay di sirakaas (ejuumey) sigabaas sitoŋandas sati kásalaak kati fítiraay di

kati saafaay. Púr to jaat, nakaraŋ tentaam sarinomi aban, citi nareg “Allahu Akbar” (Emitey yoo efaŋe kákalaa), núñup oo manatebene uñenaw nen di Takubiirey (káseedaak) kutooŋandak. Púr to, nanen uñenool di kújuulak, nataŋalen kusinkak kati uñenaw (aranenko) najuumen sem bálamukab nan aam di éñup, najuumen fúkaaf di ekondoorey siriboor di fujuumool, ñaa nareg ñáfeejiir (*Subhaana Rabiyyal Adhîm*)” kasalak di masetam kooku di Amansaau úmbaam,, di maruukool búrom, nálalo manareg: (*sami Allahu Liman Hamidah*) “Emitey eyab ásaliyomi” nucang uñaenaw nen di káseedaak (Takubir) kutooŋandak. Ayitojaat, nareg (*Rabbana wa lakal-hamd Hamdan Kasiiran Tayyiban Mubaarakan fih Mil’as-samaawaati wa Mil’al Ardhi wa Mila maa chita min chayin bacd...*) “Amanasaau óololi kasalak kooku di au, kasal kameeŋe, kasal kasete, kanabe, kumeeŋen fatiya di tentaam - poop kameeŋene búrom wanoowan wan umaŋumi wuj to, ñaa náñup manareg Takubir ((áseediya) “*Allahou Akbar*” [Emitey yoo efaŋe kákalaa], nucang uñenaw lóyi fujuumaf, núloyien faraf di kuboŋak, nuremben uñenaw di ubandaw, kusinkak kati úkanumaw di kucup tentaam; kusinkak, di kusinkak kati úkamunaw di kati uñenaw nujoonjenko di Ka’abaay. Ñaa nureg ñáfeejiir : (*Subhaana Rabiyyal Ala*) “kasalak di masetam kooku di Amansaau úmbaam fatiya faŋ”. Naŋoolene abenen to, eeno. namammaŋ mo, kurim kuceen kati sunnaay, mba kan amaŋumi púr to nuyiten fúkaaf. Manareg áseediya (Takubir) nápurenul kákamunak kumayak kan afolomi nalako di ko, najuumen kákamunak kúrirak, naŋoŋ (árongen) kusinkak kati kákamunak kucila kujooŋoor di Ka’abaay, mba najuumen úkamunaw ugabaaw manaŋoŋ kusinkak kati úkamunaw ugabaaw kujonkoo di Ka’abaay mánalakoum futonj; ñaa nareg ñagaba (*Rabbi-Ghfifrl*) “Amansaau ubonketom”. Amaŋujaat, naŋoolene abenen to (*Warahmi, wa -jburmi wa fani, anni*) “uwulom kabonketal kiiya, nusontenom (úpuren) wajakutumi di ínje, nukaanom an ajake, nusenom furiaf fúmbaam, nuwulom bakooŋ, urungenom, nuwulom poop éjuwey, di kabonketak), aban, náñup káñupa kugubuten, manakaan nen manakaanumi di éñupey etooŋandey, púr to, nalako (ateben fúkaaf manalaañ áseediya (Takubir) mánayitoum kusinkak (kati úkamunaw bulefejab booluko), násali kásalaak kugabutenak (Rakaa) nen mánasalimi kutooŋandak eeno. Púr to siraka’as usu, nalako manakaraŋ Tachahhoud, oo manajuumene kákamunak kúrirak, kumayak nafintenko tentaam tan alakomi, nanen kañenak kumayak fuboŋaf fumayaf, kúrirak nanenko di fuboŋaf fúriraf manaŋoŋ (akamben)fusinkaf fukonjaf di fariibenumi fukonjaf aminjenko di fusinkaf fáamakaf kaan esup manañur jisinkaj jariibenumi jáamakaj, nakaraŋ : (*Tahiyyatou Lilahi was- salawatou wat Tayyibat as-salamaou aleya; Ayuuhan – Nabiyou wa Rahimatoul – Lahi wa baraka touh, as salamou alayina wa – ala Iba dillahis – salihin ash- hadhou an la Ilaha illahou wa- ash Hadou anna Muhammadan abdouhou wa Rassoulouh*): “kasalak kooku di Emitey poop kalawak di mukaanaayam majakaam doo búrom Emitey ecile kásuumaayak di kulako di au Anabiyoŋau, nubaj kabonketak kati Emitey di kájiwak kati Emitey. Kásuumaayak kulako di olaal di kumiikeelak kati Emitey kajakaak. Níseediya mati bajut emit eceen ekobaay púr to jaat Emitey yákoney, níseediya poop mati Muhammad oo eenomi Aboñaayau ooliyo, oo poop alakomi arokaau ooluyo” púr tojaat, eeno di kásali kati siraka sífeejiir mba sibaaciir, panawonk Takubir nan ayito ajuum, nacang uñenaw ureoor ubandaw mánasali afabel kásalaak nen

manakaanumi. Bare letakaranƷ fatiya [di erakaay éfeejitenedy di ebaakindenedy] too faatiyaa ceb naate ewonk to. Nalako bee Tachhoud (AtTahiyyatoul Lilahi). Nálantul kákamunak kumayak ápurenuuko di kúrirak, najuumen kúmayak, nálakoum kapakal kumay kati erupuley. Kalako kucila (Tawarouk) panalako nana aam di kalako kúlamuka kati kásali kabaje Tachahoud c At-Tahiyyatou...) sigaba. Nakaan Tachahoud etoonandey manareg : (*allahouma salli ala Muhammadinn wa'ala ali Muhammadin, kama sallayta'ala Ibrahimia wa'ala Ali Ibrahimia Innaka Hamidoun Majid. Allahoumma Barik'ala Muhammadin wa'ala Ali muhammadin, kama Barakta Ala Ibrahimia wa'ala Ibrahimia Innaka Hamidoun Majid*) Au Emitey ulaw bee mati Muhammad di fiilaf foola nen manulawumi bee mati Ibrahimia di fiilaf foola. Malegen nubabaj kasal, nubabaj sembe sanoosan au Emitey, uwul Muhammad kuwulak kooli oo di fiila foola. Nen manuwulumi Ibrahimia di fiilaf foola. Au ulakomi asalaay di ati sembaay” sensen di oo areg : (*A'ouzdu Billahi min Adhabin nar, wa min adhabil Qabri wa min fitnatil Mahya wal-Mamat wawa min fitnatil Massihid Dajjal* “ nilalaw Emitey epooyom di jariaj jati sambunas di jati fuyaakaf, di mátaañiam mati buroƷab di ecetey di poop kabuntaak kati Abuntaau” ñaa nasaaf akamben kásalaak ñagaba, nátiw fúkaaf bee kañen kúrir, manareg : (*As salaam alayikoum waRaham atoullaha*) Emitey ewuluul kásuumaayak, di kabonketak kooluyo. Nátiw poop fúkaaf bee kañen kumay.¹

Kásalaak kati asontaau : Kaanujaat ejuumey mánasali paneyokenool di éjuutey yoola, mba eeno aƷoolenut ajuum mánasali, nalako mánasali, eeno poop letaƷoolen

¹ 1-Yoo eenomi eregey [*Astaghfiroullah*] “ nilalaw kabonket Emitey” bee ñáfeejiir. Púr to, nureg ‘*Allahoumma antas salam wa minkas safam Tabaraka ya Dahal—jalali wal- Ikram – lailah illa Allallah wahdahou la charika lah. Lahoul – lahul –moulkou wwa lahoul –hamdou wa houwa' koulli shayin qadir. La haw la wa la qouw wata illa billah. La ilaha ill allah, wa la naboudouou illa iyyah; lahuon, nimatou wa lahoul fadlou wa lahou thana'oul Hassan. La illaha illaha illa-allahou Moukhlisina lahoul. Dina wa la karihal – kafiroun. Allahoumma la mani'a lima a'tayta wa la mutiya lima Manat ta wa la yanfa'ou dhal jaddi Minkal –jaddou.*

« Au Emitey, au ulakomi kásuumaayak. Poop Au usenemi kásuumaayak. Kasal kanookan kooku di Au ; au ameeƷumi sembe di kawul. Bajut emit eceen ekobaay púr to jaat Emitey yákoney ; ebajut epaalaay, yoo ceb elakomi Amansaau , áyiau, yoo ceb ecile kasal kanookan. Bajut wan eƷoolenut wanoowan eƷoolenƷoolenuwo. Bajut sembe eceen púr to jaat Emitey. bajut emit eceen ekobaay púr to jaat Emitey yákoney, poop yoo ceb nukobe. Kabonketak kooku di oo, kawulak búrom yoo ecile. Kasal kajake kanookan yoo eciluko. Bajut emit eceen ekobaay , púr too jaat Emitey. yoo ceb nukobe, haani mankuñosaak kulatuyomi, au Emitey, an aƷoolenut áfiren wan usenemi poop an aƷoolenut asen wan usenut. Amansaau abajut di au fugoogoo fajake di fusaanumaetool.

“Bajut emit eceen ekobaay púr to jaat Emitey”

Púr to jaat kurimak uku, nakaraƷ, oo básalier subaay di fítiraay aban; *La illah il- allah wahdahou la sharika lah lahul – Mulkou wa lahoul hamdou youh yi wa houwa ala koulli chayin qadir* (ñoono uñen) [bajut emit eceen ekobaay púr to jaat Emitey yoo ceb ebajut apaalaay] yoo ecile jáyiaj, yoo eenomi esalaay. Yoo esenemi eroƷey yoo poop esenemi ecetey. Bajut wan eƷoolenut . Aregujaa maamu aban nareg sbhan – Allah [kasalak kooku di Emitey] (*bee ñoono* 33) al – Hamdou lillah [kasalak kooku di Emitey] (*be ñoono* 33) allahou Akbar [Emitey yoo efaƷumi kákalaa] (*bee ñoono* 33) aban, nareg áriiƷen cemaay : *la ilallah wahadahou la charika lah; laoul-Moub kou walahoul hamdou wa houwa ala koulli chay'in qadir* [bajut emit eceen ekobaay púr to jaat Emitey ceb yabajutumi apaalaay. Yoo ceb ecilumi Jáyiyaj yoo ceb ériiƷumi esal. Yoo eƷoolenumi wanoowan. Púr to jaat, nawonk esoraay yati kursy (Ayatoul kursy furimaf 255 fati suratey yati ébaay surat Al Ikhlas 112). Surat Al falak (surat 113 di suratul An-Nass (surat 114). Abanujaat kásalaak kati subaay di kati fítiraay, nawonk sisuratas Al Ikhlas, Alfalaq An Naas bee ñoono ñáfeejiir.

mo, nafinto mánasali di kafeef; moo poop táañioojaat, náfintoum bálamuk. Kaanujaat letaṅoolen éñupey di káboofaak, násalium fúkow náṅog mba nagoren uñenaw. Naate ásali siwaataas sakatoomi. Eeno letaṅoolen ásali kásali kanookan di waati ko, nounu nababaj buruṅ bati kajojen salifanaay (Dohr) Alansaraay (Asr) tákon, nakaan mo poop di kásalaak kati fítiraay (Maghreb) di saafaay (Icha) mánasali ugabaaw di waati yati kákon (di úsalaaw ugabaaw)

Kásalaak kati ajawoorau : Kaanujaat lóyiloyi maṅ ewuuj **km 85**, poop eeno nababaj buruṅ bati ejaw kajawoor kucila, nababaj poop buruṅ managumbul kásali kanookan kati siraka sibaaciir bee siraka sigaba. Kaanujaat namammaṅ kalako bo wawuuj kunak kubaaciir (úsali 20, wan aate kásali ticeen nounu di kajawoorak koola, naate ásali kásalaak koola nen manapiimi násali bagumbulutuko nan áriiṅumi ban aamumi.

Ajawoorau aamujaat di kásali bálamuk alimaama ati ró (kalolak, fankaf) man eluuey ajawulout kaja'aburuṅ, mba kaanijaa ajawoorau nalonloṅ kásali waati ban ápurulomi manawooloyo di kajawoorak koola, man kaan nalonloṅ kásali waati nan aamumi di kajawoorak manawooloyo man kaja'aburuṅak koola kubane; manooman kaane, naate ásali úsalaaw búrom bagumbulutuwo. Ajawoorau nababaj buruṅ bati kásali búrom úsalaaw bagumbulutuwo, bare kumammaṅ agumbuluwo.

Kásalaak kati Arijumaay : Koo kufaṅe ejak kásalaak kati salifanaay. Koo kásali kúbuto; let kásali kati salifana kan kugumbule nen kuceen mankusofumi poop kúfirenfiren kásalaak sirakaa sibaaciir (kaanutujaat jumaay, epaki). Poop kúfirenfiren di kásalaak ujojenko di alansaraay mánusaliko ugalen, haani nubaje bakooṅ bakaanumi ujojenko di alansaraay.

Kásalaak watiraay : Kásalaak watiraay sunna yan kumaṅe ukaan. Watiraay etontoṅ au mánusalie saafaay, kujaw bee subaay (fajiraa). Koote kubaj tiitijaat, eraka yákon (kajuum kákon) faṅutujaat, siraka soono uñen di yákon. Siraka ujuum ugaba wanoowan, nureg : “ as salamu Alayikum wa Rahmatullaah” kásalaak kati yo kafaṅumi mankujake kooku nuṅoolene úsaliyo ñákon uwuus ró siraka sibaaciir, futok di yákon bee futok di sífeejiir uban, núbanum kásalaak di eraka yákon yáliinoorut (impaire), au mánusalie eraka yáliinoore , mba núsaliyo di siraka sífeejiir, mba futok, futok di sigaba, bee siraka futok di sibaaciir uwuur ró. bare mankaan kásali kájuwe, tiiti mantiitie, úsaliko siraka sífeejiir di usalaam úbanum ugaba. Sensen nuceen insi di núsalisó siraka sigaba au balakoer.

Mukaanaay di an acete : Epos buyiṅ bati an amisilime, kaguubenoól, kásalindioól, etooñey yoola di kafokak koola waaf wan anoosan oote jisofoor manjikaan [farata kifaya]. Moo mucila nen bukan kupinaay kukaanumojaat, mupakempaken bukanak di mukaanaay. Poop atiika mati waaf wan áyinene (di buruṅab bati Emitey) oo nen acete, di futiik fucila, leekuposool, leekuguubenoól di kasanke faana.(kaful kúfokuma). Bare sensen kúsalindioól (kulaw Emitey bee di acetumi) pankufokool nen manacetumi (di sándomi ró wan ácetumumi).

Aníinau pankuguubenoól di uful (kubuur) úfeejiir wafiite. Aseekau oo wañ woono futok : kaful „fútiko [khimâr] di jíjupo di muful mugaba. Kumammaṅ alimaamau di aamumi di elaw cebool ajuum are di búsusab bati ániine, di tutooraay yati

eniiley yati aseekau. Púr to, nakabar áseediya [allahou Akbar] manacang uñenaw di kakabar (takbiir) kanookan.

Abanujaat, kakabarak kutoonandak, nareg : “ *A’oudhou billahi minach chaytaan ir Rajim Bisimillah ir- Rahma ir-Rahim* ” [nilalaw Emitey manepakenom di seetaanaay épur di ínje. Di karesak kati Emitey di sembaay yooliyo di kabonketak kooluyo káamakak] ñaa nakarañ esooraay yati Fadiy aay, tentaam (abusoor) púr to nakaboor áseediya di kakabarak kugabutenak manalaw bee di Anabiyonau (^{An} ^{Kásuumaayak} ^{kommi di oo di epakey}), púr to nalaañ akabar kakabar kúfeejiten manalaw Emitey manebonket acetumi. Púr to nakabar kakabar kubaacinden, najuum jatiit bárirool nasalaam ñákon afabel kásalaak. Kúfirenfiren kateep fuyaak fújaali wáriiñe sisanimeetar 22 bee 24) mba eraacufo di simon yafiite (pulaatar) mba di egaabufo, mba kakoorenfo fuput súm, eciik kalako to mba katobojufu kúfirenfiren poop kayaben to sosondeel, kañomoorufo, mba eteep di fo simisira di efok ecee di emisira.

Koote kufat an kuteepe kuyiten di kuyaakak.

★ Kulatut kurimak kati esaaf ñikul. Aamumi di esaaf ñikul nañoolene areg : (*A3dhamal-lâhou ajraka, wa ahsana Zazâ’aka wa ghafara limayyitik*) “ Emitey ewuli bacaam báamak di ayab di usaaf kasaafak kafañumi mankujake di ñikul manebonket acetumi ooluul”. Poop beet esaaf amisilime di ñikul nan abaje ñikul ñati an oola, eeno ájima acila atamburerut alako amisilime panureg : (*A3dham Allâhu ajraka, wa ahsana Zazâ’ak*) “ Emitey ewuli baraañi báamak maneyab kásalaak kafañumi mankujake”. Bare kúfirenfiren esaaf añoosa abaje ñikul, haani di kaan anau oola acetumi amisilime.

★ Amanjumi mati bukanool pankuñanool fañ fulay ecetey yoola, oo aate ereg bukanool takumukuñanool. Leemojaa, pánkulaamenool mati búñanab booliil.

★ Acha-chafii (Emitey ebonketool) naane : kulalat bukan kajojenoore bee esaaf ñikul (kajojen kati ñikulañ di kajim mankumañumi esaafiil kujaw kusaafiil ró) wajakumi, kúpur, ániine, aseek, anoosan najaw akaan wan amañumi , mba haajiil.”

★ Wan kumañumi ésiil sinaañ (muri) bee di bukanak kati éjima; bare kulalat uri muri moolil , mba man buko kati ájima kúsiil kusenuul, muyuul kaja’aloomi jijoñ. Ñikulañ síndoiiil.

★ Kumammañ ujaw ujuk fuyaakaf (fati amisilimaau) eeno úpurumuloot ban lóiyee beet ejukeyufo. Sensen ejaw ujuk fuyaak fati añoosa (alata), poop sensen añoosaau oo ejaw ajuk fuyaak fati amisilimaau kootut káfirenool ejukufo.

★ Kumammañ fañ anokenumi di fufokaf areg : *Assalâmou 3alaykour dâra qawmin mou’minâna – mba : ahlâ diyârin minal-mou’minâna – Wa innâ inçhâ Allâhu bikour lalâhiqoûna, yarhamoullâhou almoustaqdimâna minnâ walmousta’khirîna, nas’aloullâha lanâ walakourmoul-3âfiyata, Allâhumma lâ tahrimnâ ajrahour walâ taftinnâ ba3dahour, waghfir lanâ wa lahour.*

“kásuumaayak; muyuul kaamumi taate, káyinenumi, mba muyuul kacinumi tákon di káyinenumi ! malegen , pánujo’ol, nen Emitey emañujaa, utookuluul taate. Emitey ebonket kacetumi di wóli jandi wóli., di poop kaatumi kariibeniil. Wóli kooku di elaw Emitey kásuumaay di poop muyuul. Au Emitey, tákumufiroli baraañaab

booliil poop takumukaann di táaañi au bakaaneriil táañi uban ubonket síjinubaas sóololi di sooliil.”

★ Kúfírenfíren eciik kurim kati Alikuraaney di kaful kúfokuma di kákoli takum mumel masetut mugoruko. Doo kankaan káyinenaati Alikuraaney, kankaan poop kajel, mati Aboñaayau ati Emitey (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) aregut mo.

Kásalaak kati wáaningaw ugabaaw (Al-Aíde) Koo waaf wan anooan oote ukaan (kifaya) waataay yooluko yákoney di yati kásalaak bújomoraay (dhouha). Nen ujame mati kúsalisali, nounu bala’ab mambutooñe kátinko, panukob fati kajom, núsali ugalen. Mákonam (khoutba) kúsaliieko nen kásalaak kati Jumaay, púr to jaa, kámikak kugabaak kati alimaamau kan uñoolenumi ukob mba úkobaati. Koo kukaaneikaan básalier kuban; kúkaaneriit jandi kúsali. Kulalat úsali kusofe bee mati ko(moussalla).

Kútaagulak kooluko : kubabaj siraka’a “kujuum” kugaba : etooñandey panukabar úseediya “Allahou Akbar” bee ñoono futok di ñákon; au manukabare kakabarak kutooñandak uban (Takubiratoul ihram) jandi ulaw Emitey epakeni di seetaanaay (A’oudhou billahi minach-chaitanir rajim), di ejuumey (erakaay) etooñandey panukabar ñoono futok uban citi nukarañ Alikuraaney. Panucang uñeni ugabaaw fatiya manusal Emitey, di kacanga kanookan, nulawuyo bee mati Anabiyoñau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) di kakabar kanookan, nulaw Emitey manepooyi di seetaanaay, púr to nukarañ fatiya esooraay yati Al-Fatiyaay, púr to, yati Al A’la 87 di erakaay etooñandey, nakarañ poop Al Gha chiya 88 yoo ejuumey egabutey. Nanoonan nasalaame kasalaam kúbanumak, alimaamau, nakarañ, námiken bukanak úmikaw ugabaaw nen di kásalaak kati Arijumaay. Kumammañ kumeey di ereg maruukam mati Emitey, sembaay yooluyo (Allahou Akbar). Nen ásalie kásalaak kati káaningak nen kásali kan abenen to, jajak, mati kakabarak kabentomi di kakarañak kariibentomi di woo ugabaaw waaf wan kumañe (sunna).

Kásalaak kati bala’ab kákamboorak di fuleeñaf Koo kásali kan kumañe ukaan (sunna) waataay yooluko etontooñ nounu nan bala’ab mba di fuleeñaf sommi di kákamboor , mba yákon di so, man room di kákamboor di riceen. Bee nan kákamboorak kubane. Nen kákamboorak kubane, senut au kagalen kásali kucila. Pánusaliko siraka’a “kujuum kugaba”. Panukarañ esooraay yati Fatihaay, nubenen to esoora yabaake di ejuumey etooñandey (raka’a) púr to, núñup pio, núlalo manureg : “sati allahou liman Hamida” (Emitey, uyab kalawak kati aamumi di esali, púr to, nureg :” Rabbana walakal Hamd” (au Amansaau óololi ! Au senumi esal) púr to, létubofofo, bare panukarañ surat Al Fastiha, nulaañ ukarañ esuurat yabaake. Púr to, núñup pio, núlalo mánubofofo ñagaba pio ; púr to, núsali erakaay egabuteneñ nen etooñandey manuwonk Alikuraaney (ñagaba) káñupa kanookan nukarañ Alikuraaney ñagaba. Púr to, nutayatul (Tachhhoud) úbanum kásalaak di (as-salamou Alaykoum wa Rahmatoullah.)

Aríñulomi báalamuk alimaamau máañañupe éñup etooñand (di kakarañak Alikuraaney kugabutenak) erakaay etooñandey leekupinooyo, ebajutuyo. Kamaat naate ásalíyo.

Kásalaak kati elaw kalub Emitey : Koo poop sunna, nan bajemi burankab. Waataay yooluko, mankukaaneimi, di wan kuceeñumi wákonaw di kásalaak kati

wáaningaw ugabaaw (Al aïd) wáamakaw, púrutojaat kámikak (khoutba) kákonak kan aatumi ekaan oo manabane kásalaak. Anaboyonau nan ásaliekomi aban, náfimulefimul kájupaak manakaano (sunna). Roo káyinen mati burank bucila pambuban.

Kúgam : Anabiyonau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) naane :“kujoonen ucalaw (sapu) wati kásalaak (di etoonandey) naregereg : “ jijoonen ucalaw, leemojaat Emitey pánetiiw wuulaw wooluul anooan di apaali”. Núman Ibun Bachir naane: Nijujuk amisilime anooan manakotene ejuley yoola di yati apaalool, nakoten fújuulaf foola di fati apaalool, di kabandak koola di kati apaalool.

Kásalaak kati jameeņey waaf wan oote ekaan : Haani muyuul di kaja’aburņ, nen panjiņoolen jísali di jísali. Kásalieriitukomi mba kakatukomi koote kúlaañul bee di ko, di kuboleniil mánkusali di jameeņey. Koo kúyiyiis bukan káyinene di Lisilaamey. Poop ekateyuko yoo éyiyiis kubunta. Anabiyonau (*An Kásuumaayak kommi di oo di epakey*) naane: “di karesak kati acilammi, kaanemankaane nen panireg mánkutebul kúbaar, ban di kuwadaan (kawonken bee kásalaak) manireg aceen arungenko manijaw ireemen siluup sati kucee mánkujo’ol bee kásalaak kati jameeņey. [búregum Al-Búkari di Musilim].

*Siwaataas san kúfirenumi kásalaak: Kúfirenfiren kásali, kásali kati waataas use: **1)** Bálamuk subaay bee nan bala’ab búrajeumi lóyi **2)** Bala’ab bujuumujaat, bee nan butooņe kátinko. **3)** Bálamuk kásalaak kati alansaraay bee nan bala’ab buloe. Kásali kati waaf ukaane koo sensen úsaliko nen kásali kati kanoken di emisira(kásalaak sirakaas sigabaas bálamuk Tawaafey) kásalaak kati sunaay kan kuciikumi kureg jandi kásalaak kati farataay au básalier (fajiraay) kásalindi buyiņ, kásali siraka sigaba au basofer sálji uban, éņupey au di kakaraņ Alukuraaney, di kásali kati esal Emitey.

*Wan kusenumi buruņ di simisiraas

Simisiraas soote siteepi eeno cenceeņumo. Soo Emitey efaņumi manemaņe di mofam búrom. Úcímaw, uleewaw, enag búgaar mba waa, kájaloor (ekaan ró sįjaloor) sajakut , kásimpoorak kuseekak di kúniinaak, basangab, kanoomen mba funoom doo búrom kúfirenfiren. Anooan akaanumo, sensen mankudankaool “Emit ekaan takumabaj di kanoomenak kucila” kúfirenfiren poop kakankula bo waaf (ereg) bo waaf wájime. Jajak ajamumi an nakaan mo, adankaool “Emitey ekaan takumajukuwo”. Sensen kukaraņ bo kuņiilak kafambeiimi, karigooremi di emisiraay, sensen poop ekok ró búyab, kagamen ró, di ekaan ró sįjaloor sajake, sensen kawalen ró aja’aburuņ, an anokene kaluwa kamoor ró, an áju’ut kalako ró, sensen kamoor ró kamoor jatiit. Kulalat ró burigoor, kaņoosoor di waaf wajakut; kúfirenfiren eņaruyo ukaan kajim kati anooan an súmumi, nan súmimi. Kumaņut jįsanken ró waaf wabajut nafa, wati dúniyaay. Jootut eņar kuparalaak (ubasaaw, silampaas sati emisiraay, kuraneņ yooluyo bee búyab (káaning) mba kasaaf ñikul ñabaje.

Ejakaay mba esadaay yasenumi ekaan

Sisiwas sati muriam masenumi di jakaay : ejakaay yoote épur di muriam moonoo mubaaciir : **1.** sinukas safoope an bafoopenutuso wafaje kajuupo di emitey; **2.** muwañaam; **3.** sanaay di síkoraas; **4.** munoomenaayam.

Waatumi ekaan manusen jakaay : Jakaay cenceeᅇ man kujuumak kammi futok kubajo : **1.** Lisilaamey; **2.** kásuumaayak; **3.** ebajey ríiᅇ manusofumi; **4.** fubajaf fasetaaf ; **5.** Wan unoomenumi muwañaayam balet dó.

Jakaay yati sinukas : babaj sifasonᅇ sífeejiir : siñonkomaas, síbaas, di sisahaas di sijaameenas. Man ejakaay yooluso ekaani, cenceeᅇ waaf ugaba :

1. sinukas usu pansifooopooro dóo di emitey wafaje kajuupo;

2. di kaan soosu to mati esen mílam di kabukoorak bare let bee karokenso.

Bare nen soosu to bee mati kanoomen, pánkupuren Jakaay yooluso nen munoomenaayam maamu.

Mati Jakaay yati siñonkoma :

Manrem /kaliikumak	Jakaay
1 – 4	Bajtu jakaay
5 - 9	Esaha 1
10 - 4	Sisaha 2
15 - 19	Sisaha 3
20 - 24	Sisaha 4
25 - 35	Jiñiil eñonkoma jati emit 1
36 - 45	Jiñiil eñonkoma jati simit 2
46 - 60	Jiñiil eñonkoma jati simit 3
61 - 75	Jiñiil eñonkoma jati simit 4
76 - 90	Muñonkoma 2 mati simit 2
91 - 120	Muñonkoma mugaba mati simit 3
Wafaᅇumi siñonkoma ceme di kabanen: Jakaay yati jiñonkoma jati simit 3 di siñonkoma soono 50 di jiñonkoma jati simit 2 di siñonkoma soono 40.	

Mati Jakaay yati síbaas

Majuupaam	1 - 29	30- 39	40 - 59
Jakaay	Bajut jaka	Jint jíniine mba jinaare jati emit 1	Jint jíniine mba jinaare jati simit 2
Wafaᅇumi soono 60 bee fatiya, Jakaay yatii jint jíniine jati emit di kamaat kati síbe 30 di jint jinaare jati simit sigaba di kamat kai síbe 40.			

Mati Jakaay yati sisahaas di sijaameenas

Majuupaam	1- 39	40 - 120	121- 200	201 - 399
Jakaay	Bajut Jaka	Yákon (1)	Sigaba (2)	Sífeejiir (3)
Faᅇujaa sinuk 400, pánpuren yákon di ceme yanoosan. Jakaay kúpurenoriit di sisahaas di sijaameenas : fújikel, yafanlene, yati jíkil jákon, yaam di karaafen, yamaalene, let yálabie funoom (nen sisaha, panebaj kuleeᅇ futok di fákon, nen ejaameen yoote ebaj emit yákon.				

Jakaay yati muwañaayam : Jakaay sensen di bakacer : bálut, basiit... di muriaayam manaame di kujuumak kúfeejiiraak uke : **1)** moote munaam di muriaayam mawañi muliikaay, di munenaay : di bakoolab, nen orusay mba bule'ey

ban di muriaayam, nuḡoolenaale upinaal nen reeseḡey di kujuukaak. Bare wan kúliikeriitumi wan kúneneriit nen sisaana, epataatey, roo bajut jaka. **2)** káliikumak kammi (nicaab) koote kúriiḡ : muwañaayam (muriaayam) moote múriiḡen síkilo **soono 653.** **3.)** nootaale ucilal muwañaayam nounu nan ootumi kápuren eno muri, núpurenuyo Jakaay. Nan muriaayam maalumi mba múyamumi ; kaanujaat nen emaano mba bálut... di riceen yaalemi esay. Kaliikum kooluyo, bútingum **(10%)** eno máyuwenuti, nen wan emitey elubenumi mba kuruḡenak kati mumelam di poop tutor yati bútingum butoken di uñeney **(5%)** di muriam mati úbaar waceeḡe káyuwen kálabie di sembe nen ufataw wan kúyuwenemi di epomp yati mumel... kaanujaat muri maceeḡe káyuwen kati sembe kunak kupinaay di emitey ban muceeḡut ricee di warinomi di emitey, pánkusof ró wajuupomi, di kupin kunakak kaceeḡumi sisembe di káyuwenak, di kunak koono buu kaceeḡumi burok bati ewañ.

Jakaay yati sanaay di síkoraas : 1). sanaay : bajut Jaka yati sanaay yáriiḡut **sigaraam 85.** **2).** síkoraas : bajut jaka yati síkori yáriiḡut sigaraam **soono 595.** ban bajut Jaka di bayeesab bati síkoraas mba di wayiit wati bank biyok riḡ nounu waataay yati jakaay. Di kálabi kariiboore mba wafaḡe kaliikum kati síkoraas, di sanaay. Bútingum pámbupur di buwaasab bubacciiren di uñeney **(2,5%).**

Búsangoorab basene kakaano buceeḡut esen jaka. Bare kanjaat búsangoor baam di luwaay mba funen fati bank, cenceeḡ usen Jakaay.

Sensen kuseekak kakaano wapiimi ukaanoi di sanaay mba síkori (kódiforo). Nuḡoolene ukaan reor kódiforaay di wañaw úsiilumaaw ; kúniinaak kuḡoolene kukaano kódiforo yanaamut di yáfirenemi bálamuk, nen sijaaru sati kódiforo, sílinet,... kanjaat sanaay, fírenfiren ekaanuyo di wañaw úsiilumaaw manooman manre'e sensen kúniinaak kukaano wiikun kaanujaat wareoore di kájupo káamak, nen épib di kañ mba poose yati káñiḡ ban letariiben bakaanerab bati kuseekak.

Ati fubaj fabenenoe di fugumbulo an táañimi kápurenak Jakaay yati wan abajumi wáriiḡe emit, naate ariiben mukaanaayam ume mati jakaay : panasof funak di emitey, najuk butum buu nabaje di funakaf. Mambi ápuren dó Jakaay **(2,5%),** di fubajool waaf wáriiḡenut emit

Kati fuleeḡaf di kabajumi waaf wati luwaas nen siluup mba ulaakaw : nen anenut wanoowan di burokab boola mba di luwaasey, bajut Jaka, haani juupoe. Nen nanennen ricee, naate ápuren Jakaay nan funenaf foola fubaje emit. Eenojaat táañiiootaañi, nasof funak di emitey mánapuren Jakaay nen mankulobumi bálamuk.

Jakaay yatii kaneewak : anooan akaniḡumi kaneew an ati fubaj ban di setool panacaamool, naate ápuren Jakaay yati simitas sawuujumi manayab haani simit sijuupoe. Bare nan Uḡoolenout uyab kaneewak [waati yanoosan] nen kaneewak kan ukanḡumi an aloe, bajut Jaka mati táañiitaañi kacookoor fubajaf ufu.

Jakaay yati munoomenaayam: Jakaay uyu esensen bálamuk kujuum kubaaciir: **1).** kaan au ucile munoomenaayam. **2).** eciley yoote kariiboor di búyejet bati bee kanoomen. **3).** di ekaan munoomenaay mayajut [nisaab] yommi matiitiam mati uliikum ugaba : kati sanaay di kati kódiforaay. **4).** kaakenakumo wáriiḡe emit búromuyo ; nan kujuumak uku kubaje, nacaam Jakaay nen manremi di sanaay, kódiforaay mba síkoraas, nanamben riḡm munoomenaam di setool mati fubaj foola (fati nafaay yoola) nen wañaw, siluupas..., bajut Jaka. Bare nan amaje

kanoomenumo, panatoon epiney kapiyaak koolumo di emit [manacaam jakaay yoolimo naapi ríñumi]¹

Jakaay yati ebaney bala tab [Múudaay] : Yoo kankaan kaneew kati amisilime anoosan, abajumi wafañe furiaf foola di furiaf fati kammi di oo bee fati kajom salaay di poop funakaf fati salaay. Búliikumab bati yo síkilo sigaba di buwaas bati sibaaciir (**kílo 2,5**), di muriaayam mati bo, usen anoosan ániine, anaare. Anoosan yaate ápuren Jakaay uyu, naate poop acaam bee di kammi di kañenool, fati kajom salaay, nen aake wan añoolene añar manacaam. Tan fañe ejak kápuren múudaay funakaf fati salaay bala kásalaak. Senut uralen biyok kasalaak kuban ; sensen mánupurenumo funak fákkon mba kugaba jandi salaay. Sensen manusen an ákon Jakaay yati bukan kajuupoe mba fútuk fati bukan an ákon ceb.

Bacaamab bati jakaay ; bacaamab bati Jakaay busensen ban too ri too. Busensen aakenumi añiil mba aloloboora mánapuren Jakaay yooliil. Sensen káyiisen mati acilumi fañool awaasuyo. Ubaj búyejet bati amukanlaf aate akaan waceñimi di Lisilaamey di kápurenak Jakaay. Jakaay enafaut, kaanuñaat au ekaanuyo nen sada ceb, haani usene fubajaf fiíya búrom. Wákoyummi uwaas Jakaay yati fubaj fanoosan kabajutumi di kacinoorak. Sensenn kápuren Jakaay di reesiyoñ yacee (mba mof macee) nen cenceeñ mo. Jakaay enafanafa ban di ejak nen ecaami simit sigaba ríñuñaat kaliikumak..

Kan Jakaay enafami : koono futok di kúfeejiir : **1.)** kúsukateenak; **2.)** kabajimi di ésukey kamañumi kanoomen; **3.)** karokemi mati Jakaay; **4.)** kan úyejetaw wooliil ulaañe di lisilaamey; **5.)** kapakenak (kátipenk) kati kumiikeelak; **6.)** kan uneewaw ujuupomi; **7.)** kammi di buruñab bati Emitey; **8.)** Ajaaburuñau ajaakalimi. Pankusen anooan di buko riiboor soolaay yoola, manteer ajojeneyomi. Oumu panayab bucaamab boola, haani kaane an abaje. Bacaamabuyo kuharijítak di kurobelak bee kapakeniil gúwenomaay yaamutomi, sensen, nen águwenoorau ápurenyo di sembeool, kaan di malegen mba di kánaati malegen.

Jakaay épurut, nen eseni : añoosa Emitey amiikeel, an abaje, an aam di acee (aseek) di “hachemite” (bukanak kati fiilaf fati Aríñenaau). Nen sene bálawulut Jakaay acee aatut ayab ban nuwoolo, Jakaay uyu ejakut, manteer usen an akaane ábukateen jandi umanj mati ati fubaj ; nounu eajak.

Sadaay yati ñania : Aríñenaau Emitey naane : *“burokab di bakanerab bajakaab bati áyinenaau pambutookool naapi acetumi, di baj lónða yan akarandie aranen, nakat añiil ajake ban nakatool ékitaaba nen fubaj,emisira yan atepe, eluup yan atepe bee mati aja’aburuñ awuuja, mba ekolon yati mumel yan awoke mba esada yan amañe mánapurenyo di fubajaf foola nan ájumi di buroñab boola, uru peh pantooñool naappi acetumi.* [Ibn Majah]

¹Bacaamab bati munoomenaayam tan murewulomi: bacaamab bati sanaay sigaram (85), mab bacaamab bati bákoraab sigaram soono (595) pánapuren to wafañumi **manutiitiie di ugabaau** nan aam di esen ejaakay.)

Balatab

Balatab sensen bee di amisilime anooan ájuwe di búyejet, náriin (ank), nanoolen asuŋ,alet di fuposo (nen aseek) alet di waati yan aroŋe añiil. Lob añiilau manasuŋ haani aŋoolenut mambi apulen balatab.

Etoŋey fuleeŋaf fati balatab waaf ugaba kúceeŋ ró: 1.) ejukey fuleeŋaf di búregum amisilime alegen ban nabaj fujuum falite, ániine mba aseek; **2.)** ériiŋey yati fuleeŋaf [Cha'ban] faraferumi fati balatab kunak kabanen di uñen.

Balatab boote butoŋ subaay faŋ bee nan bala'ab buloe. **Mati balatab basenumi, cenceeŋ manubaj siwonoor sati esuŋ bala subaay.**

Wakajenumi esuŋey : 1.) basangab (ániine di aseek) biyok jifinto), nounu cenceeŋ bacaam kunakak kan bajumi, nupaken amiikeel; abajutumi panasuŋ kuleeŋ kugaba kariibore, aŋoolenutumomi, nasen furi fati kúsukateen koono 60 poop aŋoolenutumi akaan walobimi, bacaamab ubu alet ró. **2.) sáawutas :** sabajoe muyuul di kacuufloor, egor faŋaaf fati aamu (ániine mba seek). Bare kuregut áyaawutumi di kásuum. **3.)Enong** manuri nuraan : nen eloŋ ekaanool suŋey yiya ejajak. **4.) Esímey :** kaanujaat di kasontenak kuraajen [hijamah], mba esen fásim; di poop eŋar fásim beet ejuk, mba musontaay másime báwotut (fúbuko mba síñundaas sístime), uru peh kajenut esuŋey. **5.) elacey yásuumi.**

Ukáanum : wakajenemi esuŋey ubaaciraw úlamukaaw uwu ucenceeŋ ugalen esuŋey yooli bare (babajut bacaam) di káninguloor manteer báwoter. Nen kaporak kunokene di síñundaas bee di kumerak, mba epos butumab, mba éñindaay ban mumelam di munoken di kumerak, mba kawonoor ricee biyok úyaawut, mba núaawut di kamoor, mba núsím mba nulac di kásuum, esuŋey etingout..

Arimi manasof mati sionjon ban nálawul mati sikatenkaten naate acaam funakaf fucila fati esuŋey. Kaanumojaat, arimi di fukaraaf mati amanjut tan subaay étoŋume oo esuŋey yoola ériiŋut. Bare nan arie manasof mati bala'ab bulolo, naate agale funakaf ufu.

Balindab bati katingumi esuŋey : firenfuren an kuyanfu'ut, manating suŋey yoola di balatab. Oo etinguyo. Sensen di aseek aam di fuposo, mba aam di waataay yan aroŋe, di poo aŋoolenut apaken síñundu manating esuŋey yoola. Sensen di aja'aburuŋau an kusenumi buruŋ managumbul waataas sati kasalaak sensen manating esuŋey nen táañiootaañi, di poop áju'utumi ban najaakali éjuwey yoola. Ajú'utumi etingey esuŋey ati túbaabukunda aam di kaja'aburuŋ tulaaraay. Aseekau ati far, di aam karaafen ban nákoli mati éjuwey yoola di yati añiilau (ábiikaau). Buko peh pankucaam esuŋey yatingimi. Bare poop aseek ati far di araafena panasen ásukateen múfumuma funakoofunak (fan asuŋe) nen kúkolikoli mati úbiikaau wooliil ceb.

Aŋoolenutumi asuŋ : mati funifaaneetaf mba kásumut kapioe : panasen ásukateen ari funakoofunak ban letacaam kunakak kan asuŋutumi.

Awaakenutumi bacaamab kunakak kan asuŋutumi nan kuyanfuoomi biyok suŋey ériiŋ, panacaam kukanak uku ceb. **Bare nen abajut kayanfu kanookan,** pánakuumen ásukateen funak fanoosan benen bacaamab bati kukanak. Apienujaat bacaamab biyok ecetey ériiŋul manabaj kayanfuool, kaneew kulet to. Bare kaanujaat abajut kayanfu. ban sensen man bukaanool kusuŋ beri oo, bacaamab bati kunakak

kati balatab kan akaanutumi di esuj yan aware die emaṇ yalite; **poop sensen** man bukanool kusuṇ kúriiṇen emaṇey ṇaniyaay yoola, di káyinenak san áriiṇenutumi..

Atingumi esujeṇy mati kuyanfuooṇanfu ban náju kúpurempuren kayanfuak dóo di kunakak kati balatab oo senut asuj funakaf ufu, bare panacaam sujeṇy yati funakaf ufu, haani kaane nasunuṇ warinomi di funakaf: nen añoosumi ban namaṇ lisilaamey tulaaraay, aseekau ammi di fuposaaf manaseten áju'utumi nabaj faṇaaf foola, añiilau áriiṇumi tembe, aja'aburuṇau alaañulo kaja'aburuṇ di agonagon abaje búyejet básuume di funakaf. An senumi manating sujeṇy di funakaf fati balatab faafunak di buyinum bacee bati sujeṇy [bacaam mba ricee].

Esujeṇy yati sunnaay yafaṇumi ejak: usuṇ funak, nukat fati kajom, di balatab bati funakakaf di fusiilaay di funoom fanoosan , di poop sujeṇy yati kunak kúfeejiir di fuleeṇ fanoofan fúfeejitenaf, yoo kulayak kakaanumi uñen di fubacindenaf di bútinkenab kati fuleeṇ fati fatiya fanoosan. **Jajak esuj ñameeṇe** di fuleeṇaf fati Muharaam di fati Cha'bane; funakaf fati Achooura [funakaf fakaanumi kuñen di muharaam, funakaf fati Arafat di kunak futokk di fákon di fuleeṇaf fati Chawwal.

Fírenfiren esujeṇy fuleeṇaf fati Rajab, fubetenaf di fúkojiinaf [babenenut to funak fákon fati suṇ] manusuṇ funakaf fasetut fan eenomi kabananey di uñeney fati Cha'bane fariibenumi fati balatab, nen ecabaay esete di ewuṇen. **Fírenfiren esuj** di funakaf fati Salaay (Al-Aïd) [Aïd A- Fitr] yati balatab, funakaf fati Salaay yáamakey elatey [Aïd Al – Adh- ha], kunakak kati Tachriq[kunakak kúfeejiraak kariibenumi salaay] manteer áhijinka aate ajoonen wan akajene di Tamattou mba Quran.

Kákaanumak :

★ Anooan ammi di kosa [yati búyaboór, mba sáawut, manteer aseek aam di fuposo mba awalene aban akatut ésim jandi subaay, naate anoon kaposak janaabey bálamuk wadanaay yati subaay ban nasuuru, sujeṇy yooliil ejajak..

★ Sensen man aseekau aṇar bubuun mananambari fuposaaf foola di balatab, di emaṇey mankusunuṇ mákon di kumisilimaak di buuñaaṇy yati káyinenak, bajutuṇaṇ mátaaṇi di éjuwey yoola.

★ Sensen man asuṇaau amer kulacak koola mba kukaasoak koola, kaanuṇaṇ kooku di kumerak (émerumey)

★ Aboñaayau (^{An}kommi di ^{Kásuumaayak}oo di epakey) naane di ehadis di búregum limaam Ahmad : “**bukanak kúmbaam kooku di buruṇab¹ bajakaab nan kutariayey etingey sujeṇy ban di kuraajen suuruey.**” Naane poop: “**Díine Lisilaam panerung bándoor nan bukanak kuwaakene etingey sujeṇy; mati Kúsooninkaak di Kúkatolikak kuraagenemi etingey sujeṇy yooliil.**” (búregum Abu Dawud).

★ Sensen kabatulen di etingey sujeṇy. Aboñaayau naane : “ kúfirenut kalawak kati asuṇaau waataay yati etingey sujeṇy (búregum Ibn Majah). Kalawak kabajumi sujeṇy: ‘*baranab búpupur, ucilaw eland,ban bacaamab buseset, Emitey emaṇuṇaṇ*’².

(búregum Abu Dawud).

¹ Furim bee di furim “ yoo eenomi pánaju nonoosan.....”

² *Dhahaba azh-zhama'u wabtallatil 3ouroûqou wa thabatal-ajrou ine châ Allâhu. »*

* Sunnaay ecenceej eting suñey di kudaaka (kujuukaay) kajinlene, bajutujaat, nuñar kudaaka kasaye, bajutujaat, nuraan mumelam.

* Sensen asuñaa manutey busangoorab di kúcilak, di kasontenak kúcilak, uwosaw di bubeeben banooban, au di suñey, manupakaal di búñoosoorab bati kumanjaak. Bare nen namammañ kasontenoor, kajenut, suñey ekañout.

* Eñarey “siwakey” kankaan sunna waati yanoosan di suñey ban tákuntaañi, [kúgam kállinje kati kúlonaak] di furim ufu.

* Asuñaa naate atey wajakutaaw :etemey kagaajoorak haani aceen najelool, naan: “Injé esuñ” nasof butumab di fúrerepaf foola, di raaru rabajumi júnube, napooy suñey yoola; Aboñaayau (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey) naane : “**abaayiutumi kagaajoorak mba nakaan waaf wati, Emitey esmañut kagaajoor máanaraanaati náriaati.**” (búregum

Ahmad).

* Sensen an kubemumi furi ban nasunsuñ, oo elaw Emitey beri abenoomi bare añañiajaat eting suñey yoola, nari.

* Fukaf fúlamukaaf emmi fukaf fákoyummi di emitey; foofu dó di kukak kúlamukaak kammi uñen di balatab ; ban ñoolene fukaan fammi kabanen di futok di fugabutenaf, fati balatab (fukaf fati 26 – 27).

Burok bajake dóo di fukaf ufu, búkoyume burok bajake ban ukaane kuleej wúli. nuñoolene umanjufu di kakorosi man bala’ab búpureuumi di bújom pambufiit babajut sembe ban fukaf ufu panjinlen. Buceen amisilimaau panaramben di fukaf ufu bamanjut. Wálinenumi úriinjen sisembaas siiya di wan umañumi di balatab, di kukak kammi uñen kúlamukaak ceb, ban núkaanum jakumkat fuk fákon au bakaanut kásalaak kati fukaraay. Nen ukaane kásalaak kati fukaraay (at –tarawih) di jameeñaj, takumajaw bala alimaamau aban kásalaak, mambi ubaj baraaji bati ásilimi fukaraay búrom.

* Sensen atoonjumi suñ yati sunna mánariinjenuyo; bare let di sembe. Haani náwote manatinguyo kajenut bare letabaj bacaam.

* **Kapolo di buyinum kametaak manulaw (I’tikaf)** : roo bakaaner bati amisilime ati búyinumool kalako di emisiraay mat káyinen. **Kujuumak koola** : panaset di mamooketaam, nápur nan senumi, nen furi, mba bayaaso, mba kaposo kasene - ejakut di épur yanoosan yárima mba di búyaboorab. Esensen waati yanoosan di waataay suñey ban di fañ ejak di kukak uñeney kúlamukaak kati balatab. Kapiyaak kooliyo tiitiñaat yákon. Cenceej jakumepio báriinjenut funak mba fuk. Aseekau nañoolene apolo manabaje buruñ di ataool. Sensen apolomi ajoonjen waataay yoola di kagoroor kati káyinen di emañey, jákumawunken di kagoroor kasene, natey waletumi woola.

Híjaay di Umuraay (híjaay yiikunaay)

Híjaay (yáamakey) di Umuraay –Híjaay yiikunaay) soote sikaani ñákon di buroṅab biiya di waceeṅumi woowe : **1)** Lisilaamey; **2)** Ebaj búyejet ; **3)** Núriiṅ (aseek mba ániine) **4)** ukaan an aforo **5)** Kaṅoolenak ebajey múroṅumaam di sembaay yati eja’ay. Aseekau nababaj wákon wan aate ekaan abenen di uwu kaan woono futok di wákon: “Amaharamau” oola : an eenomi abajut buruṅ bee kayabo di oo cew. Híjaay yoola ejajak bare nakankaan júnube. Beri akaanutumi híjaay yoola biyok acet, pánkupuren di síkoraas soola mankukaaooln híjaay yoola. Wáaningaw uwu usenut di an áyinenut mba aloloboora. Bare ,sensen beri añiilau di amiikeelau, ban fírenut mankukaan híjaay nen bukanak búrom [Abajujaat fúko’ool (amukanlaf)– nen ásukateenau - amaagen manakaan híjaay yoola, híjaay yoola ejajak.

Akaanumi híjaay beri aceen ban oo akaanoorut yoola yawarumi, **híjaay pankusofuyo bee di oo faṅool** [bare let yati an akaanuyomi beet].

Máñiwam [ihram]: sensen amaṅumi kanoken di máñiiwam, aposo janabaay,nayuuyooro, nagor karabaan jíwo, nakat wañaw walitaaw ban nakaano nounu kubuur kugaba kati sámbakuukaay (izar di rida) yafiite ban di eset. Ban nanoken di máñiiwam ban nareg: «*Labbayka Allâhumma Soumratan*» (*Eryiṅ bawonkerab biiya di Umura*) {uru bee di aṅaniyami ekaan Umura ceb}. Mba : “«*Labbayka Allâhumma Hájjan* ” (*eyiṅ kawonkak kiiya di híji*) {uru bee di aṅaniyami ekaan híji ceb}. «*Labbayka Allâhumma Soumratan wa Hájjan* » ou «*Hájjan wa Soumratan* » {uru bee di aṅaniyami ekaan Umra di híji mba híji di umra} Nen ákoliye lánjura, naṅoolene asof ban naan: «*Allâhumma ine habasanî hâbisoun, famahillî haythou habastanî*»{Au Emitey, nan lánjura ebajaam, máñiiwam múmbaam panikaanumo too tan ujuumenammi}.

Ahjíjinka nababaj buruṅ kajiten di mukaanaay múfeejiir : *Tamattou’*, le *Qirân* et le *Ifrâd*, yákoyummi yoo yommi “**Tamattou**” yawarami ériiṅeni di máñiiwam bee di umuraay di kuleeṅ kati híjaay, ban núpurul [au manubane kasiwaak uku] poop nulaañ unoken di máñiiwo mati káriiṅen híjaay di Emitey yákoney. **Ifrad** ecilumi manunoken di máñiiwam beri híjaay cebuyo; man **Qiran** ecilumi manunoken di máñiiwam beri soo sigabaas, nunoken di máñiiwam beri umuraay batingut, nukaan híjaay jandi utooṅ uṅaraw waṅoobenumi Ka’abaay (Tawafey). Nanoosan amaṅumi ekaaney híjaay aremboore di wan ammi di kájawum, nareg “**Talibiyaay**”: «*Labbayka Allâhumma labbayk, labbayka lâ charîka laka labbayk, innal-hamda, wannî3mata laka wal Mulk, lâ charîka lak* ». Mba “**eyiṅ kawonkak kiiya au Emitey , eyiṅ kawonkak kiiya. Eyiṅ kawonkak kiiya, maniṅoolen iriiboor di au, niyiṅ di kawonkak kiiya mati au ucile kasalak, kawulak, di Mansayaay, mati kariiboor di au.**” Cenceeṅ elob maamu waatoowaati, kúniinaak di kusskak. Cenceeṅ kúniinaak ceb mankulob fatiya toouto.

Káfirenak kati Ihram : koono futok di kubaaciir : **1)** káciikoaati walaw; **2)** ekat bo worokaw; **3)** kakaano wañ wáyisene fumuumaf fati ániinaau. Haani abajut kaful (izar) , naṅoolene akaano eñaatoora (sirwal) mba nan abajut sisamat, nakaano wáfimene úkamunaw peh ban abajut elaw kabonket nounu; **4)** káfimen fúkaaf

ániinaau; **5**) nugor “karabaan júwo” eniiley di wañaw wiiya ; **6**) nucesoor (kaanujaa sínukurej sasenut; **7**) nuyab mba úyabaati kajenut ban ubajut; **8**) nugor aseek egor yati eñes fúraasoor mánsuum báriiñut di búyabaab. Alamaaney yoola, kásimen esaha, nasuñ kunak kúfeejiir mba nákuumen kúsukateen futok di ákon; **9**) búyabaab (buñitaab): nen jandi ebaney yati máñiiwam mútiyaaram, híjaay yoola ejakut, bare panafabel ban nalaañuyo kati bulay, di poop násimen eñonkoma ban nawaasuyo kúsukateenak kati “Maka”; nen buñitaab bukankaan bálamuk, híjaay yoola ejajak; nounu pánasimen eñonkoma yákon. Nen buñitaab bubabaj di umuraay, youyu ejakut ban pánasimen esaha ban nalaañ akaan umuraay .Bajut riceen dañoolene kajeñ híjaay di umuraay ralet buñitaab, kayuulenak di wáfirenimi bacaamab kásimen bare kajenut híjaay.

Aseekau nannaam di ániinaau, bare nañoolene akano wañ wariiboore di fumuumaf fati eniiley yoola. Bare létafinnoor kaful (Burqa) lee (niqab) lee “sigañ”.

Alamaaney : soono sigaba

Etíyaarey di kápajul : Alamaaney yati káciikak, egorey “karambaan jíwo”, etingey woorokaw , káfimenak fúkaaf di kakaanaak wañaw wariiboorumu di fumuumaf (kúniinaak). Naate ajuker wanamañumi esuñey kunak kúfeejiir, nákuumen kúsukateen futok di ákon anoosan ékilo di bútingum butut, mba násimen esaha. Abujumi fugangu é nukurej naate acaam é nukurej yati ekoora yan sinaame di yan ásimenumi, nen abaje leemojaat, panasen sada butum yan abujumi..

Egabuteney : riiboore : Alamaaney yati kakammi tamattou mba qiran esaha, man alamaaney yati bbuñitaab eñonkoma. Abajutujaat, nasuñ kunak kúfeejiir dóo di híjaay, di kunak futok di kugaba nan alaañulo síndo’ool. Kásimen mba kawun kati furi cenceej esen kúsukateenak kati bo Maka ceb.

Kanokenak Maka : kanokenak kati Ejaamañey yáñiiwumi, áhijinkaau panalaw nen manceeñumi oo di kanoken di ejaamañ yanoosan. Púr to, natoon di uñomaaw futok di ugaba wati Eluuey yáñiiwaay (Tawaf) yati umuraay, eeno ekaan ‘Tamattou’ mba “Tawaf” yati ériiñey; kaanujaat oo ekaan Ifrad “Qiran”. Nounu, oo ekaan “Ittiba” yakaanumi mananen di kásupeetak kárirak ‘rida’ ekaan (kaful) mambaarajen kabandak kúrirak di egal ukangaw ugabaaw wati kafulak di kabandak kamayak. Ban natoon eñomey étíyaarey di Fuwaalaf falaenaaf, nagorufu, namaatufu (acuufufo) mba nakaan pasij di kañenak koola ban naan : « *Bismillâh wal Lâhou Akbar* » {*Di kareesak kati Emitey, Emitey di mákalaam mooluyo*}; panakaan uyu di eñom yanoosan. Ban nalako Ka’abaay elaañool kamayak nakaan Tawafey ñoono futok di ñagaba. Panañafoor mútaagul di uñomaaw útiyaraw úfeejiiraaw nen manañoolenumi, di ubaaciiraw úlamukaaw, najaw maja’ay. Nanoosan náriiñe di Egooley (etonkoñey) “Yéménite” nagoruyo nenn añoolene. Tutoor egooley “yemenite” di yati tan kujuumenumi fuwaalaf falaenaaf, nareg: « *Rabbanâ, âtinâ fid-dounyâ hassanatane, wa fil-âkhirati hassanatane, wa qinâ adhâban-nâr* » [Emitey ! úsenoli buwaas bajake baabe, di poop buwaas bajake boo; núpooyoli di buruñab bati sambunas !] di warinomi di Tawaafey, panakarañ manalaw wan amañumi. Ban nakaan sigaba bálamuk buñarab bati Ibrahimia – añoolenujaat – dóo naate kakarañ sisooras “Alkafiroun” (surat 109) di Al Ikhlas” (surat 112). abanujaat , naraan mumelam mati “Zam-zam

majuupomi, nalaan bee di Fuwaalaf falaenaaf, agorufu aṅoolenujaat. Bálamuk, nalaw Emitey tutor “Multazam” (tutor Fuwaalaf Falaenaaf di fúlumetaf fati Ka’abaay). Ban nañito di Fuwaalaf “as-safa” ban naan: (*« Abda’ou bimâ bada’a Allâhu bihi »*) **“nitoonje tan Emitey étoonjumi**; ban nikaraṅ furimaf fati Emitey: *« Inns-ṣafâ walmarwata mine cha3â-irillâhi faman hajj al bayta awi3tamara falâ jounâha 3alayhi an yattawwafa bihimâ faman tatawwa3a khayran fa inn Allâha Châkiroun 3alîm »*.

{As -safa di AlMaruwah silakomi sidinkira silegen sati Emitey. kamaat anooan naate akaan híjaay síndaay mba nakaan umuraay abajut júnube oo di kawujoor -tutor kuwaalak uku kugabaak. Akaanumi di kayinoorool burok ban nasal mákalaam mati Emitey cebuyo }[Al-Baqarah, 158]; pur to jaat nawonk mákalaam mati Emitey (*« Allâhu Akbar »*) **di kakoonenum.** (*« Lâ ilâha illAllâhou »*), , najoonoor di Ka’aba, nateben uñenaw ugabaaw ban nawonk Emitey. Banujaat nawalo manajaw bee di fúmanjumaf fuceekuuf, ban natey bee fúmanjumaf fuceekuuf faafu ; bálamuk, najaw bee fuwaalaf Almarwah tan aate akaan wan akaanumi di fuwaalaf As-safa. Púr to, nawalo, najaw, natey benen tutor kúmanjumak kuceekuuf kugabaak moumu bee nan álingene uṅomaaw futok di ugaba. Kábiriṅ As-safa bee Almarwah di kupin fuṅom fákon, kábiriṅ Almarwah bee As-safa fuṅom fákon, jawuboña... púr to nating walaw mba náciiko búrom. Káciiko kóyume, manteer amumi di ekaan “Tamattou”, mati panakaan híjaay bálamuk umuraay yoola. Nan akaanumi dulaay yati qiran mba yati Ifrad, létapur di fujuumaf foola fati Ihran bálamuk Tawaafey bee nan koote ekaan múwaaniinam mati funakaf fati kásalaak. Aseekau panakaan nen ániinaau, manteer manaatumi etey di Tawaafey di kawujoorak di tutor kuwaalak As-safa di AlMarwah.

Mukaanaay mati áhijinka : nan funakaf fati At-Tarwiya (funakaf fakaanumi futok di fúfeejitenaf fati fuleeṅaf fati “Dhoul Hijja), akaanutumi fujuumaf fati Ihran nakaanufo tanoosan Maka ban najaw Mina ban aatumu amoor (tirab funakaf fakaanumi futok di fubaacindenaf). Bala’ab burabujaat di funakaf foufu, najaw Arafat. Nan balayab butoonje kawalo di elonkaasey, nakaan kásalaak kati karabak (Dohr) di kati tutulaaay (Asr) di nagumbul siraka bee soono sigaba, nanambenso sigabaaraas. Kalawak kuṅoolene kukaan tanootan Arafat, manteer di kálumak “Ourana”. Panalaw nalawulanken maame: *« Lâ ilâha illAllâhu waḥdahou lâ charîka lahou, lahoul Mulkou wa lahoul ḥamdou, wa houwa 3alâ koulli chay-ine qadîr »*. {**Yoo eenomi bajut Emtey eecen ekobaay púr to jaat Emitey yákoney banambenutuyo. Yoo ecilumi Mansayaay yoo ecilumi kasalak ban yoo ecilumi sisembaas**}.

Nakaraṅ fanfaṅ manalaw waatoowaati riiboor di wajawumi di buruṅab bati Emitey. Bala’ab bujonujaat, nasof buṅarab bee “Mouzdalifa”, jememm, jak. Nounu panakaraṅ “latalbiyal (juker bálamuk) nalaw Emitey. Nan áriiṅ Mouzdalifa, nakaan kásalaak kati Fítiraay di kati Saafaay, anambenso ban nagumbuluso kaan siraka sigaba.

Púr to, panamoor to násali subaay nounu wataay étiyaarey. Nalako Mouzdalifa manalaw Emitey bee warabarabaw, jandi bala’ab búpurul jak. Púr to, nasof buṅarab jandi bala’ab bukatén. Nan áriiṅ di kálumak kati “Moujassir” nawaaken nen panaṅoolen ; bee nan áriiṅ Mina nátoonum di enataley yáamakey (AlAqabah) dóo

naate aya muwaal moonoo futok di mugaba, marooñam mati jiwaal janoosan moomu tutor (Chiche kati jikonk). **Nasaaf mákalaam mati Emitey [Alláhu Akbar] manaya jiwaal janoosan** nacang kañenak di móro. Wanafami, woo eenomi muwaalam mulo dán ceenumi, haani mugorut enataley. Talibiyaay di eyaey étiyaarey ebane. Púr to, nabuj ásimen, náciiko mba nagumbulluwo.

Di eyaey panakaan mo soo bee di enatal yanoosan, sifeejiraas. Nátoonum di étiyaarey manaya muwaal futok di mugaba; púr to, najaw najuum bee kalaw Emitey. Púr tojaat, nawuuj bee di enataley etutoorey, naya to muwaal futok di mugaba nen manakaanumi ban nalaw Emitey bálamuk eyaay uyu. Ban najaw bee di enataley Al aqabah, tan aate eya poop muwaal futok di mugaba bann letajuum bee kalaw. Funakaf fugabutenaf, nakaan mákonam. Nen asombene mba namañ ejaw di kunak kugaba, pánapur Mina jandi bala'ab bujon. Nen bala'ab bujone di funakaf fakaanumi uñen di kugaba ban oo oomu Mina, sensen manamoor bo ban nalaañ aya muwaal fati kajoma, manteer kaanujaat nasosof épur Mina, naraagen di buruñab. Nounu, bajut mátaañi mambi ápur Mina, haani bala'ab bujone. Anooan akaanumi dulaay yati qiran, afañenut wanoowan di akaanumi dulaay yati Ifran. Manooman kaane, naate nen akaanumi mukaanaayam mati Tamattou,, ásimen awun. Ban kúhijinkaak kalawumi bóotab bee síndoiil,leekukaanuyo jandi kúriiñ Tawaafey yati kakatoorak [Tawaf Alwada] mambi kaan káriiñen kúlamuka too di Ka'aba. Man kuseekak kammi di fuposaaf mba fupos fúfumpañ, bukoo ceenut ekaan Tawaafey yati kakatoorak. Nen púr to anau nasof júlayaay, panalaañ akaan Tawaafey uyu. Ajaw kaja'aburuñ bakaanut Tawaafey yati kakatoorak, pánalaañul akaanuyo, alofujat, nen áloiloi, pánasimen enuk.

Sikuñas sísaagumas) sati híjaay soono sibaaciir : 1) ihram ñaniyaay yati kalawak; 2) ejuumey yati arafat; 3) Tawaafey yaatumi to yati híjaay (mba yati Allifadha); 4) kawujoor kati híjaay (tutor úlumaw As safa di Almarwa).

Waatumi ukaani wati híjaay woono futok di ugaba : 1) Ihram tan balindab boomumi nounu (Miqat); 2) ejuumey yati Arafat yok fukaraaf; 3) kamoor fukaraaf Mouzdalifa bee tutooraay yati fukaraaf; 4) kamoor fukaraaf Mina di kunakak kati Tachriq ; 5) egaey muwaalam di sinatalas ; 6) káciikaak walaw mba etingeyuwo; 7) Tawafey yati kakatoorak.

Sikuñas (sísaagumas) sati Umuraay soono sifeejir : 1) Ihram; 2) tawafey yati Umuraay; 3) eja'ay – kawujoorak Umuraay (tutor úlumaw As safa di Almarwa).

Waatumi ukaani wati Umuraay woono ugaba: 1) Ihram tan balindab boomumi moomu (Miqat) ; 2) káciikaak walaw mba etingeyuwo.

Akatumi fútaagul fákon, **kalawak koola kúlingut bee nan aate ekaanut {bajut bacaam}**. Akatumi waatumi ekaani wákon, **acaamuwo di kásimen enuk**, akaanutumi sunna, **abajut kaneew**.

Eñomey yati Ka'abaay ebabaj kútaagul koono uñen di kúfeejiir: 1) oom amisilime; 2) uyú; 3) ñaniya yasete; 4) ériiñey yati waataay yati Tawaafey; 5) kasuturaak wammi usutura'ay uñoolenujaat; 6) masetam, manteer kaan añiil; 7) káriiñen uñoma woono futok di ugaba di kafium; 8) nukat Ka'abaay kañeni kumay; uñomooraw wlimoorimi touu panulaañ ukaanuwo ; 9) jakumujaw nulaañ bálamuk ; 10) añoolenumi ajaw najaw; 11) uñomoor riiboor bajuumut;

12) Tawaafey yoote ekaani dóo di Emisiraay yáñiiwomi; **13)**etoonej yati yo panaanaani too di ewaaley yalaenaay.

Mukaanaayam maatumi mukaani (sunnan) mati Tawaafey : egor di emaam ecuuf ewaaley yalaenaay, ban noon : ‘Allahou Akbar’ too di ewaaley yalaenaay, nugor etonkoñey “yémenit”, Ittiba (nan ootumi kakoko kafulak (rida) di kásupeetak kúrarak, mambuñes kabandak kumayak, nuwaacen eeno cenceeñ mo nujaw, nen cenceeñ ejaw nulaw úyinen Emitey di Tawaafey, nulof Ka’abaay di ekaaney sirakaas sigabaas sati kásalaak di ebaney ejuumey élamukaay yati Ibrahim.

-Kútaagul koono futok di kubaaciir kubaje kati Sa’y (ejaw élaañul, tutor assafa di Almarwa: **1)** oom amisilime; **2)** núju; **3)** nuñaniya; **4)** ekaan uñomooraw riiboor, bajuumut; **5)** aṅoolenumi ejaw najaw; **6)** náriiñen uñoma futok di ugaba; **7)** kañomoor máloyam tutor kurembooraak kugabaak ; **8)** nukaanuwo bálamuk Tawaafey yanafae; **9)** etoonj uṅpmaaw úfeejiir úfeejiir As safa di uñomaaw Ammaruwa ugaba ugaba.

Mukaanaayam maatumi (sunnan) mati Sa’y: masetam mba másetaati muceen ; úfimen epatalakey yíiya, kalawak kati Emitey di Sa’y; utey nan ceenjumi mba nujaw nan ceenjumi, nuñito fatiya kuremboorak kugabaak (As safa di Almarwa), kateyoorak nulanlanken tutor Sa’y di Tawaf.

Kákaanumak : wákoyumumi, eyaey siwaalas di sinatalas faafunak fañ, bare áhijinkaau aralenujaat eyaey siwaalas manakaa umo fati kajom mba maralen búrom mambaakaan búrom di funakaf fúlamukaaf fati Tachriq, jajak.

Kásimenak sunna yan kumañe. Nan kunakak uñen kútiyaarak kati fuleeñaf fati Dhoulhijja, fírenfiren amañumi kásimen funakaf fati salaay, eting walaw di worokaw mba núciiko walaw bee nan oote kásimen.

Al-3aqíqqa : yoo sunna kaanujaat akambaani, pánasimen sisaha sigaba, man ajañaa esaha yákon. Kumammañ kásimenak di funakaf fakaanumi futok di kugaba, bálamuk nan abajimi ban nounu cenceeñ éciik walaw woola di jisen sada síkori butum málabiam mati walaw woola, ban cenceeñ manjisenool karees funakaf ufu. Ureesaw wan Emitey efañumi emañ woowe: “Abdoulah di Abdourrahaan” (amañaa ati Emitey di amañaa ábandoorau) ati Abonketaau . Jajak kawoolen mati fírenfiren kakaanooro karees kariiboorut di kamañak kati Emitey, nen Abdou-Naby (amañumi Anabiyonau) mba Abdourrasoul (amañumi Anabiyonau)¹. Kaanujaat waatqy yati Al-3aqíqqa ejajaw ereoor di yati ebujej, noonu waaf wákon nuñoolene ukaan di ugabaaw poop ceenjut ukaan waaw.

Umanj mati: Anokenumi di emisiraay yati Anabiyonaw (an kásuumaay kommi di oo di epakey) panatoonj akaan siraka’a sigaba púr to, najaw bee di fuyaakaf fati Anabiyonau (an kasuumaay kommi di oo di epakey) ajuum ajoonoor di Anabiyonau, akat eka’abaay Qibla bálamuk, manayin tem nen najukoojuk, nasaafool maame : *Assalâmou 3alayka yâ rassoulallâhi* ; (yoo eenomi ubaj kásuumaayak au aboñaayau ati Emitey), abenen tojaa riceen jajak.

¹ Umnj mati : ureesaw wati Emitey újuupojuupo beet ekatuwo manujaw eñes urees uceen wayise ekob Emit ebuto. Urees ukila woowu di fútoonumaf fati élibarey.

Púr to, napum wáriiŋe fútaagul fákon bee kañen kúrir manareg : *Assalâ mou 3alayka yâ Abâ bakrine aš-šidiq, Assalâ mou 3alayka yâ 3oumarou Alfârouq, Allâhumma ajzihimâ 3ane nabiiyyihimâ wa 3anil Islâmi khayrâ ; yoo eenomi, kâsuumaayak kulako di au Abu Bakri Sidiik, kasuumaayak kulako di au, au Umar al-Fârouq, Au Emitey, uwuliil kasuumaay mati wan kurokumi Anabiyonau ooliil di bee mati lisilaamey.*

Púr to, najuum ajoŋoor ban burabemi, akat kajimak (dan kufokumi Anabiyonau) kañenool kumay maalaw Emitey.

Fútukenaf fati mukaanaayam matii híjaay di kujuumak foofe :

Rite/ mukaanaam	Tamattou	Qiran	Ifrad
Etoŋ Ithram di Talbiya	Labbayka Oumratan moutamatti an biha illal hadj	Labbayka Oumratan wa hajjan	Labbayka hajjan
Púr to	Tawaf yati umraay	Tawaf yati ériiŋey (Qoudoum)	Tawaf yati ériiŋey (Qoudoum)
Púr to	kawujoor tut Safa di Marwa (sa'y) yati Umuraay	Kawujoor tut Safa di Marwa (sa'y) yati Híjaay	kawujoor tut Safa di Marwa (sa'y) yati híjaay)
Púr to	Etingey walaw ápuren máñiiwam (mukaanaayam peh)	Nalako di fujuum fati Ithram	Nalako di fujuum fati Ithram
Jandi karabak funakaf futokenaf di kúfeejiir	kanokenak di fujuumaf fati Ithram Maka di eja'ay bee Mina	Eja'ay bee Mina	Eja'ay bee Mina
Futokenaf di kubaaciir man bala'ab butebulo	Aja'ay bee arafat, too kanamben kásalaak kati salifanaay di alansaraay ban di sítami, siraka sigaba waataayyati salifanaay ban di jikaan kalawak biyok tijon.		
Bálamuk man bala'ab buloe	Eja'ay bee Mouzdalifa, jírriiŋujaat, di jinamben fítiraay di saafaay di jikaanuso sítami siraka sigaba ban nulaw manteer fukaf fuliŋ bare yok sirab faŋ ejak. Ebujej.		
Funakaf fati kásimenak (kuñen) bújom bala'ab mambuuwaloe, di jandi búyitoul.	Ebujej leyaŋey	Ebujej leyaŋey	Bajut leyaŋ
	Eya'ay siwaalas di enataley yáamakey káciiko walaw mba nutinguwo, ban nukaan Tawaafey yati Al ifadha, ban nukaan waaf ugaba di mukaanaayam di mukaanaayam múfeejiraam umu, panuŋoolen újawum di dulaay étiyaarey, núriiŋen sífeejiraas, nuŋoolene poop ukaan dulaay egabutene (sa'ay) kawujoor tut As Safa di Al Marwa.		
Uñen di fákon bee uñe di kugaba bee di aralenumi kunakak kati Tachriq	Eyaey muwaalam di sinatalas: yiikunaay,, púr to yareoraay beri yáamakey, bálamuk salifanaay.	=	=
Nan joom di ejaw	Tawaafey yati kakatoorak ; aseekau ammi di fuposaaf mba fuposo fúfumpañ kúpurenoopuren to.		

Mukaanaay mupinaay manafae

★ **Bakaanerab bajakutaab**, kápuren di kujoonen bálamuk waaf wajuupoe nen: étuuk elegen, kacacapoorak elawey kabonketak, mukaanaayam majakaam, mátaañaam di búlatap, esdaay, kalaw kati aceen bee di au; rinojaat júnube yan Emitey eyanfu'ut, anau pánkucitindiool di uru di fuyaakaf foola mba funakaf fati kayitaak mba sambunas sati Jahanama bee nan aate katilulo. Bálamuk rouru, pananoken Arijana nen acete di kamanjenak bukanak mati Emitey yákon. Bare nen acete di káyinenaataak mba uŋar wajuupoe mba kálegenoaataak, panacin bándoor di sambunas sati jahanama. **Síjunubaas di fuloaf** sibabaj búkaanum bajuupoe di anau. **Búkaanumso di ésigirey**: síŋareuŋar fuuñ eri. Cenceeŋ kájukaataak, jaakalaay, kásumutak di buŋaruli érim tutoorubo di Emitey. **Búkaanumso di díinaay**: ŋáreuŋar júnube, di fulo fanokoore di jínd káyinenak ; poop kankaan buruŋ báfirene di kalawak kati Anabiyoŋau, kumaalaakaak di kúyineanaak. **Man búkaanumso di fubajaf**: káfíren anau di fubajaf di sípuren wajakaw wooluso, di síŋar dúwaay yanoosan. **Man ñaa búkaanumso di anau** : áfíren dúwaay yati anau di buroŋab bameeŋe mátaaŋi, di buŋarulool mátaaŋi. **Di burokab bajakaab**: pámbufíren mankusofubo. **Di kuuñak kati bukanak**: mámbikupuren wajakaaw dóo di kaeraay, di kuyiten bacaamab bañesut bakoŋ, di kucesoor kurungaak di kulatooraak, di káfírenak ecabaay...

★ **Kabuntoorak búyejetab**, kásuumaayak di kayeemaŋak kati siwonooras soo anoosan añesumi, di bukaanumuso nubaj, núriiŋ buroŋ bajake. Mánuriiŋ to, babaj uruŋ wati díinaay, wan utookulo to di ukaanaay wanaame di kúyinekaak. **Di wouwu woono** : **1)** káyinenak di Emitey; **2)** ekaaney wati Emitey di kákaanumak wáfírenimi; **3)** wajakaaw beri bukanak di furimaf , mukaanaayam di wameeŋe wati burokab bajakaab; **4)** kákaanum waataay di burokab mba di siwonoor sanafae di sikaan sati díina, mba sabajut fujuum. **5)** Jakumuyinoor di burokab bambomi di bawuujumi, bare uyinoor di burokab biiya bati jaat. **6)** ulaw fanfaŋ di sembe ati Emite; **7)** ulob wajakaaw wati Emitey warajumi di wayofomi; **8)** úkaanum an ufaŋumi, ban létukaanum afaŋimi di mukaanaay mati jaat; **9)** numunjak manugumbul wakaanumi bayina (siwonoor), manubaj kásuumaayak; **10)** nulaw Emitey mánuloi mátaaŋiam di bálamuk kalaw kan Anabiyoŋay (^{An} ^{Kásuumaayak} _{kommi di oo di epakey}) akaanemi. **Kugaam: Ibrahim Alkhawas: (Emitey ebonketool) naane** : “bubeebenab bati ésiigirey boobu di waaf woono futok: kakaraŋak Alukuraaney di búyejetab, kalako di suney, kásalaak kati fukaraay, kalawak Emitey di kásali di ebaney élamukaay yati fukaraaf, di elofey bukanak kajakaak.”

★ **Búyebaab** busensen amaŋumi kásuumak kati búyaboorab, bare jákumakoli kawoofoor (ekaan júnube). Sensen abajutumi kásuum kati búyaboor di buwar bee di ákaanum kawoofoorak, panarungen nounu híjaay yawarumi. Fírenfíren kajuker aseek, kajuker kati kásuum aseek, anifaano mba akambaani alempetut.

Búyaboorab bati ániine di aseek busensen nan kujuumak uke kubajoe: **1)** kápajul set kawarumi kuyaboor; poop, senut manabajumi aseekau aan: nisenisen di kujaŋaak kúmbaam ákon uyab kamaat ban abajut ajaŋa; **2)** káyinenak kati ániinaau ayabaau abajumi simit sati emanj malegenam, di furimaf fati aseekau faŋ ban náju búyejet; **3)** ájuwaati : búyabaab bujakut nen aseekau asenooroebó, manteeer nan

amanjut esenool búyabo ániine álinge. Abajumi balind bati esenool búyabo, oo eenomi ampaool, mba ampaool afaan abajumi ampaool, mba ampaool ampaool afaan jaw bo. Ñaa púr to añoolool mba añiilau ati añoolool jaw bo ñaa; mba áliinool di ampaiil mba áliinool ati fiilaf, mba añiilau ati áliinool **4)** séedaay : baj kúseeda kugaba kúniine káriiņe di kúju ban di kubaj buuña; **5)** káfíren búyabo bati ániine di aseek: nen karaafumi fiil fákón, banaay báfírene búyaboór, mba banaay bajamoore.

★ **An kúfirenumi búyaborab di oo : Utoojandaau:** Wáfírenumi cew : kujuum kajuupoe : **1) Di banaayaab :** mankaanuñaa iñaam, iñaafaan, jaw bo iña bee fatiya, ajaņaa, búbajum añoolool, jaw bo iña mba áliinaay anooan, ajaņaa ati áliinool, di ajaņaa ati áliinool añoolool, upanaw ugabaaw , ajaņa anoosan ati'i, kujaņaa kooliil, di kujaņaa kooliil kuñooliil, jaw bo iña, bee fatiya, ampai áliinool di iñaam iya atool haani nujaale bee fatiya (paapafaan áliinool);

2) Fiilaf : fírenfiren riiboór di banaayab bee di banaayab bati balolaay : yoo yommi báfírenerab bugogor poop ayabumi anau araafenimi;

3) Balolaayab : koo kommi ayabumi iñaayaau ati aseeki, di siñaayool sifaan kugabaak, kayabomi mánkupur (kukafalak)di kan kutaiil kucetumi fatiya bee tentaam paapaa, paapafaan...akambaanaau, añiilau akambaanaau kuñoolool, kujaņaa kati ayaboau di kuñoolool kuñooliil kujaņaa jaw bo iña bee tentaam.

Bugabutenab: wáfírenumi ban púroriit: kujuum kugaba kúpajule: **1)** mati kajojenoorak ne kanamben kutiyaay kuseek kugaba di búyabo; **2)** mati waaf waņoolene utiinoór, nen aseek ayaboe aban aceen. **Mumanjaay majake:** aniinaau bukanool kuņoolenut kukaanool manayab aseek an amanjut ; ban nounu senut manabuuñiil akaan wan kumanņumi. Leekusofool di añiilakobut kubajaool.

★ **Ebaney búyabaab :** fírenfiren eban búyabo di aseeki oo di fuposo, mba nan aam di fuposo fúfumpaņ, mba di waati nan senumi eņar far manjifintoe jiban. Nounu cenceeņ kabaayi.

Kumaņut uban búyabo babajut malegen ban búyabo sensen nen ebaj malegen. Bare sensen di an búyabaab bujakutumi. Eban búyabo ríiņut ekob kubajaak kiiya. Fírenfirm amaņumi kalaañen aseekool oo kalaañenool wawuuje ñákon. Naate alako di masete (bálamuk fuposaaf foola) nen afintout di aseekau; panalaañenool ñákon ceb nabaay ban letalaañenool bee nan abane fukafalaetaf foola. Kabaayak kubabaj nan usankenumi bare let nan uwonoorumi ceb.

★ **Ebaatey :** mambi kabaatak kukaani, babaj kujuum kubaaciir : **1)** kabaatak koote kumaņi : nounu bajut kabaat nen urege bawonoorut ebaat ; uru roo kabaat kawonooruti, nen baregerab (haani, di Emitey !) mba (ée, di Emitey) di kámik ; **2)** koote kulako di waaf wáriiņoorut ŋoolenjaat: bare bajut kabaat, nen kulakoe di waaf wawuuje. Nan anau nakaane di kámanjaati, mba nasof mati oomu di malegen, mba nagaajoor di emaņ (kanjaat kabaat kajakut, kooku di síjunubaas sáamakas). Di poop , kabaatak kujakut nan anau abaate di waaf wáriiņut manaane roo malegen, ban di kujuk lee malegen; **3)** akaanumi kabaatak naate akaanuko di emaņ yoola : bare let manikaan buu !; **4)** kabaatak koo buuñaay : bare nounu, manakaane wan

abaatumi ekat, mba nakat wan abaatumi ekaan. Man ñaa abaatumi ban rungen ko di kamañak kati Emitey (naan “ nen Emitey emañe”.

ceerjut elaw kabaal nen ukaane kujuum kugaba: **1)** balindab ubu pamburiiboore di kabaatak bariiboore di furimaf; **2)** panamañ káyiisen rouru mati ebaatey yoola éjawulojawum di emañe yati Emitey (di Emitey, nen Emitey emañe),

Man baatumi ekaan waaf uceen, ban najuk mati abajut dó nafa manakaan wanaamut, sunnaay esensen manajoonen kabaatak koola ban nakaan wákoyumumi.

Kabaatak kati átaasumi kabaat : kákuumen kúsukateen koono uñen anooan di bukoo futing fati sa’a yati muriyaay (ékilo di bútingum butut), mba nawuniil wañ, mba napaken amiikeel ákon, aŋoolenutumi akaan mo, panasuñ kunak kúfeejiir kariiboore. Kaanujaat asuñe aban, naŋoolene ákuumen mba asen wañ kúsukateen, suñey uyu epakenutool di kalawak uku. Sensen manakaan kalawak jandi abuuña kabaatak mba bálamuk. Kalaw kákon kuyayaj bee di abaatumi ñameeñe bee di waaf wákonaw. Bare baje waaf wameeñe wanaamut, panalaw nen manayuulenumi di kabaatak. Kalawak kati Emitey di kásalaak mba ricee rasofi nen ulawe búto di au fañi di kagoren kupicumak bagaalenut bukaaku.

✳ **Kabaat kábotenie**: kúpajule ubaat wajuupoe: **1)kabaat kápajulut** : nen aanumi : (nibaate ekaan kalaw bee di Emitey nen íjuwe) ban natunteen bajut kati ekaan kalaw kan asofe, panakaan kalawak kati emañ (kalawak kati abuuñaautumi kabaat). Nan abajumi éjuwey; **2)ñaniaay bálamuk kañoosoor mba bálamuk féenaaf** : sensen eriiboore di ñaniya yati ekaan waaf di fúrir fati káfiren ekaan waaf ucila mba káje’etum ekaanuwo nen aanumi : (isankeni nibabaj buruñ manisuñ emit) ; kítaay yoola pánkumikenuol mánapajul nabuuña wan asofumi ekaan, mba nájawum di kalawak kati kabaatak kaanujaat panasankenuol; **3) kabaatak kasenumi** : nen (di ínje kankaan buruñ búmbaam bee di Emitey manikaano kañak kúmbaam), bagamab boola : panajuker kakaanaak kañak mba nalaw kabaatak; **4) kabaatak káfirenimi** : nen (di ínje buruñ búmbaam bee di Emitey mánipuren asekom) : bagamab boola : naate akaan kalaw di kabaat kabuuñauti mba jakumukaan kabaat ; bare akaanumojaa, abajut kalaw kati kabaat; **5) kabaat kabuuñaut** : nen (buruñ búmbaam bee di Emitey mati jákuut); bagamab boola : fírenfíren ekob kabaat uku ban nukaan kalaw kati kabaat kábuuñauti, akaanujaat kabaat, panakaan júnube ban abajut ekaan kalawak kati kabaatak kabuuñautimi; **6) kabaatak kati buuñaaay** : nen (buruñ búmbaam bee di Emitey. Kásali sirakañ sipinaay) eñesey kajojen wan Emitey emañumi. Anaamenuyojaat di waceen nen ekoyey yati asonta, panabuuñaool ró, naate abuuñaool.

✳ **Karaafenak**: koo kúfírenfíren wáfírenimi di búbajum di kapanak kati búyabaab,nan balind búfeejiir bujuume : **1)** miilam mati araafenaau mubajo bálamuk manarone añiil; **2)** karaafenak kati añiilau koote kubajo simitas sítiyaaras sigabaas, bálamuk nan aroñumu; **3.** sense baj uraafen woono futok mba wuuj to. karaafen kanoosan añiilau naraaf di fiilaf biyok akat bare let fupooñaf. Karaafenak kootut kújarul siduruwa kúje’etumulout balind. Nen Kacookoorak añiilau, di fubajaf kaakenak di fubajaf mba kúbajumak.

✳ **Kurim kakati (esutamaay)** : cenceeñ mo, nen umañe kalaañen an duruwa yan abajut búyisenum sensen mánuduwa ulaañen duruwa aceen abajut búyiisenum di

kapanak koola (bati sarati, di kanoomen, di emanj funeew). Cenceeḅ di tesutamaay kalaañen acilumi. Poop cenceeḅ acetumi akat fubaj fáamak akaanuyo. Poop jajak ájima kápuren di, tesutamaay yoola buwaas butoken bati fubajaf foola asen esada. Kúsukateenak di kucinoorool kanaamutumi di kuñoolool, leemojaat kan senumi, kúlondaak kati Lisilaamey di kúninaak. Fubajaf di tesutamaay fírenfiren beri árukateen abotemi bukanool. Bare kaanujaat bukan kabaje, nounu sensen. Fírenfiren ekat fubajaf di tesutamaay wawuje buwaasab búfeejitenab bati fubajaf aja'aburuḅ, di fíren kaan mankaane, ekat di tesutamaay an abaje aban buruḅ di fubajaf, haani kaane watiit di fubajaf; manteer kacilumi kumaḅujaat bálamuk ecetey yoola, nounu sense. Tesutamaay panebaay nen acilumi aane: nilaañulolaañ di tesutamaay yúmboom, nibaayi tinoor ban nitiinoor, mba kurim kanaame moomu. Ríndiiḅ manatoḅ tesutamaay yoola di : “ di karesak kati Emitey, di kabonketak kooluyo káamakak.” Maame aceen are'e mánaseediyae sembe káyinen mati Emitey cebuyo ban enambenut anoosan, di Aboñaayau ati yo, aanomi Muhammad, mati Arijana malegen di Jahanama poop malegen; ban funakaf fati bagamab pánfuriḅ leebaay ban Emitey paneyiten kacetumi. Nigam bukanom mati nípupur di kákolaak Emitey mankuson, di kukob Emitey di Anabiyonau ooluyo kukaanujaat kúyinaena. Nigamiil wan Aburaham agamumi kuñoolool, di poop Yakob: **‘Muyuul kuñoolom, nímiiraake Emitey esenuusen díinaay yajakaay jakunjicet, ecet ébuto kaanutujaa yati emañ kama, moo emmi manusonḅey Emitey** [Al Baqara, 132];

★ Nan úsalie di Anabiyonau (^{An Kásuumaayak}_{kommi di oo di epakey}), sensen manukaraḅ kásalaak ñákonañ (nureg: *SallAlláhu caleyhi*) di kasalaak (di *wa sallam*) ban jakumure to di mukaanaay mákon di moumu mugabaam. Man ñaa kaletumi kuboñaay, létusali beri bukoo too bálamuk manusofe ureesaw wooliil. Letoon: AbuBakr (kásali di kasaaf kati Emitey beri oo) mba Abu Bakr (kásuumaayak kooku di oo); uyu fírenfiren. Sensen di kajamoor, kanamben bukan kalet kuboñaay di kuboñaayak nan kaane kásali beri bukouku panoonaal :“Emitey, ulaw di Muhammad di eluupey yati Muhammad, kuriibooraak koola, kuseekool di kuñiilak kati kuñoolool.”

Sensen manulaw kásuumaayak kati Emitey (di ereg : *Radhiy Alláhu canh*) di kabonetak (di ereg : *RahimahuLlâh*) beri kupaalaayak, beri kariibiimi di kaja'alomi bálamuk di kúlondaak, kúyiinenaak di kajakaak búrom. Panoonaal : “ Abu Hanifa, malik, Ach-chfi'y di Ahmad” (“man Ati Jamit súmool di bukoo”) mba man Emitey súmuyo ebonketiil.

★ **Kásimenak** : kati enuk yanooyan pankukaani di káraamul mambi sen furi. **Sinukas soote sibaj kujuum kubaciir :1.)** kaan enukeriaay naate áju (abaj malegen); **2.)** kásimenak koote kukaan di joraḅ yanaamut di uñiiḅ di worokaw, mati fírenfiren kásimen di uru; **3.)** etingey kumerak di fulitaf di poop ucilaw ugabaaw mba kákon; **4.)** noon : **Bisimillah** (di kares kati Emitey) nan upare'e kañenak bee káraamulak; nen ulonḅ, kásimenak kujajak, ban poop jakut nen ulobe di kasanken kanookan kalet araabey. Púr to kalawak kati karesak di Emitey, sensen oon : **“Allah Akbar”**. Aregutumi :“Bisimillan” kuyanfuooyanfu kaanujaa nalonlon, bare lee di kámanjaati.

★ **Buluñoorab**: mati buluñoorab bati sínukureḅas san furiaf fusenumi, sati karamba san uḅoolenut ubuntoor . balindab bati fuluñooraf busensen abajumi haaji

di búfiren aluñooraau aluñooremi mati fúraar di kásuum ceb. Kaanujaat di kariibenak é nukureñey pankaan mátaañi mati kulukak kati bukanak mb di bucinab booliil, nounu fuluñooraf fusenut. Man fuluñooraf fusen, cenceeñ baj kujuum kubaaciir : **1)** aluñooraau naate akaan ansene furi sínukureñas san abujemi. **2)** naate añar jooarañ yasene ebuj fajake é nukureñey nen báramule di jooarañ yayabe (yañeke), nen (ésooraay, kataañak)... nen fuluñooraf fukaani jáwum esuwa esofa nen fulanjañaf mba énikureñ esofa nen eyeney, sousu soote sikuri ; **3)** noote uliik wan umañumi eya yoo eenomi eya di búyejet bati fuluñoor. Bare nen jooarañ ériiñey é nukureñey yan uliikut, senut furiyo; **4)** oon : **Bisimillah** au di eya. Taate uñoolenut uwuj to bawonkut kareesak kati Emitey, haani di eloñ, kamaa fírenfiren furi é nukureñey yan ubujumi nen bawonkut kareesak kati Emitey.

★ **Burasab:** wan uñoolenumi uri nuraan. ñameeñe buras banooban busensen, nen kujuumak uke kúfeejiiraak kubajoe : **1)** burasab boote buset; **2)** bootut buputoor ; **3)** bootut búsumaati.

Wáfirenimi, buras buceen basetut nen fásim mba eliw yati é nukureñey yacete, waputumi, nen ewoley, wasetutumi, nen wataw, musuram, barangaab mba bápúsab, bafelab. Sáfirenimi di sínukureñas sammi tentaam, sirohaas, sasofemi di siri eliw nen jímukoorey, esaamaay, eyenkaramba, kasiitiirak, eyeney, haani ekumbaay, eñaraay, ejangooney haani kaane yati karamba kajanj (kayenkeel) manteer é mungunaay.

Wáfirenimi di bánaakaitaab, basofemi di worokaw woolubo , nen ésaaliiney, fulanjaaf, fusofaaf, fulukaaf, fújukukaf, eganaarey ; sígutumas, nen égutumey, égutumey éluwaay, kangookak ; wanoowan wan kuraabak di kucinooriil kujiipumi, nen elojaay, ekuukaay,, eliiliitey (ekonjey), faajaf,báwuab, úpantipontaw, eñaatey, fusañeelaf, fúruugaaf di bulumbaab, kúniirak nen kuñaalak, egulaaney, fusaaleetaf ; di wanowan wan balindab busene ebuj nen ékoosooney mba wan búfireniumi ebuj nen bayasaab ; di é nukureñ yan kurie yan kuñitene di yacee yan kúfierut furi eyenkaramba di é mungunaay. Búnamboorab bati sínuk sasene furi fírenut, nen bati eroha di epiling enaare. Poop fujuumaf, balindab bati sínukurañas san kuraabak kumanjutumi ban kupinutuso di balindab, panuliikuso di safañumi kanokoor di sínukureñas sai kapanak kati Hedjaz. Sinaamujaat di é nukureñey yasene furi, doo sensen furi; moo poop nen sinaame di yasenut furi, fírenfiren. Sinokoorujaat di é nukureñ elet eriyaay di eriyaay,, nounu fírenfiren. Púrutojaat uru, sínukureñas saasu peh sensen furi, nen sinukas sati ekooraay di sipilingas di sínukureñas nen ebonkey, kajejeeraak ésiinaay, bánaakaitaab, nen ejaamenkaramba mba elooley, ecekurey, kálaabaanak, ebendeutey fupaataaf di bañaakeetab búrom di sínukureñas sati mumelam (sisensen furi) manteer efooley bulunab, di yoney (fuciikoonaf).

Wajawumi di muriyaayam mati kuluk káyuwani mba kan kuñulene di mamooketam [mumelam masetut, mba buñulen] sensen manurimo, manteer kaan kásuumaati mba kaputak kati másetaataam koono to jaat; nounu fírenfiren furimo. Kúfirenfiren furi bajek kapporak mba kakapak, di poop eliñoñey, laajey di muriyaay muceen mansinaame manteer bálamuk básiiiler. Aamumi di ecet mati bacaar ban nabaj muri masenut furi, naate ari kaañañ jakumacet mati bacaar.

✳ Fírenfren esen dúwa kuñoosaak di wáaningaw wooliil mba emaat , mba nukaan átiyaar di esaaf kasaaf kati Lisilaamey. Manteer, nen kusaafuul di kasaafak uke (*assalâmu 3alaykum*) [kásuumaayak kulako di muyuul], nootaale oonaal (*wa 3alaykum*) [muyuul poop]. Fírenfren kayito mati buko kuñoosaak di kúwotaak. Senut eyab uñenaw wooliil. Kaanujaat esaafiil ñikul mba ejuk kusonta kooliil, rouru fírenfren. Manteer nafa jaat Lisilamey [nen ejuk asonta áyinenut di mati pangorool biyok ariiben Lisilaamey].

✳ Emitey ebonketolaabonket nan esenolaami kuñiil nen búsangor bati jamaanaay yati jaat, bukoo poop mátaañi di tangop. Emitey yoone toutu : (fubajaf fooluul di kuñooluul kukankaan mátaañi) [At Taghaboun, 15]. Moo , ániinaau sensen arok bee di bukanak kammi di bálamukool; Emitey yoone toutu : (muyuul káyinenumi ! jipooy bukanak kooluul di fiilaf fooluul di sambunas) [At- Tahrim, 6] Aboñaayau naane : “ Anooan di muyuul amata, ban di muyuul anooan acile ekooraay yoola”; wakaanumi man kuñiilak kunifaano cesoorut fujuumaf fati kubajaak. Káwaayen mba núsenaañi’iil kurim, léékafireniil ekaan waate kakajeniil di waafaw wati buroñab bati jaat di bati kajamolikiyaama púr to, nálaañul ákuuf fulakaaf di ériiñey fulindaf fati sílaamas baregimi di furimaf fati Aboñaayau. “anoosan an Emitey esenumi buruñ di acee ban nacet akat kammi di bálamukab boola bakatutiil di buruñ bajake, pánkufirenool Arijana di Emitey” [Al Bukhari di Musilim].

✳ Ibn AlJawzy – Emitey ebonketool naane : « Mátaañiam mafañumi moo eenomi nan anau abajumomu bamanjut mati bugaal, ban wuuj to : di súmool man mátaañiam umu mugoroomi, nen mánsuumi manubaje fubaj fasetut, mba di súmool júnube. Yan abaje nokoor nen fubaj».

✳ **Waataay:** kúyinenaaak koololaal kuwuuje kulalat kabetak di waataay yapaki di waaf wanfaut. Kunakak kankaan kalaak kati ewañ ; nanoosan nuluke ekool, soono wúli noote ebaj. Abu sensen man an ájuwe búyejet áyokulo eluke mba náwaayen ?

✳ Abajumi sunukas oo aate karasenso, naraanenso. Nen akaanut mo, sensen kulitenool manakaan mo. Nen alate mba añoolenut asenso, di kulitenool mananoomenso, mba náluesom mba nabujuso, eeno eliwey yooluso eriaay. Kúfírenfren kadanka so, ekaanuso mansiteb búrook bálabie, kaluntuso kalunt kabile kayoken muñooluso, mba enaguso mba ekaanuso kúmanjum di buulap.

✳ **Basangab bilbil bunannaam di sijunubaas safañumi kájakaati,** púrutojaat *chirk* (kanaamenak Emitey) Alimaamaau Ahmad naane: “ púrtojaa ebujey (anau) imanjut júnube yafañe mánekoolenie basangab bilbil”. Basangab bílbíil bubabaj kútaagul. Kaanumojaat; basing aseek ayaboe, añoolenut ápur di aceen akaanut ataool, mba di acinoor, mba an ooli (mukaanaay máñiivoe), boo bufañe kájakaati. Basing apaalool aniine mba apalool aseek júnube yákoolenie, Emitey yoone :“ *Muyuul (bukanak kati Lot) jisangesañ di kúniinaak kati dúnuyaay?! Manjikat kuseekat kan Amansaau ooluul asenuumi?! Muyuul malegen jikobut !”* [Ach-Chuʿarâ, v.165-166]

Káyenikak (Rouqya) kasenumi di Lisilaam

Atemumi di siluwaas san Emitey ejuumenumi panajuk mátaańaam di siluwaas sati Emitey san ejuumenumi bee dúniya mákon. Emitey yoone utu : “*Di kafium, pánuyiisuul reor di kákoolen, di bacaar, di kagumbul fubajaf, di bukanak, di muriam. Ban di ériijen kammi di sílaamas kubalanaak, di elob yajake*” [Al Baqara, 155]. Asofumi mati kajakaak di kumiikeelak kati Emitey bukoo kommi bukanak kafańumi mánkuloie mátaańaiam mba tangopey, oo kalimoor. [Itinounu, búyiisenum bati káyinen; di kuceeń Abońaayau maame: “*bukei kommi bukanak kafańumi mankuyoke di mátaańaam ?*”. naane : *kubońaayak ; púr to buko, kajakaak mambi citi bukanak kafańumi mánkuriije, jawuboińaa. Anau nayoyok riiboor di káyinenak koola di dínaay. Nen káyinenak koola kulite, burokab pambubeneno man nan káyinenak koola kurente, burokab boola pambugumbulo.*” Uru nannaam di wáyiiisenumi kamańak kati Emitey bee di amiikeelau ooluyo. Abońaayau naane: “*Nan Emitey emaje bukanak, páneyiiseniil*” [búregm Ahmad di At-Tirmidhi]. Uru nannaam poop di kúmanjumak káyiiisenumi mati Emitey emamań wajakaaw bee di amiikeelau ooluyo; Abońaayau naane: “*Nan Emitey emaje wajakaaw bee di amiikeelau ooluyo, panesombenool sílamas di jamaanaay uye di nan Emitey emaje wajakaaw bee di amiikeelau ooluyo, panenenool síjunubaas soola mambi kuńarulooso di funakaf fati kayitaak.*” [búregum At- Tirmidhi]. Burokab haani buyajut kankaan kayanfu s*junube; Abońaayau naane : “ Bajut mátaańnie magore amisilimaau manteer kálind mba wafańe ro, ban Emitey di épurenut síjunubaas matii ro, nen utojaw manuloemi di búbaar.” [búregum AlBoukhari di Musilim]. Kama nan amisilimaau abajumi mátaańie ajajak, mátaańiam moola kayanfu síjunubaas soola sawuujumi, mba sikalań sati kateben fujuumaf foola. Nen awoofora, mátaańiam umu kayanfu síjunubaas soola ban di muwoolenool búyiikab bati sousu; Emitey yoone : “ kabuutenak bajobajo tentaam, bajobajo di falaf mati wan bukanak kukaanumi di uńenaw wooliil faj. [Ar-Roum, 41]

Babaj sifason sameeńe sati burok : burok di majake, nen kabenen fubajaf ; di burok di majakut, nen kákoolaak, bacaarab di kagumbulakk fubajaf : Emitey yoone : “ pánuyiisenuul di mátaańaam, di majakaam mati kabuntak” [Al Anbiya, 35]; nannaam di burokab bati kásumutak mba ecetey yan eenomi buruń booliyo butoońand kúcilak jakakutaak di múliimaam májawumulomi di emaje. Abońaayau naane : “ Wameeńe di ecetey yati bukanak kumbaam, bálamuk balindab di labańey, di kúcil jakakut jáwumulo.” [Hadith yápurulo di Al Boukhari]

Kapooyak : cenceeń emanj, di ekaan uruńaw warambenolaami ebajey kapooyak di kúcilak jakakutaak, di muyaalam bala kagoroorak kooluso. Moo, wákoyumumi ufankati jandi ukoy. Kapooyak kukaaneikaan di sikalań sajuupoe nen :

-Kálińenak búyejetab (di káyinenak) mati Emitey cebuyo ban núyinen fanfań mati acilumi dúniyaay , Emitey di ekaaney urokaw wajakaaw.

★ Kawonoor majake di Emitey mba ekaan kafiumak kiiya di Yo; poop, jakumuyinoor mati úju’ut bee di jakaakali yanoosan yajakut. Mukaanaayam mati kayinoor mati úju’ut kaaneekaan kásumut bee di au¹.

¹ Kudokotoorak di kańoolenumi mukaanaay mati kasonten konsoon ujuumenjaat bukan kúfeejiir,

★ Nan aceen abaje búyejet bajakut bee búlaput, mba akaan asaay, jiteyool yeekool mánukaanumool, bare let mati jíkoliokoli.

★ Kalawak kati Emitey di elaw dúniyaay yiiya di ejuk wajarulomi emañey. Aboñaayau naane: “Nen ákon di muyuul ajuke di etiool, di oo fañool mba di fubajaf foola wásuumool, nalaw dúwaay [Emitey], mati muyaalam waaf wajakut.” [búregum Ahmad di Al-Hakim] (kalawak dúwaay cenceeñ oon: **Barakallahou laka** [Emitey upooyom di uru]bare let oon: Tabarakallah [dúwa Emitey].

★ Di mukaanaayam mati kapooyoorak di muyaalam, furi kudaak koono futok di kugaba kati Mediin bújom mankumanjuko di kareesak kati (Ajwah).

★ Klawak kapooyooro di Emitey eneney kafiumak kiiya di Yo, nuwonoor majake di Yo, kayofaak di Yo, di múliimaam, di mayaalam, niminjen di kalawak Emitey [Dhikr] ban nulaw kapooyak kiiya funakoofunak, bújom di kaloof¹. **Ulawaw uwu** ubabaj nafa. Panebeneno. mba di egumbulo di kamañak kati Emitey jáwum di uruñ ugaba: 1.) ebajey káyinenak mati wándomi malegen ubabaj nafa di ebaj emañey yati Emitey; 2.) ukaan kalawak uku di nujantenoor jak di búyejet mati kankaan ulaw , ban kalawak leekubaj búyejetab básuumut mba bákaanumut, nen man Aboñaayau aregumi di Ehadis yapioe.

Waataay yati kalawak di elawey kapooyooro: kalawak kati bújom, pankukaanuko bálamuk kásalaak kati subaay; kalawak kati kaloof, kukaanuko bálamuk alansaraay. Nen amisilimaau aloñe kakarañuko mba waaf úsuumenool, panalob nen ábatulomi (awoolomi).

Kúmanjumak káyiisenumi mati au oomu di múliima : bajut kafataoor tutor kasontenak di káyenikak kasenumi di Lisilaamey. Moo, Alukuraaney ebabaj músontenuma úsumut waraje di wati búyejet. Nan asontaa abajut kásumut kajukoe, kúmanjumak jamaajama fúkaaf panfufamb di sembe, fúrerepaf léefusuum, faraf epooñ, penuyeg di ebolaay mba ñonkañ di uñenaw mba úkamunaw, ésigirey panenag, bálamukab eri di ubandaw, jakakalaay di ésigirey yooli panelit, kámooraataak fukaraay, fuuñaf eri lako to, jaakalaay di kabolen kanafaut kágaagulak wáa, éliiley, emañ kalako cebi, kalanfuak di feñaakey, élaam kamooraak, di májiiti nacee mati éjuwey (kájakaati kásumutak) di kusontenak (kudokotoorak). Kúmanjumak uku kuñoolene kujukuko, mba kujuk kapan kákon ceb di sembaay, mba kagumbulaak kati kásumutak.

Amisilimaau : panabaj sembe di búyajetab boola, nabaj sembe di káyinenak koola di éjindey (ekatey) siwonooras sajakutaas, nen esof mati kásumutak kati búyejet kookool ceb mati nababaj wákon di kúmanjumak uku. Moo, siwonooras sajakutaas kúsumut bukoo di úsumutaw kafaje kátaañi kasonten. Bukan kucee kuñoolene kumanj kúmanjum kucee, bukoo mánkujuwe jaj. Di poop, kúmanjumak uku kuñoolene kujuko, bare kúpuruloot di kásumut kajukoe raj, nen mankuñoolenumi kúpurul di káyinen katiitie. Kúmanjum kucila koo kommi ésigirey elitey mábotenaam, kalanfuak.... Sensen ammi di fujuumaf ufu, alaañen bakaanerab boola ajoonjen di Emitey Yákoneny.

kugabaak kabajumi kásumut kati síndena eniiley, úyejetiil ujuume ceb bare waaf ulet di buko (kújuju).

¹ Ejuk kalawak kati bújom di kaloof di fúbanumaf fati élibarey uye

Nen kásumutak di múliima kubajoe¹, ekoyey pánepurul di kon di emañey yati Emitey : 1) nan **acilumi múliimaam amanjoe**: pankujuumenool manaposo ban di kuñar mumelam peh mba marinomi², ban di kuposo di mo; 2) **nen acillumi múliimaam amanjout**: kasontenak pankukaan di sembaay yati káyinenak (Rouqya) , di poop kalawak Emitey di búsangoor (Hijamah).

Di poop nen kásumut kati muyaal³, ekoyey di emañey yati Emitey, ñoolene baj baje'er:

1) emanj tan muyaalam mommi: nen jijuke tinat jiban, di jifel fútukaf manukaraj sisooraas AlFalaq (n°113) di AnNas (n°114), ban nuyaben;

2) **káyenikak (Rouqya)**: di karamben kati síto sati sisoora sati Al-baqara, AlFalaq di An-Nas di karamben kati kalaw, bare panulaañulaal to ñeme nen Emitey emañ mo;

3) **Nouchra mba kápuren muyaal** : babaj fasoñ sigaba: a) **Nouchra yajakut**: yoo kasonten muyaalam di muyaalam, di eja'ay di kuyaalaak bee kawaañari muyaalam.

b) **Nouchra yasenumi**: yoo, eñarey utoj woono futok di ugaba wati 'Loti jujubier d'Orient' (Sidr) wan kunage kaan epor, tutor siwaal sigaba, ban nukaraj ñáfeejiir sisooraas AlKafiroune, Al Ikhlas, Al Falaq di An-Nas, ban nukaanuwu di mumelam ban nuraan nuposomo. Panulanlanken moumu bee nan ekoyey ebajoe nen Emiteyy emañ. [búregum abdou – razzaq di AlMoussanaf,

4)**Kápurenak busikab** : pánjipurembo di basan, nen busikab boobu di faraf mba di kawaasen, kaanujaat boobu bucee⁴.

Rouqya [káyinenak kasenumi]: wasenumi di Rouqya: 1) yoote ekaani di ureesaw wati Emitey di kumataak kooliyo; 2) panekaani di Kuraabaay, mba di kasanken kan úlawule; 3) nabaj káyinenak mati Rouqya let yoo cebuyo esontemi, bare ekoye di Emitey yoom.

Balindab bati aatumi ekaan "Rouqya" :1) Panakaan amisilime ban nakaan an ajake ákolie Emitey. Man anau abonketemi eeno, moo Rouqya ewolooremi eeno.

2) Nalaw Emitey di kátiliñak mba majoon di waataay yati Rouqya, ésigirey di fúrerepaf siriiboor di bakaanerab. Bare, wan kumañumi anau fañool akaan Rouqya, mati an letamanj nafaay yoola di haajaay yoola nen man oo fañool amanjuyomi, ban Emitey ebabaat eyiñ kawonkak kati kammi di haajaay.

¹ Jícilak jajakutaj (al-3ayne) : ure majakut mápurulo di síjinnaas, man Emitey ewule sembe di anau an kujukeremi páli (kajukeraj uku seetaani akaaneko oo babajut sembe bújooñoor kalawak kan anau aamumi di ekaan. Hadiisey eregemo : « jícilaj jajakutaj waaf wabaje » [Al-Bukhari] niceen di koone : « seetaani ekaanemi ejukeremi kóji añiilau ati Adama. »[Ahmad aciie, man al-Hathamy alaañ ajuker malegeam mati baciikerab. Babaj poop sihadisi sabenene sembe baciikerab ubu.] uru roo koonemi jícilaj jajakutaj mati jícilaj joo jýyiiseemi manokooram mati waafaw, bare let manjijukeremi kóji ceb. Pipii an ápuume nañoolene abaj kajuker kajakut di apaalool ban ájukerit.

² Warinomi: roo waaf wanoowan wan ajukeremi kóji agore wati anau nen sinaañ sarinoe mba muraanaay. Rouru panyuuyi di jifil jan oote ekaan di mumel mánuyu mumel mucila di anau, nabaj to araan wayikun

³ Mayaalam : kanaan kútuken, kurim kan kúyegene ; mba waaf wan oote ekaan di eniiley yati anau, ésigirey yoola mba búyejtool. Waaf wabajoe, mayaalam mubujebuj, káfiren an kafinto di aseekool, kafasiken úyab....mayaalam waaf wati káyinenaati Emit yákon. Kanaan kawoofoor káaamak.

⁴ Anabiyonau (an kásuumaayak kommi di oo di epakey : naane « kasontenak kati di kuraafenak (al-hijâma) waaf wajake faj wan jisontenoorume » Emitey esonten sonten úsumut waraje mba wati jícil jajakut di kasontenak uku kati kanseerey. Waaf wabaje, Ulejen.

Balindab bati akaanumi “Rouqya”: 1) wan kumañumi kaan áyinená ajake, nafaay yati Rouqya di oo éjávumulo, di káyinenak koola. Emitey yoone: ”*pániwalenul di Alikuraaney, wammi éju, di kabonket bee di kúyinenáak. Nounu, roo kabenen éliimey yati kátiliñutumi*” [Al Isra, 82]. 2) Panalaw Emitey di soobiya manesontenool. “

3) Aatut asomben námiira mati kasankenak kupiopia. Moo, Rouqya kankaan kalaw, nan alawaau asombenut ban namañ mankaan toorito, ñoolenñoolen kúbonketaatool. Aboñaayau naane: “*Pankubaaluul kaanujaat jisombenut naane poop: nilalaw ban kalawak kúmbaam kuyabuti*.” [búregum AlBukari di Musilim]

Ban babaj uruñ wameeñe di Rouqya : 1- Kakarañak kati Rouqya di katutufenak di anau mba tan riemi. 2- Kakarañak bayiifut. 3- Eñarey kulacak di fusinkaf, ásimpoor di mofam ban nakaanumo tan riemi. 4- Kakarañak kati Rouqya di egor tan jariaj jommi.

Siharaf beet ekaaney Rouqya di asontaau :

(esooraay yati *Al Fâtiha*), (*Al Kâfiroune*), (*Al Ikhlâs*), (*Al Falaq*) di (*An-Nas*).

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِّنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ¹

ءَامَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا تَفَرُّقَ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ² لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا إِن نَّسِينَا أَوْ أَخْطَأْنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا إَصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِنَا رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْنَا مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ وَاعْفُ عَنَّا وَاعْفِرْنَا وَارْحَمْنَا أَنْتَ مَوْلَانَا فَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ³

فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ⁴

يَقَوْمَنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ وَءَامِنُوا بِهِ يَغْفِرَ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُجِرَكُمْ مِنَ عَذَابِ آلِيمٍ⁵

وَيُنزِلُ مِنَ الْقُرْءَانِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خُسَارًا²

وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ¹ أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَى مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ

¹ Emitey, bajut Emit eecen púrtojaat Yoo, Aroñumi, aroñumemi di oo fañool "Al-Qayyoom" áñoteriit, ámooreriit. Búrom oo acile, wammii fatiyaraay di wammi tentaam. Ai añoolenut alaw kabonket aceen bújoomut di Oo? Namamanj fucen yooliil di kajom yooliil. Di emanjeñ yoola wan amanjumi ceb naxaremi. Jáyiaj joola "Koursi" jifanfañ fatiyaraay di tentamaraay san umanjumi oone kapooyak kooluso táañiut bee di Oo. Ban Oo afañe manañitoe, Oo afañe waafaw búrom 2:255

² Aboñaayau náyinenyinen wan kuboñulomi bee di oo, wápurumulomi di di Amansaau oola, di poop káyinenumi, búrom kúyinenyinen Emitey, simalekaas sooluyo, Ailibaras sooluyo, di Kuboñaayak kooluyo (di baregerab): " Upájulut kuboñaayak koola" ban koone : " Nujanjam ban nuriiben wan kuregumi. Amansaau woli kooku di elawi kabonketak kooli. Di au noote élaañul beet." 286. Emitey érookeneriit an búrooko ban añoolenut ateb an acila panecamool burokab bakajaab ban akaanumi, poop pankunagool mati wajakutaaw wan akaanumi. Amansaau jákumunagoli eeno pambaj wan uloñe mba wan ukajene. Amansaau jákumurookenoli búrooko bálabie nen ukaanumi katoonjumi kújo'ol woli. Amansaau jákumurookenoli wan uñoolenut uteb, ufat júnubaas sóololi, úbonketoli. Au eenomi Amansaau óololi, úkaanoli manujoolen káyinenutumi. 2:285-286

³ (ñaá Emitey paneyaji bee di bukoo, yoo eenomi Ajamemi búrom, Amanjumi búrom). [Al Baqara, 137]

⁴ muyuul búkanoli ! Jímarul Aríñenaau ati Emitey ban di jíyinenool. Yoo (Emitey) paneyanfu'uul júnubaas sicee, soolulul ban di epooyuul di sílaam sarie. [Al-Añqáf, 31]

⁵ (nuwalenulo Alukuraaney dan eenomi kasonten di kabonket bee di kúyinenáak. Nounu abuu roo kabenen éliimey yati kátiliñutumi) [Al Isra, 82]

4 ﴿قُلْ هُوَ الَّذِي أَنْعَمَ عَلَيْنَا وَنَحْنُ لَهُ كَنُفُورٌ﴾⁴ 3 ﴿وَيَشْفِ صُدُورَ قَوْمٍ مُّؤْمِنِينَ﴾³
 5 ﴿لَوْ أَنْزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَى جَبَلٍ لَّرَأَيْتَهُ خَاشِعًا مُّتَصَدِّعًا مِّنْ خَشْيَةِ اللَّهِ﴾⁵
 6 ﴿فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرَىٰ مِنْ فُطُورٍ﴾⁶ 7 ﴿وَإِنْ يَكَادُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيُزْلِقُونَكَ بِأَبْصَرِهِمْ لَمَّا سَمِعُوا الذِّكْرَ وَيَقُولُونَ إِنَّهُ لَمَجْنُونٌ﴾⁷
 8 ﴿وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَلْقِ عَصَاكَ إِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا يَأْفِكُونَ﴾⁸ ﴿فَعَلِبُورًا﴾⁸
 9 ﴿هِنَالِكَ لَمَّا اتَّقَبُوا صَغِيرِينَ﴾⁹
 10 ﴿قَالُوا يَا مُوسَىٰ إِمَّا أَنْ تُلْقِيَ وَإِمَّا أَنْ نَكُونَ أَوْلَٰئِكَ مِنَ الْقَتْلَىٰ﴾¹⁰ ﴿قَالَ بَلْ أَلْقُوا فَإِذَا حِجَابُهُمْ وَعَصِيْبُهُمْ يُخَلِّ إِلَيْهِ مِنْ سِحْرِهِمْ أَنهَا سَعَىٰ﴾¹⁰ ﴿فَأَوْجَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةَ مُوسَىٰ﴾¹⁰ ﴿فَلَمَّا لَا تَخِفُ إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعْلَىٰ﴾¹⁰ ﴿وَالْقُرَىٰ مَا فِي يَمِينِكَ تَلْقَفُ مَا صَنَعُوا إِنَّمَا صَنَعُوا كَيْدُ سِحْرٍ وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَتَىٰ﴾¹⁰
 11 ﴿ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ وَعَلَىٰ الْمُؤْمِنِينَ﴾¹¹
 12 ﴿فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ وَعَلَىٰ الْمُؤْمِنِينَ وَأَلْزَمَهُمْ كَلِمَةَ التَّقْوَىٰ﴾¹²
 13 ﴿لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يُبَايِعُونَكَ تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَبَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا﴾¹³
 14 ﴿هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ لِيَزْدَادُوا إِيمَانًا مَّعَ إِيمَانِهِمْ﴾¹⁴

Sihadiisas beet ekaaney_Ruqya di asontaa:

(أَسْأَلُ اللَّهَ الْعَظِيمَ رَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ أَنْ يَشْفِيكَ
As'aloullâha Al-3adhîma Rabbal-3archil-3adhîmi ane yachfiyak)¹⁵ futok di ñagaba

- 1 (mba karaanen bukanak di wan Emitey eseniimi di sembaay yati Yo ?) [An-Nissa, 54]
 2 (man nan iju'ut, Yoo yoote kasontenom) [Ash-shu'ara, 80]
 3 (ban Emitey panewalen sísigiras sati bukan kúyinen) [At-Tawbah, 14]
 4 (Oon: “berí kúyinenak, kankaan búyiisenum di ekoy”) [Fussilat, 44]
 5 (nen wóli uwaléneenulowalen Alikuraaney di fuwaal, panuruukenfo manfujisoe kapuñak mba kákoli Emitey) [Al hachr, 21]
 6 (Ulaañ ujuker , manteer nujujuk to karol kiikun ?) [Al-Mulk, 3]
 7 (wayikun man kuñoosaak kujareeni di bajukerer booliil; nan kujame Alikuraaney, di koon : “ tíkara nagonogono !” [Al-Qalam, 51]
 8 (ban nuwooleaal Móis:” ubeten fugolaf fiya”. Ñaa oumu nalako emer wan kujoonenumi. Ban, malegenam di mubajo wan kukaanumi ulaañut unafa, di kutekiil ban di kupuñeniil) [Al Araf, 117-119]
 11 (di koon : “au Móis, mba nubeten au atooñand, fugolaf fiya] mba wóli nukalo kútiyaar di kabetenak ? » naane : “ jibeten tariya.” Ñaa uneewaw wooliil di kugolak kooliil di kaanool nen káfuuloor di mukaanaay mati múliimaam mooliil. Móis nabaj kákoli di oo fañool. Naanool : “ jákumukoli, au oote ekooñ. Beten wammi di kañenak kiiya kúrirak; roo pammer wan kujoonenumi. Wan kujoonenumi kankaan macopo mati ábala; ban ábalaau áñooleneriit tanootan tan aamumi.”) [Ta-Ha, 65-69]
 10 (púr to Emitey di éwalenul káyokulaak kooliuyo bee di Aboñaayau ooluyo di kúyinenak, ban di ésuumeniil di furim fati kabonket) [At- tawba, 26]
 11 (Emitey di éwalenul di oo káyokulaak ban di ebenenool simaleeka san jootut ejuk)[At Tawbah,40]
 12 Púrto, Emitey di éwalenul kaeraay, kásuumaayak di káyinenumi, ban nakaaniiil mankuriiben káyinenak kooliil. Al-Fath 26
 13 (Emitey eyayab kúyinenak nan di kukaanimi kabaatak kati kabonketak, fátaam búbaarab. Emamanj waamumi di sísigiras sooliil, di ewalenuiil káyokulaak, di ebuñaayyiil kásuumaay) [Al-Fath, 18]
 14 (Yoo ewalenulemi káyokulaak di sísigiras sati kúyinekaak mambi kúyinen di káyinenak kooliil) [Al-Fath, 4]
 15 (ilaw Emitey , Mákalaayuyo mansaetuyo di másuumyo manesonteni)

(أُعِيذُكَ بِكَلِمَاتِ اللَّهِ التَّامَةِ مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ وَهَامَّةٍ وَمِنْ كُلِّ عَيْنٍ لَامَّةٍ) (*Ou3îdhouka bikalimâtillâh attâmmati mine koulli chaytânine wa hâmmatine wa mine koulli 3aynine lâmmah*¹); *ñáfeejiir*

(اللَّهُمَّ رَبِّ النَّاسِ أَذْهِبِ الْبَأْسَ إِشْفِ أَنْتَ الشَّافِي لَا شِفَاءَ إِلَّا شِفَاؤُكَ شِفَاءً لَا يُعَادِرُ سَقَمًا) (*Allâhumma Rabban-nâssi adh-hibil ba'sa ichfi Aneta ach-Châfi lâ chifâ'a illâ chifa'ouka chifâ'an lâ youghâdirou saqaman*)² *ñáfeejiir*

(اللَّهُمَّ أَذْهِبْ عَنْهُ حَرَّهَا وَبَرْدَهَا وَوَصَّيْهَا) (*Allâhumma adh-hib 3anehou harrahâ wa bardahâ wa waṣabahâ*)³ *ñakon*

(حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ) (*HasbiyAllâhu lâ ilâha illâ Houwa 3alayhi tawakkaltou wa houwa Rabboul-3archil-3azhîmi*)⁴ *futok di ñagaba*

(بِسْمِ اللَّهِ أَرْقِيكَ مِنْ كُلِّ دَاءٍ يُؤْذِيكَ وَمِنْ شَرِّ كُلِّ نَفْسٍ أَوْ عَيْنٍ حَاسِدٍ، اللَّهُ يَشْفِيكَ بِسْمِ اللَّهِ أَرْقِيكَ) *trois fois (Bismillâhi ourqîka mine koulli dâ'ine you'dhîka, wa mine charri koulli nafsine atw 3aynine hâsidine, Allâhu yachfika Bismillâhi ourqîka)*⁵ *ñáfeejiir*

soit (*Bismillâhi*) (أَعُوذُ بِعِزَّةِ اللَّهِ وَقُدْرَتِهِ مِنْ شَرِّ مَا أَجِدُ وَأَحَازِرُ, (trois fois) بِسْمِ اللَّهِ) (*3oûdhou bi 3izzatillâhi wa quodratihî mine charri mâ ajidou wa ouhâdhir*)⁶. *sept fois*

Kákaanumak

① Jákunjiyinen usankenaw wajawumi di ati kúcilak kajakutaak, kaan nen nafanafa baraan musuram miiya, mba man asaayau ayeemaṅ bálamuk ecetey yoola,...

② **Fírenfiren** kakaano waaf nen sisafet, kaan sati kabaṅ, kulaam, mba bakuj, nan úkolie asaayau mati waafaw ucila; Aboñaayau naane: (anau áyinenumi di waaf, panalabaṅ di waaf ucila.) [búregum At-Tirmidhi]; bare nen sisafetas usu di Alikuraaney sípurulo, toutu babaj kañoosoor, bare wákoyumumi ukat uru peh.

③ Ecikey yati 'ma cha Allah tbarakallah', mba yáalindey yati kaliba mba jiliba , mba yáalindey yati jícil, mba eneney Alikuraaney di éwotaay, mba egandey Alikuraaney di siluupas, waafaw uwu búrom ucesoort muyaalam; citi ṅoolene kaan sisafetas san kulatumi.

④ Asontaaú naate áyinen emaṅey kalawak koola ban letabaj ekoy yapioe. Malegen , nan oonool panabaj ekoyey di bakool (kompirime) sati eṅar di buroṅab biiya búrom, letajaakali, bare nan éjuwey (ekoyey) epioe di Ruqya elegen, pánadewuṅ, letamuuten, ban eciik yanooyan yan akaraṅe (yati Alikuraaney), nabaj baroker bajake, ban burokab bajakaab pankupinubo ñoono uñen. Naate alaw

¹ (Emitey, Amansaau ati bukanak , ucesoort wajakutaaw, ban nusonten, mati Au eenomi asontenemi. Bajut ekoy yiceen nen let yiiya, ekoyey yakatutumi kásumut kanoosan).

² Emitey, Amansaau ati bukanak , ucesoort wajakutaaw, ban nusonten, mati Au eenomi asontenemi. Bajut ekoy yiceen nen let yiiya, ekoyey yakatutumi kásumut kanoosan).

³ Au Emitey, upakenool di ebolaay (mátaañam), di majinlenaar moola, di silaamas soola)

⁴ Emitey eyajomuyaj Bajut emit yiceen púrutojaa yoo di yoo nine kafiumak kúmboom, poop yoo yommi Ayiyau ati jáyiyaj jabajutumi tanjre'e

⁵ Di karesak kati Emitey, nikankean di au kasontenak kajakaa, bee di kásumut kanoosan kálaamenimi, mba di mátaañi mati yuut yanoosan, mba kúcil kanoosan kajakut.

⁶ Nunen kañenak kiiya tan rimi di eniiley yiiya ban noon : “ di karesak kati Emitey” (*ñáfeejiir*), panujeek ñoono *futok di ñagaba riiboor* :” nigoogo bálamuk mákalaam di sembaay yati Emitey di mátaañam manisofumi moo mommi di injje.

Anabiyonau oola, nalawool kabaal ban nápuren sisadaas juup, mati uru nannaam di mukaayaayam mati elawey ekoyey.(éjuwey)

5 Kakaraṅak (Alikuraaney) di jameeṅaj riiboort di sunnaay ban nafaay yati yo eyajut, poop éreut to di Ruqya di baṅarer bati érajo, mati ḡniyaay kankaan balind baciiki beri akaraṅumi Ruqya, ban rouru káanumuti di akaraṅaau ati kasetas, haani nabaje majake di kajantenuro. Sensen ulanlanken Ruqya, ḡnameeṅe biyok asontenaau akoky , eeno gaalenutool, nounu nagumbul kútaagulak jakumagaal. Leekulob ḡnoono buu koote kakaraṅ siharafas di kalawak kati Ruqya manteer baj búyiisenum nounu.

6 Babaj kúmanjum kudantaṅ, kan únajumaale peh mba kapan, mati asontenaau ume oo muyaalam násontenume faṅ Alikuraaaney. Jakum kuceen kubunti di kúmanjum kanaame di kabonket, kan uḡoolenaale úkaanumaal di buko. Naḡoolene atooṅ kakaraṅ Alikuraaney jandi atooṅ kakaraṅ ricee. Naḡoolene aam di kamaatemi nanoonan di simisiraas beet eyof bukanak buu naanomi. Panujukool faṅ di elaw faṅ Emitey au too; jakun uru bunti, úkaanum !

Kúmanjumak kakaanumi kápajulak kusaayak di kuwaanaak :

✳ eceeṅey asontaa kareesak koola mba kareesak kati iṅaayool, ban emanjey mba kámanjaati kareesak gumbulut wanoowan di kasontenak. ✳ wakaanumi eceeṅey bútingum bati kañ koola nen bútingum bati ekompile mba ejensu. ✳naḡoolene aceeṅ asontaa enuk yati kúmanjum mba taamaaseer mambi asenuyo kásimen éjiina, ban naḡoolen ananen fásimaf fati yo asontaa. ✳ eciikey mba kakaraṅak waaf wan úlawulut ban wanafaut wanoosan. ✳ eseney asontaa kayiit kan kuciike mukaare dán siciik di sipina san koone (Al hidjab) [kapooyoorak soom]. ✳ eregey asontaa mánaloi bukanak waati di kalimbis kárime kan koone al hidjah [fuwaayeenaf mba ekasu]. ✳ ereg asontaa jakumagor mumel majinlene waati yan aate elobi. ✳ eseney asontaa waaf wan aate efok tentaam mba katoj kan aate areemen, manakooren di fakooraf fápurutomi. ✳ eregey asontaa di mukaanaay mucee moola man an amanjut mba awonk kareesak koola, kareesak kati ésukey yoola mba kásumutak koola jandi oo asanken. ✳ káninguloorak asontaa ceb, di elofool, mba di etelefon, mba elear.

7 Di ejukey yati bukanak kati sunnaay, koone éjinaay eḡoolene esof an ; wáyiisenumi woo eenomi furimaf ufe fati Emitey : “ kariemi di fubajaf fati jasuuṅaj pankujum (funak cítaay élamukaay) nen kan Sataṅ eyokene” [Al Baqara 275]. Kufasaaraak kati Alukuraaney kujamoojamoor mankoon egorey decila di aayaay uye ewoolenwoolen bugonaab (kagonaak) bagorumi ániinaau an kuheekumi manacin di éjiinaay.

Búmenlenum bati muyaalam : Mayaalam malegen, waaf wabaje di Alukuraaney, di sunnaay. Kúfírenfiremmo, jakut rebo. Muyaalam moomu ró di síjunubaas sáamakas nen man Anabiyonau aregumi : « Jitey úlaputaw mba síjunubaas sammi futok di sigaba sáamakas . Síjunube sicila soo eenomi sei, Au Aboṅaayau ati Emitey ? ». kuceeṅool nápukiil : « Soo eenomi kariibenak simit sajuupoe salet Emitey, muyaalam... » búregum [Al-Búkari di Musilim] Emitey yoone kamaṅumi ekaaney muyaalam : « ban kumamanj mati abajumi (sembaay uyu) oo letabaj wanoowan Alikiyaama. » [Al-Baqarah, 102] **muyaal mugaba mubaje :1).**Muyaal

di baciiker ban seetaanaay érambenumé ayaalaau manaḡoolen akajen an amaḡumi kakajen. 2). Di ubeeben wan kusenemi kan kubuntemi mankooniil usontenaiil eniil, búyejet, mba busenaiil wan kumaḡe. Rouru roo eenomi As-Sarf (wáriiḡenemi, mba waranenemi), di Al Aft (wajojenemi mba wáḡareuumi kalofoorak mba kamaḡak). Ñaa an koomumi di ebunt panakaanool nen waaf uloulo, wuceen di woom di ejaw, mba muceen manokoorumo. Mayaalam mutooḡandam moo mulakomi káyinenak simit sajuupoe : seetaanaas sírambeneriit ayaalaau oo baḡoosut Emitey. Fujuumaf fugabutaf fati muyaalam kankaan júnube yáamak. Moomu di síjunubaas sáamakas. Bare waaf wati muyaal uḡoolenut ukaan, ubaj nen Emitey erembenut to kañenuyo.

Mumanjenaay majake : karaano waaf wati atawo yoo eenomi ebaḡ kawonoor kati kakajen waafaw wan aceen abaje, au ubajutuwo. Jícil jajakut karaano kúḡareuujo. Karaanaak kooku di síjunubaas safaḡumi mánsikalaaye. Kankaan eḡoos etooḡand yan anau aḡoosumi Emitey. Numanjaamanj mati karaanaak kan Ibilis araanomi Adam, koo kukaanumi manalat kásujudiak éñuḡey fácul Emitey. Kayeḡ poop koo nábuḡum atiool.

Kacookoorak koolibo : ✨ Emanj mátaaḡiam mati júnubaay uyu yakajenumi burokab bajakaab kaan nen man sambunan sikajenumi uyaajaw wasayaaw, nen mankuregumi di ehadiis. ✨ wan Emitey esenumi acee kankaan balind bati yo di fúwaniinaetaf fati yo. Poop, kásoḡaati rouru, káyinenaati wan Emitey emaḡumi mba balindab bati Emitey. ✨ Ban (*Mâ châ Allah, BârakAllâhu laka*) yoommi [uru eenomi emaḡey Emitey di wan esofumi ekaan Emitey, epooyi] kankaan búyiisenum bati majakam mati búyejetab biiya. ✨ emanjeḡ bacaamab bati akatumi májakaataam umu. Malegen, amoorumi báyiisenuḡ búlatoor beri an panabaj bacaam baruuke. [búregum Hadiis dánan Aboḡaayau alobe Ariibooraool karankak koola kati kanokenak Arijana, Abdullah ibun Ama namoor fukaraay síndaay yati Umar manakorosi mati mukaanaayam majakaam mati ariiboora acila mukaane manabaj karankak kati kanokenak koola Arijana.

Kalawak

Bajut batuuker baatut kájawum di Emitey ban boo peh bumammaṅ wan ebajumi, ban yoo esoolautiil. Moo kammi Emitey di eciik (*ejjuumenolaal kalawakuyo, di kacacapoorakuyo; yoone : “Injé Amansaau ooluul naane: “jilawom, panibonketuul. Kalatumi di mapak emañom pankunoken ñeme jahanaba, di kapuñ”*) [Ghafir, 60], yoo eenomi kalatumi elawuyo. Aboñaayau naane : “Alawutumi Emitey, panebolenool.” Emitey emammaṅ man kumiikeelak kooluyo kulawuyo di kúyiisenuyo haajaas sooliil di emañ alawuyomi fanfaṅ ban di elofenuliil di yo. *Kuriibooraak kati aboñaayau kúlawulawul mo. Moo kaane kukatut bo wanoosan, wan uṅoolene kulaw Emitey ban leekulawool anooan di batuukerab booluyo. Moo kaane, di kusof lit Amansaau ooliil, kulof oo, ban oo poop nalofiil, bee kaminjen furimaf fati Emitey : ‘nanoosan kumiikeelak kúmba kuceeṅi múmbaam, kamaat nilolof*) [Al Baqarah, 186]

Kalawak kuñiteneñiten anau alof Emitey : Waafaw wan Emitey efaṅumi manecookoore lof di yo. Kalawak kuṅoolenṅoolen kutiinoor labaṅey. Kalawak kati amisilimaau kuyabeiyaḅ. Bamanteerut, nen balindab bujojeni ban tanaas di sipaneni, alawumi panabaj mati kalawak uku, (rákon) di waafaw uwu : Aboñaayau ati Emitey naane: “ bajut amisilime akaane kalaw kabajut mátaañi, mba eting banaay, ban Emitey letesenool rouru rákon di waafaw úfeejiraaw : panesenool wan alawumi too ri to , di egumbulool bee fácul, mba di épuren majakut mansire’e. Kuriibooraak koone : “ nounu abu nootaale elaw Emitey waatoowaati ? yoone : “*kalaañenak kati Emitey kufaṅe kajuupo*”” [búregum Ahmad di At Tirmidhi]

Fasoṅas sati kalawak : soono sigaba kúpajule: **1-Kalawak kati káyinenak:** nen kásalaak di esuṅey. **2-Kalaw kati karamben di kati kúlawak.**

Bacaam bati burok bajake di buceen: Manteer kakaraṅak kati Alikuraaney kúkoyume mba kúlawak Emitey mba kalawak? kalaañenak, kakaraṅak Alikkuraaney kúkoyume búrom di mukaanaayam, púr to kúlawal di esaley Emitey, púr to, kalawak di kúlawak. Uru jajak beri bukanak búrom, bare manooman, ṅoolene baj mukaanaay majakut jak mafaṅe ejak mucee majakeene faṅ. Kaanumojaa, kalawak funakaf fati Arafat kúkoyume kakaraṅak Alikuraaney, ban kakaraṅak kati kúlawak kariiboorum di kásalaak kúkoyume kakaraṅak kati Alukuraaney [waataay youyu –faṅ]

Uruṅaw wati eyabey kalawak : babaj uruṅ ugaba wajukoe di wásankie.

1) Uruṅaw wajukomi : nan úlafaculene kalawak di bakaaner bajake nen sadaay, sálijaay, náafilaay. Utíwoor ujonkoor di Qibla, uteb uñenaw, nulaw Emitey. Eṅarey ureesaw wati Emitey, riiboor di wan umaṅumi di kalawak. Kaanujaat nulalaw Maka, nulaw Emitey yacilum i kabonketak di ewuley, bare nen ulawe bee katiiken ajakut, letuṅar kareesak “ Abonkeetau Aámakau” “ mba Awulaau”, bare ureesaw wammi “Abínaau” mba “ Agóotenaau” faṅ. Di uruṅaw uwu kásalaak poop kooku dó di elawey Aboñaayau, fútoonum bee fúbanum kalawak , numanj síjunubaas siiya, ban nusal Emitey di bakaanerab bajakaab booluyo; jáwum dii waataas sasenumi, muminjen úyiisen, mati nounu kalawak kujakejak pankufaṅ kabonket.

Siwaati sicila sijuupojuupo: * nen fukaraay nan bala’ab bujuuteriṅ waati 24: di kajisak kúfeejitenak kúlamuka kati fukaf, nan Emitey éwaloooumi bee di kaleefaak kafaṅumi mankulofe; tutor wadaaney (adhân) di kaitenak kasalaal (iqâmah); bálamuk esofey salijaay; di eñuṅey; jandi usalaam bádoor; bálamuk úsalaaw; au bakaraṅer Alukuraaney búrom; au die jam kéenak kulit; di kaja’aburuṅ; kalawak kati

an, an kúgootene; kalawa kati an aceeṅe karamben; kalaw kati kubajaak bee di kuñooliil; kalaw kati amisilime bee di atiool di fuyofu; nen amisilimaau ákamboore di alatooraau di futiikaf. * **Di lóokuṅey**: funakaf fati arijumaay, káfanṅuma waataay élamukaay. * **Di kuleeṅak**: fuleeṅaf fati suṅey: nan oomi di efum suṅey, din an oomi di kasuuru, fukaf fati kátakasak di funakaf fati Arafat. * **Di binab banafaab**: nen di Simisiraas ñameeṅe, kalofa kaaba'ay, káfanṅuma Al-Multazam {tutor Fuwaalaf falaenaaf di kajunkutak kati Eka'abaay}, di kalofa fujuumaf fati Ibrahim, di kurembooraak As-safâ di Al-Marwah, Arafat, Musdalifah,, di Mina di kunakak kati Hijaay, din an oom di baraan mumelam mati Zam-Zam di riceen.

2-Uruṅaw wásankimi : nan urungene kalawak di kátuubi káriiṅe ; kajoonenak wan ukajenumi ; kapooy furi mba baraan wáfireni ; kakaano wañ wasene di kákaantum poop ebaj fulako fasete ban doudu peh bajo di fubaj fajoone ; umeeṅen mukaanaayam mati kabonketak ; nutey mukaanaay majakut ; nusofu. Di waaf wajuupoe, di kawonoor kajakut, nujoonoor di kalawak ; nufium Emitey di sembaas sooliyo ban nukobuyo ; kawalenooraak, kalaw Emitey di sembe ; usenoorooyo búrom manuyoolo ekob aceen aletuyo.

Wasukenumi eyabey di kalawak : ṅoolene anau alaw Emitey bare leteyab kalawak koola, mba di eralen ; ban wacilumi mankaan umemmeen ri wo : elaw aceen unampen di Emitey; kanoken di mukaanaay maceen maceeṅut di kalawak; nen kalawak kati kapooyooro di fabolaf fati Jahanama, magogam mooluyo, érimey yooluyo, ban yayaj nounu, ulaw epooyi di Jahanaba ; kalaw ulatooro fanj mba ulat aceen bakooṅut ; kalaw kanokoore di júnube mba eyiis banaay ; di jinaamen kalawak di barakaay yati Emitey di kaanak: «Emitey, ubonketom súmijaat »... nuyisen kasombenak kiiya di ekobey, manoon: “Nilalaw bare kuyabutom; nuyoolo kalaw kati bugaal mba feñaak ; law di býeget básuumut banoonut: káyiiisenaati buuñaay fácul Emitey. Aboñaayau najam ániine alaw Emitey di kásalaak koola bakaanut kásalaak beri Aboñaayau, naan : «Oo moumu nasombensomben.», púr to nawonkool ban naanool, oo, mba aceen : «nan ákon di muyuul alawe, natoon di kasal Emitey, púr to, nalaw Aboñaayau, ban nalaw wan amaṅumi bálamuk rouru » [búregum AtTirmidhi di abu Dawud]. Panujuk di wájindemi, elawey waaf wan kusofe kuban, leebaay nen kalaw buroṅ bee nanoosan baabe dúniya : kanken kasankenak kurimak riiboor nan oom di iekaan kalawak ; Emitey yoone : « **Jilaw Amansaau ooluul di kawalenooro di ekobey ban di jisof utumaw. Nacee, amaṅut kútaasaak** » [Al Araf, 55] Ibbun Abbas naane : « **Ukáanum kasankenak kariiboorumi di kalawak , nusofuoro di ekaaney mo, mati nujukejuk Aboñaayau ati Emitey di kuriibooraak koola kúkaanumuro.** » [Al bukhari] di poop kayitenak furimaf di kalawak , Emitey yoone : « **di kásalaak kiiya, jakumukaraṅ fatiya ; ban jakumuwalenufo fanfan, bare uñes tan reoorumi tutoor soo sigabaas** » [Al Isra, 110]; Aicha – Emitey ebonketool – naane : «Harafey uyu di kalawak épurumulo.»

Sensen man alawaau ájawum uruṅaw uwe : **bútiyaarab** : kásalaak di kasankenak jak. **Bugabutenab** : kásalaak di Aboñaayau. **Búfeejitenab** : étuubey di emanjey júnubaas. **Bubaakindenab** : káduwaak Emitey di bakaanerab booluyo bajakaab. **Butokenab** : etoonjey kalawak [fanfan] di kákaantumak wasofimi ban di ujamoori, wan aboñaayau aregumi mba kabonketak koololaal kawuuje. **Butokenab di bákonab** : wasofimi di kalawak di kásalaak beri Aboñaayau.

Ulaw udantaŋ wanafae waceeŋe kaŋoolen

Waataay yati kakaraŋak kalawak	Kalawak : Aboñaayau naane :
Bala mba bálamuk kamooraak	« <i>Bismikal-lâhoumma amoûtou wa ahyâ</i> » « Emitey, di kareesak kiiya icet ban nilaañ ironj ». Ban nan uyitoe: « <i>Alhamdou lillâhi Alladhî ahyânâ ba3damâ amâtanâ wa ilayhin-nouchoûr</i> » “ sal Emitey yalaañumi eseni buroŋab bálamuk manekaanolaal ucetaal ban di yoo ŋooleene kaan kayitaak »
Nan uyitoe di káwago	« <i>A3oûdhou bikalimâtillâhi attâmmâti mine ghadhabihî wa 3iqâbihî wa charri 3ibâdihî wa mine hamazâti ach-chayâtîni wa ane yahdhouroûne</i> ». Nulako di kapooyak kati kurimak kajoonaa kati Emitey jakum kabolenak kooluyo, sílaamas, mátaaŋiaam mati batuukerab booluyo, jakum kasuulenak kati kusaayak di jakum elofey yooliil ínje. »
Aliwomi di fukaraay nawonk Emitey di kurimak	Aliwomi di fukaraay nareg: <i>Lâ Ilâha illAllâh wahdahu Lâ Sharîka lah Lah ul-Mulk wa Lah ul-Hamd wa Hurwa ʿalâ kulli Shayʿ in Qadîr. Al-Hamdu Lilâh wa SubhânAllah wa Lâ Ilâha illAllâh wallâhu Akbar wa lâ Hawla wa lâ Quwwata illâ biLlâh. Allâhumma Ghfirlî.</i> “ Bajut emit eecen ekobaay, púrutojaa Emitey ceb. Ebajut epaalaay Jáyiyaj yoo ceb elakomi Ayi, yoo eenomi esalaay, Ebabaj sembe sanoosan. Usalaal Emitey. Bajut emit eecen ekobaay púrutojaa Emitey. Emitey yoo efaŋe kakala. Bajut aŋoolene, bajut abaje sembe púr to nareg: “Au Emitey, Ubonketom , Nen alawe, paneyab kalawak koola. Poop nen asofe saliji mánasali, paneyab kásalaak koola.”
Bálamuk nan úyaawute	Nan ákon di muyuul abaje sáawut sásuumool, di Emitey jáwumulo. Nasal Emitey ban nalob sáawutas sicila [an amaŋumi ceb bare, nan ajukoe wásuumutool, sáawutas di asaay síjawumulo. Nounu nagoogo di Emitey jakum sáawutas sajakutaas usu, ban jakumasanken an ; noo, sáawutas usu leesigaalenool. »
Di épur di eluupey	« <i>Allâhumma innî a3oûdhou bika ane adhilla aw oudhalla, aw azilla aw ouzalla, aw azhlîma aw ouzhlama, aw ajhala aw youjhala 3alayya.</i> » Emitey, niñeñes kapooy di au jákumitiw anooan mba ítiwo, jakumikaan kayuulen mba jakunkukaanom ikaan mo, jakumigaalen an mba jakumibaj bugaal, mambi ítiliŋ mba nfbajaati majoon. » ou « <i>BismiLlâhi wa Tawakaltu ʿalaLlâhi wa Lâ Hawla wa lâ Quwwata illâ biLlâh.</i> » « Au nom d’Allah, je place ma confiance en Allah, et il n’y a de force et de puissance qu’en Allah. »
Di kanokenak di emisiraay	Pananoken di kákamunak kúrirak ban naan: « <i>Bismillâhi was-salâtou was-salâmou 3alâ Rassoûlil-lâhi, Allâhumma ghfirlî dhounoûbi waftaŋ li abwâba Raĥmatika.</i> » « di kareesak kati Emitey, kásalaak di kásuumaayak koom di Aboñaayau ati Emitey Emitey, ubonketom di júnubaas súmbaam mánukambulom kúlimetak kati kabonketak kiiya »
Di épurey di emisiraay	« <i>Bismillâhi was-salâtou was-salâmou 3alâ Rassoûlil-lâhi, Allâhumma ghfirlî dhounoûbi waftaŋ li abwâba fadhlika.</i> Pánupuren kákamunak kumayak ban noon «di kareesak kati Emitey, man kásalaak kásuumaayak koom di Aboñaayau ati Emitey, Emitey ubonketom di júnubaas súmbaam ban núkambulom kúlimetak kati kabonketak kiiya.
Mati amaañaau	« <i>BârakAllâhu laka, wa bâraka 3alayka wa jama3a baynakoumâ fi khayr</i> » Emitey páneduwa búyabaab biyya di éduwa manjijamoor di kásuumaay
Ajantenumi elokey yati kéenak mba yati erohaay	Nan jijame balokerab bati sirohaas,jilaw kapooyak kati Emitey jakum asaayau, mati sijujuk asaay ; man nan jijame balokerab bati kéenak, di jilaw kabonketak kati Emitey,, mati kujujuk amaleeka . Nan jijame balokerab bati siyenas mba bati sirohaas di fukaraay, jilaw kapooyak kati Emitey jakum bukoo, mati sijukejuk wan jinjoolenut jijuk.

Aregimi namañimañ mati Emitey	Nen di Anas , Emitey eyabool, babaj , ániine aam lof Aboñaayau mba aceen ájawume lof di oo ban naan: “au Aboñaayau ati Emitey, nimammañ umu di malegen. Aboñaayau naceñoool waa nuregooreg moumu ? » «hani» naan: « uregofo » najaw ajukool ban naanool: « <i>Inni ouhibbouka fillâh</i> » » maleganam faj nimañimañ di Emitey » naanool : « <i>Ahabbakal-ladhi aħbabanî lah</i> » «mambi ekeen úmañumammi amañi.»
Nan ati'i amisilime átiſoe	Nan ákon di muyuul átiſoe, naan <i>al-ħamdou lillâh</i> (kasalak koku di Emitey); atiool mba apaalool : <i>yarħamoukallâh</i> (Emitey abonketi). Nan oonool : <i>yar ħamoukallah</i> (Emitey abonketi) átiſomi panaan : <i>yahďikoumou Llâhou wa youslihou bâlakoum</i> (Emitey emati ban di éliñen buroñab biyya)
Nan baje mátaañi	« <i>Lâ ilâha illAllâhu Al-3azħîmoul ħalîmou, lâ ilâha illAllâhu Rabboul-3archil-3azħîmi, lâ ilâha illAllâhu Rabbous-samâwâti wa Rabboul-‘ardhi wa rabboul 3archil-karîmi.</i> » Bajut emañ, káyinen Emitey bálamuk Emitey, Abonketaau, afañumi kákala. Bajut emañ káyinen kafañe Emitey, Amansaau ati waafaw búrom, bajut emañ káyinen bálamuk Emitey, Amansaau ati asamaanas di Amansaau ati yentaamey di Amansaau ati mansayaay” “ <i>Yâ hayyou yâ Qayyoûmou biraħmatika astaghith.</i> » Au acetoorutumi au eenomi acilooromi fañi nilalaw karamben di kabonketak kiiya« « <i>Subħânal-lâhil-3azħîmi.</i> » «kasal Emitey yafañumi maruuk ».
Kalawak jakum kulatooraak	« <i>Allâhumma Moujriyas-sahâbi Mounzilalkitâbi Sari3al-ħisâbi, ihzimil-aħzâba, Allâhumma ihzimhoum wa zalzilhoum.</i> » “Emitey, au ukaanemi kátupaak (kúmigenak) mankujaw, au awalenułomi ekitaabaay, au aakenumi fubajaf fiyya uheek kajamoorumi, ukaaniil kutey núyogeniil.
Nan ujoñoore di fujuum fátaañie	« <i>Allâhumma lâ sahla illâ mâ ja3altahou sahlane, wa Anta taj3aloul-ħazana idhâ chi'ta sahlâ.</i> » “Emitey, bajut wúsuume (waaf) faj wan au ukaanumi súum, ban nan umañe panukaan wátaañimi úsuum”
Elaw mán upur di kuneew	« <i>Allâhumma inni a3oûdhou bika minal-ħammi wal-ħazani, wal-3ajzi wal-kassali, wal-boukhli wal-joubni, wa dħal3id-dayni, wa għalabat irriĵâl.</i> » Au Emitey, nilawilaw upakenom di siwonooras, di eboteñaay, di kábajaataak sembe , di maputam, di máwulaataam, di bulaputab, di siwonooras sati uneew di kumerom, bukank, takumukufañoom sembe.”
Ban kusetenoooremi	Nan oomu di kanoken ban kusetenoooremi panoon : « <i>Allâhumma inni a3oûdhou bika minal khoubouthi wal khabâth.</i> » “Emitey niyofoe di au jakum bágunab búniinaab, bíinab, di bágunab baaraab”, nan oom di épur noon: « <i>Ghoufrânak !</i> » “(Amansaau), ubonketom”
Mátaañiam májawumulomi di ayaalaau di kásalaak	“ bágun ban koone <i>Khanzab</i> nan ukalamuta jaat oomu to, nuñes káguto di Emitey jakum oo mba nututupen di kamayak kiiya ñáfeejiir”
Di kákuntaagenak	« <i>Allâhumma ighfirlî dhambî koullahou diqqahou wa jillahou, wa awwalahou wa aħhirahou, wa 3alâniyatahou wassirrahou.</i> » “Emitey ubonketom di júnubaas súmbaam safañumi kasoonia di safañumi kákooleni sitoñoandas di sílamukaas sakaanumi di kareregen mba di fukuluñ” « <i>Subħânika Rabbi wa biħamdika, Allâhumma ighfirlî.</i> »; “Kasalak kooku di Au Amansaau. Emitey ubonketom” « <i>Allâhumma a3oûdhou biridħâka mine sakħatika, wa bimou3âfâtika mine 3ouqoûbatika, wa a3oûdhou bika minka, lâ ouħsî thanâ-‘an 3alayka, Anta kamâ athnayta 3alâ nafsik</i> ; “Au Emitey niñeñes kapooy di kásuumaayak kiiya jakum fuunaf fiyya di kabonketak kiiya, di sílaamas siyya di au jakum au fañi letiñoolen isali riñ au man usalooromi au fañi.

Di kákuntaajenak bee kakaraŋak Alukuraaney	« <i>Allâhumma laka sajadto, wa bika âmantou, wa laka aslamto, sajada wajhî lilladhî khalaqahou wa sawwarahou, wa chaqqa sam3ahou wa basarahou. Tabârakal-lâhou Ahsanoul-Khâliqîne.</i> » “Au Emitey, mati au níkuntaagene au an íyinenumi; an ikobumi; buulab búmbaam búsike fáculi ateeubomi, ásangenubomi, fácul ajoonembomi, nasembo ejam di ejukey yoola. Kasal kooku di Emitey yákyoyumumi di kutuukaak !”
Kalawak kati káwambulak kásalaak	« <i>Allâhumma bâ3id baynî wa bayna khaṭayâya kamâ bâ3adta baynal-machriqi wal maghribi, Allâhumma naqqinî mine khaṭayâya kamâ younaqqâ ath-thawboul-‘abyadhou minad-danassi, Allâhumma ighsilnî bilmâi wath-thalji wal-barad.</i> » Au Emitey upumenom di júnubaas súmbaam (Ibiliis), nen mánuloyinumi jífarubaar di jífabawanga. Emitey utilulom di júnubaas súmbaam nen man usetenumi wañaw wafiitaaw di manooketam mooluwo, au Emitey usetenom síjúnubaas súmbaam di kalubak mumelam di kalubak kati galaasey.
Di ebaney kásalaak too jandi kasaafuur kúlamuka	« <i>Allâhumma innî zhalametou nafsî zhoulman kathîrane, wa lâ yaḡhfiroudh-dhounoûba illâ Anta, faḡhfirli maghfiratan mine 3indika, warḡamnî Innaka Antal-Ghafoûrour-Raḡîm.</i> » “Emitey, nikaanoorokaanooro kayuulen káamak di ínje faḡom ban bajut aate kabonket júnubaas nen let Au. Usenom kabonketak kiiya; ukaan abonketa di ínje mati au eenomi abonketaau áamakau”
Akaanumi wajakaaw	An kukaanumi wajake ban naan akaanoowomi: « <i>jazâkal-lâhou khayrâ</i> » “Emitey eseni bacaam bajake” nasal di káduwaak kooluwo, aamu nalaañen manaan « <i>wa jazâk</i> » “ ban nacaami ; « <i>wa iyûak</i> » mba di au poop”
Nan ujuke ecabaay	« <i>Allâhumma sayyiban nâfi3an.</i> » « Emitey, (kaan man) kaan mumel majake » <i>regumo ñagaba mba ñáfeejiir « Moutirnâ bifadhilillâhi wa rahmatih.</i> » “nubajaabaj mumelam di emañey yati Emitey di kabonketak kooliyo”, nan ecabaay elube , jajak ulaw wan uñaniaye, mata kalawak nounu kujajak »
Nan fârusaf fuyitoulomi	« <i>Allahoûmma innî as'alouka khayrahâ wa khayra mâ fihâ, wa khayra mâ oursilat bihi, wa a3oûdhoû bika mine charrihâ wa charri mâ fihâ wa charri mâ oursilat bihi.</i> » “Au Emitey nilawilaw majakam mati fârusaf ufu, majakam mándomi, di majakam mankuboñulomi di fo ban niyofu di au jakum mátaañiam moolufo, mátaañiam manfutebulomi di mátaañiam mankuboñulofomi”
Nan ujuke fuleeñaf funkulaf	« <i>Allâhumma ahillahoû 3alaynâ bilyounni wal îmâni wasalâmati, wal Islâmi, hilâla khayrine wa rouchdine Rabbî wa Rabboukal-lâh.</i> » “Au Emitey úkaanoli siimaya fuleeñaf ufe di fubajaf, káyinenak di kásuumaay di Lisilaamey [ban di fukaan] fuleeñ fati majake di ejoon Amansaau úmbaam di Amansaau iiya ammi Emitey”
Kakatoorak di aja'aburuñ	« <i>Astawdi3oullâha dînaka wa amânataka wa khawâtîma 3amalika.</i> » “nisensen Emitey manepooy dínaay yíiya, malegenam miiya di bakaanerab bíiya búlamukaab” aja'aburuñau nalaañenool aan: « <i>Astawdi3oukoumou Llâha Alladhî lâ tađi3ou wadâ'i3ouhou.</i> » nisensen Emitey yábeteneriitumi wan usenuyomi múk.
nan ujuke wanumañe mba manumañut	nan Aboñayau ajuke wanamañemi, naregereg : « <i>Al-Hamdu Lilâh aldhi bi-Ni'matihi Tatimmus-Şâlihât</i> - “ kasala kooku di akaanemi wajakaaw” poop nan ajukemi wan amañutumi naregereg: « <i>Al-Hamdu Lilâhi 'alâ Kulli Hâl.</i> - Usalaal Emitey di wanoowan.” .
Kalawak kati kaja'aburuñak	Allâhu Akbar, Allâhu Akbar, Allâhu Akbar, « <i>Subḡânal-ladhi sakh-khara lanâ hâdhâ wa mâ koumnâ lahou mouqrinîna wa innâ ilâ Rabbînâ lamounqaliboûn</i> » <i>Allâhumma</i>

innâ nas'alouka fi safarinâ hâdhâ albirra wat-taqwâ wa minal3amali mâ Tardâ, Allâhumma hawwin 3alaynâ safaranâ hâdhâ watwi 3annâ bou3dahou, Allâhumma anta as-sâhibou fis-safari walkhalifatou fil ahli, Allâhumma innî a3oûdhou bika min wa3thâ'is-safari wa ka'âbatil manzhari, wa sou'il mounqalabi fil mâli wal ahli. “Emitey efañe kâkalaa (ñáfeejiir) «*Gloire à Celui qui nous a soumis tout cela alors que nous n'étions pas capables de les dominer. C'est vers notre Seigneur que nous retournerons*»). (esal akaanaolaami uru búrom ban olaal unooleneenutaal ukaanaaro. Panulaañaal bee di Amansaau oololaal) Emitey nulawilaw mánusenoli di kaja'aburuñak uku, kabonket kajake di kâkoli ban núwuloli mánuriinjen burokab ban umañumi. Emitey úrambenoli di kaja'aburuñak uku ban núgumbuloli fuja'af. Emitey Au eenomi ariibooraau ati kuja'aburuñak ban au upooyemi di eluupey (fiilaf). Niyofoyoyo di au jakum mátaañiam di bugaalab bati kaja'aburuñak, jakum waaf wájawumulo di kúnuur, di jakum mátaañi manoosan maate égoroli di élaañuloli di fubajaf fóololi di fiilaf fóololi”

Poop di elañey bóot nulob kurimak kákonak ban nubenen: «*Ayyiboûna tâ'iboûna 3âbidoûna liRabbinâ ñâmidoûne.* » “nútiwoulotiwo di káyinen Amansaau óololi di esalool.”

Oomujaat di ejaw bee di emisiraay

«*Allâhumma ij3al fi qalbî noûran, wa fi lisâni noûran, wa fi sam3i noûran, wa fi basarî noûran, wa mine fawqî noûran, wa min tahtî noûran, wa 3ane yamîni noûran, wa 3ane chimâli noûran, wa mine amâmî noûran, wa mine khalfî noûran, wa ij3al fi nafsî noûran, wa a3zhim li noûran, wa 3azh-zhim li noûran, wa ij3al li noûran, wa ij3alnî noûran, Allâhumma a3tinî noûran, wa ij3al fi 3asabî noûran, wa fi lahmî noûran, wa fi damî noûran, wa fi cha3rî noûran, wa fi bacharî noûran.* » "Au Emitey, ukaan mawuñam di ésigirey yúmbaam, nuseten fúrepef fúmbaam, ukaanom ajama, ukaanom ajuka, urembenuyo di ínje, di ínje di kañenom kúrir, di poop kañenom kumay, fáculom, bálamukom, ukaan mawuñam di yuutom, ukaan mo mubaj sembe di ínje; usenom mawuñam. Au Emitey, usenom mawuñam, ukaan mawuñam di fásimom, ukaan mawuñam di eniilom, ukaan mawuñam di walom."

Kalaw kati kasontenoor (Iskikharah)

Nen ákon di muyuul amañe ekaan waaf, natoonj ásali siraka sigaba'a sanaamut sitoonjandas san aatumi ekaan, manooman kaane púr to nareg : «*Allâhoumma innî astakhîrouka bi 3ilmika wa astaqdirouka biqoudratika wa as'alouka mine fadlika, fa innaka taqdirou wa lâ aqdirou wa ta3lamou wa lâ a3lamou wa Anta 3allâmoulghouyouûbi, Allâhoumma fa ine Kounta ta3lamou hâdhal amra (puis il nomme la chose) khayran li fi 3âjili amrî wa âjilihi (il dit) : aw fi dînî wa ma3âchî wa 3âqibati amrî faqdourhou li wa yassirhou li thoumma bârik li fihi, wa ine Kounta ta3lamou annahou charroune li fi dînî wa ma3âchî wa 3âqibati amrî (ou il dit) : fi 3âjili amrî wa âjilihi fasrif-hou 3annî wasrifnî 3anehou waqdourli alkhayra haythou kâna thoumma rad-dînî bih.* » "Au Emitey, nilawilaw manurungenom di kamañak kúmbaam di emanjey yooli, nilawilaw manurambenom di sembaas sooli; nilawilaw di másumam mooli máamakam mati nuñoolenñolen ukaan wanoosan, ínje inñoolenut. Numamanj búrom, ínje imanjut wanoosan. Wanoowan wayofomi nujujuk. Au Emitey umanjujaat waafaw ucila-uwonk kareesak kati waaf ucila set- ukankaan wajake bee di ínje di dúniyaay uye mba di dúniyaay yati Alaakira- mba di kaan waaf wabaje di káyinenak kúmbaam, maroñam múmbaam jaat di kajom- ukaanomwo urent di ínje, poop ukaanuwo manubaraka di ínje. Au Emitey, umanjujaat mati waaf ucila kankaan majakut beri ínje di káyinenak kúmbaam, di buroñom bati jaat di bati kajom, mba waaf wabaje di dúniyaay uye mba Alaakira- upakenom di wo manusenom kaeraay, tanootan tan ubajomi, nuyab kalawak kúmbaam.

kalaw bee mati acetumi

Allâhumma ghfir lahou warhamhou, wa 3âfihi, wa 3fou 3anehou, wa akrime nouzolahou, wa wassi3 moudkhalahou, wa ghsilhou bilmâ-î wath-thalji walbaradi, wanaqihi min alkhatâyâ kamâ naqqayta ath-thawbal abyadha

minad-danasi, wa abdilhou dârane khayrane mine dârihi, wa ahlane khayrane mine ahlihi wa zawjan khayran mine zawjihi, wa adkhilloul jannah wa a3idh-hou mine 3adhâbil-qabri wa mine 3adhâbinnâr. “Au Emitey! Ubonketool ubonketool manuwulool kásuumaayak, mnuposool sijunubaas soola, nuwulool fufinto fajake fuyaakool di fuwuŋ uposool di mumel di “ neeseey” di batataalab, nuposool di sijunubaas batataalab, nuposool di sijunubaas soola di bakaanerool bajakut, nen manuposumi set kájupaak kafiitaak. Usenool euup eceen yafaŋe yoola, fiil fuceen fafaŋe foola, Usenool aseek - mba ániine - aceen ákoyume aseekool mba ataool, nunokenool Al-jana, nupakenool di kaceeŋoorak kati di fuyaakaf, di kulak kariaak kati Jahanama.” {Muslim}.

bee kápuren siwonooras

« Allâhumma innî 3abdouka wabnou 3abdika wabnou amatika, nâsiyyatî biyadika mâdine fiyya houkmouka 3adloun fiyya qadhâ-ouka, as'alouka bikoulli-smine houwa laka sammayta bihi Nafsaka aw 3allamtahou ahadan mine khalqika, aw anzaltahou fi kitâbika aw-ista'tharta bihi fi 3ilmil-ghaybi 3inedaka, ane taj3alalqur'âna rabî3a qalbî wa noûra sadrî wa jalâ'a houznî wa dhahâba hammî.

» Moo, “ Au Emitey! Inje amiicel ooli añiil ati amiiceli ániine, añiil ati amiicel ooli aseek. Wan umaŋe ekaanom woo ubile ekaan, wan usofumi bee di inje woo ujakumi. Di ureesaw wooli búrom nilawumei, ureesaw wan usenooromi, mba wan uliikumi bacon di bútepumi, mba ureesi wan úyisumi di Eliibarey yooli, mba ureesi wan uyofumi di Emianjey yooli yati wajukeriitimi (di ureesaw uwu búrom nilawi) ukaan Alukuraaney **burom** bati esigirom, mawuŋam mati búsusom, múcesoorama ebotenaay yúmbaam, poop fúbanúm fati siwonooras súmbaam” Anooan abaje siwonorr sáamak mba eboleni manawontk Emitey di kurimak uku, Emitey pá epuren jakalaay, di ebotenaay yoola manesenool kásuumaayak.

Di ejawey bee kafintaak

* « *Allâhumma aslamtou nafsî ilayka wa fawadhtou amrî ilayka, wa alja'tou zhahrî ilayka raghbatan wa rahbatan ilayka, lâ malja'a wa lâ manjâ minka illâ ilayka, Allâhumma âmantou bikitâbika alladhî anzalta wa Nabiyyika alladhî arsalt* » “ Au Emitey, Au nisene yuutom, Au nisene búrom mukaanaayam múmbaam, di Au nilaañene wanoowan, kaan di kamaŋ mba kákoli'I, mati bajut, fogoogo di Au beceen fafaŋe Au. Niyinenyinen éliibarey yan uwalenulomi, di Aboñaayau an Ubonulomi”

* « *Alhamdou lil-lâhi Alladhî at3amanâ wa saqânâ wa kafânâ wa âwânâ, fakam mimmane lâ kâfiya lahou wa lâ mou'wî* » “ usalaal Emitey yasenalaami maniriyaal, nuraanaal, di epooyolaal di majakuu manooman, di Egoogenolaal. Ban bukan kajuupoe kooku bo kubajut kupooya, kubajut kugoogena.

* « *Allâhumma khalaqta nafsî wa Anta tawaffâhâ laka mamâtouhâ wa maŋyâhâ, ine aŋyaytahâ faŋfadh-hâ wa ine amattahâ faŋfir lahâ, Allâhumma innî as'aloukal 3âfiyah* » “ Au Emitey, nututuuk yuutom ban nukaan yo manecet. Ecetey di eroŋey yooluyo yooyu di Au. Nen panukatuyo maneroŋ, moo nupooyuyo poop nen panubujuyo Nubonketuyo. Au Emitey nilawi kásuumaayak”

* « *Allâhumma qinî 3adhâbaka yawma tab3athou 3ibâdak.* » Au Emitey, Ubonketom di kúnagak kooli kariaak, fulay nan ootumi kayiten kurokaak kooli.”

« *Souhânaka Allâhumma Rabbî bika wada3tou janbî wa bika arfa3ouhou in amsakta nafsî faŋfir lahâ, wa in arsaltahâ faŋfazh-hâ bimâ tafhazhou bihî 3ibâdaka as-sâlihine.* » Kasalak kooku di Au Amansaau. Di kareesi nífintoume, poop Au oote ekaan manyito. Eeno panuŋ yuutom nubonketuyo. Bare eeno panukatuyo maneroŋ nounu nubonketuyo nen manubonketumi kurokaak kooli kajakumi mukaanaay.”

* “ Nan afintoemi, Aboñaayau ati Emitey (an kasuumaayak kommi di oo di epakey) natutufenetutufen uñenaw woola (bápurenuloot kulacak faŋuko) púr to, nakaraŋ esooraay Al ikhlas di sisooras sigabaas sapooyemi sooenomi surat al Falaq di An –Nas no 113 di 114 aban, nasuusooreniiley” Aboñaayau bajut fuk fan amoore oo bakaraŋut essooraay As-sajdah (n° 32) di esooraay AL- Muluk (n° 67)

Kanoomenak kanafami

Di malegenam , Emitey anau efaɣe emanɣ di bateeperab booluyo bucee búrom, di esenool wajakaaw búrom di furimaf ban di ekaan kasankenak joraɣ yoola. Majake maɣarei bee di kásuumaay mba mátaaɣni. Aɣarumi kasankenool manarok jak, pankuje'etumool bee di kaeraay di buroɣab bati jaat mba buceen Arijana, ban faɣumi maññitoe aɣarukomi bee ricee, pankunagool di mátaaɣni dúniyaay uye di poop wafaɣ to. Mukaanaayam mákoyumumi di ematey waataay yoola, bálamuk kakaraɣak Alukuraaney, moo mommi ukaanuyo (waataay) di kalawak Emitey .

Majakam mati kalawak Emitey :

Sihadiis sameeɣe sisankensanken bukanak mati rouru di kurimak kati Aboñaayau :
“ Panjimaɣeen manireguul burokab booluul bafaɣumi mambusete lof di Amansaau ooluul, batebenemi faɣ katebo, bákoyumumi di muyuul nen kawal kati anaay yooluul di kódiɣoraay yooluul, bajakumi di muyuul nen kagamenuul di kulatooraak kooluul mambi jiting kúkaak kooliil, bukoo di kuting kúkaak kooluul ? malegen au Aboñaayau ati Emitey”, kujaabiool. Naan: “kankaan kalaw Emitey” [At- Tirmidhi]; “búliikumab bati alawumi Amansaau di alawutoomi nannaam di búliikumab bati aroɣumi di acetumi” [Al -Bukhari]. Ban furimaf ufu fati Emitey di ehadiis qudsy : “paneem bee di amiikeelau úmbaam di wan asofumi panilakowo. Paneem di nanoosan nalawaam : nan alawaam di oo faɣool, panilawool di ínje faɣom; nen alawaam di fujoj,, ínje poop panilawool di fujoj fafaɣe to; nan alofulaam nen fusinkaf fáamakaf di fukonjaf, panilofool butum eleek.” [búregum Al-Bukhari].

Ban furimaf ufu fati Aboñaayau : “ *kúfariduunak kúlaacule bukaaku. Kamaat bukei kommi kúfariduunak, au Aboñaauay ati Emitey?*” nan kuceɣoomi ; naane : “*kábatuloemi waatoowaati Emitey .*” [musilim]. Abñaaɣ nasen kagamaak uku ákon di kuriibooraak koola : “*fúrerepaf fiya fumunjak kalawak Emitey*” [At- Tirmidhi]...

Kawoloorak kati bacaamab :

bacaamab bati burokab bajakaab pambuwoloor nen bacaamab bati kakaraɣak Alikuraaney: **1)** di káyinenak, di ejooney, di emaɣey Emitey mba wápurulomi di ésigirey. **2)** kawonoor kásankie di ésigirey di kalaañenak búyejetab di kalawak; kalawak kootut kukaani di fúrerepaf ceb.

Nan burokab ubu bucempe'e, burokab bacempeutumi pambubaj bacaam barelenoore di tan burokumi bure.

Nafaay yati elawey Emitey :

Sheikh Al Islaam naane : “ *kalawak kati Emitey beri ésigirey koo kommi mumelam beri ewoley. Ewoley buu yoote kanokoor nen kúpurenuloyo di mumelam ?*”

✳ pánkuɣarul emaɣey Emitey, kalofoorak di yo; di emanɣ kapooyak kooliyo, kákoliak waatoowaati kátiiwaak di élaañuley bee di Emitey.Rambenramben ekaaney mukaanaayam mati káyinenak.

✳ kucesoorecesoor di ésigirey jahalaay, kabotalenoorak kamaayoorak di kásuumaayak , di kukaan di ésigirey buroɣab, soobiyaay di masetam.

✳ ésigirey ésuutoesuuto fúsuuto nanoosan tíikoorey di soolaay yan waaf uɣoolenut upoolen nan let kalawak kati Emitey di ésigirey, babaj mank man kalawak kati Emitey ceb kuɣoolene kucesoor.

Emitey, mati amanjumi waaf panalawuwo taariŋ. ★ nan anau ákolie di kalawuyo Emitey di kamaayoor, pasepooyool; abaje mátaañi, káfanjuma nan aam di ecetey, mba di mátaañiam mooluyo. ★ kalawak kati Emitey mukaanaay mapakenolaal di kuulak kati Emitey. Koo kúnjareuumi káyokulaak di kabonketak kati Emitey simaleekaas di silaw kabonketak bee di akaanukomi. ★ pántiiw fúrerepaf di wanafawutaaw , di etemey , ebuntay , kagaajoorak mba mukaanaay mucee majakut mba mánkufirene. ★ koo kommi káyinenak kafaŋumi; kunannaam di wafaŋumi manubaj sembe di káyinenak kafaŋumi koo kommi kalaakak kati ewañey kati Arijana. ★ kusensen walakomi kásuumaay, majinlene, mba buul bawuŋe; ban kankaan éwuŋenuma di buruŋab bati jaat; éwuŋenuma di fuyaakaf, éwuŋenuma di buroŋab bati kajom. ★ kalawak kúnjareuumi kasalak kati Emitey di dúwaay yati simaleekaas sooluyo bee di akaanukomi; Emitey panatebalenoor mati kakaanemi kalawak bújonnoor simaleekaas sooluyo. ★ kákoyummi di kakaanumi burok bajake buko kommi, kalawemi taariŋ Emitey di ekaaney mukaanaay mucila. Nounu, asuŋaau ákoyummi oo alawumi fanfaŋ Emitey oo di suŋey. ★ kalawak kati Emitey kurentenrenten wátáañimi, di kúsuumen wayokenumi di kugumbul bugaalab. Di renten ebajey furiaf di kusen sembe eniiley. ★ kalawak kucesoorecesoor Asaayau ban di kutobojool, pánkukoolenool mba di kugumbulool, ban di ésuumen Abonketaau abádoorau.

Wiridaay yaatumi ekaani Fúnakoofunak bujom káliin

Wiridaay funakoofunak ¹	Waataay di ñoono buu	Buuñaay yooluyo di majakam
1 Esooraay yati kursy ²	Nákon bújom di kaloof bálamuk kásalaak kaatumi kukaani	Asaayau letalofool; poop mukaanaay mati kanoken Arijana
2 kurimak kugabak, kúlamukaak kati esooraay Al Baqara ²	Nákon kalooforaay, mba bala umoor.	Kapooy mátaañiam peh
3 Sisooraas Al Iklas (n ^o 112; Al Falaq n ^o 113 di An-nass n ^o 114) ²	Ñáfeejiir bújom, ñáfeejiir kaloof.	Kapooy mátaañiam búrom mati binab bucila.
4 « <i>Bismillâhi Alladhî lâ yadhurru ma3a ismihi chay'oun fil-'ardhi walâ fis-samâ'i wa houwas-sami3oul 3alîm.</i> » Di kareesak kati Emitey kan waaf uŋoolenut uyuulen di kalawak di kareesak koluyo tentaam mba fatiya ban yoo ejamemi peh, di emanj búrom	Ñáfeejiir bújom, di ñáfeejiir kaloof.	Létawago búlamuk búyeg ban waaf letugaalenool (letubajool)
5 « <i>A3oûdhou bikalimâtil-lâhi attâmâti mine charri mâ khalaq.</i> » Nilako di kapooyak kati kurimak kajakaak kati Emitey jakum mátaañiam mati waaf wan átuutumi.	Ñáfeejiir kaloof, mba ajuumumi tin.	Upooy tinat di mátaañii manoosan
6 « <i>Bismillâhi tawakkaltou 3alal-lâhi lâ hawla wa lâ qowwata illâ bil-lâhi.</i> » di kareesak kati Emitey ninennen kafiumak kúmboom di Emitey bajut mákalaa , bajut wabaje sembe kaanutujaat Emitey.	Nan oom di épur di eluupey	Pankupakeni di kupooyi ban asaayau pánaloi di oo.

¹ Kakaraŋ Alkuraaney, di kásalaak kati fukaraay kan anau akaanemi funakoofunak.

² Panjjuk ró kurim kati Kursy di kurim kugaba kúlamukaak kati Surat Al-Bakarah di kamikak kati muyaalamu di Lisilaamey.

7	« <i>Hasbiyal-lâhou lâ ilâha illâ Houwa 3alayhi tawakkaltou wa Houwa Rabboul 3archil-3azhîm.</i> » Emitey eyajanyaj. Yoo ceb ebajumi sembe. Kafiumak kúmbaam di yoo, ban yoo elakomi Amansaau afañumi dúniyaay búrom.	Noono futok di ñagaba bújom di futok di ñagaba kaloof.	Emitey eyajooyaj ban panepooyool di máyooneniam mati dúniyaay uye di mati Alaakira.
8	« <i>Radhîtou bil-lâhi Rabban wa bil Islâmi dînan wa bi Muḥammadine Nabiyâ.</i> » Nisonsoñ Emitey mati yoo eenomi Amansaau , Lisilaamey mati yoo eenomi dînaay di Muhammad mati oo Aboñaayau	Náfeejiir bújom di ñáfeejiir kaloof.	Emitey ebaje buruñ , bati eyab kalawak.
9	« <i>Allâhumma bika aṣbaḥnâ wa bika amsaynâ wa bika naḥyâ wa bika namoûtou wa ilayka annouchouïrou</i> » Emitey di au wóli úkamboore di bújom ban di au wóli úkamboore kaloof. Di au wóli úroñjume ban di au wóli úcetume baabu di au kayuitaak koote ekaan kalooforaay, naan: : « <i>Allâhumma bika amsaynâ wa bika aṣbaḥnâ wa bika naḥyâ wa bika namoûtou wa ilayka-lmaṣîr.</i> » Emitey, di au núkamboorumemi kaloof, ban di au núkamboorumemi bújom. [...] ban baabu di au noo kalabañ (eban)	Nákon bújomoraay di ñákon kaloofaraay	Koone panumañ fañ kakarañyuyo
10	« <i>Aṣbaḥnâ 3alâ fiṭratil Islâmi wa 3lâ kalimatil ikhlâs wa 3alâ dîni Nabiyînâ Mouhammadine ﷺ wa 3alâ millati abînâ Ibrâḥîma ḥanîfan Musliman wa mâ kâna minalmouchrikîne.</i> » Wóli núkamboorekamboor bújomoraay di mukaanaay mútiyaaram mammi Lisilaamey, di kasanken kalegen di dînaay yati Aboñaayau Muhammad, di buñarab bati ampaolaal Aburaham asoñumi Emitey (amisilime) ban anaamut di kunaamenaak.	Nákon bújomoraay	Anabiyonjau (an kásuumaay kommi di oo di epakey) nakarañe karañyuyo
11	« <i>Allâhumma mâ aṣbaḥa bî minni3matine famineka waḥdaka lâ charîka laka falakal ḥamdou wa lakach-choukrou</i> » Au Emitey, majake manoosan nibaje bújomoraab ube, di au ceb mújawumulo; bajut an jire'e mukaanaay. Kasalak kooku di au di dúwaay (ban kaloofaraay di koon: « <i>mâ amsâ bî minni3matine</i> » wan ibajumi kaloofaraak uke.	Nákon bújomoraay di Nákon kaloofaay	Nakankaan aban kalawak kan aatumi ekaan fulay fucila
12	« <i>Allâhumma innî aṣbaḥtou ouch-hidouka wa ouch-hidou ḥamalata 3archika wa mal'íkataka wa anbiyâ'aka wa jamî3a khalqika bi Annaka Antal-lâhou lâ ilâha illâ Anta wa anna Mouhammadan 3Abduka wa rassoûlouk.</i> » Au Emitey , ínje oomu di bújom, niñari áseeda, kúje'etumaak kati furungaf fiiya, simaleekaas siiya, kuboñaayak kiiya di batuukerab búrom kúseeda, mati au emmi Emitey, bajut káyinen kalegen bálamuk au ban Muhammad emmi amiikeelau ati Emitey. Aboñaayau ooluyo (man kalooforaay, noon : ínje oomu di kaloof)	Ñabaciir bújomoraay di Ñabaciir kalooforaay	Aregumomi bee ñabaciir, Emitey pan epakenool di jahanama
13	« <i>Allâhumma Fâṭiras-samawâti wal-'ardhi 3âlimal ghaybi wach-chahâdah Rabba koulli chay-'ine wa Malîkahou ach hadou an lâ ilâha illâ Anta A3oúdhou mine charri nafsî wa charrich-chaytâni wa chirkiḥi wa an aqtarifa 3alâ nafsî soû'an aw ajourrahou ilâ Muslim.</i> » Au Emitey amanjaau ati wajukutimi di wajukimi, átuutaau ati fatiya di tentaam, Amansa di Apooyau ati wanoowan, níyinene mati bajut áyinenaay alegen alet au, niñeñes kapooy	Nákon bújomoraay di ñákon kaloofaak na ufintoe bee kamoor	Pampakenoo di wan seetaanaay ekaanemi di sisigiras

	di au jakum mátaañi mati yuutey yúmboom, jakum mátaañiam mati asaayau di uruŋaw woola waawu, di jakum iŋpoolen ikaan kayuulen di ínje faŋom mba di amisilime		
14	« <i>Allâhumma innî a3oúdhou bika minal hammi walhazani wa a3oúdhou bika minal 3ajzi walkassali wa a3oúdhou bika minaljoubni walbouxhli wa a3oúdhou bika mine ghalabatid-dayni wa qahrir-rijâl.</i> »Au Emitey, niñeñes kapooyak kiiya jakum báyinaab (kayinoorak) di ébotenaay yúmboom, jakum káŋpoolenaataak di feñaakey, jakum máwulaataam di siwonooras, jakum málabiam mati kaneewak di kakumbaŋak kati bukanak,	Ñákon bújomoraay ñákon kaloofaay.	Pámpuren jaakalaay, di ebotenaay, di rambeni ucaam kuneewak kooli
15	« <i>Allâhumma Anta Rabbî lâ ilâha illâ Anta khalaqtanî wa anâ 3alâ 3ahdika wa wa3dika mastata3tou a3oúdhou bika mine charri mâ sana3tou abou'ou laka bini3matika 3alayya wa abou'ou laka bidhanbî faghfirlî fa innahoú lâ yaghfiroudh-dhounoúba illâ Anta.</i> »Au Emitey, au emmi Amansaau úmboom bajut emañ, káyinen acee alet au, au uteepaam ban ínje amikeel iiya ban paniriiben kaanujaat paniŋpoolen esof líŋ emañey yúmboom di kabaatak kúmboom di au. Nimamanj bakaanerab biiya bajakaab di ínje ban nimamanj júnubaas súmboom . ubonketom mati au ceb uŋoolene ubonket júnubaas.	Kareesool “ <i>« Sayidoul istighfâr »</i> elaw yafañumi mani ejake di kabonket Ñákon bújomoraay di ñákon kaloofaay	Akaraayomi di kayinen funakafu ban nacet funakafu fukila mba nakaraayo man tijone ban nacet Pananoken arijana
16	« <i>Yâ Hayyou yâ Qayyoú mou biraħmatika astaghîthou, asliħli cha'nî koullahou walâ takilnî ilâ nafsî ĩarfata 3ayne.</i> »Au Aroŋaau, au uŋoolenumi di au faŋi. Nilalaw karamben di kabonketak kiiya, úliŋen fujuumaf fúmboom ban jakumukatatom bo di mukaanaayom haani kamoy kákon.	Ñákon bújomoraay di ñákon kaloofaay	Anabiyonau (an kasuumaayak kommi di oo di epakey) moo naregumi añoolool faatima akaan
17	« <i>Allâhumma 3âfinî fi badanî Allâhumma 3âfinî fi sam3î Allâhumma 3âfinî fi ba3arî Allâhumma innî a3oúdhou bika minalkoufri walfaqri Allâhumma innî a3oúdhou bika mine 3adhâbil-qabri lâ ilâha illâ Anta.</i> »Au Emitey usen éjuwey eniiley yúmboom, nusen éjuwey uwosaw wúmboom. Emitey nusen éjuwey kúcilak kúmboom. Emitey nigoogogogo di au jakum káyinenaataak di kábajaataak, jakum mátaañiam mati fuyaakaf, bajut káyinen acee kalegen afaŋe au	Ñáfeejiir bújomoraay di Náfeejiir kaloofaay	Koone anabiyonau (an kasuumaayako kommi di oo di epakey) naregereg mo
18	« <i>Lâ ilâha illal-lâhou waħdahou lâ charîka lahoul lahoulMulkou wa lahoul ĩamdou wa houwa 3alâ koulli chay-ine Qadîr.</i> »Bajut káyinen Emit ecee ekobaay kalegen bálamuk Emitey ceb. Ebajut apaalaay ; yoo ecile Mansayaay, kasalak kooku di yo. Yoo ékalaami	Ñákon bújomoraay mba ñoono uñen bújom di kaloof	Kankaan nen amikel nupakene, mukaanaay 10 majake, poop panfat moonoo 10 majakut, di muruukeni noono 10 mupakenuma di seetaanaay
19	« <i>Subħanal-lâhi wa biħamdihi 3adada khalqihî wa riħhâ Nafsihî wa zinata 3archihî wa midâda kalimâtiħ.</i> »Usal Emitey nen man batuukerab booluyo buremi eeno, di nen manumaŋaami re di málabiam mati Mansayaay yooluyo di mameeŋam mati súwaay (beet eciikey) kurimak kooluyo	Ñáfeejiir bújomoraay	Yoo efaŋe esoora eduya yanoosan yati ekobey Emitey, yan ukaraŋe subaay biyok tirab

Kurim kubinaay di mukaanaay man bacaamab búkalaae

N	Furim mba mukaanaay máriiŋe	Bacaamab di sunnaay Aboñaayau naane
1	<p>Eeno : “bajut káyinen kalegen bamanjut Emitey anaamut di yo; mansayaau yooluyo di kasalak kooluyo ban yoo eŋoolenumi waafaw búrom”</p> <p>لا إله إلا الله وحده لا شريك له له الملك وله الحمد وهو على كل شيء قدير</p>	<p>« <i>Lâ ilâha illâllâhou waħdahou lâ charika lahou, lahoul-Mulkou wa lahoul-ħamdou wa houwa 3alâ koulli chay-‘in qadir</i> » Aanumi : “ ureg bajut Emite ecee ekobaay púr to jaat Emiteyceb. Ebajut apaalaay. Yoo ceb ekile Jáiyiyaj di kasalak. Poo eŋoolenŋoolen wanoowan. ñoono ceme di funakaf ababaj bacaam bare’e di kapaken kumiikeel koono uñen, di kuciikool burok bajake boono ceme, di kúpuren di oo burokab bajakutaab boono ceme, uru kankaan beri oo kapooy jakum asaayau funakaf búrom biyok tijon, ban an letakaan burok bafaŋe ejak boola , manteer akaanumi wafaŋe taatu (panakaraŋ wawuuje ñoono ceme.=</p>
2	<p>Ureg: kareesak kooku di Emitey yafaŋumi kákalaab ban nisaluyo</p>	<p>(<i>Subhân Allâh il-‘Azħîm wa bi-Hamdihi</i>) “pankuluk kabekel Arijana aanumi : “ kámaren Emitey ban nasaluyo</p>
3	<p>Ureg: maruukam moomu di Emitey ban nusaluyo; Emitey di mákalaam mooluyo. <i>Subhânallâhi wa bihamdih</i> <i>Subhânallâhi Al-3azħîm</i></p>	<p>Aregumi di bújom di kaloof : “maruukam moomu di Emitey ban nasaluyo” ñoono ceme, panajuk kuloak koola búrom (júnubaas) mánkufatul , haani kure’e di kagufak kati falaf. Ban an letabaj, atebulo di funakaf fati kayitaak mukaanaay mafane manañarulomi , manteer aregumi mba nareg faŋ wan aregumi “ kurim kugaba kurerent beri fúrerepaf, di kúlabi di balansey ban Abonketaau namaŋuko : koo kommi: “kamaayoor di Emitey ban nisaluyo di nimaayoor isal Emitey di mákalaam mooluyo.”</p>
4	<p>Ureg: bajut abaje mákalaab, di sembenen let Emitey</p>	<p>« <i>Lâ hawla wa lâ qouwwata illâ billâhi</i> » Manteer panumaŋ mánuyiisiil [buruŋ banor] fubaj di kubajak kati Arijana ? [boo bommi buruŋab] “ bajut mákalaab di sembe bacee nen let Emitey.</p>
5	<p>Ureg : kasalak di kareesak koku di Emitey. Bajut Emit ecee ekobaay púr to jaat Emitey. Yoo ceb ékalaami.</p>	<p>“Núkambokamboor di Ibrahima di kaja’aburuŋ kúmboom fukaraay, naanom: “au Muhammad, úriiŋen kasaafak kúmboom bukanak kiiya ban nuregiil mati Arijanaay mof mañuleni ban babaj mumel majinlene, másuume babaj ró kank karelenoore, ban wan kúlukoromi “kasal Emitey, dii karuukun Emitey, bajut káyinen kafaŋe emañey Emitey, Emitey efaŋe ákalaaye abaje, bajut mákalaab di sembe bálamuk Emitey”</p>
6	<p>Reg kalawak kati kajoonen kasanken kajakut di jameen</p> <p>سبحانك اللهم وبحمدك أشهد أن لا إله إلا أنت أستغفرك وأتوب إليك</p>	<p>« <i>Subhânakal-lâhoumma wa bihamdika ach-hadou an lâ ilâha illâ anta astaghfirouka wa atoûbou ilayk.</i> » Anoosan nalakoelako di fujoj dán añoosore máamak ban naan bala ayito di fujojaf ufu : “ maruukam di au Emitey di kasalak kiiya. Níyiisen mati bajut káyinen kalegen bálamuk Emitey, nilawi kabonket ban nítiiwotiiwo bee di au” Pankubonketool di wan aregumi di fujojaf.</p>
7	<p>Katankaak kati siharafas sati esooray Al-kahf</p>	<p>“anoosan atankami siharaf soono uñen sati butoonandab bati esooray Al-kahf kupooyoopooy jakum abuntaau”</p>
8	<p>Kásalaak kati beri Aboñaayau (An Kásuumaayak kommi di oo di epakey)</p>	<p>Akaanumi kásalaak beri ínje ñákon, Emitey panekaanool úsali woono uñen, ban síjunube uñen pánsipureni ban di kubenenool kujuum koono uñen di kabenenak jaw bo: “.....ban pankucikool bacaam boono uñen mati rouro”</p>
9	<p>Majakam mati</p>	<p>Akaraŋumi di waati yati sitalaŋ 24 sisoora soono bukan kugaba di</p>

	kakaraŋak di (siharafas /sisooras) sati Alikuraaney	uñen, leekuciikool di kajaakalimi, man akaraŋumi soono ceme pankuciikool di kajoonumi akaraŋumi ñoono ceme, sigaba, Alikuraaney letelat káseediyaool di funakaf fati kayitaak; akaraŋumi soono ceme futok, pankuciikool 9 butum síkilo soono ceme sati bacaamab.
10	Bacamab bati awadanaau	“Malegen , bajut éjina , bajut an , bajut waaf waatut ejam furimaf fati awadanaau ban létaseedaoro funakaf fati kayitaak.” “kuwadanaak kankaan bukan kaate ebaj kumer kafaje ebaak di funakaf fati kayitaak.”
11	Kalamben wan awadanaau alobumi di kawadaŋak mba kalawak kúlamukaak elobey	Anoosan alobumi kurimak uke bálamuk ñan ajaŋumi kaŋwonkeŋak bee kásaliak : أَتِ مُحَمَّدًا ، وَالصَّلَاةَ الْقَائِمَةَ ، وَالتَّوْبَةَ الْوَسِيلَةَ وَالْفَضِيلَةَ وَابْتِغَاءَهُ مَقَامًا مَحْمُودًا الَّذِي وَعَدْتَهُ « <i>Allâhumma rabba hadhîhi ada3wati at-tâmmati wa3-salâtil-qâ'imati âti Muĥammadan al-wasîlata wal-fadhîlata wab3ath-hou maqâman maĥmoudan alladhî wa3adtah.</i> » “ Emitey , Amansaau ati au Emitey, Amansaau ati kawonkak uke kati kásalaak kan ootaami ukaanaal. Usen Muhammad fujuumaf fáamakaf fati yaakaarey yooli di oo, futiŋaf fáamakaf (Arijana). Uyitenool di fujuum fati kasal kan ubaatool, oomu panabaj kákotulak kúmbaam di funakaf fati kayitaak.
12	Esofey jak sálíjaay	“akaanumi jak sálíjaay yoola, síjunubaas soola pánsipur di eniiley yoola manteer biyok sípur di worokaw yoola.
13	Kalawak bálamuk sálíjaay أشهد أن لا إله إلا الله وأن محمداً عبد الله ورسوله	“ Bajut di muyuul akaanemi sálíjaay yoola jak búrom ban naan : « <i>Ach-hadu an lâ Ilâha illâl-Lâhu wa ach-hadu anna Muĥammadan 3abduhu wa rassûluh</i> » “níseediyaseediya matibajut Emit ecee ekobaay púr to jaat káyinen kalegenn kalet kati Emitey yan Muhammad alakomi amiikeelau ati Emitey mba Aboñaayau ooluyo.” Ban an acila léekukambulool ujunkutaw futokaf di úfeejiir wati Arijana mananoken di kásuumoomi.”
14	Ekaaney siraka'as sigabaas mba bútingum bati kásalaak bálamuk sálíjaay.	“ Bajut amisilime aŋoolene esof sálíjaay yoola , ban nakaan siraka'a sigaba di ésigir yarente di buul bálantuloe, ban abajut Arijanaay
15		
16	Kútaagulak kajuupoaak di eja'ay bee di emisiraay.	“Ajawumi di emisiraay fútaagul fanoosan nakaane fúpurenpuren júube, faafu di kuciikool burok bajake, eja'ay di élaañuley.”
17	Eja'ay di emisiraay	“ Ajawumi di emisiraay bújom kaloof , Emitey panewalenoool tin tan jake Arijana mati manaje'emi bújom di kaloof emisiraay.”
18	Mati kaparaak funakaf fati fubeten di kája'ataak bee di emisiraay.	“ Aposomi fúkaaf di eniiley funakaf fati fubeten,ban nája'ali bala kútubaay etooŋ, aŋarut epiling mba waceen ban nalof alimaamau ban najantenoool ban jákumakaanum wuceen, panabaj fútaagul fanoosan , bacaamab bati Emit yati balat di kásali kati fuk” Aníne anoosan aposomi funakaf fati fubeten, natilulo di kaŋoolenak koola, náciro múciram (díwey) moola mba jimelaj japutemi súm kábiriŋ síndo'ool, ban nája'ali jakumajelo tutor kumisilime kugaba, nakaan poop dirakaŋas sati kásalaak san Emitey emaŋumi manakaan ban natunoor nan alimaamau aam di kasanken, oomu síjunubaas san akaanumi di fubetenaf ufu bee di faafu fáje'euumi pankubonketool.
19	Kaŋoolenak ulob takbiratoul	Abaatumi di Emitey di jameeŋ kaŋoolen alob Alaahu

	Diran (alaahu akubar etoonandet yati kásalaak) tooritoo bálamuk alimaamau	Akubar (étiyaarey) tooritoo bálamuk alimaamau, kunak koono bukan kugaba, pankupakenool di waaf ugaba : Jahanamaay di kúriyaay (ebuntey)”
20	Kásalaak kaatumi di jameeney (jamaay)	“ Kásalaak di jameeney fanfan kútaagul koono kabanen di futok di sigaba kásalaak au cebi”
21	Akaanumi kásalaak kati fukaraay (Al Icha) saafey di kati subaay (fajirey) di emisiraay (jameeney)	“akaanumi kásalaak kati fukaraay di emisiraay, kankaan nen tutoorey yati fukaraay násalie mánasalimi subaay di jameeney, kankaan nen fukaraay búrom násalie”
22	Kásalaak di fujuumaf fútiyaaraf.(safuey)	“Nen kumisilimaak kumanjemmanj bacaamab bati kuwadanaak di kajuumemi safuey étiyaarey di kásalaak, ban kujukut sikalañ siceen sati kañoolen kukaan rouru di kajiten, wáfitumi, pankukaaneenuro.”
23	Kásalaak kati aseekau di eluupey yoola	“ Aseek ajawulo atook Aboñaayau manaanool : “ Au Aboñaayau ati Emitey, nimammañ kásali di kayoonak kiiya.” Naan : “ nimamanj mati numammañ kásali di ínje, bare kásalaak di kajimak kiiya kúkoyume di au kásalaak di údikapaw, mba kásalaak di údikapaw kúkoyume di au kásalaak di eluupey, man kásalaak kiiya di eluupey kúkoyume kásalaak kiiya di jameeney yalofumi, man kásalaak kiiya di jameeney uyu kúkoyume di au kati di jameeney yúmbaam.”
24	Ekaaney waatoowaati kásalaak kati farataay	“ Noote ulaw meeñ Emitey mati ulet di ekaan kalaw kákon di Emitey ban Emitey letuñiteni fútaagul fajake mánepurenaati júnube.”
25	Asálimi waatoowaati, kásalaak kati faralaay asuken di aatumi kásali’isan koonemi (sunan ar - rawatib)	Akaanumi siraka soono uñen di sigaba mba kujuum kti kásali kati jameeney tulaaraay di fukaraay eluup eeteepiteep mati oo Arijan : siraka sibaaciir bala kásalaak kati salifanaay di sigaba kásalaak kati fítiraay , sirakañ sigaba bálamuk kásalaak kati saafey, sirakañ sigaba bala kásalaak kati fajirey.”
26	Ekaaney siraka’as sigabaas sati farataay bala kásalaak kati subaay.di kásalaak kaatumi kati subaay	“Siraka’as sigabaas bala kásalaak kati subaay síkoyume di dúniyaay uye di wándomi.” Akaanumi kásalaak kati subaay oomu di kapooyak kati Emitey.”
27	Kásalaak kati bújomoraay [Ad – Dhouha]	Enjulum yanoosan di eníley yati anau aware épuren bújom bújom sadaay yati burok bajake : kámaren kanoosan di Emitey kankaan esada, kasal kanoosan kati Emitey kankaan esada, ereg yanoosan nurereg: bajut Emite ecee ekobaay púr to jaat Emitey” kankaan esada, ereg yanoosan nurege Emitey, di maruukuyo”, kankaan esada, kajuumen waatumi kankaan esada, káfiren waatutumi ukaani kankaan esada, ban douru peh bacaamab siraka sigaba san akaanumi di bújomoraay.”
28	Alakomi tan ásalimi manalaw Emitey	« Simaleekaas pánsisali di ákon di miyuul nan alakoe tan ásalimi ban naam manasete. Simaleekaas usu di soon : « Emitey , ubonketool, uwulool kabonketak. »
29	Kalawak kati Emitey bálamuk kásalaak kati subaay kakaani di jameeñ yok bala’ab bútebul.	“ akaanumi kásalaak kati subaay di jameeñ, ban nalako beet elaw Emitey bee nan bala’ab burabe, násali poop siraka sigaba, rouru nannaam di bacaamab bati Híji di Umura sálinge, di síng ban di síling.
30	Ayitomi fukaraay bee kásali ban náliw aseekool	“Alíwomi fukaraay ban náliw aseekool ban di kúsali mákon siraka sigaba pankupiniil di kalawemi Emitey máamak.”

31	Amaṇumi kayito fukaraay bee kásali ban aṇoolenut ayito.	“anoosan abaj siwonoor sati kásali di fukaraay , bare aṇoolenut áliwo, Emitey panecaamool kásaliak uku ban kamoorak koola esada.”
32	Alawumi Emitey nan áliwomi di fukaraay	“Alíwomi di fukaraay ban naan :” bajut Emit ecee ekobaay púr to jaat Emitey ceb; Ebajut apaalaay; Mansayaay yooluyo; kasalak kooluyo; yoo eṇoolenumi waafaw búrom. Kasalak kati Emitey ; kásuumaayak kati Emitey, bajut káyinen kalegen kalet kati Emitey. Emitey efaṇe eruuk. Bajut mákalaa di sembe nen let yo. Púr to noon : “Emitey, ubonketom, mba nalawe, kalawak koola pankuwasa, púr to násali, kásalaak koola pankuyabuko.”
33	Ureg : subhanallah [kásuumaayak kati Emitey] (ñoono kabanán di uñen di ñáfeejiir), al – hamdulillah [kasalak kati Emitey] (ñoono kabanán di uñen di ñáfeejiir) allahu akbar [Emitey efaṇe kákalaa] (ñoono kabanán di uñen di ñáfeejiir ban nuban maame : (la ilaha illallah) bajut amansa acee púr to jaat Emitey. Bálamuk kásali kanoosan.	“ásalumi Emitey nan abane kásali kanoosan , ñoono kabanán di uñen di ñáfeejiir, námaren Emitey ñoono kabanán di uñen di ñáfeejiir, ban nureg maruukam mati Emitey ñoono kabanán di bútinken mankaan ñoono bukan kubaaciir dii uñen di futok di ñabaaciir ban nureg mánuriṇen ceme : “Bajut Emit ecee ekobaay púr to jaat Emitey cebuyo, ebajut apaalaay ooluyo, Mansayaay yooluyo di kásuumaayak kooluyo. Yoo eṇoolenumi waafaw peh”. Kayuulenak koola búrom pankubonketool haani kujuupoe nen kagufak kati falaf.”
34	Kakaraṇak kati aayaay yati kursy (ayatul kursy) bálamuk kásali kanookan [Aya 255, surat Al.baqara]	“akaraṇumi aayaay yati kursy nan abane kásali kanookan , ecetey ceb éfirenool kanoken Arijana.”
35	Ejaw ejuk asonta	“ bajut amisilime ajawe ejuk amisilime áju’ut ban simaleeka soono síwuli bukan kúfeejiir di uñen léesisali beri oo bee kaloof; di nan alaañe ejukool kaloof, simaleeka soono síwuli bukan kúfeejiir di uñen pánsisali beri oo bee bújom ban panabaj kafat Arijana.”
36	Aregumi mati buruṇab bákon bati Emitey ban nacet	“ bajut amiikeel aane (La ilaha Illallah) [bajut káyinen kalegen kalet kati Emitey] manacet nounu ban letanoken Arijanaay.”
37	Asúumenoorumu di an abaje mátaaṇi	“ Asúumenoorumu di an abaje mátaaṇi panabaj bacaam bare’e di boola “. Bajut áyinena ásuumenoore di atiool abaje mátaaṇi Emitey basolutool búsangoorab bati faanaetaf.”
38	Aposumi anau acetumi ban nasof butumool.	“ aposumi an acete ban nayof faṇaaf foola mba ṇaibaay yoola (májakaataam moola), Emitey panebonketool (síjunubaas soola) ñoono bukan kugaba (40 fois).”
39	Kásalindaak an acete, púr to kariibenak biṇṇab “qirat” bee káburaay	“anoosan amaatumu kafok bee nan kásalaak kubane panabaj “qirat” mba amaatumu bee nan kunene di mofam , panabaj “qirat” sigaba. Di kuceeṇ Aboñaayau majake buu moom di qirat sigabaas, naane : “ sirere di kuwaal kugaba kajake.” Ibnu Umar naane: “Malegen, núwaayenaawaayen máamak di qirat.”
40	Ateepumi ejaamaṇ mati Emitey mba namaat kateepak kati yo	“ anoosan ateepumi ejaamaṇ mati Emitey, haani ere’e di bóol bati esuwa, Emitey panateepool eluup Arijana.”
41	Kawulak	Bajut funak fákon fan bukanak kuyañoore bújom , ban simaleeka sigaba léesiwaloul di Emitey. Yákon di so yoone : “ Emitey, usen buuñaay akaanumi esadaay.” Man aamu naane : “ ukaan kabet asofumi síkoraas soola.”
42	Esadaay	“ Esadaay egumbulut wanoowan di fubaj ban Emitey yoo kabene faanaetaf

		fati anau abonketumi bukaaku di áyiisen kawalenooraak di Emitey, Emitey panetebenool.” “Diraam yákon ewuwuj soono wúli ceme !” di koon : “ Au Aboñaayau ati Emitey ! buu kammo ?” naane : “ Aníine abajumi diraam sigaba ban nañar yákon asen esada, ban ániine acee nabaj fubaj fákalaye añar wiikun ware’e diraam soono wúli ceme ban nasenuyo esada.”
43	Kamaagen bañesut ró fubaj	“ bajut amisilime asene ñagaba kamaagen amisilime, ban leekaan nen amumus asenool ñákon esada.
44	Kabaayi kakaniñ kaneew an aam di mátaañi	“ bajembaj ániine asene kamaagen bukan ban naane arokaau oola: “ Nan uje’e di ániine aam di mátaañi, nubaayi kakaniñool kaneewak, manteer Emitey panebaay (enagolaal di síjunubaas soololaal)”. Aníinaau umu nákamboor di Emitey di sembaay yooluyo manebonketool di síjunubaas soola.
45	Balatab bati funak fákon di ekobey Emitey	“ anoosan asujumi funak fákon di ekobey Emitey ; Emitey páneloienool di sambunas (sati Jahanama) di máloi mati simit bukan kúfeejiir di uñen.”
46	Balatab bati kunak kúfeejiir fuleej fanoofan, di funakaf fati arafat (fakaanumi 9 fati Dhoul. Hijja) di funakaf fati Achoura (fakaanumi 10 di Mouharram)	“balatab bati kunak kúfeejiir fuleej fanoosan diesuj beri suj yommi kankaan nen usunsuj nanoosan.” “ Di kuceejuyo mati esujey di fukanaf fati Arafat di yoone: “ efat júnubaas sati emitey yawuwjumi di sati yambomi di éjo’ol. Di kuceejuyo mati esujey di funakaf fati Achoura di yoon : napopos síjunubaas sati emitey yawuwjumi.”
47	Esujey kunak futok di fákon di fuleejaf fati Chawwal.	“ esujey fuleejaf, púr to nuri to kunak futok di fákon kati Chawwal yoo yommi esuj nanoosan.”
48	Ekaaney kásalaak kati Al-Tarawih (kásalaak kati fuk di balatab) di alimaamau bee nan abane	“ nan ániine ásalie di alimaamau bee nan abane kásalaak, rouru pampini nen ásalisali fukaf búrom di fo.”
49	Híjaay yakaanumi di kabonket	“ Akaanumi híjaay mati Emitey bakaanut mukaanaay majakut mba síjunube, pánalaañul nen funakaf fan iñaayool abajoomi dúniya.” “ híjaay yakaanimi di kabonket ebajut bacaam bacee nan let Arijana.”
50	Umuraay di fuleejaf fati balatab	“Umura yakaani di fuleejaf fati balatab erere di híji, mba híji di kayoonak kúmbaam.”
51	Burokab bajakaab di kunakak kútiyaarak kammi uñen Dhul híja	“ Bajut kunak kan Emitey efañe emañ kunakak uku beet ekaan burok bajake.” koo kommi kunakak uñeney kútiyaarak kati fuleejaf fati Dhul híja. “ haani, “jihadey”poop ? di eceejool “ haani jihadey. Nalanlanken, manteer ániine aje’e futiik nateb manasen eniiley yoola mba nateb fubajaf foola búrom ban labañey waaf létulaañul síndo’ool (mati pánacetul bo di futiikaf.
52	Kásimenak	Kuriibooraak kati Aboñaayau ati Emitey kuceeje: “au Aboñaayau ati Emitey, kásimenak kucila koo kommi kei ?” Naan: “ Mukaanaay mati naaniñ, mati ampauul Aburahaam.” Di koon : “ bacaam buu nubaje di rouru ? au Aboñaayau ati Emitey ?” naan : “ kafal kanookan jibabaj bacaam (burok bajake).” Naaniil: kal kanookan di bufalab jibabaj burok bajake.”
53	Fúriraf fajakaaf futebenetebe n áyinenauu bee kuyañoorak	“ býiisenumab bati bukanak ubuke kankaan nen býiisenumab bati bukan kubaaciir : ániine an Emitey ewule fubaj di lónda ban nañar fubajaf foola manarok di macopo mánapuren di náafulaay yoola. Aníinaau agabutau, Emitey di esenool lóndaay bare asenutool fubaj, bare naan: “Nen nibajembaj nen oumu, pánipuren rouru nen manakaanemi.” Aboñaayau ati Emitey naane: “kugabaak bacaamab

	káamakak kati Arijana tooke manakaane burokab ban aḡoolenumi	booliil bákón.” Ániinaau áfeejitenau, Emitey di esenool fubaj ban esenutoollónḡa ban áḡareriit fubajaf foola di malegen nápurengo di falaamaataf. Ániinaau abaacindenau, Emitey esenutool lónḡa mba fubaj, bare naan : “ Nen nibajembaj náafula nen oumu, pánipureneen rouru nen manakaanemi.” Aboñaayau ati Emitey naane: “kugabaak kubabaj síjunube sare’e.”
54	Akaraḡumi lónḡaay yati díinaay	“ Akaraḡumi buruḡ dán añese ebaj lónḡa Emitey panekaanool aḡar buruḡ bati Arijana. Malegen simaleekaas pansijaḡ di úsupeetaw wooluso añesumi kaḡoolen lónḡaay , mati súnsuumuso di oo. Sammi fatiya di sammi tentaam , bee di siwolas sammi di mumelam, kacacapor kabonketak beri álonḡaau. Burokab bati álonḡaau di amaḡumi fanfaḡ burere nen bucaabab bati fuleeḡaf di bootab búrom. Melegen, kúlondaak buko kommi fubajaf fati kunabiyonḡak, ban kunabiyonḡak kukatut fubaj let ékori (dinaar) yati Aliseri, lee (dirham), bare kubabaj tíkara lónḡaay, ban asofuyomi amaayoor, nasal Emitey.”
55	Bacaamab bati álonḡaau di burokab boola bujajak.	“Bucaabab bati álonḡaau di asofumi ekobey Emitey boo bommi bucaabab búmba di álamukaau di muyuul.” Púr to Anabiyonḡau ati Emitey naan: “Emitey , simaleekaas sooluyo di kacinumi fatiya di tentaam, beri enooley di fusiilaf fooluyo, di ewoley, sísalisali beri amanjenumi majakam bukanak.”
56	Bacaamab bati álaamumi mati buruḡab bati Emitey	“Aláamumi nasosof lof di Emitey masete moonoo futok di mákon : síjunubaas soola, pansibonketi nan atooḡe ésim, pankukaanool ajuk fulakaaf foola Arijana, di kúpurenulool di mátaañiam máamakam ban di kurookenool di fúkaaf fonpoon fati amansa an yákon di siwaataas soola ékoyume dúniyaay uye yiikunaay di wándomi ban di kusenool kuseek koono bukan kúfeejiir di uñen di kugaba, di kuseekak kajakaak kati kúcil káamak ban naḡoolene alaw bee di bukan koono búkankufeejiir di uñen koola.”
57	Fúbukaaf di futiikaf mati buruḡab bati Emitey.	“ Di kareesak kati an yuutey yúmbaam yommi di kañenool, an létabuko di furimaf fati Emitey – ban Emitey efaḡe emanj anoosan kábukomi di furimaf fooluyo buko bayitout di funakaf fati kayitaak, mankaranen wanokoorumi di fásimaf mba kaput nen káranbanjo.”
58	Kalakaak di fujuum fati kapooy di furimaf fati Emitey	“ Funak fákon di fujuumaf fati kapooy (futiik) di mati buruḡab bati Emitey kóyume di dúniyaay uye di wándomi di baabu Arijana ban oote enen joraḡey yati futiikaf kóyume baabe di dúniyaay uye di wándomi.”
59	Asenumi ejooraḡ atiika di buruḡab bati Emitey.	“ Asenumi ejooraḡ atiika di buruḡab bati Emitey oo faḡool oomu di futiikaf fucila ; manaḡarumi futiḡaf fati atiika di fiilaf foola (nan aletumi) oomu di futiikaf oo faḡool.”
60	Alawumi di malegenam Emitey manacet di buruḡab bati Emitey.	“ alawumi di malegenam Emitey manacet di buruḡab bati Emitey, Emitey páneriiḡenool di fujuum kalawoomi haani nacete di elaley yoola.”
61	Búnan mati kákoli Emitey mba kalako di fujuum fati araena di buruḡab bati Emitey	“ babaj kúcil kugaba kan sambunass sati Jahanama sootut egor : kúcilak kaḡanumi mati kákoli Emitey, di kúcilak karaenumi furimaf fati Emitey fukaraay.”
62	Mátaañiam	“ Wanoosan wagorumi amisilimaau : busayaab, kásumutak, ébotenaay, sílaamas, bugaalab, jaakalaay, haani kaya mba ékiikun kuyool nafanafa di karaay yati Emitey, kabonketak di kapanak kati síjunubaas soola.”
63	Ayoolomi kakajenak, kalowaak	“ Kukankaan Anabiyonḡau manajuk bukan kati mof mameeḡe sáawut, najuk bukanak koola dán bukan koono síwulli bukan

	mankucesoorool kásumut mba káyegenak basuwaab	kúfeejiir di uñen kaate kanoken Arijana ban leekuceenjiil wanoosan, leekulaañenuliil : buko kommi kákaaneriitumi kakajenak, kúlaweriit mankucesooriil, úsumutaw kuñesut kayegenak basuwaab, ban di kunen kafiumak kooliil di Amansau ooliil.”
64	An kuñiilak kucetemi koo bankut	“ Amisilime anoosan afoke kuñiil kúfeejiir kankut, Emitey panekaanol anoken Arijana.”
65	Ammi di mátaaňi mati mápuun ban namuuten	“ Emitey yoone : “ nan iyokene amiikeelau úmbaam di kápurenulool waaf ugaba wanafae ban namuuten, panicaamoowo Arijana (kúcilak koola kugabaa).”
66	Ayoolomi waaf wacee mati Emitey	“ letuyoolo waaf waceen mati kákoli lati Emitey, basenuti wákoyume rouru.”
67	Apooyumi fañaaf foola di fúrerepaf foola	“ ayíisenammi mati panapooy wammi tutoro úñanlaw ugabaaw di wammi tutoro úkamunaw woola ugabaaw, panibaatool Arijanay.” (fúrerepaf foola di fañaaf foola.)
68	Ureg : “ Di kareesak kati Emitey.” (Bisimillah) au di kanokenak di eluupey mba di etooņey furiaf.	“ nan an anokene di eluupey yoola ban nalaw di kareesak kati Emitey di kanokenak mba di waataay yati furiaf, Asaayau naan: “ leejimoor dó fukaraay ban leejiri dó káliim” man nan alawut di kareesak kati Emitey di kanokenak, Asaayau ban naan: “ Panjimoor dó fukaraay”; man an alawut di kareesak kati Emitey di waataay yati furiaf panaan: “Panjiri dó ban di jimoor dó fukaraay.”
69	Asalumi Emitey bálamuk furiaf,, bálamuk manaraane aban di bálamuk manakaanoe kañ kunkul aban.	“ arimi muriam aban naan: “ kasalak kati Emitey yasenammi uru iri ban nasenomuro, lee sembe leekaņoolen di kapanak kúmbaam.” Síjunubaas soola sawuujumi pankubonketooso.” Man bálamuk manaraane aban, naan : “ kasalak kati Emitey asenammi iraan di bálamuk nan akaanoe kañ kunkul aban naan : “ kasalak kati Emitey yasenammi kañak uku.”
70	Amajeenumi man Emitey egumbul mátaaňiam mati burokab boola, naan : “ <i>allahu Akbar</i> (ñoono kabanani di uñen di ñabaaciir) <i>subhanallah</i> (33); <i>alhamdu lillah</i> (ñoono 33)	Fatima nalalaw Aboñaayau manawulool aroka bare Aboñaayau naanool oo di Ali : “ waa jimaņut maniliikuul wákoyume wan jiceeņumi ? nan joom di elaley di joon : <i>Alláhu Akbar</i> Emitey efaņe kákalaa ñoono 34, <i>Subhân Allâh</i> di kásuumaayak kati Emitey ñoono 33, <i>Al-Hamdu Lillâh</i> di kasalak kati Emitey ñoono 33. uru kóyume muyuul eñes aroka.”
71	Kalawak jandi búyaboarab (buñitaab) <small>بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ مَا رَزَقْتَنَا</small>	“ Nen ákon di muyuul aane kafinto di aseekool : “ di kareesak kati Emitey, au Emitey úpooyoli di asaayau, ban nupumen asaayau di wan úsenolimi.” Nen kubaje añiil, asaayau letaņoolenool wanoosan wati kakajenool.” « <i>Bismillâh, Allâhumma jannibna ach-Chaytana wa jannibi ach-Chaytana mâ razaqtanâ</i> »
72	Aseekau akaanemi súm ataool di búyabaab.	“ Nen aseekau akaane kásalaak futokey, nasuņ fuleeņaf fati balatab nasosofoor,, nakob ataool , pankoonool : “ unoken Arijana di fúlimet fásuumimi.” “ aseek anoosan acete ban ataool súmoosuum di oo, pananoken Arijana.”
73	Másuumam di kujañaak	“ an kujañaak kúyiisenumi másuumam moola, kujañaak uku pankupooyool di sambunas sati Jahanama.”
74	Esofey banaayab	“ Amaņumi man fubajaf foola fubeneno mba buroņab boola bubeneno, naliten kasukenak banaayab di kucinoorool.”
75	Kaakenak ásukateenau	“ Panunoken, ínje di aakenumi ásukateenau Arijana nen maame: Nafiken kusinkak koola fuñuurumaf di fáamakaf.”

76	Asofoorumi akafalau aseekau di á sukateenau	“ Asofoorumi akafalau aseekau di á sukateenau panabaj bacaam wáriije bati ayegumi mati furimaf fati Emitey mba akaanemi kukak koola di kásali di esuj tulaaraay.”
77	Bakaanerab bajakaab	“Ayínenaa panabajdi bakaanerab boola bajakaab fujuumaf fati ásalimi fukaraay nasuj tutulaaraay.” Eluup di fuyañooraf fáamakaf fati Arijana yooyu to beri bakaanerab babajutumi ñoñ.”
78	Kabonketak mba ébotenaay bújoonoor útuukumaw.	“ Emitey esensen kabonetak kooluyo kumiikeelak kooluyo kakaanumi kubonketa.” “ Jikaan kubonketa di kammi tentaam mambi Aamumi fatiya abonketuul.”
79	Kábooliak di wajakumi bee di kumisilimaak	“ an alet di muyuul abaje káyinen kelegen nan amanjut beri acinoorool wan amanjumi beri oo fañool.”
80	Kapuñaaak	“ kapuñaaak majake ceb kúñareul.” kapuñak nannaam di káyinenak.” ; “ waaf ubaaciir unannaam di mukaanaayam mati kuboñaayak : kapuñaaak, jimelaj japutemi súum, siwakey di búyabaab.”
81	Eeno atooñand ekaan kasaafoorak kati kásuumaay 1 Asalaamu alayikum 2 Asalaamu alayikum wa rahmatul llah 3 asalaamu alayikum wa rahmatul llah wa barakatuh	«1- <i>Assalâ mou 3alaykoum</i> 2- <i>Assalâ mou 3alaykoum wa rahmatoullâh</i> 3- <i>Assalâ mou 3alaykoum wa rahmatoullâhi wa barakâtouh</i> “ Aníne aja'al odi Aboñaayau ban naan : “kásuumaayak koom di muyuul; Aboñaayau (an kasuumaayak kommi di oo di epakey) naanool : “ uñen” púr to aamu nájo'ol ban naan : man kásuumaayak di kabonketak kati Emitey koom di muyuul.”; Aboñaayau (an kasuumaayak kommi di oo di epakey) naan : “ kabanán” púr to acee nájo'ol ban naan : “kásuumaayak , kabonketak di dúwaas sati Emitey soom di muyuul.”; Aboñayau (an kasuumaayak kommi di oo di epakey)naan : “ kabanán di uñen.” Yoo yommi bacaam boono kabanán di uñen.
82	Kayaboor uñen di kákamboor	“ Kumisilime kugaba léekukamboor ban di kuyaboor uñen ban kubajut kabonket jandi kukatoor.”

mukaanaay muceen mafireni

N	Mukaanaay máfireni	Hadiis yapiöe yati Aboñaayau ati Emitey yáyiisene káfirenak kati mukaanaayam umu.
1	Burok mambi bukanak búkanak súumiil cebumo	“Emitey yoone: “ di kan bukanak kúkaanuromi, ínje emmi panilat fujoj fanoosan. Anoosan akaane waaf. Wan aate kanambenom di acee, panitlatool oo di fujojaf foola.”
2	kasetulancenoor búyeget ban kamát bujakut	“Nimamanj bukan kaate éjo’ol fulay bagamab nen furembaraaf fafiitaaf fati Tihamah fati urekaw wajakaaw bare Emitey panefumufufo eranen kapor” Thawban naan: “au Aboñaayau ati Emitey úliikoli buu kunokoore, úyisoli buko takum óli unaam di buko bamanjut.” Naan “buko kutiyuul, poop muyuul jinaame kalia kapongol, poop kúsaliesali fukaraay nen muyuul, bare kujuke waaf wáfireni pankukaanuwo.”
3	Katebaalonooraak (kíbiraa)	“Letanoken Arijana aakumi di ésigirey yoola málabi miikun mati eyemb mati katebenooro.” Katebenooraak koo kommi kabetenak malegenam di kayeelenak kati bukanak.”
4	Ekat kájupo kooli mánkufuulen	Ujúpaaw wan kúfirenumi ekat mánufuloor woo eenomi kaful, kájupo káamak kan kunoe uremben, di fubur. Akatufomi mánufuloor mati enes fujuko, oo acila Emitey letejukerool fulay bagamab.
5	Ciiliyaay	“Jíkaanum di ciiliyaay, mati ekajenekajen burokab bajakaab nen man sambunas sikajenemi kayaajak kasayaak mba mafosam masaayaam.”
6	Fubajaf fajakutaaf “riibaay”	“Aboñaayau nadankadanka arimi fubajaf fajakutaaf di asenoofomi ari.” ; “ búwolumab bati dirham yákon bajakut, ban an anonge manari, bufaje júnube soono kabanani di uñen.”
7	Akáliaau (bunukab)	“ Bajut aate kanoken Arijana di bukanak uke kaanomi futok : ákaliaau, áyinenumi muyaalam, abuuñautumi banaayab, ákungarau di abaalenemi wajakaaw wan asenumi acee.”
8	Fugaajooraf	“Búyiik beri ayamamoorumi fugaajoor beet ekaan bukan múluwaay (murenkenaay). Búyiik beri oo! Búyiik beri oo !”
9	Kajantenak kúkunlaak	“ Añesumi kajanten kúkunlo kati bukan kan kure’eutol ró (kumañut manajam) mba nan kuyeeool, páнкуwulenoool di kawosak bamirisoñ babuwoe funakaf fati kayitaak.”
10	Ekaaney sinatalas	“Bukanak kaatumi efañ ebaj kútek di funakaf fati kayitaak, kakaanumi sinatal.” “simaleekaas leesinoken di eluupey dán eyen yoom mba enatal.”
11	Katemak (etemey)	“Atemaau letanoken arijana; etemey yommi kayuulen kurim tutoor bukanak di fúrir fati kayuulen.”
12	Kakajenak anau	“Waa jimamanj waa eenomi kakajenak anau? Kuriibooraak di koonool Emitey di Aboñaayau ooluyo kumamanj set naaniil: “ Yoo yommi kasanken mati ati mukaanaay malet moola.” Di koonool : “ man nen atiom nanokoonokoor nen maniregimi? Numanj mati nukajenkajen di oo, ban nen aanout nen manuregumi, yoo yommi nútoofiiootoofi.”
13	Kadankaak	“ Kadanka áyinenaaau yoo yommi ebujool.” ; “ kawonkemi dankaay kúwuuken leekukaan kúkotula mba kúseeda di funakaf fati kayitaak.”
14	kakaano jákaati mba ekaan jákaati	“ di bukanak kaatimi kalako di fujuum fátaañie faj fácul Emitey, fulay kaitaak di kuyaakaku, an bukanak kuteyumi mati kákoli kakaano mba ekaan jákaati (abajut kapuñ.....).” Añiilau anti Aadama sijnubaaas soola ñameeñe di kasankenak nabajuso (fúrepep foola).
15	Kawañaaraak kati fukuluñaf (fúkunlaak)	“fukanaf fati kayitaak., di bukanak kan fujuumaf footumi efañ mátaañi fácul Emitey, ániinaau abajumi kásuum di aseekool mba esaakau abajumi kásuum di ataool ban nawaañaari kalakaak kooliil (bukaaku)”
16	Elaaf amisilime di	“ániine anoosan aane atiool di dínaay : au úyinenut! Bawonkerab ubu pambulaañ di ákon di bukoo kugabaak; kaanujaat rouru malegen

	an áyinenut	(Bawonkerab bulanlaañ di aamu) nen wan alobumi lee mo, rouru panlaañ di oo.”
17	Aanumi acee abajool alet ampaool.	“Anoosan asofumi acee abajool alet ampaool di enong Arijana kúfirenoofirenyo. Alatumi ampaool, nakankaan waaf wati áyinenut di wajakaaw.”
18	Káwagen amisilime	“fírenfíren amisilime káwagen amisilime acee.” « añuurumi ejoorañ atiool simaleekaas pansidankaool biyok akat.”
19	Ebuj an di mof mumisilime an koote kupooj jak	“Abujumi ñond an an kupooje di bunum (Mu’ahad) letajam kaputak kati Arijana ;ban kaputak kooluyo panujamuko taate di wáriiñe simit ceme di eja’ay.”
20	Kalatoorak di kuriibooraak kati Emitey	“ Emitey yoone: “ anoosan alate kuriibooraak kúmbaam, panabaj futiik
21	Ewonkey ákuriyami di álaputaau “karamo”	“Jakunjiwonk ákuriyami “karamo” mati eeno akaramo (beri au) jikankaan Amansaaooluul abolen”
22	Ekuufey kammi di maraay yíya	“Anoosan Emitey esene bukan nababaj búteb nen acet di ekuufii. Emitey éfirenoofíren Arijana.”
23	Kasankenak kurimak kati balindab babajut ró emanj	“An kusankenumi balindab bamanjut ró waaf (ban nújarul kayuulen) júnubaay yoola aregoomi balindab ubu panatebuyo.
24	Kayuulaak kati kásalaak kati fubetenaf (júmaay) di káwaayen	“Amaatutumi ñoono ñáfeejiir kásalaak kati júmaay di káwaayen, Emitey panekamben ésigirey yoola.” Di káwaayen yoo yommi bakooñut.”
25	Kákaanumaati di kásalaak	“balindab bammi tutoorool di buko kásalaak; anoosan akatukomi añoños.”; “tutoor anau di emaney uruñaw, ekatey kásalaak yooyu to.”
26	Kájawum fácul aam di kásali	“Nen ammi di kájawum fácul aamumi di kásali, abajeene emanj júnubaay di yan akaanumi, panajuumen bukan letawuuj fácul umu aamumi di kásali.” Abu An-Nadr naan: “imanjut nansaan kunak bukan kubaaciir, kuleñ bukankugaba, mba simit bukankugaba.”
27	Kayuulen di kúyinenaaak kammi di kásali	“ Arimi eliñoj di laajey mba, poobarey aatut alof ejaamaaney yoololaal, mati simaleekaas sigalegal di wakaanemi kayuulen di kuñiilak kati Adam.”
28	Ebotey yentaamey	“Ajarumi yentaamey yati acee bakooñut, Emitey panerookenool (di ekondoorey) seentaam soono futok di sigaba di funakaf fati kayitaak.”
29	Furimaf fan Emitey elatumi	“Bajebaj man an asankene kurim kan Emitey elatumi di fusomben ban basofutuko di waaf, wañoolene uwaaken di oo Jahanama simit soono bukan kúfeejiir di uñen.”
30	Káwunkenak di kaleepoorak bálamuk kalawak kati Emitey	“Jakumjiisanken jíwunken manteer kaan di kalawak kati Emitey mati káwunkenak kati kurimak bálamuk kalawak kati Emitey kankaan buruñ bati masay búyejet.”
31	Kasankenemi di katebalenooro	“Kan ifañumi manilate di muyuul ban pankujuum lói di ínje funakaf fati kayitaak buko kommi kaleepooremi máamak, kasankenemi nen kúlonda di kati féenaaf (mba kúciiraak)
32	. káwonkaati di fojo karesaku kati Emitey	“ nanoosan bukan kujoje tin bawonkut to Emitey, balawut Anabiyonau, roo mukaanaay majakut di buko man Emitey ebile enagiil mba kabonketill, Emanujaat.”
33	kamaayoor di mátaañie mati amisilime	“ Takumufuutul ati’e amisilime nan jicilool jiyeme mati Emitey Eñoolene ebonketoool mánelaamenau” “Afuutumi atiool mati júnube, oo fañool letacet bakaanutuyo.”
34	Kaleetoorak tutor kumisilime (etey apaali amisilime)	“ senut áyinenaa eleet atiool wawuuje kunak koono kúfeejiir.” “aleetumi atiool wáriiñe emit nokonookoor nen fásimaf foola fúyuo.”

35	eakaan júnube fácul bukanak	Bukanak kúmba búmba búrom pan kubonketiil kat kat kakaanemi sijnubaas fácul bukanak.”
36	bakaaner bajakut	“Bakaaner bajakut bukajenekajen burok bajake nen man bneegarey ekajenemi múkumam.
37	Alaañulomi di kawuun (awulumi aban nalaañ ayab)	“ Alaañulomi di kawun oo kankaannen eyen yalace ban di elaañ ameesen kulacak kooluyo.” “ senut an akaan ban nálaañul tentaam.”
38	Elo di acinoori	“ An esang kuseek koono uñen yoo ekoye oo esang aseek ati acinoorool mba esuuñ di siluup uñen, yoo ekoye oo esuuñ di eluup yati acinoorool.”
39	Kajikerak waafaw wáñiiwumi (wáfirenimi)	“ Buwaasab bati añiilau ati Adam baciikimi buban naate akaanubo : júnubaay yati kúcilak yammi kajukerak, júnubaay yati uwosaw yammi éjamumey, júnubaay yati fúrerapaf yammi furimaf, júnubaay yati kañenak yammi egorey di yati kákalumak yommi fútaagulaf man ésigirey emañ di éyiisen soolaay, púr to, rouru peh, fañaool fumammañuro mba fulalaturu.”
40	egor aseek an ukokut	“ kúlu fúkaaf di ecikuuma fati ániine epur tiyañ yoo ekoyool oo egor aseek an akokut.” “ letisen kañen kuseek”
41	“Chighar eseney náafulaay.	“Aboñaayau ati Emitey (AKDE) náfirenfiren ‘Chighar’ Chighar yoo yommi nan ániine asene añoolool búyabo nacee., mambi poop oumu asenool añoolool ayab ban jakumbaj náafula tutooraay yooliil.”
42	Kacacapoorak (kasankenak) di acetau	“Aceta anoosan bukanak kacacapoor di ñikulool máamak panabaj sílaam mati kurimak kati kacacapoorak di funakaf fati kayitaak.” “ Aboñaayau nadankadanka asankenumi di ajantenoomi.”
43	Ebaatey di kareesak kati acee alet Emitey	“Abaatumi di karees kati acee alet Emitey, oo áyinenut mba nanambennamben Emitey.” ; “Amañumi ebaat nakaan mati Emitey mba natunteen.
44	Kabaatak kalet malegen	“Abaatumi ban kasanoor, mambi abaj waaf di fubaj fati amisilime, panatook Emitey manebolene di oo funakaf fati kayitaak di fan koote kákamboor.”
45	Kakali beet kanoomen waaf	“Jipooyooro di ebaatey yáamakey nan joom di kanoomen, munoomenaay panunoomen munoomenaayam bare nújimen dúwaay.”; “ káwunken di kakali kati kagaajoor kújimenemi dúwaay.”
46	Kariibenak káyinenutumi	“Aliikoorumi di bukan oo nanannaam dó, “ alet di kóololi, aliikoorumi di kucee kalet wóli.”
47	Kateepak di kuyaakak	“ Aboñaayau ati Emitey (AKDE) náfirenfiren ekaan simoñ yafiite di fuyaakaf, kalako di fo mba kateep di fo.”
48	káfolowoorak di ebuntey	“Nan Emitey yoote kajojen sifulaņas sítiyaaras di sílamukaas funakaf fati kayitaak, pankujuumen ebandeel beri abunta anoosan ban pankoon : roo emmi ebuntey yati añiil aman ati káari aman.”
49	Kalakaak di fuyaakaf	“ Akón di muyuul alakoe di fujek fayabe fareemene kañak koola yok riñ di eniiley yoola kóyume oo kalako di fuyaak.”
50	Amañemi man bukanak kuyito kubuuñaool di ejunkut	“ Amañemi mankuyito kubuuñaool di ejunkut , oo acila akob ejunkut Jahanama.”
51	Alawumi esada jóonaati	“Waaf úfeejiir, nikalie mati malegen. Panireguul, jisofuwo lit anoosan jakumalaw (balet di soolaay] Emitey basenutool bakaanutool bulek.)”
52	Kabenen butum funoomaf fati munoomenaay babajut	“Aboñaayau ati Emitey (an kasuumaayak kommi di oo di epakey) náfirenfiren ati kálunlumaay kanoomen kanookan beri abodoen ¹ . Jakumubenen funoomaf fati munoonemaay

¹ Umanj mati : Annawawy naane : “ yoo an aam di esuk yat elunlum (mba aja’aburuñ) kurege, nen acila arege ati ekinkey yati mofam mati (Bedueñ) aja’alo kanoomen waaf wan kati esuk

	búyejet bati enoomumo.	babajut búyejet bati enoomumo. Jakumunoomen beet ebet ati'i di kanoomen babajut malegen."
53	Kakankulaak waaf wájime di jaamaņey (emisira)	"Ajamumi an di kakankula waaf wájime di ejaamaņey, naate aan : " Emitey jakumulaañenool : sijamaņas mba simisiraas siteeputi bee rouru."(kakankula, ereg waaf wájime)
54	Ejel eseetaanaay	"Takunjijel eseetaanaay, jilaw man Emitey epooyuul di mukaanaayam mooluyo majakutaam". Anabiyonau (an kasumaayak kommi di oo di epakey), apaalool aceen naane: "nilakolako bálamuk Anabiyonau, maniñitoe di enuk (epiling) yoo e emaņ elo, nireg: " Mataañaaam momu di kuyaalaak !" na regom : " takum urge " mataañaaam momu di kuyaalaak" mati nen urge mo "pánekala ekaan eluup ban naane urge: " di sembaay yumbaam!" panureg maame: "di karesak kati Emitey - mati, nen urge mo, panetiiti nen éwu"
55	takunjijel bújuusaab	" Takunjijel bújuusaab mati búpúrenepuren júnubaay di anau nen man ébifumey épurenemi wajakutumi di mulapam"
56	kareregen wan kúfirene uban noone kukaanuwo	" Amaņumi kájimen (bukanak) oo sijunubaas soola sirere di sati kaamumi di kariibenoo, ban leekaan sujunubaas soliil sigumbulo"
57	Wáfirenumi nen oomu di baraan	« Aboñaayau ati Emitey (AKDE) éfírenfiren baraan jonlen di butumab bati ékomboon mba kañ kúwunooruma mumel mbakati enen mumel. » ; « Aboñaayau nagangam bukan baraan mati kujuum. »
58	Baraan di kañ kati sana mba kódiforo	" Jakumuraan di kañ kati sana mba kódiforo, di takumukaano wañ wati suwa mba suwa yásangeni.
59	Baraan di kañenak kumayak	"takum an di muyuul aņar kañenak kamayak bee furi mba baraan mati Ibiliis (asaayau) ariumemi náraanum di kañenak kumayak."
60	Amaatutumi burok bati banaayab, ariibenutumi kacilioorak	"Ariibenutumi banaayab, kacilioorak letanoken Arijana."
61	Kayoolaak kásaliak beri Aboñaayau	"Napuño ! an kulawemi di karesak kumbaam ban ásalieriit beri ínje." ; "awúlaataau, oo kusalumi di karesak kumbaam, ásalieriit beri ínje."
62	Ebaj eyen	"Anoosan abajumi eyen , manteer kaan eyen yati buluuñoor mba eyen yati amata, panajuk mukaanaayam moola majakaam kagumbulo funakaf fanoosan fati "qirat" sigaba."
63	Ekaan táañi sinukas (sínukureņas)	" Babaj aseek an kukaane táañi mati ejangoon yan akambene ban nakatuyo ecet bacaar. Mati rouru ,, aseekau umu najaw Jahanama." ; " Jáikumulaamen sinukas
64	Egaley etaliņey di kumerak kati enukey	"Simaleekaas sipaalaayut di étuuk dán eyen mba etaliņ yoom." " etaliņey joorañ yati asaay."
65	Anau an Emitey wulumi banakobutuyo	" nen ujuke ewul an wan amaņe di dúnuyaay, ban akobutuyo, umanj mati Emitey kaliimenool jatiit jatiit, púr to, nakaraņ: <i>ban nan kuloņmi wan kuwooleniimi, núkambuliil ujunkturaw búrom wait fubajaf; nan kumaayoorumu mati wan kusenimiy yaņ nubotuwo di kupolo</i> " [al-Ancám, 44]
66	An eenomi dúniyaay uye ceb yommi haajaay yoola ceb	"An eenomi haajaay yoola dúniyaay uye ceb, Emitey panerogenool di bulekab mba káyoojiak (mba letapooñ bee nanoosan), mukaanaayam moola pammuyeemaņ manatuj di dúniyaay uye wan Emitey ewaasoomi."

elunlumaay kumaņe di butum makunoomenewomi : " ukatom munoomenaayam umi, taate bee waate, paninoomenumo faj to"

Kaja'aburuṅak Kúbandoorak

Fuyaakaf

emmi fútaagulaf fútiyaaraf bee Alikiyaama; kájil kati Jahanamaay beri añoosau di ákuriami, mba kafat kajake beri áyinaaau. Kurereg mati acetau panajuk ró sílaam mati síjunubaas soola sammi : kápooyaataak kati masetam nan asuremi mati kayoor kurim tutor bukanak di búyejet bati kakajen, ebot di búwolumab , kasanoorak, kamoor di waataas sati kásalaak ukatuso, kákamaati di Alikuraaney, júnubaay yati eniiley, falaamaataf(kawoofoorak), fubaj fati kakajen, kácaamaati kaneewak kiiya,....

Di waafaw wapakenemi kútekak uku; burokab bajakaab laañen di Emitey, elaw kapooyak kati Emitey jakum kútekak kati fuyaakaf, kakaraṅak kati esooraay Al Mulk (Mansayaay), kapakumi di sílaamas usu koo kommi : álaamumi, alakomi karenak di buruṅab bati Emitey, acetumi di fubeten, acetumi di jari jati far.

Elitey di kábiilak

yoo yommi kasiin káamak kan emaleekaay Israfil akaane di butumab boola manakob waataay yan kootumi eenool afoolen : elitey yati fulay ejuumey : Emitey yoone : nan kulite di kábiilak, noo kammi fatiya di ecabaay di kammi tentaam kootumi eyin tek, manteer kan Emitey yootumi 'ekat bo) [Azzumar, 68], dúniyaay búrom panekaño nounu ban bálamuk simit bukan kugaba eetumi ebaj **kábiilak kati kayitaak** ; Emitey di yoon : “ ban naapi kulaañumi kulit nujukiil mankujuume, di kúsalo” [az-zumai, 68].

Kayitaak:

púr to, Emitey páneboñul kalub kati ekaan sifuluṅas sati kacetumi sífanul di mofam pankulaañ batuuker bunkul baatut ecet cew, úkanumiil útfíkoor, eniil étfíkoor, kajuker simaleekaas di síjiinaas. Pankulaañeniil urokaw wooliil nen manwarumi; nounu áhijinkaau acetumi oo di máñiiwam panayito oo di elob Talbiyaay yati Híjaay, asenumi eniilool mati Emitey oo di ésim. Awaayenaau panajaakali...” riiboor di furimaf ufe fati Aboñaayau : *“anoosan panayito ne manantomi nan acetumi.”* [Musilim]

Kajojenoorak káamakak:

púr to, Emitey panejojen batuukerab bee káninguloor burokab. Pánkuwago ban ankukaan bukan kákalie di funak fálabie fan eenomi kapiyaak simit soono wúli bukan kugaba di uñen(50.000). Pannokooriil nen buroṅab booliil dúniya bupiyo di jiwaati jákon. Bala'ab di búwaloul lof di reor ekilomeetar, bukanak pánkulim di ejeeney yooliil riiboor di burokab booliil. Funakaf foufu, kabajutumi sembe di kúcibiriaak pankufaroor furimaf bakaanerab bati ibiliis léebusuumool, añoosau panabolen, ibiliisa oola di di eniiley yoola oo faṅool, uñenaw, úkamunaw búrom kadanka. Atlíñutumi panarum uñenaw woola ugabaaw ban panaan : búlat bee di ínje wai ! nen iṅareenut ande di bapaalaay ceb !...[Al Furqane., 28]. Pankuñak Jahanamaay di uneew síwuli búkankufeejiir di uñen (70.000) ban kaneew kanookan simaleeka soono búkankufeejiir di uñen(70.000). Nan aṅandenuyomi, añoosau pánaduwa ebaj kapakenooro di sílaamas sati funakaf ufu di esen eniilool ban náduwa elaañ kapor. Man kuwoofoorak : alatumi eseney esadaay fubajaf

foola panfulaã siliba sati sambun san kubile étingumool. Kúçibiraak pankujojeniil nen bayasa; abuntaau, asuuñaau, abotaaau pankuwaañaari di kúpureniil. Asuuñaau panamaat di wan asuuñumi, maleganam búrom, kúkuluñak búrom pánpupur di funakaf fáamakaf. Man kajoonaak, buko funakaf ufu leefujaakali'iil, pánpjul di buko waaken nen waataay yati kásalaak salifanaay : Másaayaam máamakam leemugoriil

[al Anbiya, 103]

Kákotulak :

Kákotulak káamakak : koo peh Aboñaayau (AKDE). pankubaj beri úteepumaw, funakaf fati kajojenooraak mambi búyokulo di jaakalaay di mátaañiam mambi kúciitindibo. Ñaa kákotulak kaaku bálamuk funakaf fati kajojenooraak, koo Aboñaayau di bukanak bukaaku : nen kákotulak bee kápurenak kúyinenak kanokenumi Jahanama di karuukén kujuumak kooliil.

Burokab :

Bukanak pankujuum kalan, fácul Amansaau ooliil. Panakaaniil kujuk burokab booliil ban naceñiil di boubu. Panaceñiil di burokab booliil peh, di jamaanaay yooliil, di fubajaf fooliil, lóndaay yooliil di káyinenak líñ kooliil, bare poop , di bakaanerab, ejaamey yooliil, ejukey yooliil, sísigiras sooliil. Bacee, añoosaau di ákuriyami pánkuciitindi'iil bújoonoor batuukerab búrom man kubibireniil di kúyiis kayuulenak kooliil man bukanak kujuk di kuñar kúseeda bukanak kan kulatoorumi, di poop yentaamey, kunakak ,kujonnaak, kubajak, simaleekaas di uñenaw di úkamunaw wati eniiley yoola mambikaan búyiisenum di fúmanjum di buko. Kaanujaat áyinenaa, Emitey paneñarool búto máneyiisool síjunubaas soola, moo nanoosan kaanool nen nalinliim, panyoonool : “ Nípurempurenso di ejuk yati dúniyaay uye ban jaat, nibonketibonket di so.” Bukanak kútiyaar di bugamab buko kommi kati Muhammad, man burokab ban kootumi etooñ boo bommi kásalaak kati nanoosan. Bakaanerab bútiyaar bacaam boo bommi jabujaj bukanak.

Eyísey anooan wan urokumi :

púr to, mayitam pámmufetuli ban anoosan panayab ecitaaba yaatut eloñ eciik júnube yareoore mba júnube yáamak [Al Kahf, 49], áyinenaa panayabuyo di kañenak koola kúrirak, añoosaau di kákuriyami di kañenak kumayak di bálamukab.

Kapeesaak :

Púr to, burokab bati batuukerab pambupeesai di mubiin mugaba mambi bucaami riiboora, kapeesa kajoone, di kuset. Bakaanerab bajakaab bariibooumir di Lisilaamey di Emitey pámbulabi di ebalansey. Pankupin dó ube : (bajut káyinen kalegen fañ Emitey), bakaanerab bajakaab, kalawak kati Emitey nen al-hamdu lillah [karuukén Emitey], subhanallah wabihamdihi subhanallah adhim [kasalak kooku di Emitey ban di eruuk, usalaal Emitey di kákalaayak kooluyo]. Bukanak kalomi di bulaenab bati bukaaku pankubonketiil mankuseniil bakaanerab booliil bajakaab bati kúlaputaak mba di kuseniil di bakaanerab booliil bajakutaab.

Fumojaf :

Púr to, kúyinaak pankujaw kuraan di fumojaf ; araanutomi let baraan bulaañ buriool. Aboñaay anoosan nababaj fumoj, bare fan kufañumi kálabien foo fommi fati Muhammad : mumelam mati foo fufañe efiit mumel ban di fufañ ésuum

múkumam, kaputak koolumo kufaje ésum kati káranjio. Mañam moolifo kankaan sana di kódiforo di sijuupo nen bootab. Kabaakak boolifo panunaamenbo di máloiyam tutor Eilat (Jordanie) di Aden; mumelam moolifo di falaf Al kawthar (falaf fati Arijana) múpurulo.

Burokab bati kúyinenak :

funakaf fúlamukaaf fati kajojenoorak káamakak , kuñoosaak pankuriiben káyinenak kooliil kan kumañumi, ban kouku páнкуje’etumiil Jahanama, di sítuuk nen sikoore sati sínukurañ sájawume di úkamunaw wooluso mba di bújoonoor. Mañña rino kúyinenak di kúlaputaak. Emitey pánejo’ol ban panyooniil: “waa jikobe ?” pankoonuyo: “Amansaau óloli nukobe”, nounu, pánkumanjumool di kákalumak koola kan arajene. Poop, pánkukuntaajen peh manteer kákuriami. Emitey di yoon: funakaf fan kákalumak kootumi karajeni ban too kootumi ewonkiil bee káakuntaajenak, bare leekuñoolen mo. [Al Qalam, 42]. Púr to, koo peh pankuriibenool ban fulimbaf panfujuum man Emitey eseniil eyeemañey yooliil(mawuñam) manefok eyeemañey yati kúlaputaak.

Fulimbaf (as-sirat) :

fulimb fajuume fatiya Jahanamaay mambi kúyinenak kuñoolen. Kukacuyo bee Arijanaay. Aboñaayau naciikufo áyiis mati “ tin tan luulie, tan, líñut, mabaje múganduma manaame di uya’a wati sa’dân (fiil fati mafos)... yafañ eref kal ban di kufañ eñek (eyab) elibaay.” [Musilim]. Toutu, kúyinenak pankuyab máyaañam riiboor di burokab booliil; mafañumi eruuk di mayaañam umu ban di mawuñ nen kuwaalak man mafañumi kalubusen di máyaañam moumu pammugumbulo nen mulojenaam mati fusinkaf fáamakaf. Eyeeñey uyu panewuñeniil ban pankukac fulimbaf di burokab booliil, poop áyinenau panawuuj di fulimbaf ufu tariya nen kamoy, nen kaliba emit, érisey, esuwaay, sipilingas mba siñonkoomas. “ kucee pankupak mataiil; bukaaku moo, bare pánkubuko, bukaaku pankulo ró di busunab bati Jahanamaay.” [Al Bukhari Di Musilim] kákuriami, leekubaj búyeñ banoosan ; pankulaañ ban pambaj búgind tutooraay yooliil di káyinenumi, púr to pankumañ kájawum di fulimbaf, bare pánkulim búromiil di busunab bati jahanamaay.

Jahanama :

kuñoosaak pankunoken ró, púr to kati júnubaay di káyinenumi, púr to kákuriami. Ebabaj kúlimet koono futok di kugaba. Efúurey yooluyo efanfañ sambunas sati dúniyaay uye ñoono bukan kúfeejiir di uñen. Eniiley yati kuñoosaak paneruukeni ró mambi kujaken sílaamas (kútekak). Máloiam tutor ubandaw wooliil ugabaaw panre di máloi man ániinaau aje’e kunak kúfeejiir. Kañiñak kooliil pankure di kabaakak kati furembooraf Oufud ban kabañak kooliil pankank. Mumelam mooliil mumel mábolie maate eting mulaam mooliil, furiaf fooliil pankaan bati Zaqqum (búbaar bati uya’a), múpuunam di fakoliiraf . Anoosan di buko aate ebaj kútek kafañe erent. Yoo yommi an aate ebaj kujek kugaba kábolie di úkamunaw woola kaate ekaan búyejetab boola bulab. Busunab boola búsinkisinki fanfañ. Nan kakaten dó ábiika , panabaj simit búkankufeejiir di uñen bala áriiñ tentaamey. Fámalaf fooluyo káyinenutumi di bawaala , érisey yoolibo; érus yabaje sembe yábolie ban di esay; bágoogenab booliyo fakoor falaene. Jahanama paneri búrom,

letekat mba enen waaf. Panereemen kabajak, ériij di woolaw beri sísigiras. Yoo sílaam ceb, bukan koono ceme futok di sibaaciir di bukankubaaciir di bútinken di kubaaciir (999) kati étuuk yanoosan yati bukan wúli pankunoken Jahanama. Kañak kooliil pankukaan sambun. Di kupin sílaam sooluyo, kareemenak siniilas, ereemey di sembe, egaey sambunas, kábuburenak wuulaw, tentaam di kareemenak.

Fulimbaf (Al qantarah) :

Aboñaayau naane : kúyinenaak pankupak di éfuurey ban pankujuumeniil di fulimbaf fammi tutor Arijana di Jahanama. Toutu kootumi kaceeñoorak anooan wajakutaaw wan kukaanumi kucee di bukaaku. Naapi kuciikumi burokab booliil ban di kuseteniil di júnubaas, ñaa pankukatiil mankunoken Arijana. Di aakumi yuute yati Muhammad di kañenak koola, anooan di bukoo panajuk jak fulakaaf foola Arijana nan manajukumi buruñab bati eluupey yoola dúniya [Al Bukhari].

Arijanaay :

Yoo yommi eluupey yati kúyinenaak; síbirkas sooluyo sana, man kódiforo kaputak kati kakapak kunannaam di kati káranbanjiwo; sinkaamas sooluyo bamaal mba bawaal báyame. Yentaamey yooluyo ekaanikaan di safurañ. Kúlimet koono futok di kúfeejiir mawuñam mati fúlimet murere di máloi mati ejaw kunak kúfeejiir; bare panumeey bukan. Di ebaj síñitoum soono ceme tutor sibola síñitoum sigaba sare'e rer tentaam bee di emitey (fatiya) di. “Firdaws” yentaamey yafañumi katebo firdaws, too etalaayey yati Abonketaau fañ yommi. Kaalak kooluyo pankutey báyokulout, áyinanaau akaanewo utey di emañ yoola. Di waalaw uwu múkumam etey, mílam, bunukab di mumelam. Muriam mooluyo múkañoeriit, múbaneriit, ebaj bayokut. Babaj beri áyinenaau fóol fawoki di emaal yabaje kabaak kati simil soono búkankufeejiir, ban etonkoñ yanoosan yati fóolaf ufu aseek. Eniiley yati kácinuromi letebaj wal, leekulempet, di kukaan túsungal di umoyaw wooliil. Fóndinkayaay yooliil leeteban ban wañaw wooliil letucet. Leekusur ban kusaneriil kubajut manooket nanoosan, bukooku to di fukambaani. Usantumaw wooliil sana, kaputak kati ejeeney yooliil káranbanjio, kuseekiil mapincaam bajut, kúmajira, kubonketa ban di kure jamaani. Aatumi etooñ anoken Arijana Muhammad púr to kuboñaayak. An ñaniyaay yoola efañumi matiiti, panabaj ñoono uñen di wan añaniyami. Kumiikeelak kooliil kuñiil kukambaani bándoor nokoer di bamaal bakuli. Di úsumaw woola wáamakaw : ejukey yati Emitey , ebajey kásuumaayak di buruñab bábaneriit.

Eregey yati sálíjaay

Kásalaak kujakut babajut sálíji. Sálíjaay sensen di mumel masete, mumel malaññoorut, nen mumelam mati falaf, karujen, kaal mba ekoloŋ.

Umanj mati: jimel jiikun jániilete nanoosan jigore masalite (manookete) man nan mumel mayaje (reor liitar ceme sigaba di uñen) léemuniilet, leembuj búnokoor boolimo, kaputak koolimo mba másuumam mulañnoore.

Cenceeŋ manutooŋ sálíjaay noo : *Bisimillāh* (di kareesak kati Emitey), cenceeŋ manupos uñenaw ugabaaw ñáfeejiir di sálíji yanoosan, káfaŋŋuma beri áliwomi di kamoor fuk. **Umanj mati :** kulacat upos wuuj ñáfeejiir kañen di sálíjaay.

Púr to, nupos butumab ñákon nen mansenumi cenceeŋ poop epos butumab ñáfeejiir. **Umanj mati: 1)** ekaan mumelam munoken ceb di butumab biiya yajut, bare ukupus, nugoren butumab ; **2)** cenceeŋ manusuus úñiñaw di siwák nan oom di eyaap butumab.

Púr to nuseten síñindaas ñákon nen mansenumi. Ekaanumo ñáfeejiir faŋe ejak. **Umanj mati :** ekaan mumelam munoken ceb di éñindaay yajut, bare uñak mumelam bee di síñundaas uban, nulaañenumo di eyiif bare let di kañenak ceb.

Nuposu buulab ñákon nen mansenumi. Ekaan mo ñáfeejiir faŋe ejak. Umanj mati kapanak kati buulab ban ootumi epos: kapanak kajawumi di kawosak beri kaaku di karaay yati mátaañiam di fuliilaf fati walaw (kaanujaat an abaje), beri fuyaameelaf fulempaf di kapanak kati mabaakam. **Umanj mati :** sensen káje'etum mumelam jáwum di fulempaf reor nounu sensen, nen fulempaf fururuuk.

Púr to, nuposu ñákon uñenaw ugabaaw di kájawum di bulumbusenaab (bulefejab) bati kusinkak bee di sileekas. Ekaanumo ñáfeejiir faŋe ejak. Umanj mati wákoyumumi upos keñenak kúrirak jandi kañenak kumayak.

Púr to, nuñaañ muúelam mapeŋam mati fúkaaf peh, púr to núrur fusinkaf fúñuurumaf di kawosak, nuñaañ tíyaŋ kawosak di fisinkaf fáamakaf. Rouru ware kaani ñákon ceb.

Umanj mati: 1) kapanak kati fúkaaf, kan ootumi uñaañ mapeŋam mati kapanak kutooŋandak kati fúkaaf (mba tan buulab buremi) bee di furongolaf. **2)** ceenjut eñaañ walaw warengumi (di fúkaaf). **3)** nan bajut wal, nuñaañ funangunaf. **4)** panuñaañ kapanak kati eniiley (kapongolak) kammi tutor uwosaw di walaw.

Púr to, nuposu úkamunaw ugabaaw beri síjonkumas ñákon nen mansenumi. Bare kaan mo ñáfeejiir faŋe ejak.

Umanj mati : 1) Waceeŋumi di sálíjaay, woono ubaaciir : **A)** buulab síndaay yati éñundaay di butumab, **B)** uñenaw, **C)** fúkaaf, uwosaw róo, **D)** úkamunaw, síjonkumas róo. kariibenak di eposey rouru, waaf waate ukaani. Káriibenaati rouru yoo yommi sálíjaay ejakut.

2) kasukenak kaposak uku waaf waate ukaani : kamaat, epos kañen ban nukob mankusay mambi púr to nupos kaaku, sálíjaay ejakut.

3) bálamuk sálíjaay sensen manoon : “*ñiseedae mati bajut káyinen kalegen bálamuk Emitey ban ñiseediya mati Muhammad eenomi Amúkeelau ooluyo di Aboñaayau ooluyo.*”

Kápajulak kásalaak

Nan umaŋe kásali, noon: *Allahu Akbar* (Emitey di mákalaam mooluyo) nujuum jur ban nujoonoor di Ka'aba. Alimaamaau panalob fatiya nen di sikaraŋ saasu búrom sati karuukentak (eene *Allâh Akbar*) yoo mambi kaamumi bálamuk kuŋoolen kujamool; bálamuk oo bukanak peh, di kulobmo tentaam (di búyejet). Nan aam di kakaraŋ “takbir”, amisilimaau ateben uñenaw woola ugabaaw, kusinkak kukatoor, rerenoor di ubandaw. Ammi di kásali bálamuk alimaamau letakaraŋ “takbir” nen alimaamau abanut kakaraŋyuo cew. **Umanj mati**: naate ateben furimaf foola nen ékuŋ mba waware di kásalaak woote kamanjeni di furimaf mambi oo faŋool aŋoolen ajam wan aamumi di ereg, rouru haani di kásalaak kan kakaraŋak kukaaneimi di búyejet. Wareooraa di katebenak furimaf wommi ukaan aamu ajamufo. Atiitimim di kawalenal, furimaf au faŋi ujamooro ceb, wan kukaraŋe.

Nusof di kañenak kúrirak eŋulumey yati kañenak kiiya kumayak ban nunenuwo di búsusab biyya. Ujiker nujoonoor tan ommi di kásali; púr to nutoon kásalaak di kakaraŋ kalaw kammi di sunnaay, nen: “Kasalak di masetam di au, Emitey, maruukam moomu di au. Kareesak kiiya kubaj dúwa, mansayaay yiyya di etebo ban bajut káyinen kalegen kalet kiiya. Púr to nuñes kayofo di Emitey jakum sataŋ, ban naan: [*Bisimillahir,Rahmânir Rahîm*]. Letuteben furimaf di warungumi. Púr to nukaraŋ surat Al-fatiha (kajunkutak kútiyaarak). Aamumi di kásali bálamuk alimaamau awarut akaraŋ wanoosan di siraka'as san alimaamau ammi di kakaraŋ fatiya. Manteer, wagamenimi kakaraŋ surat Alfatiha nan alimaamau áyokuloe di kakaraŋak fatiya mba nan alimaamau abane kakaraŋak koola kaanujaat kásali kan kakaraŋak koote ekaani fatiya. Púr to nukaraŋ wan uŋoolenumi di Alikukaaney. Alimaamau akaraŋ fatiya di kásalaak kati subaay (fajir) di siraka'as sati fitiraay sítiyaaras (Magreb) di saafaay (icha). Bálamuk nounu, panakaraŋ di búyejet. Umanj mati noote ukaraŋ sisooraas nen mansiriiboorumi di Alikuraaney ; poop kulalat káriibenaati mo poop kúfírenfíren káruŋul ureesaw wati eharaf yati kuraan mba káruŋul siharaf sati esooraa yákoney.

Púr to, naan Allâh Akbar (Emitey efaŋe maruuk) di kayiten uñenaw ban núñup nusof uñenaw wiyya di kújuulak nen au elit to; nuranen kusinkak kati kañenak kiiya, nujuumen sem, fúkaaf fiyya riiboor di bálamukab biyya ban noon: (*Subhâna Rabbiyal Adhîm*) “ Kasalak di masetam mati Amansaau;” nureg mo ñáfeejiir. Nen uŋoolen ukaan ékuŋey uyu (éñupey), nounu raka'ey búrom kupinipinuyo. Umanj mati : nan uwarumi ulob Allahu Akbar mba *sami – Allahu Liman Hamidah* “Emitey eyab ammi di esaluyo nounu.” (bálamuk éñupey) di eraka yanoosan ; bare let bala mba bálamuk eraka'a. moo nootumi ekaan tanootan tan ootumi eene Allâhu Akbar.”

Púr to, nuyiten fúkaaf ban noon: (*sami Allahu liman Hamidah*) Emitey eyab ammi di esaluyo” ban nuyiten uñenaw wiyya nen takbir étiyaarey. Nan ujuume sem di eraka'a . Oon : “*Rabbanâ wa lakal- Hamd* (Amansaau óololi, kasalak kooku di au) ban nabene : *Hamdan Kathîran Tayiban Mubârankan fih, Mil'as-samawal wail Ardha wa Mil'a mâ Shi'ta min shay'in ba'd...*(kasal kábaneriit, kasete ban di kubaj dúwa, kameeŋene fatiya (sicaba) di yentaamey ban di kumeeŋen wan umaŋumi búrom wuuj to..).

Púr to nutugen (úkuntaagen) manoon Allahu Akbar (Emitey efaŋumi káakalaa), núloyien uñenaw di ufeefaw wiyya, faraf di kuboŋak kiiya, manunen uñenaw rerenoor di ubandaw wiyya, kusinkak kati úkanumaw wiyya kuya tentaam man kusinkak kati uñenaw di kati úkamunaw kujoonoor di Ka'abaay. Púr to, noon : “Subbâna rabbiy-al A'lâ” ñákon” kasalak di masetam mati Amansaau úmbaam fatiya”.

Umanj mati : kalawak leekujak kuware kukaani di upan woono futok di ugaba wati eniiley : bulejefejab bati kusinkak bati úkamunaw, kújuulak, uñenaw, fúriŋaf di éñundaay. Kásalaak, manteer nen ubaje kabaal, nan umaŋut nen tentaam kapan kati eniiley yiyya di wan kupinuña.

Púr to, núlalo manoon Allahu Akbar ban nulako. Babaj sifasonj sigaba sati kalako tutor kalaw di kalaw woo búrom ujjak: **1)** nuñoolene ulanten kákamunak kiiya kumayak mánulakoumuko ban nunen kákamunak kúrirak riiboor mánurongen kusinkak kati kákamunak uku jooñoor Ka'abaay. **2)** unen úkamunaw ujuumenwo di károngen kusinkak jooñoor di Qibla, ban núlakoum kutonjak (fujuum fátugene). Púr to, noon “ **Rabbi – Ghfiri**” (Amansaau, ubonketom) (war-hamni, waj-buni, war-fa’ni, war suk ni wan sur ni, wah-dinî, wa âfini, wa-a’fu’anni) “usenom kabonketak, usonten musontaam múmbaam, eteben fujuumaf fúmbaam, usenom furiaf fúmbaam, usenom kañoolenak, úyiisom, ufiumom kasaafak ban nusenom kabonketak. Púr to, núkuntaagen kugabutenak ban nukaan kalawak kiiya kugabutenak nen manukaanumi kútiyaarak. Púr to, nuyiten fúkaaf manoon Allahu Akbar, nujuum di úkamunaw wiiya ban nukaan eraka’ey egabuteney nen di étiyaarey. **Umanj mati** : esooraay Al-fatiha panekarañj bálamuk manulakoe. Nounu , kakarañak kati Al-fatiha pankureoor nan uytomi búromi. Nan ekarañjarañ bala úlalo, noote ulanlanken kakarañakuyo nan ulalomi ujuum to di bútoonjumb, lee mo jaat kásalaak kujakut.

Bálamuk sikarañas usu sigabaas, nulako manukarañ Tachhud étiyaarey, kákamunak kúrirak kuneni riiboor , kumayak mánulakoumko. Nunen kañenak kiiya kumayak di fuboñaf fiiya fumayaf di fuboñaf fúriraf kañenak kiiya kúrirak kan oote károngen fusonkaf fukonjaf di kariibenufomi, ban nanoonan nukaan esup fusinkaf fáamakaf di fariibumi fuñuurumaf ban nujuumen fuñuurumaf, nukarañ tentaam: “ **At-Tahiyâtu Lilâhi was-salawatu wat-tayyibat, asalamu alayka ayyuhan-naby wa rahmatu lahi wa barakatu, sasalamu alayna wa ala ibadillahi as-salihine, ach-hadu ane la ilaha illa allahu wa ach-hadu anna muhammadan abduhu wa rasuluh.**” “ kasaafak kooku di Emitey, di kasalak di burokab bajakaab. Kasaaf kulako di au, au Aboñaayau benen kabonketak kati Emitey di dúwaas sooluyo. Kasaaf kulako di wóli, di kumiikeelak kajakaak kati Emitey. Nisoñ mati bajut káyinen kalegen kabajoe bálamuk Emitey, ban nisoñ mati Muhammad emmi amiikeelau ooluyo di Aboñaayau ooliyo” púr to nuyito ukaan raka’ay éfeejitene di ebaakindene. Uban, noon allahu akbar, di kayiten uñenaw ban nukaan man warumi. Bare too letukarañ fatiya, panukarañ esooraay yati Alfatiyaay ceb.

Ban nulako manukarañ Tachhuh élamukaay, di fujuumaf fan koonemi tawarruk (nen kásalaak kubaje siraka’a sífeejiir mba sibaaciir). Fujuumaf ufu fuñoolene fukaani di búnokoorum bameeje, bajake búrom : ufol kákamunak kiiya kumayak ban di kúpur di kapanak kúrirak fátaam di ejuley yiiya, nujuumen kákamunak kiiya kúrirak ban nunen ebaagaarey yiiya, emay tentaam. ufol kákamunak kiiya kumayak, ban di kúpur kapanak kúrirak fátaam fuboñaf, nufinten kákamunak kiiya kárirak fátaam fuboñaf fooli, nufinten kákamunak kiiya kárirak ban nunen ebaagaarey emayey tentaam. ufol kákamunak kiiya kumayak ban núpurenko kapanak kúrirak tutor farejuley yiiya di fuboñaf fiiya ban nunen ebaagaarey emayey tentaam. Kumammañ fujuumaf fati tawaruk nan fujuumaf fati kalakaak kati kásali kubaje Tachahhud sigaba. Púr to nukarañ tach ahhud étiyaarey : “**At-tahiyâtu Lillahi was- salawatu wat- tayyibat...**”

bann noon : “**Allahumma salli’ala Muhammadin wa’ala ali Muhammadin kama sallayta ala Ibrehim wa’ala ali Ibrahim, Innaka hamidun majid Allahuma. Barik’ala muhammadin wa ala ali Muhammadin kama barakta’ala Ibrahim Abraham.** Emitey , ukaan dúwaa beri Muhammad di fiilaf fati Muhammad nen manukaanumi beri Abraham di fiilaf fati Abraham, au ucilumi dúwaay di kasalak (karuukenoarak)

Au Emitey, úduwa muhammad di fiilaf fati Muhammad nen mánuduwami Abraham di fiilaf fati Abraham, au eenomi asalaayauaruukenaayau di dúwaay di maruukam] kumammañ bálamuk rouru kukarañ kalaw kucee kan sunnaay emaje (erege). Nen :” A’udhu Billahi mine adhabin-nari, wa mine Adhabil-qabri iwa mine fitnatil-Mahya wal mati wa mine fitnatil- masihid – dajjal” yoo yommi : iñeñes kapooyak kati Emitey jakum kareemenak kati sambunas, jakum sílaam sati fuyaakaf, jakum mátaañiam mati buronjab di mati ecetey di jakum ekaaney kakajenak.”

Púr to, nulob kasaafak kúlamukaak. Di étiw fúkaaf fiiya jooñoor kapanak kúrirak ban noon: “ **As-salamu alaykum wa Rahmatullah**” “ man kásuumaayak di kabonketak kati Emitey koom di muyuul.” Ban nulob kasaafoorak kugabutak jooñoor kapanak kumayak. Bálamuk kasaafak uku, nulaw wan kuregumi di sunnaay manulakoe tan úsalimi.

Emanjey tan étaañimi ekaaney wan umanjumi

Atiom amisilimaau, áliinom amisilimaau :

Emitey erentenrenten kakaraṅak kati Ecitaabaay uyu yati bunafaṅ. Yoo yommi búwolumab bati kakaraṅak kiiya, warinomi káyiisenak wan ukaraṅumi.

Nukarankaraṅ dó kariṅulak di kasetenak kotaay yati kapan kati sharaf sati kuraaney, kama úkaanum manukaan kotaay yati siharafas san uliikenumi. Moo, kuriibooraak kati Aboñaayau kuliikenliiken siharaf sati kuraan soono uñen di Aboñaayau ati Emitey leekuliiken sicee saamumi uñen buko basetenut emanjey di ekaaney wándomi, di koon: *“wóli kaliiken lóndaay di ekaaney wan kuregumi(mákonam). Moo, poop balind bati lisilaam búpajuupajul toutu. Nounu, Ibin Abbas naane mati eharaf uyu yati kuraaney : (“kakaraṅakuyo nen manwarumi”* [Al Baqara, 121] : yoo yommi kuriibeneriibenuyo nan manwarumi.

Al- fudhail naane : “Alikuraaney épuruloot bee mati wacee kaanutujaat ekaan wan eregumi. Moo kaane, bukanak di kukaan wan eregumi.”

★ Nurañen dó poop kapan kati sunnaay yati Aboñaayau, ubalaboor kamat uyiin kawonkak kati sunnaay di ekaaneyuyo. Moo, nanoonan bukanak kajakaak kati mofam kuliikene waaf, kubalaboorebalaboor di éyiisey, bukanak, di kaminjen di furimaf fati Aboñaayau (^{An Kásuumaayak} kommi di oo di epakey): “ nan ejuumenuul waaf, jikaanuwo nen manjiṅoolenumi, nan ífirenuul waaf, jisifooro di wo. Moo, poop kukaanekaanuro di kákoli sílaamas sati Emitey di kaminjen di furimaf ufu fati Emitey kamaat, kulataak di karungenak kooluyo kúkaanum jakum mátaaṅi mugoriil, mba jakum sílaam sátaaṅie sigoriil) [An-Nur, 63]. Di bukanak kúyiisenaay, kakaanemi wan Alukuraaney eregumi,

panuṅoolen upin ró:

★ Iñaam ati kúyinenaak, Ommu Hbibah Emitey ekatool kásuumaay – yaregumi ehadiisey uyu : “ akaanumi siraka’a soono uñen di sigaba sati kásali di waati soono kabanani di sibaaciir funak fákon di fuk fákon, pankuteepool eluup Arijana.”

Emanj Emitey elalatuyo kóji, di Aboñaayau, beri kúyinenaak. Emitey yoone : *“muyuul káyinenumi ! buu kaane jireg wan jikaanut ? roo mákoji máamak di Emitey : eregey wan jikaanutumi”* [As-saff, 2-3].

Abu Hureira naane : *“emanj yáyiisenuti nannaam di búntuṅ (bank) ban kúpurenereit ró waaf beri buruṅab bati Emitey.”*

Al-fudhail (Emitey ebonketool) naane : *“álondaau pananaam apuunooraa di wan aliikenumi nan áyiisenutumi emanjey yoola.”*

Malik ibun Dinar (Emitey ebonketool) naane : *“alóndaau panaam apuunooraa di wan aliikenumi nen akaanutuwo di búyiisenum.”*

Malik ibun Dinar (Emitey abonketool) naane : *“panujuk kúniine kan kurimak (kasankenak) kujake ban mukaanaayam mooliil búrom mujakut.”*